

Źródła do dziejów Wielkiego Księstwa Litewskiego i Podlasia.

Opisy parafii diecezji wileńskiej z 1784 roku.

Pod redakcją Józefa Maroszka

REPOZYTORIUM WIEDZY

Opisy parafii diecezji wileńskiej z 1784 roku.

T. 1

Dekanat Brasław.

Opracował mgr Krzysztof Jodczyk.

„Opisy parafii diecezji wileńskiej z roku 1784 – edycja źródła” pod red. Józefa Maroszka. Praca naukowa finansowana ze środków na naukę w latach 2007-2009 jako projekt badawczy nr N N108 1536 33.

Białystok 2009

1. BELMONT (FILIA BRASŁAWSKA)	32
2. BRASŁAW	35
3. DAUGIELISZKI	44
4. DRUJA	57
5. DRYŚWIATY	67
6. HODUCISZKI	79
7. IKAŻŃ	86
8. JEZIOROSY	109
9. KOŁTYNIANY	125
10. KUKUCISZKI	131
11. ŁABONARY	139
12. ŁYNGMIANY	154
13. MIELEGIANY	165
14. MIORY	171
15. OPSA (FILIA DRYŚWIADZKA)	179
16. PELIKANY	184
17. PLUSY (FILIA BRASŁAWSKA)	190
18. POHOST	199
19. POŁUSZE	226
20. POSZUMIENĆ	233
21. RACZKOWSZCZYŻNA	238
22. SMOŁWY	246

23. SOŁOKI.....	253
24. STRUNOJCIE.....	275
25. SUWIEKI (FILIA JEZIOROSKA)	280
26. ŚWIĘCIANY	285
27. TAUROGINIE	296
28. TWERECZ.....	308
29. WIDZE.....	316
INDEKS NAZW GEOGRAFICZNYCH	334
INDEKS NAZW OSOBOWYCH.....	398
ANEKS.....	407
NOTKI BIOGRAFICZNE.....	427
BIBLIOGRAFIA:	454

Wstęp

Dekanat brasławski w Rzeczypospolitej przedrozbiorowej.

Obecność kościoła rzymskokatolickiego na terenie Brasławszczyzny miała swój początek w pierwszym półwieczu funkcjonowania biskupstwa wileńskiego. Należałoby jednak w tym miejscu przypomnieć, że diecezja wileńska była powoływana do życia dwukrotnie. Po raz pierwszy ją erygowano w połowie XIII stulecia. Papież Innocenty IV, bullą z 22 VIII 1253 r., upoważnił arcyksięcia ryskiego Alberta do powołania biskupstwa. Pomimo podejmowanych prób chrystianizacji Litwy, oraz obecności kościołów i zakonów, nie udało się wprowadzić struktur kościoła rzymskiego na całym terenie Litwy^a.

Dopiero chrzest Jagiełły stworzył bardzo realną możliwość schrystianizowania tego kraju, co pociągało za sobą konieczność utworzenia organizacji kościelnej. Do tego niezbędna była ponowna erekcja upadłego kiedyś biskupstwa. W tym celu, Jagiełło, 17 II 1387 r. wydał przywilej fundacyjny biskupstwa wileńskiego, w którym informowano, że król wyposażył kościół św. Stanisława i św. Władysława, przeznaczając go na katedrę^b.

Do 1392 r. na Litwie powstało jedenaście kościołów fundowanych przez wielkiego księcia Jagiełłę, które zlokalizowane były głównie na terenie księstwa wileńskiego, które było jego ojcowizną. Oprócz Wilkomierza, Krewa, Mercza, które położone były na obrzeżach tego księstwa, większość parafii znajdowała się w niewielkiej Wilna. W grupie najwcześniej fundowanych kościołów znalazł się kościół parafialny pw. św. Jerzego w Tauroginach, ufundowany w 1387 r. przez Jagiełłę^c. Parafia w Tauroginach, od momentu powstania stanowiąca dobra stołowe biskupów wileńskich, po latach znalazła się w obszarze dekanatu brasławskiego.

Chrystianizacja Litwy prowadzona była nadal głównie poprzez fundacje kościołów. Po objęciu władzy wielkoksiążęcej Witold kontynuował zakładanie nowych parafii^d. W okresie chrystianizacji obok fundacji książęcych (Jagiełły, Witolda czy

^a Kurczewski Jan, *Biskupstwo wileńskie: od jego założenia aż do chwil obecnych, zawierające dzieje i prace biskupów i duchowieństwa diecezji wileńskiej oraz wykaz kościołów, szkół i zakładów dobroczynnych i społecznych*, Wilno 1912, (dalej: *Biskupstwo wileńskie*), s. 20-22.

^b *Kodeks Dyplomatyczny Katedry i Diecezji Wileńskiej*, t. I, z.1-3, Kraków 1932 (dalej: KDKW), s. 1.

^c KDKW, s. 46; *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego* [dalej: *SGKP*], t. 12, Warszawa 1882, s. 264.

^d Jedną z najwcześniejszych (tj. sprzed października 1430 r.) fundacji wielkiego księcia Witolda był kościół parafialny pw. Wszystkich Świętych w Świecianach. KDKW, s. 141.

Zygmunta), pojawiły się także prywatne. Do tych ostatnich należy zaliczyć fundację kościoła w Brasławiu datowaną na rok 1423 a przypisywaną w źródłach Wojciechowi Moniwidowi. Był on bojarem i członkiem rady panów litewskich przy wielkim księciu Witoldzie. W tamtym okresie odgrywał znaczącą rolę w otoczeniu Witolda i za swoje zasługi wynagradzany był dobrami ziemskimi i dzierżawami, a Brasław, który otrzymał w dożywocie, był właśnie jedną z nich. Ze źródeł wiadomo, że „pan Moniwid derżaczy Brasław u otczynu, założył cerkow Matki Bożoy w mieście Brasławskom y fundował tuju cerkow, nadajuczy ziemiłami pasznemi y bortnemi y sienożatmi y oziery y rekami y ludmi slobodnemi (...)”^a. Kościół w Brasławiu był jedną z trzech fundacji prywatnych, które obok wyżej wspomnianych fundacji królewskich i książęcych, pojawiły się w diecezji wileńskiej do 1430 r.^b W kolejnych dziesięcioleciach aż do końca XV w., liczba fundowanych parafii zwiększała się znacznie z uwagi na fakt włączania się w akcje fundacyjne także bojarów litewskich i ruskich.

Jednym z przykładów najwcześniejszych fundacji dokonanych przez bojarów na Brasławszczyźnie ale i całej diecezji wileńskiej, może być fundacja kościoła parafialnego pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Widzach, ufundowanego w 1481 r. przez Cwietka i Hanusza Dawgirdowiczów^c. Kolejny kościół na obszarze dekanatu brasławskiego w Twereczu (1501 r.) rozpoczął fundacje biskupów wileńskich.

Jeżeli przyjrzymy się fundacjom kościołów na obszarze, który w wiekach późniejszych został ujęty w ramy administracyjne dekanatu, to możemy zauważyć, że najwięcej kościołów powstało w I połowie XVI w.. Obok wspomnianego wyżej kościoła w Twereczu, dwa kościoły - w Dryświatach (1514)^d i Łyngmianach (1517), powstały z fundacji króla Zygmunta Starego. Dwa inne zostały ufundowane przez bojarów - w Ikaźni, przez Iwana (Jana) Siemionowicza Sapię (1509) oraz w Sieniszkach alias Daugieliszkach przez Barbarę Narbutowiczową (1511)^e.

^a *Akty Izdavaemyje Vilenskoju Komissieju dla razbora drevnich aktov* (dalej: AIVK) t. 33, Wilna 1908, s. 17-20; Krupska Anna, *Moniwid Wojciech*, Polski Słownik Biograficzny (dalej: PSB), t. 21, Wrocław 1976, s. 658-670.

^b Olczak Stanisław K., *Rozwój sieci parafialnej w diecezji wileńskiej w: Studia Teologiczne*, Białystok-Drohiczyn-Łomża, 5-6 (1987-1988), s.107.

^c Nowokonsekrowany kościół pw. Narodzenia NMP, śś. Jana Chrzciciela, Jakuba Apostoła i Katarzyny Panny, otrzymywał od fundatorów 12 ludzi, 10 służebnych, 10 pudów miodu, dziesięcinę zbożową i ogrodową, karczmę oraz ziemię orną obok kościoła z przeznaczeniem dla plebana. KDKW, s. 373-373; *SGKP*, t. 13, s. 294.

^d AVAK, t. 33, s. 20-21.

^e Błaszczak Grzegorz, *Regesty dokumentów diecezji wileńskiej z lat 1507-1522 Jana Fijałka i Władysława Semkowicza*, w: *Lituanos-Slavica Posnaniensia*, t. 9 (2003), s. 254.

Na uwagę zasługuje fundacja kościoła w Ikaźni, a zwłaszcza osoba jego fundatora. Okoliczności powstania parafii w tej miejscowości przybliżają nam kontekst społeczno-religijny, jaki towarzyszył tworzeniu się sieci parafialnej na terenie schryścianizowanego Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Fundator kościoła w Ikaźni – bojar Iwan (Jan) Sapieha, był członkiem dworu wielkoksiążęcego Jagiellonów, na którym od 1486 r. pełnił istotne funkcje kancelaryjne. W kolejnych latach kilkakrotnie był angażowany przez Kazimierza Jagiellończyka oraz Aleksandra Jagiellończyka do odpowiedzialnych misji dyplomatycznych wysyłanych do Moskwy oraz Rzymu. W trakcie pełnienia tych ostatnich przeszedł na katolicyzm w 1491 r. Przez wiele lat był kanclerzem królowej Heleny, żony Aleksandra Jagiellończyka. Jego oddanie dworowi wielkoksiążęcemu owocowało licznymi nadaniami ziemskimi rozrzuconymi od Smoleńszczyzny aż po Podlasie. Poszerzając swoje włości drogą nadań bądź też kupna, Sapieha dbał także o ludność zamieszkującą jego majątki poprzez fundacje kościołów. Akty fundacyjne wydawane przez Sapiechę (gorącego zwolennika unii kościelnej), uwzględniały wieloletnie współistnienie na tych terenach wyznania rzymskiego i greckiego. Jan Sapieha przy okazji funduszu kościoła w Ikaźni w 1501 r. uzyskał od ówczesnego papieża Aleksandra VI zgodę na budowę kościoła pw. Ducha Św. Papież zezwolił także, aby w kościele parafialnym nabożeństwa obok księży katolickich mogli odprawiać księża ruscy posłuszni Kościołowi katolickiemu^a.

Diecezja wileńska, od momentu swego założenia aż do 1783 r., przetrwała niemal w niezmienionych granicach. Pod względem zajmowanego obszaru była największa w Europie, gdyż liczyła 226 tys. km². Było to 7,5 krotnie więcej niż wypadła średnia dla pozostałych diecezji w Rzeczypospolitej. Rozwój sieci parafialnej na przestrzeni kolejnych dziesiątków lat spowodował konieczność powołania jednostek administracyjnych w postaci dekanatów.

Pierwsze wzmianki w źródłach kościelnych mówiące o istnieniu podziału administracyjnego w diecezji wileńskiej, pochodzą z synodu diecezjalnego w 1555 r.. W dokumentach kościelnych z tego okresu występuje pojęcie „klucza”, który badacze przyjmują jako początkową formę dekanatów.

^a Podobną praktykę zastosował Jan Sapieha także w innych swoich dobrach - miasteczku Boćki na Podlasiu. Na podobieństwo organizacji struktury parafialnej w obu dobrach należących do Sapiehy zwrócił uwagę Józef Maroszek w publikacji *Kościół Katolicki na Podlasiu*, t. 2, *Boćki. Zbiór dokumentów erekcyjnych i funduszowych*, Białystok 1999.

Z dokumentów wiemy, iż dekanat brasławski istniał już w I poł. XVII w.. Potwierdzone informacje o nim znajdują w *Relationes status dioecesis un Magna Ducatu Lithuanie* z 1635 r. Są to sprawozdania biskupa wileńskiego Abrahama Wojny dla Stolicy Apostolskiej. W dokumencie tym obok Knyszyna, Grodna, Kowna, Nieświeża, Wołkowyska, Mińska, Lidy, Wiłkomierza i Szklowa biskup wymienia także Brasław jako siedzibę dekanatów już istniejących na terenie diecezji dekanatów^a. Do 1669 r. uformował się podział na 26 dekanatów, który utrzymał się aż do czasu rozbiorów^b.

Kolejnym dokumentem informującym dokładniej o zasięgu dekanatu brasławskiego jest rejestr kościołów sporządzony na synodzie zwołanym przez biskupa Michała Zienkowicza. Był to ostatni synod okresu przedrozbiorowego i odbył się w Wilnie w dniach 10-12 II 1744 r.. Wśród uchwał oraz mów synodalnych znalazł się artykuł noszący tytuł *O rozgraniczeniu parafii*. Podawał on wykaz dekanatów i parafii oraz wyszczególniał miejscowości leżące na obszarze tych ostatnich. Według tego rejestru w skład dekanatu brasławskiego wchodziło 16 parafii, 4 filie oraz 8 kaplic^c.

Na gęstość sieci parafialnej w dekanacie brasławskim w XVIII w., podobnie jak w całej diecezji wileńskiej, zasadniczy wpływ miały dwa czynniki. Pierwszym z nich była gęstość zasiedlenia ludności a drugim wyznawane przez tę ludność religie: katolicka, prawosławna a następnie unicka. Jeżeli spojrzymy na mapę i rozmieszczenie parafii wchodzących w skład dekanatu brasławskiego w tym okresie, zauważymy, że zagęszczenie parafii zmniejsza się z kierunku zachodniego do wschodniego. W XVIII w. na jeden dekanat w diecezji wileńskiej przypadało średnio 16,3 kościoła. Jeśli przyjrzymy się danym z całej diecezji, według tego kryterium, to okaże się, iż dekanat brasławski lokował się wówczas w grupie dekanatów, które miały na swoim terenie najwięcej kościołów w diecezji. Zestawienie dokonane przez Stanisława Litaka w jego monumentalnej pracy *Atlas kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII w.* pokazuje, że na terenie dekanatu brasławskiego II połowie XVIII w. znajdowały się 23 parafie oraz 22 inne placówki duszpasterskie^d. Spośród pozostałych dekanatów diecezji wileńskiej podobnym zagęszczeniem kościołów i kaplic wyróżniał

^a Krahel Tadeusz, *Zarys dziejów (archi)diecezji wileńskiej*, w: *Studia Teologiczne*, t. 5-6 (1987-88), s. 15.

^b *Ibidem*.

^c *Biskupstwo wileńskie*, s. 180; *Synodus dioecesis Vilnensis ab [...] Michaele Joanne Zienkowitz [...] episcopo Vilnensi in ecclesia cathedrali sua anno Domini MDCCXLIV diebus 10, 11, 13 mensis Februarii celebrata*, Wilno 1744, (dalej: *Synod 1744*), s. 79-86.

^d Litak Stanisław, *Atlas kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII w.*, Lublin 2006 (dalej: *Atlas kościoła łacińskiego*), s. 299-300.

się dekanat wileński. Biorąc pod uwagę ilość samych parafii znajdujących się na obszarze dekanatu, dekanat brasławski znajdował się na czwartym miejscu^a.

Dalszy rozwój terytorialny dekanatu brasławskiego można prześledzić porównując dokumenty kościelne powstałe po synodzie biskupa Zienkowicza. Od momentu objęcia stolicy biskupiej przez Ignacego Massalskiego w 1762 r., nie został zwołany (aczkolwiek biskup Massalski dwukrotnie ogłaszał taki zamiar) ani jeden synod. Pomimo braku dokumentów synodalnych, informacje na temat dekanatu możemy czerpać z wykazów parafii sporządzonych przez biskupa Massalskiego w 1774 r.. Porównując zestawienie parafii zamieszczone w dokumentach synodalnych z 1744 r. z wykazami biskupa Massalskiego, w dokumentach biskupich pojawia się po raz pierwszy parafia Połusze oraz filia brasławska w Belmoncie^b.

Jakkolwiek dotychczas analizowano liczebność placówek duszpasterskich na przestrzeni lat funkcjonowania dekanatu brasławskiego w granicach diecezji wileńskiej, nie można pominąć zmian, jakie nastąpiły w efekcie I rozbioru Polski przeprowadzonego w 1772 r. Przesunięcie północno-wschodniej granicy Rzeczypospolitej z Cesarstwem Rosyjskim na linię rzeki Dźwiny spowodowało odcięcie północno-wschodniej części obszaru dekanatu brasławskiego, który dotychczas znajdował się w granicach parafii Druja^c. Zagarnięcie przez Rosję znacznego obszaru Rzeczypospolitej spowodowało wymierne konsekwencje gospodarcze dla właścicieli ziemskich pozbawiając ich rodzinnego majątku, który jednak mieli możliwość odzyskać kosztem pewnych ustępstw^d.

Władze kościelne, które także nie chciały tracić kontroli nad swoimi dobrami, które dawały materialną podstawę do pracy duszpasterskiej nierzadko musiały uciekać się do nietypowych działań^e.

^a Olczak S.K., *op. cit.*, s. 115.

^b Litak S., *op.cit.* Należy dodać, iż w wykazie tym zabrakło kościoła filialnego w Plusach ufundowanego w 1770 r. przez Michała i Antoninę Salmonowiczów, starostów niegrodowych pluskich. *SGKP*, t. 8, s. 271.

^c Spośród miejscowości wymienionych w parafii drujskiej w 1744 r. 15 położonych było za Dźwiną i znalazło się w granicach administracyjnych Rosji. *Synod 1744*, s. 84.

^d Kazimierz Konstanty Plater, starosta inflancki (w okresie powstania *Opisów parafii* starosta daugieliski) po utracie dóbr w woj. połockim i utracie starostwa inflanckiego, dla zachowania własności zdecydował się złożyć przysięgę wierności Katarzynie II. Zob. Zielińska Zofia, *Plater (Broel Plater) Kazimierz Konstanty*, PSB, t. 26, Wrocław 1981, s. 665-672. Także Józef Jerzy Hylzen, starosta grodowy brasławski interweniował w sprawie zajętych dóbr rodzinnych. Rostworowski Emanuel, *Hylzen Józef Jerzy*, PSB, t. 10, Wrocław 1962-64, s. 130-133.

^e W wizytacji parafii miorskiej dekanatu brasławskiego z 1783 r.mowa jest o folwarku Leszczyłowo, należącego do funduszu tejże parafii, który położony był za Dźwiną w okolicach miasteczka Dżisna. Z uwagi na trudności jakie napotykało korzystanie z dochodów tego folwarku przez proboszcza miorskiego, ks. Ludwika Mirskiego, arcybiskup mohylewski utworzył w Leszczyłowie samodzielną parafię, którą ks.

Kolejne rozbiory w olbrzymim stopniu odbiły się na funkcjonowaniu kościoła rzymsko-katolickiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Po drugim rozbiore diecezja wileńska zmniejszyła się prawie o połowę (województwo mińskie, część nowogródzkiego i wileńskiego). Po upadku Rzeczypospolitej w 1795 r. pozostała część diecezji przecięły dwa kordony: pruski i rosyjski. Na zagarniętych przez Rosję terenach znalazły się w częściowo lub w całości parafie z dekanatów: połockiego, witebskiego, bobrujskiego, orszańskiego, mińskiego, radoszowickiego i brasławskiego^a.

17 IX 1795 r. caryca Katarzyna wydała ukaz znoszący diecezję wileńską, która od śmierci biskupa Massalskiego pozostawała nieobsadzona. Przyłączono ją do szczątkowej terytorialnie diecezji inflanckiej. Jakkolwiek istnienie diecezji wileńskiej w kanonicznym rozumieniu nie zostało przerwane, to jednak w sensie praktycznym jej działalność została zawieszona na trzy lata. Rozwiązanie tego stanu zawieszenia pojawiło się po śmierci Katarzyny II. Na mocy układu Rosji z Rzymem została zreorganizowana struktura kościoła łacińskiego na obszarze cesarstwa. Na mocy dekretu nuncjusza apostolskiego Wawrzyńca Litty z 8 VIII 1798, diecezja wileńska została włączona do archidiecezji mohylewskiej, do której przyłączono jeszcze cztery diecezje leżące na obszarze cesarstwa.

Część terytorium dekanatu brasławskiego została w tym czasie, razem z częścią innych dekanatów, m.in. Bobrujsk, Mińsk, Nowogródek, Połock, Radoszkowice, Świr, Różana i Witebsk włączona do nowo powołanej diecezji mińskiej. W efekcie tych historycznych zawirowań, diecezja wileńska w ciągu niespełna 30 lat straciła około 50% swojego terytorium^b.

2. Sytuacja wyznaniowa na ziemiach dekanatu brasławskiego w II poł. XVIII w.

W *Opisach parafii z 1784 r.* dotyczących obszaru dekanatu brasławskiego stosunkowo często można napotkać na wzmianki o wyznawcach religii innych od

Mirski „przejeżdżając się za biletem, dotąd utrzymywał. Lecz biletu tego termin zakończył się z rokiem 1782 i już więcej tak arcybiskup, jako i gubernator generał dla przejazdu przez zastawę dziśniejską do kościoła mirskiego biletu nie wydają”. *Breslaujos dekanato vizitacija 1782-1783 m.*, Vilnius 2008 (dalej: *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*), s. 337.

^a Kumor Bolesław, *Ustrój i organizacja kościoła polskiego w okresie niewoli narodowej (1772-1918)*, Kraków 1980, s. 151.

^b Skarbek Jan, *Organizacja parafialna w diecezji wileńskiej w latach 1772/3 – 1914*, w: *Studia Teologiczne*, Białystok-Drohiczyń-Łomża, 5-6 (1987-1988), s. 119.

rzymsko-katolickiej. Z racji na położenie geograficzne dekanatu brasławskiego i bliskość Rosji, dość oczywistym wydaje się być fakt, że kolejnymi grupami wyznaniowymi po katolikach, byli unicy i wyznawcy prawosławia.

Jakkolwiek lektura *Opisów* pod kątem innych od wyżej wspomnianych wyznań, nie dostarcza obfitych danych w tym zakresie, jednak na podstawie dostępnych źródeł i opracowań można stwierdzić, że mieszkańcy poszczególnych parafii tworzyli niewątpliwie mozaikę wyznaniową.

Na terenie rzymskokatolickiej diecezji wileńskiej znajdowała się rozbudowana sieć parafii unickich, zwykle na terenach stykających się z obszarami rdzennie prawosławnymi. Najgęstsza sieć parafii unickich istniała na wschodnich i południowo-wschodnich kresach diecezji. Obejmowało to teren dekanatu połockiego, witebskiego, orszańskiego, bobrujskiego, częściowo mińskiego, nowogródzkiego, słonimskiego i różańskiego. Najrzadsza sieć parafii unickich znajdowała się na północnych krańcach diecezji wileńskiej tj. w dekanatach: olwickim, simneńskim, kowieńskim, wilkomierskim, pobojskim i kupiskim^a.

Na przełomie XVII i XVIII w. kościół prawosławny utracił trzy diecezje (przemyską, lwowską i łucką), których biskupi przyjęli unię. Dla kościoła prawosławnego pozostało tylko biskupstwo białoruskie. Biskupowi białoruskiemu podlegały parafie i monastery prawosławne w obrębie diecezji połockiej. Nad pozostałymi (znajdującymi się na terenie diecezji unickich: metropolitalnej, pińskiej i brzeskiej części diecezji włodzimierskiej) jurysdykcję sprawował rezydujący za granicą metropolita kijowski^b. Unicka diecezja połocka druga pod względem wielkości była przeszło trzykrotnie mniejsza od metropolitalnej. Swymi granicami obejmowała województwa: połockie, witebskie mściśławskie i powiat brasławski woj. wileńskiego. Stolicą diecezji był Połock z katedrą Św. Zofii, natomiast druga katedra znajdowała się w Witebsku. Sześćset jeden parafii oraz około dwustupiędziesięciu cerkwi i kaplic filialnych podzielonych było na 27 dekanatów^c. Unicki dekanat brasławski był najbardziej wysuniętym na północ dekanatem diecezji połockiej a swoim zasięgiem w przybliżeniu pokrywał się z przedrozbiorowymi granicami powiatu brasławskiego z niewielkim wysunięciem ku północy. Zawierał w sobie 19 parafii, 11 filii oraz 5 kaplic

^a Kasabuła T., *op. cit.*, s. 463.

^b Bieńczykowski L., *Organizacja kościoła wschodniego w Rzeczpospolitej. Kościół w Polsce*, t.2, s. 858

^c *ibidem*, s. 862

na terenie Kurlandii^a. Porównując do obszaru dekanatu rzymskokatolickiego, który jest tematem niniejszej publikacji, parafie unickie zlokalizowane były głównie we wschodnich i północno-wschodnich parafiach dekanatu (Brasław, Druja, Ikażń, Pohost, Miory), jak również sporadycznie w części środkowej dekanatu (np. cerkiew w Wesołowie w parafii Smołwy; cerkiew w Uhorze w parafii Opsa, czy cerkiew w Kozianach w parafii Twerecz).

Fragmentaryczne dane źródłowe dotyczące kościoła unickiego na Braślawnoszczynie nie pozwalają na formułowanie szerszych wniosków w kwestii współistnienia obu obrządków na tym obszarze^b, pozwalają jednak na zasygnalizowanie pewnych aspektów związanych z funkcjonowaniem obok siebie kościoła rzymskokatolickiego i grekokatolickiego. Korzystając z opisów parafii lub protokołów wizytacyjnych możemy przekonać się jaki zasięg miało wyznanie grekokatolickie. Proboszcz parafii ikażnieńskiej podczas wizytacji przeprowadzonej w 1783 r. donosił: „Sysmatyków, bohomołów, filipowców, Moskalów mieszkającychc wsiami i zaściankami bardzo wiele, ledwie nie czwarta część parafii”^c. W opisie sąsiedniej parafii Pohost możemy także łatwo zauważyć częstą obecność unitów. Na ponad 110 wsi i folwarków wymienionych przez ks. Franciszka Żabę plebana pohoskiego, ok. 30% zostało przez niego określonych jako „rusko-unicka”^d. Nie bez podstaw będzie przypuszczenie, iż podobnie jak w innych rejonach Wielkiego Księstwa Litewskiego, również na terenie powiatu braślawnoskiego właściciele majątków ziemskich zamieszkałych przez ludność prawosławną, która przyjęła unię, starali się zapewnić im opiekę duszpasterską odpowiednią do ich wyznania^e. Taka sytuacja miała miejsce na

^a W zbiorach Archiwum Państwowego w Lublinie znajduje się zespół: Chełmski Grekokatolicki Konstystorz, który zawiera „Inwentarze cerkwi dekanatu braślawnoskiego czasu wizyty generalnej przez najprzewielebniejszego Jmc Xdza Izajasza Szulakiewicza opata koadjutora Boryso Hlebskiego Połockiego ekspedycyowanej roku 1789 (...)”, Archiwum Państwowe w Lublinie, Wizytacja diecezji Polsko-Połockiej, nr 143 (dalej: *Wizytacja dekanatu braślawnoskiego unickiego 1789*). O niektórych aspektach tej wizytacji traktuje artykuł Sygowski Paweł, *Braślawnoski dekanat unickiej diecezji polskopolockiej (cerkwie i ich wyposażenie) w świetle wizytacji z roku 1789*, w: *Studia nad sztuką renesansu*, t. V, pod red. Jerzego Lileyko, Ireny Rolskiej-Boruch, Lublin 2004.

^b Obszerne źródła do dziejów kościoła unickiego na tych terenach znajdują się Centralnym Archiwum Historycznym Rosji w Sankt Petersburgu w zespole *Kancelaria mitropolitów greko-unickich cerkwi w Rosji* (f. 823). Podczas kwerendy przeprowadzanej przez autora w lutym 2009 r. ten zespół nie był udostępniany badaczom.

^c *Wizytacja dekanatu braślawnoskiego 1782-1783*, s. 298.

^d CAH Wilno, F. 694, op. 1, nr 3508, dz. 521, k. 165-184v (oryginał). CAH Wilno, F. S.A., nr 19252, k. 283-333 (kopia).

^e Maroszek Józef, *Dziedzictwo unii kościelnej w krajobrazie kulturowym Podlasia 1596-1996*, w: *Czterechsetlecie zawarcia unii brzeskiej 1596-1996: materiały sesji naukowej zorganizowanej w Toruniu w dniach 28-29 listopada 1996 r.*, pod red. Stanisława Alexandrowicza i Tomasza Kempy, Toruń 1998, s. 57-93.

terenach wspomnianych parafii rzymskokatolickich - Ikaźń oraz Pohost, które zamieszkiwały rodziny Światopełk-Mirskich, Łopacińskich, Burzyńskich, Bielikowiczów. Dzięki ich fundacjom powstały cerkwie unickie w Ikaźni, Ukli, Zawierzu, Przebrodzu, Nawłóce, Zajnowie, Nowym Pohoście z filią w Stefanowie, Szarkowszczyźnie Nowej, Szarkowszczyźnie Starej, Judycynie oraz Jodach^a. Przenikanie obu konfesji miało rzeczywisty wymiar – Ignacy Błażej Łopaciński, pisarz skarbowy litewski, wychowanek szkół jezuickich i pijarskich i brat rodzony Jana Dominika Łopacińskiego, biskupa żmudzkiego wraz z żoną Judytą z Prozorów, w każdej większej miejscowości w swoich dobrach fundował cerkiew. Natomiast we dobrach należących do unickiej rodziny Bielikowiczów „we dworze tylko nazwanym Miory u w. jejm. pani Bielikowiczowy jest kaplica filialna, należąca do cerkwi czeresskiej. Kaplica ta żadnego praeiudicium kościołowi parafialnemu nie czyni, bo kapelan ks. Stefan Borowski cleri latini w dni tylko powszednie i niedzielne w kaplicy tej, czyli raczej filii, Mszę miewa, a w uroczyste – z całym dworem do kościoła zjeżdża i jest wielkim pomocnikiem w pracach parafialnych”^b. W parafii twereckiej zaś „dla unii mieszczącej się między Rzymiany, jest cerkiew o mil 2 w Kozianach, przy której ksiądz mieszka, prezentowany od WJPanny Xieni Benedyktynek Wileńskich, który dość przykładowo utrzymuje rząd parafii”^c.

Po rozpowszechnieniu się ustaleń unii brzeskiej, kościół prawosławny utracił znaczną część swoich dóbr ekonomicznych na rzecz unitów. W użytkowanie Bazylianów rezydujących w Brasławiu, przeszedł prawosławny monaster na ostrowiu jeziora Nieśpisz, dwie cerkwie w samym Brasławiu i okolicach oraz pozostałości hojnej fundacji prawosławnej księżnej Heleny^d. Jednak pozostałe parafie znajdowały się w stosunkowo trudnej sytuacji materialnej^a.

^a Judyta z Prozorów Łopacińską, pisarżową skarbową założyła wraz mężem Ignacym Łopacińskim funduszu na cerkiew unicką w Judycynie 8 VII 1776 r. *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego* 1789, k. 28; CAH Wilno F. S.A. 15421, k. 410. W tym samym roku została ufundowana cerkiew w Szarkowszczyźnie Nowej przez Jana Nikodema Łopacińskiego, starostę mścislawskiego. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 314.

^b *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 339.

^c *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 328. Koziany trafiły do Benedyktynek jako wiano Joanny ze Strutyńskich. *SGKP*, t. 15, cz. II, s. 146.

^d W 1775 roku w uposażeniu monasteru bazylińskiego było 17 dymów. Taryfa dymów i czopowego i szelężnego z powiatu brasławskiego w 1775 r. CAH Wilno, F. 11, op. 1, nr 64 (dalej: *Taryfa 1775*). Na podstawie opisu parafii brasławskiej z 1784 r., można stwierdzić, że w użytkowaniu przez monaster bazyliński, znajdowało się ponad 10 wiosek lub zaścianków. CAH Wilno, F. S.A., 19252., k.5-17 (kopia). W 1789 r. brasławscy bazylianie opłacali podatek od intraty ze swoich dóbr oraz 335 poddanych CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 43 (dalej: *Summariusz 1789*), k. 19. Ks. Tadeusz Adamowicz opłacał podatek (30 złp) z dóbr parafii prawosławnej i 72 poddanych. *Summariusz 1789*, k. 14. W inwentarzu sporządzonym na okoliczność wprowadzenia na opactwo brasławskie dotychczasowego koadiutora

W *Opisach* w niewielu miejscach możemy napotkać precyzyjne informacje o wyznawcach prawosławnym na terenie dekanatu brasławskiego. Najczęściej występują wzmianki, to należy je traktować z ostrożnością i weryfikować, gdyż jasne rozgraniczenie między prawosławnymi a unitami może przysporzyć trudności^b.

Tradycje prawosławia na terenie Brasławszczyzny były równie długie jak kościoła rzymsko-katolickiego. Udokumentowana w źródłach obecność wyznania prawosławnego w Brasławiu sięga początków XV w., kiedy to Wojciech Moniwid funduje pierwszą brasławską cerkiew (kościół) pw. Matki Bożej^c. W literaturze spotykamy także wzmianki o tym, że książę Aleksander Jagiellończyk w 1500 r. wraz z żoną, księżną Heleną, uposażył monaster prawosławny na wyspie jez. Nieśpiz. W 1504 r. Helena, już jako królowa, ufundowała na Górze Zamkowej w Brasławiu cerkiew pw. Św. Barbary i żeński klasztor prawosławny, w którym osiadła w 1506 r., po śmierci Aleksandra. W nim też zmarła w 1513 r.^d.

Monaster prawosławny przy cerkwi „Świętej Przemyskiej” wymieniany jest w przywileju króla Zygmunta III z 1591 r. dla Wasilisy Sapieżanki, ihumeni wileńskiej, na władanie klasztorem oraz jego dochodami^e. Jest on również wspomniany w skardze brasławskiego plebana na władcykę o wykonanie chłosty na jego poddanym 16 I 1608 r.^f. W okresie w którym powstawały *Opisy*, obecność kościoła prawosławnego i jego wpływy miały już bardzo ograniczony zasięg. Wobec rozpowszechnienia unii kościelnej nawet miejsca kultu, w skali całego dekanatu, występowały stosunkowo rzadko. Brasław, obok unickiego opactwa Bazylianów, był także siedzibą parafii

Parfieniego Terleckiego po śmierci opata Hieronima Nerezjusza w 1791 r. wymieniono wsie: Szaury, Mackiewicze, Litowszczyzna, Ogonie, zaścianek Tatarowszczyzna, obręby: Kniażyn, Jackowszczyzna, Miturowszczyzna, Mizerowszczyzna, Łakonowszczyzna, ostrówek Dubkowszczyzna obejmujących 32 dymy. *Opisanie dokumentov Archiva Zapadnorusskich Uniatskich Mitropolitov 1701-1839*, t. II, Sankt Petersburg 1907, (dalej: *Opisanie dokumentov*), s. 486.

^a Prezbiter cerkwi drujskiej św. Spasa opłacał z 8 dymów, a prezbiter cerkwi św. Ducha z 6 dymów. Pleban unicki drujski – ks. Hipolit Zaborowski, posiadał wioskę i folwark Szafranowo. CAH Wilno, F. 694 op. 1 dz. 3508, nr 491, k. 48v (oryginał).

^b W monografii powiatu brasławskiego możemy przeczytać, że: „oba te obrządki posługiwały się wspólną a zwykle błędną terminologią” Hedemann Otton, *Historia powiatu brasławskiego*, Wilno 1930 (dalej: *Historia powiatu*), s. 335. W dokumentach sądowych oraz skarbowych brasławskich duchowni obu obrządków greckich byli najczęściej określani „ritus greci”.

^c Krupska A., *op. cit.*

^d *SGKP* wzmiankuje tylko budowę, kosztem wielkiego księcia Aleksandra, murowanego kościoła katolickiego w 1500 roku - *SGKP*, t.1, s. 354.

^e *Akty Otnosiaszcziesia k' istorii Južnoj i Zapadnoj Rosji*, t. 2, Sankt Petersburg, 1865, s. 53-54.

^f *Indeks alfabetyczny miejscowości Dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego*, cz. I A-K (Abakanowicz-Kujany), Wilno 1929 (dalej: *IAM*), s. 40. Gorbaczewski w wykazie podaje numer księgi 15388, której fizycznie nie ma w Centralnym Archiwum Historycznym w Wilnie.

prawosławnej, na której czele stał ks. Konstanty Adamowicz^a. Oprócz Brasławia, cerkwie i parafie prawosławne znajdowały się jeszcze w Pohoście, Kozianach, Druj, w której znajdował się jedyny monaster prawosławny w powiecie brasławskim^b. Śledząc w *Opisach* obecność prawosławia pod kątem osadnictwa ludności, można zauważyć, że ludność „ruska” tj. prawosławna zamieszkiwała przede wszystkim wsie i zaścianki wchodzące w skład królewszczyzn. W opisach parafii możemy napotkać informacje o „Moskalach” zamieszkujących obszar wschodnich parafii dekanatu, natomiast w tekście *Wizytacji* z 1783 r., gdzie proboszczowie obszerniej opisywali swoje parafie, czytami m.in., iż „Dysunitów Moskalów znajduje się w całej parafii brasławskiej do 700 osób”^c.

Spośród innych wyznań występujących w *Opisach* wspomnieć należy o staroobrzędowcach (starowierach). Początki tej wspólnoty religijnej sięgają połowy XVII w. i związane są z reformami przeprowadzanych wewnątrz rosyjskiej Cerkwi prawosławnej. Część cerkiewnej hierarchii i duchowieństwa, która nie przyjęła proponowanych zmian została oficjalnie wyklęta i razem z wiernymi, którzy chcieli pozostać przy dotychczasowej tradycji, poddana represjom. Na skutek ucisku ze strony władz carskich rozwinęła się emigracja *raskolników* (rozłamowców) na wschodnie peryferie Rosji a także do Kurlandii i Wielkiego Księstwa Litewskiego.

Największe nasilenie osadnictwa staroobrzędowców na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego miało miejsce w pierwszej dekadzie XVIII w. i dotyczyło jego północno-zachodniej części. Poddani religijnym i ekonomicznym prześladowaniom staroobrzędowcy znajdowali schronienie na ziemiach Rzeczypospolitej, gdzie zarówno szlachta, jak i Kościół katolicki wykazywały się dużą tolerancją dla tej społeczności^a.

Na obszarze interesującego nas dekanatu brasławskiego osadnictwo staroobrzędowców występowało na terenie kilku parafii: Jeziorosy, Sołoki, Połusze, Druja, Mielegiany oraz Widze. Jakkolwiek lektura samych *Opisów* nie udzieli nam bliższych informacji na temat skali tego osadnictwa, to sięgnięcie do innych źródeł oraz literatury w pewnym stopniu pozwoli nam nakreślić obraz tej grupy wyznaniowej. Uwzględniając okoliczności migracji staroobrzędowców z Rosji, naturalnym terenem do osiedlania były parafie najbliższej granicy z państwem rosyjskim. Lektura *Wizytacji*

^a Centralne Archiwum Historyczne Litwy w Wilnie (dalej: CAH Wilno), F. S.A, 19252, k. 5 (kopia).

^b „Szymatyków [w parafii Druja-KJ] można liczyć do 100 domów którzy mają cerkiew z klasztorem murowanym niezakończonym od Sapiehów fundowaną”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 278. Hedemann podaje w swojej pracy, iż ihumenem (zwierzchnikiem) drujskiego monasteru był o. Harasim Swatkowski. – Hedemann O., *op. cit.*, s. 55.

^c *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 23.

dekanatu brasławskiego z 1783 r. potwierdza to założenie. Ksiądz Stefan Eysmont z klasztoru dominikańskiego w Druī informował wizytatora: „W teŹe parafii najdują się Filipowce Moskale, lecz dla przechodu ich ustawicznego liczba onych determinować się dokładnie nie moŹe, jednak liczyć ich moŹna do 50 domów”^b. W parafii Jeziorosy wizytator dowiedział się, Źe „Rozkołów jest [c]hat 80”^c. Lakoniczność stwierdzenia moŹe zmylić czytelnika, jednak z literatury moŹemy dowiedzieć się, Źe na terenie parafii jezioroskiej we wsi Degucie naleŹącej do biskupa wileńskiego Ignacego Massalskiego (sic!), od co najmniej 1758 r. funkcjonował dom modlitwy staroobrzędownców^d. Stosunkowo liczna grupa staroobrzędownców zamieszkiwała parafię Sołoki: „Moskałów męŹczyzn osób 128, biaogłów osób 97. Ci moskale oratorium swoje w Starym Dworze sołockim bez przywileju i pozwolenia mają”^e. W literaturze współczesnej sã wzmianki o istnieniu domu modlitwy w miejscowości Samanie funkcjonującym od 1735 r.^f. Najprawdopodobniej chodzi tutaj o zaścianek Dworzyszczce wymieniany zarówno w *Wizytacji* jak i w *Opisach* naleŹący do Teresy Rudominowej, marszałkowej brasławskiej, który połoŹony był w pobliŹu jeziora Samanie. W przypadku parafii sołockiej w jej opisie sporządzonym przez ks. Szymona Dewojnę moŹemy odnaleźć wsie naleŹące do rodziny Bielikowiczów czy teŹ wspomnianego wyŹej biskupa Massalskiego *moskiewskimi Szyszami osadzone*. Wprawdzie słownikowe wyjaśnienie określenia „Szysz, szyszowie” w tym przypadku nie jest precyzyjne^g wobec przedstawicieli tego odłamu prawosławia, to uwzględniając połoŹenie interesujących nas miejscowości (np. wieś RejstaniŹki w par. Sołoki) w odniesieniu do miejscowości w których na pewno istniało osadnictwo staroobrzędownców (wieś Degucie w par. Sołoki) przesądza, Źe w tym określeniu chodziło o właśnie o starowierów.

^a Potaśenko Grigorijus, *Staroobrzędowncy w: Kultura Wielkiego Księstwa Litewskiego. Analizy i obrazy*, Kraków 2006, s. 679.

^b *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 278.

^c *Ibidem*, s. 232.

^d Potaśenko G., *op. cit.*, s. 681. Autor nadmienia teŹ, Źe w Deguciach w II poł. XVIII w. oprócz parafii staroobrzędownców zlokalizowany był klasztor przeniesiony z miejscowości GudziŹki, gdzie funkcjonował w latach 1728-55. Z klasztorem w Deguciach wiãże się powstanie waŹnego zabytku piśmiennictwa staroobrzędownców – latopisu z Deguc. *Ibidem*, s. 677.

^e *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 211.

^f Potaśenko G., *op. cit.*, s. 681.

^g Szysze, szyszowie - awanturnicy wojskowi. Patrz: Linde Samuel, *Słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa 1812, s. 587. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występują róŹne określenia dotyczãce staroobrzędownców: „Filipowce”, „rozkołowie”, „Moskale”, „Bohomoly”, które określają konkretne nurty wewnątrz tej grupy religijnej.

Przychylność okazywana staroobrzędowcom przez miejscową szlachtę oraz hierarchię kościelną niewątpliwie zachęcała do rozwoju osadnictwa. Zapisy wizytacyjne z 1783 r. mówią nam, że obecność *roskolników* na terenie dekanatu brasławskiego nie ograniczała się do terenu graniczącego z państwem moskiewskim, ale sięgała także południowych parafii dekanatu. Na terenie parafii Daugieliszki położonej w powiecie oszmiańskim, „Moskale wsiami mieszkają. Moskale we włości dudzkiej we wsi Bujwiliszkach nabożeństwo odprawują”^a. Warto nadmienić, że staroobrzędowcy odprawiający nabożeństwa w Bujwiliszkach korzystali z życzliwości i opieki wspomianej wyżej Teresy Rudominowej, marszałkowej brasławskiej. W położonej jeszcze bardziej na południe parafii Mielegiany znajdowała się społeczność starowierów licząca, według słów ówczesnego proboszcza ks. Franciszka Kruhelskiego, ponad 100 osób^b.

Jakkolwiek przedstawiciele społeczności staroobrzędowców nie odgrywali ważniejszej roli w życiu politycznym i gospodarczym Wielkiego Księstwa Litewskiego, jednak mogli liczyć na przychylność władzy, przedstawiciele szlachty oraz Kościoła katolickiego. Splot czynników ideologicznych i gospodarczych powodował, że byli oni tolerowani w Rzeczypospolitej Obojga Narodów, jako niezagrażający obowiązującemu wyznaniu a także pożądanymi jako siła robocza w majątkach szlacheckich. Sprzyjające warunki (pomimo usilnych starań kolejnych władców rosyjskich zmierzających do zahamowania emigracji Rosjan) sprawiły, że społeczność staroobrzędowców funkcjonowała na terenie powiatu brasławskiego w ustalonych enklawach przez kolejne wieki^c stając się współcześnie przedmiotem badań naukowych^d.

Dekanat oraz powiat brasławski były pod względem położenia geograficznego, obszarem peryferyjnym zarówno województwa wileńskiego jak i diecezji wileńskiej. Powodowało to, iż wszelkie nowe prądy np. religijne czy kulturowe, docierały z pewnym opóźnieniem oraz upowszechniały się w mniejszej skali. Podobnie było z recepcją wyznań reformowanych w XVI w., spośród których największą rolę w dziejach kultury Wielkiego Księstwa Litewskiego odegrał kalwinizm. Można domniemywać, że kalwini pojawili się na terenie dekanatu brasławskiego około dwie

^a *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 123.

^b *Ibidem*, s. 363

^c W okresie rozbiorów staroobrzędowcy zachowali możliwość wyznawania swojej religii a zapewne i rozwoju osadnictwa o czym może m.in. świadczyć obecność domu modlitwy staroobrzędowców w Widzach. Centralne Historyczne Archiwum Rosji w Sankt Petersburgu F. 1293, op. 166, dz. 7.

^d Olczak Zbigniew, *Starowiercy Brasławszczyzny i ich księgi*, *Studia Angerburgica*, t. 4, Węgorzewo 1999, s. 124-125.

dekady po powstaniu pierwszych zborów na terenie Wielkiego Księstwa Litewskiego, w dobrach prywatnych Radziwiłłów ok. 1554 r. Pierwszy zbor kalwiński na terenie Braśławszczyzny funkcjonował najprawdopodobniej do lat 90. XVI w^a.

Wśród urzędników braśławskich pierwszym znanym kalwinem był Łukasz Bolesławowicz Świrski, marszałek braśławski i gospodarski w 1565 r.^b. Kolejnym był Jerzy Samson Podbereski marszałek braśławski, 1605 r. żonaty z Zawiszanką, kasztelanką witebską kalwiną, który mocno wspierał funkcjonowanie zboru kalwińskiego w Dziewałtowie^c. W II poł. XVII w. spośród rodzin szlacheckich zamieszkujących Braśławszczyznę kalwinami byli: Samuel Janowicz Puciata, marszałek braśławski, Tobiasz Puciata stolnik braśławski, Andrzej Kimbar, wojski braśławski (kalwin, przeszedł na katolicyzm), Piotr Dąbrowa, miecznik braśławski, Andrzej Kamiński, cześnik braśławski, Aleksander Estko, cześnik braśławski^d. W literaturze znajdujemy wzmianki o tym, że wspomniany wyżej Tobiasz Puciata był fundatorem zboru kalwińskiego w Ukli pod Braśławiem^e. Józef Łukaszewicz wśród rodzin kalwińskich na początku XVIII w. wymienia m.in. Czyżów, Roppów, Truskowskich^f, najprawdopodobniej których przedstawiciele zamieszkali powiat braśławski w czasie sporządzania opisów parafii. W tej pracy możemy natknąć się na informacje o istnieniu przed końcem XVII w. zboru kalwińskiego w Ciekinie^g. Nie ma

^a W 1593 r. Lew Sapieha nadał uposażenie kościołom w Ikaźni oraz Pohoście. Ikaźń od 1543 r. należała (wniesiona wianem) do książąt Andrzeja i Anny z Sapiechów Prońskich. Po śmierci Andrzeja Prońskiego (przed 1566 r.), księżna Anna ponownie wyszła za mąż za Mikołaja Siniawskiego, wojewodzica ruskiego (*Lietuvos Metrika, Knyga nr 51*, Vilnius 2000, s. 55). W *SGKP* znajdujemy informację, że „od Prońskich Ikaźń nabył I. Stabrowski, który oddał tutejszy kościół kalwinom” (*SGKP*, t. 3, s. 255). Natomiast dokumencie uposażeniowym Lew Sapieha zaznacza, że Ikaźń odkupił od swoich stryjów Sapiechów oraz odkupił część należną Aleksandrowi Prońskiemu, kasztelanowi trockiemu. T. Krahel, *Dokumenty Lwa Sapiehy dla kościołów w Ikaźni i Pohoście*, w: *Studia Teologiczne*, Białystok-Lomża-Drohiczyń 11 (1993), s. 342. Najprawdopodobniej po śmierci Andrzeja Prońskiego część majątku Ikaźń zapisana mu przez żonę jeszcze w 1556 roku (por. *Opisanie Rukopisnego Otdielenia Vilenskoj Publicznoj Biblioteki*, Wilno 1898, t. III, s. 34) trafiła do Aleksandra Prońskiego, który jako gorliwy kalwin mógł w Ikaźni wystawić zbor.

^b Urzędnicy Wielkiego Księstwa Litewskiego. Spisy, t. I Województwo wileńskie XIV-XVIII w., Warszawa 2004, (dalej: *Spisy*, t. I) s. 536.

^c M. Liedke w swojej pracy *Od prawosławia do katolicyzmu* podaje, że Jerzy Samson Podbereski marszałek braśławski, na mocy testamentu z 1629 r. odnowił fundusz zboru w Dziewałtowie, prosząc żonę i dzieci o pozostanie przy wierze ewangelickiej. Jego córka Elżbieta Katarzyna przed śmiercią w 1646 r. wyrzekła się „błędów ojcowskich i macierzyńskich”. Liedke Marzena, *Od prawosławia do katolicyzmu. Ruscy możni i szlachta Wielkiego Księstwa Litewskiego wobec wyznań reformacyjnych*, Białystok 2004, s. 168-169.

^d *Spisy*, t. I, ss. 512-609.

^e M. Liedke cytuje akta synodów prowincjonalnych litewskich, gdzie jest mowa o tym, iż „Tobiasz Puciata zbor nowy w Duklu trzy mile za Braśławiem wystawił”. M. Liedke, *op. cit.*, s. 233.

^f Łukaszewicz Józef, *Dzieje kościołów wyznania helweckiego w Litwie*, t. 2, Poznań 1843, s. 5.

^g *Ibidem*, s. 11.

jednak jednak dokumentów potwierdzających tezę, że jest to miejscowość położona w dekanacie brasławskim na terenie parafii Daugieliszki.

W zamieszczonych poniżej opisach parafii jedynie w parafii sołockiej wymienione są dwie rodziny – Pałaszewscy i Rehbinderowie określane jako „dyssydenckie”. Najprawdopodobniej ich dotyczy fragment *Wizytacji 1783* z parafii sołockiej: „Dyssydentów, to jest lutrów i kalwinów w tej parafii znajduje się osób męskich 4, białogłowskich osób 3”^a. W parafii smołwieńskiej zaś „znajduje się lutrów płci męskiej osób 5, niewieściej osób 7”^b.

Spółnością, która stanowiła nieodłączny element krajobrazu kulturowego Brasławszczyzny jak i całego Wielkiego Księstwa Litewskiego byli Żydzi. W opisach parafii nie występują w ogóle, ale biorąc pod uwagę fakt, iż wymieniano w nich właściciele ziemskich nie powinno to dziwić. O obecności i aktywności gospodarczej Żydów możemy przekonać się z dokumentów skarbowych i sądowych powiatu brasławskiego^c. Z cytowanej powyżej *Wizytacji* dowiadujemy się, że skupiska ludności żydowskiej znajdowały się w większości parafiach na terenie dekanatu. W kilku z nich: Sołoki, Tauroginie, mieli swoje szkoły, a w Drui synagogę^d.

3. Struktura własności ziemskiej.

Opisy są dobrym źródłem do poznania specyfiki własności ziemskiej występującej na obszarze dekanatu brasławskiego. W skali całego dekanatu można wyróżnić kilka kategorii własności ziemskiej. Podstawowym wydaje się być podział na własność kościelną, królewską i prywatną. Poniżej postaramy się zarysować skalę i podstawowe cechy tych grup.

3.1. Dobra kościelne

W skład szeroko pojętych dóbr kościelnych występujących na terenie dekanatu

^a *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 211.

^b *Ibidem*, s. 246.

^c *Lustracja starostw powiatu brasławskiego 1789*. CAH Wilno 3354; *Lustracja pogłównego żydowskiego w Drui 1778 r.* CAH Wilno, F. 3939.

^d W Drui „Żydów domów 500, ci mają sumptem kahalnym wymurowaną szkołę za dozwoleńm JO Xiążęcia Sapiechi kanclerza WXL”. Chodziło tu zapewne o synagogę, która istniała w Drui od XVIII w. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 278.

brasławskiego wchodziły: dobra stołowe biskupstwa wileńskiego, dobra Kapituły Wileńskiej, dobra zakonów duchownych oraz własności poszczególnych proboszczów różnych wyznań.

3.1.1. Dobra stołowe biskupa wileńskiego

Tuż po ufundowaniu nowego biskupstwa, król Władysław Jagiełło wydał przywilej (17 II 1387 r.) nadający mu dobra ziemskie na utrzymanie. Dokument nadawał rządcom diecezji wileńskiej obok nieruchomości w samym Wilnie i włości na terenie diecezji, między innymi także włość z zamkiem w Tauroginach oraz wieś Łabonary – późniejsze siedziby parafii wchodzących w skład dekanatu brasławskiego przedstawionego w *Opisach* z 1784 r. Kilka dni później (22 II 1387 r.) immunitet królewski uwalniał biskupstwo od wszelkich ciężarów na rzecz państwa oraz wyjmował je spod jurysdykcji świeckiej^a.

Pod względem przynoszonego dochodu, dobra stołowe biskupstwa wileńskiego stawiały je na szóstym miejscu wśród biskupstw Korony, tuż po Krakowie, Gnieźnie, Warmii, Włocławku i Płocku. Dobra stołowe zorganizowana była w „klucze” (6). Były położone na terenie rdzennej Litwy, głównie w pow. wiłkomierskim. W literaturze dotyczącej historii biskupstwa wileńskiego można spotkać uwagi, że największą wartość w połowie XVIII w. przedstawiały majątki klucza sołockiego. W jego skład wchodziły dwa wójtostwa: sołockie (z miasteczkiem Sołoki, 29 większymi i mniejszymi jeziorami oraz rzekami: Ligaja, Święta i Żegia) oraz jezioroskie obejmujące miasteczko Jeziorosy, trzy folwarki, 19 jezior oraz rozległą puszcę^b. Wśród tych kluczy znajdowały się również (wymieniane także w *Opisach*) klucze: taurogiński oraz kukuciski. Klucz taurogiński w połowie XVIII wieku obejmował miasto z 52 placami, dawny zamek warowny, 19 folwarków, 17 jezior oraz 7 rzek^c. W tym samym okresie, w skład klucza kukuciskiego, który był również ufundowany przez króla Jagiełłę,

^a T. Kasabuła, *op. cit.*, s. 585.

^b *Ibidem*, s. 587. Jakkolwiek obszar kluczy majątków nie pokrywał się z obszarem parafii, to w przypadku tych dwóch parafii – Sołoki i Jeziorosy, można wysunąć tezę, że do czasu powstania *Opisów*, proporcje we własności biskupiej na tych obszarach uległy odwróceniu. W opisie parafii sołockiej wśród właścicieli ziemskich biskupstwo wileńskie występuje z podobną częstotliwością jak inni właściciele. Poza tym nie występuje pojęcie „klucza sołockiego”. Natomiast w parafii jezioroskiej, według opisu sporządzonego przez ks. Józefa Trzeciaka, do biskupa wileńskiego należało ponad 40 zaścianków i kilka karczem. CAH Wilno, F. S.A., 19252, k. 89-117 (kopia).

^c T. Kasabuła, *op. cit.*

wchodziły trzy wójtostwa: kukuciskie z miasteczkiem, bujtuńskie oraz łabonarskie. Oprócz tego do klucza należało 30 jezior i dwie puszcze^a.

3.1.2. Dobra Kapituły Wileńskiej

Do zadań każdej kapituły katedralnej należało sprawowanie codziennej służby Bożej w katedrze, oraz wspieranie biskupa ordynariusza w zarządzaniu podległą mu jednostką administracyjną. Kolegia te kontrolowały działania administracyjne biskupa (szczególnie te, które wymagały zgody członków kapituły). Sprawowały również pieczę nad administracją dóbr biskupich.

W czasie pontyfikatu biskupa Massalskiego, gospodarzem katedry wileńskiej była Kapituła składająca się z sześciu prałatów (prepozyta, dziekana, archidiacona, kustosa, scholastyka, kantora) i 12 kanoników^b. Kapituła posiadała włości ziemskie, które zabezpieczały jej potrzeby oraz pozwalały również na prowadzenie działalności charytatywnej^c.

Na obszarze dekanatu brasławskiego majątki Kapituły były położone głównie w parafii Hoduciszki. W oparciu o sporządzony opis parafii hoduciskiej, możemy stwierdzić, że włości należące do Kapituły obejmowały 39 wsi, 14 zaścianków, 2 folwarki oraz dwór Hoduciszki^d. Cztery folwarki oraz jezioro Kumsza, położone w parafii taurogińskiej, były na uposażeniu Kustodii Kapituły Wileńskiej^e.

3.1.2 Dobra kościoła unickiego

Jak wyżej zasygnalizowano kościół unicki z uwagi na położenie powiatu (dekanatu) brasławskiego był obecny na jego terenie od wielu stuleci i stanowił nieodłączny element krajobrazu kulturowego i gospodarczego. Jakkolwiek możemy w niepełnym stopniu odtworzyć jego struktury, o tyle uchwycenie gospodarczych

^a W *Opisach* możemy przeczytać, że w 1784 r. do klucza kukuciskiego należało 31 zaścianków na obszarze samej parafii kukuciskiej oraz 22 zaścianki w parafii łabonarskiej razem z miasteczkiem Łabonary – CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 615, k. 300-303 (oryginał). CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 608, k. 268-274v (oryginał).

^b T. Kasabuła, *op. cit.*, s. 268.

^c *Ibidem*, s. 293. Autor podaje informacje o tym, że Kapituła Wileńska utrzymywała i zabezpieczała fundusze powstałych na początku XVII w. burs, w których mieszkała część młodzieży kształcącej się w Akademii Wileńskiej. W połowie XVIII w., Kapituła sprawowała opiekę finansową nad trzema szpitalami wileńskimi (św. Łazarza, św. Józefa i Nikodema i św. Marii Magdaleny).

^d CAH Wilno, F. 694/1/504, nr 567, k. 70-73v (oryginał).

^e CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 560, k. 46-49v (oryginał).

aspektów funkcjonowania unitów w szerszym zakresie na podstawie dostępnych materiałów jest stosunkowo trudne^a.

3.1.3. Dobra zgromadzeń zakonnych.

Wśród majątków kościelnych w dekanacie brasławskim dość pokaźną siłę ekonomiczną stanowiły dobra zgromadzeń zakonnych. Wśród właścicieli w okresie powstania *Opisów* znajdowały się cztery katolickie zakony męskie (kanonicy regularni od pokuty, dominikanie, franciszkanie oraz karmelici bosi), jeden żeński (benedyktynki) oraz zakon unicki – bazylianie.

Obecność zakonów wiązała się ściśle z działalnością fundatorów, którzy sprowadzali duchownych do swoich dóbr. Należy też podkreślić, iż fundacje miały wyraźny cel misyjny na co wskazuje charakter instalowanych na tych terenach zakonów.

W 1631 r. Szymon Maffon wstępując do jezuitów ofiarował im dziedziczne dobra Pelikany w powiecie brasławskim. Od 1631 r. aż kasaty zakonu w Pelikanach istniała stacja misyjna wileńskiego nowicjatu jezuitów^b. Kilka lat później w Drui pojawili się bernardyni. Sprowadził ich w I połowie XVII w. ówczesny właściciel miasta, kanclerz litewski, Kazimierz Leon Sapieha^c. Jego staraniem wzniesiono dla zakonników kościół parafialny pw. Św. Trójcy oraz zabudowania klasztorne^d.

^a W powyższym tekście cytowano fragmentaryczne dane dotyczące materialnych podstaw funkcjonowania parafii unickich na Brasławszczyźnie. Wykorzystana w tekście *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1789* w odróżnieniu od analogicznych wizytacji parafii rzymskokatolickich zawiera głównie informacje o wyposażeniu poszczególnych cerkwi w sprzęt liturgiczny przy braku informacji o uposażeniu cerkwi. Wyżej sygnalizowano również o niemożności skorzystania z dokumentów znajdujących się w archiwach rosyjskich, które niewątpliwie poszerzyłyby stan wiedzy o kościele unickim na tym terenie np. *Wiadomości o cerkwiach (z ukazaniem własności ziemskiej parafian i duchowieństwa) zestawione dla Generalnej Kongregacji z dekanatów: białocerkiewskiego (...), brasławskiego i in. (1779-1781)* CAHR w Petersburgu, F. 823, nr 919 (por. *Kancelaria mitropolitów greko-uniatskich cerkwi w Rosji (1407-1871)*, Leningrad 1963 (inwentarz w maszynopisie).

^b *Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995*, oprac. Ludwik Grzebień SJ, Kraków 2004, s. 497. Jezuita na terenie dekanatu brasławskiego posiadali jeszcze dwie stacje misyjne: w Duksztach oraz Widzach, które zostały założone w XVIII w. *Ibidem*.

^c Hedemann podaje datę 1633 r. por. Hedemann O., *op. cit.*, s. 49. Jednak dokument fundacyjny Kazimierza Leona Sapiehy został wystawiony dopiero 21 XI 1646 r. Por. *Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych*, pod redakcją ks. Hieronima Wyczawskiego OFM, Kalwaria Zebrzydowska 1985, s. 49.

^d W *Opisach* dotyczących parafii drujskiej w 1784 r., możemy przeczytać o tym, że jest „kościół xx. Bernardynów murowany”. W tekście nie spotykamy innych śladów obecności, ani działalności duszpasterskiej bernardynów. CAH Wilno, F. 694 op. 1 dz. 3508, nr 491, k. 48v (oryginał).

Kilkadziesiąt lat później, w 1706 r., za przyczyną podczaszego brasławskiego Piotra Kaczanowskiego osiedli w tym mieście dominikanie^a.

Około 1622 r. w Twreczu, z inicjatywy Feliksa Paca, podkomorzego W.K.L. założono parafię i klasztor kanoników regularnych od pokuty (markowie), którzy w *Opisach* występują błędnie jako augustianie^b. W Kołtynianach od 1633 r. istniał, założony przy kościele parafialnym, klasztor franciszkański^c. Stanisław Narbutt, skarbnik oszmiański, w 1760 r. sprowadził do Poszumienia karmelitów bosych, gdzie założyli swój klasztor^d.

Każda fundacyjna inicjatywa wymagała gwarancji utrzymania takiej placówki duszpasterskiej ze strony osoby fundatora. Na podstawie sapieżyńskiej fundacji dla klasztoru bernardynów możemy przekonać się jakimi środkami i przywilejami dysponowali zakonnicy. Otton Hedemann w swojej pracy pt. *Historia powiatu brasławskiego*, przytacza treść tego przywileju fundacyjnego^e. Według niego bernardynom wyznaczona była jurydyka miasta Drui, nieznana bliżej ilość gruntów oraz stała ordynacja: 452 beczki różnych zbóż, 8 beczek soli, 4 beczki śledzi, 8 beczek ryb słonych, 720 sztuk ryb mrożonych, 100 wozów siana, 240 kur, 120 gęsi, 600 jaj, 100 sążni drzewa, 30 miednic miodu, 1717 zł w pieniądzech oraz określone posługi pełnione przez poddanych sapieżyńskich^f. Na podstawie *Opisów* można stwierdzić, że

^a Paweł i Maria Sapiehowie zapisali 1000 tal. bitych na klasztor dominikanów drujskich 9 II 1717 r. Józef Sapieha zastawił na klasztor siola: Zagórze, Bielowce, Smulki i Gadze (Gajdzie). IAM, s. 257.

^b W tym miejscu i następujących fragmentach opisów parafii dekanatu brasławskiego mianem Augustianów błędnie określano kanoników regularnych od pokuty (Ordo Canonicorum Regularium Beatorum Martyrum de Poenitentia). Augustianie na Litwie posiadali tylko dwa klasztory: w Grodnie i Brześciu. Uth Grzegorz, *Szkic historyczno-biograficzny zakonu augustiańskiego w Polsce*, Kraków 1930, s. 73-74; Kurczewski J., *Biskupstwo*, s. 258.

^c Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego, F4 – A2728.

^d *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 99.

^e Jakkolwiek praca Ottona Hedemanna spotkała się z dość krytycznym przyjęciem wśród współczesnych mu historyków to jednak na potrzeby tej pracy autor zdecydował się w kilku miejscach skorzystać z przytaczanych przez Hedemanna (często obecnie niedostępnych) dokumentów - R. Mienicki, *Historia powiatu brasławskiego*, „Kwartalnik Historyczny”, 1931, t. 1, s. 371-377. E. Łopaciński, *Historia powiatu brasławskiego*, „Ateneum Wileńskie”, R. 8, 1931-1932, s. 377-381.

^f Hedemann O., *op. cit.*, s. 49. W księgach sądowych brasławskich z 1784 r. (CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 29-35) znajduje się kopia funduszu na konwent xx. bernardynów w Drui wpisanego do ksiąg ziemskich prowincji połockiej w 1777 r. Na mocy funduszu Lew ks. Sapieha, podkanclerzy W.K.L., późniejszy wojewoda brzeski i wileński zapisał swoje dobra Sapieżyn na kościół pw. Trójcy Przenajświętszej w Drui i klasztor na 20 zakonników. Zapis ten został potwierdzony w księgach Trybunału Głównego W.K.L. na cztery dni przed śmiercią L. Sapiehy (4 VII 1633 r.). Annuaty miały być płacone z włości sapieżyńskich: Ikaźni, Szarkowszczyzny, Dąbrowicy, Oświecia, Saryi, Pokociowców, Pustyni, które wprawdzie w XVIII w. w części znajdowały się już poza rodziną Sapiehów, jednak jak mówił zapis: „ta annuata i teraz Ichmc Xiężom Bernardynom Drujskim regularnie dochodzi” (k. 34). Wspomniana kopia funduszu zawiera ordynację jako wpływająca do Bernardynów z dóbr znajdujących się za kordonem. Z uwagi na charakter zakonu oraz teren zamieszkały przez przedstawicieli innych wyznań i religii, bernardyni prowadzili prace misyjne. Mieli upoważnienie do odbierania wyznania wiary od osób chcących wstąpić do Kościoła katolickiego. *Klasztory bernardyńskie*, s. 48-49.

np. w 1784 r. do dominikanów drujskich należały dwie wioski, jeden folwark, jeden zaścianek i małe jezioro położone w parafii ikaźnieńskiej^a.

Jak wcześniej wspomniano, obecność zakonów wiązała się z inicjatywą ze strony fundatorów. Korzyści z fundacji wynikały dla obu stron – fundator zyskiwał prestiż w kręgach kościelnych, a duchowni nowe pole do pracy duszpasterskiej.

3.2. Dobra królewskie

W okresie który obejmują *Opisy* na terenie dekanatu brasławskiego istniały dobra królewskie w postaci starostw oraz majątków podlegających ciwuństwu wileńskiemu. W II połowie XVIII w. w powiecie brasławskim były tylko trzy starostwa: brasławskie, dryświadzkie i opeskie. Spośród tych trzech jedynie brasławskie w tym okresie było starostwem grodowym. Starosta grodowy (w latach 1757–1786 starostą brasławskim był Józef Jerzy Hylzen), występował w podwójnym charakterze – jako prywatny dzierżawca majątku rządowego i jako urzędnik zobowiązany do zaopatrywania i reperowania zamku, utrzymywanie urzędników grodzkich itp. Z tytułu dzierżawy płacił on kwartę (¼ dochodów z dzierżawy starostwa) a później i hybernę (podatek płacony w pieniądzu wojsku rozlokowanemu na leżach zimowych na terenach starostwa). Starosta niegrodowy był tylko prywatnym dzierżawcą, który płacił kwartę i hybernę nie pełniąc żadnych funkcji publicznych. Od 1775 do 1809 r. starostą opeskim był Mikołaj hr. Manuzzi. W tekstach *Opisów* nie spotykamy już starostwa dryświadzkiego. Wynikało to najprawdopodobniej z faktu, iż w 1780 r. majątek Dryświaty został, za dług narodowy wynoszący 2 mln złp, nadany konstytucją wojewodzie wileńskiemu Karolowi Radziwiłłowi i jego bratu Hieronimowi^b.

Podczas lektury *Opisów* można napotkać na wykaz majątków należących do ciwuństwa wileńskiego. W II połowie XVIII w. ciwuństwo było już tylko pozostałością istniejącej we wcześniejszych wiekach struktury terytorialnej. Instytucja ciwuna i ciwuństwa przywędrowała na Litwę z ziem ruskich w okresie gdy nie istniał jeszcze podział na powiaty. Tytuł ciwuna nosili urzędnicy różnej rangi w hierarchii państwowej (m.in. ciwunom zlecał Jagiełło w 1389 r. pomoc przy chrystianizacji Litwy), jak i prywatnej (w tej zachował się aż do początków XIX w.) o różnym zakresie kompetencji, który zmieniał się na przestrzeni lat – ciwun posiadał kompetencje

^a CAH Wilno F. 694 op. 1 dz. 3508, nr 526, k. 206-213 (oryginał).

^b *SGKP*, t. 2, s. 180.

sądownicze nad bojarstwem, które potwierdzone były Statutem Kazimierza Jagiellończyka z 1486 r., wpłacał „winy” wpływające z terenu ciwuństwa, wprowadzał w nadanie wielkksiążęce. Posiadał także własnych urzędników w podległych mu dworach.

Badacze tego tematu na podstawie źródeł określili, że ciwuństwo mogło stanowić gospodarcze zaplecze Wilna^a. Wynikało to z opisu zasobów „dworów” należących do ciwuństwa, zbierania daniny miodowej, poboru „srebszczyzny” przez ciwuna. Do tego dochodziły bardziej specyficzne zadania, jak przetrzymywanie jeńców wojennych, opieka nad murarzami zatrudnionymi w Wilnie, czy piecza nad młynarzami zaopatrującymi kościół wileński.

Ciwuństwo składało się z „dworów” i „włości”, których ilość i rozmiar była trudna do ustalenia ze względu na szczupłość źródeł oraz zmiany zachodzące w kształcie struktury ciwuństwa. Spośród obszarów, które w 1784 r. znajdowały się w granicach dekanatu brasławskiego, do ciwuństwa wileńskiego należały „włość” święciańska i łyngmiańska. Analizując *Opisy* pod kątem majątków należących do ciwuństwa najwięcej ich występuje w parafii łyngmiańskiej, święciańskiej oraz w mniejszej skali w parafiach: raczkowskiej, połuskiej i sołockiej.

3.3. Dobra prywatne

Ostatnią kategorią własności ziemskiej, obok kościelnej i królewskiej, była własność prywatna. Struktura i proporcje w prywatnej własności ziemskiej na obszarze dekanatu brasławskiego była odzwierciedleniem układów społecznych z terenu całej Litwy. Z *Lustracji 1775 r.* przeprowadzonej w powiecie brasławskim wynikało, że majątki obejmujące ponad 100 dymów znajdowały się w posiadaniu ośmiu magnackich rodzin. Największe dobra należały do Aleksandra Sapiehy, kanclerza wielkiego litewskiego (656 dymów). Po nim następował Karol Radziwiłł (561 dymów), Józef Hylzen (347 dymów), Józefa Burzyńska - wdowa po Tadeuszu Burzyńskim, wojewodzie mińskim (237 dymów), Jadwiga Ciechanowiecka – Manuzzi (223 dymów), Maciej Radziwiłł (192 dymów) oraz Ignacy i Michał Łopacińscy (132 i 110 dymów). Od 50 do 100 dymów posiadało 5 rodzin szlacheckich: Mirscy, Rudominowie-Dusiacy, Kwintowie, Wawrzeccy i Platerowie. *Lustracja* wymienia jeszcze 14 rodzin,

^a Z. Wojtkowiak, *Litwa Zawilejska w XV i pierwszej połowie XVI w.*, Poznań 1980, s. 101n.

w posiadaniu których znajdowało się od 20 do 50 dymów^a. Oprócz wymienionych, teren powiatu zamieszkiwało 69 rodzin szlachty „bezdymnej”.

4. Opisy parafii diecezji wileńskiej z 1784 r.

Opisy parafii z 1784 r. były efektem szeroko zakrojonej akcji przeprowadzanej w latach osiemdziesiątych XVIII w. w poszczególnych diecezjach Rzeczypospolitej. Zainicjował ją Michał Poniatowski (brat Stanisława Augusta), biskup płocki, a od 1784 r. prymas Polski. Biskup Poniatowski już w 1778 r. zarządził w swojej diecezji sporządzenie opisów według opracowanej 5–cio punktowej ankiety, która zakończyła się wykreśleniem przez kartografa królewskiego mapy diecezji płockiej. Powodzenie tej akcji skłoniło Michała Poniatowskiego, już jako prymasa, do rozciągnięcia jej zasięgu na cały kraj.

Uzyskane opisy utworzyły bogaty zasób materiału geograficznego dla całej Rzeczypospolitej. W pierwszej kolejności wykorzystaj ten materiał wspomniany wyżej kartograf królewski Franciszek Czajkowski. Na podstawie tych opisów sporządził mapy województw: krakowskiego, sandomierskiego oraz archidiakonatu warszawskiego i księstwa siewierskiego. Z tego zasobu korzystał również Karol Perthees przy tworzeniu swego dzieła pt. *Geograficzno-statystyczne opisanie parafiiów Królestwa Polskiego*. Dzieło Pertheesa obejmowało parafie diecezji krakowskiej, wrocławskiej, gnieźnieńskiej, poznańskiej i brzesko-kujawskiej, płockiej i brzesko-luckiej^b.

7 VI 1784 r. biskup Ignacy Massalski rozesłał do wszystkich proboszczów list pasterski z zaleceniem opisanie każdej parafii w swojej diecezji. Argumentem dla szybkiego wykonania opisów miała być przydatność tychże dla wielu celów, a w szczególności dla użytku przez panującego króla, aby mógł „do najodleglejszych zakątków troskliwość ojcowską rozciągając, ku jednemu dobra powszechnego zamiarowi, wszystkie szczególnych miejsc własności doprowadzał”^a. Dziekani mieli ponad dwa miesiące na uzyskanie od proboszczów opisów poszczególnych parafii a następnie około dwóch tygodni (do 1 IX) na dostarczenie opisów do kancelarii

^a CAH Wilno, F. 11, op. 1, nr 646.

^b *Opisy parafii dekanatu knyszyńskiego z roku 1784*, opr. Wiesława Wernerowa, w: *Studia Podlaskie*, t. 1, Białystok 1990, s. 99-100.

biskupiej w Wilnie. Do listu pasterskiego dołączone były *Artykuły* mające ułatwić proboszczom opisanie swoich parafii. Owe dziewięć artykułów określało bardzo precyzyjnie, co i w jaki sposób proboszcz ma opisać. I tak na przykład w pierwszym artykule opisane miało być położenie geograficzne kościoła parafialnego, z uwzględnieniem kościelnych i państwowych granic administracyjnych, w jakich się on znajduje. Tenże kościół był punktem odniesienia do opisanie wszystkich miejscowości, wiosek, folwarków i innych miejsc znajdujących się w obrębie parafii. Przy każdej miejscowości należało wymienić właściciela (czy też dzierżawcę), świeckiego lub kościelnego, podać położenie geograficzne względem kościoła oraz odległość od niego wyrażoną w milach.

W kolejnych punktach *Opisów* plebani zobowiązani byli wymienić wszystkie sąsiadujące parafie (nawet z sąsiednich dekanatów) oraz większe miasta „grodowe, powiatowe, archidiakonalne”. Również te miejsca powinny były zostać dokładnie określone w położeniu względem własnego kościoła. Kolejne punkty tychże *Opisów* miały dać szczegółowy obraz ukształtowania topograficznego całej parafii. Proboszcz musiał wymienić wszystkie „bagna, błota, jeziora, i ich nazwiska (...) tamy, kępy, rzeki wielkie spławne, rzeczki” - z uwzględnieniem miejscowości przez które przepływają, oraz miejsc, gdzie łączą się z innymi rzekami czy jeziorami. W opisach swojej parafii każdy proboszcz powinien był ująć wszelkiego rodzaju wzniesienia terenu, określić stopień zalesienia obszaru i gatunki najczęściej występujących drzew. Spore wrażenie robi precyzyjność artykułów dotyczących opisanie sieci drogowej w obrębie każdej parafii. Każdy z proboszczów musiał także określić położenie swojej parafii w stosunku do granic administracyjnych państwa.

W jednym z ostatnich artykułów czytamy zalecenie biskupa Massalskiego: „Rysunków żadnych (chyba, żeby kto miał już zrobioną geometrycznie kartę swojej parafii), ale opisanie, według niniejszych punktów, koniecznie ma być przysłane”^b. W ten sposób pomysłodawcy chcieli zapewne uniknąć rozbieżności w kartograficznym odwzorowaniu parafii sporządzonych przez różnych autorów.

Powstałe opisy interesującej nas najbardziej diecezji wileńskiej zostały na początku 1788 r. przesłane przez biskupa Massalskiego królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu. Po upadku Rzeczypospolitej wraz ze Zbiorami Króla

^a Biblioteka Uniwersytetu Jagiellońskiego, nr 58421 III, cyt. za: *Przyszłość kultury Polaków na Kresach*, t. 2, *Kraj rodzinny matki mej*, pod red. J. Maroszka, Białystok-Drohiczyń 2000, s. 6.

^b *Ibidem*.

Stanisława Augusta zostały wywiezione do Rosji i nie były dostępne. Po 1930 r. zostały, wraz z innymi zabytkami kultury narodowej rewindykowane z Petersburga. Niestety wraz z archiwami polskimi spłonęły w czasie Powstania Warszawskiego. Przez wiele lat historykom dostępny był jedynie zbiór opisów przechowywany w bibliotece Akademii Nauk w Kijowie, który obejmował tylko część diecezji wileńskiej. W połowy lat dziewięćdziesiątych odnaleziono w archiwach wileńskich zbiór oryginalnych opisów 248 parafii powstałych w 1784 r. Do 1944 r. pozostawały one w katedralnym archiwum diecezji wileńskiej a po II wojnie światowej zostały umieszczone w Centralnym Archiwum Historycznym Litwy w Wilnie^a.

Dla interesującego nas najbardziej dekanatu brasławskiego dostępnych jest 17 oryginalnych opisów parafii z 1784 r. oraz 29 opisów w formie kopii. Kopie te pochodzą ze zbioru opisów całej diecezji wykonanych dla Joachima Chreptowicza, od 1793 r. kanclerza wielkiego litewskiego. Kopie opisów obejmujące parafie dekanatu brasławskiego (obok opisów 11 innych dekanatów) trafiły w niszanych okolicznościach do zbiorów, założonego w 1845 r. w Wilnie przez Eustachego hr. Tyszkiewicza, Muzeum Starożytności^b.

Niniejsza praca zawiera opisy 29 parafii dekanatu brasławskiego. Została oparta na dostępnych 17 oryginalnych opisach parafii dekanatu brasławskiego uzupełnionych przez 12 opisów w formie kopii, pochodzących z wyżej opisywanego zbioru. Warto nadmienić, że spośród opisów dekanatów pochodzących ze zbiorów Muzeum Starożytności, opisy dekanatu brasławskiego wyróżniają się swoją obszernością.

Mając do dyspozycji zarówno oryginał jak i sporządzoną kopię opisu parafii Pohost, możemy przekonać się, jak wiernie kopista przekazał informacje spisane przez proboszczów. Po lekturze opisu możemy stwierdzić, że ingerencja kopisty w tekst oryginalny polegała jedynie na usunięciu, występującego w wykazie wiosek i folwarków położonych na terenie parafii, określenia „od kościoła parafialnego” jako wskazówki położenia danego miejsca. To jednak nie zniekształcało w żaden sposób treści informacji zawartych w opisie. Jednolity charakter pisma występujący w pozostałych kopiach przemawiałby za tą samą osobę kopisty. Możemy przypuszczać (w oparciu o przykład opisu parafii Pohost), że treść pozostałych kopii opisów, nie powinna budzić większych zastrzeżeń co do swojego kształtu i zawartości w porównaniu do wersji oryginalnych.

^a *Ibidem*, s. 12.

^b *Ibidem*, s.18.

Do oceny stopnia wiarygodności przy odtworzeniu obszarów poszczególnych parafii przedstawionych przez proboszczów potrzebne są dalsze szczegółowe badania. Przy nawet bardzo wstępnym porównaniu dwóch źródeł przedstawiających zasięg parafii wchodzących w skład dekanatu tj. *Opisów* i powstałej rok wcześniej *Wizytacji 1783*, pojawiają się kwestie wymagające dokładnego wyjaśnienia^a.

Zasady wydawnicze

Jakkolwiek niniejszej pracy wykorzystano zarówno oryginały, jak i kopie opisów znajdujące się w różnych zespołach archiwalnych, jednak w przedstawieniu parafii zastosowano kolejność alfabetyczną. W wykazach nazw miejscowości geograficznych występujących w *Opisach* starano się ustalić możliwie najbardziej współczesne brzmienie mając na uwadze polskojęzyczny charakter tego źródła. W tym celu wykorzystano wydawnictwo kartograficzne *Mapy Wileńszczyzny*^b zawierające reprintsy map sztabowych obejmujących osiem powiatów województwa wileńskiego w podziale administracyjnym z 1937 r. W sytuacji, gdy potwierdzenie nazwy w oparciu o mapy sztabowe, nastęczało trudności, posiłkowano się hasłami zawartymi w tomach *Słownika Geograficznego Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*^a. Z uwagi na czas i miejsce powstania *Słownika* (tj. ziemie polskie pod zaborem rosyjskim), zabieg ten pociągnął za sobą ryzyko zniekształcenia przez zruszczenia występujące w nazwach. W wielu przypadkach starano się podać inne wersje nazw miejscowości i oboczności występujące w dokumentach źródłowych z epoki.

Korektę położenia geograficznego poszczególnych miejscowości podawaną w opisach zamieszczono w przypisach wykorzystując ówczesne nazewnictwo kierunków geograficznych.

Osoby występujące w źródle identyfikowano na podstawie innych źródeł archiwalnych, dostępnych herbarzy, wykazów urzędników. W przypadku niemożności ustalenia imienia danej osoby oznaczano to skrótem *an.* - *absque nomine*. Wszelkie wątpliwości dotyczące doprecyzowania osoby na podstawie jej nazwiska, pełnionych przez nią funkcji czy godności, zawarto w przypisach rzeczowych. W przypadku występowania na danym obszarze (parafii) większej liczby przedstawicieli danej

^a W przygotowaniu publikacja dotycząca przedstawienia osadnictwa w dekanacie brasławskim w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* oraz *Opisach parafii 1784*.

^b *Mapy Wileńszczyzny*, t. I-V, wyd. Marpress, Gdańsk 2001-2003. Posiłowano się również mapami sztabowymi z tego okresu zamieszczonymi w wersji elektronicznej na stronie www.mapywig.org.

rodziny, oprócz wyjaśnienia w przypisie rzeczowym uzupełniano zamieszczeniem imienia w nawiasie kwadratowym. W przypadku postaci ogólnie znanych, w odniesieniu do których nie ma ryzyka pomyłki wyjaśnienie zamieszczono w przypisie rzeczowym w pierwszym miejscu występowania tejże osoby w tekście opisów.

W kwestiach nie wymienionych powyżej opierano się na zasadach zawartych w *Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych*^b.

Wykaz skrótów osobowych występujących w tekście

(na podstawie J. Paruch, *Słownik skrótów*, Warszawa 1992)

JJP	Jaśnie Panów
JJPP	Jaśnie Państwa
JKMci	Jego Królewskiej Mości
J.O.	Jaśnie Oświeconego
J.O.Xcia	Jaśnie Oświeconego Księcia
JOXX	Jaśnie Oświeconych Księży
JP	Jaśnie Pana (Pani)
Jpa	Jaśnie Pana
JPPa	Jaśnie Państwa
JW	Jaśnie Wielmożnego (Wielmożnej)
JWW	Jaśnie Wielmożni, Jaśnie Wielmożnych
JW Xcia	Jaśnie Wielmożnego Księcia
NB.	nota bene
P	Pana
PP	Panów, Panien, Państwa

^a *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. I-XV, Warszawa 1880-1902.

^b *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od połowy XVI do połowy XIX wieku*, pod red. K. Lepszego, Wrocław 1953.

x.	ksiądz
Xdza	księdza
xx.	księży
Xcia Jmci	Księcia Jegomości
WJP, WJPa	Wielmożnego Jaśnie Pana
W. Jmci	Wielmożnego Jegomości
W. Ks. Lit., W.X.Lit	Wielkie Księstwo Litewskie, Wielkiego Księstwa Litewskiego
WWPP	Wielmożnych Panów, Panien

Wykaz skrótów źródeł archiwalnych i drukowanych oraz opracowań użytych w tekście

IAM – *Indeks alfabetyczny miejscowości Dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego*, cz.

I A-K (Abakanowicze-Kujany), Wilno 1929.

Lustracja 1789 – Taryffa podatku z starostw w powiecie brasławskim położonych w roku 1789 sporządzona. Centralne Archiwum Historyczne Wilno [dalej:CAH Wilno] F. S.A. 3354.

Mapy Wileńszczyzny

cz. I: powiat oszmiański i święciański (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk 2001.

cz. II: powiat postawski i wilejski (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk 2002.

cz. III: powiat brasławski i dziśnieński (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk 2002.

cz. IV: powiat postawski i wilejski (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk 2002.

cz. V: powiaty pozawileńskie oraz indeks nazw geograficznych, Wyd. Marpress, Gdańsk 2003.

Materiały genealogiczne – Materiały genealogiczne szlachty z pow. brasławskiego 1798-1805, CAH Wilno F. 391, op. 9, nr 2415.

SGKP - *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. I-XV, Warszawa 1880-1902.

Summariusz 1789 – Summariusz intraty i ofiary z niej na wojsko Rzplitej z dóbr ziemskich duchownych i Po Jezuickich oraz dymów tychże dóbr i starostw, CAH Wilno F. 694, op.1, nr 43.

Synod 1744 – Synodus dioeciesana Vilnensis ab [...] Michaele Joanne Zienkowicz [...] episcopo Vilnensi in ecclesia cathedrali sua anno Domini MDCCXLIV diebus 10, 11, 13 mensis Februarii celebrata, Wilno 1744

Taryfa 1775 - Taryfa dymów i czopowego i szeleżnego z powiatu brasławskiego 1775 r.,
CAH Wilno F. 11. op. 1 nr 646.

Uruski

Wizytacja 1783 – Wizyty całego dekanatu brasławskiego (...) opisane w roku 1784.
CAH Wilno F. 694/1/3505. (Druk: *Breslaujos dekanato vizitacija 1782-1783 m.*,
Vilnius 2008)

*Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789 – Inwentarze cerkwi dekanatu
brasławskiego czasu wizyty generalnej przez najprzewielebniejszego Jmc Xdza Izajasza
Szulakiewicza opata koadjutora Boryso Hlebskiego Połockiego ekspedycyowanej roku
1789 (...) Archiwum Państwowe w Lublinie, Zespół: Chełmski Grekokatolicki
Konstystorz, Wizytacja diecezji Polsko-Połockiej, nr 143*

*Złota księga – Teodor Żychliński, Złota księga szlachty polskiej, R. 1-7, Warszawa
1879-1885.*

BARIS - Bažnytinės Archyvų Informacinė Sistema – System Informacyjny Archiwów
Kościelnych na Litwie

http://www.mm.pl/~wmmkiewicz/ws/biblioteka/gub_wil_87/ap_litwa_metr.html

(dostęp 31.03.2010)

1. Belmont (filia brasławska)

Centralne Archiwum Historyczne w Wilnie (dalej CAH Wilno), F. S.A., nr 19252, k.1-4 (kopia).

[k.1]

Filia Belmąska^a

kościół brasławski. W dobrach dziedzicznych JW Hylzena^b wojewody mścisławskiego. Od Brasławia o ½ mili, od Ikaźni o 2 mile, od cerkwi zamoskiej o 2 mile, od filii opeskiej o 4 mile. Wioski, dwory i okolice do tej filii należące są następujące:

Achremowce, wieś z karczmą dziedziczną o kroków 1000 od kościoła belmonckiego. Między północą a południem zimowym, na gościńcu ryskim przez Brasław idącym. Po lewej stronie las drobny z jeziorem Drywiata^c złączający się z rzeką Uświcą. Po prawej stronie gościńca wioska Szakury z karczmą na wschodzie zimowym leżąca o ¼ mili od rzeki Drujki. W końcu pola zaścianek Jejscow^c na północ leżący, z parafią ikaźnieńską graniczący. Odległy od kościoła parafialnego o mili ½.

Belmąt^d, pałac murowany JW Hylzena wojewody mścisławskiego, na górze. Wspaniały na trzy kondygnacje, frontem na wschód zimowy. Na dole jezioro Dryświata^e. Gościniec do miasta Drujki idący wpada do zaścianku Prudziarek^f z karczmą. Na około las drobny o ½ mili do wsi Samowolcow^g [k.2] wpadający między wschodem letnim, która graniczy z parafią ikaźnieńską o 1 milę.

Dowiaty dwór JP Kimbara^h, między błotem, lasem pomiernym, na południe letnie o 2 mile. Na gościńcu widzkim po prawej wieś Purwiniszki z zaściankiem. Około błota Aziarkinie zwanego na zachodzie zimowym graniczący z parafią ikaźnieńską.

^a Belmoncka. W majątku znajdował się kościół murowany pw. Jezusa Chrystusa, wybudowany kosztem Józefa Hylzena w 1768 r. *SGKP*, t. 1, s. 126.

^b Józef Jerzy Hylzen, wojewoda mścisławski, starosta grodowy brasławski.

^c Jajsy.

^d Belmont.

^e Drywiaty.

^f Prudzinka.

^g Samowolce.

^h Józef Kimbar, starosta tarwidowski, sędzia grodzki. *Boniecki* W 1789 r. opłacano intratę z Dowiat należących do Jana Kimbara, regenta (...) W.X.L. *Summariusz 1789*.

Lupienicze wieś na zachodzie zimowym, między błotem Krukowczyzna zwanym, a lasem borowym drobnym o ½ mili.

Miłasze dwór z wsią JP Kwinty^a, między wschodem zimowym a południem letnim. Między lasem ciemnym towarowym Miłasze zwanym, o 1 ½ mili na gościńcu prywatnym.

Niszczce dwór, dziedzic JP Dambrowa^b, nad jeziorem Niszczce nazwanym. Frontem na południe letnie. Około lasem borowym towarowym na 6 mil rozległym, ma w sobie jezior 7. Leżący dwór o ½ [mili] od gościńca wileńskiego. Gościniec ze dworu prywatny, wpada do wsi Miłasze, na wschodzie zimowym leżącej nad jeziorem Birżaka^c. Tudzież borem pomiernym ½ mili do wsi Bebylow^d wpadającym, która stoi na południu letnim [k.3] po prawej stronie jeziora nazwanego Żarnaleszki^e. Tudzież przyległy zaścianek Kulweiszki^f. Na północ około las ciemny towarowy. Po lewej stronie błota niedostępne, na mile 3 rozległe idą. Zaścianek Zadworne zwany, 6 mil od gościńca wileńskiego pod północ. Na około mszarnik niedostępny, który graniczy z cerkwią uhorską^g o mile 4, fundum Niszczca o mile 3.

Ostaniewicze, okolica szlachecka^h, między południem letnim a zachodem nad jeziorkiem Przemircaⁱ. Granicząca z parafią ikaźnieńską, o milę na gościńcu widzkiem, który wpada do wsi Gajlesze^j między południem letnim a zachodem zimowym. Po prawej stronie las drobnym brzozy na ½ mili rozległy, o [1] milę.

Przemirce^k, wieś na południe letnie nad jeziorkiem Mrozewczyzna. Po prawej stronie drogi idącej do Jod lasem ciemnym, drobnym, z błotkiem Morozowczyzna

^a Antoni Kwinta, pisarz ziemski brasławski.

^b Dziedzicem Niszczce był Adam Dąbrowa, miecznikowicz brasławski. W 1783 r. do ksiąg sądowych brasławskich został zapisany jego testament podany przez brata Stefana Dąbrowę. Centralne Archiwum Historyczne (dalej: CAH) Mińsk, F. 1747, op. 1, dz. 13, k. 71.

^c Jez. Bierzońskie. Na *Mapach Wileńszczyzny* leży na zachód zimowy i oddalone było o kilka mil od wsi Miłasze.

^d Bobyle. [Bobyłe – słown. komornicy]

^e Jez. Janka.

^f Kulesiszki.

^g Cerkiew parafialna pw. św. Krzyża w kollacji Mikołaja Manuzziego. „Inwentarze cerkwi dekanatu brasławskiego czasu wizyty generalnej przez najprzewielebniejszego Jmc Xdza Izajasza Szulakiewicza opata koadjutora Boryso Hlebskiego Połockiego ekspedycyowanej roku 1789 (...)” Archiwum Państwowe w Lublinie, Zespół: Chełmski Grekokatolicki Konstystorz, Wizytacja diecezji Polsko-Połockiej, nr 143. (dalej: *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*), k. 32.

^h Zamieszkała przez rodzinę Ostaniewiczów. Według dokumentów wywodowych *Heroldii guberni wileńskiej* z lat 1798-1805 w II połowie XVIII w. teren powiatu brasławskiego zamieszkiwało kilkunastu przedstawicieli rodziny Ostaniewiczów. Patrz NOTKI BIOGRAFICZNE.

ⁱ Jez. Górka [?].

^j Wieś należała do Józefa Hylzena, starosty brasławskiego.

^k W źródłach również Pieremiece. Wieś Górka nad jez. Górka [?].

złączającym się. Po lewej stronie gościńca zaścianek Przemira^a zwany, na południu letnim o ½ mili od Brasławia w starostwie brasławskim leżącego.

Rudawa, okolica szlachecka w starostwie brasławskim. Między letnim południem a wschodem, na gościńcu wileńskim. Po prawej [k.4] stronie las borowy z błotami Zołwą nazwanymi i rzeką Zołwicą wpadającą do ruczaju Czarnego. Po lewej stronie łączy się z miasteczkiem Zamosze, w którym cerkiew parafialna uniadzka^b. Odległe od kościoła parafialnego o 1 milę, z której gościniec prywatny wpada do wsi Pieweczno^c, między południem a zachodem letnim. Około las drobny, ciemny, do błota Seidziąki^d przyległy, od Brasławia o 1 milę.

Zwirble^e wieś JW Platerowej^f, między wschodem a południem letnim, o milę od kościoła parafialnego. Około las borowy pomierny, ciemny z błotami Rohaczewem zwanymi. Po prawej stronie gościńca rzeka Seidziąka^g, graniczy z cerkwią zamoską. W koniec pola zaścianek Dziechciary na zachodzie zimowym leżący w starostwie brasławskim. O milę od kościoła parafialnego brasławskiego położony.

Do takowego opisania części parafii brasławskiej, do kościoła filialnego belmonckiego przyłączonej, jako komendarz tejże filii podpisuję się

x. Józef Baranowski

komendarz belmątskiej^h filii

^a Zaścianek należał do Józefa Hylzena, starosty brasławskiego.

^b Unicka. Cerkiew parafialna pw. ŚŚ Apostołów Piotra i Pawła w kollacji Ignacego Burzyńskiego. *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 30. Fundusz na założenie cerkwi z nadziałem ziemi zapisał w 1761 r. Stanisław Burzyński, kasztelan smoleński, późniejszy jezuita, zm. w 1775 r.

^c Piewce. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Józefa Hylzena, starosty brasławskiego. W księgach grodzkich brasławskich z 1785 r. znajduje się dokument sprzedaży majątności Rudawa i Piewce przez „Antoniego i Różę z Korsaków Zahorskich, ex sędziów ziemskich pttu brasławskiego panu Antoniemu Zahorskiemu, rotmistrzowi brasławskiemu”. CAH Wilno 15417, k. 184-190. Antoni Zahorski, już jako struczasy brasławski, wraz ze swoją żoną Różą z Salmonowiczów, odsprzedał w 1787 r. Rudawę i Piewce Mateuszowi i Franciszce z Cieszejków Dąbrowom, miecznikowiczom brasławskim. CAH Wilno 15419, k. 487. W *Spisach*, t. I dla Antoniego Chosta Zahorskiego, mostowniczego i sędziego ziemskiego przypisano żonę Antoniego Zahorskiego, rotmistrza brasławskiego.

^d Być może chodzi o błota położone opodal wsi Piewce nazwane od niedaleko przepływającej rzeczki Druźnianka [?].

^e Żwirble.

^f Izabela z Borchów, żona Kazimierza Konstantego Broel-Platera, starosty niegrodowego daugieliskiego.

^g Najprawdopodobniej chodzi o rzeczkę Druźnianka wypływającą z jez. Druźno.

^h Belmonckiej.

2. Brasław

CAH Wilno, F. S.A., nr 19.252, k. 5-18 (kopia).

[k.5]

Parafia Brasławska

Kościół parafialny^a w mieście Brasławiu, w województwie wileńskim, w powiecie i dekanacie brasławskim. Wioski i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie i dekanacie, według porządku alfabety ułożone:

Agony,^b księży bazylianów monasteru brasławskiego, na wschód letni, o $\frac{3}{4}$ mili.

Antonowicze^c, JP Mirskiego^d, między północą i wschodem nad jeziorem Nieśpisz, $\frac{3}{4}$ mili.

Azaliszki,^e JW Hylzena, na północ, mile 2 duże.

Buziany^f, Xcia Jmci Radziwiłła^g wojewody wileńskiego, nad jeziorem Bużą, między zachodem i północą, 1 mila.

Bielany^h, JW Hylzena, nad jeziorem Białym przy granicy kurlandzkiej, na północ, mile 2 wielkie.

Bezubiszkiⁱ, tegoż, tamże, tyleż.

Basiniej, JP [Bogusława] Mirskiego, między wschodem i północą, nad jeziorem Nieśpisz, $\frac{3}{4}$ mili.

Brasław miasto sądowe JKMci. Małe, w którym kościół parafialny jest punktem opisania tej parafii. Miasto jest w posesyi JW Hylzena, wojewody mściślawskiego, sądowego brasławskiego, starosty. Jurydyka zaś probostwa brasławskiego. Wjeżdżając do miasta [k.6] traktem wileńskim in fronte góra niepospolitej wielkości, podługowata [?], okrągła. Zamek alias Zamczysko zowiące się. Z prawej strony miasta jezioro

^a W momencie sporządzania opisów kościół parafialny miał wezwanie Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Wojewoda wileński i starosta brasławski Wojciech Moniwid ok. 1423 r. ufundował kościół parafialny pw. Matki Bożej, który spłonął w czasie gdy starostą brasławskim był Jerzy Zenowicz (tj. 1488-1500). 20 X 1500 r. król Aleksander potwierdził fundusz na ten kościół. Kodeks Dyplomatyczny Katedry Wileńskiej t. I, Kraków 1932, (dalej: KDKW), nr 476.

^b Ogonie.

^c Antonowce.

^d Bogusław Światopełk-Mirski, podkomorzy brasławski.

^e Azeliszki [?]

^f Bużany.

^g Karol Stanisław Radziwiłł „Panie Kochanku” h. Trąby, wojewoda wileński.

^h Bielanie.

ⁱ Bezzubiszki.

Drywiata^a, z lewej Nawiata^b. To miasto między rzeczonymi dwoma jeziorami, [w]całe na szczupłym miejscu ziemi jest ufundowane. W drugim miejscu onego dają się widzieć góry piaszczyste.

Bejnarowszczyzna, tegoż, między zachodem i północą, 1 mila.

Borowiki, JP Manuzziego^c starosty opeskiego, tamże dwa zaścianki tegoż nazwiska. Między południem i zachodem, 1 mila wielka.

Bykowszczyzna^d, JP Ogińskiego^e na zachód zimowy, mile 2 ½.

Cerkiew, monaster opactwa brasławskiego xx. Bazylianów na ostrowiu jeziora Nieśpisz^f. Na wschód letni o ½ mili. Tamże nad rzeczonym jeziorem, folwark xx. Bazylianów, z juryzdyką i austerią, skąd o kroków 1000 cerkiewka s. Jurska^g tychże.

Cerkiew na górze Zamkowej brasławskiej, tegoż monastyru. Na zachód letni o kroków 300.

Cerkiew parafialna brasławska ruska JX. Adamowicza^h Parocha. Na północ o kroków 100.

Cekalowszczyznaⁱ, zaścianek probostwa brasławskiego, nad jeziorem Nieśpisz. Tamże i przewóz przez rzekę Drujkę [k.7] na wschód letni, ½ mili.

Dukiele, z zaściankiem tegoż nazwiska JP Manuzziego, na południe nad jeziorem Drywiatą, latem 1 ½ [mili] wielkiej, zimą mila.

Gryszkiany, JW Hylzena, na północ, mile 2.

Ginkowszczyzna, JXX Bazylianów, na wschód, ¾ mili.

Hanżyski^j, JW Xcia Radziwiłła, nad Bużą na północ, 1 mila.

Iłany, tegoż, między wschodem i północą, mile 2.

Juchniewicze, zaścianek JW Hylzena, między wschodem i północą, 1 mila.

^a Jez. Drywiaty.

^b Nowiata.

^c Mikołaj hr. Manuzzi, starosta grodowy opeski.

^d Bykowskie.

^e Michał Ogiński z Kozielska, marszałek brasławski. T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej* [dalej: *Złota księga*], R. 5, s. 179.

^f „[oo. Bazylianie] Fundusz mają królewski na monaster, a na utrzymanie mostu do tegoż monasteru fundusz sapieżyński. Mieszka w tym monasterze opat tegoż zakonu i 4 przy nim kapłanów”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 8. W 1784 r. opatem klasztoru bazylianów w Brasławiu był o. Hieronim Nerezjusz, a koadiutorem Parteni [Parfieni] Terlecki. *Kalendarz Wileński 1784*. Nerezjusz zmarł przed 15 IV 1791 r., a jego następcą został Terlecki. *Opisanie dokumentov*, s. 486.

^g Św. Jury.

^h ks. Tadeusz Adamowicz, paroch cerkwi prawosławnej św. Barbary w Brasławiu. W *Lustracji 1789* zapisany jako „ritus graeci” CAH Wilno F. S.A. 3354, k. 9. W księgach sądowych z 1785 r. „paroch ritus graeco uniti” CAH Wilno F. S.A. 15417, k. 319. Cerkiew pw. św. Barbary została ufundowana przez wielką księżnę Helenę, żonę króla Aleksandra Jagiellończyka, gdy otrzymała Brasław w dożywocie.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Cekalowszczyzna.

^j Ganżyski. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Anżyski.

Juraty, zaścianek, tegoż, na północ, mile 2.

Janusiszki^a zaścianek tegoż, tamże.

Jutyszki, zaścianek, tegoż, tamże.

Jodołowicze^b, JW Ogińskiego marszałka brasławskiego, na zachodzie zimowym, mili 1 ½.

Kruki, za jeziorem Bużą, Xcia Radziwiłła, na północ, zimą mili 1 ½, latem mile 2 wielkie.

Krasnosielce^c, JW Hylzena nad Drywiatą, na zachód letni, ½ mili.

Kochaniszki^d, tegoż nad Bużą, między zachodem i północą, 1 mila.

Kołojnia^e, tegoż, na północ, mile 2.

Kiszkieliszki, tegoż, na północ, mile 2.

[k.8]

Kieziki^f, tegoż, na północ, mile 2.

Kieziukowszczyzna, na ostrowiu jeziora Nieśpiz, JXX Bazylianów, między północą i wschodem, ½ mili.

Kniażyna, tychże, nad jeziorem Nieśpiz na wschód letni, ⅛ mili.

Karolino, zaścianek proboszcza brasławskiego, na wschód zimowy, ½ mili.

Litowszczyzna^g, JXX Bazylianów, pod wschodem letnim, 1 mila.

Likucie^h, JP [Bogusława] Mirskiego, między północą i wschodem, ¾ mili nad jeziorem Nieśpiz.

Łukanowszczyznaⁱ, JXX Bazylianów, na wschód letni, 1 mila.

Łapki, JW Hylzena, nad [jeziorem] Bołojco, na północ, ½ mili.

Łopianiszki, zaścianek, tegoż, na północ, mile 2.

Mizeryszki, JP Manuzziego, między południem i zachodem, 1 mila wielka.

Majzuliszki, tegoż, na zachód zimowy, 1 mila wielka.

^a Januciszki.

^b Jodołowicze. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wpisana w brasławskiej filii Pohoszcze.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* podana jest Krasna Wieś w odległości 1 mili od kościoła brasławskiego. W *Lustracji 1789* wieś Krasno.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Kokaniszki.

^e Najprawdopodobniej chodzi o Kołoniszki położone nad jez. Snudy.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje w filii Plusy.

^g Litowszczyzna. Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należała do opata monasteru brasławskiego Hieronima Nerezjusza.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Likuciowszczyzna należąca do Mirskiego *absque nominis* (dalej *a.n.*) podkomorzego brasławskiego. Najprawdopodobniej chodzi o Bogusława Światopelka-Mirskiego podkomorzego brasławskiego.

ⁱ Łakonowszczyzna. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana jako zaścianek należący do opata monasteru brasławskiego.

Mackiewicz^a, zaścianek, JXX Bazylianów, na wschód letni, $\frac{3}{4}$ mili.

Mizwowszczyzna, tychże, tamże.

Miekiany alias Sawonara^b, J.O. Xcia Radziwiłła, nad Bużą między zachodem i północą, mili 1 $\frac{1}{2}$.

Mackieliszki^c, tegoż, nad jeziorem Bużą, na północ. Zimą mili 1 $\frac{1}{2}$, latem mile 2 wielkie. [k.9]

Michaliszki, tegoż, nad Bużą na północ, mili 1 $\frac{1}{2}$.

Matyjowszczyzna^d, JW Hylzena, na północ, mile 2.

Markowszczyzna, zaścianek, JXX Bazylianów, na letni wschód, $\frac{1}{2}$ mili.

Muraż^e, folwark probostwa brasławskiego, nad jeziorem Nieśpiz między wschodem i północą, $\frac{1}{2}$ mili.

Nowa Wieś, JW Ogińskiego, na zachód zimowy, mile 2 $\frac{1}{2}$.

Poszcze^f, dwór, tegoż, nad jeziorem Pohoszcze, między południem i zachodem, mile 2.

Puszkaryszki, JP Manuzziego, pod zachodem letnim, 1 mila wielka.

Plauszkietta, JW Hylzena, na północ, mile 2 wielkie.

Puckinie^g, tegoż, na północ, mile 2.

Panedejki^h, tegoż, na północ nad Nieśpiz, $\frac{1}{2}$ mili.

Pawiliszkiⁱ, zaścianek, tegoż, na północ, mile 2.

Plebańce, probostwa brasławskiego, pod wschodem zimowym, $\frac{1}{2}$ mili.

Popiel, zaścianek, JXX Bazylianów, na wschód letni, $\frac{3}{4}$ mili.

Raciuny, probostwa brasławskiego z zaściankiem, pod wschodem letnim, 1 mila.

Rubieża^j, zaścianek, tegoż, nad jeziorem Cno. Na wschód [k.10] letni, $\frac{1}{2}$ mili.

Rzeszutka, zaścianek, tegoż, na wschód letni. Nad Zagnojkiem^a $\frac{1}{4}$ mili.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* podany jako wieś.

^b Sawonar.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Mackiszki.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Matyjaszyszki. W tym położeniu na *Mapach* występuje miejscowość Macjaniszki.

^e Do folwarku Muraża w 1783 r. należały wsie: Karolina, Plebańce, Raczuny i zaścianki: Rubieża, Cekałowszczyzna, Raczuński, *Wizytacja 1783*, s. 14-15.

^f Pohoszcze. Znajdowała się tam filia parafii brasławskiej. W źródłach podatkowych) występuje także wieś Poszcze. *Taryfa 1775*.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Puczkiniszki. W tej odległości na *Mapach* znajduje się miejscowość Puczkeniszki.

^h W innych źródłach (*Synod 1744 r. Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783, Lustracja 1789*, księgi grodzkie brasławskie CAH Wilno F. 15417, k. 319-322) występuje wieś Pancielejki. Na *Mapach Wileńszczyzny* wieś Pancielejki położona jest bardziej na zachód nad jez. Strusto.

ⁱ Powieliszki.

^j Rubież.

Rymucie^b, JW Ogińskiego, między zachodem i południem, mile 2 ½ .
Ruściahyc^c, JW Hylzena, na północ, mila 1.
Ralicki, zaścianek, tegoż, na północ, ½ mili.
Rokić, zaścianek tegoż, tamże.
Szaury, JXX Bazylianów, nad [jeziorem] Nieśpiz pod letnim wschodem, ¾ mili.
Sałteny^d, JP Manuzziego, pod zachodem zimowym, 1 mila wielka.
Sokołowszczyzna^e, JP [Bogusława] Mirskiego, nad jeziorem Nieśpiz, między północą i wschodem, ¾ mili.
Szypkowszczyzna, tegoż, na ostrowiu jeziora Struściana^f, na północ 1 mila.
Struściany^g, dwa zaścianki Xcia Radziwiłła nad jeziorem Strusto, na północ 1 mila wielka.
Szawieliszki^h, tegoż, na północ mili 1 ½ .
Szałteny, folwark JP Manuzziego, między zachodem i południem, mili 1 ½ .
Szłapak, zaścianek Xcia Radziwiłła, na północ, mili 1 ½. [k.11]
Sazonyⁱ, JW Hylzena, na północ, 1 mila.
Świluki, tegoż, na północ, mile 2.
Śniegiszki, zaścianek, tegoż, pod północą, mile 2.
Trzaskowszczyzna alias Bożarek, zaścianek, tegoż, na północ, 2 mile.
Urbany, tegoż, na północ, mile 2 mierne.
Urbany, Xcia Radziwiłła, na północ, mile 2.
Usiany, tegoż, na zachód letni, mili 1 ½ .
Warniszki, JW Hylzena, na północ, mila.
Warniele^j, JW Ogińskiego, między południem i zachodem, mile 2.
Zusiele^k, tegoż, tamże, mile 2 ½ .
Zalesie, tegoż, z trzema zaściankami^l, tamże.

^a Prawdopodobnie wysunięta na północ część jez. Nowiata.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana do filii Pohoszcze.

^c Ruściągi.

^d Szałtenie.

^e Być może chodzi o wieś Szakolewszczyzna położoną pomiędzy jez. Cno, a jez. Nieśpiz. *Mapy Wileńszczyzny*.

^f Strusto.

^g Strusto.

^h Szewieliszki.

ⁱ Zażony. W spisie miejscowości z *Synodu 1744* Suzonowicze.

^j Warnele.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje w filii Pohoszcze.

^l W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane są trzy zaścianki: Smokowy, Rymuciowski i Jodołowicki, położone w odległości 1 mili. Żaden z nich nie jest wyszczególniony w *Opisach*.

Zaracze, Xcia Radziwiłła, między zachodem i północą, 1 mila, nad jeziorem Raka.

Żwirble, tegoż, na północ, 1 mila.

Żwirynie, JP Manuzziego, pod zachodem letnim, 1 mila wielka.

Zarzecze^a, JP [Bogusława] Mirskiego, nad jeziorem Nieśpisz, między północą i wschodem, 1 mila.

Zybki^b, JP Hylzena, na północ, mile 2.

Zajeleńce^c tegoż nad jeziorem Dzierbą^d na północ, 1 mila.

Żwirbliszki zaścianek tegoż, na północ, mile 2.

[k.12]

Opisanie położenia i odległości kościołów sąsiedzkich:

Belmont, kapella i filia do Brasławia należąca do JW Hylzena, między wschodem i południem zimą 1 mila, latem 1 ½ .

Opsa, filia brasławska^e JP Manuzziego, na zachód zimowy, o mile 3.

Dryświaty, miasteczko księcia Radziwiłła. Kościół parafialny między zachodem i północą, mile 4.

Plusy, filia brasławska W. Salmonowicza^f, na północ, mile 3.

Druja, miasto J.O. Xcia Sapiehy kanclerza litewskiego. Kościół parafialny, między północą i wschodem, mil 8.

Ikaźń, JW Burzyńskiego^g kościół parafialnym na wschód letni, mile 2.

Opisanie dróg i gościńców:

Gościniec wileński do Drui idący przez Widze miasto do Opsy. Stamtąd koło karczmy borowickiej JP Manuzziego, mimo wioski po lewej będącej Mizeryszki. Przez most na rzece Bużynce do Drywiaty jeziora wpadającej nazywający się Racki. Zostawiając po prawej ręce jezioro Drywiata, a po lewej wioskę Puzyry^h, dalej wieś Krasnosielce do miasta Brasławia. Z Brasławia przez przewóz, na rzece Drujce będący, zostawiając po lewej jezioro [k.13] Nieśpisz i monaster, przez wioskę Szaury, następnie Raciuny do Słobódki wioski w parafii ikaźnieńskiej będącej. Ten gościniec równiną idzie.

^a W tym położeniu na *Mapach* występuje miejscowość Zajezerce.

^b Zaścianek Zybki, zapisywany także jako wieś *Lustracja 1789*.

^c W *Lustracji 1789* występują dwie wsie: Zajeleńce Moskale i Zajeleńce Polacy. CAH Wilno F. 3354, k. 3.

^d Jez. Jelno.

^e Filia w Opsie podlegała parafii w Dryświatach.

^f Michał Salmonowicz, starosta niegradowy pluski.

^g Ignacy Burzyński, wojewodzie miński, starosta krasnosielski, zwiahelski.

^h Wieś bojarska, patrz *Lustracja 1789*.

Gościniec ryski idzie z Rusi od miasta Głębokie. Przez wieś Achremowce, do filii belmonckiej należącej, płaszczyzną zostawiając po lewej ręce pałac i filię Belmont oraz jezioro Drywiaty. Przez most szakurski na rzece Drujce będący, koło jeziora Cno po prawej będącego, między góry piaszczyste do Brasławia. Z Brasławia koło jeziora Drywiaty mimo karczmy i wsi Krasnosielce w lewej stronie będącej. Przez wieś Zażony, Michaliszki, Urbany, Plauszkię, gdzie komora att. JKMci bielańska nazwana. Stamtąd zostawiając po lewej stronie wieś Bielany i jeziorko Białe, wpada za granicę kurlandzką do najbliższej wsi Łapienie zowiącej się. Ten gościniec górzysty.

Gościniec rozłączający się przy karczmie i wsi Krasnosielce, nad jeziorem Drywiatą leżącej. [k.14] Zostawiając też wieś po prawej stronie, a po lewej niedaleko zaścianek Bejnarowszczyznę. Następnie po prawej zaścianek Juchniewiczze przez mostek na rzece Bużance^a będący i wieś Zaracze. Zostawiając dalej wieś Usiany po lewej, a jezioro nazwane Buża po prawej stronie oraz wieś Miekiany nad tymże jeziorem będącą ciągnie w parafię dryświacką do wioski Radkucie^b nazwanej. Ten gościniec nazywa się litawskim, jest górzysty.

Gościniec przez most szakurski na Drujce będący w lewo do Ikaźni, po lewej one jezioro mający, a dalej niedaleko miasteczka dwór Ikaźń zowiący się JP Burzyńskiego po prawej stronie.

Gościniec stary ryski, na północ idący koło karczmy Zielenka^c nazwanej, o $\frac{3}{4}$ mili od Brasławia będący. Zostawiając w prawej jezioro Strusto, przez wioskę Strusto, dalej zaścianek i karczmę tegoż nazwiska, przez wieś Kołojnię^a, Świluki do Plauszkiety, gdzie łączy się [k.15] z nowym gościńcem ryskim. Od zaścianka Strusto poszła niewielka droga w prawo brzegiem jeziora Strusto, przez groblę koło młyna Okmianica do Plus.

Opisanie jezior, rzek, lasów, borów i zarośli.

Jezioro Drywiata, środkiem leży na południe, którego długość od wschodu zimowego do zachodu letniego mile 2. Od południa na północ szerokość 1 mila wielka, należy do starostwa brasławskiego. Na stronie południowej daje się widzieć bór starostwa opeskiego, zaś na wschodzie góry przykre, wielkie, a dalej łąki i pola.

Jezioro Nowiata na wschód miernej wielkości z którym łączy się jezioro Zagnojek. Koło Zagnojka łąki i pola.

^a Rz. Bużycza.

^b Ratkuny [?]

^c Zajeleńce [?]

Jeziro Cno, na wschód zimowy, niewielkie. O $\frac{1}{4}$ mili od miasta przez które przechodzi rzeka Drujka, należy do probostwa brasławskiego.

Jeziro Nieśpisz między wschodem i północą, $\frac{1}{2}$ mili od Brasławia. Wielkie, na nim ostrowiów 5 i cieśnina należy do starostwa brasławskiego.

Jeziro wielkie Struścińskie, alias Strusto, na nim ostrowiów 2 dużych, na których ludzie [k.16] mieszkają, o $\frac{1}{2}$ mili należy do starostwa brasławskiego.

Jeziro Bołojco, miernej wielkości JP [Bogusława] Mirskiego, między wschodem i północą, $\frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Białe, miernej wielkości na północ, o mile 2 $\frac{1}{2}$. Połowa onego należy do starostwa brasławskiego a druga do Kurlandii.

Jeziro Buża, wielkie, ku zachodowi letniemu, o mile $\frac{1}{2}$. Na nim ostrowiów 9, na których ludzie mają swoje zasiewy i sianożęcie J.O.Xcia Radziwiłła.

Jeziorko Samonar i Orzechowo, tamże, tegoż.

Jeziro Raka, na zachód letni, tegoż, 1 mila.

Jeziro Staros miernej wielkości na zachód zimowy, o 1 milę wielką, starostwa opeskiego.

Jeziro Bołotecie, małe, tegoż, tamże, mili 1 $\frac{1}{2}$.

Jeziro Jelno miernej wielkości JXX bazylianów, na północ, $\frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Światco JX. proboszcza brasławskiego^b na północ, blisko $\frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Bereża, na zachód letni miernej wielkości, o $\frac{1}{4}$ mili starostwa brasławskiego.

Jeziro Pohoszcze średniej wielkości, na zachód zimowy, mile 2, JW Ogińskiego.

Rzeka Drujka wychodzi z jeziora Drywiaty, idzie między łąki. Na niej z przyczyny gościńca most [k.17] ufundowany. Dalej idzie przez jeziorko Cno, koło wsi Karoliny^c, gdzie przewóz i wpada do jeziora Nieśpisz.

Rzeka Okmienica wchodzi z jezior parafii pluskiej. Dzieli ona parafię pluską od brasławskiej. Na niej młyn i walus^d. Wpada w jeziro Strusto. Z tego jeziora przez łąki wpada do jeziora Nieśpisz, przy końcu którego, przeciw wsi Raciuny łączy się z Drujką. Dalej rzeka Drujka zostawiając po prawej Sokołowszczyznę a po lewej Besiemicze^e, wpada do jeziora Niedrowo JP Mirskiego, w parafii ikaźnieńskiej będącego, a w Druj łączy się z Dźwiną.

^a Kołonziski.

^b ks. Piotr Samson Toczyłowski.

^c Karolino.

^d Folsz.

^e Bosienice.

Rzeczka Struska ciągnie się z parafii dryświackiej, przy wsi Miekianach wpada do jeziora Buży. Z Buży koło Zaracza (gdzie na niej młyn ufundowany) tam ją nazwano Bużanką, wpada w jezioro Raka. Wyszędłszy wpada do jeziora Drywiaty, gdzie przy samym wyjściu na gościńcu wileńskim most ufundowany.^a

Rzeczka Ścierwnica, dzieląca parafię brasławską od opeskiej, ciągnie się mimo karczmy borowickiej, koło wsi Szałtenie dalej przez bór i lasy wpada na południu w jezioro Drywiaty.

Na północ za wioskami Puczkianiszki, Świluki, Kołojnia^b, Ażelizki, znajduje się las tylko do opału zdalny. W nim różne gatunki drzewa znajdują się: jako to sosna, jodła, brzoza, osina, olcha, dąb [?] najwięcej gruntu borowego. Między tym lasem znajduje się drzewo z rzadka i do budowli zdadne.

Przy innych zaś wsiach wyżej pomienionych w opisanu parafii brasławskiej nigdzie żadnych lasów nie ma, lecz tylko znajdują się zarośla, krzaki i dalsze chrosty. Przy każdej wiosce w pał[...]ku różnem, brzezina, olszyna, osina, łoża, najwięcej jednak drobniaków sośniny.

Takowe więc opisanie parafii brasławskiej podpisem ręki mojej własnej stwierdzam.

x. Piotr Rybiński

vice prob[oszcz] brasławski^a

^a Racki Most.

^b Wieś Kołoniszki figuruje jako zaścianek w opisie filii pluskiej.

3. Daugieliszki

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 562, k.54-59 (oryginał).

[k.54]

Parafia Daugieliska

1 mo. Kościół parafialny^b we wsi daugieliskiej położony w powiecie oszmiańskim, w dekanacie brasławskim. Wioski i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Auksztuma, zaścianek, JP Kwinty^c, między wschodem zimowym i południem, mile 2 wielkie.

Austini, zaścianek, do tegoż należy, i równej odległości.

Auksztakalnis^d, zaścianek JP Mirskiego^e, między zachodem letnim i północą, mila przyzwoita^f.

Angliniszki, JP Platera^g starosty daugieliskiego, między zachodem i północą letnią, 1 mila sporej długości.

Antalgie^h, do tegoż St[arost]waⁱ należący, na wschód, o mile 3 wielkie.

^a W 1783 r. jako podproboszcz brasławski wymieniony jest ks. Józef Kontowtt, a wikariuszem brasławskim był ks. Wawrzyniec Pobiedziński *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 7.

^b Pw. św. Anny ufundowany w 1526 r. przez Olbrachta Marcinowicza Gasztołda, wojewodę wileńskiego i kanclerza WKL. *Privilegia seu fundationes ecclesiarum dioecensis Vilnensis* [dalej *Privilegia*], Biblioteka Czartoryskich, Dział Rękopisów, nr 1777, k. 371.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany do WJP Kwinty *a.n.*, podczaszego brasławskiego. Najprawdopodobniej chodzi o Stanisława Prewysza Kwintę, od 1770 r. podczaszego brasławskiego. Był ojcem Antoniego Prewysza Kwinty, podczaszego brasławskiego w l. 1783-1794. Stanisław Prewysz Kwinta w 1783 r. zrezygnował ze stanowiska na rzecz swego syna, aczkolwiek jeszcze w 1791 r. był notowany jako podczaszy brasławski. *Spisy*, t. I.

^d Auksztokalnia.

^e Tadeusz Światopełk-Mirski, miecznik brasławski, rotmistrz brasławski, starosta janiski. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* miejscowości w parafii Daugieliszki zapisane do Mirskich, rotmistrzów brasławskich. Według Żychlińskiego Poddziśnie i jego attynencje należały do Jana Stanisława Światopełk-Mirskiego, skarbnika, łowczego i rotmistrza brasławskiego. W momencie sporządzania opisów parafii Jan Stanisław już nie żył (zm. 1761), zapewne chodziło o wdowę po nim – Joannę z Rymyszów oraz syna Tadeusza, dziedzica Podziśnia. *Złota księga*, R. 4, s. 197-8.

^f Na wschód letni.

^g Kazimierz Konstanty Broel-Plater, starosta daugieliski.

^h Antalgi.

ⁱ Daugieliszki były do XVI w. własnością Gasztołdów. Barbara z Radziwiłłów Gasztołdowa, wdowa po Stanisławie Gasztołdzie, wojewodzie nowogródzkim odziedziczyła po nim dobra. Poprzez ślub z królem

Beciszki^a, zaścianek do tegoż starostwa, między południem i zachodem zimowym, mile 2 wielkie.

Bindaryszki, zaścianek do tegoż St[arost]wa, między wschodem i południem, mili 1 ½ wielkiej.

Barciuniszki, zaścianek do tegoż starostwa, między południem i zachodem zimowym, 1 mila wielka.

Bouszyszki, zaścianek do tego St[arost]wa, między wschodem letnim i południem, ½ mili niemalej przeciąg.

Bagdzieniszki, zaścianek do St[arost]wa tegoż, między wschodem letnim i południem, 1 mila przyzwoita.

Beciszki^b, zaścianek do tegoż St[arost]wa, między zachodem letnim i północą, mila niewielka.

Bieniuny, zaścianek, między wschodem letnim i południem, mile 3 ½^c.

Biedeźnia, zaścianek, w tej samej pozycji i odległości.

Burkały, JP Szmigielskiego^d wieś, na południe, mile 2.

Bujwiliszki, JP Rudominy^e, między północą i zachodem, mila 1 zimowym czasem inniej błotami.

[k.54v]

Bojary, wieś tegoż Pana, tak leżą i odległości równej.

Baławeckie, wieś JP Rahozy^f, na zachód letni, mila 1.

Czobotarze^g, JP Platera, na zachód zimowy, ½ mili małej.

Cekin, dwór starościński do Daugieliszek należący na południe, mile 2 wielkie.

Ciceniszki^h, wieś JP [Kazimierza] Platera między południem i zachodem, mila.ⁱ

Chomoniszki^a, tegoż Jegomości, między zachodem i północą, 2 [mile].

Chmielewszczyzna, ut supra^b tegoż, między zachodem i północą, mila niemala.

Zygmuntem Augustem, przeszły one na własność króla. W XVIII w. starostwo niegrodowe daugieliskie było w dzierżawie m.in. Karola Chodkiewicza, Jana Jędrzeja Borchy oraz Kazimierza Konstantego Broel-Platera.

^a Beczyszki.

^b Beczyszki.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany jako wieś Platera w arzędzie Kamińskiego *a.n.*

^d Kajetan Śmigielski, krajczy brasławski.

^e Józef Rudomina Dusiacki, marszałkowiec brasławski, starosta niegrodowy bernatowski.

^f Kazimierz Jan Rahoza, horodniczy brasławski

^g Czebotarze. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Czebetarce.

^h Cyceniszki.

ⁱ Między południem i wschodem.

Czyżuny, starościńskie, na północ, mile 3 wielkie.

Ciejkisзки, JP Czyża^c zaścianek, między południem i zachodem zimowym, mile 2 niemałe.

Czyżyszki, JP [Stanisława] Czyża i JM Pana [Leona] Czaykowskiego^d, leżą równej i w położeniu i odległości, tamże.

Cekin^e, dwór JP [Kajetana] Szmigielskiego przy którym kościół filialny^f do Daugiel[iszek] należący na południe leży, o mil 2 wielkie.

Ciejkisзки, JWJP Tyszkiewicza^g, na południe, mile 2 wielkie.

Ciekin^h, JP Eysymonta, na południe, mile 2.

Ciekin, drugi tegoż Jmci, w tej samej odległości, rozdzielnym położeniu.

Dwór Daugieliszki, w tej samej wsiⁱ gdzie i kościół tytuł mający Parochia, znajdują się w bliskości o 300 kroków.

Daugieliszki, na gościńcu wileńskim. Druga wieś tym samym nazwiskiem^j, w której był niegdyś kościół wspinały fundowany przez Księcia Witolda^k, którego teraz ani ruderow nie ma. Odległość miejsca ½ mili na południe.

Dudeniszki, JP [Kazimierza] Platera, na zachód zimowy, mila 1.

Dojnia^l, wieś także JP [Kazimierza] Platera na zachód mile 2 wielkie^m.

Dalgiedy^a, Platerowskie, na południe, mile 2 małe.

Dworzyszcze, zaścianek, między zachodem i północą, 1 mila.

Derweniszki^b, zaścianek tak leżą i [w] tej samej odległości.

^a Najprawdopodobniej zaścianek Chomontowo. W przypadku tej miejscowości i Chmielewsczyny proboszcz raczej pomylił kierunek. Chmielewsczyna położona była na płn-wsch. od Daugieliszek w podobnej odległości. Chomontowo położone było w tym samym kierunku dalej za Chmielewsczyną.

^b Jak wyżej.

^c Najprawdopodobniej chodzi o Stanisława Czyża, rotmistrza oszmiańskiego, por. *Kalendarz Wileński 1784 r.*; Cz. Jankowski, *Powiat oszmiański*, Petersburg 1867, cz. II, s. 265.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Leona Czaykowskiego.

^e Cejkinie.

^f W Ciejkinie znajdował się kościół pw. Imienia Maryi pobudowany w 1773 r. z funduszy Kajetana Śmigielskiego. Por. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*. Ks. Kurczewski podaje inny tytuł kościoła (Bogarodzicy N.M.P.) i fundatora (Mikołaj Śmigielski), *Biskupstwo wileńskie*, s. 204.

^g Józef Skumin Tyszkiewicz, ciwun wileński, kasztelan mścislawski, wojewoda smoleński.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje dworek i zaścianek Ciekinie położony w odległości 3 mil, należący do pani Eysmontowy *a.n.*. Patrz przypis o rodzinie Eysmontów do folwarku Mierkmiany.

ⁱ Daugieliszki (Nowe).

^j Daugieliszki (Stare).

^k Witold, wielki książę litewski. W dokumentach fundacyjnych diecezji wileńskiej (*Privilegia*), dokumentach wizytacyjnych parafii z 1783 r. (*Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*) oraz 1849 r. (BUWil. F4 – A2662) jest mowa o tym, że w 1526 r. kościół fundował Albert (Olbracht) Gasztołd, wojewoda wileński.

^l Dojnie. W źródłach z 1733 r. Dojnie alias Szuksztany. CAH Wilno F. S.A. 3774, k. 120v.

^m Na południe.

Dauboryszki^c, wieś, między letnim wschodem i południem, ¼ mili sporej.
Daniuń, wieś Platerowska, na południe, mila 1 mała.
[k.55]
Degutyszki,^d wioska do Daugieliszek należąca, na północ, 1 mila mała.
Dubinki, zaścianek JP [Krzysztofa] Skirmonta^e, na południe, 1 mila mała.
Degutiszki, JP Rudzińskiego^f, między wschodem zimowym i południem, 1 mila wielka.
Degutiszki, tegoż Jegomości, leży w tejże odległości.
Dziedziszki, JP Rudominowej^g, marszałkowej brasławskiej na zachód letni 1 mila mierna.
Dudy, alias Zadeksznie, dwór JP Rudominowej, na zachód letni, 1 mila mierna^h.
Degutyszki, zaścianek plebana daugieliskiegoⁱ, na wschód letni, ½ mili.
Gilina, karczma JP [Kajetana] Szmigielskiego, na gościńcu wileńskim na południe mile 2 małe.
Gierweliszki, do st[arost]wa daugieliskiego należące, na tym gościńcu samym, mili 1 ½.
Grzybiany, wieś daugieliska, na północ, 1 mila wielka.
Garszwinka, karczma do tychże Daugieliszek należąca, 1 mila.
Giadziuny^j, wieś na północ daugieliskiego St[arost]wa, 1 mila średnia.
Giedziuny, karczma, młyn, waluch sukienny do starostwa należące daugieliskiego, na północ, 1 niewielka mila.
Grykiszki, zaścianek, między zachodem i północą zimowym, 1 mila mała.
Gawejkiszki, zaścianek, na północ, ½ mili niewielkiej.
Giejstzenie^k, wieś, na wschód słońca letniego, mile 2 wielkie.
Giedziuny, wieś do starostwa daugieliskiego należąca, na wschód letni leżąca, mil 3.

^a Dolgiady.

^b Derwaniszki.

^c Dowbaryszki.

^d Deguciszki.

^e Krzysztof Józef Skirmont (Skirmunt), sędzia grodzki oszmiański lub Krzysztof Skirmont, skarbnik oszmiański. *Spisy*, t. I.

^f Bonifacy Rudziński, skarbnik oszmiański.

^g Rozalia z Platerów Rudominowa, żona Mikołaja Rudominy Dusickiego, marszałka brasławskiego.

^h W *Słowniku Geograficznym* jest informacja o ołtarzu pogańskim obok dworu, który został uwidoczniiony w albumie Napoleona Ordy, *SGKP*, t. 2, s. 208.

ⁱ Plebanem daugieliskim od 1770 r. był ks. Ignacy Houwalt. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

^j Giedziuny.

^k Giejstzenie.

Gayda, karczma w boku tej wsi, stoi o kroków 400.

[k.55v]

Gramontyszki, zaścianek daugieliski, na wschodzie letnim, mile 4 niewielkie.

Gierwiaty^a, wieś, na wschodzie letnim, 1 mila wielka.

Janiance^b, wieś JP Mirskiego, na północ, 1 mila mała.

Jurgieliszki, zaścianek tegoż Jmci, na zachód zimowy, 1 mila^c.

Januszewszczyzna, daugieliska wieś, na zachód zimowy, 1 mila^d.

Jodupia^e, na północ między zachodem letnim, 1 mila mała.

Jodałanka, wieś daug[ieliskiego] starostwa, między zachodem letnim i północą, 1 mila średnia.

Iwaniance^f, wieś daugieliska, na zachodzie letnim, ½ mili małej.

Izabelin^g, dwór alias folwark daugieliski, na wschodzie zimowym, 1 mila niewielka.

Juragiszki, zaścianek Xdza Plebana daugieliskiego, na wschodzie letnim, ½ mili małej

Jodupis^h, zaścianek JP [Kazimierza] Rahozy, na zachodzie letnim, mila.

Jenelancyⁱ, JGO Xcia Radziwiłła, na północ, mile 3 wielkie.

Kalwiszki, JP [Stanisława] Kwinty zaścianek, na południe, mile 2.

Kurmiszki, okolica Poniatowskich, na południe, mile 2.

Kiniuny, i Kiszki zaścianki dwa jednej odległości, na południe, 1 mila.

Kaczergiszki^j, zaścianek, między wschodem i południem, 1 mila

Kaczergiszki, karczma przy której kaplica stara stoi^k, na samym gościńcu wileńskim ku Brasławiu. Na wschodzie letnim, 1 mila średnia.

Koleniszki, zaścianek do starostwa daugieliskiego należący, na zachodzie letnim, 1 mila

^a Gierwiały. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane jako wieś należąca do starosty daugieliskiego.

^b Janiańce. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Joniańce zapisana do Mirskich *a.n.*, rotmistrzów brasławskich.

^c Na wschód letni.

^d Na północ.

^e Wg *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należał do Kazimierza Rahozy, horodniczego brasławskiego.

^f Iwaniance.

^g Izabelino.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Jenelańce.

^j Koczergiszki.

^k „Kaplica w Kaczergiszkach ze wszystkim opuszczona i zaniedbana. Tę JW. graf Platter starosta daugieliski wyreperować indult wyjednać, sprzęt do niej należyty opatrzyć i kapellana trzymać przybiecał” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 127.

Kanejszy^a, wieś JP [Rozalii] Rudominowej na zachodzie letnim mila zimową porą, letnią zaś 1 ½

Kiriliszki^b, zaścianek tejże Pani, na zachodzie zimowym, 1 mila.

[k.56]

Kajryszki^c, tejże Pani, między zachodem letnim i północą, ½ mili.

Kazimierzowo, dwór alias folwark daugieliski, na wschodzie letnim, mili 1 ½ niewielkiej.

Lekie^d, wieś księdza plebana daugieliskiego^e, na wschód letni, mila.

Leszniszki^f, zaścianek daugieliski, na północ, mile 2 małe.

Lubiszki, zaścianek JP Rudominy, na północ, mila wielka.

Łukszeniszki, zaścianek do starostwa daugieliskiego, między zachodem i północą, 1 mila wielka.^g

Łabuńce, JP Rudominy, na zachodzie letnim, 1 mila.

Masztalerzyski, zaścianek do starostwa daugieliskiego, na zachód, 1 mila wielka^h.

Matukie,ⁱ zaścianek do tegoż starostwa należący, na południe mile, 2 małe.

Mażułany, wieś do tegoż starostwa należąca, w odległości 2 mil^j.

Mażany, wieś do tegoż starostwa należąca, leży między zachodem letnim i północą, mili 1 ½.

Martowiszki, zaścianek do tegoż starostwa należący, leży na północ, mila wielka.

Matkiewiczyski, do tegoż starostwa, w tej samej odległości.

Markieniszki, zaścianek do tegoż starostwa należący, między zachodem zimowym i południem, 1 mila niewielka.^k

Michałowó, folwark do tegoż starostwa należący, na wschodzie zimowym, 1 mila średnia.

Malkniłowska,^a zaścianek daugieliski, na północ mila.

Maximance^b, wieś, na zachodzie letnim, ½ mili małej.

^a Konejsze.

^b Kireliszki.

^c Kojryszki.

^d Lekkie.

^e ks. Ignacy Houwalt.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Leśniszki.

^g Na północ.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany w parafii Połusze jako należący do [Konstantego] Platera, starosty daugieliskiego.

ⁱ Mieluki.

^j Na południe.

^k Na północ.

Marteniszki, zaścianek, między zachodem i południem, ½ mili.

Medejsze, wieś, na północ, mil 2 niewielkich.

Moskaliszki^c, okolica Januszewskich, na południe, mil 2.

Mażwiliszki, księdza daugieliskiego plebana, na wschodzie letnim, ½ mili niewielkiej.

Meletylce, tegoż księdza plebana, zaścianek, na wschód słońca, mila.

[k.56v]

Mikutyszki, zaścianek JP Rudzińskiego, między południem i zachodem zimowym, mila niewielka.

Medynia^d, zaścianek JP Mirskiego na wschodzie zimowym, mila mała.

Murza, karczma także JP Mirskiego, leży w tejże odległości.

Niukiszki, zaścianek do JP [Kazimierza] Platera należący, na zachodzie zimowym, mila.

Niewajszany^e, Jmc P [Kajetana] Szmigielskiego, na południe, mile 2 niemałe.

Nowiki, JP [Rozalii] Rudominowej, na zachód letni, 1 mila wielka.

Nowiki, JP Mirskiego, na północ, 1 mila mała.

Ożany, wieś starostwa daugieliskiego^f, na wschodzie letnim, ½ mili małej.

Ostrów, JW Xcia Radziwiłły wieś, na północ, 1 mila wielka.

Pawiersnis^g, wieś daugieliska, na północ, 1 mila wielka.

Pipieniszki^h, zaścianek do tegoż starostwa, między wschodem i południem, 1 mila niewielkaⁱ.

Pogurbie, zaścianek daugieliski, na północ, 1 mila wielka.

Paukszty, wieś daugieliska, między zachodem i południem letnim, mila 1^j.

Paszyszki^k, wieś, tamże i w tej samej odległości, mila 1.

Pojurgiszki, wieś, między wschodem i południem, ½ mili.

^a Michałówka, na północ ½ mili.

^b Maksymańce.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* do Januszewskich zapisana okolica Szółkowszczyznaw tej samej odległości co Moskaliszki.

^d Medynie.

^e Niewojszany.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do folwarku Sieniszki plebanii daugieliskiej.

^g Pawersmie; na południe.

^h Pipieniszki. W *Wizytacji 1783* zaścianek należy do folwarku Sieniszki plebani daugieliskiej.

ⁱ Na wschód.

^j Na północ.

^k Peszyszki.

Pakalkiszki, zaścianek daugieliski, między zachodem letnim i północą, mila niewielka.

Prysiagin^a, wieś na zachodzie letnim ½ mili małej.

Piwowaryszki, zaścianek, na wschodzie letnim, ⅛ mili.

Podciekin, wioska JP [Kajetana] Szmigielskiego, na południe, mile 2 miary długiej^b.

Pieciele^c, wieś JP [Stanisława] Kwinty na południe, mile 2 duże.

Podciekinie^d, także JP [Kajetana] Szmigielskiego wieś, mile 2.

Podcekinie^e, JP [Stanisława] Kwinty^f, dwór, na wschód letni, mile 2.

[k.57]

Poryngie^g, folwark JP [Antoniego] Kwinty, między południem i zachodem, mila^h.

Poryngiaⁱ, karczma JP [Antoniego] Kwinty, na południe, mila 1 niewielka.

Praciuny, wieś księdza plebana daugieliskiego, na wschód letni, 1 mila średnia.

Pipieniszki, tegoż plebana, zaścianek, tamże, 1 mila średnia.

Płaniszki^j, także plebańskie zaścianki, na wschód letni, 1 mila.

Podzisie^k, dwór JP Mirskiego^l, na zachód, 1 mila mała.

Piotuchy^m, wieś JP [Rozalii] Rudominowej, na zachód letni, 1 mila mała.

Ryzguny, wieś do starostwa daugieliskiego należąca, na południe, 1 mila niewielka.

Rokiszki, wieś daugieliska, między wschodem i południem, 1 mila.

Rapiszki, zaścianek tegoż starostwa, na południe, 1 mila wielka.

Rzepiszki, i Rudzie zaściankiⁿ, mile 2 wielkie.

Rynwanszczyzna^o, JP [Kazimierza] Podolskiego, na południe, 1 mila wielka.

^a Przysiężne.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Podciekinie należą do [Stanisława] Kwinty, podczaszego brasławskiego. Pan Antoni Szmigielski, krajczy brasławski posiadał Ciekinie.

^c Pieciule.

^d Podcejkinie.

^e Podcejkinie.

^f Stanisław Prewysz Kwinta, podczaszy brasławski był dziedzicem Podciekinia od 1759 r.

^g Porynga.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Kwinta *a.n.*, podczaszy brasławski posiadał dwór i wieś Poryngie. Najprawdopodobniej chodzi o Antoniego Prewysza Kwintę, syna Stanisława Prewsza Kwinty. Antoni Kwinta od 1783 r. był podczaszym brasławskim.

ⁱ Porynga.

^j Pleniszki.

^k Podzisa.

^l Tadeusz Światopełk-Mirski, miecznik brasławski. Po ojcu Janie Stanisławie dziedziczył Podzisie wniesione przez matkę Joannę z Rymiszów, jako wiano. *Złota księga*, R. 4, s. 197. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór zapisany do Mirskich *a.n.*, rotmistrzów brasławskich.

^m Pietuchy.

ⁿ Rudzie wymieniane w źródłach jako wieś. CAH Wilno F. S.A. 3774, k. 120.

^o W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje Radwańszczyzna, dworek Kazmierza Podolskiego.

Rozalinow, JP [Rozalii] Rudominowej, na zachód, 1 mila bardzo wielka.
 Rymyszyski^a, JP [Kazimierza] Rahozy, na zachód, 1 mila niewielka.
 Swingowszczyzna^b, JP dwór [Leona] Czaykowskiego, między południem i zachodem, mile 2 wielkie.
 Saule, wieś JP [Kajetana] Szmigielskiego, na południe, mile 2 małe.
 Szawdzienie^c, wieś JP Zabłockiego^d, między wschodem i południem, mile 2 wielkie.
 Stankuszki, zaścianek [Bonifacego] Rudzińskiego, na południe, 1 mila duża.
 Sieniszki^e, folwark Jm księdza plebana daugieliskiego, na północ, ¼ mili małej.
 Strygieliszki^f, zaścianek JP Wróblewskiego, na zachodzie letnim, 1 mila spora.
 [k.57v]
 Straszyszki^g, daugieliskie, między wschodem i południem, 1 mila.
 Słosarzyski^h, daugieliskie, na wschodzie letnim, 1 mila niewielka.
 Szułany, wieś, także w takiej odległości, 1 mila niewielka.
 Smilginiszkiⁱ, daugieliska wieś, na wschodzie letnim, mila mała.
 Szukieliszki, wieś także, na zachodzie letnim, mila niewielka^j.
 Sieniszki^k, folwark nowo erygowany do starostwa daugieliskiego należący, na północ samą, ½ mili niewielkiej.
 Trubutyszki, zaścianek daugieliski, między wschodem i południem, mila 1.
 Trapiszki^l, także zaścianek, na wschodzie letnim, mila.
 Tryburcie^a, zaścianek także należący, na wschód letni, mila.

^a Rymszańce. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Rymszany należąca do pana [Kazimierza] Rahozy horodniczego brasławskiego.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Leon Czaykowski był właścicielem dworku Szpinkowszczyzna.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Szaudynie.

^d W dokumentach występuje także Ignacy Zabłocki, rotmistrz brasławski wymieniany w dokumencie z 10 V 1784 r. CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 181-184.

^e Seniszki. W Sieniszkach znajdował się pierwotnie kościół ufundowany przez Barbarę z Gasztoldów Narbutowiczową, którego fundusz został następnie włączony do kościoła w Daugieliszkach. BUWil. F4 – A2662, *Privilegia*, k. 258-260. Kurczewski pisze: „filia daugieliska pt. św. Piotra i Pawła Ap., pierwotnie parafia założona w 1511 r. i uposażona przez Barbarę, wdowę po Bonifacym Narbutowiczu, z synami Mateuszem i Krzysztofem, pt. Bogarodzicy i św. Piotra – nadaniem ziemi w Oszanach, 8 poddanych ziemian, 2 bezrolnych, karczmy, łąki Podzisy, dziesięcin zbożowych z Pawłowa, Dud i Dziesny”. J. Kurczewski, *Biskupstwo wileńskie*, s. 204.

^f Strygajliszki.

^g Strkaszyszki.

^h Ślusaryszki.

ⁱ Śmilginiszki.

^j Na północ.

^k Seniszki.

^l Trapikiszki.

Telukiszki, wieś daugieliska, na północ, 1 mila średnia.
 Trypucie^b, wieś do tegoż należąca, na północ, mile 4.
 Taujuny^c, wieś księdza plebana daugieliskiego, w której się znajduje kościół nowy niedawno wybudowany, na północ, ¼ mili i kroków 600.
 Usłaniszki, zaścianek daugieliski, na południe, 1 mila mała.
 Uszpaliszki, tegoż zaścianek, na północ, mile małe 3.
 Wiecierzyszki, wieś JP [Kajetana] Szmigielskiego, na północ, mile 2^d.
 Woytuszkic^e, zaścianek, JP [Kajetana] Szmigielskiego, na północ, mile 2.
 Wysokie, zaścianek JP [Stanisława] Kwinty, także na północ, mila 1.
 Widziszki^f, dwór JP [Kazimierza] Rahozy, na zachód zimowy, 1 mila mała.
 Winciszki, wieś JP Łapy^g, na północ, mila 1 niewielka^h.
 Wełnokiⁱ, okolica Zahorskich, na północ, mile 3 małe.
 Wiktoryn^j, folwark nowo wynaleziony daugieliski, w którym Potasznia^k z niemałym profitem czyni na kilkadziesiąt tysięcy. Leży na samym południu, mili 1 ½.
 Wojstakiszki^l, do tegoż starostwa, wieś, na wschód, mila 1.
 Wasiule, wieś daugieliska, na południe, ¼ małej.
 Wiszniowa, wieś tegoż, między wschodem i południem, mila.
 Wigutany, wieś daugieliska, na północ, mile 4 małe.
 [k.58]
 Wielkocie^m, wieś do tegoż starostwa, na wschód, mile 3.

^a Tryburce.

^b Trypucki.

^c Tawiuń. Według *Słownika Geograficznego* inną nazwą wsi były Sieniszki, *SGKP*, t. XII, s. 267. W oparciu o *Mapy Wileńszczyzny* analizując położenie Seniszek i Tawiuń można stwierdzić, iż są to dwie różne miejscowości położone na północ od Daugieliszek Nowych.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane jako zaścianek.

^e Wajtkuszka; na południe.

^f „Kaplica w Widziszkach pozwolona WJmc Panu Rohozie horod[niczemu] brasław[skiemu] na indult w roku terażniejszym 1782 od J[ąśnie] Oświeconego pasterza wyjednany. Xiędza przy tej kaplicy nie ma. Odległa jest od kościoła parafialnego o milę. Żadnej praktyki zlej in prejudicium kościoła parafialnego nie czyni” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 127.

^g Być może chodzi o Józefa Łappę, niedoszłego cześnika oszmiańskiego, potem koniuszego smoleńskiego, *Spisy* t. I. W dokumentach z 1775 r. występuje Łappa *a.n.*, łowczy smoleński opłacający podymne z folwarku Pejkiszek. *Taryfa dymów 1775*, k. 9. Józef Łappa był koniuszym smoleńskim od 14 III 1758 r. Jako koniuszy smoleński wymieniany jeszcze w 1790 r., *Spisy* t. IV, s. 94. W *Spisach* t. II występuje Antoni Łappa, krajczy starodubowski, krajczy preński i sędzia ziemski preński.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisano jako zaścianek należący do pana [Kazimierza] Rahozy.

ⁱ Wiłnoki.

^j Wiktoryno.

^k Potasznia – manufaktura w której uzyskiwano potaż z węgla drzewnego.

^l Wastakiszki.

^m Wiłkocie. W inwentarzu z 1733 r. „Wiłkocie z dawna Tonkuny”, CAH Wilno F. S.A. 3774, k. 120.

Wełuny, tegoż starostwa, na wschód letni, mile 3.

Zakarzewszczyzna, wieś daugieliska, na południe, 1 mila mała.

Żyleniszki, zaścianek do starostwa daugieliskiego należący. Na wschodzie letnim, 1 mila pomierna.

Zwirbliszki, zaścianek daugieliski, na zachodzie letnim, 1 mila.

Zwierzyniec, wieś guondam aetu [?]. Był zwierzyniec Gasztołdów^a niejakich, gdzie teraz w puszczy wielkiej znaki są sklepów kamiennych, rudera rozwalone gdzie były i rezydencje obszerne. Leży między zachodem letnim i północą, mila mała.

Zybaki, wieś do tegoż starostwa daugieliskiego należąca, leży na północ, w odległości mil 4.

Zwirbliszki^b, zaścianek JP [Kazimierza] Rahozy, między południem i zachodem letnim, 1 mila mała.

Zaborcy^c, wieś JP [Kazimierza] Rahozy, pod eksdywizją zostająca z JP [Józefem] Łapą i JP Wróblewskim^d i [Antonim] Czechowiczem etc., na zachodzie letnim, 1 mila mała.

Zaborcy, zaścianek JP Mirskiego, leży na zachodzie letnim.

Zakamionka, wieś JP [Rozalii] Rudominowej, na zachód letni, 1 mila.

Zagorszczyzna, okolica Zagórskich^e szlachty, na północ, ¼ mili średniej zimowa porą, letnią więcej.

Zakamionka, JP Pałaszewskiego^f na północ, mile 4.

Kościół parafialny daugieliski od Wilna mil 17 w położeniu północnym. Od Wilna jadąc ku Brasławiu na samym gościńcu parafia daugieliska ma z sobą graniczącą od wschodu letniego parafię widzką, o mile 3 w odległości. Drugą, parafię twerecką JOXX Kanoników Regularnych, na wschodzie zimowym, o mile 3. [k.58v] Trzecią graniczącą ma święciańską, na południe ku wschodowi zimowemu nieco trochę nachyloną. Graniczą z sobą o mile 4 duże. Z czwartą połuską, z którą graniczy o mile 2 na

^a Do śmierci Stanisława Gasztołda, wojewody nowogródzkiego w 1542 r. dobra daugieliskie należały do tej rodziny. Po śmierci S. Gasztołda dobra przeszły na wdowę po nim – Barbarę z Radziwiłłów, która przed śmiercią zapisała Daugieliszki swemu mężowi - królowi Zygmuntowi Augustowi i w ten sposób D. stały się starostwem. *SGKP*, t. I, s. 912.

^b Żwirbliszki.

^c Zaborce.

^d W spisach urzędników smoleńskich wymieniany jest Jan Wróblewski, skarbnik smoleński (1767-82); Michał, oboźny smoleński (1790). Por. *Spisy* t. IV.

^e Zagórscy występują jako sygnatariusze „kredensu” dla I. Burzyńskiego. Hedemann O. *op. cit.*

^f Najprawdopodobniej chodzi o Jakuba Pałaszewskiego regenta ziemskiego i grodzkiego brasławskiego, plenipotenta Karola Stanisława Radziwiłła. CAH Wilno F. S.A. 15413, k. 441-443.

zachodzie letnim. Z piątą parafią graniczy sołocką, która w odległości zostaje o mil 5 wielkich.

Z szóstą melegiańską graniczy między wschodem i południem, mile 3.

Droga z Daugieliszek do Widz lasami ciągnąca się jest wcale przykra, błotnista, nierówna, kręta i wyboista. Ku Wilnu jadąc mile 2 wcale górzysta, błotnista i kamienista, [na] ostatek piaszczysta. Do Sołoka zaś droga wcale nieużyteczna bagnista, błotami zewsząd opasana i mokra.

Miasta poblizsze tej parafii specyfikują się tu de cognomine. Imo miasto sądowe Brasław, o mil 9, stołeczne tegoż powiatu. Widze, miasteczko Biskupa Wileńskiego, o mile 3. Postawy, miasteczko w powiecie oszmiańskim, o mil 8. Jeziora w tej parafii znaczniejsze są te które starosta possyduje. Imo Dżisna Jezioro wzdłuż mili $1\frac{1}{2}$ wszerz $\frac{1}{2}$ mili na północ rozgraniczający swym przeciągiem ten kawał powiat oszmiański z brasławskim.

2gie jezioro Daugieliszki nazwane. Szerokości kroków 400, długości na 500. Na południu leży.

3tio Jezioro Kurniszki szerokie kroków 100, długie kroków 200.

4to Jezioro Widziszki wzdłuż i wszerz równe na kroków 600. Leży między zachodem letnim i północą, odległość 1 mila niewielka.

5to Jezioro Muniszki długie na kroków 500 szerokie na 300. Leży między zachodem i północą.

6to Jezioro Szumina długie kroków 400 szerokie 216.

7mo Jezioro Głuksna długie na $\frac{1}{2}$ mili z błotami łączącymi się z nią szerokie na 400 kroków, leży na północ.

8vo Jezioro Roża równe w okręgu wszerz i wzdłuż na $\frac{1}{2}$ mili sporej. Leży między wschodem letnim ku północy nachyliwszy się.

[k.59]

Jezioro Iłgie długości na 1000 kroków szerokości na 400. Między wschodem letnim i północą leży, o 2 mile.

Błota wielkie ani też nieużyteczne w tej parafii nie znajdują się. Lasy w tej parafii są duże i ciemne ale grunta są w nim użyteczne. Lasy miejscami są zgodne do budowania różnych budynków.

Rzeka wychodząca z jeziora Dżisny od którego bierze swoje nazwisko Dżisna. Ma młyn porządny do starostwa daugieliskiego należący. Płynie ta rzeka granicząc parafię daugieliską na 4 mile z innymi parafiami.

Droga do Widz razem trakt wileński do Braślawa, Druj, z Daugieliszek, między wschodem zimowym i południem polem otwartym, górami końca pola a potem lasami czarnymi i rzeczka w tym lesie na której most nikczemny zawsze się znajduje.

Na zachód słońca letniego droga do Madimańców^a wioski na zachodzie letnim idąca wcale błotnista ½ mili całej. Około tej drogi, aż do samej wioski od której począwszy do Widziszek dworu JP [Kazimierza] Rahozy, jest piaszczysta i kręta między zaroślami brzozowymi aż pod sam dwór kończąca się. Z pomienionego dworu Widziszek ciągnie się też droga borowym lasem i droga piaszczysta w nim jednym ciągiem aż do granicy parafialnej połuskiej z daugieliską graniczącą. Droga do Wilna od tejże wsi Daugieliszek do wsi tegoż nazwiska Daugieliszki Stare nazwane jest droga kopana z obu stron gruntem glejowatym mila maleńka. Z tych Daugieliszek poczyna się trakt z Braślawa z Druj z Kurlandii po części aż do samego Wilna.

x. Henrik Stanisławowicz
Komendarz Daugieliski^b

^a Maksymańców.

^b Od 1770 r. proboszczem parafii Daugieliszki był ks. Ignacy Houwalt. Funkcja komendarza jaką sprawował ks. Stanisławowicz wiązała się z zastępowaniem proboszcza podczas jego nieobecności na terenie parafii. W tekście wizytacji parafii daugieliskiej z 1783 r. fragment, gdzie powinni być wymienieni wikariusze w parafii i filiach, urywa się. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 111.

4. Druja.

CAH Wilno, F. 694/1/3508, nr 491, k.47-49v (oryginał).

[k.47]

Parafia Drujska

1mo Kościół parafialny^a w mieście Drui dobrach J.O.Xcia Jmci Aleksandra Sapiehy^b Kanclerza W[ielkiego] W.Ks.Lit. w powiecie i dekanacie brasławskim i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Adamiki^c, zaścianek J.O.Xcia, na wschód słońca letni względem kościoła parafialnego, ½ mili letkie^d.

Babaryki, tegoż J.O.Xcia, wieś na wschód słońca letni, nieco w bok zachodu letniego, mila dobra 1.

Bielowo, zaścianek tegoż J.O.Xcia, na wschód słońca letni, 2 ½ mili.

Bukowo, zaścianek tegoż J.O.Xcia, na wschód słońca letni, 2 ½ mili.

Bukowo, zaścianek tegoż J.O.Xcia, na wschód słońca letni, 1 ½ mili.

Birlowo^e, zaścianek tegoż J.O.Xcia, na wschód słońca letni, 2 ½ mili.

Babyszki, zaścianek tegoż J.O.Xcia, na wschód słońca letni, ½ mili małej^f.

Bochomiszczyna, zaścianek WJP Szaumana^g Sędzica, na południe, 1 mila dobra.

^a „Kościół parafialnego w drujskiej parafii teraz nie ma. Były z dawna fundowane od Lwa Sapiehi Wdy Wileńskiego dwa kościoły parafialne, jeden zadźwiński z tamtej strony Dźwiny, gdzie teraz Kordon Moskiewski, drugi z tej strony Dźwiny na Sapieżynie i folwark jeden za Dźwiną do obydwóch kościołów, tak zadźwińskiego jak i sapieżyńskiego był nadany (...) Lecz przez inkursje Moskalow kościoły oba od Naszczokina pułkownika popalone i sprzęt kościelny i majątek folwarkowy pozabierane. Poza tym folwark zadźwiński do dwóch kościołów należący przy jednej zadźwińskiej pozostał plebanii, a z tej strony Dźwiny naprzód OO Bernardyni curam animarum trzymali, a po tym przyjęli i aż do tego czasu utrzymują XX^{za} Dominikanie. Na miejscu zaś zwanym Sapieżyn, gdzie był kościół parafialny sapieżyński pod tytułem Wniebowzięcia Panny Maryi OO Bernardyni, gdy utrzymywali parafią kościół ten w samym Rynku naprzeciw klasztoru Dominikańskiego będący w swoją posesyją wzięli i pod tytułem S^{go} Antoniego Cudotwórcy erygowali (...) Staranie i posługę tej parafii po zrzeczeniu się OO Bernardynów curam animarum, XX Dominikanie z rozkazu JWJmci X Toczyłowskiego Biskupa Belineńskiego oficyała wileńskiego przyjęli i utrzymują”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 275.

^b Aleksander Michał Sapieha, kanclerz wielki W.K.L., *PSB* t. XXXIV, s. 565-569. Druja do końca XVI w. była własnością Massalskich od których przeszła do Sapiechów, gdy 10 I 1611 r. kupił ją Lew Sapieha. *IAM*, s. 257.

^c Adamienki.

^d Wschód zimowy.

^e Bielowo [?].

^f Wielkiej.

^g Jerzy Szauman, sędzia grodzki brasławski.

Bubołowszczyzna^a, zaścianek tegoż WJP Szaumana sędziego brasławskiego, na południe między zachodem letnim, 1 mila wielka.

Bujki, zaścianek W. Jmci Pana Rudominy^b starosty bernatowskiego, między wschodem letnim i zimowym, 1 mila wielka.

Bołotniki, zaścianek JWJP Łopacińskiego^c starosty mścisławskiego, na wschód zimowy, mile 3 wielkie.

Baszty, zaścianek tegoż JW starosty, na wschód zimowy, 3 mile wielkie.

Bojanszczyzna, zaścianek tegoż JW starosty, na wschód zimowy, 3 mile wielkie^d.

Borsukowo, zaścianek tegoż JW starosty, na wschód zimowy, 3 ½ mili.

Czemiery, wieś J.O.Xcia Sapiehy Kanclerza W[ielkiego] W.Ks.Lit., na wschód słońca letni, 2 mile wielkie.

Cielewszczyzna, wieś tegoż J.O.Xcia, na wschód słońca letni, 1 mila dobra.

Czuryłowo, wieś tegoż J.O.Xcia, na wschód letni, mil 3^e.

Dubiewszczyzna^f, zaścianek tegoż J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, 2 mile mierne.

Drabowszczyzna, zaścianek WJP Mirskiego^g rotmistrza brasławskiego, na wschód zimowy, 1 mila dobra.

Dziedzinka, wieś WJP Rudnickiego^h starosty, na południe letnie, 1 ½ mili.

Dziedzinka, dwór tegoż Jegomości, na południe letnie, 1 ½ mili.

Dworcianieⁱ, wieś WJP Rudominy starosty bernatowskiego, na zachód letni, 1 mila duża.

Drujka, dwór tegoż WJP Starosty, na zachód letni, 1 mila wielka^j.

Dubowka^k, karczma z chatą jedną opodal WJP Niewęłowskiego^l, na wschód zimowy, 1 ½ mili dobrej.

Glinowka^m, karczma na trakcie głębockim J.O.Xcia, na wschód zimowy, ½ mili.

^a Bubołowszczyzna.

^b Józef Rudomina Dusiacki, marszałkowiec brasławski, starosta niegrodowy bernatowski.

^c Jan Nikodem Łopaciński, starosta mścisławski i łódziewski [patrz NOTKI BIOGRAFICZNE].

^d Bujanowo [?] – 2 mile wielkie.

^e Wieś była położona o ok. 1 milę bliżej.

^f Dubkowszczyzna.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany jako wieś pana Rudnickiego *a.n.*, starosty. W tej parafii majątek posiadał Aleksander Światopełk-Mirski, rotmistrz brasławski.

^h Jan Gwalbert Rudnicki, starosta sugijski, *Złota księga* R.4, s. 229.

ⁱ Dworzczany.

^j Zachód zimowy.

^k Dębówka.

^l Tadeusz Onufry Niewęłowski, chorąży husarski, rotmistrz brasławski.

^m Glinówka.

Galewyszczyna^a, zaścianek JP Rudominy starosty, na zachód letni, 1 ½ mili.
 Hanżowo^b, zaścianek J.O.Xcia, na wschód letni, 2 ½ mili.
 Hury^c, zaścianek JP Rudnickiego, na południe letnie, 1 ½ mili dużej.
 Horowye^d, zaścianek JP Rudominy Starosty, na zachód letni, ½ mili dużej.
 Hanżowo^e, zaścianek drugi J.O.Xcia, na wschód letni, 2 ½ mili.
 Hrudzinowo^f, wieś J.O.Xcia między wschodem i zachodem zimowym, 2 ½ mili.
 Hrudzinowo, zaścianek JP Łopacińskiego starosty mścisławskiego, między wschodem i zachodem zimowym, 3 mile duże.
 Jarmołowo^g, wieś J.O.Xcia, na wschód słońca letni, ¾ mile.
 Jodkowszczyzna, zaścianek tegoż J.O.Xcia, na wschód letni, mile 2.
 Idołta, dwór J.O.Xcia Kanclerza, na zachód zimowy, 1 ½ mili dużej.
 Jarmołowo, zaścianek, na wschód słońca, tegoż J.O.Xcia, ¾ mile.
 Jasiewszczyzna, JP Mirskiego rotmistrza brasławskiego, na zachód zimowy, 1 mila dobra^h.
 Izaczkiⁱ, zaścianek JP Rudominy Starosty, na zachód letni, ¾ mile.
 Jaje, zaścianek JP Rudominy Starosty, na zachód letni, 1 mila mała.
 Krzycewicze^j, dwór JP Niewęłowskiego, na południe, mile 2 wielkie.
 Krycewicze, wieś tegoż Jegomości, na południe, mile 2 wielkie.
 Kisleń, zaścianek J.O.Xcia, na wschód zimowy, ½ mili.
 Kozakowo^k, dwór JP Mirskiego rotmistrza brasławskiego, między zachodem zimowym, 1 mila duża.
 Kozakowo^l, wieś tegoż Jegomości, od dworu kroków ze 100.
 Kaczerchy^m, zaścianek JP Rudominy starosty, na zachód letni, ½ mili wielkiej.
 Kukisze, wioska JP Łopacińskiego, między zachodem letnim, 3 ½ mile.

^a Hulewyszczyna.

^b Na *Mapach Wileńszczyzny* w podanym kierunku znajduje się miejscowość Ganusowo (Hanusowo), jednak położona w odległości o ok. połowę krótszej niż podana w opisach i leżąca po drugiej stronie Dźwiny (tj. ówczasie za kordonem rosyjskim).

^c Góry.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Harawyje.

^e Ganusowo.

^f Grudzinowo.

^g Jermołowo.

^h Wg *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należała do pana Rudnickiego *a.n.* starosty.

ⁱ Isaczki.

^j Krycewicze.

^k Kozaków.

^l Kozaków.

^m Kaczergi.

Kandzierowszczyzna^a, zaścianek JP Rudominy starosty, na zachód letni, 1 mila wielka.

Kasnerowszczyzna, zaścianek tegoż Jegomości, na zachód letni, 1 mila.

Kasnerzowszczyzna, zaścianek JP Łopacińskiego, na zachód letni, 5 mil^b.

Kamionka Nowa zaścianek alias Potasznia, tegoż Jegomości, 5 mil^c.

Lebiedziewo, wieś JP Rudnickiego, na południe letnie, 2 mile wielkie.

Leonpol, dwór JW Łopacińskiego, na zachód letni, mile 4 wielkie^d.

Leonpol, wioska pod dworem.

Leśnikowo, zaścianek na zachód^e letni, mil 5.

Lenczyczyzna, zaścianek do Leonpola należący, mil 5 ½.

Łotysze, wieś J.O.Xcia Jmci Sapiehy, na wschód letni, mile 3.

Łozówka, wieś i karczma od wsi o kroków 100, na wschód letni, ½ mili małej, tegoż Xcia^f.

Łabiańce^g, wieś JP Rudominy Starosty, na zachód letni, ¾ mile.

[k.48]

Łysa Górka, zaścianek jeden i drugi opodal jeden od drugiego, ⅛ mili, J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, 2 mile wielkie.

Mikołajewszczyzna, zaścianek J.O.Xcia, na wschód letni, 2 ½ mili.

Miłaszowo, wieś J.O.Xcia, na wschód letni^h, 1 ½ mili wielkiej.

Mościszczce, zaścianek JP Niewęglowskiego, na zachód zimowy, mile 2 lekkieⁱ.

Minejty, wieś J.O.Xcia, na wschód letni, mile 2^j.

Malkowszczyzna, dwór JP Szaumana sędziego brasławskiego, między wschodem i zachodem zimowym, mila wielka 1.

Marynki, zaścianek JP Swirskiego^a, na zachód letni, mil 7^b.

^a Kędzierowszczyzna.

^b W 1783 r. należał do Aleksandra Sapiehy.

^c Według *Map Wileńszczyzny* Potasznia znajduje się 3 mile średnie na wschód zimowy.

^d „[Mikołaj Łopaciński] dnia 15 V 1745 r. nabył Czuryłowice czyli Lilki w województwie połockim, w powiecie braclawskim (!), nad Dźwiną położone, od Stanisława Kleczkowskiego, miecznika oszmiańskiego. Nabywszy klucz ten przezwiał go Leonpołem na pamiątkę imienia swego ojca i zbudował tu piękny w smaku włoskim pałac, założył oranżerye i cieplarnie, wznosił miasteczko, do którego z Saryi przeniósł swoją rezydencyą, fundował cerkiew (...)", *Złota księga*, R.4, s.151-152. Leonpol był położony na wschód od Drui.

^e Powinno być: wschód letni.

^f Łozówka - 1 mila mała na zachód zimowy; Łozóweczka - ¾ mili średniej.

^g Łabiańce.

^h Wschód zimowy.

ⁱ Na *Mapach Wileńszczyzny* miejscowość Bór Mościszczce znajduje się 1 milę małą na zachód zimowy.

^j Miejscowość Minejty znajduje się ok. 1 mili wielkiej na południe.

Nowa Wieś, J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, 1 mila mała.
 Oblatowo, zaścianek J.O.Xcia, na wschód letni, 3 mile.
 Obłonie, folwark J.O.Xcia, na zachód letni, ½ mili.
 Obłonie, zaścianek J.O.Xcia mniejszy, na zachód letni, ½ mili.
 Obłonie, zaścianek większy tegoż J.O.Xcia, na zachód letni, więcej ½ mili.
 Owsurki^c, zaścianek tegoż J.O.Xcia, na zachód letni, ½ mili.
 Powiacie, wieś J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, 2 mile wielkie.
 Pupinowo, zaścianek tegoż Jmci, na zachód zimowy, 3 mile.
 Prudniki, zaścianek tegoż Jmci, między wschodem i zachodem zimowym, 2 mile^d.
 Pucinowo, wieś tegoż Jmci, na wschód zimowy, 2 ½ mili.
 Potasznia, zaścianek tegoż Jmci, na wschód letni, 2 ½ mili.
 Poniżowo, zaścianek tegoż Jmci, na zachód zimowy, 2 ½ mili^e.
 Parszele^f, zaścianek tegoż Jmci na zachód zimowy, 2 mile i ¼^g.
 Potasznia, zaścianek, na zachód zimowy tegoż Jmci, 2 ½ mili^h.
 Puszkiele, zaścianek JP Szaumana, między wschodem i zachodem zimowym, 1 ½ miliⁱ.
 Puszkiele, zaścianek drugi tegoż Jmci, pod tymże horyzontem, 1 ½ mili.
 Punczewice, zaścianek JP Rudominy, na zachód letni, ¾ mile^j.
 Prorwy^k, zaścianek J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, mile 3^a.
 PONDOWO, zaścianek JP Łopacińskiego, na zachód letni, mile 3.

^a W księgach sądowych brasławskich w 1784 r. zapisany jest Ignacy Świrski ze Stokola (wymieniany wśród właścicieli i ekonomów majątków w parafii Widze), CAH Wilno F. 15416, k. 127. W spisach urzędników smoleńskich wymieniani są następujący przedstawiciele rodziny Świrskich: Antoni Paweł, łowczy starodubowski (1746-52), horodniczy smoleński (1752-a.1764) żonaty z Antoniną Świętorzecką, 1v. Józefową Zawadzka, horodniczyną słonimską, (zm. 1782); Franciszek Piotr, podczaszy smoleński (1790); Franciszek Tadeusz, podczaszy smoleński (1762-85); Ignacy, horodniczy (?) smoleński (1781?-90); Józef Kajetan, podczaszy smoleński (1786-90); Onufry Wawrzyniec, krajczy smoleński (1784-90); Por. *Spisy* t.IV.

^b W oryginale: „siedm”. W przypadku tej miejscowości sporządzający opis parafii był nieprecyzyjny. Zaścianek Marynki był położony ok. 4 mil na wschód letni. Ponadto w oparciu o *Mapy Wileńszczyzny* można stwierdzić, że w 1937 r. w zbliżonej lokalizacji istniał majątek Marynki, w skład którego wchodziły: dwór i las leżące na prawym brzegu Dźwiny oraz folwark położony w widłach Dźwiny oraz Dryssy.

^c Na *Mapach Wileńszczyzny* w kierunku zachodu zimowego w podobnej odległości zaznaczony jest folwark Awiuki.

^d Wschód letni bliżej zimowego.

^e Poniżniki, na wschód zimowy, 3 mile wielkie.

^f Parszelewo. Na wschód zimowy.

^g Na wschód zimowy 2 mile średnie.

^h Na wschód zimowy.

ⁱ Na południe, 1 mila wielka.

^j Na *Mapach Wileńszczyzny* ok. ½ mili na południe od Druń naniesiony jest dwór Ponczany.

^k Przerwy.

Pruginki, zaścianek tegoż Jmci, na zachód letni, 2 mile.
 Rakszniowo^b, zaścianek J.O.Xcia, na zachód zimowy, 3 mile.
 Rudaki, zaścianek tegoż Jmci, na zachód zimowy, 2 ½ mili^c.
 Rohałow^d, zaścianek JP [Aleksandra] Mirskiego Rotmistrza, na zachód zimowy, 1 ½ mili^e.
 Rouby, zaścianek JP Szaumana, na wschód zimowy, 1 ½ mili.
 Rogalewszczyzna, zaścianek JP Rudominy, na zachód letni, 1 mila.
 Stajki, dwór J.O.Xcia Sapiehy, na wschód zimowy, ½ mili^f.
 Staszule, zaścianek tegoż Jmci, między wschodem i zachodem zimowym, 2 mile^g.
 Suromszczyzna, wieś tegoż Jmci, między wschodem i zachodem zimowym, 1 ½ mili^h.
 [k.48v]
 Szermaszowoⁱ, zaścianek, na wschód letni, tegoż Xcia, ¼ mili.
 Swilkowo, zaścianek JP Niewęglowskiego między wschodem i zachodem zimowym, 1 ½ mili.
 Sołopianki^j, zaścianek J.O.Xcia, na wschód letni, ½ mili^k.
 Szarki ele, zaścianek JP Mirskiego, na zachód zimowy, 1 mila^l.
 Słobódka, wieś JP Rudnickiego, między wschodem i zachodem zimowym, 3 ½ mili.
 Struczki, zaścianek JP Łopacińskiego, na zachód letni, mil 4 ½^m.
 Sardyki, zaścianek tegoż Jmci, pod tymże horyzontem, w tej odległościⁿ.
 Szacino^o, wieś J.O.Xcia Kanclerza, na wschód letni, 1 ½ mili.
 Skakuny, zaścianek JW Łopacińskiego na zachód letni, 3 mile^p.

^a Na wschód letni.

^b Być może chodzi o miejscowość Raczniowo zaznaczoną na *Mapach Wileńszczyzny* położoną na wschód zimowy w podobnej odległości.

^c Na wschód zimowy 2 mile wielkie.

^d Rogalewo. W 1783 r. Rohałow było zapisane do Jana Szumana, sędziego brasławskiego (właśc. Jerzego Szaumana, sędziego grodzkiego brasławskiego).

^e Na południe.

^f Na wschód letni, 1 mila mała.

^g Na wschód zimowy.

^h Na wschód zimowy.

ⁱ Surmaczowo.

^j Sołopinki.

^k Na południe ½ mili wielkiej.

^l Na wschód zimowy, bliżej południa 1 mila mała.

^m Najprawdopodobniej chodzi o miejscowość Strugi. Według *Map Wileńszczyzny* położona na wschód letni, ok. 3 mil od Drui. Położona była za Dźwiną, tj. ówczesnie za kordonem rosyjskim.

ⁿ Na wschód letni, 3 mile wielkie. Zaścianek, podobnie jak Strugi, był położony za Dźwiną, tj. za kordonem rosyjskim.

^o Szalciny.

^p Na wschód letni.

Szafranowo, folwark i wioska ks. Zaborowskiego^a plebana drujskiego ritus graeci^b, na południe, ¼ mile dobre.

Tyczki, zaścianek J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, mile 2^c.

Trybuchy, wieś JP Szaumana, między wschodem i zachodem, mila 1 ¼^d.

Tarandy, J.O.Xcia zaścianek, na wschód letni, mile 2.

Uzmiany^e, dwór JP Swirskiego, na zachód letni, mil 7^f.

Urbanowo, wieś J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, mila 1^g.

Wiata, wieś J.O.Xcia, między wschodem i zachodem, 2 mile^h.

Walcinowoⁱ, zaścianek JP Rudominy, na zachód letni, 1 ¼ mili.

Wojsze^j, wieś JP Rudominy, na zachód zimowy, 1 ½ mili dobrej.

Wojsze^k, zaścianek tegoż Jmci, na zachód zimowy, 1 ½ mili.

Zubrowszczyzna, zaścianek JP Szaumana, między wschodem i zachodem zimowym, 1 ½ mili.

Zubry^l, wieś J.O.Xcia, między wschodem i zachodem zimowym, mile 3.

Żerscianka, JP Niewęłowskiego, pod wschodem zimowym, 1 ½ mili.

Zalesie, wieś J.O.Xcia, na wschód letni, ½ mili^m.

Zubrowszczyzna, zaścianek tegoż Jmci, na południe letnie, 2 ½ mili.

Żarnoscik, zaścianek JP Łopacińskiego, na zachód letni, 4 mile.

Zamosze, zaścianek J.O.Xcia, na zachód zimowy, mile 3ⁿ.

Zapołocie^o, JP Rudnickiego, na południe letnie, mile 2.

^a Ks. Hipolit Zaborowski, proboszcz unickiej par. Spassa w Drui. CAH Wilno F. S.A. 15413 k. 1009-1020. W źródłach występuje także ks. Jan Zaborowski, paroch czeressi, dziekan brasławski unicki. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 363

^b Właściwie: ritus graeci uniti.

^c Na wschód zimowy.

^d Na południe.

^e Uźmiony. Wschód letni. Wg *Złotej księgi* (R.5, s. 178) Uźmiony były dobrem dziedzicznym Ogińskich, które przez małżeństwo Marianny Korsakówny wnuczki Dymitra Ogińskiego z Pawłem kniazem Świrskim przeszły do tej rodziny. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* parafii drujskiej jest jedynie wzmianka o cerkwi unickiej parafialnej mieszczącej się w Uźmionach (s. 278). W *Wizytacji 1789* wspomniane jest, że kolatorami cerkwi parafialnej unickiej w Uźmionach była rodzina Świrskich. *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 18.

^f Na wschód letni, 4 ½ mili wielkiej.

^g Na wschód zimowy.

^h Wschód letni.

ⁱ Walcinowszczyzna.

^j Wojsa.

^k Wojsa.

^l Zubrowo.

^m Wschód zimowy.

ⁿ Na wschód letni.

^o Zapołocie.

2do W mieście Drui kościół xx. Bernardynów murowany i cerkiew dyzunicka przy monasterze^a. Cerkiew św. Ducha parafialna greko unitów^b. Kościół filialny Drujski św. Jana^c. Cerkiew [unicka] św. Piotra^d filialna do św. Ducha należąca. Cerkiew Spasska [unicka] parafialna za Drujką rzeką. Cerkiew [unicka] w Leonpolu parafialna^e o mile 4. Cerkiew [unicka] w Kozakowie, filialna do Drui do św. Ducha należąca, 1 mila. Cerkiew Powiacka, [unicka] filialna do św. Ducha należąca, 2 mile wielkie. Kościółek w Dziedzince pod tytułem św. Rocha, 1 ½ mili.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła parafialnego: Brasław sądowe mil 6 na zachód letni.

4to Droga do Brasławia miejscami piaszczysta i górzysta, z Drui gościniec pierwszy ponad Dźwiną do Kurlandii górzysty i piaszczysty.

Gościniec drugi wileński i warszawski na Ikaźń i starostwo daugieliskie, górzysty błotniste bez mostów i żadnej reparacji.

Gościniec głębocki na Szczołno Pohost droga błotnista bez mostów

Gościniec połocki latem ponad Dźwiną zimową porą na Kruki i Dzisnę o mil 9 od Drui.

5to Jezioro Babaryckie^f, J.O.Xcia Sapiehy zawiera w sobie morgów 40, leży na wschód letni od Drui, 1 mila wielka.

Jezioro Horeckie, tegoż Jmci, zawiera w sobie włók 10 morgów 11. Leży na zachód zimowy od Drui, mil 1.

Jezioro Czuryłowo, tegoż Jmci, zawiera w sobie włók 1 morgów 5. Leży na wschód letni od Drui, mile 3.

Jezioro Idolta, tegoż Jmci zawiera w sobie włók 3 morgów 7. Leży na zachód zimowy od Drui 1 ½ mili^g.

Jezioro Zaleskie^a tegoż Jmci zawiera w sobie włókę 1 i ½. Leży na wschód letni od Drui ½ mili.

^a Była to prawdopodobnie cerkiew Dobrowieszczańska (tj. pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny) powstała przy klasztorze prawosławnym istniejącym w Drui już od XVI w. W 1724 r. Kazimierz ks. Sapieha zapisał na nią siedem pustych placów w mieście Drui. IAM, s. 257. W 1785 r. igumenem drujskiego monasteru był o. Harasim Swatkowski. Hedemann O., *op. cit.*, s. 55

^b W 1783 r. parochem tej cerkwi był ks. Grzegorz Murawski. CAH Mińsk F. 1747, op.1, dz. 13, k. 231.

^c Może chodziło o kaplicę cmentarną unicką pw. Św. Jerzego?

^d Cerkiew pw. św. Piotra i Pawła.

^e Parafia pw. Świętej Trójcy, *Wizytacja 1789*.

^f Najprawdopodobniej chodzi o jez. Łabejko, zaznaczone na *Mapach Wileńszczyzny* w pobliżu wsi Babaryki i zaścianku Prudniki.

^g Wschód zimowy.

Jezioro Szczołno JP Niewęglowskiego^b graniczące z parafią morską ma w sobie włóki 2 ½, od Drui mile 2 na południe.

Mchów w całej parafii miejscami różnymi nie masz nad włóki 3.

Rzeki i rzeczki znaczniejsze. Dźwina pierwsza portowa.

Drujka rzeczka do Dźwiny w mieście Drui wpadająca w pół miasto dzieli a z Jezior Braśławskich swój początek bierze.

Świata rzeczka do Dźwiny wpada. Poczyna się z Jezior Braśławskich a kończy się o mile 2 od Drui.

Pomniejsze rzeczki Mieryca, Wołka, Zalercie wiosną tylko do Dźwiny wpadają. Rubież rzeczka wiosną tylko spadem swoim do Dźwiny znaczna; jest jednak granicą tej parafii od Księstwa Kurlandzkiego o ¾ mili z błot swój początek bierze.

6to Lasów w tej parafii dużych nie ma prócz lasu JWW Łopacińskich w Leonpolu na 1 ½ mili. J.O.Xcia Sapiehy las podpierający pod puszcza Czereską, gdzie parafii granica na mile 1. JWW Swirskich w Uźmionach na mile 2: i to olcha, jodła, brzoza, osina. Zarośle w tej parafii bardzo mało gdzie naleźć.

[k.49v]

7timo Młynów osiem. 1-szy na Wianie rzece J.O.Xcia Sapiehy. 2-gi nowy młyn tegoż Xiążęcia na Drujce rzece. 3-ci Obołonie na Drujce rzece JP Rudominy. 4-ty młyn JP Szumana na Drujce rzece nazywającej się Obołonie. 5-ty młyn Ciecínówka Xcia Sapiehy na Krynicach na wiosnę tylko miele. 6-ty na rzeczce Rubieży J.O.Xcia Sapiehy. 7-my JW Łopacińskiego za Leonpołem przy górze Łysej na rzeczce z błot idącej. 8-my w Leonpolu JW Łopacińskiego z stawku rzeczki wychodzącej na wiosnę miele.

8vo Drogi partykularne w tej parafii i trakty publiczne podług miary mil tak się opisują.

1mo Droga do Ikaźni, razem trakt publiczny do Braśławia i zimą do Rygi. Poczawszy od miasta Drui idzie przez rzekę Drujkę na most polem otwartym i górzystym do karczmy JP Rudominy starosty i tu się kończy granica parafii drujskiej.

2do Droga do Mior, gdzie jest kościół parafialny graniczący. Na południe letnie polem otwartym drogą górzystą, błotnistą, kamienistą na Szczołno dwór JP

^a Najprawdopodobniej chodzi o jezioro noszące w 1937 r. nazwę Konstancjanowo. Wg *Opisów jezioro Zaleskie* leży w podobnym kierunku jak zaścianek Babyszki.

^b Michał Niewęglowski, rotmistrz braśławski.

Niewęglowskiej^a rotmistrzowej brasławskiej, gdzie się kończy granica parafii drujskiej a zaczyna się miorska.

3tio. Droga do Woronowicz JP Witkowskiego przez rzeczkę Rubież skąd i trakt do Kurlandii idzie, [do] Dyneburga [i] Iłukszty. Polem otwartym, drogą piaszczystą, górzystą od rzeczki Rubież, o $\frac{3}{4}$ mili od Drui granica parafii drujskiej kończąca się [a] zaczynająca się kurlandzka.

Parafia drujaska graniczy z Kurlandią na zachód letni; z Moskwą przez Dźwinę na północ z województwem połockim na wschód letni.

Takowe opisanie parafii mojej podpisem ręki

własnej stwierdzam.

Raymund Spoduba^b

S.J.T. Przeor Drujski^c.

m[anu] p[ropria].

^a Franciszka z Wawrzeckich Niewęglowska żona Michała Niewęglowskiego, rotmistrza brasławskiego.

^b W 1827 r. przeorem klasztoru dominikańskiego w Dereczynie był o. Wincenty Spodoba. *Wiadomości o dominikanach prowincji litewskiej*, cz. I, Kraków 1917, s. 82.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako „pleban czyli wikary klasztoru dominikańskiego” wymieniony jest ks. Stefan Eysmont z powiatu grodzieńskiego (s. 276). Także w *Raporcie o dekanatach 1783* jako proboszcz parafii drujskiej występuje o. Stefan Eysmont. CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 59, k. 19.

5. Dryświaty

CAH Wilno, F. S.A., 19.252, k.51-73 (kopia).

[k.51]

Parafia Dryświacka

1mo Kościół parafialny^a, w miasteczku dryświackim, położonym w powiecie i dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tej parafii należące, są w tymże powiecie i dekanacie według porządku alfabety ułożone:

Antosicia^b, księżęcia Karola Radziwiłła^c wojewody wileńskiego, między południem i zachodem zimowym, o mile 2 mierne.

Anisimowicze, tegoż, pod wschodem i zachodem północnym zimowym, o 1 ½ mili od kościoła.

Auksztagiara^d, między wschodem i zachodem zimowym, mile 2.

Bejnary^e, tegoż, między południem i zachodem letnim, względem kościoła dryświackiego, mila 1.

Balsiszki tegoż, między północą i południem zimowym, mile 2 mierne.

Barkowszczyzna^f tegoż, między wschodem i zachodem letnim, ½ mili małej.

[k.52]

Bobruszki^a, pod wschodem i zachodem zimowym, ½ mili małej.

Bryłowszczyzna tegoż, w tymże położeniu i odległości.

^a Pierwszy kościół parafialny fundowany przez króla Zygmunta I erygowany pw. Narodzenia Najświętszej Panny Maryi znajdował się za miastem na ostrowiu jeziora Dryświaty (*Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s.265). Kościół pw. ŚŚ. Apostołów Piotra i Pawła wymieniany w opisie parafii został zbudowany z drzewa w nowym miejscu na początku XVIII w. (przed 1730 r.) przez Ludwika Pocięja, wojewodę wileńskiego *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 249.

^b Folwark Antosito na wschód letni nad jez. Sito.

^c Ks. Karol Radziwiłł, wojewoda wileński. Dryświaty były starostwem grodowym należącym do ekonomii wileńskiej. W 1780 r. przeszły w ręce Karola i Hieronima Radziwiłłów w zamian za dług narodowy. *SGKP*, t. 2, s. 180.

^d W inwentarzu klucza dryświadzkiego z 1780 r. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Radziwiłłowskie, dz. XXV, Inwentarze starostw, nr 12328 (dalej: *Inwentarz klucza dryświadzkiego 1780*) k. 3 oraz w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Auksztagiry.

^e Bejnarów.

^f W inwentarzu klucza dryświadzkiego z 1775 r. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Radziwiłłowskie, dz. XXV, Inwentarze starostw, nr 12327 (dalej: *Inwentarz klucza dryświadzkiego 1775*), k. 5 również Borkowszczyzna.

Białuszyski^b JP Kopia^c, między południem i północą letnią, 1 mila mała.
 Białuniszki^d, tegoż, między wschodem i zachodem, 1 mila.
 Besiekierszczyzna, JP Tynhauza^e, między południem i zachodem zimowym, 1 ½ mili miernej.
 Birniuny^f, ks. plebana dryświackiego^g, między wschodem i zachodem letnim, 1 mila.
 Berżeniszki, tegoż, między wschodem letnim i zachodem zimowym, 1 mila.
 Czeberaki, tegoż, między południem i północą zimową, 1 mila duża^h.
 Czepukany, JW Plateraⁱ, między południem i zachodem letnim, 1 mila.
 Dryświaty miasteczko w którym kościół parafialny jest punktem, względem którego czyni się opisanie całej parafii, miasteczko należy do księżęcia wojewody wileńskiego, na południe i północ zimową położone.
 [k.52]
 Dworzyszczce, tegoż, między południem i północą zimową, ½ mili malej^j.
 Grybieliszki^k, tegoż, pomiędzy południem i zachodem letnim, mile 2.
 Gimzy, między wschodem i zachodem zimowym, mile 2.
 Grutuny^l, między południem i zachodem letnim, 1 mila mierna.
 Grykianiszki^m, między południem i zachodem zimowym, ½ mili.
 Gajlewszczyzna, między południem i zachodem letnim, ¼ mili.
 Grubiszki, tegoż księcia, między wschodem i północą zimową, ¼ mili.
 Gancarzyskiⁿ, tegoż, między południem i zachodem, ¼ mili.
 Gabryjełowszczyzna^o, tegoż, między południem i północą zimową
 Gierczany, JP Kopia, między wschodem i zachodem letnim, 1 mila duża.

^a W innym źródle z tego okresu (*Inwentarz klucza dryświadzkiego 1780*, k. 2v) występuje pod nazwą Bebruszki. Na *Mapach Wileńszczyzny* zaznaczony jako Bobrusze.

^b Białuszyski.

^c Wincenty Kopeć, chorążyc husarski. CAH Wilno, F. 15416, k. 351.

^d Bieluniszki.

^e Mateusz Kajetan Tynhauz (CAH Mińsk, F. 1747, op. 1, dz. 11, k. 107), czy Józef Tynhauz (Tynkhauz) od 13 III 1794 r. stanowniczy brasławski. *Spisy*, t.I.

^f Bierniuny; na zachód zimowy.

^g ks. Teofil Wyrwicz.

^h Na zachód letni.

ⁱ Kazimierz Konstanty Plater, starosta daugieliski.

^j Na wschód zimowy.

^k Grybeliszki.

^l Grytuny. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Grutany.

^m Na *Mapach Wileńszczyzny* zaznaczona jest miejscowość Grykianiszki położona na cyplu jeziora Dryświaty.

ⁿ Na *Mapach Wileńszczyzny* występuje miejscowość Ganczarzyski.

^o Gabryjeliszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje Gabryłowszczyzna należąca do Kopia *a.n.*

Gajdy, folwark plebański, między południem i północą zimową, 1 mila.

Łgajcie^a, księcia wojewody wileńskiego, między [k.54] południem i północą zimową, 1 mila^b.

Jodegajle^c, tegoż, w tymże położeniu, ½ mili miernej.

Jauryszki, tegoż, między wschodem i południem letnim, mile 2.

Januliszki, JP Kopcia, między wschodem i południem letnim, ½ mili.

Juchniszki, plebańskie, między południem i północą zimową, 1 ½ mili.

Krywasele^d, księcia Karola Radziwiłła, między wschodem i zachodem letnim, mile 2.

Kaliby, tegoż, w tymże położeniu, 1 ½ mili.

Klikalnica, między południem i północą zimową, ½ mili.

Kiemerazy^e, tegoż, w tymże położeniu, mila 1.

Karasino, tegoż, między wschodem i zachodem letnim, 1 mila.

Kiszkieliszki, tegoż, na południe i północ zimową, 1 mila.

Kukawczy^f, JP Chrzczonowicza^g, między wschodem i północą zimową, ½ mili.

[k.55]

Kowaliszki, JP Kopcia, między południem i północą zimową, 1 mila.

Kałaniszki, tegoż, w tymże położeniu i w tejże odległości.

Kalniszki, tegoż, w tymże położeniu i w tejże odległości.

Karły alias Maciuki, plebańskie, między zachodem zimowym a wschodem letnim, 1 ½ mili.

Kukutany, tegoż, między południem i zachodem zimowym, mila.

Łuszniew^h, dwór JP Kopcia, między wschodem i południem letnim, ½ mili dużej.

Łabuciszki, księcia Radziwiłła, między wschodem i zachodem zimowym, mile 2.

Misztowcieⁱ, tegoż, między południem i północą zimową, 1 ½ mili.

Marcinkiewicze, tegoż, między wschodem letnim i północą zimową, 1 ½ mili.

Misiuńce, tegoż, na południe i północ zimową, 2 mile.

^a Łgajce.

^b Na wschód zimowy.

^c Jodegale.

^d Krzywosiele.

^e Kiemerezy.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Kukawczy.

^g W 1789 r. intratę z folwarków Stare Dworzyszczce i Wojtkuszki opłacał Michał Chrzczonowicz, chorąży JKMc, *Lustracja 1789*. W 1792 r. klucznikiem woj. wileńskiego był Franciszek Chrzczonowicz.

^h Łuszniewo.

ⁱ Misztowce.

Mikołajuńce, tegoż, między wschodem i północą letnią, 1 ½ mili.

[k.56]

Minkiewicze^a, tegoż, między południem i północą zimową, ½ mili.

Macelany, tegoż, na wschód i zachód zimowy, 1 mila.

Maczany, tegoż, między południem i zachodem zimowym, ½ mili.

Mamienicze^b, tegoż, między południem i północą zimową, ¼ mili.

Miałka, tegoż, w tymże położeniu, mila 1.

Miluny^c, tegoż, na wschód i zachód letni, 1 mila.

Mieżany, tegoż, w tymże położeniu samym, o 1 ½ mili.

Maguny, tegoż, między wschodem i północą zimową, mile 2.

Mażutiszki^d, tegoż, między zachodem i północą, 1 mila.

Mazuriszki^e, JP Kopcia, między południem i zachodem zimowym, 1 mila.

Michaliszki, JP [Franciszka] Chrzczonowicza, w tymże położeniu, mile 2.

[k.57]

Niurniance^f, księcia wojewody wileńskiego między południem i zachodem zimowym, 1 mila.

Niekraszy^g, tegoż, między wschodem i południem letnim, 1 mila.

Nurwiany, tegoż, między wschodem i zachodem letnim, ½ mili małej.

Nowosiołki^h, JP Kopcia, na południe i północ zimowe, ½ mili.

Naruszyszki, tegoż, na zachód i północ letnią, 1 mila.

Oboleⁱ, folwark JP Giedrojcia^j, między wschodem i zachodem zimowym, ½ mili.

Obole, wieś tegoż, między południem i zachodem zimowym, ½ mili.

Paszkiewicze^k, księżęcia wojewody, między wschodem i północą zimową, ¼ mili.

^a Minkowicze.

^b Być może chodzi o wieś Mamiany na południe od Dryświat nad jeziorem Obole, *Mapy Wileńszczyzny*.

^c Na *Mapach Wileńszczyzny* w podanej odległości i położeniu widnieje dwór Milunce.

^d Zaścianek wymieniany jest w *Inwentarzu klucza dryświadzkiego 1780*, k. 9 oraz w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 264.

^e Na *Mapach Wileńszczyzny* Mazuryszki.

^f Na *Mapach Wileńszczyzny* Niurwiańce.

^g Niekrasze. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane jako „posada ziemiańska”.

^h Siolki.

ⁱ Obolany. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór i wieś przypisane pani Giedrojciowej a.n., podstolinie brasławskiej. W *Lustracji 1789* zapisano, że dzierżawa Obole „w dożywotnej posesyi Róży z Kiełpszów Giedrojciowej, podstoliny powiatu brasławskiego, za przywilejem Najjaśniejszego Augusta 3go pod datą 1752 roku mca octobra 13 dnia exportowanym”.

^j Józef Giedroyć, podstoli brasławski, zm. przed 1766. *Spisy*, t. I. W dokumentach sądowych brasławskich z 1784 r. w gronie posłów na sejm z powiatu brasławskiego występuje Romuald Giedroyć „vicekomendant brygady usarskiej wojsk W^o X^a Litt^o”, CAH Wilno F. 15416, k. 345.

^k Paszewicze. Powiat brasławski zamieszkiwała rodzina Paszewiczów. W dokumentach wywodowych brasławskich z 1803 r. wzmiankowane jest, że protoplasta rodziny Stanisław Paszewicz otrzymał nadanie

Podziszki, JP Kopia, między południem i północą zimową, ½ mili.

Piotrokiszki^a, tegoż, na wschód i zachód letni, 1 mila duża.

Posamanie^b, plebana dryświackiego, między [k.58] południem i zachodem zimowym, 1 mila duża.

Popowszczyzna, tegoż, na zachód i północ letnią, ½ mili małej.

Ryczany, księcia Radziwiłła Karola, między wschodem i zachodem letnim, 1 mila.

Skirno, folwark tegoż, między zachodem i północą letnią, mile 2.

Stankiewicz^c, tegoż, między południem i zachodem zimowym, ½ mili.

Skorobohate, tegoż, między południem i północą zimową, mile 2.

Świkszczany, tegoż, w tymże położeniu samym, 1 mila.

Staniańce, tegoż, między wschodem i południem letnim, 1 mila.

Szaszki, tegoż, na wschód i północ letnią, 1 ½ mili.

Sabitiszki^d, tegoż, między wschodem i zachodem zimowym, 1 mila duża.

Serbaiszki^e, tegoż, na południe i północ letnią, ½ mili.

[k.59]

Szczytniki, tegoż, między południem i zachodem zimowym, ½ mili.

Skuteliszki^f, tegoż, w tymże samym położeniu i odległości.

Szauliszki^g, tegoż, między wschodem i północą letnią, 1 mila.

Szrubiszki^h, tegoż, między południem i zachodem zimowym, mile 2.

Subociszki, tegoż, między południem i zachodem zimowym, 1 mila.

Szeweliszkiⁱ, JP Kopia, między zachodem i północą letnią, 1 mila.

Stare Dworzyszczce alias Wejtkuszki, JP Ciemnołaskiego^a, na wschód i zachód letni, mile 2.

ziemskie od w. ks. Witolda (sic!) na Domasze i Kreputowszczyznę. 13 VII 1630 r. król Władysław IV wydał przywilej potwierdzający nadania poprzednikom Ławrynowicza, Paszkiewicza (Paszewicza) i innym za wojenną służbę. IAM, s. 250.

^a Być może chodzi o miejscowość Piotrowszczyzna zaznaczoną na *Mapach Wileńszczyzny* na zachód od Dryświat.

^b Posamonie.

^c Stankowicze, między północą a wschodem zimowym.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Sabityszki.

^e Sorbaiszki.

^f Skutaliszki.

^g Sauliszki.

^h Zaścianek wymieniany w inwentarzu klucza dryświadzkiego z 1744 r., Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Radziwiłłowskie, dz. XXV, Inwentarze starostw, nr 12326 (dalej: *Inwentarz klucza dryświadzkiego 1744*), k. 13v; oraz inwentarzu klucza dryświadzkiego z 1775 r., Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Radziwiłłowskie, dz. XXV, Inwentarze starostw, nr 12327 (dalej: *Inwentarz klucza dryświadzkiego 1775*), k. 9v.

ⁱ Zaścianek wymieniany w *Inwentarzu klucza dryświadzkiego 1775*, AGAD AR 12327, k. 10v.

Skrzypki, plebana dryświackiego, między południem i zachodem zimowym, 1 mila duża.

Szauksztele, tegoż, na wschód i zachód letni, 1 mila duża.

Tołokowszczyzna^b, JP Kopia, między zachodem i północą zimową, 1 mila.

Usianiszki^c, książe Radziwiłła wojewody wileńskiego, między południem i zachodem [k.60] zimowym, 1 ½ mili.

Wiazy^d, tegoż, na zachód i północ letnią, mile 2.

Wasiliszki, tegoż, pod wschodem i zachodem zimowym, 1 mila.

Wysogino^e, tegoż, między południem i północą zimową mile 2.

Warzeniszki, tegoż, na wschód i północ letnią, mile 2.

Wałejniszki, tegoż, między zachodem i północą letnią, 1 mila duża.

Wojtkuszki, folwark JP Chrzczonowicza^f, między południem i zachodem zimowym, mile 2.

Wojtkuszki, folwark JP Tynhauza^g, w tymże położeniu i odległości.

Wojtkuszki, zaścianek JP Ciemnołaskiego, między wschodem i zachodem letnim, mile 2.

Warniszki^h, JP Kopia, między zachodem i północą zimową, 1 mila.

Zwirbleⁱ, księcia wojewody wileńskiego, między południem i północą zimową, 1 mila.

Zwirynie^j, tegoż, między wschodem i zachodem letnim, [k.61] 1 mila.

Zełepieniszki^k, tegoż, między zachodem i północą zimową, 1 ½ mili.

Zukowszczyzna, JP Kopia, pod zachodem i północą letnią, ½ mili.

Zuszałiszki, tegoż, między wschodem i zachodem zimowym, ½ mili.

^a Stanisław Ciemnołaski opłacał podymne w 1775 r. *Taryfa 1775*, k. 10. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do „Pani Ciemnołaski”. W *Spisach* t. II występuje Stanisław Ciemnołaski, regent ziemski grodzieński, żonaty z Bogumiłą Sadłucką, pisarz dekretowy ziemski/sądowy ziemski grodzieński (1792-94) oraz krajczy grodzieński (1794-94).

^b Zaścianek Tołokowszczyzna wymieniany jest również w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

^c Uszaniszki. Położone na wschód i północ letnią od Dryświat.

^d Wiaze, na wschód i północ letnią.

^e Wisaginia.

^f W księgach sądowych brasławskich z 1784 r. występuje dowód pozwu o majątność Wojtkuszki między Justynem Chrzczonowiczem, chorążym JKMci a Antonim Hryncewiczem rotmistrzem powiatu brasł. CAH Wilno F. 15416 k. 343. W 1789 r. Michał Chrzczonowicz, chorąży JKM opłacał intratę za folwark Stare Dworzyszczce alias Justyanów, *Lustracja 1789*.

^g Józef Tynhauz opłacał intratę z folwarku Wojtkuszki w 1789 r., *Lustracja 1789*.

^h Być może chodzi o miejscowość Woroniszki położoną na zachód od Dryświat.

ⁱ Żwirble.

^j Żwirynie.

^k Zaścianek występuje w *Inwentarzu klucza dryświadzkiego 1780* (Żelepieniszki) oraz *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

2do Od kościoła parafialnego kościoły w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

Brasła w, kościół parafialny, w tymże powiecie i dekanacie. W dobrach starościńskich JW Hylzena, na wschód zimowy mile 3 wielkie.

Op sa, kościół filialny, w tymże powiecie i dekanacie. W dobrach starościńskich W. Manuzziego, o milę 1 względem dryświackiego kościoła pomiędzy południem i zachodem letnim.

Pelikany, kościół parafialny, w tymże powiecie i dekanacie. W dobrach JP Kwinty^a, między południem i zachodem letnim, względem kościoła dryświackiego, 1 mila mierna.

Rym sz any, kościół filialny do parafii daugieliskiej należący. W tymże powiecie i dekanacie [k.62] w dobrach starościńskich JW Platera, na wschód i zachód zimowy względem kościoła dryświackiego, mile 2.

Smoł wy, kościół parafialny, w tymże powiecie i dekanacie. W dobrach JP Podbereskiego^b, względem kościoła dryświackiego, na wschód i południe letnie, mile 3 małe.

Widze, kościół parafialny w tymże powiecie i dekanacie, w dobrach księcia biskupa wileńskiego. Leży na południe i zachodzie letnim względem kościoła, mile 3.

3tio Miasta znaczniejsze około Dryświat są te:

Brasła w, miasto sądowe, leży na wschód zimowy, mile 3 wielkie.

Druja, miasto handlowe, przy Dźwinie, leży między wschodem i północą zimową, o mil 9.

4to Droga z Dryświat do Brasławia, błotnista, kręta, miejscami górzysta. Mosty i groble sa zepsute i niewygodne. [k.63] Droga z Dryświat do Druj, taż sama co i do Brasławia, w odległości [od] miasta brasławskiego położona Druja o mil 6.

Z Dryświat do Brasławia letnią drogą, godzin 7 jazdy, zimową godzin 4.

Z Dryświat do Druj letnią drogą jazdy wespół z popasem, najmniej godzin 16, dla złej drogi. Zimą za godzin 10 można stanąć.

5to Jeziora, rzeki, bagna, błota i stawy.

Jezioro większe Dryświaty, mile 3 długości, szerokości 1 mila. Względem kościoła dryświackiego leży między południem i zachodem zimowym od kościoła parafialnego, odległe o przętów 60.

^a Antoni Kwinta, pisarz ziemski brasławski. *Spisy*, t. I.

^b Jerzy Samson Podbereski, rotmistrz brasławski, *Niesiecki*.

Jeziro Rycza długie 1 ½ mili, szerokie ½ mili, między południem i północą zimową, odległe o mile 2.

Jeziro Opiwarda ½ mili szerokości, tyleż długości między zachodem i południem letnim, 1 mila.

Jeziro Sito długości ½ mili, szerokości ¼ mili, leży [k.64] między południem i północą zimową, o mile 2.

Jeziro Mujsa między wschodem i południem letnim, długości i szerokości ½ mili względem kościoła ½ mili małej.

Jeziro Siła długości i szerokości na kilkaset sznurów pod wschodem i zachodem zimowym leży o 1 milę dużą.

Jeziro Głębokie^a wzdłuż sznurów 5, wszerz prętów 210 [?], na południe i północ letnią, o 1 ½ mili.

Jeziro Gajdy wzdłuż sznurów 8, wszerz sznurów 3, na wschód i zachód letni leży, odległe o 1 milę.

Jeziro Posamania^b wzdłuż sznurów 6, wszerz prętów 20, między południem i zachodem letnim 1 mila.

Jeziro Eglinis wzdłuż sznurów 7, wszerz sznurów 3, leży na zachód i północ letnią mile 2.

Jeziro Bluwakle wzdłuż sznurów 5, wszerz sznurów 3, na wschód i zachód letnim mila.

Jeziro Karasino wzdłuż sznurów 10, wszerz 4, leży [k.65] na południe i północ 1 milę.

Jeziro Bezdenne, nieco mniejsze, na południe i północ zimową, 1 mila.

Jeziro Długie, wzdłuż ¼ mili, wszerz sznurów 10, pod wschodem i zachodem zimowym, mila 1.

Rzeka Dryświacica, na wschód i zachód letni o ½ mili, względem kościoła parafialnego, wychodzi z jeziora Dryświaty a wpada do rzeki Dżisny.

Rzeczka Ryczanka, alias Drycza, leży na zachód i północ zimową kilkaset kroków od kościoła dryświackiego, wychodzi z jeziora Rycza, wpada do Dryświaty.

Rzeczka Opiwarda, między południem i północą zimową wychodzi z jeziora Opiwarda i łączy się z rzeką dryświacką Dryświacicą zwaną.

^a Jeziro wymieniane w *Inwentarzu klucza dryświadzkiego 1775*, k. 2.

^b Posamonie.

Rzeczka Czarniuszka, wychodzi z jeziora Bezdennego a wpada do [jeziora] Dryświaty, między wschodem i północą, mile 2.

Bagna znaczniejsze Judziszki zwane, długość około 1 ½ mili, szerokość nierówna, największa [k.66] jednak ¼ mili. Między południem i północą zimową względem kościoła parafialnego, ¼ mili małej.

Bagno Dombie, długości ½ mili dobrej, szerokości tyleż, między wschodem i zachodem letnim, ¼ mili miernej.

Bagno Gołe, ¼ mili długości, także szerokość, między południem i zachodem i kilkaset kroków.

Bagno Rumini, długości ½ mili, szerokości ¼ mili, między południem i zachodem zimowym względem kościoła parafialnego, 1 mila.

Bagno Babiniszki, ½ mili długości, także szerokość, między wschodem i południem letnim, 1 mila.

Bagno Wysoginia, długości 1 mila, szerokości ½ mili, między południem i północą zimową, mile 2.

Bagno Żubraniec, długości ¼ mili, szerokości kilkaset prętów, między południem i północą i północą zimową, ½ mili miernej. [k.67]

Błoto Łopiat, podobneż temu, między południem i północą zimową 1 mila.

Błoto Margasała, długości 1 mila, szerokości ½ mili, między wschodem i północą letnią odległe o 1 milę.

Błoto Gilowsia, długości mili, szerokości prętów 500, między zachodem i północą zimową, 1 mila.

Błoto Azugawie, długości i szerokości ¼ mili między wschodem i południem letnim, ½ mili miernej.

Błoto Posamonie, wzdłuż ¼ mili, wszerz prętów kilkaset, między wschodem i północą zimową o milę 1 odległe od kościoła parafialnego dryświackiego.

Błoto Abasalis, wzdłuż prętów 500, wszerz 300, leży między południem i północą letnią, mile 2.

Stawów, sadzawek i kanałów nie ma.

Bród na błocie judziskim, trakcie brasławskim o ¼ mili od kościoła, nie jest do przeprawy trudny.

Groble małe, na drodze widzkiej do kościoła parafialnego graniczącego między południem i zachodem letnim. Odległe o kilkaset kroków od kościoła, przykre i

mizerne. Rozciągające się na 1 milę. [k.68] Groble na trakcie ryskim, między zachodem i północą zimową o ¼ mili, bagniste i przykre.

Kęp alias ostrowów na jeziorze Dryświackim jest 5, leżą między wschodem i północą zimową, inne są odległe o kroków kilkaset a inne o ½ mili.

Ostrów Duży, na którym oznacza się starożytność zamku sypanego i miasta zrujnowanego. Między południem i północą zimową odległy od kościoła kroków kilkaset.

6to Góry mierne, zaczawszy od kościoła drogą widzką ciągną się na milę, między południem i zachodem letnim. Podobnie tymże znajdują się na trakcie brasławskim. Począwszy od kościoła, ciągną się na mile 3, między wschodem i północą zimową.

Pola w parafii dryświackiej więcej aniżeli lasu. Jednak szczególnie znajduje się boru mieszanego z jodłą, osiną i brzeziną i to więcej nie rozciąga się jak na mile 3. Względem kościoła parafialnego między zachodem i północą zimową o mile 2. Do budowli drzewa zdatnego nie ma prócz jednej sosny.

[k.69]

7mo Młynów 2, księcia Radziwiłła wojewody wileńskiego. Na błocie wysogińskim, między wschodem i zachodem letnim, od kościoła parafialnego, odległy o mile 2.

Młyn JP Ciemnołęskiego^a, na stawku z tegoż błota wychodzącym, w tymże położeniu i w tejże odległości.

8vo Drogi partykularne i trakty publiczniejsze podług miary mil, tak się opisują:

1. Droga do Skirna, razem trakt publiczny zimowy i letni ryski. Począwszy od kościoła parafialnego na południe i północ zimową, polem otwartym, drogą krętą do karczmy Miałki księcia Radziwiłła, wojewody wileńskiego nad jeziorem Dryświadzkim^b, przy wsi Miałka leżącej o kilkaset kroków. Stamtąd otwartym polem, drogą suchą po prawej ręce widać wioska Nurwiańce^c. Stamtąd polem otwartym drogą suchą, kamienistą, piaszczystą do rzeczki Czarnuszki, gdzie o kilkaset kroków po lewej ręce widać wieś Misztowce i jezioro Dryświaty. Stamtąd polem otwartym drogą górzystą, piaszczystą, krętą i kamienistą do [k.70] wsi Skirno, gdzie karczma księcia wojewody wileńskiego, i cło Rzeczypospolitej. Tu się kończy parafia dryświacka, a zaczyna się Księstwo Kurlandii.

^a Stanisława Ciemnołęskiego, regenta ziemskiego grodzieńskiego.

^b Dryświaty.

^c Niurwiańce.

2. Droga do Brasławia (gdzie jest kościół parafialny graniczący) a razem trakt publiczny zimowy i letni. Na wschód i północ zimową począwszy od kościoła, przez ruczaj Judziszki, o ½ mili od kościoła polem otwartym, drogą suchą do karczmy JP Kopia Łuszniew^a zwanej, gdzie o kilkadziesiąt kroków widać wieś Nowosiółki. Stamtąd o kilkaset kroków dwór tegoż, stamtąd drogą krętą, błotnistą i górzystą przez lasy brzozy i leszczyny, wyjeżdża się na wieś Gierczany JP [Wincentego] Kopia i tu się kończy parafia dryświacka, a zaczyna się brasławska. Do Drużni też droga służy.

3. Droga do Widz, gdzie jest kościół parafialny graniczący. Między południem i zachodem letnim przez groblę Gele zwaną o kilkaset kroków od plebanii polem otwartym, przez dwie góry, gdzie po prawej ręce widać wieś Borkowszczyzna księcia wojewody wileńskiego. Stamtąd przez groblę mokrą, drogą górzystą, polem otwartym widać wieś Nurwiany, tegoż wojewody [k.71] po prawej ręce leżąca. Stamtąd polem otwartym, drogą prostą błotnistą do lasu łożowego. Stamtąd polem otwartym i górzystym, do wsi Grytuny zwanej, gdzie jest karczma księcia wojewody, skąd o kilkadziesiąt kroków płynie rzeka Dryświacica, na której jest most rozgraniczający parafię dryświacką od widzkiej.

4. Droga z Dryświat do Rymysz, gdzie jest kościół filialny, graniczący do parafii daugieliskiej przyległy. Między wschodem i zachodem zimowym, względem kościoła 1 ½ mili dalej. Począwszy od kościoła polem otwartym, groblą mokrą do wsi Borkowszczyzny księcia wojewody wileńskiego, stamtąd przez wieś Świkszczany, do tegoż księcia należącej, o 1 milę od Dryświat odległy, polem otwartym drogą krętą i mokrą, skąd wyjeżdża się do wsi Czepukany JW. Platery starosty daugieliskiego. Tu się kończy parafia dryświacka a zaczyna rymyszka.

5. Droga z Dryświat do Smołów gdzie jest kościół parafialny graniczący. Między wschodem i południem letnim, też co i do Skirmian^b. Ciągnie się [k.72] od kościoła, aż do rzeki Czarnuszki zwanej, traktem ryskim, drogą piaszczystą i kamienistą, krętą i błotnistą skąd wyjeżdżają do karczmy Tylży zwanej, księcia Radziwiłła wojewody wileńskiego i tu się kończy parafia dryświacka, a zaczyna się smołwieńska.

6. Droga do Pelikan, gdzie jest kościół parafialny, graniczący. Między południem i zachodem letnim, począwszy od kościoła parafialnego, kręto koło góry, o kilkaset kroków od kościoła leżącej. Polem otwartym, drogą krętą, błotnistą i kamienistą aż do

^a Łuszniewo.

^b Skirna.

wsi Dworzyszczce zwanej, wojewody wileńskiego. Stamtąd przez ruczaj wyjechawszy z jeziora Obole, o kilka kroków, od teźże wsi odległy, gdzie polem otwartym, drogą krętą i mokrą wjeżdżając do wsi Obole, tegoż księcia i tu granica parafii dryświackiej z pelikańską.

7. Droga z Dryświat do Opsy, gdzie jest kościół filialny, graniczący, do parafii brasławskiej przyległy, położony między południem i zachodem, polem otwartym, drogą krętą opuściwszy się z bliskiego pagórka, po lewej stronie widać wieś [k.73] Bryłowszczyznę^a, o kilkaset kroków leżącą. Stamtąd polem otwartym drogą równą do wsi Jodegajlow^b zwanej, księcia wojewody wileńskiego, na pagórku leżącej. Stąd droga krętą, górzystą, polem otwartym do wsi Hgajciow^c, gdzie po prawej stronie widać drogę do Pelikan. Stamtąd do wsi Niekraszow^a, tegoż księcia, tu koniec parafii dryświackiej, początek opeskiej.

Parafia dryświacka nie ma w sobie żadnych granic wojewódzkich i powiatowych, ale cała ze wszystkimi wioskami i miejscami jest położona w powiecie brasławskim, jako się wyżej nadmienilo. Graniczy jednak z Księstwem Kurlandzkim, począwszy od karczmy Skirno, aż do Grybeliszek wsi księcia wojewody wileńskiego rozciągającej się do mil 49. Takowe opisanie parafii dryświackiej podpisem mojej ręki stwierdzam.

x. Teofil Wyrwicz
pleban dryświacki

^a W *Inwentarzu klucza dryświadzkiego 1775* oraz *Inwentarzu klucza dryświadzkiego 1780* wymieniony jest zaścianek Bryłowszczyzna. Z analizy *Map Wileńszczyzny* można przypuszczać, że chodzi o miejscowość Władysławowo.

^b Jodegale.

^c Hgajce.

6. Hoduciszki

CAH Wilno, F. 694/1/504, nr 567, k.70-73v (oryginał).

[k.70]

Opisanie granic całej parafii hoduciskiej według wydanych Artykułów J.O. Xcia Jmci Pasterza, roku 1784 Miesiąca Augusta 7 Dnia [7 VIII 1784].

1mo

Kościół parafialny^b przy miasteczku Hoduciszki zwanym położonym w powiecie oszmiańskim a dekanacie brasławskim w dobrach do Kapituły Wileńskiej należących.

Akminiszki^c, wioska mała kapitułska, w odległości od kościoła parafialnego hoduciskiego mila mierna 1, na zachodzie letnim.

Antony, wioska tejże Kapituły, na samej północy, w odległości mili 1 i sznurów geometrycznych 5.

Bohodziuny^d, wioska kapitułska, na południu, ½ mili.

Buczele, wioska kapitułska, między zachodem zimowym i letnim, mila mierna 1 .

Bołtuniszki, zaścianek kapitułski, na samym zachodzie letnim, ½ mili miernej.

Buczeliszki, zaścianek kapitułski, za wschodem letnim, mila wielka 1.

Bondaryszki, zaścianek kapitułski, za zachodem letnim, ½ mili wielkiej.

Dauksza, zaścianek kapitułski, między zachodem letnim i zimowym, 2 ½ mili.

Dziauguny^e, wioska kapitułska, na zachód zimowy, mila wielka 1.

Dziegieliszki, zaścianek do plebanii hoduciskiej należący, na zachód słońca zimowy, 2 mile mierne.

Dowejsie, wieś kapitułska, przed zachodem letnim, mila wielka 1.

Grejcie, wioska kapitułska, na samym wschodzie zimowym ¼ mili.

^a Niekrasze.

^b Kościół parafialny pw. Bożego Ciała był fundowany w 1608 r. przez ks. Stanisława Kiszkę, biskupa żmudzkiego, *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 61 . W dokumentach funduszowych biskupstwa wileńskiego znajduje się zapis funduszu biskupa Stanisława Kiszki na parafię w Hoduciszkach z 27 XII 1607 roku potwierdzony przez króla Zygmunta III 19 I 1609 roku. *Privilegia*, k. 717-720.

^c Akmieniszki.

^d Bagdziuny.

^e Dziauguny.

Grodzie, wioska do plebanii hoduciskiej należąca, między południem i zachodem zimowym, mila 1.

Grażuli^a, wioska J.O. Xcia Radziwiłła, po zachodzie zimowym, ½ mili wielkiej.

Gajluszy^b, wioska kapitułska, między zachodem zimowym i letnim, mila mierna 1.

Girdany, wioska kapitułska, między zachodem zimowym i letnim, mile 2 wielkie.

Gałcewiaki, wioseczka kapitułska, na samym zachodzie letnim, ½ mili miernej.

[k.70v]

Gołatyłce^c, wioska kapitułska mała, między północą i wschodem letnim, mila mierna 1.

Gudele, wioska kapitułska, między północą i zachodem letnim, mila mała 1.

Grygaliszki, zaścianek kapitułski, przed wschodem letnim, ¼ mili i sznurów geometrycznych 8.

Hoduciszki, dwór Kapituły Wileńskiej, między wschodem letnim i zimowym, o kroków 360.

Horodniki, wioska kapitułska, między wschodem letnim i zimowym, ¼ mili wielkiej.

Hejbowicze, wioska kapitułska, między zachodem zimowym i letnim, ½ mili wielkiej.

Hatowki, wioska mała kapitułska, między zachodem zimowym i letnim, mila wielka 1.

Jankiszki, folwark do plebanii hoduciskiej należący, między południem i zachodem zimowym, w odległości od kościoła parafialnego hoduciskiego, ¾ mile i sznurów geometrycznych 9.

Jankowicze, wioska kapitułska, na samym południu, ¼ mili miernej.

Kozaliszki, zaścianek kapitułski, między zachodem zimowym i letnim, mila wielka 1.

Kackany^d, wieś kapitułska, między zachodem zimowy i letnim, wymierzono odległości od kościoła parafialnego ¾ mile i sznurów geometrycznych 6.

Kaszelekiszki^a, zaścianek Jmci Pana Wawrzeckiego^b, na samym zachodzie letnim, 1 ½ mili miernej.

^a Grażule.

^b Gajlusze.

^c Gołotyłce.

^d Kackanie. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Kockuny należąca do Kapituły Wileńskiej.

Kiernagaś^c, zaścianek kapitulski, przed wschodem letnim, ¼ mili miernej.
Lachowicze, wieś kapitulska, na samym wschodzie letnim, ¼ mili miernej.
Łosiszki, zaścianek kapitulski, na samej północy, ¾ mile mierne.
Jakiele, wioska kapitulska, na samą północ, ½ mili.
Łoździnie^d, wioska kapitulska, przed wschodem letnim, wymierzono ½ mili i prętów geometrycznych 20.
Łoździniele^e, wioska kapitulska mała, na samej północy, ½ mili.
Łosie, wioska kapitulska, przed północą, ½ mili wielkiej.
Mirkliszki, folwark Kapituły Wileńskiej, pod zachodem zimowym, ½ mili i prętów 13.
[k.71]
Milkuny, wioska Jmci Pana Wawrzeckiego, między zachodem zimowym i letnim, 1 ½ mili wielkiej.
Milkuszki, wioseczka kapitulska, na wschodzie letnim, wymierzono ½ mili i sznurów geometrycznych 2.
Maciszki, wioseczka kapitulska, na samej północy, mila mierna 1.
Miadziuny, wioska kapitulska, na samej północy, wymierzono 1 ½ mili sznurów geometrycznych 8.
Piotrowicze, wioska kapitulska, pod zachodem zimowym, mile 2 mierne.
Pociszki, zaścianek kapitulski, na północy, mila 1.
Pociszki, wioska kapitulska, tamże, 1 ½ mile wielkie.
Pirkszteliszki^f, wioska, między zachodem letnim i północą, mila mała 1.
Romanieny^a wieś kapitulska, na zachodzie zimowym, wymierzono sznurów geometrycznych 45.
Stojaciszki, folwark Kapituły Wileńskiej, na samym zachodzie letnim, wymierzono ½ mili i sznurów 6.
Stojaciszki, wioska kapitulska, na zachodzie słońca letnim, mila mała 1.
Stuki, wioska kapitulska, po zachodzie słońca letnim, mila mierna 1.
Szałkuniszki, wieś kapitulska, na wschodzie letnim, mila wielka 1^b.

^a Kaszeliszki.

^b Aleksander Tadeusz ze Skrzetuszewa Wawrzecki, wojski brasławski.

^c Kurnagiszki.

^d Łoździeje (Łoździnie).

^e Łoździnele.

^f Pirszteliszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana jako zaścianek kapitulski w dzierzawie Kościałkowskiego *a.n.*, kanonika Kapituły Wileńskiej.

Sawłaniszki, wioska kapitulska, przed zachodem letnim, ½ mili wielkiej.
Świrki, folwark Jmci Pana Wawrzeckiego, między zachodem zimowym i letnim, 1 ½ mili wielkiej.
Smilginie, wioska kapitulska, przed południem, ½ mili.
Starczuny, wieś kapitulska, na zachodzie zimowym, ¼ mili miernej.
Sakuny, wioska do plebani hoduciskiej należąca, przed zachodem zimowym, ½ mili miernej.
Siwcy^c, wioska mała, na zachodzie zimowym kapitulska, 2 mile wielkie.
Subociszki, wioska kapitulska, na wschodzie letnim, ¼ mili wielkiej.
Stakuciszki, zaścianek kapitulski, na samą północ, mila wielka.
Świlany, wieś kapitulska, po zachodzie letnim, wymierzono ½ mili i sznurów geometrycznych 17 [?].

[k.71v]

Trokiele, wioska kapitulska, między zachodem zimowym i letnim, mila mierna 1.
Wasiony, wieś kapitulska, na zachodzie letnim, ¼ mili miernej.
Wozniszki, zaścianek kapitulski, po zachodzie letnim, ½ mili wielkiej.
Warciszki, zaścianek kapitulski, tamże, ½ mili wielkiej.
Wilejty, wioska kapitulska przed wschodem letnim, mila wielka 1.
Żardeliszki, zaścianek kapitulski, między zachodem zimowym a wschodem letnim, ½ mili miernej^d.
Żukiszki, zaścianek kapitulski, tamże, mila wielka 1.

2do

Od tego parafialnego kościoła kościoły sąsiedzkie są następujące.

Komaje, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim a dekanacie świrskim, w dobrach W. Jm Pana Sulistrowskiego^e na samym południu, mili 1 ½ miernej.

Łyntupy, kościół parafialny w tymże powiecie a dekanacie świrskim a dobrach JW JGm Pani Hilzenowej^f na zachód słońca zimowy, mile 3 wielkie.

^a Romaniuny.

^b Na zachodzie letnim. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana w parafii Mielegiany.

^c Siwce. Między wschodem zimowym i letnim.

^d Na wschód letni mila wielka.

^e „Komaje (...) Byłe dziedzictwo Aleksandra Prońskiego, przeszło później do Tomasza Rudominy, a 1592 r. do Jana Dusiaczkiego Rudominy, wojskiego brasławskiego. W 1722 r. dobra te Krzysztof Sulistrowski, chorąży oszmiański nabył od Katarzyny z Rudominów ks. Ogińskiej, starościny uświatskiej. Odtąd prawem spadku przechodziły z ojca na syna (...)”. *SGKP*, t. IV, s. 297. Tadeusz Sulistrowski, szambelan królewski, *Złota księga* R. 5, s. 321; *Jankowski*.

^f Teresa z Potockich Hylzenowa.

Święciany, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim a dekanacie brasławskim w dobrach ciwuństwa wileńskiego między zachodem zimowym a wschodem letnim, mile 4 wielkie.

Mielegiany, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim a dekanacie brasławskim w dobrach W.Ichm. Panów Kublickich^a na samym zachodzie letnim mile 2 mierne.

Twerecz, kościół parafialny X.X. Beatorum Martyrum de Poenitentia^b w powiecie oszmiańskim a dekanacie brasławskim w dobrach WW.PP Benedyktynek S. Katarzyny Konwentu Wileńskiego na północ mile 3 wielkie.

Zadzie wie kościół parafialny w tymże powiecie oszmiańskim a dekanacie świrskim, w dobrach do Suffragani Wileńskiej należących. Między wschodem letnim i zimowym, mile 2 mierne.

[k.72]

3to Miasta znaczniejsze około tego kościoła hoduciskiego są Postawy miasto sądowe przy rzece Miadziołka zwanej między wschodem letnim i zimowym w odległości 2 ½ mili.

Oszmiana miasto sądowe nad rzeką Oszmianką na południu w odległości mil 14.

4to Droga z Hoduciszek do Postaw nie plantowana kręta na wiosnę i w jesieni mokrą gleista nie przeprawna mosty nie wygodne.

Droga z Hoduciszek do Oszmiany nie plantowana miejscami kamienista a miejscami piaszczysta i [...]ręt.

Z Hoduciszek do Postaw letnia droga godzin 2, jazdy, zimowa już godzin 1 ½.

Z Hoduciszek do Oszmiany letnia droga wespół z popasem godzin najmniej 24, zimowa zaś 16.

5to Jezioro Łoździnie zwane długość ma w sobie na ¼ mili małej, szerokości zaś do 13 sznurów geometrycznych względem kościoła hoduciskiego leży z północy pod wschodem letnim w odległości od kościoła ½ mili.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wymieniona jest Justyna z Dąbrowskich Kublicka, wojska inflantska, która w 1779 r. fundowała samodzielną parafię w Mielegianach. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 360.

^b xx. błogosławionych męczenników od pokuty. Właściwie powinno być: kanoników regularnych błogosławionych męczenników od pokuty (*Ordo Canoniorum Regularium Beatorum Martyrum de Poenitentia*). W czasie sporządzania *Opisów* na terenie dekanatu brasławskiego znajdowały się trzy spośród 14 placówek zakonnych znajdujących się na terenie prowincji litewskiej prowadzone przez kanoników regularnych od pokuty (marków): Smołwy, Sołoki, Twerecz. W literaturze w XVIII w. występuje jeszcze placówka kanoników w Miorach. Por. S. Litak, *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII wieku*, Lublin 2006, s. 413.

Bagno znaczniejsze O1a zwane. Latem kontami mszarynu [?] wychodzące, ciągnie się od parafii święciańskiej brzegiem hoduciskiej i kończy się przy granicy komajskiej parafii. Między zachodem zimowym i letnim na mili 1 ½ wzdłuż, a wszerz na ½ mili wielkie.

Błot znacznych nie ma przez stworzystym [?] miejscem [...] leży między tych środkiem rzeczka idzie szczupła Komajka zwana. Po obydwóch brzegach [...] las wyniosły osinowy i brzozowy, wzdłuż na ¾ mili, wszerz do 30 sznurów geometrycznych, względem kościoła hoduciskiego ¼ mili. Na wschodzie letnim poczyna się a kończy się na północy.

Staw od kościoła hoduciskiego o kroków 60 na rzece małej i szczupłej Komajka zwanej poczynającej się z jeziora Dela Jmci Pana S[...]kiego^a z Komajką na zachodzie letnim.

6to Lasu szumnego jest mniej w parafii hoduciskiej aniżeli pola otwartego. Szczególnie jednak począwszy od granicy parafii zadziewskiej z pod wschodu [k.72v] letniego ciągnie się okrąg na 3 mile aż do granicy parafii twereckiej. Szerokości ma więcej [jak] 1 mila a do kościoła hoduciskiego odległy o milę. Drzewa do budowli zdatnego prócz jodły nie ma najwięcej, osiny, brzozy, olchy. Między temi parafiami po niewielu miejscach chrusty, zarośla, długości i szerokości po kilkanaście i po kilka morgów w sobie mające, pod niektórymi wioskami wyrosłe.

7mo Młynów 3. Pierwszy pod samym kościołem parafialnym. Drugi na rzece Komajce jako wyżej opisano Nro 5-ta w stronach leży na północy. Trzeci na rzece szczupłej i małej Świłka nazwanej. Leży na wschodzie letnim od kościoła ½ mili.

8mo Drogi partykularne i trakty publiczne podług miary mil tak się opisują

1mo Droga prosta do Komaj, gdzie jest kościół parafialny graniczący z hoduciskim razem z traktem publicznym oszmiańskim zimowym i letnim. Począwszy od kościoła parafialnego hoduciskiego na samym południu polem otwartym do wioski Tarkowszy [?]. Za tą wioską niedaleko o kilkaset kroków widać polem także otwartym wioska Smilginie nad ruczajem Liguma [?] zwanym i tu się kończy parafia hoduciska

2do Droga do Łyntup, gdzie jest i trakt zimowy wileński gdzie jest kościół parafialny graniczący z hoduciskim. Począwszy od kościoła do wioski plebańskiej Sakun^b zwanej polem otwartym. Z tamtej mimo folwarku plebańskiego Jankiszki zwanego, gdzie jest jezioro^c w boku w kilkanaście kroków, aż do wioski Dziawguny

^a Sulistrowskiego [?].

^b Sakuny.

^c Jez. Gajdelis.

kapitułskiej, laskiem po obydwóch stronach. Stąd do wioski S[iwców] lasem ciemnym drogą mokrą gleistą i tu się kończy parafia hoduciska na samym wschodzie.

3tio Droga zimowa do Święcian, gdzie jest kościół parafialny graniczący. Między zachodem zimowym [k.73] i letnim zacząwszy od kościoła przez miasteczko, które pod kościołem do wioski kapitułskiej Kackanie zwanej. Polem otwartym a nie daleko wioski laskiem niskim po prawej stronie. Dalej od tej wioski lasem i zaroślami do folwarku i wioseczki Jmci Pana Wawrzeckiego^a Świrki zwanego. Stąd do zaścianku Daukszyszki zwanego nad rzeczką małą i szczupłą^b, lasem wyniosłym drogą mokrą gleistą zawalinami i tu się kończy parafia hoduciska.

4to Droga partykularna do Mielegian, gdzie jest kościół parafialny graniczący. Na samym zachodzie letnim polem otwartym odjechawszy od kościoła hoduciskiego na 4 [?] mile las w prawej stronie, a w lewą wioska Wasiuny zwana od drogi o kilkaset kroków aż do wioski Świlany kapitułskiej. Od tej wioski aż do karczmy^c Jmci pana Kaweckiego^d nad rzeczką Świłką zwaną. Do tej jadąc laskiem niskim i tu się kończy parafia hoduciska.

5to Droga do Twerecza, gdzie jest kościół parafialny razem trakt ryski. Począwszy od kościoła parafialnego hoduciskiego na północy polem otwartym drogą krzywą, mokrą. Mostek niewygodny odjechawszy 6/8 m ili od kościoła lasek niski po obydwóch stronach traktu do wioski Jakiele zwanej. Stąd dalej jadąc do wioski Pociszki zwanej polem otwartym od drogi o kilkaset kroków las wyniosły. Odjechawszy od Pociszek niewiele ruczaj nazywa się Czarny i tu się kończy parafia hoduciska.

6to Droga do Zadziewia razem trakt do Postaw. Począwszy od kościoła hoduciskiego polem otwartym mimo dworu Hoduciszki zwanego kapitułskiego. Wyjechawszy za dwór laskiem niskim do wioski Horodniki kapitułskiej. Stąd do wioski [k.73v] Moldziewicz Jmci Pana Sulistrowskiego^a przed którą ruczaj Logiena i mostek niewygodny i tu się kończy parafia hoduciska. Ten trakt leży między wschodem letnim i zimowym.

Parafia hoduciska nie ma w sobie żadnej z granic wojewódzkich i powiatowych ale za to z wszystkimi dworami i wioskami i miejscami jest połączona w powiecie oszmiańskim, jako się wyżej o tym napisało.

^a Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski.

^b Rz. Świłka.

^c Pirszteliszki [?].

^d Być może chodzi o Benedykta Kaweckiego, kapitana wojsk JKM. W 1788 r. został odnotowany w księgach dekretowych sądu ziemskiego brasławskiego. CAH Mińsk, F. 1747, op. 1, dz.11, k. 270v

Takowe opisanie parafii hoduciskiej podpisem ręki mej własnej stwierdzam.

x. Kazimierz Skirmutt

P[leban] P[arafii] Hoduciszki^b

7. Ikażń

CAH Wilno, F. 694/1/3508, nr 526, k. 206-213 (oryginał).

[k. 206]

Parafia ikażnieńska

1mo Kościół parafialny^c w miasteczku Ikażni położony w powiecie i dekanacie brasławskim. Miasteczko te i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie. Według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Adamklar^d dwór WJPa Klotta^e sędziego ziemskiego brasławskiego, między wschodem i południem. Mile letnią drogą 2 mierne. Zimową drogą jeziorami, 1 mila wielka.

Alwinowszczyzna dwór JmPani Kwintowej^f podczaszycowej brasławskiej, starościny świderskiej, na wschodzie zimowym mile 2 mierne^g.

Alwinowszczyzna, wioska tejże pani, przy dworze.

^a Tadeusz Sulistrowski, szambelan JKMc.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako proboszcz hoduciski w 1783 r. odnotowany jest ks. Jan Wawrzecki, kanonik wileński i płocki, który miał do pomocy podproboszcza ks. Kazimierza Miniaka. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 64. W *Raportach o dekanatach* jako pleban hoduciski widnieje ks. Kazimierz Mintowtt (Miniak?). CAH Wilno F. S.A. 694, op. 1, dz. 59, k. 19.

^c Pw. Bożego Ciała, fundowany przez podkanclerza litewskiego Lwa Sapiechę w 1593 r. na miejscu dawnej cerkwi pw. Ducha Św., a następnie zboru kalwińskiego. *Privilegia*, k. 585.

^d Jak pisze Hedemann: „Na schyłku XVIII w. nazywał się Nawłok Adam-Klarą”. Nazwa powstała z połączenia imion właścicieli: Adama Klotta i jego trzeciej żony Klary z Przeclawskich. *Historia powiatu brasławskiego*, Wilno 1930, s. 399.

^e Adam Klott, sędzia ziemski brasławski.

^f Joanna z Klottów Kwinta, podczaszycowa brasławska.

^g Prawdopodobnie chodzi o Albinowszczyznę położoną na wschód letni, należącą do Joanny Kwintowej, oboźnianki smoleńskiej, podczaszycowej brasławskiej. Była żoną Michała (Jozafata?) Kwinty, starosty świderskiego, podczaszego brasławskiego, który w 1755 r. nabył Albinowszczyznę, *Boniecki*. W dokumentach źródłowych Joanna Kwinta jest żoną Jozafata (Patrz przypis do Świderszczyzny).

Aloxiszki^a, zaścianek, w starostwie świderskim, na wschodzie zimowym, mile 2 mierne.

Achramowszczyzna^b, okolica, między południem i zachodem, 1 mila wielka .

Alchimowszczyzna^c, zaścianek WJPa marszałkowicza brasławskiego, starosty bernatowskiego Rudominy^d na wschodzie letnim, mile 2 wielkie.

Abramowszczyzna, zaścianek JPa Daleckiego^e na wschodzie letnim, mili 1 ½ małej.

Alenki, wioska WJPa Mirskiego^f szambelana JKMci, na zachodzie zimowym, mili ½ małej.

Ambrosionki, wioska JW Łopacińskiej^g pisarzowej skarbowej W.Ks.Lit., od wschodu blisko południa, mil 5 miernych.

Buciwce, wioska JW Burzyńskiego^h wojewodzica mińskiego, na zachodzie zimowym, ¾ mili.

Berowyⁱ, zaścianek prezbitera ikaźnieńskiego^j, między wschodem i południem, ¼ mili wielkiej.

Bondarowszczyzna, zaścianek JPa szambelana Mirskiego, między wschodem i południem latem mile 2, zimą 1 ½ mili^k.

Berówka, karczma JPa sędziego Klotta, między wschodem i południem, mili 1 ½ małej. Latem mile 2 mierne.

Bychówka^l alias Słobódka, JPa szambelana Mirskiego, między zachodem i południem, 1 mila wielka.

Bujewszczyzna, wioska w starostwie gabryjałowskim^m Moskalami^a osadzona na południe, ½ mili wielkiej.

^a Aleksiszki.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana do Marcinowskich. Marcinowscy występują również jako właściciele Achremowszczyzny w ograniczeniu majątku Belmont przeprowadzonego w 1773 r. CAH Wilno F. S.A. 15418, k. 246.

^c Alchimowce.

^d Józef Rudomina-Dusiacki, marszałkowicz brasławski, starosta niegrodowy bernatowski.

^e Michał Dalecki, regent graniczny brasławski.

^f Stanisław Światopełk-Mirski, pisarz W.K.L., szambelan JKMci.

^g Judyta z Prozorów Łopacińska, pisarzowa skarbowa litewska.

^h Ignacy Burzyński, wojewodzic miński, starosta krasnosielski, zwiahelski.

ⁱ Borowe.

^j ks. Zygmunt Łastowski, proboszcz parafii rzym.-kat. w Ikaźni.

^k Na południe.

^l Bychówka.

^m Dzierżawa Gabryjałowczyzna była folwarkiem dworu Mielowce i zawierała w sobie wsie: Mielowce, Bujowszczyzna, zaścianki: Działkowce, Dzieduszyszki, Kończynowo. CAH Wilno F. S.A. 3354, k. 15. Prawdopodobnie Hawryłowo.

Berkowszczyzna^b, zaścianek w starostwie borkowskim^c, między wschodem i południem, mile 2 wielkie.

Barawy, zaścianek WJPa Klotta^d oboźnego smoleńskiego, między wschodem i południem latem, mile 2 ½ wielkiej. Zimą mile 2.

[k.206v]

Bartnik, zaścianek WJPa Klotta^e pułkownika brasławskiego, między wschodem i południem, 1 mila wielka.

Biednie, karczemka tegoż pana, w tejże stronie i odległości.

Baranowszczyzna, wioska w starostwie brasławskim, między północą i wschodem mili, 1 ½ miernej^f.

Bryczalowszczyzna^g, zaścianek w tymże starostwie, między zachodem i północą, latem mile 3 wielkie. Zimą mile 3 małe.

Białoboki, wioska JPa Rudziemicza^h rotmistrza brasławskiego, na południe, mili 1 ½ miernej.

Borowe, zaścianek JPa Kassjanowiczaⁱ, na południe, ½ mili wielkiej.

Borodzienicze, wioska JW Burzyńskiego, na południe, mili 1 ½ wielkiej.

Bijejki, zaścianek JP pisarzowej Łopacińskiej, na południe, mile 3.

Blinowszczyzna^j zaścianek tejże pani, od wschodu blisko południa, mil 5.

Bernatowce^k, wioska tejże pani, na południe, mil 3 ½ wielkiej.

Bujowszczyzna^l, wioska tejże pani, i w tejże stronie, mil 3 ½.

Białobrudz^a, zaścianek tejże pani, w tejże stronie, mile 4 mierne.

Buda, zaścianek tejże pani, na południe, mile 4 wielkie.

Chroły, folwark JPa szambelana Mirskiego, na zachodzie letnim, mila mała.

Chroły, wioska, tamże blisko folwarku.

^a Moskale, dyzunicy - tak w źródłach XVIII-wiecznych określano przedstawicieli wyznania prawosławnego.

^b Borkowszczyzna.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783 i Lustracji 1789* zapisane do Jerzego Szaumana, sędziego grodzkiego brasławskiego.

^d Michał Klott, oboźny smoleński.

^e Feliks Klott, pułkownik brasławski.

^f Na północ.

^g Brylewszczyzna. W źródłach występuje również Brycelewzczyzna. *Lustracja 1789*

^h Rodziemicz (także Rodziewicz) Gedeon, rotmistrz brasławski, *Taryfa dymów 1775*, k. 18. Jednak w *Kalendarzu Wileńskim* za 1784 r. wymieniani są jako rotmistrzowie brasławscy: Tomasz Rodziewicz i Tadeusz Rodziewiczowie.

ⁱ Kassjanowicz (Kasjanowicz) Nikodem, rotmistrz brasławski.

^j W źródłach także Blinowce. CAH Wilno F. S.A. 15421 k. 387.

^k Bernaty.

^l Bujewszczyzna.

Czerniewo^b, wieś w starostwie brasławskim, na północ, mile 2 mierne.
Czarny Ruczaj, zaścianek JP pisarzowej Łopacińskiej, na południe, mile 4.
Cielowce^c, wioska kościoła ikaźnieńkiego, na północ, ½ mili małej.
Ciecierki, wieś JJch JP Platerów^d, na południe, mili 1 ½ miernej.
Czarnowszczyzna, zaścianek JPa Rudominy, na wschodzie, 1 mila mierna.
Czarny Ruczaj, zaścianek WJPa Klotta oboźnica brasławskiego^e, między wschodem i południem letnim, mile 3 mierne. Zimą mile 2.
Dziedzina, wieś J.O. Księcia Radziwiła, między wschodem i południem, latem mile 2 mierne. Zimą 1 ½.
Dubniki, zaścianek JPa Salmonowicza^f, między wschodem letnim i południem. 1 ½ mili małe.
Dubniki, zaścianek JP pisarzowej Łopacińskiej, na południe, mil 5 miernych.
Dziechciary, zaścianek w starostwie brasławskim, między północą i wschodem, mil 1 ½ wielkiej.
Dziłkowce^g, alias Pietkun, wieś w tymże starostwie i w tejże stronie, mil 1 ½ małej.
Drujsk, dwór starostwa brasławskiego, w tejże stronie, mile 2 mierne.
Drujka, dwór WJPa Żaby^h łowczego brasławskiego, na wschodzie letnim, mile 2 małe.
Drujka, folwark JPa Rudominy, blisko dworu tegoż pana do parafii drujskiej należącego, na wschodzie letnim, mile 2 wielkie.
Dziemianowszczyzna, zaścianek JP pisarzowejⁱ, na południe, mile 3.
Dzirnicze, wioska JW Burzyńskiego, na południe, mile 2 wielkie.
Filipowszczyzna, zaścianek JPa Mirskiego, na zachodzie letnim, 1 mila mała.

^a Białobrodzie.

^b Czerniowo.

^c Cielewce.

^d W parafii Ikaźń majątek posiadała Rozalia z Platerów Platerowa, starościna subocka. CAH Wilno 154218, k. 19–23v. Według *SGKP* (t. XI, s. 521) Subocz z przyległościami stanowił starostwo niegrodowe. W l. 1721-52 było w posiadaniu Antoniego Ludwika Rudominy Dusiaczkiego, podkomorzego brasławskiego, w l. 1752-69 do jego syna Jana Mikołaja Rudominy, marszałka brasławskiego. Następnie starostwo było we władaniu Jana Ludwika Broel-Platera. Na sejmie 1773-75 Stany Rzeczypospolitej nadały te dobra narodowe w emfiteutyczne posiadanie Leonowi Borowskiemu, pisarzewiczowi grodzkiemu pow. upickiemu. W spisach urzędników powiatu upickiego Leon (Leopold) Borowski, oboźny upicki (1780-87), podstoli (1787-93), sędzia ziemski upicki (1792-93). *Spisy*, t. II.

^e Jeden z synów (Józef lub Maksymilian) Stanisława Klotta, oboźnego brasławskiego.

^f Tadeusz Salmonowicz, rotmistrz brasławski.

^g Dziadkowce.

^h Józef Kościeszka Żaba, łowczy brasławski.

ⁱ Judyta z Prozorów Łopacińska, pisarzowa skarbowa.

Galejwyszczyzna, wioska starostwa suturowickiego, na wschodzie letnim. Latem ½ mili wielkiej. Zimą ½ mili miernej.

Gawejki, wioska JPa szambelana Mirskiego, na północy, mile 2 mierne.

Giackowszczyzna^a, zaścianek w starostwie brasławskim, między zachodem i północą. Latem mile 3 wielkie. Zimą mile 3 mierne.

Gajdziele^b, wioska JPa [Józefa] Rudominy, na wschodzie letnim, mili 1 ½.

Gajdziele, drugie tegoż pana, i w tejże stronie, mile 2.

[k.207]

Hłyboczna^c, zaścianek w starostwie bernatowskim, na wschodzie letnim, 1 mila wielka.

Hliścionki wioska JP pisarzowej Łopacińskiej na południe mili 4 ½ miernej.

Hołubowszczyzna zaścianek JPa szambelana Mirskiego na południe, latem mili 1 ½ miernej. Zimą 1 mila mała.

Husta^d, folwark w starostwie brasławskim, na południe, mile 2 wielkie.

Husta, wieś, w tejże odległości i położeniu.

Harawka, zaścianek JPa łowczego Żaby, na wschodzie letnim mili 1 ½ miernej.

Haruszka^e, wioska w starostwie brasławskim, na wschodzie zimowym, latem 1 mila wielka, zimą 1 mila mała. Moskale mieszkają.

Hawryłowce, wieś JPa szambelana Mirskiego, na północ, 1 ½ mili wielkiej.

Ikaźń, miasteczko blisko kościoła, leży na południe, JW Burzyńskiego wojewodzica mińskiego, krasnosielskiego i zahalskiego starosty.

Ikaźń, dwór tegoż pana, między południem i zachodem, ¼ mili wielkiej.

Ihwiatycze^a, folwark tegoż pana, między południem i zachodem, mile 3 wielkie.

Jakuwle, wioska kościoła brasławskiego, od wschodu ku południowi, mile 2 małe.

Jankowszczyzna, wioska w starostwie brasławskim, na wschodzie letnim, mili 1 ½ wielkiej.

Janutowszczyzna, zaścianek w tymże starostwie, między północą i wschodem, mili 1 ½ wielkiej.

Jankowszczyzna, zaścianek JW [Ignacego] Burzyńskiego, na południe, mili 2 ½.

^a Najprawdopodobniej chodzi o miejscowość Jackowszczyzna położoną na wschód zimowy od Ikaźni. Droga zimowa była krótsza dzięki przeprawie po zamrzniętym jeziorze Ukła.

^b Gajdele.

^c Głębowszczyzna [?].

^d Hustaty.

^e Horuszka.

Jawcierowszczyzna^b, wioska w starostwie brasławskim, na wschodzie letnim, mili 1 ½ miernej.

Jarowszczyzna, zaścianek w tymże starostwie, między południem i zachodem 1 ½ mili wielkiej.

Inow^c, folwark WJPa Kiełpsza^d obożnego brasławskiego, na południe 1 mila wielka latem. Zimą 1 mila mała.

Inow, wioska tegoż pana, w tejże odległości i położeniu.

Inow, zaścianek JPa Marcinkowskiego^e i JPa Kassianowicza, na południe, ¾ mili.

Jody, dwór JW pisarzowej skarbowej W.X.Lit. Łopacińskiej, na południe, mile 3 mierne.

Jody, miasteczko tejże pani, w tejże odległości i położeniu.

Jodki, zaścianek tejże pani, na południe, mili 2 ½ wielkiej.

Judycyn, folwark tejże pani, w tejże stronie mili, 4 ½ miernej.

Klausy, wioska leonkowicka JPa szambelana Mirskiego, między wschodem i południem. Latem 1 ½ mili wielkiej zimą, 1 ½ mili miernej.

Koleśniki, wioska JW Burzyńskiego, między wschodem i południem. Latem ½ mili wielkiej. Zimą ¼ mili małej.

Korzeniki, wioska JPa Rudominy, między wschodem i południem, mili 1 ½ wielkiej^f.

Kienlanowszczyzna, zaścianek tegoż pana, na wschodzie letnim, 1 mila wielka.

Kiapśnie, wioska tegoż pana, na wschodzie letnim, mili 1 ½ małej.

Kawierniki^g, zaścianek JPa obożnego [Michała] Klotta, między wschodem i południem. Latem 1 ½ mili wielkiej. Zimą 1 mila wielka.

[k.207v]

Kropiszki, zaścianek w starostwie brasławskim, między północą i zachodem, mile 2 małe^h.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występują Ignatycze zapisane jako dwór położone w podobnej odległości.

^b Jawcieryszki.

^c Inowo.

^d Franciszek Kiełpsz, obożny brasławski.

^e W 1775 r. z podymne z Inowa opłacał Franciszek Marcinowski, *Taryfa dymów 1775*, widniejący również w taryfie dymów z 1789 r. CAH Wilno F. S.A. 3354, k.16.

^f Między wschodem i północą.

^g Kiwerniki.

^h Na północ.

Kotlarowszczyzna, zaścianek w tymże starostwie, od południa blisko wschodu, mile 2 mierne.

Kuźmowszczyzna, zaścianek w tymże starostwie, między południem i wschodem, mili 1 ½ wielkiej^a.

Koncznowo^b, zaścianek w starostwie gabryałowskim^c, między południem i zachodem, 1 mila mała.

Kokowszczyzna, zaścianek JPa łowczego Żaby, na wschodzie letnim, mile 2 wielkie.

Klimpowszczyzna, zaścianek tegoż pana, w tejże stronie, mili 1 ½.

Krowelszczyzna, zaścianek JPa Kassianowicza, na południe, ¾ mili wielkiej.

Kumsza, zaścianek zajnowski Jchm JP Platerów^d, na południe, 1 mila mierna.

Konowałowszczyzna, wioska w starostwie brasławskim Moskalami osadzona, między północą i wschodem, 1 mila jedna.

Kusnie^e, wieś JP pisarzowej Łopacińskiej, od wschodu blisko południa, mil 5 wielkich.

Kukusztele^f, wieś tejże pani, w tejże stronie, mili 5 ½ małej.

Kościuki, wieś tejże pani, w tejże stronie, mil 5 wielkich.

Kornica, wieś tejże pani, w tejże stronie, mile 4 wielkie.

Karszuny^g, wieś tejże pani, na południe, mile 4 wielkie.

Kisłowszczyzna, tejże pani, na południe, mili 2 ½.

Kiewesz, zaścianek JPani Łepkowskiej^h, między południem i zachodem, mile 3 wielkie.

Lesne^a, dwór WJPa [Michała] Klotta oboźnego smoleńskiego, między wschodem i południem. Latem mil 1 ½ wielkiej. Zimą mili 1 ½ małej.

^a Na południe.

^b Konczynowo.

^c Hawryłowski [?].

^d Dwór zajnowski znalazł się w posiadaniu Platerów na pocz. XVIII w. do których przeszedł od Wołowiczów, wojewodów witebskich jako posag Ludwiki Wołowiczanki dla Daniela Gotarda Broel Platera. W okresie powstania *Opisów* właścicielką Zajnowa była Rozalia Platerowa, córka Wilhelma Jana wojskiego inflanckiego, sędziego gr. inflanckiego i Petronelii z Nagórkich. Rozalia z Platerów Platerowa była wdową po Józefie Broel Platerze zmarłym w 1776 r. W 1788 lub 1789 r. sprzedała te dobra Tomaszowi Światopełk-Mirskiemu, miecznikowiczowi brasławskiemu, marszałkowi brasławskiemu Konfederacji Barskiej. R. Aftanazy, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*, cz. I *Wielkie Księstwo Litewskie*, t. 4 *Województwo wileńskie*, Wrocław 1993, s. 447.

^e Kuśnie.

^f Kuształe.

^g Korszunki.

^h Prawdopodobnie chodzi o Bogumiłę z Buczyńskich 1 v-o Kimbarową, 2 v-o Łepkowską, podstolinę wiską lub jej córkę Józefę z Kimbarów Łepkowską, komornikową wiską.

Lenkowicze^b, folwark JPa szambelana Mirskiego^c, od wschodu blisko południa, mili 1 ½ miernej, osobliwie zimą.

Lejbowszczyzna^d, zaścianek JPa łowczego Żaby, na wschodzie letnim, mili 1 ½ małej.

Litowszczyzna, zaścianek tegoż pana, w tejże stronie, mili 1 ½.

Linkowszczyzna, zaścianek w starostwie brasławskim, między wschodem i południem. Latem mili 2 ½. Zimą mile 2 wielkie.

Ławejkowszczyzna, zaścianek JPa szambelana Mirskiego, na północ, ½ mili wielkiej.

Łopiany^e, wioska JW Burzyńskiego, między południem i zachodem, ½ mili wielkiej.

Łońskie, wioska JP pisarzowej Łopacińskiej, między wschodem i południem, mil 5 miernych.

Łakinowce, zaścianek tejże pani, między południem i zachodem, mili 3 ½ miernej.

Łabuciuwszczyzna^f, wioska tejże Pani, w tejże stronie, mili 3 ½ wielkiej.

Łotyszki, wioska xx. Dominikanów drujskich, od południa blisko wschodu, mili 1 ½ wielkiej^g.

Łozowik^h, zaścianek JPa szambelana Mirskiego, na północ, ½ mili wielkiej.

Łuhy, wioska w starostwie brasławskim Moskalami osadzona, od wschodu blisko północy, mili 1 ½ wielkiejⁱ.

Łazuka, zaścianek JPa oboźnica [Józefa] Klotta, między wschodem i południem, ½ mili wielkiej.

[k.208]

Milki, dwór JW Burzyńskiego, na południe, mile 2.

Morgi, zaścianek JPa szambelana Mirskiego, na zachodzie letnim, ½ mili wielkiej.

Miluny, wioska kościoła ikaźnieńskiego, na zachodzie letnim, ½ mili.

Masiulewszczyzna, zaścianek JPa Rudominy, na wschodzie zimowym, mili 1 ½ małej^a.

^a Leśno.

^b Leonkowicze.

^c Stanisław Wojciech Światopełk-Mirski, szambelan JKMcI, pisarz wielki litewski (1790-94).

^d Wymieniany w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

^e Łopiany.

^f Łabuciuowce.

^g Na wschód letni.

^h Łazowiki.

ⁱ Najprawdopodobniej chodzi o miejscowość Ługi. Na *Mapach Wileńszczyzny* widnieje na północ od Ikaźni. Za tą miejscowością przemawia bliska lokalizacja Drujska, gdzie w czasie sporządzania opisów znajdował się dwór starostwa brasławskiego.

Muraszki, wioska w starostwie brasławskim, między wschodem i południem, mili 1 ½ latem. Zimą 1 mila wielka.

Michalowszczyzna, trzy zaścianki w bliskości od siebie JmPa łowczego Żaby, na wschodzie letnim, mile 2 wielkie.

Masowszczyzna, zaścianek tegoż pana, między wschodem i południem, mile 2 mierne.

Maciesze, wieś w starostwie brasławskim Moskalami osadzona, między południem i zachodem, mili 1 ½ wielkiej.

Mazurowszczyzna, zaścianek w tymże starostwie i w tejże stronie, mili 1 ½ wielkiej.

Mielowce, dwór starostwa gawryłowskiego^b, między południem i zachodem, 1 mila mierna.

Mielowce, wioska tegoż starostwa, w tymże położeniu i odległości.

Mikuluny^c, wioska JP pisarzowej Łopacińskiej, na południe, mili 2 ½.

Mościszczce, zaścianek tejże pani, na południe, mili 2 ½^d.

Majorowszczyzna^e, zaścianek tejże pani, między południem i zachodem, mili 3 ½ wielkiej.

Marcinowce, wioska tejże pani, w tymże położeniu i odległości.

Maczki, wioska tejże pani, między wschodem i południem, mil 5 małych.

Maławki, wieś w starostwie brasławskim Moskalami osadzona, między wschodem i południem, mili 1 ½ wielkiej^f.

Nawłok^g, miasteczko JPa [Adama] Klotta, między wschodem i południem. Latem mili 1 ½ wielkiej zimą 1 mila wielka.

Niwniki alias Perkuny, wieś w starostwie brasławskim, między wschodem i południem. Latem 1 mila wielka. Zimą 1 mila mała.

^a Na wschodzie letnim.

^b Hawryłowskiego.

^c W źródłach z 1793 r. także Mikaliny. Z opisu podziału majątku jodzkiego pomiędzy synami Judyty Łopacińskiej, pisarzowej skarbowej (CAH Wilno F. 15421, k. 387-426) wynika, że wieś Mikaliny (Mikuluny) była położona obok wsi Rysiewiczze nad jeziorem Hustaty. Na podstawie analizy map sztabowych można przypuszczać, że ta wieś w 1937 r. nazywała się Otradne.

^d Na wschód zimowy.

^e Majorowce. W podziale dóbr jodzkich pomiędzy synów Judyty Łopacińskiej, pisarzowej skarbowej wymieniane są m.in. wsie: Majorowce i Majorowszczyzna. CAH Wilno F. 15421, k. 387-426.

^f Na wschód letni.

^g Nawłoka. „Nawłok (...). Dawne dziedzictwo Nohyszaków, którzy od dóbr tych pisali się Nohyszko-Nawłockimi. W 1693 r. Jan Albrecht Klott kupił dwie części Nawłoki od Jana i Michała braci Nohyszaków, później nabył i resztę dóbr od Lubochińskich, Dłuskich i Gilewskich, sukcesorów Nohyszaków”. *SGKP*, t. VI, s. 938.

Narbatowszczyzna, dwa zaścianki w starostwie bernatowskim, na wschodzie letnim, 1 ½ mili wielkiej.

Nowa Wieś, JW Burzyńskiego, między południem i zachodem, mili 2 ½ wielkiej.

Ogonie, zaścianek wisiacki kościoła brasławskiego, na południe, mile 2 mierne.

Owsianka, zaścianek JP Orzeszkowskiej, od wschodu blisko południa. Latem mili 1 ½ wielkiej. Zimą mili 1 ½ małej.

Ostrów, JPana sędziego [Adama] Klotta^a, między wschodem i południem. Latem mili 1 ½ wielkiej. Zimą 1 mila wielka.

[k. 208v]

Oplesy^b, wioska w starostwie bernatowskim, na wschodzie letnim, 1 mila mierna.

Oplesy, wioska Moskalami osadzona w starostwie brasławskim, na wschodzie letnim, 1 mila mierna.

Okolsk^c, wieś w tymże starostwie Moskalami osadzona, między południem i zachodem, 1 mila mierna.

Olejniki, zaścianek w tymże starostwie Moskalami osadzony, na wschodzie zimowym, mili 1 ½ małej.

Przebrody^d alias Słobodka, miasteczko w starostwie brasławskim, między wschodem i południem. Latem 1 ½ mili miernej, zimą 1 mila mierna.

Podziawy, folwark xx. Dominikanów drujskich, między wschodem i południem. Latem 1 ½ mili wielkim, zimą 1 mila wielka^e.

Podziawy, wioska tychże księży, w tejże stronie, jednakowej odległości.

Pozwojewszczyzna, folwark i zaścianek JPana [Michała] Daleckiego, na wschodzie letnim mili 1 ½ wielkiej.

Pilasznoszczyzna, wioska JPana łowczego Żaby, od południa blisko wschodu, mile 2 mierne.

Petkuny Leonkowickie^a, JPana szambelana Mirskiego, od wschodu blisko południa, mili 1 ½ latem wielkiej, zimą małej.

Pupiny, zaścianek prezbitera zamoszańskiego, między południem i zachodem, mile 3 wielkie.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany jako własność pułkownika Klotta *a.n.*

^b Opleso.

^c Ukolsk.

^d Przebrodzie.

^e Na wschód letni. W folwarku znajdował się kościółek „w r. 1782 nowo pokryty i opatrzonym w nim czasami ks. Dominikanie zjeżdżający dla interesów folwarkowych msze w święta i dni powszednie odprawują”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 299.

Podhajce, wioska w starostwie brasławskim, między południem i zachodem, mili 1 ½ wielkiej.

Pustosęka^b, wioska w tymże starostwie Moskalami osadzona, na wschodzie letnim, 1 mila mierna.

Podubie^c, wioska JP pisarzowej Łopacińskiej, na południe, mile 3.

Pojańcze^d, folwark tejże Pani, od wschodu blisko południa, mil 5.

Rostanki, karczma wisiacka kościoła brasławskiego, od wschodu blisko południa, mile 2 mierne.

Radkuny, wioska Książęcia Sapięhy Kanclerza W[ielkiego] JOXa LLT, od południa ku wschodowi, mile 2 mierne.

Rusakowszczyzna, zaścianek^e JP Rudominy, na wschodzie letnim, 1 mila mała.

Rejkowszczyzna, wioska JPana łowczego Żaby, na wschodzie letnim, mili 1 ½ miernej.

Repowszczyzna^f, zaścianek JW Burzyńskiego, między południem i zachodem, mili 3 ½ miernej.

Ruksza^g, wioska w starostwie brasławskim, między południem i zachodem, mili 2 ½ miernej.

Rudawka^h, wieś w tymże starostwie, w tymże położeniu, mile 2 małe.

Rynkiszkiⁱ, zaścianek w tymże starostwie, w tejże stronie, mili 1 ½ małej.

Rudziewszczyzna^j, wioska w tymże starostwie Moskalami osadzona, w północy blisko wschodu, ½ mili wielkiej.

Rysiewicze, wioska JP pisarzowej Łopacińskiej, na południe, mili 2 ½ miernej.

Redziki^k, wioska tejże Pani, na południe, mil 2 ½ wielkie.

Rafałowo^a, folwark tejże Pani, na południe, 2 ½ mili małej.

[k.209]

Rudowiscie, wioska tejże Pani, między południem i wschodem mile 3 wielkie.

^a Pietkuny Leonkowickie.

^b Pustosza.

^c Podoby.

^d W Pojańcu znajdowała się kaplica dworska postawiona przez ks. Święckiego *a.n.*, kanonika żmudzkiego, który dzierżał te dobra. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 298-299.

^e W *Lustracji 1789* występuje również jako wieś.

^f Rzepowszczyzna.

^g Ruksze.

^h Rudawa.

ⁱ Ryngieliszki [?].

^j Rodziewszczyzna.

^k Redzki.

Repiszcze^b, wioska tejże Pani, w jednym położeniu i odległości.

Reuty, wioska kościoła ikaźnieńkiego, na wschodzie letnim, ¼ mili.

Stryzki^c, zaścianek JW Burzyńskiego, od wschodu blisko południa, mile 2 mierne.

Samujły, wioska tegoż Pana, między wschodem i południem, latem ¼ mili wielkiej.

Zimą ⅛ mili.

Świderszczyzna, dwór starostwa świderskiego^d, od południa blisko wschodu, mile 2 mierne.

Tamże kilka zaścianków pod jednym imieniem.

Swirki, zaścianek JPana [Józef] Rudominy, między wschodem i południem, mili 1 ½ miernej.

Smulki, zaścianek JPana [Tadeusza] Salmanowicza, od południa blisko wschodu, mili 1 ½ małej.

Śniegi, dwór JPana Orzeszkowskiego^e, i wioska tamże między wschodem i południem, latem mili 1 ½. Zimą mila wielka.

Statkowszczyzna, zaścianek JPana [Józefa] Rudominy, od południa blisko wschodu, mile 2 wielkie.

Struniewszczyzna, wioska JPana Żaby, na wschodzie zimowym, mile 2 w[ielkiej]^f.

Szyce, wioska JP Łopacińskiej, od wschodu blisko południa, mil 5.

Swiły, wieś tejże Pani, w jednakowym położeniu i odległości.

Śmietanowszczyzna^g, zaścianek JP Żaby, na wschodzie zimowym, mile 2 mierne.

Spiruny^h, wieś JP Platerów, między południem i zachodem, mili 1 ½ miernej.

Szeulanyⁱ, wioska tychże Panów, na południe, mile 2 mierne latem. Zimą 1 ½.

Szyskonawłok, zaścianek hustacki w starostwie brasławskim, na południe, mili 2 ½ miernej.

Strakielewszczyzna, zaścianek xx. Dominikanów drujskich, między wschodem i południem, mili 1 ½ miernej.

^a Rafałów.

^b Rzepiszcze.

^c Na *Mapach Wileńszczyzny* znajduje się miejscowość Stryzki.

^d Dzierżawa Świderszczyzna od 1782 r. znajdowała się w dożywotnym posiadaniu Joanny z Klottów Kwintowej i Jozafata Kwinty, starostów niegrodowych świderskich, CAH Wilno F. S.A. 3354, k.11.

^e Najprawdopodobniej chodzi o Cypriana Orzeszkowskiego, rotmistrza woj. wileńskiego, który w 1789 r. był plenipotentem Stanisława Światopełk-Mirskiego w sprawach sądowych powiatu brasławskiego. CAH Wilno, F. S.A. 3354, k. 9.

^f Na północ.

^g Śmietanowszczyzna. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana jako wieś.

^h Sporuny.

ⁱ Szawlany.

Sutorowicze^a, dwór starostwa suturowickiego^b, na wschodzie letnim. Latem ½ mili wielkiej. Zimą ½ mili wielkiej.

Stajki, zaścianek JW Burzyńskiego, między południem i zachodem, mile 4 mierne.

Śniegi^c, wioska JP Łopacińskiej, na południe, mile 3.

Sołokowszczyzna, zaścianek tejże Pani, na południe, mili 2 ½.

Szurpaki, wioska tejże Pani, od wschodu blisko południa, mil 5.

Sutki, zaścianek tejże Pani, od wschodu blisko południa, mil 4 ½.

Turczyłowo, wioska w starostwie brasławskim Moskalami osadzona, na wschodzie letnim, mili 1 ½ miernej.

Trabowszczyzna^d, zaścianek JW Łopacińskiej, między wschodem i południem, mil 5.

Ukle^e, dwór JPana [Gedeona] Rodziewicza, na południe, 1 mila mierna.

Ukle, dwór JPana Kassianowicza, w tejże stronie, ¾ mili.

Ukle, dwór JP pułkownika brasławskiego [Feliksa] Klotta, od wschodu blisko południa, ¾ mili.

Ukle, wieś Ichm WP Klottów, między wschodem i południem, ¾ mili.

Wisiaty^f, folwark kościoła brasławskiego, od wschodu blisko południa, mile 2 mierne.

[k.209v]

Wisiaty, wioska, w tejże stronie, mile 2.

Waszkielewszczyzna, zaścianek ikaźnieński, na wschodzie zimowym, latem ½ mili. Zimą ⅛ mili.

Widziany, zaścianek ikaźnieński, na zachodzie zimowym, ¾ mili.

Wierobjewo^g, wioska JPana Dmochowskiego^h, między wschodem południem, mile 2 wielkie^a.

^a Sutorowszczyzna.

^b Dzierżawa Sutorowszczyzna od 1775 r. znajdowała się w dożywociu Antoniego Dunin Tomaszewicza. CAH Wilno F. S.A. 3354, k. 12v.

^c Śniegi.

^d W źródłach także Trabowce. CAH Wilno F. 15421 k. 387 nn.

^e Ukła.

^f W 1783 r. do folwarku Wisiaty należały wsie: Wisiaty, Isakowce, Wołczki, zaścianki: Bindryna, Zarzeczce, Sierzbiczka (Moskal), Ogonie, Micele, Wilkieliszki, Pustolewszczyzna.

^g Worobiewo.

^h Alojzy Dmochowski. Otton Hedemann wymienia go jako podkomorzego brasławskiego, jednak w *Spisach* uznany za mało prawdopodobnego. W księgach grodzkich brasławskich z 30 III 1781 r. znajduje się akt sprzedaży połowy wsi Wierobjewo przez Jana i Ewę z Dąbrowskich Rudnickich, starostów niegrodowych sugijskich dla Alojzego i Róży Dmochowskich, regentów podkomorskich powiatu brasławskiego. CAH Wilno S.A. 15413 k. 851.

Wierkowszczyzna, zaścianek w starostwie brasławskim, na północ, mile 2 mierne.
Wiazowszczyzna^b, wioska JPana Rudominy, Moskałami osadzona, na wschodzie zimowym, 1 ½ mili małej.
Werdy, wioska tegoż Pana, na wschodzie zimowym, mile 2 wielkie.^c
Widajcie^d, folwark tegoż Pana, na wschodzie letnim, mile 2 mierne.
Wory, wioska JW Burzyńskiego, na południe, mile 2 małe.
Woropanszczyzna^e, wioska IchmPP Platerów, na południe, 1 mila mała.
Wymysk, zaścianek tychże Panów, na południe, mile 2 małe.
Xiężopol^f, folwark kościoła ikaźnieńskiego, na północ, ¼ mili wielkiej.
Zawierz^g, dwór JPana szambelana Mirskiego na północ, 1 mila mierna
Żejmiany, wioska tegoż Pana, między zachodem i północą, ¾ mili.
Zaprudzie, wioska ikaźnieńska, na zachodzie zimowym, latem ½ mili wielkiej, zimą ¼ mili.
Zabołdzie^h, dwór JPana Dmochowskiego, między wschodem i południem, mile 2 wielkieⁱ.
Zielonowszczyzna, zaścianek JPana [Tadeusza] Salmanowicza, na wschodzie letnim, mili 1 ½ miernej.
Zakrze^j, dwór JPana [Józefa] Klotta oboźnica brasławskiego, między wschodem i południem, ¾ mili.
Zawadzowszczyzna, zaścianek ikaźnieński^k, między wschodem i południem, ¾ mili.
Zapole, zaścianek w starostwie brasławskim, od północy blisko wschodu letniego, mili 2 ½ miernej.
Zapolewszczyzna^l, zaścianek prezbitera ikaźnieńskiego^m na południe ½ mili.

^a Pomiedzy wschodem a północą.

^b Wiazowszczyzna.

^c Na wschodzie letnim.

^d Widajcie.

^e Woropańszczyzna.

^f Księżopol.

^g W Zawierzu znajdowała się parafialna cerkiew unicka pw. św. Jerzego. *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 10.

^h Zabłocie.

ⁱ Pomiedzy wschodem a północą.

^j Dwór Zagórze położony był na brzegu jeziora Ukle.

^k Należący do dworu Ikaźń. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Burzyńskiego.

^l Zapolszczyzna.

^m Małukiewicz *a.n.* ks., prezbiter ikaźnieński rytu graius.

Zamosze, miasteczko JW [Ignacego] Burzyńskiego, między południem i zachodem, mile 3 mierne.

Zołwa, zaścianek tegoż Pana, w tymże położeniu, mili 2 ½ miernej.

Zaborze, wieś tegoż Pana, w tymże położeniu, mili 3 ½ małej.

Żurnie alias Kowale, wieś JP szambelana Mirskiego, na północ, ½ mili miernej.

Zalankowszczyzna, JP [Gedeona] Rodziewiczza wioska, na południe, mila mierna.

Zarzecze^a, zaścianek JP Kassianowicza, na południe, ¾ mili.

Zaprudzie, zaścianek tegoż Pana, w tymże położeniu, ¾ mili^b.

Zmindy, zaścianek ikaźnieński^c, na południe, ½ mili.

Żwiryna, zaścianek hustacki, na południe, mile 2 mierne.

Zajnow^d, dwór IchmPP Platerów, na południe, latem mili 1 ½ miernej. Zimą mila.

Zaczerewie, wieś w starostwie brasławskim, między wschodem i południem, Moskalami osadzona. Latem 1 mila wielka. Zimą 1 mila mała.

Zalesie, wioska JP Łopacińskiej, na południe, mili 3 ½ wielkiej.

Ziemblin, wieś teźże Pani, między wschodem i południem, mili 4 ½.

Zakorzany^e, wieś teźże Pani, między południem i zachodem, mili 3 ½.

[k.210]

Znorki, zaścianek teźże Pani, na południe, mile 4 wielkie.

Żuperki, zaścianek teźże Pani, między wschodem i południem, mil 6 małych.

Zaścianki dwa bez nazwiska, oboźnica [Józefa] Klotta, blisko siebie leżące między wschodem i południem ½ mili wielkiej.

Zaścianek^f w starostwie brasławskim Moskalami osadzony, od południa blisko wschodu zimowego, mili 1 ½ miernej.

Zaścianek^g, JPana Żaby, na wschodzie zimowym 1 ½ mili miernej.

^a Zarzeczany.

^b Na zachód zimowy.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany do Ignacego Burzyńskiego wojewodzica mińskiego.

^d Zajnowo. Według Żychlińskiego Zajnowo było dziedziczone przez Aleksandra Paulina Światopełk-Mirskiego, szambelana JKM i prezydenta dziśnieńskiego, po jego ojcu Janie Stanisławie Światopełk-Mirskim. *Złota księga*, R. 4, s. 197. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany do Platerów. W *Lustracji 1789 r.* wymieniana jako własność Tomasza Światopełk-Mirskiego, generał adiutanta wojsk litewskich.

^e Zakorzany. Na *Mapach Wileńszczyzny* z 1937 r. znajduje się miejscowość Zakorje oraz folwark Zakorzany.

^f Widutowszczyzna [?]. Jeden z czterech zaścianków należących do starostwa brasławskiego położonych w tej odległości i wymienionych w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*. Tylko Widutowszczyzna nie występuje w opisie parafii ikaźnieńskiej.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Maciejkowszczyzna w odległości 2 mil (brak w opisie parafii).

2do Od tego parafialnego kościoła, kościoły w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

Brasław, kościół parafialny w mieście JKMcI Brasławiu. Na zachodzie zimowym, mile 2 mierne.

Druja. Kościół xx. Dominikanów, po zakordonowaniu kościoła parafialnego zadźwińskiego, mający na tej stronie Dźwiny parafię przydaną w tymże dekanacie brasławskim w mieście Druj J.O.Xcia Sapiehy Kanclerza W[ielkiego] W.X.Lit. Względem kościoła ikaźnieńskiego parafialnego na wschodzie zimowym mile 4 mierne. Miory kościół parafialny w dobrach Jchm JP Mirskich między wschodem i południem mile 4 mierne.

Pohost bywsza filia ikaźnieńska teraz kościół parafialny w dobrach JW [Ignacego] Burzyńskiego od wschodu blisko południa mile 4 mierne.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła ikaźnieńskiego są:

Brasław, miasto JKMcI sądowe, na zachodzie zimowym, mile 2 mierne.

Krasław, JW Platerów za Kordonem za Dźwiną nad samą rzeką, na północ, odległe mil 5 miernych.

Druja, nad samą Dźwiną, przez część mniejszą za Kordonem, na wschodzie zimowym, mile 4 mierne.

4to Droga z Ikaźni do Brasławia z początku dobra, choć trochę górzysta, dalej ma brody grząskie, mostek niewygodny. Na koniec górzysta i piaszczysta.

Droga do Krasławia z początku górzysta w błotnistych miejscach osuszona, dalej równa i gładka. Na koniec górzysta i kręta.

Droga do Druj z początku równa mało co gór mająca poty [?] górzysta i krzywa miejscami kamienista mostki niewygodne mająca. Na koniec górzysta i piaszczysta.

Z Ikaźni do Brasławia godziny 2 jechać trzeba.

Z Ikaźni do Krasławia godzin 5 drogi.

Z Ikaźni do Druj latem godziny 4. Zimą godziny 3 jechać potrzeba.

5to Jezioro Ikaźnieńskie^a pod samym miasteczkiem Ikaźnią od południa ku wschodowi bliżej. Ciągnie się w dłużej do wioski Koleśniki. Długie blisko ¼ mili. Szerokie miejscami ⅓ mili. Kępy są 3 na tym jeziorze. Dwie zaściwiają [?] się więcej jak po 100 kroków w sobie dłużni i sz[e]rzni mające. Trzecia mało co obszerniejsza na której był niegdyś zamek Sapieżyński. Teraz tylko gruzy i pale pokazują te starożytności.

^a Ikaźń.

[k.210v]

Jeziora ikaźnieńskie dwa w Zamoszu, w jednym miejscu drogą, w drugim ostrowkiem przedzielone. Pierwsze^a dłużni blisko $\frac{1}{4}$ mili, drugie^b $\frac{1}{8}$ mili długie. Szerokości do kilkuset kroków obydwu. Leżą między południem i zachodem. Mile 3 mierne od Ikaźni. Jezioro Ikaźń Waża nazwane między wschodem i południem. Ciągnie się około ostrowia długości może mieć blisko $\frac{1}{4}$ mili. Szerokości do kilkuset kroków od Ikaźni zimą mili $1\frac{1}{2}$ mierne. Latem mil 2 mierne.

Jeziorko Obsterno łączy się z jeziorem Waża, należy do starostwa brasławskiego dłużni jest więcej $\frac{1}{2}$ mili szerzni $\frac{1}{8}$ mili.

Jeziorko Dziedzińskie^c, między wschodem i południem. Długości $\frac{1}{2}$ mili. Szerokości $\frac{1}{8}$ mili. Łączy się z jeziorem Obsterno rzeczką pod miasteczkiem Przebrodź ciągnie się pod wieś Dziedzina^d. Od Ikaźni mili $1\frac{1}{2}$ zaczyna się Jezioro Ukła od wschodu blisko południa. Dłużni $\frac{1}{2}$ mili wielkie. Szerzni $\frac{1}{4}$ mili. Od Ikaźni $\frac{3}{4}$ mili.

Jeziorko Inowski^e szerzni $\frac{1}{8}$ mili małej. Dłużni $\frac{1}{4}$ mili małej. Łączy się z rzeczką z [jeziorem] Ukle między południem i zachodem, $\frac{3}{4}$ mili.

Jeziorko małe do kilkuset kroków, xx. Dominikanów drujskich, między wschodem i południem mila wielka.

Jeziorko małe w starostwie brasławskim, kilkaset kroków dłużni, szerzni więcej jak do 100 kroków. Między wschodem i południem mila wielka.

Jeziorko nazwane Szaminko^f [?] kościoła ikaźnieńskiego, dłużni $\frac{1}{8}$ małe. Szerzni kilkaset kroków, pod folwarkiem dominikańskim Podziawy nazwanym, mili $1\frac{1}{2}$ małej. Jeziorko pod wsią Kiapsnie nazwaną, bardzo małe blisko 100 kroków okrągłe, między błotem na wschodzie mili $1\frac{1}{2}$ małej.

Jeziorko pod wioską Hłyboczna^g, małe blisko $\frac{1}{8}$ mili dłużni. Szerzni do kilkuset kroków, na wschodzie letnim mila mierna.

Tamże jeziorko^a pod wioskami Oplesy nazwanymi, długości $\frac{1}{8}$ mili. Szerokości do kilkuset kroków, na wschodzie letnim mila mierna.

Jeziorko pod wsią Rodziewszczyzna więcej 100 kroków między błotem okrągłe. Od północy blisko wschodu $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

^a Jez. Szyłowo.

^b Jez. Średnie.

^c Jez. Nobisto (Dziedzinka).

^d Dziedzinka II.

^e Jez. Inowo.

^f Jez. Podziawy.

^g Głębowszczyzna.

Jezioro Zawierskie jadąc do Słobódki w lewie, blisko $\frac{1}{4}$ mili wszerz i w dłuż na północ 1 mila mała.

Jezioro Zawierskie pod Bychówką miasteczkiem, na północ długości $\frac{1}{4}$ mili. Szerokości małe w mniejsze mila wielka.

Jezioro Zawierskie, zaczyna się w parafii ikaźnieńskiej pod wioską Olenkami, a ciągnie się [pod] monastyr opactwa bazylianów w parafii brasławskiej.[k.211] Długości $\frac{1}{2}$ mili wielkiej. Szerokości $\frac{1}{8}$ mili. Do Ikaźni mila wielka.

Jezioro jodzkie Hustata na południe. Długości $\frac{1}{4}$ mili, szerokość $\frac{1}{8}$ mili. Od Ikaźni mile 2 wielkie.

Jezioro jodzkie Kocielczyk przy wsi Łabucioyce, małe kilkaset kroków, między południem i zachodem 3 $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Jezioro jodzkie Kornie przy wiosce Zakurzanach^b, między południem i zachodem. Długości więcej $\frac{1}{4}$ mili szerokości blisko $\frac{1}{4}$ mili. Od Ikaźni 3 $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Jezioro jodzkie Michaliszcze, długości $\frac{1}{8}$ mili i szerokości podobnej między wschodem i południem mil 4 $\frac{1}{2}$ od Ikaźni.

Jezioro jodzkie Daubiniszki^c, na mchach bardzo małe między wschodem i południem mil 5 wielkich.

Jeziorko pod wioską Kułakami. Kilkaset kroków dłużni i szerzni na południe, mile 2 mierne.

Jeziorko pod folwarkiem Chroły JPa szambelana [Stanisława] Mirskiego, na zachodzie letnim. Długości kilkaset kroków szerokości więcej 100 kroków. Od Ikaźni mila mierna.

Jeziorko pod wsią Isakowcami, między wschodem i południem, długości kilkaset kroków szerokości więcej 100. Od Ikaźni mile 2 mierne.

Jezioro Wisiaty pod folwarkiem Wisiatami, do kościoła brasławskiego należące, długości $\frac{1}{8}$ mili. Szerokości do kilkaset kroków między wschodem i południem od Ikaźni mile 2 wielkie.

Drujka rzeka zaczyna się z jezior brasławskich. Ciągnie się do wsi Łuń^d parafią brasławską. Od wsi Łuń ciągnie się parafią ikaźnieńską mimo wioskę Gawejki, wieś Czerniewo^e, dwór Drujsk, dwór Drujkę, wioskę Stuniewszczyzna pod dwór Drujkę

^a Jez. Opleso.

^b Zakorjanach.

^c Dołbieniszki.

^d Łunie.

^e Czerniowo.

JPana [Józefa] Rudominy. Stamtąd parafią drujską na przedmieścia miasta Drui wpada w Dźwinę. Bierze początek względem kościoła ikażnieńskiego na zachodzie zimowym a kończy się na wschodzie zimowym.

Rzeczka Uświca z jeziora Ikażń rowem kopanym ciągnie się do młyna Ikażń ½ mili. Zaczyna się na wschodzie letnim kończy się między południem i zachodem.

Rzeka Janka na południe o mil 4 ½ od Ikażni. Zaczyna się z jeziora Michaliszcze, idzie przez puszcze mimo wieś Swiły, Kukusztele^a, Blinowszczyznę, Łońsk, Judycyn folwark, Ziemblińce^b, Dubniki, Maczki, Kuśnie^c, Ambrosionki, Pojańcze folwark dalej wioskami włości szarkowskiej wpada do rzeki Dżisny w Szarkowszczyźnie.

Rzeczka Hustatica^d zaczyna się z jeziora Hustata, na południe idzie przez Podubie^e, Jody, Bujewszczyznę, Sutoki, łączy się z rzeczką Kornicą^f przy Sutokach między wschodem i południem w mil 4 ½.

[k.211v]

Kornica^g, rzeczka z jeziora Kornie przez Puszcę Jodzką i wieś Zalesie, dalej Puszcą tą samą przez Kornice, Sutoki, Kościuki idzie do wsi szarkowskiej Moskalonkow^h i wpada w rzekę Jankę w Jałwicy wiosce Szarkowskiej.

Rzeczka nazywająca się Biała, z mchów Mickowskich idzie przez Redźki, Sniegi, Białobrodzie, Znorki, Hliścionki i wpada w rzekę Jankę w Moskalonkach wsi szarkowskiej.

Bagna, błota, mchy w dobrach Jodzkich znajdują się ale są niedostępne i dla nie mniej puszc jak widziane być nie mogą, tak co do szerokości i długości opisać niepodobna.

Błota które się widzieć dają tu się opisują:

Błota od jeziora pod wsią Isakowcami ciągnie się do Lenkowiczⁱ długości ¼ mili. Szerokości do kilkuset kroków między wschodem i południem mili 1 ½ od Ikażni.

Błoto niedaleko dworu Ikażni, które staw przed tym zajmował długości ¼ mili szerokości kilkuset kroków na zachodzie zimowym ¼ mili od Ikażni.

Błoto w polu miasteczkowym, na południe brzeźniakiem zarosłe spod wody mające do jeziora dłużni ⅛ mili szerzni do kilkuset kroków.

^a Kusztale.

^b Ziablina.

^c Wieś Kuśnie leży o milę na południe od rzeki Janka. Przez Kuśnie przepływa rz. Dżisna.

^d Hustatka.

^e Podoby.

^f Korynką.

^g Korynka.

^h Wołożynki [?].

ⁱ Leonkowicz.

Staw Ikaźnieński, z jeziora Ikaźni rowami ciągnie się, woda szczupły i mały w sposobie kanału między południem i zachodem ½ mili od Ikaźni.

Staw pod dworem Zawierzem JPana szambelana [Stanisława] Mirskiego, zarosły mało co wody mający, między zachodem i północą mila 1.

Staw JP [Nikodema] Kassianowicza długości około 100 kroków, szerokości do kilkudziesiąt kroków z jeziora Inowa ciągnie się rzeczka na południe ¾ mili.

Stawek JPana [Gedeona] Rodziewicza z ruczajów połowych wiosną i jesienią woda ciągnie na południe mila 1.

6to Lasy większe i puszcze w tej parafii są następujące: Puszcza Zamoszańska JW [Ignacego] Burzyńskiego między południem i zachodem borowa. Więcej sosny niżeli innego drzewa mająca. Osobliwie od granicy opeskiej i JchmJP Dąbrowów^a idąc ku południowi łączy się z Puszcza Jodzka JW pisarzowej [Judyty] Łopacińskiej lasem zielonym i jodłowym z jakiego cała Puszcza Jodzka składa się. Puszcza Jodzka leży na południe. Łączy się z Hustacką [Puszczą] niewielką w starostwie brasławskim. Z Milkowską^b JW Burzyńskiego także na południe. [Puszcza] Milkowska ku wschodowi łączy się z Wisiacką [Puszczą] kościoła brasławskiego. Wszystkie te puszcze drzewa mają podobnego gatunku, jodłę, osinę, brzozę, miejscami olchę, jesion, klon, leszczynę etc. Ciągną się do kilku mil wszerz i wzdłuż lub miejscami [miejscami] pola i mieszkańcy przerywają. Puszcza Jchmi PP Klottow między wschodem i południem, drzewa już mało mająca, obszerności wszerz i wzdłuż około 1 mili. Las niedawno zapuszczony pod wsią Koleśnikami JW Burzyńskiego na wschodzie zimowym. I z tym się łączy starostwa suturowickiego także niedawno zarosły sosną, brzezina i po nizinach różnym zielonym drzewem wszystkiego tego lasu dłuższymi około mili. Szerzni na ½ mili. Reszta parafii przez większą część w otwartych polach. Rzadko gdzie [k.212] gaiki brzozowe znajdują się. Zarosłe po samych tylko dolinach i nieużytecznych miejscach wszędy przemieszują się.

7mo Młyn łuński^a JPana szambelana [Stanisława] Mirskiego na rzece Drujce, na kilka kamieni na północ mili 1 ½.

Młyn ikaźnieński JW [Ignacego] Burzyńskiego, między południem i zachodem ½ mili małej. Dla małości wody rzadko kiedy mielący.

^a W 1783 r. w księgach sądowych brasławskich został zapisany testament Adama Dąbrowy, miecznikowi cza, w którym występują jego bracia: Stefan, Piotr, miecznikowiczowie oraz trzy siostry: Joanna z Dąbrowów Bukowska, Helena z Dąbrowów Serbejowa oraz Ludwika Dąbrowianka. CAH Mińsk, F. 1747, op. 1, dz. 13. k. 71.

^b Mickowską.

Młyn zawierski JPana szambelana Mirskiego pod dworem, na północ [1] mila mała. Oschły najczęściej nie miele.

Trzy młynki na południe, JPana szambelana [Stanisława] Mirskiego leonkowicki^b, JPana [Gedeona] Rodziewicza i JPana [Nikodema] Kassianowicza bez rzek na samych ruczajach z błot i pól na wiosnę ciągnących.

Trzy młynki JP pisarzowej [Judyty] Łopacińskiej na południe w Judycynie na Jance rzece. W Pojańczy na tejże rzece i w Podubiach^c na rzece Hustacy^d

8mo Drogi partykularne i trakty publiczne tak się opisują:

1mo Droga z Ikaźni do Brasławia z początku półtorkami okopana i drzewami osadzona. W prawie widać folwark kościoła ikaźnieńskiego, ¼ mili ujechawszy zwraca się droga w prawo, a w lewo dwór Ikaźń zostaje o kroków 150. Dalej jadąc taką drogą do karczmy Ikaźń widać w boku za błotem wioska Zaprudzie. Karczmę w prawo, a młyn w lewo zostawiwszy przez groblę na błotku i polem kroków ze 100 ujechawszy zostawia [?] się droga do Belmontu pałacu JW Hylzena wojewody mściławskiego. W lewo, a w prawo idzie druga częścią zaroślami, częścią roztrzebionym polem, gdzie w prawo wioska Buciwce, a w lewo wioska Łopianiszki^e a dalej dwór Milowce^f widzieć się daje. Przejeżdżając zarośla i brzeźniaki i brodów kilka błotnistych i przykrych zostawia [?] się w lesie wieś Okolsk^g zaroślami zasłonięta na której kończy się parafia ikaźnieńska a zaczyna się brasławska. Wychodzi po tym droga na mostek na błotku małym. Potem polem otwartym na most pływający^a na rzece Drujce który przejechawszy i minąwszy karczmę wychodzi droga na górę skąd widać jezioro kościoła brasławskiego i klasztor na kępie bazylikański z cerkwią. Tamże niedaleko młyn na wyniosłej górze wietrzny. W lewej zaś stronie góry sośniakiem małym i miejscami brzeźniakiem zarosłe. Na koniec droga górzysta i piaszczysta aż do Brasławia.

2do Droga do Krasławia z Ikaźni przez most na rzecze Uświcy idzie górą, gdzie zwraca się w lewą do folwarku Xsieżopola. Który po prawej zostawiwszy wychodzi droga pod dwór Zawierz, który zostaje się w lewej a droga idzie do Słobódki alias Bychówki, skąd drogą równą i dobrą polem otwartym do Łuń, gdzie most na Drujce

^a Łunie.

^b Młyn należący do folwarku Lenkowicze lub Pietkuny Leonkowickie.

^c Podobach.

^d Hustatce.

^e Łapiany.

^f Mielowce.

^g Ukolsk.

przejechawszy kończy się parafia ikażnieńska a zaczyna się brasławska. A droga idzie w prawo przez wieś i polem otwartym do karczmy Kowaliszek dalej do karczmy [k.212v] i wioski Szumielow^b stamtąd borem rzadkim droga górzystą i krętą aż do Dźwiny i przewozu.

3tio Droga do Druj z Ikażni latem około jeziora mimo wioskę z karczemką Reuty do Sutorowicz^c. Zimą przez jezioro Ikażń do tychże Sutorowicz. Dalej drogą górzystą, krzywą i krętą i mostkami niewygodnymi jadąc po prawej stronie widać wioskę Rusakowszczyzna, dalej dworek Czarnomszczyzna^d, oraz dworek^e na górze JPana Salmanowicza a w lewej stronie w polu otwartym wioski wiele po górach widzieć można. O 1 ½ mili karczma i wioska Kiapsnie którą minąwszy także droga górzysta krzywa i kręta, gdzie po górach przez otwartość pola różne wioski z obu stron widzieć się dają. Po tym w lewej stronie dwór Drujka JPana Rudominy, a w prawej wioska Werdy kończąca granicę parafii ikażnieńskiej. A na drodze karczma tegoż pana, którą minąwszy oraz ruczaj graniczący parafię ikażnieńską z drujską przejechawszy, droga górzysta. Pola otwarte aż do karczmy JP [Jerzego] Szaumana sędziego grodzkiego brasławskiego, gdzie w lewej ręce młyn na Drujce rzece i wieś moskiewską nad tą rzeką oraz karczmę minąwszy, ciągnie się droga górzysta osobliwie przez jedną wielką górę do Obolonie karczmy i młyna JPana [Józefa] Rudominy. Gdzie most na Drujce rzece przejechawszy idzie dalej droga mało wiele równa, dalej górzysta i piaszczysta aż do Druj.

4to Droga do kościoła miorskiego począwszy od kościoła ikażnieńskiego między wschodem i południem. Latem koło jeziora na wieś Samojły, zimą przez jezioro mimo tejsze wsi do miasteczka Przebrodź alias Słobódki. Latem na wieś moskiewską Zaczerewie. Zimą jeziorem mimo tejsze wsi skąd w prawo za jeziorem widać dwór Adamklar^f i zabudowanie nowe na kościół czyli cerkiew^g. Z Przebrodzia miasteczka do

^a Most Uświca.

^b Szemiele.

^c Sutorowszczyzny.

^d Czerniawszczyzna.

^e Najprawdopodobniej chodzi o zaścianek Smulki należący do Tadeusza Salmonowicza, rotmistrza brasławskiego.

^f Nawłoka.

^g 28 IX 1784 r. Jerzy Zaborowski prezentował do wpisania do ksiąg ziemskich brasławskich akt instrumentu na poświęcenie cerkwi w dobrach Nawłoka należących do Adama i Klary Klottów. Dokument został podpisany przez Jasona Junoszę Smogorzewskiego, unickiego arcybiskupa połockiego i metropolitę całej Rusi wydany ks. Janowi Zaborowskiemu, dziekanowi brasławskiemu. Instrument zezwalał na poświęcenie cerkwi „na staro poświętnym miejscu nowo wybudowanej” pw. św. Trójcy. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 363-365. Cerkiew nawłocka, będąca filią cerkwi w Przebrodzu w źródłach z 1789 r. występowała pw. św. Paraskewy, *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 9.

wioski Linkowszczyzny, gdzie się parafia Ikażń kończy a drujaska zaczyna się. Dalej idzie droga wioskami do parafii miorskiej należącymi.

5to Droga do kościoła pohoskiego począwszy od kościoła Ikażń przez miasteczko. Mimo cerkiew Ikażń na południe a za miasteczkiem w prawo polem miasteczkowym idzie droga. Stąd w lewej stronie na pagórku widać folwark prezbitera ikażnieńskiego^a po tym w prawej stronie widać zaścianek Ikażń Żmindy. Dalej w tejże stronie zaścianeczek Zapolszczyzna^b prezbitera ikażnieńskiego. Dalej w tejże stronie zaścianek JPana [Nikodema] Kassianowicza, drugi tamże po lewej stronie, gdzie i dwór^c tegoż pana widać. Tamże mostek niewygodny przy karczmie JPana Kassianowicza^d na rzeczce między dwoma jeziorami. Minąwszy karczmę Jmci Pana Kassianowicza i Jchm PP Platerów drugą^e znowu mostek niewygodny przy młynku Jmci Pana [Gedeona] Rodziewicza skąd w lewo widać dwór Ukle tegoż i cerkiewkę na pagórku, a w prawo karczma^f tegoż. Od której po tym idzie droga przez wieś Białoboki i zwraca się kręto w lewo na wioskę Zmitry^g, Wory mimo karczmę JW [Ignacego] Burzyńskiego, i mimo wioskę Stryżki^h w prawo, [k.213] a w lewo mimo jezioro i wioskę Isakowce. Potem mimo karczmę wisiacką kręto w lewo, gdzie folwark Wisiaty widzieć się daje na którym kończy się parafia Ikażń a zaczyna się pohoska. Idzie potem droga przez wieś Wołczki, potem mimo karczmę IchmPP Wołosowskichⁱ skąd w lewo widać wieś moskiewską^j. Dalej idzie droga przez wioskę Awłasy, gdzie przy karczmie^k zwraca się droga kręto w lewo i idzie do karczmy Dubówki^l starosty janiskiego. Dalej mimo zaścianek^m w lewo, a w prawo mimo wioskęⁿ kościoła pohoskiego, skąd kościół pohoski widzieć można.

Odległość miast i kościołów sąsiedzkich między sobą jest taka. Z Braślawa do Krasławia latem mil 5 ½ . Zimą mil 5 miernych. Z Krasławia do Drui mile 4 mierne. Z Drui do Mior mile 4 mierne. Z Mior do Pohosta mile 4 mierne.

^a ks. Zygmunt Łastowski.

^b Zapolewszczyzna.

^c Ukle.

^d Zarzeczany [?].

^e Woropańszczyzna [?].

^f Ukleczka [?].

^g Dmitrowszczyzna.

^h Stryżki.

ⁱ Horbaczonki.

^j Krasne II.

^k Awłasy.

^l Dębówki.

^m Dębówka.

ⁿ Zmitraki

Parafia ikaźnieńska nie ma w sobie żadnych granic wojewódzkich i powiatowych, ale cała ze wszystkimi wioskami i miejscami jest położona w powiecie brasławskim.

Takowe opisanie parafii mojej podpisem ręki własnej stwierdzam.

Ksiądz Zygmunt Łastowski
proboszcz ikaźnieński

8. Jeziorosy

CAH Wilno, F. S.A., 19.252, k.89-117 (kopia).

[k.89]

Parafia jezioroska

1mo Kościół parafialny^a we wsi Jeziorosy, w powiecie i dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tej parafii należące, są w tymże powiecie i dekanacie według porządku alfabety ułożone:

Ausła^b, zaścianek księcia biskupa, na zachodzie zimowym o 2 mile.

Ausztakalnie^c, tegoż, na wschód zimowy, mila.

Ażumiedynie^d, JP Tomaszewicza^e, od wschodu letniego blisko północy, o ½ mili małej.

Anoszy, tegoż, na zachód letni, ¾ mili.

Andrejuny^f, księcia biskupa, na zachód zimowy, ½ mili.

^a Pw. Wniebowzięcia Panny Maryi. „Kościół jezioroski fundowany od Jana, z famili xiążąt litewskich, biskupa wileńskiego w roku 1530” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 213.

^b Auszta [?]. Taka miejscowość wymieniana jest w inwentarzu dóbr biskupich z 1731 r. Por. *Inwentarze kluczków Zawilejskich dóbr duchownych stołowych jw. jmci xiędza Michała Jana Zienkowicza, biskupa wileńskiego roku 1731 sporządzone przeze mnie Antoniego Drozdowskiego, commisarza dóbr jw. jmci xiędza biskupa Wileńskiego mp.*, [dalej: *Inwentarz kluczków dóbr zawilejskich*] w: *Opisanie rukopisnego otdielenia Vilenskoj Publicznoj Bibliotekie*, t. II, Vilna 1897, s. 88–94.

^c Auksztokalnie.

^d Ażumiedynie (Ażumedinis).

^e Najprawdopodobniej chodzi o Bogusława Dunina Tomaszewicza, skarbnika wilkomierskiego, starostę botockiego i sędziego grodzkiego brasławskiego. *Spisy* t. I, s. 576.

^f W 1731 r. zapisane jako wieś, *Inwentarz kluczków dóbr zawilejskich*.

Alksniadwaris, PP Truskowskich^a, między letnim i zimowym zachodem, o ½ mili.
Apodym^b, zaścianek plebański, od południa bliżej wschodu zimowego, o ½ mili wielkiej.

Asztyszki, zaścianek JP Francuzowicza^c, od zimowego blisko letniego zachodu, 1 mila.

Bernatki, folwark i 6 zaścianków koło niego tego nazwiska, JP Zabłockiego^d, na wschód zimowy, 1 mila mała.

[k.90]

Bernalyszki^e, plebańskie, od południa bliżej zimowego wschodu, o ½ mili średniej.

Bartoszyszki^f, JP Tomaszewicza, na zachód letni, ¼ mili średniej.

Berczuny, księcia biskupa, na południe, mila mała.

Bachmaty, plebańskie, od wschodu zimowego blisko południa, 1 mila średnia.

Birniszki, zaścianek JP Mohla^g, od zimowego blisko zachodu letniego, mili 1 ½ średniej.

Bobryszki^h, zaścianek księcia biskupa, na zachód zimowy, mile 2 średnie.

Bebryniszkiⁱ, zaścianek, tegoż, na zachód zimowy, 1 ½ mili.

Berunkiszki^j, plebańskie, od południa blisko wschodu zimowego, 1 mila mała.

Balusalis^k, zaścianek księcia biskupa, na południe, ¼ mili.

Bielkowszczyzna^l, zaścianek JP [Mikołaja] Jelskiego, na południe ½ mili małej.

Czepuliszki^a, JP Tomaszewicza, na zachód letni, mila średnia.

Czepaliszki, zaścianek JP Mohla, od zimowego blisko letniego zachodu, 1 ½ mili.

[k.91]

^a W tym okresie żył Jan Truskowski (Truskowski) skarbnik upicki. *Spisy* t. II, s. 522.

^b Apidemiszki [?].

^c Michał Francuzewicz, regent trocki, sędzia grodzki wilkomierski.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Zabłockiego *a.n.*, strukczaszego brasławskiego. Nikt o tym nazwisku nie pełnił tej funkcji. W 1789 r. intratę z folwarku dóbr stołowych biskupich Bernatki opłacał Stanisław Zabłocki, strukczaszy oszmiański, *Summariusz 1789*. Według *Spisów*, t. I wśród urzędników powiatu oszmiańskiego w tym okresie nikt taki nie występował. Stanisław i Konstancja Zabłoccy otrzymali potwierdzenie na folwark Bernatki należący do majątku biskupiego Sołoki, 16 IV 1776 r. IAM, s. 21.

^e Bernatyszki

^f Na mapie WIG z 1936 r. znajduje się miejscowość Bartašiškis. Por. www.mapywig.org, arkusz „Ilukste (Ilukszta)” [dalej: *Mapy WIG, Ilukszta*].

^g Franciszek Mohl, komornik inflancki.

^h Bobrynis [?], *Mapy WIG, Ilukszta*.

ⁱ Bebrynole [?], *Mapy WIG, Ilukszta*.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Bierunkiszki. Na *Mapach Wileńszczyzny* zaznaczone Barankiszki.

^k Bolusele.

^l Białkowszczyzna [?].

Czepaniszki, zaścianek, tegoż, tamże.
Dytkuny, tam i karczma JP Mohla, między letnim i zimowym zachodem, ¼ mili.
Dukiszki, zaścianek księcia biskupa, na południe, ½ mili małej.
Darży, zaścianek tegoż, tamże, ¼ mili małej.
[D]rejziszki, JP Mohla, od zimowego blisko letniego zachodu, 2 mile średnie.
Gobryniszki, zaścianek księcia biskupa, na zachód zimowy, 1 mila wielka.
Gudejkiszki^b, zaścianek tegoż, od wschodu letniego bliżej zimowego, ½ mili wielkiej.
Guberańce, okolica, od zimowego bliżej letniego zachodu, mile 2 średnie^c.
Gulbinie, zaścianek księcia biskupa, na południe, ½ mili średniej.
Grażutyszki^d, zaścianek tegoż, tam i karczma, od południa blisko zachodu zimowego, mile 2.
Giesie^e, tegoż, na zachód zimowy, mila wielka.
Grumbinie^f, JP Tomaszewicza, na zachód letni, mila średnia.
Gajgaliszki, zaścianek JP Jelskiego^g, na południe, ½ mili małej.
Gruszy, plebańskie, na zachód zimowy, ¼ mili wielkiej.
[k.92]
Galiniszki, zaścianek księcia biskupa, na wschód zimowy, 1 mila mała.
Gierwadziszki^h, zaścianek JP Zabłockiegoⁱ, od południa blisko wschodu, 1 mila mała.
Galiniszki^j, plebańskie, od południa bliżej wschodu zimowego, 1 mila średnia.
Hołubiszki, zaścianek JP Mohla, od letniego bliżej zimowego zachodu, 1 ½ mili.
Janiszki, folwark JP Tomaszewicza, na zachód letni ¼ mili średniej.
Jodyszki, tegoż, od zimowego blisko letniego zachodu, ½ mili małej.

^a Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Čepuliškiai, *Mapy WIG, Ilłuksza*.

^b Gudociszki [?].

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Makowskich *a.n.*

^d Grażucie.

^e Girsy.

^f Na *Mapach Wileńszczyzny* zaznaczony folwark Grumbiny.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* sześć zaścianków pod nazwą Małduciszki zapisane były do Jelskiego *a.n.*, rotmistrza powiatu grodzieńskiego. Najprawdopodobniej chodzi tutaj o Mikołaja Jelskiego, komornika grodzieńskiego (patrz poniżej przypis do Małduciszek).

^h Girwidziszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* widnieje 10 zaścianków o nazwie Bernatki zapisanych do Zabłockiego *a.n.*, strukczaszego brasławskiego. W *Opisach* wymienionych jest już tylko 6 zaścianków (patrz wyżej opis tej parafii).

ⁱ Najprawdopodobniej chodzi o Andrzeja Sawicza Zabłockiego, podczaszego oszmiańskiego, gdyż według spisów urzędników wśród strukczaszych brasławskich oraz strukczaszych oszmiańskich nie było przedstawicieli rodziny Zabłockich.

^j Golaniszki.

Jałówka, tegoż, od północy blisko zachodu letniego, ½ mili wielkiej.

Jodyszki, zaścianek księcia biskupa, między wschodem zimowym i południem, 1 mila średnia.

Jaunejki^a, JP Tomaszewicza, od zachodu letniego blisko północy, ¼ mili małej.

Ilgie^b, folwark i 4 zaścianki niedaleko jeden od drugiego, PP Truskowskich, między letnim i zimowym zachodem, mile 2 średnie.

Jodeławkis^c, zaścianek księcia biskupa, od południa blisko zachodu zimowego, ¼ mili.

[k.93]

Ilgabalis, zaścianek plebański, między wschodem zimowym i południem, ½ mili małej.

Imbrody, folwark JP Mohla, między zimowym i letnim zachodem, 1 ½ mili średniej.

Imbrody, karczma, tegoż, tamże.

Imbrody, wioska trochę bliżej tegoż, tamże^d.

Kwiniszki^e, folwark JP Zaranki^f, między zachodem letnim i zimowym mile 2 wielkie.

Kapustania^g, karczma księcia biskupa, od wschodu zimowego, blisko południa 1 mila wielka.

Kiwiszki, zaścianek JP Mohla, na wschód letni, 1 mila wielka.

Kowaliszki, zaścianek JP Tomaszewicza, między letnim i zimowym zachodem, ½ mili.

Kikiszki^h, zaścianek księcia biskupa, od wschodu letniego blisko zimowego, 1 mila średnia.

Kircharyszki, JP Mohla, między zachodem letnim i zimowym, 1 ½ mili.

Kukleⁱ, JP Francuzowicza, tam i karczma, od zachodu letniego blisko zimowego, mile 2 wielkie.

^a Jawnejki.

^b W opisie tego folwarku występują dwie wersje nazwiska właścicieli: Truskowscy i Truskowscy. Por. *SGKP*, t.3 s. 258; t. 15, s. 607.

^c Jedelawki.

^d W 1786 r. zbudowano w Imbrodach, kosztem Franciszka Mohla, kościół drewniany pw. Zbawiciela *SGKP*, t. 3, s. 276.

^e Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Kvintiškis. *Mapy WIG, Hłuszcza*.

^f Najprawdopodobniej chodzi o Kazimierza Zaranka, miecznika wilkomierskiego lub Józefa Zaranka, miecznikowicza wilkomierskiego. *Spisy*, t. I, s. 438.

^g Kapuścino

^h *Mapy Wileńszczyzny*.

ⁱ Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Kukliai, *Mapy WIG, Hłuszcza*.

Kalniszki^a, zaścianek księcia biskupa, między wschodem i południem, ¼ mili wielkiej.

Kurkliszki^b, zaścianek JP [...] Zabłockiego, od południa blisko [k.94] wschodu zimowego, mila średnia.

Liniszki^c, zaścianek księcia biskupa, na zachód zimowy, mile 2 średnie.

Lepalaukis^d, zaścianek tegoż, od południa bliżej zachodu zimowego, ½ mili małej.

Łyngmianiszki, zaścianek księcia biskupa, na południe, ½ mili wielkiej.

Łapiszki, zaścianek plebański, od wschodu zimowego bliżej południa, mila średnia.

Łakie^e, JP Konstantynowicza^f, od zachodu letniego bliżej zimowego, 1 mila wielka.

Łakiszki, zaścianek księcia biskupa, na południe, 1 mila mała.

Mergaberże^g, zaścianek księcia biskupa, na letni wschód, ¼ mili małej.

Manuliszki, zaścianek tegoż, na południe, ½ mili małej.

Minajkiszki, zaścianek tegoż, między południem zimowym, 1 ½ mili.

Miagubiszki^h, folwark altaryjski, plebański z 4 zaściankami koło niego, na zachód letni, ¼ mili średniej.

Miszkiniszki, zaścianek JP Tomaszewicza, od zachodu zimowego bliżej letniego, ½ mili małej.

[k.95]

Madejkiszkiⁱ, zaścianek tegoż, tamże.

Mieluny^j, JP Mohla i Francuzowicza, od zachodu zimowego bliżej letniego, 1 mila średnia.

Małduciszki^k, folwark JP Jelskiego^l na południe, ½ mili małej.

^a Pokalniszki.

^b Karkliszki. Być może jeden z 4 zaścianków występujących w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* pod nazwą Bernatki.

^c Liminis [?].

^d Lepoławki.

^e Leki [?]. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Łaki.

^f Konstantynowicz *a.n.*, strażnik brasławski. W spisach urzędników brasławskich występuje Piotr Konstantynowicz, strażnik brasławski. *Spisy*, t. I.

^g *Merga* w jęz. litewskim dziewczyna dał początek nazwom wielu miejscowości: Mergażery, Mergbudzie, Mergi. *SGKP*, t. VI, s. 259.

^h Miegutyszki nad jez. Łodzinka [?].

ⁱ Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Madaikiš kis, *Mapy WIG, Iluksza*.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Mieluńce.

^k Małoduciszki.

^l W *Spisach* t. II wśród urzędników z XVIII w. występuje kilku Jelskich: Antoni Józef, Franciszek, Jerzy, cześnik grodzieński, Jerzy, krajczy grodzieński, Józef, Tomasz. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* parafii Tauropile występuje Mikołaj Jelski, „komornik powiatu grodzieńskiego i dóbr zawilejskich do Biskupstwa Wileńskiego należących”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 200. W 1789 r. intratę z dóbr stołowych biskupich Małduciszek opłacał Michał Jelski, komornik grodzieński. *Summariusz 1789*.

Miagucie, plebańskie, na wschód zimowy, ½ mili małej.

Marsuniszki^a, JP Mohla, między letnim i zimowym zachodem, o 1 ½ mili miernej.

Narsuniszki, zaścianek księcia biskupa, na zachód zimowy, ½ mili.

Naduny, tegoż, na zachód zimowy, o 1 ½ mili wielkiej.

Nowy Dwór^b, folwark JP Tomaszewicza, od zimowego bliżej letniego zachodu ½ mili średniej.

Nowiki, jedne i drugie JP Konstantynowicza, od letniego bliżej zimowego zachodu, 1 mila średnia.

Nowaryszki, karczma JP Tomaszewicza^c, na zachód letni, 1 mila mała.

Nieloty, PP Platera i Mohla, między letnim i zimowym zachodem, mile 2 małe.

[k.96]

Nidoły^d, folwark JP Makowskiego, między letnim i zimowym zachodem mile 2.

Obkarty^e, zaścianek księcia biskupa, na południe, ½ mili małej.

Owile, folwark JP Konstantynowicza, od letniego bliżej zimowego zachodu, 1 mila wielka.

Owile, zaścianki dwa, tegoż, tamże.

Owile, folwark JP Francuzowicza, od letniego bliżej zimowego zachodu, mile 2 wielkie.

Owila^f, zaścianek panów Truskowskich, między letnim i zimowym zachodem, mile 2 małe.

Ostrów, zaścianek księcia biskupa, naokoło wodą oblany o 1000 kroków od kościoła, między letnim i zimowym zachodem.

Położdyń, folwark JP Tomaszewicza, od północy bliżej zachodu letniego, o ½ mili małej.

Pokapinie, karczma tegoż, na zachód letni, ⅛ mili.

Pograuzę^g, zaścianek księcia biskupa, na południe, 1 mila wielka.

Pokapinie, zaścianek JP Mohla, na zachód letni, 1 mila wielka.

Pietrysze^a, zaścianek plebański, między południem i wschodem zimowym, ⅛ mili.

[k.97]

^a Na mapie sztabowej z 1936 r. znajduje się miejscowość Marsaniš kiš, *Mapy WIG, Ilukszta*.

^b Na mapie sztabowej z 1936 r. znajduje się miejscowość Naujadvaris, *Mapy WIG, Ilukszta*

^c Tomaszewicza.

^d Nidołki.

^e Apkarty.

^f Owile.

^g Pograuzys.

Pustoszka, zaścianek JP Mohla, od zachodu zimowego bliżej letniego, o 1 ½ mili.
Pasudziscki, zaścianek księcia biskupa, od południa bliżej zachodu letniego, o 1 ½ mili.
Paberże, karczma JP Thomaszewicza na zachód letni, 1 mila średnia.
Podziszki, plebańskie, na wschód zimowy, ¼ mili małej.
Paszarkiszki, zaścianek księcia biskupa, na południe, 1 mila średnia.
Pogrescie, zaścianek plebański, od letniego bliżej zimowego wschodu, o ¼ mili.
Pogrescie, zaścianek tejże, między letnim i zimowym wschodem, ¼ mili średniej.
Poiature, zaścianek księcia biskupa, na południe, 1 mila mała.
Polepszyszki, zaścianek JP Mohla, od zimowego blisko letniego zachodu, o 2 mile małe.
Piewiszki, zaścianek tamże i karczma plebańska, na wschód zimowy, o ½ mili średniej.
Rudańce, folwark JP Francuzewicza, na zachód letni, mil 2 wielkich.
Romańce, tam i karczma JP Tomaszewicza, od [k.98] letniego blisko zimowego zachodu, 1 mila średnia.
Rutuliszki^b, zaścianek JP Mohla, między zachodem letnim i zimowym, 1 ½ mili.
Szaule^c, księcia biskupa, od wschodu zimowego blisko południa, 1 mila wielka.
Szukiszki, zaścianek tegoż, od zachodu letniego blisko zimowego, 1 mila wielka.
Szyłejkiszki, zaścianek tegoż, od wschodu zimowego blisko południa, 1 mila mała.
Sowily^d, zaścianek tegoż, od południa blisko zachodu zimowego, 1 mila mała.
Sydabryszki, zaścianek tegoż, na południe, ¼ mili wielkiej.
Samawy^e, tegoż, na południe, 1 mila wielka.
Słobodka, JP Thomaszewicza, na zachód letni, 1 mila mała.
Syderyszki, zaścianek JP Mohla, między letnim i zimowym zachodem, 1 ½ mili.
Sasoniszki^f, zaścianek JP [...] Jelskiego, na południe, ½ mili małej.
Szlimia, karczma JP Thomaszewicza, między letnim i zimowym zachodem, ½ mili małej.
Skutulikscki, zaścianek księcia biskupa, na południe, [k.99] 1 mila mała.

^a Pietruniszki.

^b Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Rutuliš kis, *Mapy WIG, Iłkušta*.

^c Szawle.

^d W źródłach także Sowita, *Inwentarz dóbr zawilejskich*. Na mapie sztabowej Osowity, *Mapy WIG, Iłkušta*.

^e W inwentarzu z 1731 r. zapisane jako wieś, *Inwentarz dóbr zawilejskich*.

^f Saksaniszki.

Stunżany, JP Mohla, od zimowego blisko letniego zachodu, 1 mila wielka.
Tumiszkki, zaścianek księcia biskupa, na południe, o 1 ½ mili wielkiej.
Tyrgle^a, JP Konstantynowicza, między zachodem letnim i zimowym, o ½ mili wielkiej.
Tamuliszkki, zaścianek JP Thomaszewicza, na zachód letni, 1 mila mała.
Trybuniszki^b, zaścianek JP Mohla, od zimowego blisko letniego zachodu, 1 mila wielka.
Turejkiszki^c, tegoż, tamże.
Truskowszyczna^d, zaścianek JP Zaranki, na zachód letni, mile 2 wielkie.
Truskowszyczna, tegoż, tamże.
Transylwania^e, karczma JP Thomaszewicza, między letnim i zimowym zachodem, 1 mila wielka.
Upies, zaścianek JP Zaranki, na zachód letni, 2 mile wielkie.
Uzdanapiszki,^f zaścianek księcia biskupa, na południe, ¼ mili małej.
Użurojskie^g, JP Thomaszewicza, od zachodu letniego blisko zimowego, mile 2.
[k.100]
Wejsynis^h, zaścianek księcia biskupa, od wschodu zimowego blisko południa, mila wielka.
Wiżyszkiⁱ, zaścianek, od południa blisko wschodu zimowego, mila średnia.
Waszkiszki, zaścianek JP Mohla, od zimowego blisko letniego zachodu, ½ mili średniej.
Wirstinis^j, zaścianek JP [...] Jelskiego, na południe, ½ mili małej.
Zmitryszki^k, zaścianek JP Mohla, od zimowego blisko letniego zachodu, 1 ½ mili miernej.
Zwoniszki^a, zaścianek plebański, od południa blisko wschodu zimowego, 1 mila mała.

^a Tyryle.

^b Trybuciszki.

^c Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Turejkiškis, *Mapy WIG, Ilłukszta*.

^d Truskowszczyzna.

^e Najprawdopodobniej chodzi o miejscowość Barauka widniejącą na mapie z 1936 r., *Mapy WIG, Ilłukszta*.

^f Uzdenówka [?].

^g Najprawdopodobniej chodzi o miejscowość Azurance położoną nad jeziorem Owile.

^h Powejsinie.

ⁱ Awiżynka (Awiżyszki).

^j Werteniszki [?].

^k Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Zamitriškiš, *Mapy WIG, Ilłukszta*.

Żardeliszki^b, zaścianek księcia biskupa, na południe, ¼ mili wielkiej.

Żagary^c, zaścianek JP Mohla, między zimowym i letnim zachodem, 1 ½ mili wielkiej.

Żwirynie, zaścianek JP Ulińskiego^d, na południe, ½ mili małej.

2do Od kościoła parafialnego, kościoły w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

Abele, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim, dekanacie kupiskim, w dobrach JP Pietkiewicza^e, od letniego blisko zimowego zachodu, mil 6 wielkich.

[k.101]

Dusiaty, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim, dekanacie kupiskim, w dobrach JP Platara na zachód zimowy, mile 4 wielkie.

Sołoki, kościół parafialny w dobrach księcia biskupa wileńskiego, w powiecie i dekanacie brasławskim, na południe, 3 mile wielkie.

Smołwy, kościół parafialny w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach JP Podbereskiego^f, od południa blisko wschodu zimowego, o 2 mile wielkie.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła są:

Wilno, miasto stołeczne litewskie, między południem i zachodem zimowym, o mil 25 średnich.

Wiłkomierz, miasto sądowe przy rzece nazwanej Święta, na zachód zimowy, o mil 16 średnich.

Brasław, miasto sądowe, na wschód zimowy mil 10 wielkich.

4to Droga do Wilna, piaszczysta, kamienista, miejscami całe niewygodna.

Droga [do] Wiłkomierza, [w]całe miejscami nie wygodna. [k.102] Dla niejednostajnego i małego traktu kamienista a najbardziej błotnista. Mostów bardzo wiele starych i niewygodnych do przejazdu.

Droga do Brasławia, kamienista, kręta, górzysta, miejscami błotnista i niewygodna.

Z Jezioros do Wilna zimą i latem jazdy 2 ½ dnia, do Wiłkomierza latem 2 ½ dnia, zimą 2 jazdy, do Brasławia latem i zimą z popasem 16 godzin.

5to Jezioro Jeziorosy^a, ¼ mili długie i szerokie, o kroków 200 na zachód zimowy.

Jezioro Połozdyń na kroków 300 długie i szerokie na zachód letni o ¼ mili małej.

^a Dzwoniszki.

^b Żerdaliszki.

^c Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Żagarai, *Mapy WIG, Hłuszcza*.

^d Józef Uliński, cześnik Księstwa Żmudzkiego.

^e Prawdopodobnie chodzi o Ignacego Pietkiewicza, podstarościego sądowego wiłkomierskiego i marszałkowicza wiłkomierskiego. *Spisy*, t. I.

^f Jerzy Samson Podbereski, rotmistrz brasławski.

Jezioro Owile, na $\frac{3}{4}$ długie i szerokie, ma ostrowów w sobie ze 20, z których największych jest kilka takich, że dla dobrego gospodarza na siedlisko wystarczyłoby, z mil kilka rośnie na nich łoża, brzoza, olcha, osina, leży od letniego bliżej zimowego zachodu, o 1 $\frac{1}{2}$ mili miernej.

Jezioro Imbrody, $\frac{1}{8}$ mili długie i szerokie, między letnim i zimowym zachodem, o 1 $\frac{1}{2}$ mili miernej.

[k.103]

Jezioro Olejta, długie $\frac{1}{4}$ mili, szerokie najwięcej 200 kroków, a miejscami mniej, od letniego bliżej zachodu zimowego, o 1 milę wielką.

Jezioro Iłgie, długie $\frac{1}{4}$ mili szerokie najwięcej 200 kroków, między letnim i zimowym zachodem, o 2 mile.

Jezioro Midałki, 200 kroków długie i szerokie, od letniego trochę bliżej zimowego zachodu o 1 $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Jezioro Osida^b, długie na 400 kroków, szerokie na 300 kroków, od południa bliżej zachodu zimowego na 150 kroków.

Jezioro Bałta, długie na 300, szerokie na 200 kroków, od południa blisko wschodu zimowego o $\frac{1}{8}$ mili średniej.

Jezioro Eryryta, długie na 300, szerokie na 200 kroków, między letnim i zimowym wschodem o $\frac{1}{4}$ mili małej.

Jezioro Apidem^c, długie na 400, szerokie na 200 kroków, na południu blisko wschodu zimowego $\frac{3}{4}$ mili.

Jezioro Wirstinas, długie na 300, szerokie na 400 kroków [k.104] na południe o 1 milę mierną.

Jezioro Samawy, długie i szerokie $\frac{1}{2}$ mili na południe o milę wielką.

Jezioro Gulbinie^d, długie na 300, szerokie na 200 kroków między południem i wschodem zimowym o $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Jezioro Tiatiarwinas^e, długie i szerokie na 200 kroków, bliżej zachodu zimowego o $\frac{3}{4}$ mili.

Jeziorko Liminis^a, długie i szerokie na 200 kroków, na zachód zimowy, o 1 milę wielką.

^a Jez. Ossa.

^b Jez. Osejda.

^c Jez. Apidemiscki.

^d Jezioro bezimienne leżące w pobliżu miejscowości Gulbinie.

^e Jez. Teterwinie.

Jeziorko Użolinis, długie i szerokie tyleż, tamże o 1 milę mierną.

Jeziorko Bierszys i Bimbiarys^b o kilkaset kroków jedne od drugiego, małe, po 3 tonie letniego połowu, na zachód zimowy, o 1 mile małą.

Jeziorko Palszynis^c, Kuwinis, jedne od drugiego $\frac{1}{2}$ mili, małe, po kilka toni letniego połowu mające, na zachód zimowy, o 2 mile małe.

Jeziorko Ważynis^d, na 400 dłużyń, a na 300 kroków szerzynie, od południa blisko zachodu zimowego, o 2 mile małe.

Błot i bagien wielkich żadnych nie ma [...] msarzyń koło tych jezior po kilka morgów mające. Stawów wielkich żadnych nie ma, krom tylko [k.105] wody na kilka łokci podniesiony, na rzece Mitwia^e, na której 3 są młyny.

6to Lasu od wschodu zimowego do zachodu zimowego, na północ mniej jest jak pola otwartego. Jednak począwszy od folwarku janiskiego JP Thomaszewicza, na zachód letni, względem kościoła $\frac{1}{4}$ mili średniej, w prawo i w lewo wszerz i wzdłuż na $\frac{1}{2}$ mili małej las tegoż, w którym znajduje się drzewa sosnowego bardzo mało. Jodłowego więcej, zdatnego na budowlę. Osinowego, brzożowego, olchowego drzewa mniej także między zimowym i letnim zachodem względem kościoła. $\frac{1}{2}$ mili wielkiej od wioski Kowaliszki Pana Thomaszewicza, zaczyna się bór i dalej na tenże sam horyzont ciągnie się w prawo i w lewo, wzdłuż i wszerz na małe $\frac{1}{2}$ mili, w którym znajdują się sosny towarne i na budowlę zdatne pokazuje się gdzieś jodła, osina, brzoza, olcha.

Lasu od wschodu zimowego, do zachodu zimowego więcej jest jak pola otwartego. Las księcia na południe od kościoła o 500 kroków zaczynający się, ciągnie się dalej na ten horyzont, jednakowoż [k.106] więcej onego nachyla się ku zachodowi zimowemu. Znajdują się w nim sosny na towar i na budowlę zdatne, a gdzieś miejscami pokazują się jodły, osiny, olchy, brzozy ettc. Las plebański poczyna się od zaścianku Plewiszek^f, na wschód zimowy o $\frac{1}{2}$ mili wielkiej, w prawo i w lewo długości $\frac{1}{2}$ mili wielkiej, szerokości $\frac{1}{4}$ mili i mniej miejscami. Ma w sobie dęby zdatne na towar, jodły na budowlę wystarczające, olchy, brzozy dostatkiem, sosny bardzo mało.

7mo Młyny dwa PP Thomaszewicza i Mohla, jeden od drugiego o kilkaset kroków, od letniego blisko zimowego wschodu, o $\frac{1}{2}$ mili małej.

^a Jezioro bezimienne położone w pobliżu miejscowości o tej nazwie.

^b Bimberys.

^c Jezioro bezimienne położone w pobliżu miejscowości Palszenis.

^d Ważynie.

^e Rz. Nikaja [?].

^f Pewiszek.

Młyn plebański na przerysowanej się przez dwa jeziora Jeziorosy i Osejdę nazwane, rzece Mitwi, między letnim i zimowym zachodem o 600 kroków.

8vo Drogi partykularne w tej parafii i trakty publiczniejsze podług miary tak się opisują:

1. Droga do Abel, względem kościoła od letniego blisko [k.107] zimowego zachodu. Polem otwartym do karczmy Pokapinie nazwanej, od tej karczmy kręto w lewo po za jeziorem zwanym Jeziorosy, a po prawej stronie widać wioskę Jawnogta^a. O 300 kroków dalej od tej wioski o kilkaset kroków folwark altaryjski Miaguciszki^b i 2 zaścianki przy nim. Dalej podjechawszy polem otwartym kilkaset kroków zaścianek nad samym tymże jeziorem, od gościńca na kroków 50, a po prawej stronie na kroków 400 jezioro Połozdyń^c. A za tym jeziorem o kroków 300, folwark Janiszki zwany, a za tym folwarkiem na kroków 600 las o którym się nadmienilo pod nro 6. Od tego zaścianka polem otwartym kroków ze 300 podjechawszy, rzeczka bez nazwiska z jeziora Połozdyń płynąca i wpadająca do jeziora Jeziorosy. Na niej jest most mały przy samym jeziorze Jeziorosy^d, a nad tym mostkiem wieś Dytkuny, tamże i karczma. Cała wieś po lewej stronie a karczma po prawej stronie. Tę pominawszy otwartym polem, kilkaset kroków pojechawszy, borek niewielki, jaki niegdzie sosny wyniosłe, którego po lewej i prawej stronie [k.108] staj troje przejechawszy, z bliskiego pagórka spuściwszy się w dole po lewej stronie karczma, Szliminia^e, nad rzeczką Mitwia. Od tej stają podjechawszy droga sypana na trzęsawicy, teź 1 ½ stają przejechawszy na pagórek a za tym pagórkiem staj ze 2 płaszczyna podjechawszy. W prawo polem otwartym (a po prawej stronie las od gościńca o kilkadziesiąt kroków) kroków z 300 podjechawszy wieś Kowaliszki, po lewej stronie od gościńca na kroków 100, a po prawej stronie zaścianek Miskiszki, od gościńca na kroków 300. Od tej wsi polem otwartym kroków ze 400 podjechawszy folwark Nowy Dwór. Między lasem blisko niego będącym, na pagórku widać od gościńca na kroków 400 zaczyna się bór, jako się wyżej opisało tego, po prawej i lewej stronie. ½ mili małej przejechawszy karczma Transylwania. Do tej polem otwartym kroków ze 400 podjechawszy, po lewej stronie od gościńca na kroków kilkaset widać wioska Marsuniszki a za nią bardzo blisko o kroków kilka jezioro Imbrody i przy nim wioska tak nazywająca się. Od gościńca [k.109] staj ze 2, od tej wioski polem otwartym kroków ze 300 podjechawszy, po lewej

^a Jawnejki [?].

^b Miegutyszki.

^c Jez. Łodzinka.

^d Jez. Ossa.

^e Sztadwile [?].

stronie karczma a po prawej na pagórku, od gościńca na kroków 60, kaplica JP Mohla, naokoło niej po kilka sosen okazuje się. A za tą kaplicą o kroków 200 okazuje się na Dwór Stary pusty. Od tej karczmy kroków z 150 podjechawszy przy samej drodze po lewej stronie folwark Imbrody zwany. Od tego folwarku polem otwartym kilkaset kroków przejeżdżając po lewej stronie od gościńca na kroków 300 widać jezioro Midołki, a na koło niego las mały zdatny tylko na opał. A po prawej stronie od gościńca na kroków także 300 widać wieś Kurcharyszki. Od tej polem otwartym kroków ze 300 podjechawszy po lewej i prawej stronie, las zdatny tylko na opał, którego kroków z 500 przejechawszy wieś Nidołki na le[...]to tej las zdatny tylko na opał. Od tej polem otwartym kroków ze 200 podjechawszy las, który po lewej i po prawej stronie drogi. Zdatnego na opał 1 ½ ćwierci mili przejechawszy wieś Kukle. Tę przejechawszy i kroków z 500 polem otwartym podjechawszy po lewej stronie [k.110] od gościńca na kroków 200 folwark Owile JP Francuzowicza, w prawo kręta do Abel, a w lewo do Dusiat. Do Abel letnikiem jadąc inaczej nie można, jak przez parafię dusiacką.

2. Droga do Dusiat razem i do Wiłkomierza też sama, co i do Abel, aż do tego miejsca gdzie droga sypana na trzęsawicy. Tę przejechawszy na pagórek i za nim płaszczynę, stai dwoje przejechawszy w lewie, a potem polem otwartym kroków ze 200 podjechawszy młyn JP Thomaszewicza na rzece Mitwi^a. A za tą rzeką o kroków 300 na pagórku widać zaścianek Gruszy. Pominąwszy ten młyn i kroków z 200 polem otwartym podjechawszy po lewej i prawej stronie, lasek niewielki, którego kroków 250 przejechawszy i kroków 2500 podjechawszy, polem otwartym wioska Tyryle po lewej stronie a za nią niedaleko błoto. Po prawej stronie bór od gościńca na 300 kroków, który się N° 7mo opisał. Pominąwszy tę wieś i polem otwartym kroków z 300 podjechawszy, wieś Romańce po lewej stronie a samą bardzo blisko o kroków [k.111] 50, toż same błoto a po prawej stronie tenże bór także od gościńca na kroków 500. Przejechawszy na pomienioną wieś 1/8 mili polem otwartym podjechawszy (a po lewej i prawej stronie miejscami krzewina i las zdatny na opał, od drogi na kilkaset bliżej i dalej kroków) zaścianek na pagórku Miszkiniszki^b po prawej stronie od gościńca na kroków 100. Pominąwszy ten zaścianek, polem otwartym kroków ze 300 podjechawszy, po lewej stronie wioska także Miszkiniszki^c. Tę przejeżdżając po prawej stronie od gościńca na

^a Rz. Nikaja.

^b Szukiszki II.

^c Szukiszki III.

kroków 400 jezioro Ausła^a, a za tym jeziorem nas samym brzegiem wioska^b także. Od rzecznej wioski polem otwartym, ze 400 podjechawszy przy samej drodze po prawej stronie zaścianek Miszkiniszki. Ten pominawszy i polem otwartym kroków z 500 podjechawszy, rzeczką Mitwia z bliskiego jeziora Osida^c nazwanego płynąca. Na której przy samym jeziorze jest most a za tą rzeczką na pagórku zaścianek Olejta^d o kroków 300. I tu się kończy parafia jezioroska a poczyna się dusiacka.

3. Droga do Sołok, też co i do Wilna. Na południe kroków [k.112] ze 400 podjechawszy most przez dwa jeziora stykające się ze sobą, po lewej stronie Osidzie^e a po prawej Jeziorosach^f, długości na kroków 80, szerokości 8. Za tym mostem wraz w prawo do Sołok, a po prawej i lewej stronie boru z 800 kroków przejechawszy, po prawej stronie pole od gościńca na kroków 200. Pominawszy to pole i kroków ze 200 boru przejechawszy rzeczką niewielką nazywającą się Użdanapis, na której mostu nie masz, a za tą rzeczką o kilka staj zaścianek Użdanapiszki^g. Od tego zaścianku lasu gęstego staj ze 3 przejechawszy po lewej stronie las wielki sosnowy, a po prawej morgów ze 4, a w koło niego las wielki borowy. Pominawszy to poletko i przejechawszy lasu kroków ze 200, po lewej stronie poletko na kilkanaście morgów, a naokoło niego las wielki. Pominawszy to poletko po lewej stronie lasu małego i miejscami wielkiego borowego, a po prawej stronie jednostajnie lasu wielkiego borowego onego kroków z 500 przejechawszy po lewej stronie od gościńca na kroków 200 zaścianek [k.113] Sydabryszki. Pominawszy rzeczony zaścianek i staj ze 4 polem otwartym podjechawszy po lewej i prawej stronie bór, którego staj z 8 podjechawszy, niedaleko gościńca na kroków 100 po lewej stronie zaścianek Obkarty^h. Ten pominawszy i kroków z 1000 lasu dużego borowego przejechawszy, zaścianek Gulbinyⁱ, po lewej stronie od gościńca na kroków 100. Ten pominawszy i staj ze 3 polem otwartym przejechawszy, po lewej stronie blisko gościńca na kroków 100 jezioro Gulbiny. Pominawszy te jezioro po lewej i prawej stronie borem ½ mili wielkiej

^a Jez. Wozła [?].

^b Wajkucie [?].

^c Jez. Wozła.

^d Osliszki [?].

^e Osejdzie.

^f Jez. Ossa.

^g Użdenówka.

^h Apkarty.

ⁱ Gulbinie.

przejechawszy, zaścianek Grażutiszki^a i tu się kończy parafia jezioroska, a poczyna się sołocka.

4. Droga do Smołów, też sama co i do Braśławia, na połudzień kroków ze 400 przejechawszy most, który się wyżej opisał. Przejechawszy kręto w lewo poza jezioro Osida^b, a po prawej stronie bór bardzo rzadki. Pominąwszy to jezioro i bór którego stai z 5 przejechawszy po prawej stronie zaścianek Putrysze niedaleko drogi o stai 2. Od tego zaścianku polem otwartym stai ze 3 przejechawszy, po lewej stronie bór a po prawej stronie pola po kilka morgów, i widać od drogi o stai 3 [k.114] jeziorko Putrysie między lasem borowym, [...] kiego miejsca stai 6 podjechawszy pole otwarte. Tym polem jadąc, którego kroków z 800 będzie po lewej stronie o stai 10 widać jezioro Bałta, a za tym jeziorem na pagórku wysokim wieś Podziszki. Naokoło zaś jeziora Bałty gdzie niegdzie sosny, z boku prawego jednak więcej znajduje się sosny. Takż po tejże stronie od gościńca na stai 10, widać wieś Miagucie. Przejechawszy to pole w dole karczma i na pagórku blisko niej, nast[...] zaścianek Piewiszki. Te pominąwszy kroków kilkadziesiąt podjechawszy, po lewej i prawej stronie las borowy, którego stai z 4 przejechawszy po lewej stronie łąka wielka, a naokoło niej las dębowy. A po prawej stronie tenże las dębowy którego stai z 8 przejechawszy po prawej stronie blisko samej drogi jezioro Apidim^c. Blisko od tego jeziora w górę polem otwartym stai ze 3 podjechawszy zaścianek Bernukiszki^d przy samej drodze. Od tego zaścianku stai z 6 podjechawszy po prawej stronie wioska Berunkiszki nad jeziorem rzeczonym Apidimem, a na około niego las dębowy, jodłowy [k.115] będącym od gościńca na stai czworo, a po lewej stronie o kroków 300 od gościńca folwark Bernatki widać. Dalej stai z 15 podjechawszy polem otwartym, a po obydwu stronach gdzieniegdzie po kilka morgów lasu na opał zdatnego widać zaścianki dwa nazywające się Bernatki. Jeden po lewej stronie przy samej drodze, a drugi po prawej od drogi na stai 4. Od tych polem otwartym stai z 8 podjechawszy, po lewej stronie, o staję zaścianek Kurkliszki^e, a po prawej stronie las zdatny na opał. Od tego zaścianku polem otwartym stai z 6 podjechawszy po lewej stronie od gościńca na kroków 200 na pagórku zaścianek

^a Grażucie.

^b Osejda.

^c Apidemiscki.

^d Barankiszki.

^e Karkliszki.

Gierwiaziszki^a, a po prawej stronie las i tu się kończy parafia jezioroska, a zaczyna smołwieńska.

5. Droga do Suwieka, między letnim i zimowym zachodem polem otwartym do karczmy Pokapinie. Od tej karczmy w prawo polem otwartym kroków ze 200 podjechawszy, po prawej stronie wieś Jaurcy od gościńca na kroków 50. Od tej wioski polem otwartym podjechawszy kilkaset kroków po lewej stronie folwark Miaguciszki. [k.116] Od drogi stai ze 3 od tego folwarku $\frac{1}{4}$ mili wielkiej polem otwartym podjechawszy, po lewej stronie od drogi na stai 6 las. Ten pominawszy, po lewej stronie między lasem od gościńca na kroków 400 widać wieś Grumbinie^b. Od tej wsi polem otwartym stai ze 4 podjechawszy, po lewej stronie lasu jodłowego na kilka morgów. Ten przejechawszy i stai ze 3 polem otwartym podjechawszy wieś Czepuliszki, tę przejechawszy karczma Krzyżowka. Od tej polem otwartym stai ze 12 podjechawszy, po lewej i prawej stronie wieś Stunżany. Od tej wsi polem otwartym $\frac{1}{4}$ mili podjechawszy, a po obu stronach, gdzieniegdzie po małym kawałku widać lasu na opał tylko zdatnego. Las wyniosły osinowy, brzozowy, olchowy, którego po lewej i prawej stronie stai ze 4 przejechawszy i polem otwartym stai z 5 podjechawszy po lewej stronie przy samej drodze zaścianek Truskowszczyzna. Od tego zaścianku polem otwartym stai z 10 podjechawszy, po prawej stronie od drogi na stai 6 folwark Rudańce. Od tego folwarku $\frac{1}{8}$ mili polem otwartym jadąc [k.117] (po lewej i prawej stronie las na opał zdatny) do wioski Czeczyry, na samym gościńcu a za tą wioską na kroków 300 folwark Czeczyry. Od tej wioski $\frac{1}{4}$ mili wielkiej ujechawszy a po dwóch stronach krzewina, gdzieniegdzie po kilka morgów mała. Tę przejechawszy kręto w lewo na most, którego na odnodze jeziora zbudowany niewielki, kroków z 15 długości, po za jeziorze Czeczyry nazwany. Polem otwartym, stai z 8 podjechawszy, przy samej drodze po lewej stronie Knipiszki pominawszy, tę wioseczkę i polem otwartym z 400 kroków podjechawszy, most na odnodze jeziora Czeczyry niewielki, kroków ze 20, przejechawszy ten most i stai ze 3 polem otwartym podjechawszy przy samej drodze po lewej stronie wieś Kitkuszeki, od tej wsi polem otwartym $\frac{1}{4}$ mili małej podjechawszy, filia suwiecka kościoła jezioroskiego. Takowe więc opisanie parafii mojej podpisem ręki własnej stwierdzam.

x. Józef Trzeciak

podproboszcz jezioroski

^a Girwiaziszki.

^b Grumbiny.

9. Kołtyniany

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 559, k.42-44 (oryginał).

[k.42]

Parafia kołtyniańska

1mo Kościół parafialny^a w miasteczku Kołtyniany nazwanym w powiecie oszmiańskim, w dekanacie brasławskim. Wioski i miasta w tej parafii i niektóre są w

^a „W roku 1633 octobra 3 dnia przez Jana Narbutta sędziego byłego niegdyś dziedzica dóbr Kołtyniany ufundowany, a w roku 1636 octobra 26 dnia przez JW. JX. Abrahama Wojnę Biskupa Wileńskiego z

powiecie oszmiańskim a inne w powiecie wiłkomierskim. Te zaś takim sposobem piszą się tylko żeby dokładniej to miejsce, czyli cała parafia poznana była, to dokładam, że ten kościół stoi nad samą rzeką Żejmianą, która się niżej położony ta jest działem, czyli granicą powiatu oszmiańskiego od wiłkomirskiego.

Antoledzie, JJPP Okrayciów^a, między zachodem zimowym i letnim od kościoła, 1 ½ mili dobrej, ta wieś jest w powiecie wiłkomirskim za rzeką wyżej wyrażoną.

Bierniuny^b, JP Ruszczykowej^c, na północ od kościoła parafialnego i odległe na ½ mili dobre w powiecie wiłkomirskim.

Brzozowszczyzna, zaścianek xx. Franciszkanów, pomiędzy północą i wschodem letnim ale bliżej północy, mila wielka w powiecie wiłkomirskim

Bujwidy, dwa domy szlacheckie, na samym południu względem kościoła. Te zaś domy zbudowane nad samym jeziorem Jeleś nazwanym- które niżej opisze w powiecie oszmiańskim od tego kościoła kołtyniańskiego ½ mili wielkiej.

Birze^d, zaścianek JP Śmigielskiego^e w powiecie oszmiańskim, od parafii mila 1 wielka i względem tejże parafii stoi pod wschodem letnim.

Brzeziszki, folwark JP Satkiewicza^f w powiecie wiłkomirskim, na wschodzie letnim, 1 mila wielka.^g

Drutuny, xx. Franciszkanów w powiecie wiłkomirskim, na samym wschodzie letnim, mila 1 wielka.

Jusie, J.O.Xcia [Karola Radziwiłła] wojewody wileńskiego, względem kościoła kołtyniańskiego pod zachodem zimowym, 2 mile dobre.

wyłączeniem wsi i dworów na parafię poświęcony, później zaś w 1740 przez JW. JX. Felixa Towiańskiego Biskupa Karpazyńskiego, po zrestaurowaniu onego pod tytułem śś. Apostołów Piotra i Pawła konsekrowany”. BUWil. F4 – A2728. W Kołtynianach znajdował się klasztor i kościół franciszkanów o których pisał w *Wizytacji dekanatu brasławskiego* z 1783 r. dziekan brasławski ks. Andrzej Lenartowicz: „Ichmość xięża franciszkanie kołtyniańscy mając curam animarum, dyspozycyi J.O. Xiążęcia Jmci Biskupa Wileńskiego i wizyty dziekańskiej nieprzyjęli, dokumentów żadnych nieprezentowali przed dziekanem, ani parafii opisanej nie podali prócz metryk parafialnych, dając przyczynę, że my franciszkanie tej dyspozycyi o wizycie nie podlegamy”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 143.

^a Być może chodzi o małżeństwo Eustachego i Anny Okrajciów, którzy w 1788 r. otrzymali od Ignacego Massalskiego, biskupa wileńskiego przywilej na folwark Kurnie alias Kustoszyszki. IAM, s. 387.

^b Berniuny

^c Kunegunda z Matuszewiczów, żona Mikołaja Ruszczyca starosty porojskiego.

^d Bierzyja.

^e Kajetan Śmigielski, krajczy brasławski [?].

^f Stetkiewicza [?]. Osoba o tym nazwisku wymieniana jest wśród sygnatariuszy „kredensu” dla I. Burzyńskiego, Hedemann O., *op. cit.*.

^g Na zachodzie letnim.

Kołtyniany, dwór JP Ruszcycowej, nad rzeką Żejmianą wyżej wyrażoną z drugiej strony tejże rzeki w powiecie wiłkomirskim. Od kościoła parafialnego mierząc od Drzwi Wielkich Kościelnych wypada sznurów geometrycznych 4 i prętów 5 też [?]. Względem tegoż kościoła na zachód zimowy.

Kukle, JP Ruszcycowej także wyraźnie na zachód zimowy od kościoła, ½ mili małej, w powiecie wiłkomirskim.

Kurynie, J.O.Xcia Biskupa Wileńskiego dożywociem dan JJPP Okrayciom. Bliższe zachodu letniego jak zimowego, ½ mili niewielkiej od kościoła parafialnego, w powiecie wiłkomirskim.

Linkiszki, JP Ruszcycowej w powiecie wiłkomirskim, na północ względem parafii, odległość ½ mili miernej.

[k.42] mapa dekanatu

[k.42v]

Maciuciszki, folwark xx. Franciszkanów, pod wschodem letnim, 2 mile mierne, w powiecie wiłkomirskim.

Maciejuny, tychże xx. Franciszkanów, między północą i wschodem letnim, mila 1 mierna, w powiecie wiłkomirskim.

Narusze, xx. Franciszkanów, na północ od parafii, mila 1 wielka, w powiecie wiłkomirskim.

Oszkińce, JP Ruszcycowej, na wschodzie letnim staj regularnych od kościoła 23, w powiecie wiłkomirskim.

Pokiwniszki^a, zaścianek JP Kibortta^a, w powiecie wiłkomirskim, względem parafii na zachód letni, 1 mila wielka.

Pokiwniszki, JPXcia Biskupa Wileńskiego, w tymże miejscu i położeniu tylko przedzielone rzeką Kiewną, która wyrażona niżej będzie.

Płatuny, JWXcia wojewody wileńskiego, pomiędzy południem i zachodem zimowym w powiecie wiłkomirskim. Odległość od kościoła parafialnego 2 mile wielkie.

Poszakarwa, xx. Franciszkanów karczma, na wschodzie letnim, mila wielka 1, w powiecie wiłkomirskim.

Perweniszki, dwór JP Śmigielskiego^b, na wschodzie letnim, w powiecie oszmiańskim, mila 1 wielka od kościoła parafialnego.

^a Pokiewna.

Rekucie, tegoż JP [Antoniego] Śmigielkiego, w tymże miejscu, to jest na wschodzie letnim i w tymże powiecie oszmiańskim i odległość od kościoła też sama ponieważ na równi z dworem perweniskim.

Raszkulany^c, tegoż JP [Antoniego] Śmigielkiego, między wschodem letnim i południem, 1 mila od kościoła, w powiecie oszmiańskim.

Szakaliszki, JP Ruszczykowej, w powiecie oszmiańskim, między południem i zachodem zimowym, ½ mili miernej.

Zwierbliszki^d, JJPP Okrajciów, w powiecie wiłkomirskim, między zachodem letnim i zimowym, ½ mili wielkiej od kościoła.

Zaścianek zwany Itkaczany xx. Franciszkanów, przy wschodzie letnim, mila 1 mierna.

2do Od tego kościoła parafialnego w okolicy sąsiedzkiej są następujące

Łyngmiany, kościół parafialny w powiecie wiłkomirskim w dekanacie brasławskim w JW Tyszkiewiczowej^e wojewodziny smoleńskiej dobrach od północy nakł[...]ny [?] od wschodu letniego 1 ½ mili.

Łabonary, kościół parafialny w powiecie wiłkomirskim, dekanacie brasławskim w dobrach J.O.Xcia Biskupa Wileńskiego, pomiędzy zachodem zimowym i letnim 2 mile wielkie.

Połusze, kościół parafialny, w powiecie oszmiańskim dekanacie brasławskim, w dobrach tegoż Xdza Plebana Michniewicza^f, na wschodzie letnim, 1 ½ mili.

[k.43]

Poszumień, miasteczko, kościół parafialny xx. Karmelitów Bosych, w powiecie oszmiańskim dekanacie brasławskim, w dobrach JP Dowgiały^g, między wschodem zimowym i południem, 1 mila.

Święciany, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim dekanacie brasławskim, w dobrach JW wojewodziny smoleńskiej, blisko południa, 3 mile.

^a Z uwagi na wyżej wspomniany incydent nie wpuszczenia wizytatora przez kołtyniańskich franciszkanów, nie mamy możliwości skonfrontowania opisu z dokumentami wizytacyjnymi. Najprawdopodobniej chodzi o Franciszka Kiborta (patrz przypis do dworu Podzisna w parafii Widze).

^b Kurczewski podaje, że kaplica w Pierwoniszkach, która otrzymała indult w 1782 r. należała do Antoniego Szmigielkiego, podczaszego, *Biskupstwo wileńskie*, s. 487. W spisach urzędników nie występuje przedstawiciel tej rodziny o tym imieniu oraz pełniący funkcji podczaszego.

^c Reszkutany.

^d Żwirbliszki.

^e Anna z Pocijów Tyszkiewiczowa, wojewodzina smoleńska.

^f Ks. Kazimierz Michniewicz, proboszcz połuski.

^g Kazimierz Dowgiało, horodniczy wiłkomierski.

3tio Miasta znaczniejsze nie wyrażają się ponieważ od tej parafii kołtyniańskiej są odległe. Jako to Wilno mil 15 między południem a bardziej zachodem zimowym.

Wiłkomierz, mil 14 na zachodzie letnim i do północy skłania się.

4to Droga z Kołtynian do Wiłkomierza jest po części górzysta, kręta, błotnista, korzenista.

Do Wilna gościniec niezły tylko są po części piaski w lasach korzenie i ruczaje.

5to Jeziora dwa JP Ruszczykowej w powiecie oszmiańskim jedne pay [?] Kienis, drugie Jankuszki, szerokości jednakowej sznurów geometrycznych 4 i prętów 2 blisko jedne od drugiego, między południem i zachodem zimowym względem kościoła, ½ mili dobrej.

Jezioro Jeles do JP Dowgiałły należące, w powiecie oszmiańskim, ma szerokości i długości na kilkanaście sznurów, na południe od kościoła ½ mili dobrej.

Jezioro Sergielis tegoż JP Dowgiałły i jezioro Kumpecis także, względem kościoła na zachodzie zimowym 1 ½ mili. Te jeziora są w powiecie wiłkomierskim szerokość i długość pomierna będzie na 5 sznurów ponieważ są równe.

Jezioro Ledis JP Ruszczykowej, w powiecie wiłkomirskim ma w sobie 3 sznury geometryczne od kościoła między zachodem zimowym i letnim 1 ½ mili.

Jezioro Ledajcis w tymże samym miejscu, mało co większe i także długość od kościoła.

Jezioro Sakłucisz i Giłutis JW wojewodziny smoleńskiej, w powiecie wiłkomirskim są niemałe do kilkudziesiąt sznurów od kościoła pod zachodem zimowym ½ mili dobrej.

Jezioro Aukslinis, xx. Franciszkanów, niewielkie do 3 sznurów

Jezioro tychże xx. Franciszkanów Bałzajtis, trochę większe do 4 sznurów.

Jezioro xx. Franciszkanów Bałtis, będzie miało blisko sznurów 8. Te jeziora są w jednym miejscu położone pod wschodem letnim od kościoła 1 mila wielka.

Jeziora Niepir, Żejmiana, Wajsnis, Szakarwa, Łusza, dlatego razem się piszą ponieważ z sobą łączą się w jedno z drugiego wychodzi. Najprzód Niepir pod wschodem zimowym od kościoła z 500 kroków szerokości [k.43v] tego jeziora i długości będzie do kilkadziesiąt sznurów. Żejmiana nie większa od jeziora Niepir od kościoła pod wschodem zimowym 1 mila.

Wajsnis, jezioro niewielkie do kilku sznurów od kościoła na wschodzie letnim ¼ mili.

Szakarwa, jezioro równe Żejmianie jeziorowi od kościoła pod wschodem letnim mila jedna.

Łusza, jezioro szerokość jego będzie $\frac{1}{8}$ mili, długości będzie mila pod wschodem letnim od kościoła 1 mila wielka.

Bagno znaczniejsze zwane Komsza szerokie na 12 sznurów, długie z $\frac{1}{4}$ mili lekkiej od kościoła pod zachodem letnim.

Rzeka Żejmiana poczyna się od kościoła o kilkaset kroków wychodzi z jeziora Niepir wyżej wyrażonego. Tak jak jest na początku, dzieli powiat wilkomirski od oszmiańskiego. Tą rzeką płyną brewy [?] płyty, na tej rzece jest most dobry w samych Kołtynianach.

Rzeka Kiewna w powiecie wilkomierskim niewielka od kościoła pod zachodem $\frac{1}{2}$ mili.

6to Lasów w tej parafii kołtyniańskiej jest dosyć na około mila 1 na południe szerokości i długości na zachód zimowy i letni $1 \frac{1}{2}$ mili, na północ $1 \frac{1}{2}$ mili, szeroka i długa na wschód mila, w tej puszczy drzewa różnego jest dosyć Br[...]low i masztów dostać można, pola odkrytego także naokoło jest niemało ale więcej latem zdaje się jak pola czystego [?].

7mo W tej parafii młyn tylko jeden JP [Kajetana] Śmigielskiego na rzece małej Kretonie, która wpada do jeziora Żejmiany. Od kościoła pod wschodem zimowym mila dobra. Innych machin tak wodnych, jako wietrznych ani miejsc starożytność oznaczających ani też co by się ściągало do historii naturalnej nie masz i nie słychać.

8mo Drogi partykularne w tej parafii i trakty publiczne tak się opisują.

1mo Droga do Łyngmian razem i trakt publiczny zimowy i letni ryski. Począwszy od kościoła parafialnego kołtyniańskiego przez most na rzece Żejmianie wyżej opisanej. Na północ puszcza, droga korzenista, piaszczysta, górzysta po prawej stronie widać wioska Stogulany gdzie się kończy parafia kołtyniańska.

2do Droga do Łabonar gdzie jest kościół parafialny na zachód letni i zimowy. Po części względem kościoła kołtyniańskiego przez tenże most na rzece Żejmianie suchym polem do lasu, w lesie zaś przykra droga aż do karczmy JP Satkiewicza nazywającej się Brzeziszki gdzie się kończy parafia kołtyniańska.

[k.44]

3tio Droga do Poszumienia gdzie jest kościół parafialny po części lasami, po części suchym polem wjechawszy w las czysty są o $\frac{1}{4}$ mili dwa domy szlacheckie Bujwidy nazwane i w tym miejscu kończy się parafia kołtyniańska.

4to Droga do Połusza razem i gościniec brasławski pod wschodem letnim począwszy od kołtyniańskiego kościoła drogą suchą i polem czystym w prawej stronie

widać zaraz wieś Aszkińce nad jeziorem Wajsnis. O [1] milę od tej wioski jest karczma Poszakarwa xx. Franciszkanów na tymże trakcie nad jeziorem Szakarwą i tam jest granica parafii kołtyniańskiej.

9no Ta parafia kołtyniańska ma w sobie część do powiatu oszmiańskiego i część do powiatu wiłkomirskiego wsi. Granicą jest rzeka Żejmiana jako jest wyżej wyrażone. Ta część która należy do powiatu oszmiańskiego pod wschodem letnim i południem a część do powiatu wiłkomirskiego na wschód letni, północ na zachód letni zimowy, co się łatwo da poznać z opisanie tej całej parafii.

że tak jest stwierdzam własną ręką Xiądz Jan Paszkiewicz
gwar[dian] kołtyn[iański]

10. Kukuciszki

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 615, k. 300-303 (oryginał).

[k.300]

Parafia Kukuciska

1mo Kościół parafialny^a we wsi kukuciskiej położony, w powiecie wilkomierskim w dekanacie brasławskim. Wioski i miejsca do tej parafii należące są w powiecie wilkomirskim według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Andrejkiańce, JWXcia Pasterza do klucza kukuciskiego należy, między północą i zachodem letnim względem kościoła kukuciskiego, mila 1 mała.

Awiniszki, do tegoż klucza, między wschodem letnim i zimowym, $\frac{1}{4}$ mili wielkiej^b.

Azustrupis, zaścianek do tegoż klucza, pod samym wschodem zimowym, $\frac{1}{4}$ mili miernej.

Azuwiżyntis, do tegoż klucza tamże.

Apidemis, zaścianek do plebanii kukuciskiej, między wschodem letnim i zimowym, mila mierna 1.

Bilakiamie, do klucza kukuciskiego, między północą i zachodem letnim, 1 $\frac{1}{2}$ mili miernej.

Borejsze, do tegoż klucza, między północą i wschodem letnim, $\frac{1}{4}$ mili wielkiej.

Bujtuny, do tegoż klucza, między wschodem zimowym i letnim, $\frac{1}{4}$ mili wielkiej.

Czernikiszki, zaścianek do tegoż klucza, między zachodem letnim i zimowym, 1 $\frac{1}{2}$ mili małej.

Datenie, JP Towiańskiej^c, na samo południe, mila wielka 1.

Dryże, do plebanii kukuciskiej, między wschodem letnim i zimowym, mila mierna 1.

Gimżyszki, JP Hornowskiego^d na zachód letni, 1 na mila wielka.

Gudele, JW Zyberka^e na zachód zimowy, mila 1 wielka.

Grucie, do klucza kukuciskiego, między północą i wschodem letnim, mili 1 $\frac{1}{2}$ małej.

Grzybowczyszki, JP Janowicza^a, między południem i zachodem zimowym, mile 2 mierne.

Galiniszki, do klucza kukuciskiego, na zachód zimowy, 1 mila mierna.

^a Pw. Trójcy Najświętszej i św. Jana Chrzciciela. „(...) erygowany pod tytułem Trójcy Najświętszej i S^{go} Jana Chrzciciela, zbudowany kosztem niegdyś śp. Jmc Xdza Węslawowicza plebana kukuciskiego, konsekrowany p. JW. Jmci Xdza Konstantyna Kazimierza Brzostowskiego Biskupa Wileńskiego roku 1689 9 Junij”, *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 145. „Kościół parafialny kukuciski drewniany w roku 1664 kosztem Biskupa Wileńskiego Abrahama Woyny wybudowany, a w roku 1689 kosztem Biskupa Wileńskiego Konstantyna Brzostowskiego na nowo przebudowany i tegoż roku junii dnia 9 przez tegoż biskupa pod nazwaniem So Jana Chrzciciela konsekrowany”. BUWil. F4 – A2740.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany dla pani Towiańskiej *a.n.*

^c Towiańska Aniela (Angela), starościna inturska, żona Antoniego Gierałta Towiańskiego, starosty inturskiego, horodniczego wileńskiego *Niesiecki, SGKP*.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane jako dożywocie Kazimierza Hornowskiego, skarbnika orszańskiego.

^e Najprawdopodobniej chodzi o Jana Zyberga, wojewodę brzeskoliteńskiego, starostę bolnickiego *SGKP*, t. I, s. 302.

Ignatyszki, do tegoż klucza, między wschodem letnim i zimowym, ½ mili miernej.
Kukuciszki, wieś w której kościół parafialny jest punktem, względem którego czyni się opisanie całej parafii, sama wieś należy do klucza kukuciskiego.

[k.300v]

Kukuciszki, dwór J.O.Xcia Pasterza, na wschód zimowy, kroków 600.

Karwiliszki, od klucza kukuciskiego między wschodem letnim i zimowym, mila 1 mierna.

Kaczuny, od tegoż klucza, na wschód letni, ½ mili miernej.

Koszejki, JW Morykoniego^b, na zachód zimowy, 1 ½ mili miernej.

Kieszys, zaścianek od klucza kukuciskiego, między wschodem letnim i zimowym, ½ mili miernej.

Krzybiszki, zaścianek od tegoż klucza, między zachodem letnim i zimowym, mila 1 wielka

Lepiniszki, zaścianek JP [Kazimierza] Hornowskiego na zachód letni, ½ mili wielkiej.

Ligatowkis, zaścianek JP [Benedykta] Surgowta, na zachód letni, 1 ½ mili miernej.

Mintowtyszki, od klucza kukuciskiego, na południe, ½ mili wielkiej.

Mulwiszki, do tegoż klucza, między zachodem letnim i zimowym, 1 ½ mili miernej.

Matulańce, JP Towiańskiej, między zachodem zimowym i południem, 1 ½ mili miernej.

Mełejkiszki, zaścianek do starostwa czywilskiego, na zachód zimowy, 1 ½ mili.

Mackiańce, JP Wasilewskiego^c, na zachód zimowy, ½ mili wielkiej.

Nepruny, do plebanii mejszagolskiej, na południe, mila wielka.

Natrinis, zaścianek od klucza kukuciskiego, między południem i wschodem zimowym, 1 ½ mili miernej.

Obugaliszki, zaścianek do tegoż klucza, na zachód zimowy, 1 ½ mili miernej.

Osmoły, do tegoż klucza, na zachód letni, ½ mili wielkiej.

Pełenie, do tegoż klucza, między zachodem letnim i zimowym, ½ mili miernej.

Poszekscie, do tegoż klucza, na południe, 1 ½ mili miernej.

^a Marcyan (Marcin) Janowicz, podstoli wilkomierski.

^b Franciszek Morykoni, chorąży powiatu wilkomierskiego.

^c W *Wizytacji dekanatu braślawskiego 1782-1783*: „w tenucie Wasilewskiego, skarbnika, pojezuickie”. Być może chodzi o Tadeusza Wasilewskiego, w 1771 r. wojskiego orszańskiego lub Adama Wasilewskiego, który był miecznikiem orszańskim w 1780 r. i 1784 r. *Kalendarz Wileński*.

Pagilbis, zaścianek do tegoż klucza, między wschodem zimowym i letnim, ½ mili wielkiej.

Pasolis, zaścianek do tegoż klucza, między północą i wschodem letnim, ½ mili wielkiej.

Pawizyntis, zaścianek do tegoż klucza, między wschodem zimowym i południem, ¼ mili miernej.

Popełekis, zaścianek do tegoż klucza, między wschodem letnim i zimowym, ½ mili wielkiej.

Puczkaryszki, folwark do plebani kukuciskiej, między wschodem letnim i zimowym, miła 1 mierna.

Poużole^a, do plebanii kukuciskiej, między wschodem zimowym i letnim, miła 1 wielka.

[k.301]

Pagilbis, zaścianek, do tejże plebanii, tamże.

Pakapis, zaścianek, do tej plebanii, tamże.

Pleskiszkis, JP Towiańskiej, między południem i zachodem zimowym, miła 1 mierna.

Pawadokarys, J.O.Xcia Radziwiłła, między południem i zachodem zimowym, 1 ½ mili miernej.

Poniewirz^b, folwark JP Hornowskiego, między zachodem letnim i północą, ½ mili wielkiej.

Ryliszki, zaścianek do plebanii kukuciskiej, między wschodem letnim i zimowym, miła 1 mierna.

Ruzgiszkis, zaścianek do klucza kukuciskiego, na wschód letni, ¾ mili miernej.

Rudynie, do tegoż klucza, na północ, ¼ mili małej.

Raunonupis, zaścianek JP [Benedykta] Surgowta, między południem i zachodem zimowym ½ mili miernej.

Szaki, do klucza kukuciskiego, między zachodem letnim i zimowym, miła 1 wielka.

Szłapie, zaścianek JP Hornowskiego, między wschodem letnim i północą, ¼ mili miernej.

Sydabrymis, zaścianek JP Surgowta między południem i zachodem zimowym ½ mili miernej.

Tarajle, do starostwa cywilskiego, między południem i zachodem zimowym, ¾ mili.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Poużole.

^b Poniewież.

Trinkuny, do klucza kukuciskiego, na wschód zimowy, 1 ½ mili miernej.

Widziuny, do tegoż klucza, między zachodem letnim i zimowym, ¾ mili miernej.

Wojele, do plebanii kukuciskiej, między wschodem letnim i zimowym, mila 1 wielka.

Worańce, do starostwa czywilskiego, na zachód zimowy, mila wielka.

Wikiańce, JP Wasilewskiego, między południem i zachodem zimowym, mila 1 wielka.

Żuramisзки, do klucza kukuciskiego, na zachód zimowy, mila wielka.

2do Od tego parafialnego kościoła, kościoły w okolicy sąsiedzkie są następujące.

Łabonary, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim, w dekanacie zaś brasławskim, w dobrach J.O.Xcia Pasterza, na południe, mil 3miernych.

Malaty, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim, w [k.301v] w dekanacie zaś pobojskim, w dobrach J.O.Xcia pasterza, między południem i zachodem zimowym.

Tauroginie, kościół parafialny w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach tegoż J.O.Xcia Pasterza na wschód letni względem kościoła kukuciskiego, 1 ½ mili miernej.

Uciana, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim w dekanacie kupiskim, w dobrach JP Strutyńskiego^a, między zachodem letnim i północą mile 2 mierne.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła kukuciskiego są: Brasław, miasto sądowe na wschód letni 15 wielkich.

Wilno, miasto stołeczne litewskie, na południe mil 15 miernych.

Wiłkomierz, miasto sądowe przy rzece nazwanej Święta, leży między zachodem letnim i zimowym mil 8 wielkich.

4to Droga z Kukuciszek do Brasławia kamienista, górzysta twarda miejscami błotnista i kręta.

Droga z Kukuciszek do Wilna piaszczysta, kamienista, kręta, miejscami błotnista.

Droga z Kukuciszek do Wiłkomierza błotnista, kamienista, kręta, górzysta.

Z Kukuciszek do Brasławia letnią drogą godzin [...] jazdy zimowa zaś [...].

Z Kukuciszek do Wilna letnią porą godzin najmniej 20 wespół z popasem, zimową zaś za godzin 16 można stanąć.

Z Kukuciszek do Wiłkomierza letnią drogą razem z popasem godzin 12, zimową zaś za godzin 10 można zajechać.

^a Ildefons Strutyński, gen.-major wojsk koronnych. *Aftanazy*.

5to Jezioro Ałksnas, długości być może kroków 2000 szerokości zaś kroków 500, między zachodem letnim i zimowym, od kościoła parafialnego ¼ mili.

Jezioro Aszerinis^a, okrągłe diametra^b kroków będzie najmniej 200 leży, między południem i zachodem zimowym ¼ mili.

Jeziorko drugie tegoż imienia, długości kroków 300 szerokości 150, między zachodem letnim i zimowym ½ mili miernej.

Jeziorko trzecie tegoż imienia, małe między wschodem letnim i zimowym, 1 ½ mili miernej.

Jezioro Alsodelis, małe i nierybne, między wschodem zimowym i południem, mile 2 mierne.

Jezioro Delindis, małe nieużyteczne, między północą i zachodem zimowym, ¼ mili.

Jezioro Delinis, małe na wschód zimowy mila 1 wielka.

[k.302]

Jeziorko drugie także Delinis, na zachód zimowy 1 ¼ mili.

Jezioro Dumblis, długości 800 szerokości 500 kroków, między północą i zachodem zimowym ¼ mili miernej.

Jeziorko drugie Dumblis, między wschodem zimowym i południem, ½ mili miernej.

Jeziorko Giłuzis, długie 600 szerokie zaś 300 kroków między wschodem letnim i zimowym ½ mili małej.

Jeziorko Gilis, 500 kroków długie a 200 szerokie między zachodem letnim i zimowym ½ mili miernej.

Jezioro Gałonej tej parafii dotyka brzegiem, całe zaś pod inszemi nazwiskami do plebanii łabonarskiej należy, mówię [?] do parafii łabonarskiej między wschodem zimowym i południem 1 ½ mili miernej.

Jezioro Kierepłās, małe na wschód letni ½ mili miernej.

Jeziorko Limina, małe na wschód zimowy ½ mile wielkie.

Jeziorko Lidekis, małe na południe ½ mili wielkiej.

Jeziorko Medynad, małe na wschód zimowy mila wielka.

Jeziorko Nodażenie, małe między wschodem letnim i zimowym – ¾ mili miernej.

Jeziorko Niewieszielis, okrągłe diameter kroków ze 200, między zachodem letnim letnim i północą ¾ mili.

^a Jez. Aszerynis.

^b Diameter, diametr <grec. *diametros*> - średnica.

Jeziro Pełekis, długości kroków najmniej 1000 szerokości zaś 500 między zachodem letnim i zimowym ½ mili miernej.

Jeziorko Siesikas, małe między zachodem letnim i zimowym ½ mili miernej.

Jeziro Wieszis, okrągłe diameter 300 kroków między zachodem letnim i zimowym ½ mili miernej.

Jeziorko Sturalis, małe między południem i zachodem zimowym ¼ mili małej.

Jeziorko Strupis, długości 500 kroków szerokości 300 między wschodem zimowym i południem ½ mili miernej.

Jeziorko Wielejkiskis, małe nierybne na wschod zimowy 1 ½ mili wielkiej.

Jeziorko Wienawelksnis, małe na wschód zimowy ½ mili wielkiej.

Jeziro Wiżyntas, okrągłe diameter kroków 500 między zachodem letnim i północą ¼ mili wielkiej.

Jeziorko Wiłejkis, małe między zachodem letnim i zimowym- ½ mili miernej.

Jeziorko Żwnigis, małe między zachodem letnim i północą ¼ mili mierne.

Jeziorko Żarktis, małe między zachodem letnim i zimowym ¼ [...]

[k.302v.]

Jeziorko Zuwintas, długie na 600, szerokie zaś na 300 kroków między zachodem letnim i zimowym ½ mili miernej.

Błota Pukazinies nazwane na ¼ mili wielkiej rozciągające się w jesieni i na wiosnę niedostępne, w lecie zaś miejscami trawa rośnie dla kępów i zarośli, kosić nie można. Między zachodem letnim i zimowym ¼ mili względem plebanii kukuciskiej.

Błoto Erkešešes zwane ¼ mili rozległości nieużyteczne między północą i wschodem letnim ¼ mili od plebanii odległe.

Bagien, stawów, brodów, sadzawek, kanałów, mostów przepraw grobli, tam, rzek spławnych nie ma. Ruczaik Wiżynta wychodzi także z jeziora tegoż nazwiska Wiżyntas wschodzi kręto do jeziora Giłuzia, z tego wychodzi, idąc najwięcej zaroślami lasami i wraz powiększając się wpada do jeziora Gałonej. Ruczaik drugi zowiący się Giłba wychodzi z rojstu^a czyli źródeł, idąc kilkaset kroków wpada do Wiżynty między wschodem letnim i zimowym o mierne ¾ mili. Ruczaik trzeci zowiący się Laukisnis wychodzi z jeziora tegoż nazwiska w parafii tauroginskiej sytuowanego, idąc kręto mimo folwark Puczkaryszki do plebanij kukuciskiej należący, wpada do Wiżynty o ¼ mili od tegoż folwarku. Ruczaik czwarty wychodzi z błota Erkešešes, nazywa się on

^a Rojsty <litew. *raistas*> miejsca bagniste, pokryte mchem, mokradła.

Kreszonas przechodzi mimo Bilakiemie, mimo samych Gruń, wchodzi do parafii uciańskiej, mimo samej Uciany idzie dalej.

6to Lasu jest więcej w parafii kukuciskiej niż pola, osobliwie wyjechawszy z Kukuciszek o $\frac{1}{4}$ mili małej do Łabonar jadąc $1\frac{1}{2}$ mili wielkiej samego boru w prawo i w lewo rozciągającego się na mil kilka. Drzew osobliwszych gatunków nie ma, prócz sosny, brzozy, olchy, miejscami zaś chrosty zarosłe blisko $\frac{1}{4}$ mili długości i szerokości mające, które, że nie mają własnych nazwisk tu się nie kładą.

7mo Młynów dwa do klucza kukuciskiego, na ruczaiu Wiżynta zwanym o $\frac{1}{4}$ mili małej od plebanii kukuciskiej. Drugi do plebanii kukuciskiej należy, stoi na ruczaiu Gilba zwanym o $\frac{3}{4}$ mile mierne odległy od tejże plebanii między wschodem letnim i zimowym. Rudni, zaś hamerni, hut, foluszów, miejsc starożytność oznaczających, wód słonych żadnych nie ma.

[k.303]

8mo Drogi partykularne i trakty publiczne podług miary mil tak się opisują.

Droga do Łabonar, razem trakt publiczny wileński tak letni jako też zimowy. Począwszy od kościoła parafialnego kukuciskiego na wschód zimowy mimo samego dworu kukuciskiego, o $\frac{1}{4}$ mili miernej po lewej ręce idąc zaścianki Azustrupis i Azuwiżyntis, wioska zaś Bujtuny stąd zaczyna się, bór po lewej i prawej ręce, ujechawszy $1\frac{1}{2}$ mili szczerymi borami, w lewo o $\frac{1}{2}$ mile wioska Trinkuny, tu koniec parafii kukuciskiej.

Droga do Taurogin i razem do Brasławia. Ujechawszy $\frac{1}{4}$ mile w prawo o $\frac{1}{8}$ mili zaścianek Awiniszki, dalej polem otwartym więcej niż chrosniakami o $\frac{1}{2}$ mili, w prawo polem otwartym Kaczuny, $\frac{1}{8}$ mili. Dalej wprost jadąc o milę mierną wjada się [?] w dół suchy, który jest granicą parafii kukuciskiej od tauroginskiej i razem dekanatu wilkomirskiego od brasławskiego.

Droga do Małat. Polem otwartym o $\frac{1}{2}$ mile w prawo Pełenie o kilkaset kroków dalej o milę karczma i wieś Worańce. dalej od Worańców po lewej wieś Tarajle. dalej o 1 mile wielką wieś Wikiańce. Dalej o $1\frac{1}{4}$ mili wieś Gudele, która rozgranicza parafię kukuciską od malackiej.

Droga do Uciany. Polem otwartym ujechawszy $\frac{1}{4}$ mili, w prawo widać wieś Borejsze, dalej o $\frac{1}{2}$ mili wielkiej, w prawo przez chrosty wieś- Osmoły, dalej o $\frac{3}{4}$ mili niemal, w prawo Poniewież, za nim o $\frac{1}{2}$ mili Bilakiamie wieś która jest punktem gdzie się schodzą parafie kukuciska, taurogińska, i uciańska, i razem punktem końcowym dekanatu wilkomierskiego od brasławskiego wprost od kościoła kukuciskiego, o mile

wielką Gimżyszki uieżdżając na dół o kroków 600 karczma Wiezgieła, dalej o 1 ¼ Grunie wieś tu się kończy granica parafii kukuciskiej.

Droga do Wiłkomierza. Wyjechawszy polem otwartym o ½ mili Kiautupis karczma do klucza kukuciskiego [należąca], dalej o ¾ mili wieś Andrejkińce, która odgranicza parafię kukuciską od malackiej.

Droga do Wojele. Przejechawszy o ¼ mili wielkiej wieś Bujtuny zakreca się w lewo przerywkami lasem szczupłym i polem o mile na samej drodze wieś Wojele, która jest punktem gdzie się schodzą parafia kukuciska, tauroginska i łabonarska, jest oraz punktem końcowym D[ekana]tu wiłkomierskiego od brasławskiego.

Parafia kukuciska cała położona w powiecie wiłkomierskim, granica parafii kukuciskiej od tauroginskiej jest razem granicą dekanatu wiłkomierskiego od brasławskiego.

Takowe opisanie parafii kukuciskiej podpisem ręki mej
stwierdzam.

X. Adam Szukszta

Kommendarz Urzędowy Pleb[anii] Kukuciskiej

11. Łabonary

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 608, k.268-274v (oryginał).

[k. 268]

Parafia łabonarska

Imo Kościół parafialny w miasteczku Łabonarach położony, w powiecie wilkomierskim, w dekanacie brasławskim^a. Wsie i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie, według porządku alfabety ułożone, jak tu porządkiem idą.

Antołomieście, JO księcia biskupa wileńskiego, należące do klucza kukuciskiego. Leżą na północ, mile 2 od kościoła parafialnego.

Antołokaje^b, tegoż J.O. księcia, między południem i zachodem letnim, mile 2.

Ażubale^c, tegoż J.O. księcia, na zachodzie zimowym, kroków 600.

Ażupie^d, do kościoła łabonarskiego należące, pod wschodem zimowym, ½ mili letkiej.

Arszkietynie, zaścianek Jmci P Żarnowskiego^e, pod zachodem zimowym, mile 2 letkie.

Baranowa^f, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem i południem, mile 2 dobre.

Budry, Jmci P Stauryły^g, między zimowym wschodem i południem, ½ mili.

Budryzki, Jmci P Bukowskiej^h, na zachodzie, mil 3 dużych.

Czuliszki, J.O. księcia pasterza, między południem i zachodem zimowym, mili 1 ½ dobrej.

Czajdiszki, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem i południem zimowym, mile 3 wielkie.

Dandyszki, Jmci P Żarnowskiego, na zachodzie zimowym, mile 2.

^a Ks. Kurczewski podaje, że kościół parafialny pw. Narodzenia N.M.P. fundowany był przez biskupów wileńskich przed 1522 r. i znajdował się w nim cudowny obraz NMP. *Biskupstwo wileńskie*, s. 205.

^b Antołokaja.

^c Ażubalis.

^d W *Wizytacji parafii łabonarskiej 1796 r.* BARIS (dalej *Wizytacja 1796*) występuje nazwa Ażapis.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* w parafii Łabonary występują Żarnowscy, rotmistrzowie starodubowscy i podstoli parnawscy. W spisach urzędników inflanckich nikt o takim nazwisku nie pełnił funkcji podstolego parnawskiego, natomiast w spisach urzędników województwa smoleńskiego zapisany jest Jan Żarnowski, podstoli starodubowski. Por. *Urzednicy WKL. Spisy*, t. IV, *Ziemia smoleńska i województwo smoleńskie XIV-XVIII w.*, Warszawa 2003, s. 292.

^f Baranowo.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś i folwark Budry, będące w zastawie JP Stauryły *a.n.*, cześnika. Nikt o takim nazwisku nie występuje w spisach urzędników województw Wielkiego Księstwa Litewskiego.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Budryzki, należący do rodziny Żarnowskich *a.n.*, „w zastawie pani Bukowskiej *a.n.* i zięciów”. Bukowscy byli rodziną kalwińską zamieszkującą WKL. Jej przedstawiciele są wymieniani w herbarzu Łodzi-Czarneckiego (*Herbarz podług Niesieckiego* t. 1), w opracowaniach dotyczących Jednoty Litewskiej (*Spisy synodów i sesji prowincjonalnych Jednoty Litewskiej 1611-1913*, Wilno 1913), a także w opracowaniu Szymona Konarskiego *Szlachta kalwińska w Polsce*, Warszawa 1936. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* mowa jest o kilku przedstawicielach rodziny Bukowskich: „pani Bukowskiej i jej zięciach”, „Bukowskim, podstolim parnawskim”, „Bukowskim, starościcu kurkłańskim”. W przypadku „pani

Drabiszki, folwark Jm P Pałaszewskiego^a między północą i wschodem letnim mile 2.
Gatakiemia^b, J.O. księcia biskupa, na północ letni, mila 1.

Grzybowski, tegoż J.O. księcia, między zachodem i południem, mili 1 ½
dobrej.

Grodniszki, Jm P Platera^c, na zachód zimowy, mile 2 dobre^d.

Gienaliszki, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem zimowym i południem, mile
2.

Gieniakałnis, J.O. księcia biskupa, na północ, mile 2.

[k.268v]

Jauniszek^e, [zaścianków] troje koło rzeki Łokai JmP [Judyty] Łopacińskiej na
samym południu mile 2 spore.

Jodzieniszki, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem i południem, mile 2.

Kiewnoliszki, nad rzeką Kiewną J.O. księcia biskupa, na wschodzie letnim, mili 1
½.

Kumpy, do plebanii łabonarskiej należące, między wschodem zimowym a południem,
¼ mili letkiej.

Łabonary, miasteczko J.O. księcia pasterza, w którym jest kościół parafialny.

Łamesta,^f Jm P [Jakuba] Pałaszewskiego pod wschodem letnim mile 2 duże.

Munduny, Jmci księdza pobojskiego^g, między południem i zachodem, mile 2 duże.

Mazuryszki, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem i południem zimowym, mile
2.

Mile, Jmci pana [Jana] Żarnawskiego, na zachodzie zimowym, mile 2 od kościoła
parafialnego.

Posiewrie^h, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem i południem zimowym, mile
2 dobre^a.

Bukowskiej” w opracowaniach nie ma informacji o takiej osobie mającej dwie dorosłe córki, których
mężowie mogliby dzierżawić wieś.

^a Jakub Pałaszewski, regent ziemski i grodzki brasławski.

^b Gatokiemia.

^c Kazimierz Konstanty Plater, starosta daugieliski.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Gradnieszki położony w podobnej
odległości zapisany do Żarnowskich *a.n.*

^e Jawniszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwa zaścianki Jauniszki zapisane były do
„Jw. Łopacińskiego, do dworu Bijun należące”. Dwór „Bijuny” nie występuje w tekście *Opisów* i w
innych miejscach *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

^f Łowmieście.

^g Proboszczem pobojskim w 1784 r. był ks. Adam Wolweran. CAH Wilno, F. 694, op. 1, nr 3504, k.
477. *Wizytacja dekanatu pobojskiego 1782-1784*, s. 8.

^h Posierwy.

Pogudaniszki, tegoż, tamże.

Połokaje, tegoż księcia Jmcia, mile 2 duże od kościoła parafialnego, na południe.

Poszeksztis, do plebanii łabonarskiej należący, na wschód zimowy, $\frac{3}{4}$ mili od kościoła parafialnego.

Pokiewnie, Jmci P Rewkowskiego^b, pod wschodem letnim, mila 1.

Porosza^c, JmciP Żarnawskiego, na samym południu, mila 1.

Polidakie, J.O. księcia biskupa, między zachodem zimowym a południem, mila 1 niewielka.

Podwornie, Jmci P Żarnawskiego, między południem i zachodem letnim, mile 2 duże.

[k.269]

Puszyny, Jmci Pani Towiańskiej, między południem a zachodem zimowym, mile 2 duże.

Pażole, JmP Żarnawskiego, mile 2, między południem i zachodem

Powojnie, J.O. księcia biskupa, na północ samo, mila 1.

Poejsiacie, tegoż, tamże.

Płauciszki, tegoż księcia biskupa, pod wschodem letnim, mile 2 duże.

Pakinie, tegoż księcia biskupa, między zachodem i południem, mila 1.

Paulsodie^d, tegoż J.O. księcia biskupa, na północ, mila 1.

Powiażyncie, tegoż, tamże, mila 1.

Poperszoksznis, nad rzeką Dumbła, na południe, tegoż J.O. księcia biskupa, $\frac{1}{2}$ mili^e.

Pokalniszki, tegoż J.O. księcia biskupa, między zachodem i południem, mila 1.

Prudziszki, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem a południem, mila 1.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Siaury położony w podobnej odległości należący do ks. Radziwiłła.

^b W 1783 r. podpis na zjeździe szlachty powiatu oszmiańskiego złożył Franciszek Rewkowski strażnikowicz wilkomierski, *Powiat oszmiański*, t. II, s. 267. W dokumentach sądowych brasławskich występuje Szymon Rewkowski (bez żadnej funkcji i nie posiadający żadnej własności ziemskiej), CAH Wilno F. S.A. 15418 k. 532. *Spisy*, t. I podają Franciszka Swienkowa Rewkowskiego jako strażnika wilkomierskiego w 1782 r. z zaznaczeniem, że u Jankowskiego występuje jako strażnikowicz (1783). W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Rewkowski *a.n.*, strażnik inflantski ma zapisany zaścianek Poejsiacie.

^c Porosze. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występują dwa zaścianki o tej nazwie na terenie parafii Łabonary. Jeden z nich zapisany jest do JP Żarnawskiego *a.n.* a drugi do biskupa wileńskiego.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Poalsodie leżący w podobnej odległości zapisany do „JOXięcia Pasterza”.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Perszoksna zapisany do „JOXCia Radziwiłła” w odległości $1\frac{1}{2}$ mili od kościoła parafialnego.

Rudupia^a, J.O. księżęcia biskupa między północą a wschodem letnim, mile 2.
 Staszki szki, tegoż J.O. księcia biskupa, mile 2, między zachodem i południem.
 Szewszyski, Jm księdza pobojskiego^b, na zachodzie zimowym, mile 2.
 Szurpiszki, JmP Hornowskiego, na zimowym zachodzie mil 2.
 Stryżowszczyzna Jm. P Żarnowskiego, mile 2 duże, między po[łudniem] a zachodem.
 Styrnie, dwór JmP Żarnowskiego^c na zimowym zachodzie, mile 2.
 Szejki^d, JmP Platera, na zachodzie zimowym, mile 2 duże.
 Styrnie, [dwór]^e JmP Hornowskiego, na zimowym zachodzie, mile 2.
 Synduszki, zaścianek J.O. księcia biskupa, między wschodem i północą, mila 1 duża.
 Syłgutiszki^f, tegoż J.O. księcia, na północ, mile 2 od kościoła parafialnego.
 2 Uniszki, Jmci P Pałaszewskiego, na północ, mile 2 od kościoła parafialnego.
 Sznaryszki, Jmci P Żakiewicza, na zachodzie letnim, mila 1.
 3 Widugira^g, J.O. księcia biskupa wileńskiego, 1 mila niewielka, na południe.
 Warwoliszki, Jmci P Morykoniego, mila 1, na zachodzie letnim^h.
 Wojwodziszki, tegoż, tamże, mila 1 wielka.
 [k. 269v]
 Wilkakalnisⁱ, J.O. księżęcia biskupa, na północ, mile 2 od kościoła parafialnego.
 Widziszki, tegoż J.O. księcia biskupa, na północ, mili 1 ½ .
 Wiażyszki^j, tegoż księcia biskupa, na północ, mile 2 od kościoła parafialnego.
 Żukowszczyzna^k, J.O. księżęcia Radziwiłła, między wschodem zimowym a południem, mile 2 duże.
 Zarosze^a, J.O. księcia Masalskiego, pod samym południem, mile 2.

^a Rudupis.

^b ks. Adam Wolweran. CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 3504, k. 477. *Wizytacja dekanatu pobojskiego 1782-1784*, s. 8

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wymieniana jest kaplica przy dworze styrniańskim należącym do Żarnowskiego (s. 170). Ks. Jan Kurczewski podaje, że kaplica w Styrniach należała do Żarnowskiej a.n., podstoliny [parnawskiej]. Indult kaplica otrzymała w 1783 r. *Biskupstwo wileńskie*, s. 491.

^d Szejkiszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Szejki zapisana jako własność „Jw. Platera generał adiutanta wojsk WKL”.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje dwór Styrnie należący do Wasilewskiego a.n., skarbnika orszańskiego, określane także jako Styrnie Pojezuickie (s. 170)

^f Syłgudyszki

^g Widugiry

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark Woywoliszki zapisany do Franciszka Morykoniego, chorążego wilkomierskiego.

ⁱ Wiłkokalnis

^j Wieżyszki (w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Weżyszki)

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako Żakowszczyzna.

Zubiszki, Jm księdza giedrojckiego, na zachodzie zimowym, mile 2 [?].

Żagary, JmciP Żarnawskiego, na zachodzie tymże, mile 2.

Życzki^b, Jeymci Pani Towiańskiej starościny inturskiej, na zachodzie, mile niewielka.

Żezdrys^c, J.O. księżęcia biskupa, na północ zimową, mile 3.

2do Kościoły postronne od tegoż kościoła parafialnego w okolicy sąsiedzkiej są te:

Kościół parafialny kukuciski, w powiecie wilkomierskim w dekanacie brasławskim w dobrach J.O. księcia biskupa wileńskiego na północ mile 3 niezbyt wielkie.

Kościół parafialny taurogiński, w powiecie brasławskim i dekanacie, i dobrach tegoż J.O. księżęcia biskupa wileńskiego względem kościoła parafialnego łabonarskiego mile 3 dobre między północą i zachodem letnim.

Łyngmiany, kościół parafialny łyngmiański w ciwuństwie wileńskim JWJmP Tyszkiewiczowej leży pod wschodem letnim mile 2 dobre.

Kołtyniany, kościół parafialny kołtyniański Ichmci xx. Franciszkanów sit[uum] mający między wschodem i południem letnim mili 2 ½ w powiecie oszmiańskim.

Janiszki, kościół parafialny janiski w dobrach JmciP Wasilewskiego w województwie wileńskim sit[uum] mający leży między wschodem zimowym a południem odległy onego na mile 4 od kościoła parafialnego.

Inturki, kościół parafialny inturski w dobrach starostwa inturskiego leży między zachodem i południem [k.270] zimowym mile 3.

Malaty, kościół parafialny malacki w dobrach J.O. księcia pasterza na zachodzie letnim mile 4.

3tio Miasta znaczniejsze około kościoła łabonarskiego są te:

Wilno, miasto stołeczne Wielkiego Księstwa Litewskiego na południu leży względem kościoła parafialnego łabonarskiego mil 12.

Wilkomierz, miasto sądowe przy rzece nazwanej Święta leży na zachodzie letnim mil 10 od kościoła parafialnego.

4to Droga z Łabonar do Wilna górzysta, kręta, piaszczysta i błotnista miejscami, także mosty i groble są niewygodne. Przewóz 1 przez Wilię w Niemenczynie.

Droga z Łabonar do Wilkomierza prosta, miejscami piaszczysta, kamienista, korzenista, dalej góry i gleje znajdują się.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wymieniony jest zaścianek Porosze należący do bpa Massalskiego oddalony o 1 milę od kościoła parafialnego.

^b Żuczki.

^c Żezdrełka.

Z Łabonar do Wilna jazda letnią drogą wespół z popasem godzin 18, zimowej jazdy godzin 14, dla przeciągu mil zimową godzin 12.

Z Łabonar do Wilkomierza letnią drogą godzin 15 [?] dla przeciągu mil zimową godzin 12.

5to Jezioro Styrnie, największe w parafii łabonarskiej z wielkimi kępami na nim będącymi, które mogą mieć pola na morgów 20, 30 tak iż mógłby człowiek na nich mieszkać. Długość jeziora mila a szerokość na ½ mili miejscami na mile wychodzi odległe od kościoła parafialnego na milę 1 pod zachodem leży.

Jezioro Ejsiaty, J.O. Księcia Biskupa, na północ leży na milę 1. Szerokie na 2 sznury geometryczne dłużyny wychodzi na 2 mile.

Jezioro Perszokszny^a, tegoż Księcia Biskupa, między południem a wschodem. Dłużyni ½ mili, szyrzyni na 3 sznury geometryczne, od kościoła ½ mili.

Jezioro Rosza, do ciwuństwa wileńskiego należące, szerokości na 6 sznurów geometrycznych, długości na kilkadziesiąt na południe mila od kościoła parafialnego.

[.270v]

Jezioro Łabonary, należy do J.O. Księcia Biskupa, na wschodzie, od kościoła odległe na kilkadziesiąt sznurów geometrycznych od kościoła parafialnego, szerokości i długości na kilkadziesiąt sznurów geometrycznych.

Jezioro Indrja, tegoż J.O. Księcia, odległe o milę małą, leży na wschodzie, długość i szerokość onego na 3 sznury.

Jezioro Ilgis, tegoż księcia biskupa, równie odległe leży na wschodzie, szerokość na sznur 1. Długość na kilkanaście sznurów.

Jezioro Sałalis, tegoż księcia, tamże, długości i szerokości na 3 sznury.

Jezioro Bałtas, tegoż księcia biskupa wileńskiego, od kościoła parafialnego mila, na wschodzie. Długości na ¼ mili, szerokości na 1 sznur geometryczny.

Jezioro Wajonis, takóż J.O. Pasterza, o mile od Łabonar. Długości na kilkaset kroków szerokości na kilkadziesiąt, leży na północ względem kościoła parafialnego.

Jezioro wstępne Aszerynis, JmciP Żarnowskiego odległości od kościoła parafialnego na mile 2, na zachód letni.^b Długości i szerokości po 3 sznury geometryczne.

Jeziorko Aszerynielis, bardzo małe, tamże i tychże.

Jezioro Gałwis, wstępne Jmci Pana Żarnowskiego, od kościoła parafialnego na 2 mile na zachodzie. Długości i szerokości po 3sznury.

^a Jez. Perszoksznia

^b Na południe.

Jeziorko Gałwelis, małe na kilkanaście kroków, tamże.

Jeziorko Żezulis^a, wstępne ImciP Żarnowskich, pod zachodem letnim mile 2 od kościoła parafialnego.

Jeziorko małe Żezuknielis, kilkanaście kroków tych ta[...]

Jeziorko Ałsodis, do plebanii łabonarskiej należące, o ½ mili od kościoła parafialnego łabonarskiego, na wschodzie letnim, szerokości i długości po 3 sznury.

Jeziorko Szeksztis, do plebanii łabonarskiej należy, pomiędzy południem i wschodem zimowym od kościoła parafialnego, ½ mili szerokości na 2 sznury długości na 6.

Jeziorko Badłelis, małe do tegoż kościoła należące szerokości i długości na kilkadziesiąt kroków na wschodzie letnim mil [?] leży.

[k.271]

Jeziorko Giedrelis, do plebanii łabonarskiej należy, długość i szerokość onegoż na 1 sznur, leży pod wschodem o milę 1 od kościoła parafialnego.

Jeziorko Girutiszkis^b, graniczy z książąt włości J.O. księcia Radziwiłła z J.O. księcia pasterza, leży na wschodzie zimowym, od kościoła parafialnego o 1 ½ mili. Szerokości i długości po 3 sznury geometryczne.

Jeziorko Lukno, J.O. księcia biskupa, na wschodzie zimowym, kilkadziesiąt kroków szerokości i długości. Rzeczka z niego wychodząca ciągnie na wschód słońca letni dalej wpada do Żejmiany od kościoła parafialnego mila 1.

Jeziorko Pukżlinis, wstępne Jm Pana Żarnowskiego, pod zachodem letnim, o 2 mile od kościoła parafialnego. Szerokość onego kilkanaście, długość kilkadziesiąt kroków.

Jeziorko Elnis, wstępne tychże Ichmci P Żarnowskich, nad zachodem letnim, od kościoła parafialnego mila. Długość jeziora ¼ mili, szerokość 2 sznury geometryczne.

Jeziorko Ełnejtis, tychże, tamże, małe.

Jeziorko Mekszrynis^c, J.O. księcia biskupa, pod wschodem letnim mile 2 od kościoła parafialnego. Szerokości i długości po 2 sznury.

Jeziorko Pażemis, tegoż księcia pasterza, na wschodzie letnim, od kościoła mila 1. Szerokości i długości po 2 sznury.

Jeziorko Lidekis, tegoż pasterza biskupa, na samym południu, szerokości na 1 sznur, długości na 2, od kościoła parafialnego mila 1.

^a Jez. Żezulinis.

^b Jez. Gieruciszkis.

^c Jez. Mekszrynis położone jest na południe od Łabonar.

Jeziorka Tramy^a, są 2. Księcia pasterza między zachodem a południem od kościoła parafialnego mile 2. Szerzynie jednego na sznur. Dłuzynia na 5. Drugiego szerzynie i dluzynia po sznurów 3.

Jeziro Dumbliś^b, J.O. księcia Radziwiłła, między wschodem i południem, szerzynie na 1 sznur. Dłuzynie na 4. Od kościoła parafialnego mila.

Jeziro Ażys, tegoż J.O. księcia, tamże, małe. [k.271v] Dłuzynie sznur 1, szerzynie też samo.

Jeziro Siewry, Jejmć P Tyszkiewiczowej^c, należące do ciwuństwa wileńskiego. Dłuzynie ½ mili, szerzynie na 2 sznury.

Jeziro Wajnikiszkiś^d, należące także do ciwuństwa wileńskiego. Dłuzynie na 2 sznury i szerzynie od kościoła parafialnego mile 2.

Jeziro Imulis, do tegoż ciwuństwa wileńskiego. Dłuzynie i szerzynie na 1 sznur.

Jeziro Gudaniszkis^e, J.O. księcia Radziwiłła, tamże. Dłuzynie 2 szerzynie 1 sznur.

Jeziro Kierotis^f, do Dubinek^g należące, tamże szerzynie sznur 1, dluzynie koło 5.

Jeziro Abskrytis, wzdłuż i w poprzek po 1 sznurze.

Jeziro Kuprynis, do Dubinek należące, tamże na prętów 1 w dłuż i w poprzek.

Jeziro Bałdakas, między błotami, należy do Dubinek, pod tymże horyzontem.

Bagna znaczniejsze – Poszesz[...]kinis zwane, między borami na wschód letni od kościoła parafialnego, 1 ½ mili. Dłuzynia ¼ mili szerzynie na 4 sznury,

Bagno Giegżnapis, księcia graniczące z Jmc P Żarnawskim, między południem i zachodem letnim. Dłuzynie ½ mili szerzynie kilka sznurów.

Bagno nazwane Kanis, od kościoła parafialnego mila, na południu leżące. Dłuzynie ½ mili i szerzynie też samo pomiędzy którym jeziorko jest tegoż nazwiska, szerzynie i dluzynie na sznur.

Bagno zwane Poklewinis, na południe, od kościoła parafialnego ¼ mili. Dłuzynie ½ mili, szerzynie kilka sznurów geometrycznych.

Bagno Ejbutiszkiś, J.O. księcia biskupa, między wschodem i południem. Szerzynie kilkanaście sznurów, dluzynie ½ mili letkiej.

^a Tramis-dwa jeziora o tej samej nazwie położone obok siebie.

^b Jez. Dumble [?].

^c Anna z Pocijów Tyszkiewiczowa, wojewodzina smoleńska.

^d Jez. Wanejkiśkiś.

^e Jez. Gudoniszki.

^f Jez. Kierocis.

^g Dubinowo – starostwo niegrodowe należące do Kazimierza Giedroycia.

Bagno Bundynia, tegoż J.O. księcia biskupa, pod wschodem letnim. Dłuzynia $\frac{1}{4}$ mili, szyrzynie na 5 sznurów. Od kościoła parafialnego mila 1.

[k. 272]

Błota znaczniejsze. Jurgiabiata, nazwiska od miasteczka na $\frac{1}{4}$ mili letkiej na północ, dluzyni $\frac{1}{2}$ mili, szyrzynie 2 sznury.

Błoto Dzidziabata, na trakcie wileńskim tegoż J.O. księcia, na południu, między borami od kościoła parafialnego $\frac{1}{4}$ mili na południu położona. Dłuzyni i szyrzynie na 6 sznurów, niedaleko tegoż błota, błoto Klinabata Długości i szerokości na 3 sznury.

Błoto Strykabała, J.O. księcia pasterza, pod wschodem letnim. Długie $\frac{1}{2}$ mili, szerokie na 2 sznury. Od kościoła parafialnego $\frac{1}{2}$ mili.

Błotek i małych jeziorzek jeszcze by się znalazło, lecz bezimienne i dla szczupłości tu nie wyrażam.

Staw i młyn w całej parafii łabonarskiej: 1. Jmci Pana Żarnawskiego od kościoła parafialnego mila 1; na południu na rzece Roszełce. Rzeki znaczniejsze w parafii łabonarskiej.

Rzeka Ejsiata, wychodzi z jeziora Ejsiaty na północ leżącego. Płynie przez drogę łyngmiańską na wschód słońca względem kościoła parafialnego za $\frac{1}{2}$ mili dobrej łączy się z rzeką Kiewną, która wychodzi z jeziora łyngmiańskiego Kiewna zwanego, dalej płynąc mimo folwarku JPana Okracya za 1 $\frac{1}{2}$ mili wpada do Żejmiany, rzeki, która jest granicą powiatu wilkomierskiego z oszmiańskim.

Rzeka Perszokszna spław mająca, poczyna się z jeziora^a należącego do J.O. pasterza pomiędzy południem a wschodem zimowym względem kościoła parafialnego. Płynie zatokami przez trakt baranowski, nieco polem na wschód zimowy po tym wpada w bory dalej płynie za 2 $\frac{1}{2}$ mili wpada do rzeki Łokaji pod Szeszkuszkami^b.

Rzeka Ełniełka wypływa z jeziora Elnie należącego do JPana Żarnowskiego, dalej płynie przez bory na północ przez drogę owanską i wpada w jezioro Ejsiaty.

Rzeka Styrniełka^c, wypływa z jeziora Styrnie J. Pana Żarnowskiego, płynie na południe przez drogę malacką, rojstami^d, odroślami gęstymi i wpada do jeziora Tramy^e

^a Jez. Perszoksznia.

^b Szyliszki.

^c Rz. Styrniółka.

^d Rojstami (mokrądlami).

^e Jez. Tramis.

należącego do księżęcia Jmci. Z jeziora Tramy krętym kanałem płynąc na południe między wsią Puszynami i Antołokają [k. 272v] wpada do jeziora Łokaja^a.

Rzeka Łabonara wychodząca z jeziora tegoż nazwiska na 10 morgów od kościoła parafialnego do źródła odległa i płynąc względem plebanii po lewej ręce łączy się o 6 sznurów z rzeczką Gajgaletą nazwaną, która wychodzi z jeziora tegoż nazwiska w bok sznurów miasteczkowych leżącego od Kipamawejek złączywszy [?] dalej płynie przez łąki błotniste prostym kanałem na 12 sznurów na południe i tamże łączy się z rzeczką Dumbła^b, która się poczyna alias ma źródło z błotnic dalekich dalej płynąc krzywym korytem przez drogę wileńską, między wschód i południe łąkami różnymi równymi częścią należącymi do plebanii częścią miasteczkowymi. Dystancyi na ½ mili płynie mimo Budr Jmci Pana Stauryły po prawej ręce wpada pod tymiż Budrami w jezioro Perszokszny.

6to Lasu w parafii łabonarskiej jest więcej jakod[...] tego pola, ale lasy wszystkie borowe. Rzadko inne znajdują się drzew prócz sosen, które częścią zdatne do zabudowania czy do wyrabiania towarnych brasow [?] i kłód a najwięcej nieużytecznych obszyrności tych lasów naokoło miejscami mile 3, miejsc[ami] 2, miejsc[ami] mila, miejsc[ami] ½ mili.

7mo Drogi partykularne i trakty publiczne podług miary mil tak się opisują.

Droga do Wilna. Poczawszy od kościoła parafialnego na południe za kilkadziesiąt kroków jest most na błocie. Za tym mostem o kilkadziesiąt kroków drogą idzie w prawo, około 500 kroków rzeka Dumbła na której most znajduje się. Przejechawszy most ciągnie się za kilka sznurów równym polem po tym borami nieprzerwanie. Droga piaszczysta, korzenista, i kręta. Częścią góry a osobliwie koło jezior Roszow nazwanych na mile 2 dużych aż do rzeki Łokaji i tam kończy się parafia.

2do Droga do Janiszek. Wyjechawszy z miasteczka ku Wilnu zawyż pomienionym mostem w lewo idzie razem trakt baranowski pomiędzy wschodem a południem [...] bory prostym duktem za ½ mili między borem po prawej stronie [k.273] człowiek mieszka należący do plebanii nad jeziorem Szekszczem^c dalej z góry piaszczystej spuściwszy się ruczaik bardzo mały nazwany Jodapurwis, minąwszy ruczaik pod górę krzywą dalej borem ¼ mili podjechawszy po prawej ręce jezioro widać Perszokszny^a, nieco podjechawszy borem zaczynają się baranowskie pola naokoło rzeki Perszokszny,

^a Jez. Białe Łokaje.

^b Rz. Dumbła.

^c Szeksztis.

podjechawszy z ¼ mili polem po prawej stronie o kilka kroków jest mieszkaniec do Dubinek należący. Od tego człeka kręto na lewą stronę po tem w prawą przez most na Perszoksznie będącego przejechawszy prostym duktem i równym polem o kilkanaście sznurów dalej w bok drogi po prawej ręce wioska Baranowo do Dubinek należąca. Pominąwszy wioskę borem równym mila duża do rzeki Łokai i tam się granica kończy parafii łabonarskiej.

Między tymi drogami prosto z tego miejsca między wschodem a południem idzie dróżka częścią polem, częścią lasem od kościoła parafialnego ½ mili lekkiej. Do Budr i tam się łączy ta dróżka.

3tio Droga do Kukuciszek, gdzie jest kościół parafialny razem i Trakt Uciański. Wyjechawszy z miasteczka mimo drogi przez gaj na północ polem otwartym na kilkadziesiąt sznurów po tym borem nieco podjechawszy, mostek na błocie Jurgiabiąła zwanym, dalej borem milę niewielką ujechawszy, most na jeziorze Ejsiaty pływający. Pokonie [?] którego karczma po prawej stronie przy samej drodze Ejsiata nazwana dalej o kilkadziesiąt kroków po lewej ręce na pagórku człowiek mieszka tegoż J.O. księcia biskupa nad jeziorem Wajonis. Pojechawszy nieco polem na pagórek po prawej stronie ze 100 lub więcej kroków tegoż księcia dalej borem piaszczystym i korzenistym prosto do rzeki Wiżynty ¼ mili małej i tam się granica parafii kończy.

4to Droga do Łyngmian, gdzie jest kościół parafialny graniczący. [k.273v] Na wschodzie wyjechawszy z Łabonar po prawej ręce o kilka sznurów na pagórek wjechawszy dzieli się droga w prawą zaraz do boru wpada i borami mila duża ku wschodowi, gdzie mieszka człowiek do dworu księcia biskupa należący nad rzeką Kiewną i tam koniec granicy parafii łabonarskiej.

W lewo pojechawszy kilka sznurów polem w bór prostym duktem mila 1 do zaścianku zwanego Poczłodis [?], gdzie człowiek po lewej stronie mieszka księcia biskupa. Dalej nieco podjechawszy przez laszek mostkiem bardzo niewygodnym i drogą mokra do zaścianku Synduszek nieco na północ położonego, gdzie jest mieszkaniec przy drodze po prawej stronie należący do J.O. księcia o kilkanaście kroków. Most trochę pojechawszy polem na rzece Ejsiacie niewygodny przebywszy most nieco na pagórek udawczy się mieszka człowiek po prawej ręce o kilkadziesiąt kroków należący do Jmci Pana Rewkowskiego^b. Podjechawszy mało polem, nieco borkiem i odroślami most na błocie ze wszystkimi zepsuty a za tym mostem kilkadziesiąt kroków na mały pagórek

^a Perszoksznia.

^b Franciszek Rewkowski. Patrz przypis do miejscowości Pokiewnie w tej parafii.

wjechałszy po koniec jeziora Żezdris nazwanego i tu koniec granicy parafii łabonarskiej.

Po lewej stronie przez ruczaj Żejzdreńkę nieco ku północy po zajezerze Żezdris borem piaszczystym wypada na pole wioseczki Widziszki zwanej J.O. księcia biskupa. Dalej podjechałszy o kilka sznurów zostają Widziszki po prawej stronie o kilkadziesiąt kroków, dalej nieco podjechałszy łąkami przez ruczaj z Łomesta^a jeziora płynący, po tym na pagórach, gdzie widać po prawej stronie o kilka sznurów wioseczkę Jmci księdza mejszagolskiego^b. Droga udaje się kręto po lewej stronie ku północy i tam człowiek mieszka pana Pałaszewskiego^c z drogi kilkadziesiąt kroków na pagórku. Spuściwszy z onego przez odrośle pojechałszy znowu na pole wychodzi droga, pojechałszy nieco polem także po prawej stronie na pagórku o kilkanaście kroków mieszka człowiek należący do J.O. księcia biskupa. Zjechałszy nieco przez krzaki, wioska Łamesta^d nazwana Jmci Pana Pałaszewskiego, za wioską niedaleko widać folwark Jmci Pana Pałaszewskiego. Mimo folwarku kręta na wschodzie po prawej stronie droga wpada do zaroślin. Przejechałszy odrośle człowiek mieszka należący do księcia pasterza. Dalej trochę pojechałszy przez te odrośliny wioska Pławciszki^e do tegoż dworu należące i tamże kończy się granica parafii łabonarskiej.

5to Droga do Kołtynian idąca na wschód za miasteczkiem 10 morgów odkrytego pola, borami mile 2 dobre, aż do Kuryń folwarku Jmci Pana Okraycia i tam graniczy parafia łabonarska Kiewną rzeką z parafią kołtyniańską.

6to Droga do Owanty. Wyjechałszy z miasteczka przez rzeczkę Gajgaletę, wjechałszy na pagórek pod krzyż idzie w prawo drogą, polem miasteczkowym blisko ¼ mili na zachód letni potem wpada w bory. Podjechałszy dobrej ½ mili borami folwark^f Jmci P Morykoniego^g po prawej stronie ze 200 kroków, na tymże samym polu nieco przez odroślinie [?] przejechałszy także po prawej stronie za 30 kroków folwark^h Jm. Pana Żakiewicza za folwarkiem zaraz do boru drogą wchodzi i podjechałszy letniej ½ mili borem rzeczka Ełniełka znajduje się i tam się kończy granica parafii łabonarskiej.

^a Jez. Łomiasto.

^b Saliszki [?].

^c Jakub Pałaszewski.

^d Łowmieście

^e Pławciszki

^f Warwoliszki

^g Franciszek Morykoni.

^h Sznaryszki

7mo Droga do Styrń, gdzie jest kościół filialny albo kaplica Jmci P Wasilewskiego wyjechawszy z miasteczka na zachód nieco ku południowi pod krzyżem w lewo idzie droga przez most a zostaje wioska Ażubalis do J.O. księcia należąca o kilka sznurów z drogi. Dalej idzie częścią borem, częścią polem, ujechawszy kilkadziesiąt sznurów bierze się droga po prawej ręce ku zachodowi, przejechawszy pomienione pole wpada droga do boru. Dalej borem ciągnie się z ½ mili letkiej i tam idzie przez wioskę należąca do starostwa inturskiego, dalej polem odkrytym na wioskę Antestyrnie do księcia biskupa należąca potem do boru wpada i borem mila duża trzeba jechać aż do Styrń, gdzie się znajduje pomieniona kaplica. W samych Styrniach dzieli się droga na 2 części, w prawo idzie do folwarku^a z ½ mili dobrej ku zachodowi letniemu borem przerwany J.Pani Bukowskiej, za folwarkiem o kilka sznurów idzie droga uciańska do Wilna i tam graniczy z parafią łabonarską.

W lewo końcem karczmy styrniańskiej na zachód przejechawszy kilka morgów na pagórek dwornego pola przez odrośle i bród niewygodny mostek także na ruczaju na wioskę Jm P Platera^b po koniec sznurów tej wioski idzie ta sama droga uciańska do Wilna i tam koniec parafii łabonarskiej.

Droga do Malat, gdzie jest kościół parafialny malacki. Przejechawszy dobrze polem otwartym potem borem ½ mili po prawej stronie zaścianek Widugiry księcia pasterza na sznurów 3. [k.274v] Od gościńca zostaje między zachodem i południem pojechawszy borem ½ mili aż do człowieka należącego do Malat mieszkającego nad rzeczką Styrniełką^c, po lewej ręce pojechawszy na 4 sznury przez rzekę Styrniełkę dalej polem otwartym idzie drogę mimo zaścianka^d Jmci P Żarnawskiego^e po prawej stronie zostającego, dalej podjechawszy po lewej stronie także zaścianek^f tegoż Jm P Żarnawskiego. Także jadąc dalej widać po lewej stronie zaścianek Staszki J.O. księcia biskupa, na tymże samym polu po prawej stronie Grzybowski do księcia Jmci należąca obok po lewej stronie wioska Puszyń do starostwa intur[skiego]. Podjechawszy nieco dalej drogą błotnistą i odroślami dalej polem otwartym aż do wioski Munduny Jm księdza pobojskiego^g mimo karczmy tegoż Jmci księdza po prawej ręce równym polem prosto nieco potem przez laszek aż do karczmy Jmci Pana

^a Budzyski.

^b Kazimierz Konstanty Plater.

^c Styrniełka [?]. Rzeczka bez nazwy przepływa z jez. Styrnie do jez. Tramis przez folwark Styrniełka.

^d Podryszcze [?].

^e Jana Żarnawskiego.

^f Czuly [?].

^g ks. Adam Wolweran, proboszcz pobojski.

Wasilewskiego Kaszelinie^a zwanej na gościńcu uciańskim idącą do Wilna i tam granica kończy się parafii łabonarskiej.

Parafia łabonarska graniczy na południe z województwem wileńskim na wschodzie z powiatem oszmiańskim między północą a wschodem z powiatem brasławskim.

Takowe opisanie parafii mojej łabonarskiej podpisem ręki mojej stwierdzam^b.

Ksiądz Jan Matulewicz mps^c

^a Koszelina.

^b W różnych źródłach kościelnych na przestrzeni dwóch lat znajdujemy rozbieżne informacje dotyczące obsady poszczególnych parafii w dekanacie brasławskim. Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* plebanem parafii łabonarskiej miał być „Jmc Xiądz Józef Ossędowski w Inflantach urodzony, liczy sobie lat 54. Wyświęcony w roku 1755 na prowizyą w Bogu zesłego Jmc X^{dza} Platha proboszcza wobolnickiego kanonika inflantskiego”. *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 165. W *Raportach o dekanatach z 1783 r. w parafii Łabonary* wymieniany jest ks. Józef Matulewicz, CAH Wilno F. 694 op. 1 nr 59, k. 19. Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* ks. Józef Antoni Matulewicz w 1783 r. był proboszczem parafii Kukuciszki oraz pełnił funkcję wicedziekana brasławskiego. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 149-150.

^c *manus propria scribant* - łac. własną ręką podpisuje.

12. Łyngmiany

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 609, k. 275-279v (oryginał).

[k.275]

Parafia Łyngmiańska

1mo Kościół parafialny w miasteczku Łyngmianach w powiecie wilkomierskim, w dekanacie brasławskim sytuowany^a. Wioski, zaścianki i miejsca do tejże parafii stosujące się, według porządku alfabety ułożone znajdują się, jak po sobie idą.

Antołksnie^b, wioska do ciwuństwa wileńskiego należąca, między północą i wschodem letnim względem kościoła łyngmiańskiego, ½ mili wielkiej.

Asak, zaścianek do parafii łyngmiańskiej należący, na północ, 1 mila do niego wielka^c.

Antoprudzie, wioska JPani Ruszczycowej^d, na wschód zimowy, ½ mili miernej.

Antekiowna, zaścianek JPana Rewkowskiego, na zachód zimowy, do niego 1 mila mała.

Bałosze, zaścianek do ciwuństwa wileńskiego należący, leży na północ do niego 1 ½ mili miernej.

^a „Kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej, założony i uposażony przed 1517 r. w którym król Zygmunt I potwierdził pierwotne swoje nadanie na ten kościół, i ze względu na jego ubóstwo, powiększył dodaniem 2 poddanych ziemian z dóbr łyngmiańskich, 1 bezrolnego, karczmy i pustoszy Andrzejuwsczyzny. Odbudowany 1720 r. przez hr. Tyszkiewicza, drewniany. (...)”, *Biskupstwo wileńskie*, s. 204-205.

^b Antołksna.

^c Być może zaścianek leżał nad jeziorem Asakas położonym w tej odległości od miasteczka Łyngmiany.

^d Kunegunda Ruszczycowa, starościna porojska.

Bojary, wioska do tegoż ciwuństwa należąca, w powiecie brasławskim, leżąca, na północ, do niej mile 3 mierne.

Cyjany^a, wioska do plebanii łyngmiańskiej należąca, leży na wschód letni, w ¼ mili.

Ginutany, wioska do ciwuństwa wileń[skiego] należąca, na północ, do niej 1 mila wielka.

Grykiepele^b, wioska do plebanii łyngmiańskiej należąca, między wschodem letnim i zimowym, w mili małej.

Jaworowszczyzna, zaścianek do ciwuństwa wileń[skiego] należący, między południem i zachodem letnim, w ¼ mili.

Kirdejki, wioska do ciwuństwa wileńskiego należąca, między zachodem letnim i północą w mili 1 miernej.

Kimbaryszki, zaścianek do tegoż ciwuń[stwa] wileń[skiego] należący, na północ, do niego ½ mili wielkiej.

Kaukiszki, zaścianek do tegoż ciwuństwa wileńskiego należący, na [k.275v] wschód letni, w ½ mili miernej znajdujący.

Kindury, zaścianek do tegoż ciwuństwa wileńskiego należący, w tymże położeniu, a od kościoła w 1 mili wielkiej zostający.

Kowale, zaścianek do tegoż ciwuństwa wileńskiego należący, w tymże położeniu, o ¼ mili miernej znajdujący się.

Kiszki, zaścianek do plebanii łyngmiańskiej przynależny, w tymże samym położeniu, w 1 mili małej od kościoła.

Krywasioło^c, wioska JP Rewkowskiego, na zachód zimowy, w ½ mili miernej.

Kotyszki^d, zaścianek ciwuństwa wileńskiego, między zachodem zimowym i letnim, w 1 mili wielkiej od kościoła.

Lidiakinie^e, zaścianek JPani Ruszcycowej, na wschód zimowy zostaje, a od kościoła w ⅛ mili.

Limiszki^f, zaścianek tejże Pani Ruszcycowej, w równej odległości, ale na zachód zimowy leży.

^a Cijany.

^b Grykopele.

^c Krzywosiele.

^d Kotesiszki [?].

^e Ledokinia.

^f Liminek.

Łyngmiany, miasteczko J.K.Mci należące do ciwuństwa wileńskiego, w którym kościół parafialny jest punktem względem którego czyni się opisanie całej parafii. W tymże miasteczku jest dwór do tegoż ciwuństwa wileńskiego należący.

Łapiekałnia, zaścianek do ciwuństwa wileńskiego należącym na wschód letnim w $\frac{1}{2}$ mili drogi do kościoła.

Łauxtemie^a, wioska do ciwuństwa należąca w powiecie brasławskim, na północ leżąca, o mile 3 mierne od kościoła.

Mazuryszki, zaścianek do plebanii łyngmiańskiej należący, na wschód letni leży, w $\frac{1}{8}$ mili drogi do kościoła.

Maksiuny, wioska JPani Ruszczykowej, między wschodem letnim i zimowym, w $\frac{1}{2}$ mili drogi małej.

Małejyszyski^b, zaścianek do ciwuństwa wileńskiego należący, między południem i zachodem letnim, w 1 mili drogi wielkiej.

Minejszany, wioska do tegoż ciwuństwa wileńskiego należąca, pod samym zachodem letnim leży, w $\frac{1}{2}$ mili małej.

Medyny^c, zaścianek tegoż ciwuństwa należący, w tymże położeniu, ale tylko w $\frac{1}{4}$ mili od kościoła leży.

Ożwinty^d, dwór do ciwuństwa wileńskiego należący, w powiecie brasławskim, na północ situum mający, o mile 3 mierne od kościoła leży.

Opidwerze, wioska do tegoż ciwuństwa należąca, w jednym położeniu, tylko w równości drogi więcej jak dwór może być w odległości do 1000 kroków.

Papilekolnie,^e zaścianek do ciwuństwa wileńskiego należący; leży na [k.276] północ, w $\frac{1}{2}$ mili wielkiej od kościoła.

Pupiszki, wioska JPani Ruszczykowej, między wschodem letnim i zimowym, w $\frac{1}{2}$ mili miernej.

Pelegrynda, zaścianek i karczma JPani Ruszczykowej, na wschód zimowy leżąca, o 1 milę wielką od kościoła zostaje.

Rukszany, wioska do ciwuństwa wileńskiego należąca, leży między zachodem zimowym i letnim, od niej 1 mila mała do kościoła.

Rypajcie, wioska do tegoż ciwuństwa należąca, w tymże położeniu, w 1 mili miernej.

^a Lauksztenie.

^b Małejsze.

^c Medynie.

^d Ożwinta.

^e Popilekałnis, spotykana również nazwa Pipielekałna.

Rukiszki, zaścianek do plebanii łyngmiańskiej należący, między wschodem letnim i zimowym leży, a od kościoła w ½ mili malej.

Sugarda^a, zaścianek do plebanii niemenczyńskiej należący, w powiecie brasławskim, ma może situum na północ, a od kościoła w milach 3 wielkich znajduje się.

Stegulany^b, dwór JPani Ruszcycowej^c, na wschód zimowy leży, a od kościoła ½ mili wielkiej.

Sideryszki^d, dwór JPana Rewkowskiego, między zachodem letnim i zimowym, o ¼ mili od kościoła.

Szudiszki^e, zaścianek tegoż JPana Rewkowskiego, w tym samym położeniu, ½ mili miernej.

Sieliszki, zaścianek do plebanii mejszagolskiej należący, w tymże położeniu, w 1 mili wielkiej od kościoła.

Szyszkynie^f, wioska do ciwuństwa wileńskiego należąca, w tymże położeniu, ½ mili miernej.

Szyliniszki, zaścianek do tegoż ciwuństwa przysłuchający, pod samym zachodem letnim, w 1 ½ mili malej znajduje się.

Tumieniszki, zaścianek do plebanii łyngmiańskiej należący, na wschód zimowy leży, w ¼ mili.

Witkowszczyzna, zaścianek do ciwuństwa wileńskiego należący, między zachodem letnim i północą, 1 mila wielka.

Wojsznaryszki, karczma do tegoż ciwuństwa należąca, leży na północ, o mile 2 wielkie.

Warniszki, zaścianek do tegoż ciwuństwa przysłuchający [?] się, między zachodem zimowym i letnim, w ¼ mili.

Zwołniaje, zaścianek do tegoż ciwuństwa, leży na północ, 1 mila z niego do kościoła wielka.

[k.276v]

Zabołosza^a, zaścianek do ciwuństwa wileńskiego należący w powiecie brasławskim, na północ leży, a od kościoła mile 2 wielkie sytuowany.

^a Sungardy.

^b Stogulany.

^c Kurczewski podaje, że kaplica w Stangulanach należąca do Kazimierza Ruszczyca, generała litewskiego, otrzymała indult w 1807 r. *Biskupstwo wileńskie*, s. 492.

^d Sidoryszki.

^e Szubiszki [?].

^f Szyszkiny.

2do Od tego kościoła łyngmiańskiego, kościoły w okolicy sąsiedzkie są następujące:

Kukuciszki, kościół parafialny w powiecie wiłkomirskim, w dekanacie brasławskim, w dobrach stołowych J.O. księcia pasterza, między zachodem i południem letnim, mile 3 wielkie znajduje się.

Kołtyniany, kościół parafialny JJ. xx. Franciszkanów w powiecie oszmiańskim, w dekanacie brasławskim, w dobrach J.Pani Ruszczykowej, między wschodem i południem zimowym w 1 ½ mili miernej, na swoją sytuację.

Łabonary, kościół parafialny w powiecie wiłkomirskim, w dekanacie brasławskim, w dobrach stołowych J.O. księcia pasterza, na zachód zimowy, o mile 2 wielkie leży.

Połusze, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim, w dekanacie brasławskim, we własnych dobrach plebańskich między wschodem letnim i zimowym, od łyngmian 1 ½ mili miernej.

Sołoki, kościół parafialny w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach stołowych J.O. księcia pasterza, na samą północ, o mil 5 wielkich.

Tauroginy, kościół parafialny, w tymże samym powiecie i dekanacie, i w dobrach J.O. księcia stołowych ma swoje situum, a na zachód letni, o mile 3 od kościoła łyngmiańskiego leży.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła są następujące.

Wilno, miasto stołeczne W. K. Litewskiego leżące na zachód mil 14: id[.]nie [?] na zachód zimowy.

Wiłkomierz, miasto sądowe, między zachodem zimowym i letnim, o mil wielkich 12.

[k.277]

Brasław, miasto sądowe, na północ leżące, o mil wielkich 14.

Postawy, miasto sądowe, między wschodem letnim i zimowym, mil 10.

Oszmiana, miasto sądowe, leży na południe zimowe, mil 18.

4to Drogi do tych miast.

Do Wilna górzysta, piaskami najwięcej podróźnych zatrudniająca, a miejscami błotnista.

Do Wiłkomierza, w kamienie najwięcej obfita, miejscami w błota ale swoim krętem najbardziej naprzykrzona.

^a Pobołosze.

Do Brasławia góry nabawiają trudności wielkiej do przejazdu, błota niemałą są przeszkodą, kamienistość i nieprostość, jednakowym stają się utrudzeniem.

Do Postaw góry, błota i nieprostość drogi zarówno jak i powyżej, wyrażone miasta przystęp do siebie trudny mają.

Do Oszmiany, błot bardzo wiele a prostość onej jest wcale nad zwyczaj porównywana 5to Jeziora w tej parafii znajdujące się.

Aszerynia^a nazwane, długości sznurów geometrycznych 100, szerzynie tyleż leży na zachód, o $\frac{1}{8}$ mili.

Asak^b, długości $\frac{1}{8}$ mili, szerzynie mało co mniej, leży na północ o $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Alksnie^c, długości $\frac{1}{8}$ mili. Szerzynie sznurów geometrycznych 30, leży między północą i wschodem letnim w 1 mili.

Asalna, długości równie i szerzynie $\frac{3}{4}$ mili zawiera, leży na zachód letni, o 1 milę od Łyngmian.

Bałoszysztys, długości i szerzynie $\frac{1}{8}$ mili, leży na północ o 1 milę wielką.

Bałosze^d, długości $\frac{1}{2}$ mili, szerzynie $\frac{1}{8}$ mili, w tymże położeniu, w $1 \frac{1}{2}$ mili od Łyngmian.

Bałtys^e, $\frac{1}{8}$ mili długości, szerzynie mało co więcej, w jednym położeniu, o 1 milę od Łyngmian.

[k.277v]

Biedrynis, podobne temuż i w odległości miejsca może drogi kroków 100 umniejsza.

Bałtis, sznurów geometrycznych długości i szerzynie nad 100 więcej nie zawiera a ma situum na wschód zimowy w $\frac{1}{2}$ mili.

Gridziszkis^a, sznurów geometrycznych 30 długości, szerzynie mało co mniej. Leży na północ od Łyngmian, w 1 mili.

Łygajtys, mało co odmienne od tego i ma situum tamże wszelak bliżej ku Łyngmianom. S nota, tamże jeziorko Jaskuciebatys.

Kiewna, długości $\frac{1}{8}$ mili. Szerzynie na kroków 1000 leży na zachód o $\frac{1}{2}$ mili od Łyngmian.

Limina^b, długości sznurów geometrycznych 100. Szerzynie tyleż na zachód zimowy leży o $\frac{1}{8}$ mili.

^a Jez. Aszrynis.

^b Jez. Asakas.

^c Jez. Alkienas.

^d Jez. Bołosze.

^e Jez. Bałtis.

Łyngmiany, długości na $\frac{1}{8}$ mili, szerokości mało co mniej, na północ $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Łukszysz mie, między wschodem letnim i zimowym, ma długość $\frac{1}{8}$ mili, a szerokość może na 1000 kroków, $\frac{1}{2}$ mili [?].

Łusza, długości $\frac{1}{2}$ mili, a szerokości $\frac{3}{4}$ mili, leży między wschodem letnim i zimowym, a to między parafią łyngmiańską a połuską, w odległości od łyngmian 1 milę małą.

Łabakarszys, leży na wschód zimowy, w kwadrat więcej nie wynosi jak 400 sznurów, w $\frac{1}{2}$ mili od łyngmian.

Lidiakinis, mniejsze są [?] pierwsze, na wschodzie zimowym, o $\frac{3}{4}$ mili od łyngmian.

Ołmaj, długości i szerokości $\frac{3}{4}$ mili, leży między północą i zachodem letnim od łyngmian milę wielką.

Pokałajtys szerokości i długości sznurów 10, leży między zachodem zimowym i wschodem letnim w $\frac{1}{2}$ mili.

Pokosas, długość i szerokość w sobie zawiera plus minus na sznurów 400. Leży między zachodem letnim i północą od łyngmian, w mili wielkiej.

Pokałas, długość i szerokość zawiera na sznurów geometrycznych 150. Leży między zachodem zimowym i wschodem letnim o milę od łyngmian.

Prudas, zawiera w sobie w długości i szerokości sznurów 100. Leży na wschód zimowy, w $\frac{1}{2}$ mili.

Szwinta^c, dłużyni $\frac{1}{8}$ mili, szerokości sznurów 80. Leży między zachodem zimowym i wschodem letnim w 1 mili drogi od łyngmian. Nota: patrz po literze Z.

Srawinajtys^d, długości i szerokości $\frac{1}{8}$ mili, leży na [k.278] samą północ w 1 mili wielkiej.

Usie^e, pod samym dworem łyngmiańskim w odległości o kościoła o kroków 1200. Leży względem kościoła między wschodem i zachodem zimowym. Szerokości $\frac{1}{8}$ mili a miejscami i więcej, długości zaś 1 mila mierna.

^a Jez. Grejzuszki [?].

^b Jez. Luminek.

^c Jez. Żezdris.

^d Jez. Sraminajtys.

^e Jez. Usa.

Ukaje^a, w ½ mili od kościoła zawiera w sobie długości ¼ mili a szerokości w połowę, leży między północą i zachodem letnim. Notundum, że szerokość nieznaną [?] a na nim wysepki maleńkie znajdują się.

Żegzdrze, o kroków 1000 od kościoła ma w sobie długości ⅛ mili, a szerokości mało co mniej. Leży między zachodem zimowym i wschodem letnim.

Żegzdrzelis, w tymże położeniu, długości ⅛ mili, szerzyni sznurów geometrycznych 80, w mili od kościoła.

Żezulis, sznurów geometrycznych, i długości i szerokości może zawierać 30. Leży na północ o 1 milę wielką od kościoła.

Żejmiana, leży między wschodem letnim i zimowym, rozciąga się w długości na ½ mili, a szerokości ⅛ mili, odległe od kościoła 1 mila mała. Nota: między parafiami: łyngmiańską, połuską i kołtyniańską.

Nota. Sungardy, jezioro w powiecie brasławskim leży, na północ o mile 3 wielkie pod samym dworem ożwintskim do ciwuństwa wileńskiego należącym; ma w sobie długości na mile wielką a szerokość nierówną wszelako największe na ⅛ mili. Nota. między parafią łyngmiańską i sołocką.

Błot ani bagien znacznych w tej parafii nie masz.

Łto Lasu w parafii łyngmiańskiej jest w różnym gatunku wiele, a mianowicie wyjechawszy z łyngmian przez pola do plebanii i do ludzi miasteczkowych należące, w dystancyi ½ mili; zaczynają się brzeziny małe, miejscami dębiny, osiny i olchy. W tym przeciągu jadąc drugie ¾ mili, poczyna się las sosnowy częścią do budowli, częścią do wyrobienia na towary zdatny, trzecie ¾ mili zawiera w sobie puszcza do ciwuństwa wileńskiego należąca, która ciągnie się na północ, a w niej drzewo jedne sosnowe, drugie jodłowe, które się na towarne [?] do handlu wyrabia.

Nota. W przeciągu tej drogi o mile 3 od kościoła, południowych stronach w równości, tak puszcza, jako i lasy znajdują się jednak względem szerokości miejscami 2, miejscami 1, a częścią i ½ mili szerokości wynosi. Wszystkie te miejsca nie mają swoich nazwisk, ale jedynie [k.278v] do ciwuństwa wileńskiego należące a od kościoła wyjechawszy na północ jednostajnie leżą. Item^b Od kościoła wyjeżdżając między wschód i południe zimowe, znajduje się boru [?] alias drzewa sosnowego, tak do budowli, jako też do towaru zdatnego, w długości na 1 ½ mili, a szerokości miejscami na milę, a czasem na ½ mili i na ¾ mili. Ten bór do JPani Ruszczykowej należący. Item

^a Jez. Ukojas.

^b Także.

boru drzewa sosnowego i jodły na zachód zimowy jadąc w długości na milę a w szerz o sznurów geometrycznych 80 znajduje się JPana Rewkowskiego. Po wielu miejscach znajduje się chrustu podłego i drzewa tylko na opał zdatnego, a za tym tu się nie inkludują^a, bo są wcale nikczemne.

7mo Młyn jeden razem z tartakiem na rzece Swawinie z jeziora Swawinajcia^b wypływającej sytuowany (jako jest opisano w jeziorach Nru 6to). Innych ani wietrznych (lubo znajdowały by się sposobie miejsca) ani wodnych machin ani miejsc, które by okazywały jaką starożytność ani też co by się donieść miało potrzebnego do polepszenia kraju nie upatrzyłem.

8mo Drogi partykularne w tej parafii znajdujące się podług miary mil oraz przejazdu [...] kupczących ludzi: tak się w sobie mają.

1mo Do Kukuciszek partykularnych, począwszy od kościoła parafialnego łyngmiańskiego, jadąc pomiędzy zachodem i południem letnim nad samym brzegiem jeziora Żegzdrza^c, po lewej ręce widać dwór^d JPana Rewkowskiego^e na tamtej stronie jeziora, w tym miejscu droga krzywa, kamienista, jednak sucha. Dalej jadąc przez wieś Rukszany do ciwuństwa wileńskiego należąca po lewej ręce znajduje się jezioro Szwinta^f, do plebanii łyngmiańskiej należąca, którego końcem jadą do zaścianka Sieliszek^g, do plebanii mejszagolskiej należącego, gdzie się kończy granica parafii łyngmiańskiej.

Nota. Jezioro Żegzdrze do ciwuństwa wileńskiego należąca.

[k. 279]

2do Do Kołtynian, gdzie jest kościół parafialny graniczący na południe zimowe, kręta; to jest zaściankiem Lidakinem^h, który jadąc do Kołtynian o kroków 60 razem z jeziorem tegoż nazwiska leży aż do Pelegryndy, karczmy i zaścianka (jak się wyżej nadmieniło Nro 1mo). Ta droga względem kościoła idzie na południe zimowe przez miasteczko łyngmiany, a potem borem drogą suchą, po prawej ręce najdalej widać jezioro Usieⁱ. vide Jeziora

^a Włączają.

^b Jez. Sraminajtys.

^c Żezdris.

^d Sidoryszki.

^e Rewkowski *a.n.*, strażnik wendeński *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1783-1784*. W spisach urzędników inflanckich nie występuje ani jedna osoba o tym nazwisku.

^f Żezdris.

^g Saliszki.

^h Ledokinia.

ⁱ Jez. Ussa.

3tio Do Łabonar, gdzie jest kościół parafialny graniczący na zachód zimowy jeziorem Kiewna dokąd jadąc to jezioro w lewej zostaje się stronie, a stąd borem, drogą suchą aż do miasteczka.

4to Do Połusza kościoła parafialnego jadąc droga kamienista, piaszczysta, krzywa, pomiędzy wschód letni i zimowy granica tej parafii jezioro Łusza i Szakarwa pomiędzy którymi jeziorami jest most^a, a przez ten przejeżdżający kupcy i różni podróżni jadą do Wilna przez Kołtyniany, ponieważ tam trakt ciągnie się aż do Widz.

5to Do Sołok. Tam się znajduje kościół parafialny na północ leżący, droga do onego idzie kręta, kamienista a miejscami błotna, jadąc tą drogą nic więcej nie można widzieć jak puszcę ciwuństwa wileńskiego i lasy do niego przyległe. Jednak dwór Ożwinty^b o kroków 300 widać który należy do ciwuństwa wileńskiego w parafii łyngmiańskiej.

6to Do Taurogin. Na zachód letni to miasteczko leży, a od kościoła wyjechawszy łyngmiańskiego kręto w prawo na wieś Kirdejki do ciwuństwa wileńskiego należąca droga górzysta, kamieniami napelniona, a w tym trakcie nic osobliwego nie masz, jak tylko lasy bardzo małe, które w rozrabianiu gruntów teraz znajdują się, przez obywateli od tej drogi niewidomych, granicą tej parafii Kirdejki wioska do ciwuństwa wileńskiego należąca.

Rzeki w tejsze parafii.

9no Ejsiata bierze swój początek z jeziora tegoż nazwiska z pomiędzy parafii kukuciskiej i łabonarskiej, wpada do jeziora Kiewna do plebanii łyngmiańskiej należącego i tam nazwisko swe traci, albowiem od tego jeziora bierze nowe imię i [k.279v] nazywa się Kiewna, idzie kręto przez puszcę alias przez bór JPana Rewkowskiego, potem przez JPani Ruszczycowej, (jako się nadmienilo *sub* Nro 6to) wpada do rzeki Żejmiany na wschodzie zimowym pod wioską Kukłami JPani Ruszczycowej, w parafii kołtyniańskiej. (Tą rzeczku przezywają się Brusy) kłody gwałtownym sposobem przez ludzką pracę albowiem jak między puszcą położona, tak wielkimi zawałami zatrudnia spław drzewa.

Szwagina vulgo^c Ożwagina, bierze swój początek w powiecie brasławskim i wpada do jeziora Dryngie^a nazwanego w ciwuństwie wileńskim. Z tego jeziora wypadają przez mały przesmyk pod wsią Mejswiami, do tegoż ciwuństwa należąca; płynie na wschód zimowy przez jeziora Łusza, Szakarwę i nieznacznie (gdzie się

^a Jez. Szakarwa i jez. Żejmiana [?]

^b Ożwinta.

^c Powszechnie.

cieśnina między tymi jeziorami znajduje) płynie w jezioro Żejmianę, z którego jeziora rzeka tymże nazwiskiem bierze swój początek i łączy się w województwie wileńskim z rzeką Wilią bardzo kręto swój spad zachowując.

Nota. Rzeka Szwagina, albo Ozwagina jest kwadryangulem parafii daugieliskiej, połuskiej, łyngmiańskiej i sołockiej, gdzie i powiatów [...] braśławskiego, wilkomierskiego i oszmiańskiego tryanguł. Ta też rzeka względem kościoła łyngmiańskiego płynie od północy a w odległości o 2 ½ mili od kościoła. Imię zaś swoje ma od jeziora tymże nazwiskiem.

Takowe opisanie parafii mojej stwierdzam własnej mojej ręki podpisem.

Ksiądz Szymon Jan Prusewicz

Pleban łyngmiański

^a Jez. Dryngis.

13. Mielegiany

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 558, k. 39-40v (oryginał).

[k.39]

Parafia Melegiańska

1mo Kościół parafialny w miasteczku Melegianach w województwie wileńskim, powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim położony, wioski i miejsca w tymże województwie będące i do siebie należące, ma według alfabetu następujące:

Auksztaie, zaścianek JJPanów Kublickich^a, leżący na północ od kościoła parafialnego melegiańskiego, $\frac{1}{8}$ mili.

Abszuty^b, JPPP Kublickich, na północ od kościoła, $\frac{3}{4}$ mili.

Bernaty^c, JPPP Kublickich, na północ, od kościoła $\frac{3}{4}$ mili dużej.

Bojareniszki, zaścianek Leśniowskiego^d, na zachodzie zimowym, od kościoła o $\frac{1}{2}$ mili.

Bućkuny, JJP Kublickich, między zachodem zimowym i południem, od kościoła $\frac{1}{2}$ mili.

Dymbele, JPPP Biellikowiczów^e, między północą i letnim zachodem, od kościoła $\frac{1}{2}$ mili letkiej.

Giłuty, JPPP Kublickich, na wschodzie zimowym, od kościoła mil [...] ^a

Juszkaińce, JJP Kublickich, między letnim i zimowym wschodem, od kościoła $\frac{3}{4}$ mili małej.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje Justyna z Dąbrowskich Kublicka, wojska inflancka jako fundatorka parafii w 1779 r. W żadnym miejscu opisów parafii oraz *Wizytacji* nie występuje jej mąż. Najprawdopodobniej chodzi o Kazimierza Piotra Kublickiego, wojskiego inflanckiego (1770-73), zmarłego przed 1774 r.

^b Apszuty.

^c Biernaty.

^d Najprawdopodobniej chodzi o Józefa Leśniowskiego (w 1784 r. był skarbnikiem ludzkim). Taką samą funkcję sprawował Ignacy Leśniowski (od 1789 r.) *Spisy*, t. I, s. 384.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należy do Bielikowiczów, strażnikowiczów brasławskich. Adam Bielikowicz był strażnikiem brasławskim w latach 1766-1768. W dokumentach grodzkich brasławskich z 1784 roku występują jego synowie: Michał, Kazimierz, Józef, Karol i Andrzej, strażnikowicze brasławscy. CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 229.

Jodańce, JJP Kublickich, między południem i zachodem zimowym, od kościoła kroków 1000.

Janieliszki, wioska do starostwa JPa. Wawrzeckiego^b należąca, od kościoła $\frac{3}{4}$ mili.

Jodegale, JP Leśniowskiego, na zachodzie zimowym, od kościoła $\frac{1}{4}$ mili.

Kalnie^c, JJP Kublickich, na północ, od kościoła $\frac{1}{4}$ mili.

Kauszeliszki y[el] Skiereliszki^d, P[rześwietnej] Kapituły Wileńskiej, między wschodem zimowym i południem, od kościoła $\frac{1}{2}$ mili średniej.

Krawczuny^e, zaścianek JPanów Kublickich, między wschodem zimowym i południem, od kościoła kroków 1000.

Kieryszki, JJPanów Kublickich, na wschodzie zimowym, mila mała.

Krykiany, dwór JP Leśniowskiego, między zachodem zimowym i letnim, od kościoła $\frac{1}{4}$ mili.

Krykiany, wieś JP Leśniowskiego, między zachodem letnim i zimowym, od kościoła $\frac{1}{4}$ mili.

Krykianki, folwark JJP Biellikowiczów^f, między letnim i zimowym zachodem, od kościoła $\frac{1}{2}$ mili małej.

Lasun, zaścianek JPanów Kublickich, na zachodzie zimowym, $\frac{1}{2}$ [mili].

Melegiany^g, miasteczko, w którym kościół parafialny jest punktem do opisanie całej parafii i należy do JJPP Kublickich.

Melegiany, folwark JJP Kublickich, na północ, o kroków 1000.

Malkowszczyzna, folwark JJP Kublickich, między wschodem zimowym i południem, od kościoła $\frac{1}{2}$ mili.

[k.39v]

Miłaszyszki, zaścianek P[rześwietnej] Kapituły Wileńskiej, między wschodem zimowym i południem, od kościoła $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Mieszkańce, JJP Kublickich, na wschodzie letnim, od kościoła $\frac{1}{8}$ mili.

Macieiszki, zaścianek JJP Kublickich, na wschodzie zimowym, $\frac{1}{2}$ mili.

^a Brak tekstu. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Gieluty należąca do Kublickich oddalona była o $\frac{3}{4}$ mili od kościoła parafialnego.

^b Aleksander Tadeusz ze Skrzetuszewa Wawrzecki, stolnik brasławski, wojski brasławski

^c Kalniūnce.

^d Skireliszki.

^e Krawczuki [?].

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark Krykianki zapisany do Bielikowiczów, strażnikowiczów brasławskich. Chodzi tutaj o synów Adama Bielikowicza, strażnika brasławskiego: Michała, Kazimierza, Józefa, Karola i Andrzeja. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 229-236.

^g Mielegiany.

Mieciany, JJPanien Benedyktynek wileńskich, między wschodem zimowym i letnim, od kościoła ½ mili.

Mołdeniany^a, JJP Biellikowiczów, między letnim i zimowym zachodem, od kościoła ½ mili małej.

Maliki, JJP Biellikowiczów, między zachodem letnim i zimowym, od kościoła ¼ mili małej.

Polesie, dwór JJPanów Kublickich, na wschodzie zimowym, ¼ mili wielkiej.

Protupiany^b, JJP Kublickich, między zachodem i południem, od kościoła ½ mili wielkiej.

Rakiecie^c, dwór JJP Biellikowiczów, między zachodem letnim i zimowym, od kościoła ½ mili małej.

Rubelniki, JJPanów Biellikowiczów trzy części wioski, a czwarta należy do starostwa daugieliskiego, na zachodzie letnim, od kościoła ½ mili.

Świła, dwór JPana Kaweckiego^d, na wschodzie zimowym, miła 1.

Świłka, JP Kaweckiego, na wschodzie zimowym, miła od kościoła 1.

Sakon, zaścianek JJP Biellikowiczów, na zachodzie zimowym, ½ mili.

Szruby, JP Leśniowskiego, między zachodem letnim i zimowym, od kościoła ⅛ mili.

Snycerze^e, zaścianek JJP Kublickich, na wschodzie zimowym, ½ mili.

Tumelańce, JJP Kublickich, między wschodem zimowym i letnim, od kościoła ¼ mili.

Wigilańce, JPanów Kublickich, na wschodzie zimowym, kroków 500.

Widejszany, starostwo^f JP Wawrzeckiego^g między zachodem zimowym i południem, od kościoła miła 1.

Żwiryn^h, zaścianek JJPP Kublickich, na północ, od kościoła ½ mili.

Żardeliszki, zaścianek JJPanów Kublickich, między wschodem zimowym i południem, od kościoła ¾ mili.

^a Mołdyniany. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występują jako Meoldyniany.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Prudutiany w odległości ¼ mili.

^c W dokumentach sądowych brasławskich z 1784 r. występuje majątność Rekiecie alias Krykiany. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 234.

^d Benedykt Kaweckki, rotmistrz brasławski, kapitan wojsk JKMcI.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Snicerze.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Widejszany występują jako folwark należący do JP Wawrzeckiego a.n., wojskiego brasławskiego.

^g Aleksander Wawrzecki, wojski brasławski.

^h Żwirynie.

2do Parafialny melegiański kościół graniczy dookoła z następującymi parafialnymi kościołami.

Twerecz, kościół JJ xx. Augustianów^a, w tymże województwie i dekanacie, w dobrach Pacowskie^b, na wschodzie letnim, o mile 2.

Hoduciszki, kościół parafialny w dobrach P Kapituły Wileńskiej, w tymże województwie i dekanacie, na wschodzie zimowym, o mile 2.

Święciany, kościół w dobrach JPani Tyszkiewiczowej^c, w tymże województwie i dekanacie, między zachodem letnim i zimowym, o mile 4.

Daugieliszki, kościół w dobrach starostwa daugieliskiego, w tymże województwie i dekanacie, na północy, o mile 3 wielkie.

3tio Miast znaczniejszych w bliskości parafii melegiańskiej będących nie masz [k.40] oprócz jednego nazywającego się Postawy. To jest miasto w powiecie oszmiańskim, sądowe, w dobrach JPana Tyzenhauza^d sytuowane, na wschodzie zimowym leży o mile 4 wielkie odległe.

4to Droga z Mielegian do Postaw jest równa bez gór, miejscami błotnista i kr[ęta]. Jazda letnia z Mielegian do Postaw godzin 5. Zimowa 3 godziny zaba[...].

5to Jezioro nazywające się Miłosze JJPanów Kublickich, długie do 12, szerokie do 7 sznurów geometrycznych, leży między wschodem zimowym i południem, odległe od kościoła ½ mili wielkiej.

Jezioro Miłaszek^e, JJPanów Kublickich długie do 9, szerokie do 5 sznurów geometrycznych, leży między wschodem i południem zimowym, o ¼ mili.

Jezioro Kieryszka, JP Kaweckiego długie do 6, szerokie do 4 sznurów geometrycznych, leży na wschodzie zimowym, o milę 1.

Jezioro Melegiańskie, JPanów Kublickich, długie do 5, szerokie do 3 sznurów geometrycznych leży między wschodem letnim i północą o kroków 1000. Zr[...]wraz sadzawka o kroków 300 ku zachodowi letniemu znajduje się, do której od jeziora Melegiańskiego kanał jest przekopany.

^a W tym miejscu i następnych fragmentach opisów parafii dekanatu brasławskiego mianem Augustianów błędnie określano kanoników regularnych od pokuty (Ordo Canonicorum Regularium Beatorum Martyrum de Poenitentia). Augustianów na Litwie posiadali tylko dwa klasztory: w Grodnie i Brześciu. Uth Grzegorz, *Szkie historyczno-biograficzny zakonu augustiańskiego w Polsce*, Kraków 1930, s. 73-74; Kurczewski J., *Biskupstwo*, s. 258.

^b Pacowskich. Kościół w Twereczu został ufundowany przez Feliksa Paca, podkomorzego WKL w 1622 roku. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 317.

^c Anna z Pocijów Tyszkiewiczowa, wojewodzina smoleńska.

^d Antoni Tyzenhauz, podskarbi nadworny litewski.

^e Jez. Miłoszajcie [?].

Błot znacznych nie masz, oprócz które przy krynicach bardzo małe znajdują się.

Rzeczka nazywająca się Konciarzyna płynie blisko miasteczka Melegiany, wychodzi z jezior w parafii święciańskiej między zachodem zimowym i letnim stojących, płynie na wschód zimowy i wpada w jezioro Orszweta w parafii twereckiej leżącej. Na rzeczce jest jeden stawek niewielki JP Leśniowskiego, między zachodem zimowym i letni leżący, przy którym i młyn znajduje się. Dalej na tejże rzeczce ku wschodowi zimowemu jest stawek drugi z młynem niewielki JP Kublickich. Obydwa te stawki o $\frac{1}{4}$ mil od kościoła parafialnego są odległe. Rzeczka Świłka nazywająca się niewielka wychodzi od wschodu zimowego z parafii hoduciskiej i płynąc kręto łączy się z wyżej wspomnianą rzeką Konciarzyną i wpada razem w jezioro Orszweta.

6to Lasy zacząwszy od wschodu letniego aż do zachodu przez $1\frac{1}{2}$ mili długości, szerokości nierównej, największej jednak do $\frac{3}{4}$ mili, otaczają parafię melegiańską z jednej strony i mają w sobie najwięcej drzewa: jodły, osiny, miejscami olchy i dębiny nieużytecznej. Z drugiej miejscami znajdują się krzaki po kilka morgów mające, z brzozy i olchy drobnej składające się mieszane jednak z jodłą.

7mo Młyny dwa tylko w parafii melegiańskiej znajdują się, na rzeczce Konciarzynie sytuowane, o których nadmieniałem sub Nro 5to innych machin wodnych i miejsc dla starożytności wspomnienia godnych nie masz.

8mo Drogi partykularne w parafii melegiańskiej będące są te:

1mo Droga do Twerecza, kościoła parafialnego graniczącego, idzie z Melegian miasteczka polem otwartym między wschód letni i zimowy do wsi Tumelańce JP Kublickich, o $\frac{1}{8}$ mili od kościoła parafialnego melegiańskiego leżącej. Za [nią] idzie otwartym polem droga prosto przez $\frac{1}{4}$ mili dużej do wsi Jus[zkań]ców JPanów Kublickich. Za tą otwartym także polem idzie droga przez 1 mile mała do wsi Mieciany JPanien Benedyctynek wileńskich, za którą pol[e] do 1000 kroków otwarte przejechawszy, wpada droga do chrostu na krok[ów] [k.40v] 300 szerokiego i złą drogę mającego. Ten przejechawszy o kroków 200 jest ruczaj na którym mostek i koniec parafii melegiańskiej.

2do Droga do Hoduciszek, kościoła graniczącego, wychodzi z Melegian ku wschodowi zimowemu otwartym polem do wsi Wigilańców o kroków 500 od kościoła leżącej. Za nią o kilkaset kroków jest mostek na ruczaju, za którym na pagórek wyjechawszy o kroków 500 jest mostek na rzeczce Konciarzynie, za który przejechawszy mimo dworu poleskiego na prawej ręce, i młyna także poleskiego po lewej ręce leżącego idzie droga środkiem blisko sadu na grobelkę. Za nią ujechawszy

kroków 500 wpada w las składający się z jodły, osiny i brzozy a ciągnący się do ¼ mili, w którym droga zła i kręta (w tym lesie jest zaścianek przez którego środek przejechać trzeba). Za lasem idzie droga otwartym polem na wschód zimowy do wsi Giłut JJP Kublickich, od której w prawą rękę przykro obraca się do Świły dworu JP Kaweckiego^a, który po prawej ręce pominąwszy jest wraz most na rzece Świłce. Za nim 200 kroków otwartym polem przejechawszy wpada w las, który 500 kroków podjechawszy jest ruczajk parafię hoduciską od melegiańskiej oddzielający.

3tio Droga do Świącian, kościoła graniczącego, idzie w środek ku zachodowi zimowemu i letniemu otworzystym polem do wsi Jodegal^b JP Leśniowskiego, o ¼ mili od kościoła leżącej. Pod tą wioską pierwej most przy młynie będący, i też wioskę Jodegale przejechawszy, obraca się droga ku zachodowi zimowemu i wpada między chrosty, rzadko zarosłe spośród których daje się widzieć wioska Krykiany JP Leśniowskiego na prawej ręce kroków 1000. Podjechawszy gęściejsze krzaki o ½ mili jest ruczaj mały, przy którym kończy się parafia melegiańska.

4to Droga do Daugieliszek, kościoła graniczącego, idzie z miasteczka Melegian ku północy polem otwartym przy sadzawce po lewej ręce leżącej. Tę pominąwszy jest mostek na kanale do sadzawki od jeziora Melegiańskiego idącym. Za mostkiem wraz dwór melegiański, czyli folwark. Ten przejechawszy idzie droga otwartym polem do wsi Kalniow^c JJPanów Kublickich. Za nią polem i troszkę chrostami do wsi Abszut^d o ¼ mili od kościoła leżącej wpada droga. Wieś Apszuty przejechawszy droga wąska i błotnista idzie chrostami do ½ mili pod wieś Kiniuny w parafii daugieliskiej będącą.

9no Parafia melegiańska że nie dzieli województwa i powiatu, przeto punkt dziewiąty do opisanie nakazany nie wyraża się.

Takowe opisanie parafii mojej podpisem ręki własnej stwierdzam.

x. Wojciech Odoliński^e

pleban melegiański

^a Benedykt Kaweck, rotmistrz brasławski, kapitan wojsk JKMc.

^b Jodegale.

^c Kalniuńce.

^d Apszuty.

^e Rok przed powstaniem *Opisów* plebanem mielegiańskim był ks. Franciszek Kruhelski, który przypuszczalnie zmarł (w 1783 r. miał 74 lata). Ks. Odoliński w *Rapportach* figuruje jako komendantz mielegiański Adalbertus (Wojciech) Odoliński. CAH Wilno F. 694, op. 1, dz. 59, k.19.

14. Miory

CAH Wilno, F. 694/1/3508, nr 490, k.46-46v; 50-52v (oryginał).

[k.46]

Parafia Miorska

1mo Kościół parafialny^a we wsi miorskiej położony, w województwie wileńskim, w dekanacie brasławskim, według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Aleksandrowo, J.O.X. Sapiehy, na północ, mila 1 większa^b.

Błaszki^c, J.O.X. Sapiehy, na sam wschód letni, ½ mili średniej.

Borkowo, J.O.X. Sapiehy, 1 ⅛ mili.

Babi Bór, JPana Mirskiego^d, na południe, mila dobra.

Biesieczyna. JPana Mirskiego^a na sam wschód zimowy, ¼ mili wielkiej.

^a Kościół pw. Wniebowzięcia NMP. Fundowany w 1643 r. jako cerkiew dyzunicka (prawosławna) przez Sebastiana Mirskiego, w 1683 r. zamieniona na kościół, który został przekazany kanonikom regularnym od pokuty. Kościół co najmniej od 1775 roku diecezjalny. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 331.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* nie występuje.

^c Błaszki.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Mirskiego *a. n.*, strażn.brasł.(w tym przypadku raczej chodzi o strażnikowicza). Według *Spisów*, t. I funkcję strażnika brasławskiego pełnili: Leon Światopełk-Mirski (zm. przed VII 1754) oraz Hieronim Światopełk-Mirski (zm. przed V 1759). Według Uruskiego Leon Mirski miał dwóch synów: Pawła, od 1781 r. cześnika brasławskiego i Tadeusza. Hieronim Mirski miał trzech synów: Ludwika, proboszcza leszczyłowskiego, Bonifacego, porucznika wojsk litewskich i Jakuba, deputata brasławskiego. W *Kalendarzu Wileńskim* w okresie powstania opisów parafii jako strażnik brasławski wymieniany jest Feliks Żynko.

Czeress, dwór J.O.X. Radziwiłła, między wschodem letnim i zimowym, ½ mili wielkiej.

Czeress, miasteczko J.O.X. Radziwiłła, pod samym wschodem zimowym.

Czereska plebania ruska^b, takż pod samym wschodem zimowym, mila mała 1.

Czuryłowo, J.O.X. Sapiehy, na wschód letni, mila 1 ½.

Cielowce^c, J.O.X. Radziwiłła, między wschodem zimowym i południem, 1 mila wielka.

Dzienisowo, JPana Mirskiego^d, na sam wschód letni, ¼ mili wielkiej.

Dołhinów, J.O.X. Radziwiłła między wschodem zimowym i południem, 1 mila wielka^e.

Dworna Wieś, ^f wieś J.O.X. Radziwiłła, pod samym wschodem zimowym.

Dworzyszcze, JPana [Stanisława] Mirskiego, na zachód letni, ½ mili małej.
[k.46v]

Dołhopole, JPana [Stanisława] Mirskiego^g, na zachód letni, ¼ mili wielkiej.

Girjata^h, J.O.X. Sapiehy, na południe, 1 mila małaⁱ.

Grzybowo^j, J.O.X. Sapiehy, na północ, 1 mila wielka.

Gintowszczyzna^k, JPana Mirskiego, na zachód letni, mile 2 średnie.

Hreckie^l, J.O.X. Radziwiłła, pod samym wschodem letnim, mili 1 ½ średniej.

Horanie, dwór JPPa Mirskich^m, na południe, 1 mila średnia.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1783-1784* wieś zapisana do Stanisława Światopełk-Mirskiego, generał-adiutanta, starosty ferebrowskiego (właśc. Chorobrowskiego od nazwy dzierżawy Rydewszczyzna alias Chorobrowka, patrz niżej).

^b Kolatorem cerkwi parafialnej pw. św. Mikołaja w Czeressie był ks. Mikołaj Radziwiłł, gen. wojsk litewskich. *Wizytacja 1789*, k. 3.

^c Cilowce.

^d Stanisław Światopełk-Mirski.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana jako Dołhowszczyzna.

^f Dworne Siolo.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako właściciele zaścianka są zapisani Stanisław, starosta ferebrowski i Paweł cześnik brasławski Światopełk-Mirscy.

^h Girjaty; na wschód letni.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jest zapisana wieś Gierwiaty.

^j Grzybowszczyzna.

^k Gientowo [?]. W *Lustracji 1789* Gintowszczyzna alias Miory Howieckie należały do Jana Światopełk-Mirskiego, sędziego grodzkiego brasławskiego. W dokumentach sądowych występuje zaścianek Gientowo alias Howce Małe. IAM, s. 191.

^l Greckie.

^m W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje folwark Horań należący do pani Mirskiej a.c., koniuszyny brasławskiej [żony Antoniego Mirskiego?]. Seweryn Uruski podaje, że dziedzicem Horanie był Tadeusz Światopełk-Mirski, w 1757 r. rotmistrz brasławski, żonaty z Antoniną Rudominianką i Antoniną Dąbrówną, z których miał trzy córki i ośmiu synów. S. Uruski, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, t. XI, Warszawa 1914, s.123. Od III 1780 roku miecznik brasławski. *Spisy*, t. I. W 1789 roku Tadeusz Światopełk-Mirski opłacał intratę z tych dóbr. CAH Wilno F. 694, op.1, nr 43,

Howce, JPana Mirskiego^a, na zachód zimowy, mili 1 ½ średniej.
Jakubowszczyzna^b, J.O.X. Radziwiłła, na wschodzie letnim, mila wielka.
Ichnaciki^c, JPana Mirskiego^d, między zachodem zimowym i letnim, ¾ mili.
Kruki^e, J.O.X. Radziwiłła, na wschodzie letnim, mile 2 wielkie.
Karpaczowo, JPana Mirskiego, między wschodem zimowym i południem, ½ mili wielkiej^f.
Krysztuli^g, J.O.X. Radziwiłła, między wschodem zimowym i południem, 1 mila mała.
Kociłów^h, dwór JPana Mirskiegoⁱ, na samo południe, ½ mili małej.
Krukowka^j, JPana Mirskiego^k, między wschodem zimowym i południem, 1 mila średnia.
Kamionka, JPani Niewęglowskiej^l, na zachód letni, ¾ mili.
Linniki, J.O.X. Sapiehy, na wschód letni, 1 mila wielka.
[k.50]
Linniki, J.O.X. Sapiehy, na samą północ. Mili wielkiej ¼.
Lewantowo, J.O.X. Sapiehy, między zachodem letnim i północą mili, 1 ½ średniej.
Lubinowo, dwór JPani Klottowej^m, na południe, 1 mila wielka.
Ławkiⁿ, J.O.X. Radziwiłła, między wschodem zimowym i południem, ¼ mili wielkiej.
Łotowszczyzna, J.O.X. Radziwiłła, na sam wschód letni, mili 1 ¼.
Łotyszowo^o, J.O.X. Radziwiłła, na sam wschód letni, 1 mila mała.

k.17. Być może chodzi o Mirską *a.n.*, wdowę po Teodorze Światopełk-Mirskim koniuszycu brasławskim – matkę Tadeusza Światopełk - Mirskiego.

^a Jan Światopełk-Mirski, sędzia grodzki brasławski.

^b Jakóbowszczyzna.

^c Ignaciki.

^d Stanisław Światopełk-Mirski.

^e Kruki Stare.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należą do ks. Radziwiłła.

^g Krysztule.

^h Kaciłowo.

ⁱ Strażnikowicza brasławskiego. W 1775 roku hybernę z majątności Kociłowa opłacał Jakub Światopełk-Mirski, strażnikowicz brasławski *Taryfa 1775*, k14v. W 1789 r. intratę z majątności Kociłowa opłacała Józefa Światopełk-Mirska, strażnikowa?]. brasławski. CAH Wilno F. 694, op.1, nr 43, k.17.

^j Krukówka; na północ [?].

^k Strażnikowicza brasławskiego.

^l Franciszka Niewęglowska.

^m W 1789 r. z majątności Lubinowa intratę opłacała Marcyanna Klottowa, mieczna Księstwa Inflanckiego, *Summariusz 1789*

ⁿ Ławki.

^o Łotyszkowo.

Ławejkowszczyzna, J.O.X. Sapiehy, między zachodem letnim i północą, mili 1 $\frac{1}{4}$ średniej.

Łażmiszczce^a, JPana Mirskiego, na zachód letni, $\frac{1}{4}$ mili.

Łotyszonki^b, JPana Mirskiego, między zachodem letnim i północą, 1 mila mała.

Maciuki, JPPa Mirskich^c, między wschodem zimowym i letnim, $\frac{1}{4}$ mili miernej.

Masiowce, J.O.X. Radziwiłła, między wschodem zimowym i letnim, $\frac{1}{2}$ mili małej.

Mazalowszczyzna, JPana Mirskiego, między zachodem letnim i północą, $\frac{3}{4}$ mili^d.

Mirkulszczyzna^e, J.O.X. Radziwiłła, między wschodem zimowym i południem, 1 mila średnia^f.

Miory, dwór JPana Klotta^g, na zachodzie zimowym, latem mila a zimą $\frac{1}{2}$ mili małej.

Miory, dwór JPani Bielikowiczowej^h, na same południe, $\frac{3}{4}$ mili mniejszej.

Miory alias Dzierypaty, JPana Mirskiegoⁱ, na zachodzie zimowym, mila 1 mała średnia.

[k.50v]

Miory, alias Ryłowszczyzna, JPana Mirskiego^j, między zachodem zimowym i letnim, $\frac{1}{4}$ mili małej.

Miory, JPP^a Mirskich, także między zachodem zimowym i letnim, $\frac{1}{8}$ mili małej.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Łażniszczce zapisana do Stanisława Światopełk-Mirskiego.

^b Łatyszonki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Łotyszki zapisany do Stanisława Światopełk-Mirskiego.

^c Stanisław Światopełk-Mirski, starosta ferebrowski i Paweł Światopełk-Mirski, cześnik brasławski.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Mozolewszczyzna należący do ks. Radziwiłła.

^e Mikulszczyzna

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Mikulszczyzna należy do ks. Aleksandra Sapiehy.

^g Jeszcze na mapach sztabowych województwa wileńskiego z 1937 r. znajdują się Miory Klotta i Miory Rodziewiczza.

^h Franciszka z Chrapowickich Bielikowiczowa, wdowa po Stefanie Jozafacie Bielikowiczu, pisarzu grodzkim brasławskim i podkomorzym brasławskim. Część majątku Miory alias Miry była wcześniej własnością Jana Butlera, cześnika brasławskiego. Po jego śmierci w 1758 r. drogą sukcesji przez Elżbietę z Butlerów Bielikowiczową, cześnikową brasławską trafiła do rodziny Bielikowiczów. W efekcie podziału pomiędzy braćmi: Stefanem, Leonardem, Adamem oraz Franciszkiem Bielikowiczami, siostrzeńcami J. Butlera dokonanego w 1759 r. znalazła się w rękach na Stefana Jozafata Bielikowicza. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 229-236; CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 231. We dworze Miory należącym do Bielikowiczów znajdowała się kaplica unicka filialna cerkwi czereskiej, która „żadnego praeiudicium kościołowi parafialnemu nie czyni, bo kapelan ks. Stefan Borowski cleri latini w dni tylko powszednie i niedzielne w kaplicy tej (...) miewa, a w uroczyste – z całym dworem do kościoła zjeżdża (...)” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 339.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje nazwa Dzieryport, folwarku należącego do Stanisława Światopełk-Mirskiego, generał-adiutanta, starosty ferebrowskiego. W 1789 r. intratę z majątności dziedzicznej Dzieryport opłacał Jan Światopełk-Mirski, sędzia grodzki brasławski. CAH Wilno F. 694, op.1, nr 43, k.17.

^j Stanisław Światopełk-Mirski.

Marcinowce, JPana Mirskiego^a, między zachodem zimowym i letnim, ¼ mili miernej^b.

Miory, miasteczko, gdzie kościół parafialny, na zachód zimowy, który jest punktem tejże parafii JPP Mirskich.

Najdowo, J.O.X. Sapiehy, między wschodem zimowym i letnim, mili 1 ½ średniej.

Orcy^c, J.O.X. Sapiehy, na północ, 1 mila wielka.

Ożugier^d, JPani Bielikowiczowej, na południe, ¼ mili małej.

Osinówka, JPana Mirskiego^e, na zachód zimowy, ½ mili wielkiej.

Orzechówka, JPana Mirskiego^f, na zachód zimowy, ½ mili wielkiej.

Pcickie^g, J.O.X. Radziwiła, na sam wschód letni, ½ mili małej.

Pacowo, J.O.X. Sapiehy, pod samym wschodem letnim, mila 1 wielka.

Podubskie, J.O.X. Sapiehy, na wschód zimowy, mili 1 ¼ miernej.

Popki, J.O.X. Sapiehy, na północ, mili 1 ½.

Popkow Łuh^h, J.O.X. Radziwiła, na wschodzie letnim i zimowym, mile 3 wielkieⁱ.

Podhajce, J.O.X. Radziwiła, na sam wschód zimowy, 1 mila mała.

[k.51]

Pociejonki^j, J.O.X. Radziwiła, na sam wschód zimowy, mili małej 1 ½.

Parszele, JPani Bielikowiczowej, między południem i zachodem zimowym, sznurów 10.

Podjelcy^k, JPani Bielikowiczowej, między wschodem zimowym i południem, sznurów 25.

Plejki, JPani Bielikowiczowej, między południem i zachodem zimowym, ¼ mili małej.

Pieczonki, JPana Mirskiego^a, między zachodem zimowym i letnim mila, 1 mała.

Podlipka^b, JPana Mirskiego, na sam zachód zimowy, 1 mila wielka.

^a Stanisław Światopełk-Mirski.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany jako własność Stanisława i Pawła Światopełk-Mirskich.

^c Orce.

^d Żugierowszczyzna.

^e Stanisław Światopełk-Mirski.

^f Stanisław Światopełk-Mirski.

^g Plyckie. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Pścickie.

^h Popkowy – Łuh.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Łuch należący do ks. Radziwiła oddalony o 1 milę.

^j Paciejenki.

^k Podjelce .

Ryże, J.O.X. Sapiehy, na północ, 1 mila wielka.

Ryżewszczyzna, JPani Bielikowiczowej, między wschodem zimowym a południem, ½ mili wielkiej.

Rodziewszczyzna^c, JPana Mirskiego między zachodem zimowym i letnim, 1 mila wielka.

Rozumowszczyzna, JPana Mirskiego^d, między zachodem zimowym i letnim, 1 mila średnia.

Rusaczki, JPana Mirskiego^e, na sam wschód letni, sznurów 12.

Robowo, JPPa Niewęglowskich^f pod samym zachodem letnim, 1 mila wielka.

Ruska Wieś, JPani Niewęglowskiej^g, pod zachodem letnim, 1 mila wielka.

Szocznowo, J.O.X. Sapiehy, na północ, mile 2 ¼.

Stretowo, J.O.X. Sapiehy, na sam wschód letni, 1 mila wielka.

[k.51v]

Surowcy^h, J.O.X. Sapiehy, między wschodem letnim i zimowy, mile 2 ¼.

Świerdłyⁱ, J.O.X. Radziwiłła, na wschodzie zimowym, 1 mila wielka.

Sieliszczce, dwór J.O.X. Radziwiłła, na wschodzie zimowym, mili 1 ½ średnia.

Staniulowo^j, JPana Mirskiego, na północ, ¼ mili średniej.

Szejlantowo, J.O.X. Sapiehy, na północ, 1 mila.

Szarowarowszczyzna, JPP^a Mirskich na południe, 1 mila mała^a.

Szynduki, JPana Mirskiego^b, między zachodem letnim a północą, ¼ mili miernej.

^a Stanisława Światopełk-Mirskiego. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana jako własność Stanisława i Pawła Mirskich.

^b Podlipki.

^c W księgach sądowych brasławskich z 1738 r. jest akt dzierżawy Rydewszczyzny alias Chorobrowki będącej w posiadaniu Antoniego Światopełk-Mirskiego, łowczyca brasławskiego. CAH Wilno F. S.A. 3774, k. 180. Wg Taryfy kwarty z 1765 r. Antoni Mirski, horodniczy ptu brasławskiego był właścicielem „dzierżawki Chorobrowka” CAH Wilno F. 11, op.1, nr 627, k.5. W 1771 r. z dzierżawy Chorobrowka opłacano kwartę *Kalendarz Wileński 1771 r.* W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Radziewszczyzna zapisany do Stanisława Światopełk-Mirskiego.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Rozumowszczyzna zapisany do Stanisława Światopełk-Mirskiego. W *Lustracji 1789* ten zaścianek należał do Chorobrowki, którą dzierżawił Jan Światopełk-Mirski, sędzia grodzki brasławski. CAH Wilno F. S.A. 3354, k. 13.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Stanisława Światopełk-Mirskiego.

^f Franciszka z Wawrzeckich i Michał Niewęglowscy, rotmistrzowie brasławscy? W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany jako własność pani Niewęglowskiej a.n., rotmistrzowej brasławskiej. Wiadomo, że Franciszka Niewęglowska wyszła ponownie za mąż za Alojzego Rahożę, a zmarła przed 1790 r.

^g Franciszka Niewęglowska.

^h Surowce.

ⁱ Świerdły.

^j Stanilowo. Stanisława Światopełk-Mirskiego.

Szczołno, dwór JPani Niewęgłowskiej, między zachodem letnim a północą, mili 1 ½ wielkiej.

Tumielowo^c, J.O.X. Sapiehy, na północ, 1 mila wielka i ¼ średniej.

Tatary, J.O.X. Radziwiłła, pod wschodem letnim, mila mała.

Wilowszczyzna, J.O.X. Sapiehy, na północ, 1 ½ [mili] średniej.

Warnionki^d, J.O.X. Radziwiłła, na wschód letni, mile 2 ½.

Zastarzynce^e, J.O.X. Sapiehy, na północ, mile 2 małe.

Zubrowo, J.O.X. Sapiehy, na północ, 1 mila wielka.

Zahorze, JPana Mirskiego^f, na północ, ½ mili wielkiej.

Zahorze, wieś JPana Mirskiego^g, tamże tej odległości.

Żuczki^h, JPPa Mirskich, między zachodem zimowym a letnim, ½ mili wielkiej.

[k.52]

Jezioro Miory, na zachód zimowy, wzdłuż ½ mili miernej, w szerz sznurów 6 miejscami mniej.

Jezioro Osinówkaⁱ, wzdłuż ¼ mili wielkiej, w szerz sznurów 4, miejscami mniej, na zachód zimowy.

Jezioro Orono, wzdłuż i w szerz ⅛ mili, na południu.

Jezioro Kociłowo^j, okrągłe sznurów 5, na południe.

Jezioro Howce, wzdłuż ¼ mili, w szerz sznurów 4.

Jezioro Średnik^k, okrągłe sznurów 4, na zachód zimowy.

Jezioro Głębokie, tamże w dłuż sznurów 12, w szerz sznurów 3.

Jezioro Ciecierka^l, tak wzdłuż jako i wszerz sznurów dwa N 2 [?] tamże.

Jezioro Niedzwiadek tak wzdłuż jako i w szerz sznurów 2, na wschód letni.

Jezioro Taborcki tak wzdłuż jako i wszerz sznurów 2 na wschód zimowy.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany jako własność pani Mirskiej *a.c.*, koniuszyny brasławskiej.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* własność Stanisława Światopełk-Mirskiego.

^c Tumilowo.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Woronki należąca do ks. Radziwiłła. W *Lustracji 1789* występuje zaścianek Woronki należący do Jana Światopełk-Mirskiego.

^e Zastarżyńce.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark i wieś Zahorze zapisane do Stanisława Mirskiego, generał-adiutanta, starosty ferebrowskiego. W 1789 r. intratę za folwark opłacał Roman Mirski, podkomorzyc brasławski, syn Antoniego Światopełk-Mirskiego, *Summariusz 1789*.

^g Stanisław Światopełk-Mirski.

^h Żuki.

ⁱ Jez. Osinówka.

^j Jez. Kaciłowo.

^k Jez. Średnie.

^l Jez. Cieciorcka.

Jeziro Maciuki wzdłuż i w szerz sznurów 3 na wschód letni.

Jeziro Czeres wzdłuż $\frac{1}{2}$ mili, w szerz sznurów 3, między północą a wschodem letnim.

Jeziro Orcy^a, wzdłuż $\frac{1}{4}$ mili wielkiej, w szerz sznurów 4 tamże.

Jeziro Czuryłowo, okrągłe tak wzdłuż jako też i w szerz sznurów 4, na północ.

Jeziro Zahorze, takiejże miary, na północ.

Jeziro Szczołno, wzdłuż $\frac{1}{4}$ mili małej, wszere sznurów 6 między zachodem letnim a północą.

[k.52v]

Młynów w tej parafii znacznych nie ma tylko z jeden w Zagórze JPana [Stanisława] Mirskiego wołowy, drugi na stawie bardzo małym wodny.

Droga od kościoła parafialnego do Druj idący polem otworzystym nieco kamienista mało co krzywa między zachodem letnim a północą położona.

Takowe opisanie parafii miorskiej podpisem ręki własnej stwierdzam

x. Józef Matusewicz

Vicar[ius] mio[rski]^b

^a Jez. Orce.

^b W 1783 r. plebanem miorskim był ks. Ludwik Mirski, „lat 36, possyduje od 1775 roku, w tymże roku wyświęcony ad Ecclesiam Parochialem Miorensem, edukował się w Societte Jesu, próbę jednak trzymiesięczną odbył w Seminarium Wileńskim ad S. Ignatium” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 336. Według *Raportów o dekanatach* w 1783 r. proboszczem miorskim był ks. Ludwik Mirski a w 1784 r. zapisany był ks. Wincenty Kurkliński, bez podanego wieku i okresu przebywania w parafii. CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 59, k. 22.

15. Opsa (filia dryświadzka)^a

CAH Wilno, F. S.A., 19.252, k.249-256 (kopia).
[k.249]

Parafia Opeska

Kościół filialny^b, w miasteczku opeskim, w powiecie i dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tej parafii należące, są w tymże powiecie według porządku alfabety ułożone. Arcimowicze, okolica szlachty, między wschodem a południem letnim, o ½ mili miernej.

Ausiuciewicz^c, JP Manuzziego^d, na wschodzie letnim, o 1 milę wielką.

Borowiki^e, tegoż, między wschodem zimowym a południem, o 1 milę wielką.

Birucie, tegoż, na północy zimowej, o 1 milę wielką.

Bartkuniszk^f, tegoż, między północą a wschodem, o ½ mili miernej.

Bielewicze, tegoż, na południu letnim, o 1 milę wielką.

Burdeniszki, JP Szaumana^g, na północy zimowej, o 1 milę mierną^h.

Bałundziszkiⁱ, JP Manuzziego, na południu, o 1 milę mierną.

Czerniszki, tegoż, na wschodzie zimowym, o ½ mili miernej.

Chmielnice,^j tegoż, na południu, o 1 milę mierną.

[k.250]

Dauble, folwark JP Szaumana, na północy zimowej, o 1 milę mierną.

Daubory, okolica szlachecka^k, na południu letnim, o 1 milę mierną.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana jako filia brasławska.

^b Pw. Św. Jana Chrzyciela fundowany przez Jadwigę ze Strutyńskich Ciechanowiecką, starościnię opeską.

^c Aksiutowo.

^d Mikołaj Manuzzi, starosta opeski.

^e Poniżej w tekście występuje wyłącznie karczma Borowiki. W inwentarzu starostwa opeskiego z 1738 r. (CAH Wilno F. S.A. 3374, k. 192v) występuje wieś Borowiki oraz zaścianek Borowicki. W *Lustracji 1789* Borowiki zapisane są jako wieś.

^f W źródłach również Bortkuniszk, *Lustracja 1789*.

^g Jerzy Szauman, sędzia grodzki brasławski.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek był własnością Mikołaja Manuzziego, starosty opeskiego.

ⁱ W *Lustracji 1789* wymieniany jest zaścianek Bałundziszki. CAH Wilno F. S.A. 3354, k.22v. Wstępuje także wieś Bołundzie w wykazie wsi z *Lustracji 1765*. CAH Wilno F. S.A. 3354, k.22v.

^j Chmielnica.

^k W dokumentach sądowych grodzkich brasławskich znajduje się dowód intromisji na folwark Bankuczyna w okolicy Dauborach, który należał do Antoniego i Teresy z Gabryłowiczów Świrskich

Domasze, folwark JP Manuzziego, na wschodzie letnim, o 1 mierną milę.

Drusiewicze, JP Manuzziego, na południu, o 1 milę mierną i ¼.

Domasze, wieś tegoż, w tymże położeniu i odległości.

Dalekie, tegoż, na wschodzie letnim, o 1 milę mierną^a.

Dukiele^b, tegoż, między wschodem zimowym a północą, o mile 2 małe.

Dołaniszki, JP Szaumana, na wschodzie zimowym o 1 milę mierną.

Ewidowicze^c, JP Manuzziego, na wschodzie letnim, o 1 milę mierną.

Ejdymiany, JP Manuzziego, na wschodzie zimowym, o 1 milę mierną.

Grauzyszki^d, tegoż, na wschodzie letnim, o ¼ mili małej.

Hatówki^e, tegoż, na południu zimowym, o ¼ mili wielkiej.

Hliniszcze, tegoż, na południe, o 1 milę mierną.

[k.251]

Horodyszczcze^f, tegoż, na wschodzie letnim, o ⅛ mili małej.

Jakowicze, tegoż, na północy zimowej, o ⅛ mili małej.

Jurewicze, tegoż, na wschodzie letnim.

Jankuły^g, tegoż, tamże, o mile małą.

Janczyszki^h, tegoż, tamże, o ⅛ mili miernej.

Kiemianyⁱ, tegoż, tamże, o ⅛ mili małej.

Kwinpinie^j, na północy zimowej, o ⅛ mili miernej.

Kupczele, tegoż, tamże, o ½ mili małej.

Kamieryszki^k, tegoż, na północ letnią, o milę wielką.

Kuciszki, JP Kopia^l, na północ zimową, o 1 milę mierną^m.

CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 217. W 1789 r. intratę z folwarku Daubory opłacali Jan i Franciszek Zasztowt, *Summariusz 1789*.

^a Na wschodzie zimowym. Majątek Dalekie w pow. brasławskim położony obok Domaszewicz (Domasze?) i Dauborowicz (Daubory?) najprawdopodobniej było majątkiem należącym do pieszych bojarów Rybiniczów, którym nadał go król Stefan Batory przywilejem z 14 VI 1580 r. IAM, s. 233

^b W inwentarzu starostwa opeskiego z 1738 r. (CAH Wilno F. S.A. 3374, k. 193) Dukiele zapisane jako wieś.

^c Ejdymiany; na wschodzie zimowym.

^d W *Lustracji 1789* Grawżyszki.

^e Hatówki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Hałówki. W inwentarzu z 1738 r. zaścianek. CAH Wilno F. S.A. 3774, k.195.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Grodziszcze.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Junkiały[?].

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Jaciszki.

ⁱ Kiemiańce.

^j Kumpinie.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* i *Lustracji 1789* występuje zaścianek Komaryszki.

^l Wincenty Kopeć, chorążyc husarski W.K.L.

^m W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Mikołaja Manuzziego.

Karszneiszki, tegoż, na wschodzie zimowym, o milę mierną.
Łabince, JP Manuzziego, na południu, o ½ mili wielkiej.
Miedzinki^a, tegoż, na południu, o ⅛ mili małej.
Maciesze, tegoż, na wschodzie, o ½ mili wielkiej.
Majszule^b, JP Manuzziego, na wschodzie zimowym, o milę wielką i ¼.
Narucie, tegoż, na południu, o 1 milę małą.
Opsa, dwór, tegoż, na północy, o ⅛ mili miernej.
[k.252]
Olechny^c, JP Manuzziego, na wschodzie, o milę mierną i ½.
Ogrodniki, JP Manuzziego, na południe, o milę małą.
Pietkuniszki^d, tegoż, na wschodzie, mila mierna.
Purwiniszki, tegoż, na wschodzie.
Plikiszki, tegoż, na wschodzie, o mile 2.
Podziszki, tegoż, na wschodzie letnim, o 1 milę wielką.
Plitnica, tegoż, na północy zimowej, o ¼ mili miernej.
Puzewicze, i Pietkunye tegoż, tamże od 1[szej] mila miernej, od drugiej mile 2 mierne.
Pałakicie^e, tegoż, na wschodzie, o 1 milę wielką.
Ratkuny^f, tegoż, na wschodzie zimowym, o 1 milę mierną.
Rudeliszki, tegoż, na wschodzie, o ½ mili miernej.
Różowo^g, tegoż, tamże, o 1 milę małą.
Raciny, tegoż, między wschodem a południem, ½ mili małej.
Rymasze^h, tegoż, na południu, o ½ mili miernej.
Sniegiⁱ JP Kopia, na wschodzie zimowym, o ¾ mili.
Szarkiszki, zaścianek szlachecki, na północy letniej, ½ mili miernej.
Wielikańce^j, JP Manuzziego, na wschodzie, o 1 ½ mili miernej.

^a Miedzuki

^b Mejszule. W *Lustracji 1789* Mejszele.

^c W inwentarzu starostwa opeskiego z 1738 r. Olochny. CAH Wilno F. S.A. 3374, k. 192v.

^d W *Lustracji 1789* zapisane jako wieś.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Pałakity. W *Lustracji 1765* w starostwie opeskim wymieniany jest zaścianek Łakitis.

^f W *Lustracji 1789* Radkuny.

^g Różowo.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Romasze.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Sniegiszki należący do Mikołaja Manuzziego.

^j Wielikiany.

Wcieliszki, JP Szaumana, na wschodzie, o ½ mili [k.253] wielkiej.

Wierki^a, JP Manuzziego, na południu zimowym, o 1 milę mierną.

Żwirynie, tegoż, na wschodzie zimowym, o 2 mile mierne.

Zaborniki^b, tegoż na południu letnim, o ½ mili miernej.

2do Od kościoła parafialnego kościoły w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

Kościół brasławski, na wschód zimowy, w powiecie brasławskim, JW Hylzena, mile 3 mierne.

Kościół widzki, na południu, w tymże powiecie, J.O. Księcia Massalskiego, biskupa wileńskiego.

Kościół pelikański, na zachodzie letnim JP Kwinty^c w tymże powiecie, o ¼ mili małej.

Kościół uhorski^d, JW Manuzziego, na południu, 1 mila wielka.

Kościół zamoski^e, na wschodzie letnim, mile 3 mierne JW Burzyńskiego^f.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła są:

Brasła w, miasto sądowe, na wschodzie zimowym, mile 3 mierne.

[k.254]

Miasto Widze, targowe, na południu mil 3.

4to Droga z Opsy do Brasławia, prosta, miejscami górzysta, idąca przez Most Racki niewygodny.

Droga do Widz, także prosta, ale miejscami górzysta i błotnista.

Droga do Pelikan, kręta, miejscami błotnista, przy małych kanalikach i mostkach.

Droga do Zamosza, niezła, kamienista, miejscami są na ruczajach mosty małe.

Droga do Uhora toż samo.

5to. Jeziora, błota i stawek.

Jezioro znaczniejsze Ops a, na północy o ⅛ mili wielkiej.

Jezioro Dauble, na północy zimowej, o ¼ mili miernej.

Jezioro Maciesz e, na południu ⅛ mili miernej.

^a W *Lustracji 1789* Werki.

^b W *Lustracji 1789* zapisane jako wieś.

^c Antoni Kwinta, pisarz ziemski brasławski.

^d Cerkiew parafialna unicka pw. św. Krzyża. "Cerkiew po zgorzeniu niewielka własna ks. Jana Korzuna parocha tamecznego". *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 32. Miasteczko Uhor, w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należące do starostwa opeskiego, w *Opisach* nie występuje. Nie wiadomo, czy jakiś wpływ na to miał pożar miasteczka na kilka miesięcy przed powstaniem opisów. CAH Wilno, F. S.A. 3939, k.1102-1103.

^e Cerkiew parafialna unicka pw. św. Apostołów Piotra i Pawła *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k.30.

^f Ignacy Burzyński, wojewodzie miński.

Błota, bagna, miejscami i to małe.

Stawek JP Manuzziego, przy dworze opeskim, mały, przy którym mostek niewygodny na północy.

6to Pola gołego w parafii opeskiej więcej niż lasu, miejscami jest las zdatny na budowlę, to jest sosny, jodły [k.255] brzozy, olchy, klony, dęby i małe chrusty.

7mo Młyn JP Manuzziego nazwany Kumpinski, wodny, na północy, przy jezioru Kumpińskim^a.

Młyn JP Szaumana, wietrzny, nazwany daublewski, na północ.

8vo Drogi partykularne i trakty publiczniejsze podług miary mil tak się opisują:

1. Droga do Brasławia, na wschodzie, idzie mimo karczmy Borowki, JP Manuzziego, tuż z tego miejsca widać wioskę Olochny, o kilkanaście kroków od drogi, na tejże drodze z Mostu Rackiego^b widać 2gą karczmę JP Manuzziego^c.

2. Droga do Pohoszcza, na północy idzie przez wioski Czerniszki i Nowa Wieś, za temi widać z tejże drogi wieś Puzewicze o kroków kilkadziesiąt.

3. Droga do Domaszow^d, na południu z tej drogi widać wieś Miedziuki o kilka kroków. Dalej idzie przez wieś Jurewicze.

4. Droga do Zamosza też sama, tylko za Domaszami widać karczmę JP Manuzziego Ausiuciewicz^e [k.256] o kroków kilkanaście za tą karczmą idzie przez puszcę.

Parafia opeska żadnych granic nie ma. Cała ze wszystkimi miejscami i wioskami jest w powiecie brasławskim położona.

Takowe więc opisanie parafii mojej podpisem ręki mojej własnej stwierdzam.

x. Jan Wincenty Mikuttowicz

Komm[endarz] Kościoła Filialnego Opeskiego

^a Jez. Rudaki [?].

^b Racki Most.

^c Mejszule [?].

^d Domasze.

^e Aksiutowo [?].

16. Pelikany

CAH Wilno, F. S.A., 19.252, k.257-265 (kopia).

[k.257]

Parafia Pelikańska

1mo Kościół parafialny^a, przy końcu wsi Miluńce nazwanej, w powiecie i dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie i dekanacie według porządku alfabety ułożone:

Alxniniszki, wieś JP Strażnika Żynki^b, pod południem zimowym, o 1 milę małą.

Alaxiej, zaścianek, tegoż JP, pod wschodem zimowym, o 1 milę mierną.

Biała WJP Kwinty^c, na południu zimowym, o ¼ mili od kościoła.

Dworzyszczce, wieś, tegoż, na południe, o ½ mili.^d

Degutynie^e, WJPani Hryncewiczowej^f, pod zachodem, o 1 milę wielką.

Gierejsze, dwór tejże, w tejże pozycji i odległości.

Gierejsze, wieś, tejże, tamże.

Gawrańce^g, księcia wojewody wileńskiego pod zachodem, o ½ mili małej.

^a „Kościół nazwiskiem Pelikany od jezuitów quondam postawiony ad praesens od Wielm. Kwinty pisarza ziemskiego brasł. na inne miejsce przeniesiony i do trzeciej części powiększony, jest oraz erygowany pod tytułem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 351.

^b Feliks Żynko, strażnik brasławski.

^c Antoni Prewysz Kwinta, pisarz ziemski brasławski, starosta niegrodowy miławski.

^d Na północ.

^e Degutynie.

^f W 1775 r. podymne za Gierejsze płaciła Ludwika Hryncewiczowa, stanow.[starościna?] upecka. *Taryfa 1775*. Być może chodzi o Barbarę z Bielikowiczów Hryncewiczową, żonę Stanisława, chorążego wojsk litewskich *Uruski*.

^g Gawrany [?]. W *Lustracji 1789* zapisana jako „wieś dryświadzka”.

Jasieniszki, JP Żynki, na południe, o 1 milę małą.

Juciszki, JP Kwinty na południu, nie ma ¼ mili.

[k.258]

Ignaciszki, tegoż, na południe, o ¼ mili.

Jodziszki, JP Żynki, pod południem, o ½ mili.

Jodepurnis, JPani Hryncewiczowej, pod zachodem zimowym, o 1 milę wielką.

Krywaniszki, JPani Chmielewskiej^a, pod zachodem zimowym, o 1 milę wielką.

Konarzewszczyzna^b, księcia biskupa wileńskiego, pod zachodem, o ½ mili.

Komorowszczyzna^c, JPani Jarockiej^d, pod zimowym zachodem, o ¾ mili.

Kowalewszczyzna^e, księcia wojewody wileńskiego, pod północą, o ¼ mili, tu granica parafii pelikańskiej z dryświacką.

Karkliniszki^f, JPani Hryncewiczowej, pod zachodem zimowym, o 1 milę wielką.

Kinidziszki^g, JPanów Wyrwiczów^h, pod zimowym zachodem, o ½ mili.

Łotoczki, księcia biskupa wileńskiego, pod zachodem, o ¾ mili.

Matejkianyⁱ, różnych JPanów szlachty, na zachodzie o 1 milę małą i tu się kończy parafia pelikańska a zaczyna widzka.

Mesojedy^a, księcia wojewody wileńskiego, pod północ, o ¼ mili

[k.259]

Miluńce, wieś JP Kwinty, przy której kościół parafialny jest punktem niniejszego opisanania.

Maceliszki^b, tegoż, między południem i zachodem zimowym, o ½ mili małej.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Krywaniszki zapisane do Chmielewskiej *a.n.*, mostowniczynej brasł. W spisach urzędników brasławskich nie występuje mostowniczy o takim nazwisku. W dokumentach skarbowych powiatu brasławskiego występuje Anna Chmielewska, stanowniczyna wileńska, *Taryfa 1775 r.* W tym przypadku najprawdopodobniej chodzi o żonę Józefa Chmielewskiego, starosty gorzdowskiego, mostowniczego oszmiańskiego. *Spisy t. I, s. 247*

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Korzeniewszczyzna należąca do bpa Massalskiego.

^c Komarowszczyzna.

^d Teresa z Żynków Jarocka, żona Antoniego, cześnika brasławskiego CAH Wilno F.S.A. 15418 k. 448.

^e Kowalewo.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Karklinie.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Kwidziszki zapisane w zastawie Ostaniewiczza *a.n.*. W księgach sądowych brasławskich zapisany został pod datą 26 V 1784 r. testament zmarłego Jerzego Wyrwicza zapisujący folwark Matejkiany, zaścianek Kwidziszki oraz trzy pustosze na swoją żonę oraz synów: Tomasza, Jana, Stanisława, Józefa, Piotra. Wspomniany testament świadczył Kazimierz Ostaniewicz. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 207-214.

^h Podpisali się pod „kredensem” dla I. Burzyńskiego, *Hedemann*.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* okolica Matejkiany należy do Wyrwiczów. W *Taryfie 1775 r.* z Matejkian opłacali Jerzy Wyrwicz i Teofil Wyrwicz.. CAH Wilno F. 11, op.1, nr 646, k.4. W księgach sądowych grodzkich brasławskich (30 IV 1783) znalazł się zapis o dzierżawie Matejkian przez ks. Teofila Wyrwicza, panu Kazimierzowi Ostaniewiczowi. CAH Mińsk, F. 1747, op. 1, dz. 13, k.103.

Milance^c tegoż Jmci, pod wschodem, o ½ mili od kościoła.
Murmiszki, Jmci Pana Żynki, pod południem, o ½ mili.
Muszykle, JPan Jarockiej, pod zachodem zimowym, o 1 milę wielką.
Moskiewszczyzna, JP Żynki, pod południem, o ¾ mili.
Osaniszkid^d, dwór JP Żynki, pod południem, o 1 milę wielką.
Obolany, księcia wojewody wileńskiego, pod letnim zachodem, o ¼ mili małej.
Obolikszy, JP Kwinty, pod zachodem zimowym o ¼ mili małej.
Pelikany^e, dwór tegoż, o 500 kroków od kościoła pod południem.
Podruksze, tegoż, pod południem, o 1 milę małą.
Paparcszki, JP Żynki, pod południem, o ¾ mili.

[k.260]

Przy nowym i starym młynie 2 zaścianki bez nazwiska będące, będące w cyrkumferencji gruntów JP Żynki, leżą pod południem, o ¾ mili.
Pasałaniszki, JP Kwinty, między południem i zachodem zimowym, o ¼ mili.
Rudzie, księcia wojewody wileńskiego, pod zachodem letnim, ½ mili małej.
Rymoszany, JP Kwinty, na północ o 3000 kroków.
Stawarele, księcia wojewody wileńskiego, pod zachodem letnim, o ¾ mili.
Siostrzeńce^f, księcia biskupa wileńskiego, pod zachodem letnim, 1 mila mierna.
Szawłowszczyzna, JP Kwinty, pod wschód letni, o 1 milę mierną.
Szałakundzie, tegoż, w tymże położeniu, o ¾ mili.
Stołpenszczyzna^g, dwór JP Jarockiej^h, pod zachód zimowy, o ¾ mili.
Szlinina, JPan Hryncewiczowej, pod zachód zimowy, 1 mila wielka.
Trapszeⁱ, wieś księcia wojewody wileńskiego, na zachód letni o ¼ mili.

^a Miasojedy.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Maceybiszki należąca do Kwinty *a.n.*, pisarza ziemskiego brasławskiego, starosty miławskiego.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Misańce.

^d Na *Mapach Wileńszczyzny* znajduje się folwark Oseniszki w pobliżu rzeki Dryświacicy. Trafił on do rodziny Żynków przywilejem nadanym Siemienowiczowi Żynkowi przez króla Zygmunta Augusta na majątność Osaniszki, 28 X 1533 roku. CAH Wilno, F. S.A. 15412, k.108-114.

^e Przywilejem z 12 VII 1774 r. król Stanisław August Poniatowski nadał Antoniemu Kwincie, pisarzowi ziemskiemu brasławskiemu, dobra pojezuickie Pelikany ze wsiami: Rymoszany, Miluńce, Wojniuńce, Juciszki, Obolikszy, Maceliszki, Szałakundzie, Misany, Dworzyszcze, Szawłowszczyzna, Podruksze, z zaściankami Ignaciszki i Szybniszki za sumę 240 tys. złotych polskich. CAH Wilno, F. S.A. 15425, k.788-791.

^f Siostrzańce.

^g Stołpowszczyzna.

^h Teresa z Żynków Jarocka, cześnikowa brasławska żona Antoniego Jarockiego.

ⁱ Trabsze.

Wadzbuny^a, JP Wyrwicza^b, dwór i z kilku tamże mieszkańców, pod zachodem zimowym, o 1 milę mierną.

[k.261]

Wackieluny^c, księcia biskupa wileńskiego, pod zachód letni, o 1 milę małą.

Wazgielańce^d, JPani Chmielewskiej, pod zachód letni, o mili 1 ½.

Wejniunce^e, JP Kwinty, pod południem, ⅛ mili.

Żermanista, zaścianek JP Żynki, pod południem, ½ mili.

Żniry^f, zaścianek tegoż, w tymże położeniu i odległości.

2do Od kościoła parafialnego, kościoła w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

Opsa, kościół parafialny w tymże powiecie i dekanacie, w starostwie opeskim W. Manuzziego o ½ mili miernej, między wschodem letnim i północą.

Dryświaty, kościół parafialny, w tymże dekanacie i powiecie, w dobrach księcia Radziwiłła, na zachód letni o 1 ½ mili.

Rymszany, kościół parafialny^g, w tymże powiecie i dekanacie, w starostwie daugieliskim, na zachód zimowy o mile 3.

Widze, kościół parafialny, w tymże dekanacie i powiecie, w dobrach księcia biskupa wileńskiego, na południu, mile 3 mierne.

3tio Miasto jedno, najbliższe kościoła, i to powiatowe jurydzyczne, Brasław, leży między północą i wschodem letnim, o mile 3 wielkie.

4to Droga z Pelikan do Brasławia, przez ½ mili jest bardzo podła, wąska, kamienista, błotnista i krzywo idąca, reszta zaś jej począwszy od Opsy, aż do samego Brasławia jest dobra, iż niedawno z obu stron obita rowami, wyprostowana i miejscami wyrównana.

Droga z Pelikan do Dryświat idąca, a po części trakt do Rygi formująca, jest wcale zła, z powodów tych, iż jest górzysta, kamienista, wąska i krzywa. Drogi w obszerności całej parafii pelikańskiej są arcy złe, ponieważ się najwięcej ciągną błotami, chrośniakami i miejscami trudnymi ku przeprawie.

Droga z Pelikan do Widz jest bardzo dobra, ponieważ ciągnie się publiczny trakt z Kraju Zabranego, od Brasławia aż do Wilna.

^a Wejsbuny.

^b Stanisław Wyrwicz, wojski inflancki.

^c Wojckieluny.

^d Wazgiele.

^e Wojniuńce.

^f Żwiry [?].

^g Rymszany były filią parafii Daugieliszki.

5to Jeziora i rzeki.

Jezioro Obole, długością ciągnie się na 1 milę wielką, szerokością ¼ mili, ma przy sobie z jednej strony błoto nieprzystępne i nieużyteczne, miejscami bagnem zaprzątzione, miejscami łożą zarosłe, ciągnące się [k.263] w długości równej jak same jezioro, między zachodem letnim i zimowym, o ¼ mili małej.

Jezioro Pelik^a o kilkaset kroków na zachód zimowy, na 1000 kroków długie, szerokie 400.

Jeziora Abskrytelis^b i Iłgajtis^c, razem łączące się ze sobą, ciągną się na ¼ mili, równie odległe jako i Pelikany.

Jezioro Dołhie^d ciągnące się na ¼ mili, szerokości mieć może 500 kroków, między wschodem zimowym i południem o 1 milę.

Rzeka Dryświatyca^e, ciągnąca się przez środek parafii pelikańskiej, od zachodu letniego w koło południa, ku wschodowi zimowemu, ma najprzód od zachodu ku przeprowie most bezpieczny, od południa prom na linie, od wschodu na trakcie wileńskim most zdrowy, mocny i bezpieczny na palach.

6to W całej parafii pelikańskiej lasów znacznych nie ma prócz samych chruśniaków i zarośli, między którymi przerzucane miejscami drzewo sosnowe, brzożowe a najwięcej jodłowe, słowem wspomniana parafia leży w samych otwartych polach.

7mo Młynów dwa JP Kwinty, jeden wołowy w samym [k.264] dworze, drugi jest pod dworem na stawku bardzo małym. Jesienią i wiosną tylko mielący, ponieważ wodą z gór [sic!] spadającą wsparty bywa.

Młyn trzeci JP Żynki, ustawnie mielący na fosie z rzeki Dryświacicy ufundowany.

8vo Drogi partykularne w tej parafii i trakty publiczniejsze, podług miary mil tak się opisują.

1.Droga do Opsy przez wieś blisko kościoła leżąca idzie prosto za tąż wsią, polem otwartym schyla się w prawą stronę do chruśniaka, w który[m] przejechawszy niewielki ruczaik, znowu tąż droga wpada w drugi niewielki ruczaik, o ¼ mili małej od kościoła, i tu się kończy parafia pelikańska, stąd do Opsy wypada na trakt wileński od Brasławia idący.

^a Jez. Pelikany.

^b Jez. Abokrytele.

^c Jez. Iłgaje.

^d Jez. Długie.

^e Rz. Dryświata (Dryświacica).

2. Droga do Widz idzie mimo samego dworu Pelikany polem otwartym aż do wsi Wojniewiczow^a, przez którą wzdłuż ciągnąc się wypada znowu na pola otwarte i równe ze wszech stron, aż do Białej karczmy, gdzie łączy się z traktem wileńskim od Opsy idącym.

3. Droga do Dryświat razem trakt zimowy i letni [k.265] ryski, idzie polem otwartym do wsi Obolan, gdzie się kończy parafia pelikańska, stąd idzie brzegiem jeziora Obola, aż do Dryświat cała ta droga jest górzysta, kamienista i wąska.

Parafia pelikańska nie ma w sobie żadnych granic wojewódzkich i powiatowych, ale cała jest w powiecie brasławskim, jako się nadmieniło. Takowe opisanie parafii pelikańskiej podpisem ręki mojej stwierdzam.

x. Kazimierz Thomaszewicz
pleban pelikański

^a Wojniuńce.

17. Plusy (filia brasławska)

CAH Wilno, F. S.A., 19.252, k.267-281 (kopia)

[k.267]

Filia pluska

Słobodka, dwór i kościół filialny^a, który jest punktem opisującej się parafii. Dwór i Słobodka należą do JP Salmonowicza^b. Filia brasławska.

Asiociszki, zaścianek JP Hylzena^c; na wschód letni, o 1 milę mierną.

Apanasiszki, zaścianek, tegoż, na wschód zimowy, $\frac{3}{4}$ mili.

Alochny, tegoż, na północ, $\frac{1}{8}$.

Auksztoliszki, tegoż, na południe, $\frac{1}{8}$ mili^d.

Adamiszki, tegoż, na zachód, $\frac{1}{2}$ mili miernej.

Bierce^e, zaścianek, tegoż, z młynkiem na wschód zimowy, mile 2 wielkie.

Barawikiszki, zaścianek, tegoż, na wschód, $\frac{3}{4}$ mili.

Budziszki^f, zaścianek JP Mirskiego^g, między wschodem i południem, 2 mile mierne.

Butromowszczyzna^h, JP Mirskiego, tamże, tyleż.

Błudzineⁱ, zaścianek JP Giedroycia^j, między południem i zachodem, mile 2 małe.

Buławiszki^k, JP Hylzena, na południe, mile 2 mierne.

Boruny, JP Hylzena, między południem i zachodem, mile 2 mierne.

Curakowszczyzna, zaścianek, tegoż, na południe, $\frac{1}{4}$ mili.

Cizuniszki, tegoż, między południem i zachodem, $\frac{1}{4}$ mili^l.

^a Pw. św. Trójcy, wzniesiony przez Salmonowiczów, starostów pluskich w 1770 r. *SGKP*, t. 8, s.271.

^b Michał Salmonowicz, starosta niegrodowy pluski. CAH Wilno F. S.A. 3354, k.10.

^c Józef Hylzen, starosta brasławski.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^e Berce.

^f Budziszczce.

^g Bogusław Światopełk-Mirski, podkomorzy brasławski.

^h Bystromowce. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Bistromowszczyzna.

ⁱ Błudzino.

^j Kazimierz Giedroyc, starosta (niegrodowy) dubinowski. CAH Wilno 15418 k. 42-43.

^k Bułowiszki

^l W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek należy do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

[k.268]

Czarnomorda^a, zaścianek JP Mirskiego, między wschodem i południem, 1 ½ mili.

Dumeryszki^b, JP Hylzena, na wschód, 1 ½ mili^c.

Dubin^d, dwór, przy nim wieś JP Giedroycia, na zachód zimowy, 1 mila wielka.

Dubniki, JP Giedroycia, na zachód zimowy 1 ½ mili.

Dudule^e, JP Hylzena, na południe, mile 2 mierne.

Dzieruki, tegoż, na południu, mile 2 wielkie.

Gabrusiszki, zaścianek, tegoż, na wschód zimowy, 1 mila.

Gasiuliszki, zaścianek, tegoż, tamże, tyleż.

Hlinówka^f, JWW Żaby^g i Mirskiego, między wschodem i południem, mile 2 wielkie.

Jazowka, zaścianek, JP Hylzena, na wschód, ½ mili.

Ilża^h, JP Salmonowicza, na wschód, ½ mili.

Jęczmieniszki, tegoż, tamże, tyleż.

Jurany, JP Hylzena, na połudzień, ¼ mili.

Jakubiańce, tegoż, na południu, 1 ½ mili miernej.

Łały, tegoż, między południem i zachodem, mile 2.

Kabosze, zaścianek, tegoż, na wschód zimowy, mila wielka.

Kamionka, JP Mirskiegoⁱ, między wschodem i południem, mila mierna.

[k.269]

Krasnohorka^j, JP Hylzena, na połudzień ½ mili^k.

Kramy, JP Mirskiego, latem mile 2, zimą przez jezioro 1 ½.

Kozaków, zaścianek JP Mirskiego, na południe, ¾ [?] mili.

Kamienka^l, zaścianek, tegoż, między wschodem i południem, 1 mila.

Krasno, zaścianek, tegoż, tamże, trochę bliżej.

^a Czarnomordy. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane jako Czarnomorki.

^b Dumaryszki.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek należy do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^d Dubinowo.

^e Dudele

^f Glinówka. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Hlinowka.

^g Antoni Józef Żaba, łowczy brasławski.

^h Zaścianek Ilże. W źródłach występuje także pod nazwą Jelżyński. *Lustracja 1789*, k.10v.

ⁱ W źródłach nie znaleziono danych precyzujących do którego z Mirskich należała ta wieś. Porównując położenie zaścianka Glinówka, leżącego w podobnym kierunku i odległości, można przypuszczać że chodzi o Bogusława Światopełk-Mirskiego, podkomorzego brasławskiego.

^j Krasnogórka.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^l Kamionka.

Kirkole, tegoż, na południe, $\frac{3}{4}$ mili.

Kozaczek zaścianek, tegoż, między wschodem i południem, 1 mila.

Krukliżki^a, JP Giedroycia, między południem i zachodem, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Korzeniszki^b, JP Hylzena, między wschodem i południem, $\frac{1}{8}$ mili^c.

Kajryżki, JP Hylzena, na zachód, $\frac{1}{4}$ mili.

Kordele^d, tegoż, na zachód, $\frac{1}{2}$ mili.

Krzywożelce^e, tegoż, na południe, $\frac{3}{4}$ mili.

Krzywożelski^f, zaścianek, na południe, 1 mila mała.

Kotejnie^g, JP Hilzena, na południe, 1 mila mała.

Kieziki, tegoż, na południe, latem mile 2 wielkie, zimą przez jezioro 1 $\frac{1}{2}$.

Kowaliszki, JP Mirskiego, na południe, 1 $\frac{1}{4}$ mili^h.

Lawoszekiⁱ, tegoż, na południe, mile 2 mierne.

Lapieny^j, JP Hylzena, na wschód zimowy, mile 2 mierne.

[k.270]

Lapatnica^k, zaścianek, tegoż, na wschód zimowy 1 mila mierna.

Łuhowe, zaścianek JP Salmonowicza, na wschód zimowy, $\frac{1}{4}$ mili.

Łakiony^l, JP Hylzena, na południe, $\frac{1}{2}$ mili małej.

Ławniki, JP Hylzena, na południe, $\frac{1}{2}$ mili miernej.

Łakszy^m, tegoż, na południe, 1 mila wielka.

Moćciszczeⁿ, zaścianek, tegoż, na wschód zimowy, 1 mila mała.

Marcinkiszki^o, zaścianek, tegoż, na wschód, 1 mila mierna.

^a Krugliżki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Kruchliżki.

^b Koreniki.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Korzeniki należała do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^d Kordeliżki.

^e Krzywosielce.

^f Krzywosielce.

^g Kołoniszeki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Kołoniszeki należy do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^h We wsi Kowaliszki miała znajdować się kaplica katolicka „wzniesiona w 1781 r. przez właściciela wsi Mirskiego” (*SGKP*, t. 15, s. 143), jednak ani w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* ani w pracy ks. Kurczewskiego tak informacja nie występuje.

ⁱ Najprawdopodobniej chodzi o miejscowość Leoszki, położoną obok zaścianka Zaborze również należącego do Bogusława Światopełk-Mirskiego.

^j Łapiny. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek należy do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^k Łobotnica. W źródłach występował również jako Łopatnica, *Lustracja 1789*.

^l Łakiny.

^m Łuksze.

ⁿ Moćciszcze.

^o Marankiszki.

Miacieliszki^a, zaścianek, tegoż, na wschód zimowy, ½ mili.
Nowe Sioło, tegoż, na wschód, 1 mila mierna.
Niewierzyszki^b, zaścianek, JP Hylzena, na południe, ¼ mili.
Obabie, JP Mirskiego, dwór, między wschodem i południem, 1 ¼ mili.
Obabie Wielkie, JPP Mirskiego^c i Żaby, tamże, mile 2 mierne.
Ostrowiła^d, JP Hylzena, tamże, ½ mili.
Okmianica, zaścianek z młynkiem JP Hylzena, między południem i zachodem, mile 2 wielkie.
Olszyna^e, zaścianek z młynkiem, tegoż, na zachód zimowy, 1 mila mierna.
[k.271]
Olszynka^f, zaścianek z młynkiem JP Hylzena, między południem i zachodem, ½ mili wielkiej.
Plitniki, JP Mirskiego, między wschodem i południem 1 ½ mili.
Płocinie, JP Hylzena, na wschód, mile 2 mierne^g.
Podbiereszczyn zaścianek JP Mirskiego, między wschodem i południem, 1 ½ mili.
Pupieliszki, JP Salmonowicza, na wschód zimowy, ¼ mili.
Popieliszki, JP Hylzena, między południem i zachodem, o ⅛ mili^h.
Pietkuniszki, JP Salmonowicza, na wschód, ⅛ mili.
Pawłowszczyzna, JP Hylzena, na wschód zimowy, kroków 300.
Pirtynieⁱ, JP Hylzena, na południe, ¼ mili^j.
Prochorowo^k, tegoż, tamże, tyleż.
Polepiszki, zaścianek, tegoż, między południem i zachodem, ¾ mili.
Posnudzie, folwark, tegoż, na połudzień, ½ mili.
Rożki, tegoż, na zachód zimowy, ½ mili.
Ragliszki, tegoż, na południe, ¼ mili.

^a Maciuliszki.

^b Niewiaryszki.

^c Bogusław Światopełk-Mirski, podkomorzy brasławski.

^d Ostrowity.

^e Olszany.

^f Olszanka.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

ⁱ Pirtanie.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^k Prochorówka.

Rawgiszki^a, tegoż, na zachód zimowy $\frac{3}{4}$ mili.
 Rułyszki^b, zaścianek JP Giedroycia, ku zachodowi zimowemu, mila.
 Szemele, na wschód zimowy, 1 $\frac{1}{4}$ mili, JP Hylzena.
 Szakieliszki^c, zaścianek, tegoż, na wschód letni, $\frac{3}{4}$ mili.
 [k.272]
 Szaszkiuszki^d, JP Hylzena, na wschód zimowy, $\frac{1}{2}$ mili miernej.
 Szemele Dworne^e na północ, JP Hylzena $\frac{1}{4}$ mili latem, zimą przez jezioro $\frac{1}{8}$.
 Seiepuliszki, JP Mirskiego, między wschodem a południem, 1 $\frac{1}{2}$ mili.
 Szarkiejowszczyzna, zaścianek JP Hylzena, między wschodem i południem, $\frac{3}{4}$ mili.
 Swebedyszki, folwark i wioseczka JP Mirskiego, między wschodem i południem, $\frac{3}{4}$ mili.
 Szemele Zapluskie, JP Salmonowicza, na wschód letni, $\frac{1}{4}$ mili.
 Słoniszki, zaścianek JP Hylzena, na zachód letni, $\frac{1}{4}$ mili.
 Swilomieście^f, JP Salmonowicza, na zachód letni, $\frac{1}{8}$ mili.
 Szakielowo, zaścianek JP Hylzena, na wschód, 1 mila mierna.
 Trakiele, JP Żaby, między wschodem i południem, mile 2.
 Wyrginiszki, JP Hylzena, na wschód, 1 mila mierna.
 Wyndryszki, zaścianek tegoż, na wschodzie zimowym, 1 mila mała.
 Wyrbiliszki, zaścianek tegoż, tamże, $\frac{3}{4}$ mili.
 Wasilkiszki, tegoż, między wschodem i południem, 1 mila mała^g.
 Wiszenki, zaścianek JP Mirskiego, na południe 1 mila wielka.
 [k.273]
 Wadegiany^h, zaścianek JP Salmonowicza, na wschód, $\frac{1}{4}$ mili.
 Zabołocie, zaścianek JP Hylzena, na wschód zimowy, mila mierna.
 Zaberjeⁱ, zaścianek JP Mirskiego, na południe, mile 2 wielkie.
 Zadarzyniec, zaścianek tegoż, między wschodem i południem, mile 2 mierne.

^a Raugiszki.

^b Rutyszki.

^c Szakiele Borowe.

^d W *Lustracji 1789* również Szaszkieliszki.

^e Szemiutki.

^f Świlemieście.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Wasiliszki należała do Mirskiego *a.n.*, podkomorzego brasławskiego.

^h W *Lustracji starostw 1789* do dzierżawy Plusy zapisany jest zaścianek Wojdziegieniszki.

ⁱ Zaborze.

Zajeleńce, JP Mirskiego, między wschodem i południem, mile 2.

Zubina^a, folwark JP Żaby między wschodem i południem, mile 2 mierne.

Zabrzesię czyli Przewłoka, JP Hylzena, na południe, 2 ½ mili.

Zasnudzie, folwark tegoż, tamże, ½ mili wielkiej.

Żłukszłyszki, zaścianek JP Giedroycia, między południem i zachodem, 1 mila mierna.

Zaścianek JP Hylzena, na wschód zimowy, ¾ mili.

Zaścianek JP Salmonowicza, tamże, ⅛ mili^b.

Zaścianek JP Hylzena, na wschód, 1 mila mierna.

Zaścianek tegoż, tamże, 1 mila mała.

Zaścianek tegoż, na wschód zimowy, ¾ mili.

Zaścianek tegoż, na wschód zimowy 1 mila wielka.

Opisanie lasów. [k.274]

W stronie zachodniej względem kościoła, od granicy kurlandzkiej jeziora Kamionka^c graniczącego i Raugiszek wioseczki nad granicą leżącą o ¾ mili od kościoła z północy ciągną się na połudzień z jednego aż do Snudy i Strusto jezior, długości na mile 2 wielkie, szerokości na mili 1 ½. Bory, puszcza, z przerzucaniem się mchów małych i osad, jezior, drzewa po większej części sosnowe. W stronie wschodniej, od granicy kurlandzkiej to jest od zaścianku Szakiele, jeziora Preświaty i zaścianku Wyndrysek o ½ mili wielkiej od kościoła z północy ciągną się na wschód i południe bory, puszcza długości na mile 3 wielkie szerzyni z początku do ¾ mili, dalej do ½, dalej mila wielka. W tym borze do jeziora Preświaty, pomiędzy wspomnianych zaścianków, ciągnie się ku południowi mech, długości na ½ mili, szerzyni na ¼ mili. O ¼ mili zaczyna się drugi mech i ciągnie się z wschodu na zachód, długości ½ mili, szerzyni ¼ mili, przy tym mchu ze strony północnej Maciuliszki zaścianek. W tymże borze przerzucają się jeziora i osady. Od tego boru od wschodu ciągnie się ku południowi i zachodowi, bór pomiędzy Kirkole i Kozakowa zaścianku tudzież [k.275] pomiędzy jeziora Snudy i Wołoso, długości mila mała, szerzyni ¼ mili po większej części drzewa domowe, zresztą koło samych Plus, i wszystkich wioseczek i zaścianków, w koło są zarośla niewielkie.

Opisanie jezior.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark Żabina zapisany do Żaby *a.n.*, łowczego brasławskiego.

^b W *Lustracji 1789* występuje zaścianek Pietkuniszki należący do Michała Salmonowicza.

^c Kamenka.

Plusy^a, jezioro na sam wschód letni, przy dworze od kościoła kroków 200, na tym jeziorze kępy 2 duże, z zarośla, od zachodu letniego, na wschód zimowy leżące, od brzegu na kroków 300, teź odległości jedna do drugiej. Ze strony północnej nad tym jeziorem wiosieczki Alochny, Szemele Dworne, ze strony wschodniej Szemele Zapluskie i Pietkuniszki.

Snuda^b, jezioro wielkie na połudzień, o ½ mili na tym jeziorze ostrowy 2 z sianożęciami i zaroślami leżące od północy na połudzień od brzegu zachodniego na kroków 1000, jeden od drugiego na kroków 700. Takż kępy 3 małe, jedna na zachód, druga między wschodem i południem, trzecia na południu, nad tym jeziorem ze strony wschodniej Zasnudzie folwark, Krasnogórka, Kirkole ¾ mili boru, dalej ku południowi Kromy Budziły parafii brasławskiej, od wiosieczki Budziły [k.276] o 2000 kroków styka się woda te jezioro Snuda, z jeziorem Strusto, w samym stykaniu się szerokości na 800 kroków, tuż zaścianek Przewłoka na stronie południowej, boru na ¼ mili, Kieziki, zarośle las na ¼ mili ku stronie zachodowej. Bułowiszki, Jakubiańce, Łuksze ku stronie zachodowej, Krzywosielce, Posnudzie folwark z strony północnej las, zarośle na ¾ mili. Ostrowita^c jeziorko, między wschodem a południe o ½ mili, na tym jeziorku kępa z zaroślą ze strony wschodniej, nad nim wiosieczka Ostrowita, dalej w koło bór.

Ilża jeziorko, na wschód o ½ mili z strony południowej, nad nim Ilże zaścianek, dalej las w koło.

Preświata, jeziorko graniczne z Kurlandią w puszczy, na wschód ¾ mili.

Krzywieć jeziorko, na wschód zimowy ¼ mili w borze.

Usacz jeziorko na wschód zimowy ¾ mili w borze, w stronę południową. Od tego jeziorka na kroków 200 jeziorko Białe, dalej na kroków 500 jeziorko Czarne, takż w borze.

Okun jeziorko, na wschód zimowy o 1 milę mierną w borze.

[k. 277]

Kamionka mniejsze i większe^d jeziorka między wschodem a południem, jedno od drugiego o kroków 100 o ¾ mili w borze.

Bierce^e z krynic wychodząca rzeczka, na niej młynek, niżej na kroków 200 jeziorko Bierce^a, przez które ciągnie się dalej też rzeczka na wschód zimowy, o mile 2 wielkie,

^a Jez. Plusy.

^b Jez. Snudy.

^c Jez. Ostrowity.

^d Obok jeziora Kamionka położone jest mniejsze jezioro Zakamionka.

^e Rz. Berce.

w borze też rzeczka ciągnie na połudzień o kroków 1000 wpada w jezioro Deilna^b, nad którym ze strony północnej Zubina^c czyli folwark, ze strony południowej Trakiele, o kroków 500 też rzeczka wpada w jezioro Obabie, nad którym ze strony zachodowej Obabie wieś, też rzeka dalej ciągnie się błotami parafią ikaźnieńską do rzeki Drujki.

Jelnia Mniejsze i Większe, o kroków 10 między wschodem i południem, o 1 ½ mili, nad większym ze strony południowej Zajeleńce, z zachodniej Plitniki, nad mniejszym Bystromowce, ze strony wschodniej.

Wołosó jezioro jedne i drugie^d, wodą stykają się, ciągną się ze wschodu ku południowi na ¾ mili długości, względem kościoła, między wschodem i południem 1 ¼ mili, ze strony wschodniej nad nim Obabie dwór, dalej bory ze strony [k.278] północnej, Kozaków i Wiszenki zaścianki, w koło bory.

Wojdka^e jezioro, między południem i wschodem o 1 milę wielką, nad nim ze strony wschodniej Swebedyszki^f, ze strony zachodniej Kirkole, ze strony północnej błoto i jezioro małe^g o kroków 300 z tego błotka i jeziora ciągnie się rzeczka przez toż jezioro Wojedkę i o kroków 1000 wpada do Snudy jeziora.

Olszyna^h jezioro w puszczy, między południem a zachodem ¾ mili, z którego wychodzi rzeczka Olszanka i ciągnie się ku wschodowi zimowemu, na niej o ¼ mili młynek, o tyleż drugi, od ostatniego o ¼ mili wpada do Snudy jeziora.

Białe jezioro w puszczy między południem i zachodem o mili 1 ½.

Dunakla jezioro w puszczy, między południem i zachodem, o mile 2 mierne, z którego wychodzi rzeka Okmienicaⁱ i ciągnie się na połudzień puszcza, na niej o milę mierną młynek Okmienica, od młynka na kroków 1000 wpada do Strusto jeziora.

Kamionka jezioro w puszczy graniczne z Kurlandią, [k.279] na zachód zimowy 1 ½ mili.

Zababie^j jezioro, między południem a zachodem, w borze o mile 2 mierne.

Bezdenne jezioro, na połudzień w borze, mile 2 małe.

Girnowo jezioro, między południem i zachodem w borze mile 2 mierne.

^a Jez. Berce.

^b Jez. Dubro.

^c Na północnym skraju jez. Dubro położona był folwark Dundery.

^d Jezioro Wołosó ma jeden zbiornik z wąskim przesmykiem w okolicy zaścianku Zaborze.

^e Jez. Wojty.

^f Szwedy.

^g Jez. Wojłocz.

^h Jez. Olszanka.

ⁱ Okmienica

^j Jez. Zaborne

Jeziorka dwa, jedno przy drugim w lesie, w stronie zachodniej, o $\frac{3}{4}$ mili od Snudy jeziora o 100 kroków.

Opisanie granicy kurlandzkiej.

Granica kurlandzka, cała w załomach, uroczyszcz pewnych nie mająca, w ustawnych zawodach dyfferenciach, z jeziora Białego, w parafii brasławskiej leżącego, borami $\frac{3}{4}$ mili do jeziora Kamionka z jeziora ruczajem, błotem ciekącym pod wioseczką Raugiszki mila wielka, od tej wioseczki brzegiem błota i suchodolami do wioseczki Świlemieścia, nad samą granicą leżącą $\frac{1}{2}$ mili wielkiej od tej wioseczki suchodolami, do rzeczki i jeziora Plusy wychodzącej, $\frac{1}{4}$ mili tą rzeczką do jeziora Preświata z tego jeziora puszcza i borami, aż pod wioseczkę Babiszki^a parafii drujskiej mile 3 mierne.

[k.280]

Opisanie kościoła pluskiego.

Ten kościół, nad granicą kurlandzką, o kroków 1000 od samej granicy, na południu kościół brasławski o mile 4 latem, zimą jeziorami $2 \frac{1}{2}$ miernej. Droga do niego partykularna ciągnie się na Rożki wioseczkę, $\frac{1}{2}$ mili, od tej wioseczki do Dubinowa borem, także $\frac{1}{2}$ mili, z Dubinowa borami o $\frac{1}{2}$ mili z prawej strony Iłaty, z lewej Dzieruki, do rzeczki Okmienicy z Dubinowa $\frac{3}{4}$ mili przez rzeczkę brodem, także borem do Strusta wioski parafii brasławskiej $\frac{1}{2}$ mili. Między wschodem i południem kościół ikaźnieński, o mil 4 wielkich, droga do niego partykularna, ciągnie się koło Snuda jeziora, do Kirkola mila wielka, z Kirkola borem do wioski Kramów, $\frac{3}{4}$ mili z tej wioski do Łuniów parafii brasławskiej $\frac{1}{4}$ mili. Na wschód zimowy kościół drujski, o mile 4 mierne. Droga do niego partykularna ciągnie się na Jęczmieniszki wioseczkę do Szemel $\frac{3}{4}$ mili, z Szemel borami mile 2 mierne do wioseczki Babiszki parafii drujskiej. Na zachodzie kościół sołnajski^b w Kurlandii [k.281] o mile 2 mierne. Dróżka cale partykularna ciągnie się na Kordele $\frac{1}{2}$ mili, z Kordelów borami do wiosek kurlandzkich, $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

NB. Gościniec brasławski, do Krasławia ciągnie się z Łuniów do Kowaliszek milę małą. Droga równa, twarda, z Kowaliszek do Szemel borami piaszczysta $\frac{3}{4}$ mili, z Szemel do Łapin górzysta $\frac{1}{2}$ mili, z Łapin borami do karczmy Kobyły kurlandzkiej, piaszczysta $\frac{1}{2}$ mili, z Kobyły karczmy górzysta koło Dźwiny rzeki do Krasławia mila.

Takowe więc opisanie filii pluskiej podpisem ręki mojej stwierdzam:

x. Dominik Dembski

^a Babyszki.

^b Kaplica unicka fundowana przez rodzinę Mohlów. APL, nr 143, k. 21.

komendarz pluski

18. Pohost

CAH Wilno, F. S.A., 19.252, L. 247, k.283-333 (kopia).

[k.283]

Parafia Pohoska

1mo Kościół parafialny^a w małym miasteczku, dziedzicznym JP Burzyńskiego wojewodzica mińskiego, starosty zachalskiego i krasnosielskiego, w powiecie i dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie i dekanacie według porządku alfabety ułożone:

Aułasy^b, JW Burzyńskiego, między południem i zachodem letnim, o ½ mili miernej.

Babowczyzna^c, księdza prezbitera pohoskiego, obrządku ruskiego, na wschód letni, o ½ mili wielkiej.

Barawek, starosty brasławskiego, dworu drujskiego, zaścianek mały, na północ letnią, o milę mierną.

Bartowczyzna^d albo Bartosze, JP Klotta oboźnego^e, między zachodem i północą letnią, o 1 milę wielką.

Bielowce, JPanów Wołosowskich^f rotmistrzów, na wschód letni, o 1 ½ mili wielkiej^g.

Bildziuchy^h, JW Burzyńskiego, na południe letnie, o 1 milę mierną.

Białe Dwór JP Szyrynaⁱ sędziego, między wschodem [k. 284] i południem blisko wschodu letniego, o mile 2 wielkie.

Biruki, dwór JP Wołosowskich, o 400 kroków po lewej stronie wieś, na zachód letni, o 1 milę mierną.

Borodzienicze^a, JW Burzyńskiego, między wschodem i południem letnim, o milę mierną.

Bohy, JW Łopacińskiego, starosty mścislawskiego, wieś szarkowska, między wschodem i południem letnim, bliżej wschodu, o mile 3 małe, religii unickiej.

Buda, zaścianek JW Łopacińskiego, między wschodem i południem letnim, o 1 ½ mili miernej rusko-unicka.

Bojary, JP Szyryna, na wschód letni, o 2 ½ mili wielkiej. Rusko-unicka.

^a Pw. św. Trójcy. „Kościół w Pohoście z początku fundowany od Lwa Sapiehy kanclerza WKL, teraz zaś wystawiony z drzewa przez śp. JX Pieślaka, bywszego plebana pohoskiego roku 1755 roku za przyłożeniem się do tego JW Stanisława Burzyńskiego podówczas kasztelana smoleńskiego”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 305.

^b Awłasy.

^c Babowszczyzna.

^d Bertowszczyzna.

^e Michał Klott, oboźny brasławski.

^f Konstanty Wołosowski, rotmistrz brasławski.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane przy Burzyńskim.

^h Bildziugi [?]; na zachód zimowy.

ⁱ Ignacy Szyryn, sędzia grodzki brasławski.

Chrołowczyzna, JP Wołosowskich^b, na zachód letni o ¼ mili wielkiej. Burlacko-ruska religia.

Czechowczyzna, JPani Bielikowiczowej podkomorzyny brasławskiej^c, na wschód letni, o 1 milę wielką i ¼.

Czepuki, starosty brasławskiego, na północ letnią, o 1 milę wielką i ¼^d.

Czereszki^e, JP Szyryna, między wschodem i południem, blisko wschodu letniego, o mile 3 wielkie. Rusko-unicka.

[k.285]

Czepcik, niegdyś JP podskarbiego nadwornego Tyzenhauza, ihumenowski, pojezuicki, między wschodem i południem letnim, o 2 mile mierne. Rusko-unicka.

CAH Wilno, F. 694/1/3508, nr 521, k.165-184v (oryginał)

[k.166]

Daleka Borć^f, JW Burzyńskiego między wschodem i południem bliżej wschodu od kościoła, 1 mila wielka.

Dziechciar^g, starostwa brasławskiego, między zachodem i północą bliżej zachodu letniego, od kościoła 1 mila wielka.

Dziewieryj^h, JW Burzyńskiego na północ letnią, od kościoła ¾ mili małej.

Drujski, zaścianek starostwa brasławskiego, na północ letnią, od kościoła ¾ mili miernej.

Dworzyszczce, zaścianek PP Wołosowskich, na zachód letni od kościoła, 1 mila wielka.

Dziesnisyⁱ, zaścianek plebanii pohoskiej, na zachód letni, od kościoła ¼ mili małej.

Dubowka^j, zaścianek starostwa janiskiego, między południem i zachodem, bliżej nieco południa letniego, od kościoła ¼ mili małej.

^a Bordzieńce

^b W *Lustracji starostwa brasławskiego 1789 r.*: „Dzierżawa Krasna w dożywotniej posesyi WJmPana Antoniego Felkierzamba chorążycza inflantskiego vigore przywileju konsensu JKMcI roku 1769 listopada 24 exportowanego i wedle uczynionej cessayi za tymże przywilejem roku 1770 stycznia 4 dattowanej przez zeszlą W Joannę z Kassianowiczów Wołosowską rotmistrzową Xtt Inflantskiego oraz wedle listu od Komissi Skarbowej WXLtt w dacie roku 1770 marca 21 dattowanej i na twierdzy podania dworzanina skarbowego W Antoniego Zahorskiego w tempore sędziego ziemskiego brasławskiego vitatu których dowodów jako od dożywotnika (...).” CAH Wilno F. S.A. 3354, k. 13v.

^c Franciszka z Chrapowickich Bielikowicz, podkomorzyna brasławska.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana dla Burzyńskiego.

^e Ciereszki.

^f Borć Stara [?].

^g Dziechciary.

^h Dziewierki.

ⁱ Dziesnisy.

^j Dębówka.

Grzybowczyzna^a, starostwa janiskiego zaścianek, na południe letnie, od kościoła ¼ mili małej.

Gilewczyzna, starostwa brasławskiego zaścianek, między południem i zachodem letnim bliżej ku zachodowi, od kościoła 1 mila mała.

Girnucie^b, zaścianeczek starostwa janiskiego, między południem i zachodem bliżej południa letniego, od kościoła ¼ mili miernej.

Girsy, JW Burzyńskiego, między wschodem i południem bliżej od wschodu, od kościoła 1 mała mila.

[k.166v]

Garbuny, JW Łopacińskiego między wschodem i południem, bliżej ku południu letniemu, od kościoła mili 2 ½ wielkiej. Rusko-unicka cała.

Haława^c, JW Łopacińskiego, na południu letnim, od kościoła mile 4 małe, cała rusko-unicka.

Garbaczenki^d, JPP Wołosowskich, między południem i zachodem letnim, od kościoła ¾ mili mierne.

Helenowo^e, folwark JW Łopacińskiego, między wschodem i południem letnim, od kościoła 2 mile małe.

Jakubielewczyzna, JPana Konoplańskiego^f komorzego brasławskiego. [...] dworek, między wschodem i południem letnim, bliżej całe od południa, od kościoła ¼ mili małej całe.

Jackowczyzna^g, JW Burzyńskiego, na południe letnie, od kościoła mili 1 ½ małej.

Janiszki, dwór starostwa janiskiego^h, między południem i zachodem bliżej nierównie południa, od kościoła ¼ mili wielkiej.

Indrynaⁱ, JPP Wołosowskich, na zachód letni, od kościoła mila 1i ¼ mierna.

Jozefow^j, folwark JW Łopacińskiego, między wschodem i południem letnim, od kościoła 2 ½ mili wielkiej.

^a Hrybowszczyzna.

^b Girnuty.

^c Hołowo.

^d Horbaczonki.

^e Folwark przybrał nazwę najprawdopodobniej od imienia pierwszej żony Jana Łopacińskiego – Heleny z Ogińskich. W *Mapach Wileńszczyzny* występuje Halinowo.

^f Franciszek Konoplański, komornik brasławski.

^g Jackowszczyzna.

^h Dzierżawa Janiszki - starostwo niegrodowe - przywilejem królewskim z 1780 r. należało do Tadeusza Światopełk-Mirskiego, miecznika brasławskiego *Lustracja 1789 r.*

ⁱ Mindryna.

^j Józefowo.

Jeziory, J.O. Szyryna, na wschód letni, od kościoła dla błot nieprzebytych, 3 mile wielkie. Cała rusko-unicka^a.

[k.167]

Kołodnica^b, JW Burzyńskiego, na wschód letni od kościoła, 1 mała mila.

Kotty^c, JW Burzyńskiego, między wschodem i południem letnim, trochę bliżej wschodu, od kościoła $\frac{1}{8}$ mili małej.

Kraśno^d, JW Burzyńskiego, między wschodem i południem bliżej wschodu, 1 mila wielka i $\frac{1}{8}$ od kościoła.

Kraśno, zaścianek PP Wołosowskich, na zachód letni nieco ku południu, od kościoła $\frac{1}{2}$ mili wielkiej, cała burłacko-ruska.

Kulniowce, zaścianeczek plebanii pohoskiej, między wschodem i południem letnim, $\frac{1}{4}$ mili małej od kościoła.

Kadarzyszki^e, JW Burzyńskiego, między wschodem i południem, od kościoła $\frac{3}{4}$ mili wielkiej.

Kowalewszczyzna, JW Burzyńskiego, na wschód letni, $\frac{1}{2}$ mili $\frac{1}{4}$ wielkiej od kościoła.

Katkowczyzna^f, J.O. Prezbitera pohoskiego obrządku ruskiego, na wschód letni, $\frac{1}{2}$ mili wielkiej od kościoła.

Koleśniki, zaścianek starostwa janiskiego, na północ letnią, od kościoła $\frac{1}{4}$ mili małej.

Komarowczyzna^g, JW Łopacińskiego, między wschodem i południem letnim, od kościoła 1 mila wielka dla złych mostów. Cała rusko-unicka.

Kopczelow^h, folwark JW Burzyńskiego, między wschodem i południem bliżej wschodu letniego całe, od kościoła $\frac{1}{4}$ mili miernej.

Kublichowczyznaⁱ, P Pietrowicza^a, na północ letnią, od kościoła 1 mila mierna.

^a W dokumentach grodzkich brasławskich również Oziory. CAH Wilno F. S.A.15412, k.7-14.

^b Kołanica [?].

^c Koty.

^d Krasne.

^e Kadryszy (Mapy Wileńszczyzny), Kadaryszki (SGKP).

^f Katkowszczyzna.

^g Komarowszczyzna. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Komarowszczyzna w odległości $\frac{3}{4}$ mili zapisana do Mirskiego a.n., starosty niegrodowego janiskiego. W *SGKP* wieś Komarowszczyzna należała do okręgu wiejskiego Helenowo.

^h Kupczelewo.

ⁱ Kublischczyzna. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Kublikowszczyzna należąca do Burzyńskiego.

CAH Wilno, F. SA 19.252, L. 247 (kopia)

[k.288]

Krasny albo Szarkowszczyzna, dwór, JP Łopacińskiego rezydencja, ozdobiony pałacem murowanym i dwoma oficynami, między wschodem i południem letnim, o 3 mile mierne, ma swego kapelana.

Krakowczyzna^b, Panów Wołosowskich, zaścianek, na zachód letni, $\frac{3}{4}$ mili mierne, bułaków ruska.

Kropiwniki, JW Łopacińskiego, od wschodu blisko [k.289] południa letniego, o 2 mile wielkie.

Kuryłowicze, JW Łopacińskiego, na południe letnie, o 4 mile mierne, dla krętej drogi, rusko-unicka.

Kuźni^c, tegoż, na południe letnie, o 3 mile i $\frac{3}{4}$ prosto jadąc.

Lesun^d, starosty brasławskiego, między zachodem i północą letnią bliżej zachodu, o $\frac{3}{4}$ mili dobrej.

Lizkowczyzna^e, starosty brasławskiego, między północą i wschodem letnim, bliżej wschodu, o 1 milę mierną.

Łask^f, folwark JW Łopacińskiego, między wschodem i południem, bliżej południa, o 3 mile wielkie od kościoła.

Łahuny, JP Szyryna, na wschód letni o 3 mile. Rusko-unicka^g.

CAH Wilno, F. 694/1/3508, nr 521, k.165-184v (oryginał)

[k.168]

Majorowszczyzna, JPP Wołosowskich, między zachodem bliżej północy letniej, od kościoła $\frac{3}{4}$ mili^h.

Miejki, starostwa JP Pietrowicza rotmistrza brasławskiego, zaścianeczek, między północą i wschodem bliżej ku północy, od kościoła 1 mila wielka.

^a Najprawdopodobniej chodzi o Mikołaja Pietrowicza, rotmistrza brasławskiego, komisarza w ograniczeniu maj. Belmont w 1772 r. CAH Wilno F. S.A. 15418 k. 244v. Mikołaj Pietrowicz wymieniany był jako rotmistrz brasławski w *Kalendarzu Wileńskim* za 1784 r.

^b Krukowszczyzna.

^c Kuźnia.

^d Być może chodzi o miejscowość Leśno w podobnym położeniu.

^e Lizowszczyzna [?]; na północ.

^f Łońsk [?].

^g W dokumentach wpisana trzeciej części Hermanowicz w pow. brasławskim i woj. połockim (!)CAH Wilno F. S.A.15412, k.7-14

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Majorowszczyzna należący do Ignacego Burzyńskiego.

Mikicionki^a, JP Szyryna, blisko wschodu samego letniego, od kościoła 3 mile wielkie, cała rusko-unicka.

Moskale^b, zaścianek tak nazwany, JW Łopacińskiego, między wschodem i południem bliżej nierównie od wschodu, 3 ½ mile od kościoła. Cały rusko-unicki.

Mojowie^c, starostwa P Pietrowicza^d na północ letnią, od kościoła P[oh]oskiego 1 mila mała.

Nowohorody^e, JP Bielikowiczowej, na wschód sam letni, 1 mila wielka.

Niepreniki, JW Pana Łopacińskiego, między wschodem i południem, 2 mile od kościoła.

Ostrow^f, J. Bielikowiczowej, między wschodem i południem bliżej wschodu letniego, 1 ½ mili od kościoła wielkiej.

Pohost Stary, JWielmożnego Burzyńskiego, między wschodem i południem bliżej nierównie wschodu, od kościoła 1 mila mierna.

[k.168v]

Puszałaty^g, JPP Wołosowskich, na zachód letni, mila mała od kościoła.

Piłaty^h, zaścianek plebanii pohoskiej, między wschodem i południem letnim, od kościoła ½ mili miernej. Cała rusko-unicka.

Pasze, JWielmożnego Burzyńskiego, między południem i zachodem blisko samego południa, od kościoła 1 mila mała.

Piestunyⁱ, JW Burzyńskiego, na południe letnie od kościoła, 1 mila wielka i ¼.

Pilniewo, JP Bielikowiczowej, między wschodem i południem letnim, bliżej nierównie ku wschodowi, od kościoła mile 2 wielkie.

Podolszczyzna^j, JP Szyryna, między wschodem i południem bliżej wschodu letniego, mil 2 ½ od kościoła. Cała rusko-unicka.

Pużany, JP Szyryna, między wschodem i południem letnim bliżej ku wschodowi, od kościoła 3 mile wielkie. Cała rusko-unicka.

^a Mikicienki.

^b Moskalówka.

^c Mociewki [?].

^d Piotrowicza.

^e Nowogorody.

^f Kozłowy Ostrów [?].

^g Puszelaty.

^h Piłaty.

ⁱ Piastuny.

^j W *Mapach* w tym położeniu widnieje dwór Podolszczyzna. W dokumentach z 1777 r. podziału Hermanowicz występuje jako zaścianek. Zapisany jest jako „cerkiewny”.

Pietrowicze^a, JW Łopacińskiego, między wschodem i południem bliżej do południa letniego, mile 3 wielkie od kościoła.

Pialiki, JW Tyzenhauza ihumenowskie, między wschodem i południem, bliżej południa letniego, od kościoła 2 mile wielkie. Cała rusko-unicka.

Popki, zaścianek ihumenowski JW Tyzenhauza, między wschodem i południem, bliżej wschodu od kościoła 2 mile mierne. Cała rusko-unicka.

[k. 169]

Proszki, JW Łopacińskiego, między wschodem i południem bliżej południa letniego, mile 4 od kościoła, dla nieprzebytych lasów nakładać trzeba. Cała rusko-unicka^b.

Popowszczyzna, plebanii rusko-unickiej hermanowickiej, między wschodem i południem bliżej nierównie wschodu letniego, od kościoła 2 mile i $\frac{1}{4}$ wielkie. Cała rusko-unicka.

Trzeciaki, JW Burzyńskiego, na sam wschód mały zaścianeczek, wschód letni rozumieć się ma gdzie się tylko opuściło, $\frac{1}{4}$ mili małej od kościoła.

Trybuchowczyzna, JPP Wołosowskich, na zachód, 1 mila i $\frac{1}{8}$ ^c.

Rakowce, J. Wielmożnego Łopacińskiego, między wschodem i południem bliżej do południa, mil $2\frac{3}{4}$ od kościoła.

Rymarowszczyzna, starostwa janiskiego zaścianek, na południe letnie, od kościoła $\frac{1}{4}$ mili mniej niż małe.

Radziwonowczyzna, 2 chłopków plebanii pohoskiej, między zachodem i północą bliżej zachodu letniego, $\frac{1}{4}$ mili małej^d.

Radziki^e, JW Łopacińskiego, między wschodem i południem, mile 3 od kościoła wielkie.

Stanadworcy, JP Konoplanskiego zaścianeczek, między wschodem bliżej całe południa letniego, od kościoła $\frac{1}{2}$ mile i coś.

[k169v]

Smolowce^f, JW Burzyńskiego, między północą i wschodem, bliżej do wschodu nierównie letniego, od kościoła 1 mila wielka.

^a Piotrowicze.

^b W dokumentach sprzedaży trzeciej części dóbr Hermanowicze wstępuje zapisana „pow. brasławskim i województwie połockim” (!) CAH Wilno F. S.A.15412, k.7-14

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek należy do Burzyńskiego.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* podana jako zaścianek.

^e Radziuki.

^f Smolewce.

Sudziłowczyzna^a, folwark mały JW Burzyńskiego, między północą i wschodem bliżej do wschodu jeszcze nad Smolowce wschód wyraża się letni. Od kościoła 1 mila wielka.

Stefanowo^b, dwór J. Pani Bielikowiczowej, na wschód letni, od kościoła 1 ½ mili wielkiej.

Swirzewskiego^c dworek do czasu Jemu zastawny, między wschodem, blisko letniego południa, od kościoła kroków 500.

Strzelica, JP Szyryna, między wschodem i południem bliżej nierównie ku wschodowi letniemu, 2 ½ mili od kościoła. Cała rusko-unicka.

Snica^d, JP Szyryna, na wschód sam letni, od kościoła 4 mile wielkie. Cała rusko-unicka.

Szkiele^e, JW Brzostowskiego^f pułkownika, wieś należąca do Chwastowa, między wschodem i południem, bliżej nieco do wschodu letniego, od kościoła 3 mile wielkie. Cała rusko-unicka. Droga kręta idzie do tej wsi.

Słobodka^g, JW Tyzenhauza, ihumenowska, między wschodem i południem bliżej ku wschodowi letniemu, od kościoła mile 2 na prość przez puszcę i coś. Droga niewygodna.

Snilewszczyzna, folwark JW Tyzenhauza nowo z gliny wystawiony jak z muru najlepszego należy do Ihumenowa, między wschodem i południem, [k.170] bliżej jeszcze nad Słobodkę do wschodu letniego, 2 mile wielkie i coś od kościoła pohoskiego.

Szyszki, JP Szyryna, między wschodem i południem letnim bliżej dobrze ku wschodowi. Od kościoła mile 3 wielkie. Cała rusko-unicka.

Szyłki, tegoż i w tymże położeniu co Szyszki.

Surowce, JP Bielikowiczowej, na wschód letni, od kościoła pohoskiego 1 ½ mili małej.

Szarkowczyzna^a, niby miasteczko, między wschodem i południem letnim, od kościoła 3 mile małe. Ma cerkiew parafialną rusko-unicką, należy do JW Łopacińskiego^b.

^a Szudzielewszczyzna

^b Nazwa dworu pochodzi prawdopodobnie od Stefana Jozafata Bielikowicza, pisarza grodzkiego i podkomorzego brasławskiego.

^c Lubinowo [?].

^d Sinice.

^e W dokumentach dotyczących ograniczenia majątności Szarkowszczyzna występuje wieś Szkiele alias Ugoda. CAH Wilno S.A. F. 15412 k. 583.

^f Robert Brzostowski, pułkownik husarski W.K.Lit., szambelan królewski, starosta międzyrzecki.

^g Słoboda.

Usoyce, JW Burzyńskiego, między wschodem i południem bliżej nierównie ku wschodowi. Od kościoła pohoskiego 1 ½ mili wielkiej^c.

Walenterowo^d, starostwa brasławskiego, między północą i wschodem letnim. Od kościoła 1 ½ mili wielkiej^e.

Werecieje, JW Burzyńskiego między południem i zachodem blisko południa letniego, od kościoła [...] ¼ mili wielkiej, i coś^f.

Wołkowczyzna^g, JPana [Michała] Klotta oboźnego, na zachód letni, od kościoła 1 ½ mili małej.

Wołczki, wisiacka plebanii brasławskiej między południem i zachodem letnim, bliżej do zachodu, od kościoła 1 mila mała cale.

[k.170v]

Wielkieliszki^h, wieś albo jeden tylko mieszkaniec plebanii brasławskiej, między południem i zachodem letnim, od kościoła 1 mila mierna.

Wielka Wieś, ihumenowska JW Tyzenhauza, między wschodem i południem letnim bliżej od wschodu, od kościoła 2 mile i ¼ wielkiej.

Zaborze, ekonomii brasławskiej, bo jeszcze starostwo brasławskie ekonomią nazywa się, przeto że dawniej było ekonomią zawilejską, leży między zachodem i północą letnią, od kościoła mili 1 ½ wielkiejⁱ.

Zubki, JPana Szyryna, między wschodem i południem bliżej do południa letniego, od kościoła 3 ½ mili wielkiej.

Żdany, JW Łopacińskiego, między wschodem i południem blisko południa. Od kościoła 3 mile wielkie. Cała wieś rusko-unicka.

^a Szarkowszczyzna.

^b Szarkowszczyzna otrzymała prawa miejskie od Stanisława Augusta Poniatowskiego w 1767 r. *SGKP* t. 11, s. 797. Cerkiew unicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP fundowana i uposażona przez Jana Nikodema Łopacińskiego, w 1776 r. „(...) kaplica znajduje się we dworze Szarkowszczyźnie u w.jm. pana Łopacińskiego starosty mścisławskiego, do którego kościołka pan starosta dwóch księży utrzymuje”. *Wizytacja* 1783, s. 314. W 1789 r. intratę z plebanii unickiej Szarkowszczyzna Nowa opłacał paroch ks. Teodor Bładucha. W tym samym roku z plebanii unickiej Szarkowszczyzna Stara intratę opłacał ks. Bazyli Tomkowid. *Summariusz* 1789, k. 18.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś należy do Ignacego Burzyńskiego.

^d Walentarowszczyzna.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Walentarowszczyzna należący do Ignacego Burzyńskiego oddalony o ½ mili.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Werecie należąca do Ignacego Burzyńskiego, oddalona o 1 ½ mili.

^g Wołkowszczyzna.

^h W kopii opisu parafii Pohost błędnie występuje nazwa Wilkidziszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Wielkieliszki zapisane są jako zaścianek.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Zaborze należy do Ignacego Burzyńskiego oddalona o 1 milę.

Zmitraki, plebanii pohoskiej, między zachodem i południem blisko ku zachodowi letniemu. Od kościoła 500 kroków.

Zmitrowszczyzna^a, JW Łopacińskiego, między wschodem i południem letnim, od kościoła 2 ½ mili miernej. Wieś cała rusko-unicka.

Zerebce^b, JWielmożnego Burzyńskiego, na południe letnie, od kościoła ½ mili miernej.

[k.171]

2do Od tego parafialnego kościoła w okolicy sąsiedzkie są następujące:

Ikaźnieński kościół parafialny, w tymże powiecie brasławskim [i] dekanacie, w dobrach dziedzicznych JW Burzyńskiego na zachód letni względem kościoła pohoskiego, mile 4 mierne.

Miorski kościół parafialny, w powiecie brasławskim i dekanacie, w dobrach WW. Mirskich, na północ letnią, odległy od kościoła pohoskiego mile 3 wielkie dla krętej drogi.

Zadoroski kościół parafialny, w województwie i dekanacie połockim, w dobrach JW Sielickiego^c, leży między wschodem i południem, bliżej ku wschodowi letniemu, od kościoła pohoskiego odległy mil 6 wielkich.

Duniłowicki kościół parafialny, w powiecie oszmiańskim, w dekanacie połockim, leży względem kościoła pohoskiego między wschodem i południem bliżej nierównie do południa odległy mil 9 wielkich.

Dzisieński kościół parafialny w mieście Dziśnie starostwa dzisieńskiego, w województwie i dekanacie połockim, względem kościoła pohoskiego na wschód letni, odległy od Pohostu o 9 mil wielkich.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła pohoskiego są następujące. Brasław powiatowe. Druja miasto spławami służące nad Dźwiną, pierwsze w Litwie od Rygi i najsposobniejsze do wodnego spławu zboża, Dzisna w województwie już połockim [k.171v] spławne leżące nad rzeką Dzisną i Dźwiną. Głębokie sławne wielkimi targami i sprzedażą soli. Widze wstawione targami i sprzedażą soli, wódki. Głębokie częścią w połockim, częścią w oszmiańskim, samo miasto w oszmiańskim. Widze w brasławskim. Łużki JW kasztelana połockiego [Tadeusza] Żaby znakomite wyborym

^a Dmitrowszczyzna.

^b Żerebce.

^c Sielicki Józef, regent kancel. W.Ks. Lit.

rzemieślnikiem, i porządkiem w mieście zagranicznym. W połockim [województwie/dekanacie].

Brasław między południem i zachodem na zachód blisko. Od Pohostu mil 6 wielkich.

Dzisna na wschód letni, od kościoła pohoskiego odległa na 8 mil wielkich.

Łużki między wschodem i południem bliżej do wschodu letniego, od kościoła pohoskiego mil 5 wielkich.

Druja na północ letnią. Od kościoła pohoskiego mil 6 wielkich.

4to Droga z Pohostu do Brasławia miernie górzysta, miejscami przykre ma rowki.

Droga z Pohostu do Druj, z początku dobra, środek błotnista, na końcu wyborna.

Droga z Pohostu do Dzisny równa, błotnista.

Droga z Pohostu do Łużek groblami, tamami, zielonymi lasami.

Droga z Pohostu do Widz górzysta, błotnista.

5to Jeziora W Starym Pohoście, Pohost^a na 100 kroków szerokie, na 200 długie, między wschodem i południem bliżej nierównie ku wschodowi. Od kościoła miła mierna.

Jezioro Krasno^b niedaleko wsi Krasne i jeziora Pohost na 600 kroków długie być może, na 400 być może szerokie, [k. 172] między wschodem i południem letnim, bliżej ku wschodowi, za jezioro Pohost, które jedna tylko grzywa ziemi od siebie przedziela. Od kościoła pohoskiego miła wielka.

Jelnia na błotach i mchach na milę i więcej wielkie, na wschód letni leży względem kościoła pohoskiego, o 5 mil odległe dla krętej drogi.

Jelnia Mniejsza na tymże mchu długie na $\frac{1}{4}$ mili także na wschód letni, od kościoła odległe 4 mile i $\frac{1}{2}$.

Tabołki^c 7 jeziorzek całe małych na tymże mchu, na wschód letni od kościoła 4 mile małe.

Douchie^a kroków 600 być może na wschód letni bliżej już pomyka się ku południu nieco, od kościoła 4 mile mierne.

Zucina na tymże mchu na 600 kroków, na wschód letni zbliża się i wychodzi ze wschodu ku południu letniemu nieco, odległe od kościoła 3 mile i $\frac{1}{4}$.

Suche około 600 kroków na tymże mchu na wschód letni jeszcze bardziej wyszło ze wschodu ku południowi nieco. Od kościoła 3 $\frac{1}{2}$ mili odległe.

^a Jez. Jundziłowskie.

^b Jez. Krasnowskie.

^c Jez. Tobołki.

Dwa Smauże^b tamże i w tymże położeniu, małe całe.

Liebieszyniec^c, ¼ mili na tymże mchu, na wschód letni od kościoła 3 ½ mili jak mi mówiono.

Jezioro Białe ¼ mili, na wschód letni, od kościoła pohoskiego odległe 5 mil i coś.

Snica na 800 kroków, między wschodem i południem blisko wschodu, od kościoła 3 ½ mili wielkiej i coś.

Ksna^d niewielkie, między wschodem i południem bliżej wschodu nierównie, od kościoła 3 mile i ½ .

Bereza^e niezbyt wielkie między wschodem i południem, bliżej wschodu. Od kościoła 2 ½ mili.

[k.172v]

Wszystkie te jeziora wyrażone krom^f Pohoskiego i Krasnego są na wielkim mchu, który zaczyna się o 1 ½ mili od kościoła przy Krasowszczyźnie rozciąga się pod Biały Dwór, pod Stefanowo, i ciągnie się aż pod Dżisnę miasto, mówią że zabiera ziemi na 6 mil.

Liczą jezior 70, bardzo wiele małych bezimiennych, wszystkie niepoławne głuche, ledwie coś okoniów mające, WJP Szyryn bliższe sobie zarybiać musiał, płocią, leszczami, sandaczami, węgorzami, i już te napełnione są rybą. Wiele z tych jezior obrosłych jest jak wiankiem piękna sosną zgodną na błonki, której wielki jest niedostatek, ale ta dalej nie porasta koło jezior jak na 15 tylko kroków.

Dwa jeziora bezimienne między zachodem i północą leżą na mchu na mile ciągnącym się pierwsze blisko ¼ mili bezrybne, drugie małe oczko ma w sobie coś ryby^g. Od kościoła pohoskiego odległe na ½ mili wielkiej. Vide mech między Koleśnikami, Radziwonowczyzną, Bartoszami^a.

Mchy. Tych małych bez liczby i całego roku na opisanie onych nie stałoby, większe te są.

Mech między Krasowszczyzną vide Krasowszczyzna, Białym Dworem, Stefanowem ciągnącym się na 6 mil aż pod miasto Dżisnę leży na wschód letni, od kościoła pohoskiego poczyna się o 1 ½ mili w Krasowczyźnie, pod Dżisną kończy się o milę [?] [k.173] nie dochodząc do tego miasta.

^a Jez. Długie.

^b Jez. Smouż.

^c Jez. Lebieszynie.

^d Jez. Skno.

^e Jez. Bereża.

^f krom (*starop.*) – oprócz, bez.

^g Jedno z nich to jez. Czarne .

Mech między Koleśnikami, Radziwonowczyzną, Bartoszami na całą milę ciągnący się leży między zachodem i północą letnią, od kościoła pohoskiego odległy przy Koleśnikach $\frac{1}{4}$ mili małej, przy Radziwonowczyźnie także $\frac{1}{4}$ mili małej.

Mech przy Zerebcach, Janiszkach, Awłasach, także te wsie bliżej są kościoła a za wsiami mech nazywający się Kuchtyński, leży na południe letnie, łączy się z puszcza wielką zieloną Szarkowską, od kościoła pohoskiego odległy początek onego, o $\frac{1}{4}$ mili wielkiej.

Mech za Piłatami, ciągnący się około Borodzienicz^b na 1 milę wielki, leży od kościoła między wschodem i południem letnim poczyna się od kościoła pohoskiego w odległości o $\frac{1}{2}$ mili miernej.

Mech pod Szudzielewszczyzną folwarkiem JW Burzyńskiego, od kościoła nie dojeżdżając do Szudzielewszczyzny leży po prawej stronie na $\frac{1}{2}$ mili wielki. Od kościoła pohoskiego leży między południem i wschodem, bliżej do wschodu letniego. Od Pohostu 1 mila wielka.

Mech i częścią błoto między Koleśnikami, poletkiem plebanii pohoskiej i polami miasteczkowymi pohoskimi, długi na $\frac{1}{4}$ mili, ale wąski miejscami, zaczyna się pod Koleśnikami leży między północą i wschodem, kończy się stawkiem przy samym miasteczku Pohoście, ma rów przez siebie kopany, i bity,

[k.173v]

Stawki: mały w samym Pohoście miasteczku, pohoski JW Burzyńskiego.

Kupczelowski JW Burzyńskiego mały na rowach, między wschodem i południem bliżej wschodu letniego od kościoła $\frac{1}{4}$ mili małej.

W Hermanowiczach JPana Szyryna stawek albo odlew na rzece Bereża, między wschodem i południem bliżej wschodu, od kościoła 4 mile wielkie. W prawą stronę za Dziekiewem^c jadąc do Pohostu od Hermanowicz ten stawek leży.

W Szarkowszczyźnie stawek albo odlew na rzece Janka między dworem Krasnym i karczmą Glinówką, względem kościoła pohoskiego między wschodem i południem, od Pohostu 2 $\frac{1}{2}$ mili wielkiej odległy. Karczma po lewej stronie, a dwór po prawej, stawek ten JW Łopacińskiego.

W Birukach stawek mały JPP Wołosowskich na wodzie z błot rowem ściągniętą, na zachód od kościoła pohoskiego, odległy od Pohostu o 1 milę mierną.

^a Bertowszczyzną.

^b Bordzieńce.

^c Dziekiewo.

6to Lasu jest więcej w parafii pohoskiej od południa północy, niż otwartego pola. Od Pohostu wsie idą na wschód na 1 ½ mili. Między wschodem i południem bliżej wschodu na milę i ¼ pola a bliżej południa na ½ mili, na ¾ mili, też las czarny zaczyna się olszowy, osowy, brzozy, jodłowy do budowli zdatny sosny mało, przejechawszy puszczy to 1 milę, to 1 ½ miejscem mili środkiem [k. 176] po wybrzeżach Dzisny rzeki różnych panów wsie mnogie i gęsto stoją. Na południe samo także więcej nierównie lasów niżeli pola. Między południem i zachodem równie jest lasów jak pół. Na wschodzie więcej jest pół, niżeli lasów. Stefanowo nawet cierpi niedostatek lasu z wsiami do siebie należącymi, toż Bielowce JPP Wołosowskich. Na zachód pola ciągną się na 1 ½ mili, gdziegdzie tylko lasy brzozye wznoszą i sosnowe. Drzewa do budowli zdatnego krom^a jodły nie ma. Brzozy, jodły, osiny, olchy wiele się najdzie, klonów niewiele, dębu i sosny mniej jeszcze, zaroślin i krzaków żaden tu opisać nie zdoła, zwłaszcza, że własnych imion nie mają.

7mo Młyny. Młyn JW Łopacińskiego na rzece Jance nie zawsze miele. Ta rzeczka niewielka sama w sobie płynie z południa przez Jodzką puszcę i przez Szarkowską, przez sam dwór Krasne to jest koło dworu, za dworem po lewej stronie stoi młyn o 5 stajów odległy od dworu, przy nim karczma stoi Glinówka, za młynem upłynawszy ku wschodowi na ⅓ mili po prawej stronie widać Józefowo przez mierne pole, a po lewej wieś Bohy wpadła do rzeki Dzisny.

Młyn hermanowicki na rzece Bereża i ten nie zawsze miele. Ta rzeczka imię i początek swój bierze od jeziora Bereży leżącego na wschód, płynie czarną puszcą z wschodu na południe przez Biały Dwór albo koło Białego [k.176v] Dworu, przez Dzikiewo, za Dzikiewem młyn, za młynem upłynawszy przez Podolszczyznę od Dzikiewa ½ mili, a drugie ½ mili od Podolszczyzny do Kropiwników przy tej wsi wpadła do rzeki Dzisny.

Młynek pohoski nędzny ledwie na wiosnę zamiele trochę vide numero 5to.

Młynek Kopczelowski w folwarku Kopczelowie^b JW Burzyńskiego na rowie, podlejszy jeszcze za pohoski.

Młynek Birucki, na rowach o milę od kościoła pohoskiego na zachód, i ten rzadko kiedy coś miele.

Młyn wołowy, w Białym Dworze JPana Szyryna i wyborna potażnia.

^a Oprócz.

^b Kupczelewo.

Młyn wietrzny w Łąsku^a folwarku JWielmożnego Łopacińskiego a przy Helenowie folwarku tegoż pana potażnia.

Znaków starożytności żadnych nie ma, ryba lipienie poławia się w rzece Jance osobliwego smaku jest ona na kształt jazia[?]. Turecki tu zasiewają w znacznej wysiewu wielkości owies. Źródło jest wody jak doktorowie ryscy nazwali powietrznej w Howcach, mnóstwo chłopstwa do onej się ciśnie. We Białym Dworze JPP Szyrynow znajdują się różne kwiaty i zioła sprowadzone z Paryża. Żyto i pszenica francuska, a groch sybirski sprowadzony z Moskwy.

CAH Wilno, F. SA 19.252, L.247 (kopia).

[k.307]

8vo. Drogi partykularne i trakty publiczniejsze w tej parafii podług miary mil tak się opisują:

1. Droga do Hermanowicz, razem trakt publiczny ryski, drujski i głębocki, zimowy i letni, począwszy od kościoła parafialnego pohoskiego, między południem, bliżej zachodu trakt między wschód i południe bliżej wschodu idzie przez pola miejskie, po

CAH Wilno, F. 694/1/3508, nr 521, k.165-184v (oryginał). [k.177]

prawej stronie widać wieś Kotty^b i małe gaje, po lewej błoto wielkim lasem porośłe od stawku pohoskiego ciągnące się. Droga z obu stron rowami obita, i klonami zasadzona, im dalej droga od miasteczka odchodzi, tym więcej widać małych lasków, aż się zbliżyła w otwarte pola folwarku Kupczelewa JW Burzyńskiego, po prawej stronie przy samym folwarku widać niezmierna sianożęć rowami osuszona. Mijając folwark przejeżdża się wygodny mostek na stawku od młynka, który po prawej stronie stoi, a za młynkiem tuż gorzelnia (od kościoła drogi ¼ mili upłynęło). Pominąwszy Kupczelewo prosto trakt idzie polem, rowami z obydwóch stron wybity do karczmy Dubowki^c JW Burzyńskiego, po prawej stronie widać pola otwarte dworne dwa poletki, a po lewej błoto częścią już rowami ściągnięone, częścią jeszcze lasem porośłe. Do Dubowki dojeżdżając w lewo między Swironek i karczmę droga poszła do wsi Trzeciaków i innych, które to przez niewielkie pola stoją. Prosto trakt poszedł hermanowicki polem, po lewej stronie widać dęby stare po polach stojące, przejeżdża się małe błotko tamą

^a Łońsku.

^b Koty.

^c Dębówka.

wygodną, i mały brzeźniaczek za którym tuż Daleka Borć^a mały zaścianek (upłynęło od kościoła drogi ½ mili). [k.177v] Pomijając Daleką Borć przejechać trzeba równie wygodny i przykry. Trochę ujechawszy wypada droga w otwarte pola wsi pohoskiej, po prawej stronie widać las zielony czarny wielki JW Burzyńskiego, który łączy się z puszcza hermanowicką, polami drogą wygodną jedziemy aż do Starego Posta^b wsi. Po lewej stronie jest jezioro tuż przy wsi, i dalej trochę przez grzywę ziemi widać jezioro Krasno^c, wśród wsi jest karczma JW Burzyńskiego, (a od kościoła upłynęła drogi 1 mila). Wyjechawszy z Pohostu po lewej stronie widać jezioro Krasnowskie, wieś Krasne do której w lewo poszła droga, a po prawej stronie widać ostępy lasu wielkiego i gęstego, sosny jednak nie ma. Przejechawszy znaczne pola wsi pohoskiej, pomija się lasek i jeden mieszkać zaczynający człowiek, przychodzi droga do karczmy JW Burzyńskiego nad samą groblą stojącej. Od karczmy groblą obydwu rowy z tej i z drugiej strony pełne są wody dla niedostatku spadku na wielkiej płaszczyźnie, ¼ mili i więcej tej grobli należy do JW Burzyńskiego a dalej do JW Szyryna, groblą jadąc widać las to brzozowy wielki ale rzadki, to olszowy miejscami przerzuca się i przychodzi droga do karczmy Krasowszczyzna, na podmurowaniu stojącej dachówką krytej. Po lewej stronie stoi zaścianek Krasowszczyzna (od kościoła upłynęło drogi 1 ½ mili). Od Krasowczyzny idzie droga tamą, której brzegi porastają małą brzoźką umyślnie przycinaną, tu w pół drogi znaleziony jest spadek wody na niezmiernej tej płaszczyźnie. [k.178] Rowy są suche zupełnie, bo woda zbiega rowem do rzeczki Bereża tama kończy się i wypada na małe półko. Przez most przejeżdża się wygodny na rzece Bereża, przy którym stoi austerja^a Dzikiewo JP Szyryna, a przed miastem po lewej stronie wioseczka mała 2 chłopów Dzikiewo. W lewo poszła droga przez dworne pola nowo ze pnia tylko wyrobione jak okiem rzucić, rowami pokrzyżowane do Białego Dworu JW Szyryna, a prosto tamą piaskiem wysypaną, drzewami jak szpalerem wysadzoną idzie droga do miasteczka małego Hermanowicz słupy co kilka staj stoją z wyrażeniem wsi, która obowiązana jest drogę utrzymywać, (z pohoskiego kościoła do Dzikiewa upłynęło drogi 2 mile, od Dzikiewa do Hermanowicz ½ mili). Groblę ta wszyscy przejeżdżający sławią, a osobliwie podwodnicy i kupcy, że mostowego za podjęty koszt wielki, na niej dobry dziedzic i fundator nie bierze. Do miasteczka przyjeżdżając stoi wielka nowo murowana cerkiew, którą kończą wybielać. Austerje dwie porządne, domy miejskie,

^a Borć Stara.

^b Pohost Stary.

^c Jez. Krasnowskie.

cerkiew stara rusko-unicka jest przy nich paroch parafii hermanowickiej. Środkiem miasteczka płynie rzeka Dzisna tu kończy się powiat brasławski i parafia pohoska, z tamtej strony zaczyna się województwo połockie i parafia zadorozka.

Trakt szarkowski razem ryski, głęboki, drujski, począwszy od kościoła pohoskiego między południem i zachodem bliżej zachodu. Trakt między wschodem i południem bliżej nieco południa idzie naprzód przez otwarte pola miejskie pohoskie, za miasteczkiem zaraz w prawo droga poszła do dworku Pana Szwirzewskiego^b tuż przez lasek [k.178v] i do dworu JP Konoplańskiego do Jakubielewczyny^c, a w lewo poszła droga dalej polami miejskimi do wsi Kulniowców plebanii pohoskiej, pomimo której jadąc przejeżdża się mostek wygodny na strudze suchej latem cale, od tej wsi polkiem droga poszła prosto do Piłat. W prawo trakt poszedł koło niewielkiego błota wielkim lasem porośłego przez polka między lasami do Synodworców wsi JP Konoplańskiego i karczemki. Stoją na[o]koło lasy wielkie olszowe przednie, brzożowe, jodłowe, stąd zaczyna się płaszczyna niezmierna żadnego pagórka nie ma. Z tej wsi polkiem poszła droga i wpada na most na łokieć od ziemi pomieszczony, na którym nogi konie łamią, na 50 kroków długi. Trochę ciemnym lasem przejechawszy, zaczyna się most długi na ziemi leżący przykry i trzaski, przejechawszy kawał słuszny znowu lasem ciemnym, toż te[n] most bardzo długi i przykry, który w prawo objechać można błotem i lasem ciemnym na zaścianeczek Komarowczynę. Po prawej stronie tej wsi płynie strumyk albo rzeczka mała Dołhawica nazwana ta początek swój bierze za Jakubielewczyną, w nią też wpływa strużka od stawiku pohoskiego idąca (upłynęła drogi mila). Z Komarowczyny prosta droga z prawej strony mająca sianożętki koło rzeczki, a po lewej małe kawały wyrobionych gruntów, widzi zaścianek Buda JW Łopacińskiego do którego też i Komarowczyna należy po prawej stronie, przejechawszy dalej wraz Helenowo folwark JW Łopacińskiego po lewej stronie tuż przy drodze, a po prawej stoi potażnia, widać po prawej stronie przez polko [k.174] wieś Kozaczki, przejeżdża się w dwornym polu most wygodny na rowie, od Helenowa^a droga prosto idzie wyrzętą linią, aż do pól otwartych i wsi Nieprenik. Z Nieprenik w lewo przez most wysoki na palach i bardzo wygodny droga poszła do dworu Krasnego, który tuż stoi przy Nieprenikach, od Komarowczyny do Helenowa ½ mili, od Helenowa do Krasnego dworu ½ mili. A od Nieprenik do miasteczka Szarkowczyny droga prosto poszła, przez otwarte pola nie

^a karczma

^b Lubinowo [?].

^c Dworzyszczce [?].

ma spełno ½ mili. W tym miasteczku bardzo małym jest cerkiew unicka^b zabierająca parafię szarkowską. Płynie rzeka Dzisna granica dekanatu brasławskiego i parafii pohoskiej, z tamtej strony Dzisny powiat oszmiański i parafia duniłowicka. NB. Na przyszły rok ma być grobla sypana z Szarkowczyzny do Pohostu, odległość tych miejsc będzie tylko 1 ½ mili.

Droga Wisiacka, razem trakt do Rygi, Brasławia, Ikaźni, począwszy od kościoła pohoskiego między wschodem i południem idzie trakt między południe i zachód całe blisko ku zachodowi letniemu otwartym poletkiem plebanii pohoskiej do wsi Zmitraki także plebańskiej odległej od kościoła na kroków 500 od tej wsi przez strugę całe suchą [k.174v] idzie droga do Dubówki wsi i karczmy JP starosty janiskiego, od Dubówki przez małe pole przejeżdża się mały las, po lewej stronie widać mech Kuchtyński, za lasem przejechawszy pola Awłaskie przyszła droga do wsi i karczmy Awłasy JW Burzyńskiego po lewej stronie mech Kuchtyński, a po prawej widać wieś Krasne JPP Wołosowskich od Awłasów do Garbaczenek^c polem i karczmy Łozówki JPP Wołosowskich, inaczej tu wieś, a inaczej karczma nazywa się, z Garbaczenków droga w lewo poszła na ½ mili do Bildziuch^d. Z Bildziuch znowu na ½ mili do Piestunów koniec plebanii pohoskiej. Las jodzki zaczyna się a za lasem też włość do plebanii ikaźnieńskiej należąca. A prosto z Garbaczenków trakt poszedł do Wołczkow wsi wisiackiej. Z Wołczkow do Wilkieliszek, w której jeden tylko mieszkaniec żyje koniec plebanii pohoskiej, zaczyna się ikaźnieńska. W prawo dwór stoi wisiacki za laskiem bardzo blisko a wprost karczma Rostanki.

NB. Oba trakty ryskie hermanowicki i szarkowski w ten jeden razem zbiegają się, [k.175] od kościoła do Awłasów ½ mili miernej, do Łozówki ¾ mili, do Wołczków 1 mila mała, do Wilkieliszek 1 mila mierna.

Droga miorska i razem do miasta Drui. Począwszy od kościoła pohoskiego od południa letniego, idzie droga na północ letnią poletkiem jednym i drugim plebanii pohoskiej, widać błoto po prawej stronie stawiku pohoskiego, ponad którym jadąc droga zaroślami i niwkami wypada do Koleśników zaścianku JP Starosty janiskiego stojącego wśród lasu, po lewej stronie widać mech bezimienny, a przezeń wieś

^a Halinowa.

^b Cerkiew parafialna unicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP.

^c Horbaczonki.

^d Bildziugi.

Radziwonowczyzna plebanii pohoskiej, Koleśniki pominawszy przy Wilkowni^a poszła droga borem w lewo na Lesuna^b gdzie mostków 3 cale przykrych i droga ciasna. Od Lesiuna biorąc bliżej ku zachodowi do północy do Bartoszków^c tu koniec parafii pohoskiej a zaczyna się parafia ikażnieńska widać Chrołowczyznę^d J. Pana [Michała] Klotta oboźnego, a biorąc się bliżej samej północy wypada droga na zaścianek Dziechciary koniec znowu parafii pohoskiej a zaczyna się parafia ikażnieńska po lewej stronie na zachód a miorska na północ [k. 175v] w ikażnieńskiej widać młyn i karczma na Czarnym Ruczaju JP [Józefa] Klotta oboźnica, a w miorskiej widać Owce karczma i cerkiewka przy sławnej wodzie na której wielkie kładą się oferty. NB. Lesiun także graniczy z parafią ikażnieńską, od tejże Wilkowni w prawo borem poszła droga do Barowka^e, prosto zaś trakt drujski na Mociowce^f, Kubliszczyznę, do Czepuków^g, tu koniec parafii pohoskiej a ciągnie się miorska, widać dwór^h JP Klottowej miecznejⁱ. Od kościoła pohoskiego do Koleśników ¼ mili małej, od Koleśników do Mociowców ¾ mili małej. Od Mociowców do Kubliszczyzny ⅛ mili. Od Kubliszczyzny do Czepuków ¼ mili małej, B Pani Klottowej dwór od Czepuków odległy tylko na 500 kroków. Trakt stefanowski albo droga i razem trakt zimowy dzisieński począwszy od kościoła pohoskiego od zachodu idzie droga na wschód od Kupczelewa, z Kupczelewa do Dubówki, tak jak do Hermanowicz vide Nurmero 1. Od Dubówki droga poszła w lewo przez pole koło wsi Trzeciaków, która w lewej tuż stronie zostaje za Trzeciakami znowu w lewo do Kowalewszczyzny, z Kowalewszczyzny polami do wsi i karczmy Kołonicy. Z Kołonicy także polami i małym laskiem: widać mech pod Szudzielewszczyzną leżący vide numero 5. I dwór Szudzielewszczyzna, równie jak mech po lewej stronie [k.179] tak i dwór z tą różnicą że do mchu droga i lasek przypiera, a dwór odległy jest na ¼ mili od drogi. Lasek przejechawszy droga wpada na pola wsi Nowohorody, za Nowohorodami idzie droga polem do Wozowników, z Wozowników do Stefanowa dworu po lewej stronie stoi karczma i cerkiewka filia cerkwi pohoskiej z karczmy na Czeress. Kończy się parafia pohoska a zaczyna się

^a W pobliżu wymienianych miejscowości na *Mapach Wileńszczyzny* znajduje się Wołkowszczyzna położona na północny zachód od Pohostu.

^b W niedalekiej odległości od Wołkowszczyzny położona była miejscowość Leśno.

^c Bertowszczyzna

^d Frołowszczyzna.

^e Na *Mapach Wileńszczyzny* Borowe.

^f Na *Mapach Wileńszczyzny* Mościszczce.

^g Czepuki Pańskie.

^h Lubinowo.

ⁱ Franciszka z Odyńców Klottowa, żona Antoniego Klotta, miecznika inflanckiego [?].

miorska. Widać dwór Sieliszcze czereski J.O.X. Radziwiłła^a ex-podkomorzego po lewej stronie a prosto ciągnie się las czereski i mchy zaczynają się. Od kościoła pohoskiego do Kowalewczyny ½ mili ⅙ wielkiej od Kowalewczyny do Kołonic ⅛ mili, od Kołonic do Nowohorodow ¼ mili, od Nowohorodow do Wozowników ¼ mili, od Wozownikow do Stefanowa przez pole małe.

Z Hermanowicz do Drui zimową porą i z Głębokiego, idzie trakt przez Dzikiewo tamę do karczmy Krasowczyny, od tej na wieś Krasowczynę w prawo tuż przy karczmie leżącej błotami, lasami do Pilniewa, z Pilniewa do Surowców, z Surowców do Stefanowa, ze Stefanowa do Cielowców^b wsi i karczmy parafii miorskiej. Z Hermanowicz do Dzikiewa ½ mili, z Dzikiewa tamą do Krasowczyny ½ mili, z Krasowczyny do Pilniewa ¼ mili, z Pilniewa do Surowców ½ mili, z Surowców do Stefanowa ¼ mili. Ten trakt [k.179v] poczynając się między wschodem i południem bliżej wschodu na północ idzie. Letni zaś trakt hermanowicki i głębocki do Drui tak idzie, począwszy od Hermanowicz miasteczka, między wschodem i południem bliżej wschodu idzie droga na północ do Dzikiewa, z Dzikiewa do Krasowszczyzny, z Krasowszczyzny aż pod Pohost Stary vide Droga Hermanowicka nie dojeżdżając wsi droga poszła w prawo na wieś Krasne od Pohostu wsi ¼ mili. Przez karczmę w Krasne idzie droga na Usowce. Usowce od Krasno odległe ½ mili. Z Usowców wszystko polami na Wozowniki karczma wśród wioski Wozowniki od Usowców ¼ mili. Od Wozowników w prawo do Stefanowa, a w lewo do Drui droga poszła, tu kończy się plebania pohoska, a ciągnie się miorska. Widać w miorskiej parafii Cielowce po lewej, Dworzyszczę wieś po lewej także stronie.

Droga prywatna do folwarku Szudzielewszczyzna JW Burzyńskiego, od kościoła począwszy między południem i zachodem idzie droga między północ i wschód na Popowszczyznę od kościoła odległa ¼ mili, od Popowszczyzny do Katkowszczyzny od kościoła ½ mili wielkiej. Z Katkowczyny do Babowczyny laskami, polami przez te wszystkie wsie od kościoła do Babowczyny ½ mili i coś więcej. Z Babowczyny do folwarku podjeżdżając [k.180] jest most zły i długi przez mszary a dalej pojechawszy po prawej stronie jest mech na ½ mili. Koło tego idzie droga na górę w pola otwarte Szudzielewszczyzny, na górze dwór od kościoła pohoskiego odległy 1 mila wielka. Z tego folwarku widać dwór^c o 1 milę na górze stojący P Mirskiego koniuszycy^a w parafii

^a Maciej Radziwiłł h. Trąby, podkomorzy litewski, kasztelan wileński.

^b Cielowce.

^c Horanie.

miorskiej w prostej linii stojącej przez małe [?] zarosłe. Widać Cielowce w parafii miorskiej po prawej nieco stronie, a po lewej stronie widać Smolowce z karczmą przez pole, Milejki P Pietrowicza odległe na $\frac{1}{4}$ mili dobrej od Szudzielewszczyzny. Obie te wsie należą do parafii pohoskiej, po lewej stronie Szudzielewszczyzny.

Drogi prywatne do PP Klottów. O kościoła począwszy między wschodem i południem idzie droga na zachód, jadą nią także do Ikaźni i do Drui zimą. Idzie przez poletek plebański polem otwartym po tym laskami małymi brzożowemi, do wsi Denisów. Z Denisów polem otwartym do Chrołowczyzny^b, z Chrołowczyzny polem otwartym, do Krukowczyzny^c małym laskiem w którym jednak wielkie niektóre sosny stoją, NB. Z Denisów, z Chrołowczyzny, z Krukowczyzny widać mech na milę ciągnący się *vide* mech między Koleśnikami, Radziwonowczyzną leżący. Lasek przebywszy [k.180v] idzie droga w otwarte pola biruckie. Dwór przez pole stoi po lewej ręce na górze, a bardziej jeszcze trochę w lewo wieś Biruki widać. Pola biruckie przejechawszy przywodzi droga jadącego do karczmy i wsi Trybuchowczyzny, tu wszystko pola otwarte. Z Trybuchowczyzny, polem otwartym do Wołkowszczyzny JP [Michała] Klotta oboźnego. Tu koniec parafii pohoskiej, ciągnie się ikaźnieńska. Widać po lewej stronie góra wyniosła między laskami, dalej nic nie widać. Leśno dwór Pana [Michała] Klotta oboźnego tuż przez las za wsią Wołkowszczyzną – należący do parafii ikaźnieńskiej. Od kościoła do Denisów $\frac{1}{4}$ mili małej, do Chrołowczyzny $\frac{1}{4}$ mili wielkiej, do Krukowczyzny $\frac{3}{4}$ mili małej, do Trybuchowczyzny $\frac{1}{2}$ mili 1 Wołkowszczyzny $1 \frac{1}{2}$ mili małej. Wszystko na zachód.

Droga partykularna do Jod. Zimowa do Grzybowszczyzny^d polami, z Grzybowszczyzny także półkami pomiędzy lasow. Do Żerebców po prawej stronie tej wsi ciągnie się mech wielki Kuchtyński, z Żerebcow puszcza na Pasze, Jackowczyzna w puszczy leży po prawej stronie od Paszów $\frac{1}{2}$ mili. Z Paszów puszcza do Wiereciejów, z Wiereciejów do Piestunów, koniec plebanii pohoskiej, tu zaczyna się las jodzki. Za lasem Siergiej mieszka poddany jodzki w plebanii ikaźnieńskiej [k.181] a przeciw Jackowszczyźnie, która leży w plebanii pohoskiej, Dzirniczne w plebanii ikaźnieńskiej. Obie wsie JW Burzyńskiego naprzeciw Micielom^e w lesie mieszkającego jednego człowieka w parafii pohoskiej oddalonego nieco od południa ku zachodowi. Las

^a Teodor Światopełk-Mirski, koniuszyc brasławski zmarł przed 1757 r.

^b Frołowszczyzna.

^c Krukowszczyzna.

^d Hrybowszczyzna.

^e Miciele.

milkowski, a za lasem same Milki w parafii ikaźnieńskiej. Droga ta od kościoła począwszy od północy idzie na południe letnie. Zarebcy na samym południu letnim, od kościoła o ½ mili odległe. Jackowczyzna w bok trochę podała się [?] od południa w linii do zachodu w prawą stronę, od kościoła odległa 1 ½ mili. Pasze blisko samego południa, od kościoła 1 mila mała. Piestuny na południe letnie od kościoła mila 1 wielka i ¼. Wierecieje na południe letnie, tuż przy Paszach od kościoła 1 mila i coś.

Trakt i droga letnia do Jod jedna jest, która idzie do Wisiat vide droga wisiacka.

9no Opisanie granicy powiatowej z województwem połockim i powiatem oszmiańskim. Od kościoła o 5 mil stanąwszy na mchu na wschód leżącym zbiegają się w jeden punkt trzy parafie: miorska w ziemi czereskiej i mchach; pohoska w mchach hermanowickich, dzisieńska w dobrach Wianuża JP Oskierki^a marszałka oszmiańskiego, pierwsze dwie są sytuowane w [k. 181v] powiecie brasławskim, a trzecia ciągnie się w województwie połockim, J.L. [?] pleban miorski i dzisieński opiszą jak dalej idąc do Dźwiny powiat brasławski graniczy z województwem połockim, a w mojej parafii granica powiatowa tak idzie. Od mchu i Białego jeziora idąc od północy na wschód po lewej stronie zostaje województwo połockie, a po prawej powiat brasławski, od Białego jeziora mchami wielkimi nieużytecznymi do jeziora Jelnia Wielkiego (vide numero 5) granicznego, Hermanowicze bok prawy w powiecie brasławskim zawsze utrzymują. Z Jelnia wypada rzeczka albo nurt bezimienny i w krótkim przeciągu wpada do jeziora Czarnego to całe jak mi z papierów dowodnie mówiono należy do Hermanowicz brzegi tylko twarde do województwa połockiego, po lewej stronie Hołomyśl^b JP Wazgirda^c, a po prawej Hermanowicze JP Szyryna, od jeziora Czarnego idzie granica tuż do jeziora Płaskiego, brzegi twarde do połockiego województwa tylko przynależy rzeczka tu zginęła, z jeziora Płaskiego do jeziora Snica, z której rzeczka granicząca tegoż imienia wypływa, brzegi twarde tylko należą do województwa połockiego, a ostępy, ustronia do brasławskiego. Z jeziora Snicy rzeczka Snica idzie do jeziora Ksna^d graniczącego z województwem połockim, z lewej strony w województwie połockim wieś Buda hołomska w parafii dzisieńskiej, a po prawej stronie [nr 521, k. 182] wieś Jeziory hermanowickie w powiecie brasławskim. Z tego jeziora Snica graniczna rzeczka upłynąwszy ½ mili polami wpada do rzeki Dżisny, przy ujściu samym Snicy, nad Snicą

^a Marcin Oskierka, marszałek oszmiański.

^b W *Mapach Wileńszczyzny* występuje dwór i folwark Hołomyśl.

^c Andrzej Wizgird (Wazgird), marszałek dzisieński Aftanazy R., *Dzieje...*, s. 448. *Złota księga*, R. 4, s. 197.

^d Jez. Skno.

i Dzisną wieś leży Snica^a Hermanowicka w parafii pohoskiej w powiecie brasławskim, a z tamtej strony Snicy wieś Snica Hołomyska P Wazgirda w województwie połockim w parafii dzisieńskiej. A za Dzisną rzeką widać dwór P. Balewicza^b Balnow^c nazwany. Tu znowu od ujścia Snicy w rzekę Dzisnę, powiat brasławski. Idąc w górę naprzeciw wody na południe Dzisną rzeką z województwem połockim graniczy. Prawa strona należy do Brasławia i parafii pohoskiej, a lewa do województwa połockiego i parafii zadoroskiej. Rzeką ta jest spławna, ale mały handel i wcale zginął dla niedostatku towarowego drzewa. Szkuty ani czółna większe z Dźwiny latem iść nie mogą dla zasypanego piaskiem ujścia Dzisny. Jedną górą zawsze piasek sypie a w Dziśnie w rok [...] ginie albo w kilka lat zasypuje. Taż góra koryto rzeki dosyć kamieniste piaskiem zawała. Handlujący myślą uczynić wolne z Dźwiny przejście na Dzisnę, ale tak wielkiego to kosztu wymaga, jak wielki pożytek niesie. Do rzeki Snicy ujścia idzie granica powiatowa rzeką Dzisną. Od Snicy wsi do wsi Bojary hermanowickiej nad Dzisną, z tamtej strony widać stolica hermanowicka sławna wybornym chmielem.

[k.182v]

Od Bojarów idzie droga do Zubków hermanowickich nad Dzisną, z tamtej strony w połockim wieś spławna, z Zubkow idzie droga do Mikicionków nad Dzisną, herman[owickich] z tamtej strony pola miejskie hermanowickie w województwie połockim od Mikicionkow idzie droga do Łahunów nad Dzisną z tamtej strony w połockim pola miejskie, z Łahunow do Czereszek^d hermanowickich z tamtej strony miasteczka Hermanowicz w połockim.

Miasteczko Hermanowicze małe nie targowe, przewóz mające przez Dzisnę, z tamtej strony w połockim druga część mniejsza tegoż miasteczka i tegoż Pana.

NB. Mchami, lasami, jeziorami zezakami [?] różnymi upłynęło drogi od początku granicy wsi Jeziory na 1 ½ mili, od wsi Jeziory do wsi Snica ½ mili, od Snicy do Bojarów ⅛ mili, od Bojarów do Zubek ⅛ mili, od Zubek do Mikicionków ¼ mili, od Mikicionków do Łahunów ¼ mili, od Łahunow do Czereszek^d do Czereszek do miasteczka Hermanowicz ⅛ mili.

NB. Przez te wszystkie wsie ponad Dzisną idzie droga do Dzisny.

^a Sinice.

^b Być może chodzi o Szymona Balewicza, komornika powiatu brasławskiego wymienianego w dokumentach sądowych z 1777 r. CAH Wilno F. S.A. 15412, k. 1012.

^c Balnowo.

^d Ciereszki.

Od miasteczka Hermanowicze w górę przeciw wodzie idzie droga do wsi Pużany hermanowickiej nad Dzisną rzeką, z tamtej strony w połockim Żuki Łożne^a widać i dwór stary i dawny hermanowicki.

Z Puzan do Szyłków idzie droga hermanowicka z tamtej strony widać dwór ihumenowski JW Tyzenhauza. Z Szyłków do Szyszek toż samo widać.[k. 183] Z Szyłków idzie do Wielkiej Wsi^b ihumenowskiej w powiecie brasławskim i parafii pohoskiej z tamtej strony wprost stoi dwór ihumenowski i cerkiew parafialna. Z Wielkiej Wsi do Bojarowczyzny^c ihumenowskiej. Z tamtej strony widać za Dzisną Paszki

Z Bojarowczyzny do Swilewsczyny^d folwarku JW Tyzenhauza ihumenowskiego, z tamtej strony widać też Paszki.

Ze Swilewsczyny jadąc stoją po prawej stronie dwie wsie Popki i Słoboda daleko od Dzisny w brasławskim, z tamtej strony widać Tyszki.

Tu płynie mała struga Motyca^e niewygodny przez nią przejazd, w bród, początek swój bierze z puszczy. Płynie od północy przez czarną puszcę idzie przez Czyścik^f ihumenowską wieś a upłynąwszy od początku swojego na 1 ½ mili wpada do Dzisny na wschód.

Rzeczkę tę przebywszy, idzie droga polami górzystymi najwięcej glinianemi, ozima pszenica tu rodzi, przyprowadza do wsi Moskale^g nazwanej szarkowskiej na Dzisnę, z tamtej strony w połockim widać Butrojewicze^h JP Brzostowskiej. Z Moskalów wsi do Radzikówⁱ, z Radzików do Szkielów, z tamtej strony widać Chwastowo folwark JW Brzostowskiego pułkownika, i Szkiele z tej strony w brasławskim tegoż.

NB. Z tamtej strony przy Chwastowie folwarku [k.183v] płynie Berezlica^j rzeka odgraniczająca województwo połockie od powiatu oszmiańskiego tak, że dwór Chwastowo już należy do starostwa oszmiańskiego a zatem do tego punktu od Szkielów

^a Żuki Dolne.

^b Wielkie Sioło.

^c Bojarszczyzna.

^d Na *Mapach Wileńszczyzny* w tym położeniu zaznaczone są dwa dwory: Ksawerynowo oraz Sebastianów. Z tych dwóch w *SGKP* wymieniany jest jedynie dwór Ksaweryn (Ksawerynowo).

^e Macica.

^f Zaczyściki.

^g Na *Mapach Wileńszczyzny* w niedalekim położeniu zaznaczona jest miejscowość Moskaluki. Bądź też może chodzić o niedaleką miejscowość Bołkały.

^h Po drugiej stronie rzeki Dzisny na *Mapach Wileńszczyzny* zaznaczona jest miejscowość Bałtromieje.

ⁱ Raćków.

^j Rz. Bereźwica.

i powiat brasławski przestaje graniczyć z połockim województwem, a zaczyna graniczyć ze starostwem oszmiańskim.

Od Szkielow do Bohów idzie droga polami wszystko, przez wszystkie te wsie, od Bohów przejeżdża się rzeką Janką po prawej stronie w brasławskim widać młyn i karczma Glinówka, dwór Krasne i tuż wieś Niepreniki za dworem Krasne. Droga idzie dalej przez folwark Józefowo JW Łopacińskiego, do miasteczka Szarkowszczyzna, z tamtej strony w oszmiańskim [powiecie], w parafii duniłowickiej jest druga część tego miasteczka^a i kościół drewniany lub cerkiew nowo wystawiony.

Od miasteczka Hermanowicze do Pużan $\frac{1}{4}$ mili, z Pużan do Szyłek i Szyszek $\frac{1}{4}$, z Szyłek do Wielkiej Wsi $\frac{1}{2}$ mili, z Wielkiej Wsi do Bojarowczyzny^b $\frac{1}{4}$ mili małej.

Z Bojarowczyzny do folwarku Swilewszczyzna $\frac{1}{4}$ mili małej. Ze Swilewszczyzny do Moskalów $\frac{1}{4}$ mili wielkiej. Z Moskalów do Radzików $\frac{1}{8}$ mili. Z Radzików do Szkielów $\frac{1}{4}$ mili. Ze Szkielów do Bohów $\frac{1}{8}$. Z Bohów do Szarkowszczyzny $\frac{1}{2}$ mili małej. Wsie te wszystkie są w polach, a las i ciemna puszcza o $\frac{1}{2}$ mili ciągnie się nieprzerwanie, oddalona od Dzisny rzeki przeto, że po nadbrzeżach [k.184] są górki i spadki, a dalej płaszczyna, każdy tu tyle mieszkańców osadza ile rowów wybić kazał [?].

Od Szarkowczyzny znowu Dzisną rzeką idąc w górę przeciw wodzie z Szarkowczyzny droga idzie do Łaska^c folwarku JW Łopacińskiego ($\frac{1}{2}$ mili) z Łaska do Garbunów wsi JW Łopacińskiego za Dzisną rzeką widać w powiecie oszmiańskim Palilejki tegoż pana od Szarkowszczyzny $\frac{1}{2}$ mili, z Garbunów idzie droga do Pialików, z tamtej strony widać Ladniki P kasztelana połockiego Żaby wieś kozłowska (od Szarkowszczyzny $\frac{1}{2}$ mili i $\frac{1}{4}$) z Pialików do wsi nazwanej Haława^d P Łopacińskiego należącej do Szarkowszczyzny, z tamtej strony w powiecie oszmiańskim Koralewo JW kasztelana połockiego (od Szarkowszczyzny $\frac{3}{4}$ mili) ze wsi Haława poszła droga do wsi Żdanów JW Łopacińskiego. Z tamtej strony widać las kozłowski (1 mila wielka od Szarkowszczyzny). Ze Żdanowa do Proszek wsi JW starosty mścisławskiego z tamtej strony w Oszmianie widać Wasiuki JW kasztelana połockiego (od Szarkowszczyzny 1 mila wielka i $\frac{1}{4}$) z Proszek do Brodna^e wsi JW Łopacińskiego z tamtej strony las, puszcza jak pierwej (od Szarkowszczyzny mili 1 $\frac{1}{2}$). Z Brodna do Słobody P Łopacińskiego od Szarkowszczyzny 1 mila i $\frac{3}{4}$. Ze Słobody do wsi Kuśni P

^a Szarkowszczyzna Stara.

^b Bojarszczyzny.

^c Łońska.

^d Hałowo.

^e Brudne.

Łopacińskiego, z tamtej strony Rymki JW Tyzenhauza do Połowia należące, w Rymkach cerkiew unicka od Szarkowszczyzny 2 wielkie mile upłynęły. Idzie tymi wsiami trakt do Połowia [k.184v] Kuśni do Kuryłowicz JW Łopacińskiego, z drugiej strony Dzisny rzeki puszcza połowska. Od Szarkowszczyzny do Kuryłowicz 2 ½ mili. Tu koniec parafii pohoskiej widać Horodyszno^a nie mogłem dopytać się do jakiej należy parafii łacińskiej, bo tu sama Ruś mieszka. Wsie te polami idą ponad Dzisną rzeką a puszcza ciągnie się oddalona od Dzisny o ½ mili mniej lub więcej. Dalej parafia pohoska blisko samego południa graniczy z puszczą ciemną z Jodami, które należą do parafii ikaźnieńskiej. Od Szarkowszczyzny puszcza a z strony Jod folwarki Judycyna parafii ikaźnieńskiej, odległy o 1 milę od Dzisny rzeki. Dalej następują wsie już wyżej opisane.

Takowe opisanie parafii mojej nagle robione, nie ufając sam sobie już dla wielkości i rozległości parafii, już dla mnóstwa wsi ruskich, już dla niedostępnych miejsc podpisem ręki własnej stwierdziłem.

x. Franciszek Żaba
pleban pohoski

^a Horodyszczce.

19. Połusze

CAH Wilno, F. 694/1/3508, nr 523, k. 193-195v (oryginał).

[k.193]

Parafia Połuska

1mo Kościół parafialny^a pod jeziorem Łusza postawiony w powiecie oszmiańskim w dekanacie brasławskim. Folwarki, wioski i miejsca są w tym położone powiecie i cztery domy w powiecie wilkomierskim według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Antogowie^b, wieś do Ciuństwa Wileńskiego należąca, na wschód letni, ¼ mili małej.
Anastazow^c, JmPana Śmigielskiego^d krajczego folwark, na sam wschód zimowy, 1 mila.

Budry, wieś Jm P Rahozy^e, trochę mija wschód letni ku północy, 1 mila mała.

Bieciuny, wieś JmPana Radowidzkiego^f, między wschodem letnim i zimowym, ½ mili.

Bieciuny, folwark JmPana Radowidzkiego, też odległość pod wschodem zimowym.

Bieciuniki, zaścianek nowy na wschód letni, też odległość tegoż.

Cejkinie, karczma do starostwa daugieliskiego należąca, między wschodem letnim i zimowym, 1 mila wielka.

^a „Kościół połuski fundowany od WJmc Xdza [Józefa] Bazylewskiego, drewniany(...). Erygowany w roku 1747 pod tytułem S^{go} Józefa Oblubieńca Panny Maryi”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 367. „Kościół połuski w 1756 roku z drzewa jest zbudowany pod tyt. S. Józefa wspólnie z szpitalem dla sług kościelnych i ubogich. Przez śp. X. Józefa Bazylewskiego na własnej dziedzinie przez się nabytej ziemi”. BUWil. F4 – A2837.

^b Antogowo.

^c Anastazowo.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark zapisany do Szmigielskiego *a.n.*, krajczego oszmiańskiego. Według spisów urzędników województwa wileńskiego żaden Szmigielski nie sprawował tej funkcji w powiecie oszmiańskim. Najprawdopodobniej chodzi o Kajetana z Bnina Śmigielskiego (Szmigielskiego, Szmygielskiego), w l. 1760-1792 krajczego brasławskiego.

^e Kazimierz Rahoza, horodniczy brasławski. W 1790 r. był członkiem brasławskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej *Spisy, Hedemann*.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako właściciel występuje Radowicki *a.n.*, podczaszy smoleński. Najprawdopodobniej chodzi o Medarda Felicjana (Felicjana Medarda) Radowickiego (Radawickiego), podczaszego smoleńskiego (wzm. 1763, 1783), kapitana gwardii litewskiej.

Dyndy zaścianek alias Mielusze, do Ciuństwa Wileńskiego należąc między wschodem letnim i zimowym, ½ mili małej.

Gawejki any, wioska JP Rahozy, na samą północ, ¼ mili dużej.

Gilinie^a, karczma i zaścianek JmP Bortkiewicza^b, mija wschód zimowy ku południowi, 1 mila.

Girminie, wieś do Ciuństwa Wileńskiego należąca, na wschód letni, 1 mila letka.

Garbuny, wieś do tegoż Ciuństwa, letkiej ½ mili, na wschód zimowy.

Gawrele^c, wieś do tegoż Ciuństwa, od wschodu zimowego przy południu, 1 mila mała.

Kalwiszki, zaścianek do starostwa daugieliskiego należący, na sam wschód letni, 1 mila wielka.

Klimiszki, JP Sipowicza^d folwark, tamże.

Klimiszki, zaścianek przy folwarku, tamże.

Kimbaryszki, zaścianek JmP Bortkiewicza, między wschodem letnim i zimowym, 1 mila mała.

Koziczyn, folwark JP Bortkiewicza^e, pod wschodem zimowym, mila mała.

Kryczeliszki, zaścianek JP Możejki^f, pod wschodem letnim, 1 mila mała.

Lelejki^g, zaścianek JP Śmigielskiego^h krajczego, od wschodu zimowego przy południu, 1 mila mała.

[k.193v]

Maciejuny, zaścianek do Połusza należący w powiecie wilkomierskim, między południem i zimowym zachodem, ½ mili.

Mejranyⁱ, wieś do Ciuństwa Wileń[skiego] należąca, na sam zachód letni, ⅛ mili.

^a Gilina.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Bortkiewicza *a.n.*, rotmistrza oszmiańskiego. *Kalendarzu Wileńskim* za 1784 r. występuje Mateusz Bortkiewicz, rotmistrz brasławski. Boniecki wymienia kilku przedstawicieli tej rodziny: Antoni, rotmistrz brasławski, Józef, miecznik upicki, Marcin.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje jako Gaurele.

^d Być może chodzi o Józefa Tadeusza Sipowicza, w 1748 r. skarbnika brasławskiego. W 1784 r. w parafii szeszolskiej, na terenie sąsiedniego dekanatu pobojskiego własność miała Sipowiczowa *a. n.*, skarbnikowa brasławska. *Wizytacja dekanatu pobojskiego 1782-1784*, s. 51.

^e Majątek Koziczyn uprzednio należał do Możejków, od których przeszedł w ręce Benedykta i Doroty z Platów Szostakowskich, podstolich inflanckich. W 1783 r. folwark został przez nich sprzedany Mateuszowi i Teresie z Klottów Bortkiewiczom, rotmistrzom brasławskim. CAH Wilno 15416, k. 163-165.

^f Joachim Możejko, staroscic nowosadzki, łowczy trocki.

^g Lilejki.

^h Kajetan Śmigielski.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane jako Mejrany Łyngmiańskie należące

Meszkiany^a, wioseczka JP Śmigielskiego^b łowczego, od wschodu zimowego, 1 mila mała przy samych Gawrelach.

Narsuciszki^c, wioseczka do Ciuństwa Wileń[skiego] należąca, na wschód letni, 1 mila mała.

Narkuny, zaścianek JmP Śmigielskiego^d krajczego, od wschodu przy samym południu, 1 mila mała.

Osipiszki, zaścianek JP Bortkiewicza, między wschodem zimowym i południem, 1 mila mała.

Pawiliszki, JmP Rahozy zaścianek, na wschód letni, 1 mila mała.

Panizyszki^e, wioseczka do Starostwa Daugieliskiego należąca, między wschodem zimowym i letnim, 1 mila duża.

Paprawała^f, zaścianek JP Śmigielskiego łowczego, na same południe, ¼ mili dużej.

Piotrowo, Jm Pana Rahozy wioseczka, na samą północ, ½ mili.

Pomalakalnis, zaścianek Jm P Bortkiewicza, na wschód zimowy, mila mała.

Paławkie^g, zaścianek pusty JP Śmigielskiego łowczego, o kilka staj, na południe.

Pogawie, wioseczka połuska, na sam wschód zimowy, o kilka staj od kościoła.

Poszakarwa, JP Markowskiego^h JP Żebrowskiego, na sam zachód zimowy, o kilka staj.

Pozejmianieⁱ, zaścianek JP Kowzana^j, w powiecie wilkomierskim, między południem i zachodem zimowym, ½ mili.

Rukszyszki, zaścianek do Ciuństwa Wileńskiego należący, na wschód zimowy, mila mała.

Rymasze, JP Śmigielskiego^a krajczego, wioska na wschód zimowy, 1 mila wielka.

^a Moszkiany. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należy do Szmigielskiego *a.n.*, łowczego czernichowskiego. W herbarzach wśród przedstawicieli tej rodziny nie pojawia się żadna osoba pełniąca tą funkcję.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Szmigielskiego *a.n.*, łowczego czernichowskiego.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako Narsuciszki Święciańskie.

^d Kajetan Śmigielski.

^e Poniżyszki.

^f Poprowały.

^g Połowkaje.

^h Być może chodzi o Franciszka Markowskiego, skarbnika oszmiańskiego, który aktykował sądownie w 1764 r. testament.

ⁱ Pozejmiana.

^j Boniecki wymienia kilku Kowzanów: Antoniego, Ignacego oraz Michała Klemensa. Antoni Kowzan podpisał laudum szlachty oszmiańskiej 6 II 1783 r. *Powiat oszmiański*, t. II, s. 267. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Pozejmiana jest zapisana jako wieś do p. Polukowskiego, podczaszego belżkiego [właśc. Michała Rulikowskiego, podczaszego belżkiego] w arzędzie Howskiego *a.n.*, chorążego husarskiego.

Siury, zaścianek JP Rahozy, na północ samą, ½ mili.

Soboliszki, wioseczka JmP Bortkiewicza, na wschód zimowy, mila mała.

Strygayliszki^b, JP Rahozy wioska, między północą i wschodem letnim, ¼ mili.

Szylińce, wioseczka JP Markowskiego, o kilkanaście staj od południa przy samym zachodzie zimowym.

Wanagiele, zaścianek JP Śmigielskiego łowczego, na samo południe, mila mała.

Warnalizdis, zaścianek do ciwuństwa wileńskiego należący, na południe, ⅛ mili.

[k.194]

Wejsniuny^c, do ciwuństwa wioseczka należąca, na północ, 1 mila.

Wielanie, folwark i zaścianek JP Skirmonta, na wschód letni, 1 mila.

Wielanie, wioseczka JP Śmigielskiego krajczego, tamże, tyleż.

Wielanie, folwarczek JJPP Możejków, tamże, tyleż.

Zujki, wioseczka JPana Bortkiewicza, na wschód zimowy, ¾ mili.

Zydele^d, wioska do Ciuństwa należąca, między wschodem zimowym i południem, 1 mila wielka.

Zwierupia, karczma do Ciuństwa Wileńskiego należąca, tamże, tyleż.

2do Od tego parafialnego kościoła kościoły w okolicy sąsiedzkie są te następujące.

Dawgieliszki^a, kościół parafialny w tymże dekanacie i powiecie w starostwie dawgieliskim, na wschód letni, mil 2 ½ dużej.

Kołtyniany, kościół parafialny JJXży Franciszkanów w dobrach JP Ruszcycowej, między południem i zachodem zimowym, mili 1 ½.

Łyngmiany, kościół parafialny (wszystkie drewniane), w ciwuństwie wileńskim, na sam zachód zimowy, mili 1 ½ dużej.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła połuskiego.

Brasław, na sam wschód letni, mil 15.

Oszmiana, między wschodem zimowym i południem bardziej ku południu skłonięne, mil 16.

Postawy, druga repertycja Sądów Oszmiańskich w dobrach JWJP Tyzenhauza podskarbiego nadwornego, między wschodem letnim i zimowym, mil 8.

Wilno, miasto Stołeczne Litewskie, między południem i zachodem zimowym, mil 16.

^a Kajetan Śmigielski.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje pod nazwą Strygiejki.

^c Wojszniuny. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Weykszniany Święciańskie oddalone o 1 milę od kościoła parafialnego.

^d Żydele. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako Żydele Święciańskie.

Wiłkomierz, pod zachodem zimowym mil 14 dużych.

4to Droga z Połusza do Brasławia górzysta, kręta na wiosnę i w jesieni przykra dla glejowatych miejsc.

Droga z Połusza do Postaw górzysta i błotnista, krzywa, wyboje wielkie, korzenista moski [?] po niektórych miejscach przykre.

Droga do Wilna dobra, sucha równa, borami korzenista.

Droga do Wiłkomierza kręta, górzysta, miejscami kamienista.

Z Połusza w Brasławiu sporo jadąc z popasem i noclegiem od pory do pory stanąć można.

Droga do Oszmiany kręta, kamienista, błotnista i błotniste dla której przykrości dwa noclegi odprawować w drodze potrzeba.

Z Połusza w Postawach zimową porą za 9 godzin stanąć można, letnią zaś porą nocleg trzeba odprawić [k.194v] dla złej i przykrej drogi.

Z Połusza w Wilnie stanąć można sporo jadąc od pory do pory.

Z Połusza w Wiłkomierzu stanąć można jako w Wilnie.

5to Jezioro Łusza długości $\frac{3}{4}$ mili, szerokości $\frac{1}{8}$ mili wielkiej pod samym kościołem między zachodem zimowym i letnim do ciwuństwa wileńskiego należące.

Jezioro drugie Dryngie^b do tegoż w o małą $\frac{1}{4}$ mili długości i szerokości na $\frac{3}{4}$ mili na samą północ.

Jezioro Sałny^c długości bliżej mili szerokości nierówna w jednym miejscu szerokości na $\frac{1}{8}$ mili w innych miejscach na kilka sznurów tylko szerokości geometrycznych na sam zachód letni.

Szakarwa także do ciwuństwa wąskie a długości wielkiej $\frac{1}{4}$ mili pod samym zachodem zimowym.

Jezioro Gawis JP Rahozy okrągłe wkoło wielkości i wzdłuż i wszerz $\frac{1}{8}$ mili między północą i wschodem letnim.

Jezioro Ławkaje^a JP Śmigielskiego długości na 8 sznurów szerokości na pi[...]ic [?] i 4 ma samo południe.

Jodinas małe jezioro pomiędzy północą i wschodem innych jeziorek małych tak do ciwuństwa jako też i do innych szlachty należący bez nazwisk co niemiara znajdujący.

Błot ani bagien znacznych i wielkich w mej parafii nie znajduje się.

^a Daugieliszki.

^b Jez. Dryngis.

^c Jez. Osoly [?].

Stawki dwa Jm Pana Rahozy na małej rzece z jeziora Iłgi wychodzących przy których stawkach młynek na jedno koło poniżej przy drugim stawku tartak.

6to Lasu i jezior w parafii połuskiej nierównie więcej niż do używania zdatnego gruntu na koło wszystko las borowy tylko po mszarniku i dolinkach znajduje się brzoza, olcha, łoża, jodła, tego wszystkiego drzewa bardzo mało. Dembniaka^b znacznego nie ma prócz pod jeziorem Szakarwo morgów ze 2 znajduje się dębiny. Najznacniejszy las borowy z Połusza do Jeziorość jadąc mile 2 wielkie borem, tylko o ½ mili wioszczka przy której bardzo mało pola i dla nieużyteczności te miejsce leży między północą i wschodem letnim. Drugie miejsce znacniejszego boru na samo południe poczyna się las od kościoła ciągnie się aż do Perweniszek JP Śmigielskiego ¾ mili.

7mo Droga do Kołtynian między południem i zachodem zimowym od Połusza polem otwartym po tym borem ¼ mili do mostu na rzece Szakarwie przejechawszy most [nr 523, k.195] Karczma JJży Fr[anciszkanów] kołtyniańskich^c podjechawszy kilka staj brodek maleńki, kory przejechawszy prosto zostaje się droga do Łyngmian polem otwartym na wioszczki Jxdza łyngmiańskiego polem i bardzo mało zarośli aż do Łyngmian w lewo zaś z brodku kręto polem gościńcem wileńskim do wioszczki nazwanej Maciejuny JJXży franciszkanów przy której mostek na ruczaju małym skąd polem otwartym jadąc na prawej ręce widać folwark JP Ruszczykowej^a na lewej jezioro widać jej miana aż do karczmy Pielegrynda nazwanej JP Ruszczykowej od karczmy zostaje się w prawo droga do Łabonar prosto borem do Kołtynian.

NB. Przy moście kończy się parafia pohoska.

Droga do Daugieliszek idzie mimo jeziora Łuszy po tym w borze zostaje się prosto między północą i wschodem do Jezioryść w lewo krętą po za jeziorze Gawia na wschód letni do karczmy i wsi JP Rahozy Strygaliszki zwanej gdzie mostek na stawie mały wygodny ze wsi podjechawszy trochę polem po zastawie borem aż do Widziszek JP Rahozy dworu na prawej ręce zostającego niedaleko od którego dworu w borze kończy się granica parafii połuskiej.

NB. Przy[...] się od rzeki Szakarwy zaczyna się powiat wilkomierski. Droga do Wilna na Kołtyniany toż samo jak wyżej opisałem. Droga do Brasławia na Daugieliszki jak wyżej opisałem. Droga do Oszmiany na samo południe między borem bez znaku kończy się parafii granica pod jeziorem Łowkajem. JP [Kajetana] Śmigielskiego. Droga

^a Jez. Połowkaja.

^b Dębniaka.

^c Poszakarwa [?].

do Postaw mimo samego kościoła na wschód letni prosto borem kilka staj przejechawszy poletko małe wiosieczki zwanej Pogawie mijając poletko widać wiosieczka po prawej ręce a w dół zjeżdżając brodek przy samym jeziorze Gawis JP Rahozy zostaje się jezioro na lewej ręce droga otwartym polem mimo jeziora do wsi ciwuństwa Antogowie zwanej przez wieś przejechawszy zostaje się [k.195v] dróżka w lewo do innych wsi prosto polem otwartym idzie aż do brodku małego przy jeziorku bardzo małym na prawej ręce dalej podjechawszy w górę na samej drodze karczemka i wieś JP Radowidzkiego na lewym boku a na prawym dwór i kapliczka Bieciuny zwane stamtąd prosto polem po tym przez zarośla przejechawszy pole i wiosieczka do ciwuństwa należąca [jaka??] zostaje się na lewej ręce i droga do wiosieczki jedna, druga do Wielancow JP Skirmonta i Pana Możejki prosto w prawo zaś stronę kręto polem po tym małymi zaroślami do wsi Poniżyszki zwanej do starostwa daugieliskiego należącej pominąwszy wieś karczma na gościńcu brasławskim z Wilna idącym nazwaną Cejkinie tu się kończy granica parafii połuskiej.

Takowe opisanie parafii mojej podpisem ręki własnej stwierdzam.

x. Kazimierz Michniewicz, proboszcz połuski

^a Pelegrynda.

20. Poszumień

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 564, k. 62-65 (oryginał).

[k.62]

Parafia Poszymieńska

1mo Kościół parafialny^a w miasteczku Poszemienie^b nazwanym położony w powiecie oszmiańskim, a dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tejże parafii należące są w tymże powiecie, według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Białemiszki^c, Jmc X. Gorskiego^d, na północ letni, ½ mili dobrej względem kościoła poszemieńskiego.

Chwiederyszki^e, WJPana Polkowskiego^f, na południe letnie, 1 mila dobra.

Bujary^g, JP Szymkowicza^h, na wschód zimowy, 1 mila letka.

Gramackieⁱ, WJP Polkowskiego, na zachodzie zimowym, 1 mila letka.

Daukse^j, JmP Czechowicza, na wschodzie zimowym, 1 mila letka^k.

Jodziszki, dwór tegoż WJP Polkowskiego, na zachodzie zimowym, [k.62v] 1 mila letka^a.

^a „Kościół poszemieński JJXX. karmelitów bosych, fundowany od WJmc Pana Stanisława Narbuta sędzica i skarbnika p[owia]tu oszmiańskiego, jest drewniany bez podmurowania, nakrycia potrzebujący. Erygowany pod tytułem S^{go} Stanisława Męczennika Biskupa”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 99.

^b Poszumień

^c Bielaniński. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje folwark Białyniszki.

^d ks. Antoni Górski, pleban święciański.

^e Fiedoryszki [?].

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Polukowskiego *a.n.*, podczaszego bełzkiego. Najprawdopodobniej chodzi o Michała Rulikowskiego podczaszego bełzkiego. *Złota księga R.* 1, s. 252.

^g Bojary.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do Szymkowicza *a.n.*, łowczyca latyczewskiego. W spisach urzędników podolskich nie występuje w ogóle takie nazwisko. Por. *Urzednicy podolscy XIV-XVIII w. Spisy.*, oprac. E. Janas, Kórnik 1998. W spisach urzędników województwa smoleńskiego znajduje się Szymkowicz (Szymkiewicz) Antoni, krajczy smoleński (1765-1771) wymieniany mylnie jako łowczy starodubowski. *Spisy* t. IV, s. 97.

ⁱ Gromadzkie.

^j Dauksze.

^k Najprawdopodobniej chodzi o Filipa Ignacego Czechowicz, starostę (niegrodowego) russeliskiego. Dauksze nie występują w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

Jankowszczyzna, tegoż Jmci, na południu letnim, 1 mila letka.
 Jodziszlańce, tegoż Jmc P, na południu letnim, ½ mili^b.
 Jankiszki, JP Szymkowicza, na wschodzie zimowym, ¾ mili^c.
 Kretony, P Grotuza^d dwór, na północy zimowej, 1 mila letka.
 Kretony, wioski tegoż JP, na północy zimowej, ¼ mili.
 Kodziszki, JP Czechowicza, na południu letnim, 1 ½ mili.
 Lubochowszczyzna^e, JP Polkowskiego, na południu letnim, ¾ mili.
 Poszemienie^f, miasteczko w którym kościół parafialny jest punktem, którego czyni się opisane całej parafii. Same miasteczko należy do JP Dowgiałły.
 Poszemienie, dwór tegoż JP, na zachodzie letnim, kroków 600.
 Poszemienie, wieś tegoż JP, na zachodzie zimowym, kroków 300.
 Plauszki, JP Polkowskiego, na południu zimowym, 1 mila letka.
 Rudzina^g, okolica, na południu letnim, ¼ mili.
 [k.63]
 Ruseliszki^h, JP Czechowicza, na wschodzie zimowym, 1 mila letka.
 Szwyntelaⁱ, JP Zdarkiewiczowej, na wschodzie letnim, 1 mila dobra.
 Sutryszki, JP Platera, na południu letnim, 1 mila letka^j.
 Słobodziszki^k, JP Czechowicza, na południu letnim, 1 ½ mili.
 Wincela^l, JP Szymkowicza, na wschodzie zimowym, 1 mila letka.
 Wejna, Ciuństwo JWP Tyszkiewiczowej, na zachodzie zimowym, ½ mili.
 Wejkuny, teje Jmci, na zachodzie zimowym, ½ mili dobrej.
 Wojukiszki^m, P Szyszły^a, na wschodzie letnim, mila.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Judziszki, w arzędzie pana Howskiego *a.n.*, chorążego husarskiego.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Jodziszkańce należąca do pana Polukowskiego, podчасzego bełzkiego [właśc. Michała Rulikowskiego, podчасzego bełzkiego] w arzędzie pana Howskiego *a.n.*, chorążego husarskiego.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje folwark Jankiszki należący do pana Szymkowicza *a.n.*, łowczyca latyczewskiego oddalony o ½ mili.

^d Ignacy Grothus, starosta pokretoński.

^e Lubochowo.

^f Poszumień.

^g Rudziany.

^h Rusaliszki; na wschodzie letnim.

ⁱ Szwyntelka [?]; położona na zachodzie letnim. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Swintała należy do Zderkiewiczowej *a.n.*, cześnikowej brasławskiej.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Subtryszki należący do pana Polukowskiego *a.n.*, podчасzego bełzkiego [właśc. Michała Rulikowskiego, podчасzego bełzkiego].

^k Na zachodzie letnim.

^l Wincel; na wschodzie letnim. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do parafii święciańskiej.

^m Wojciukiszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje folwark Wojtkiszki.

2do Od tego parafialnego kościoła poszemieńskiego kościoły w okolicy sąsiedzkie są następujące.

Kołtyniany, kościół parafialny JXX Franciszkanów w powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim w dobrach JP Ruszczykowej na zachodzie letnim 1 mila wielka. Święciany kościół parafialny w tymże powiecie i dekanacie w Ciuństwie JWJmciP Tyszkiewiczowej między wschodem i południem zimowym mile 2.

[k.63v]

Raczkowszczyzna, przez w Bogu zeszłego WP Czechowicza pułkownika wojsk W.Ks.Lit. erygowana kościół z parafią naszą poszumieńską graniczący na południu letnim situum od Żejmiany mający. Nie mający plebana zaprzysięgłego, parafię nam uszczerbia, przywłaszczając wsie WWJP Polkowskich^b, Auksztowercie i Rynkuny, niby do swojej parafii należne, leży to miejsce od Poszumienia mile 2 letkie. Miejsca zaś same Raczkowszczyzna od Żejmiany rzeki ½ mili dobrej, naprzeciwko karczmom różnych posesorów, wsie zaś te 2 wyżej wyrażone, od Raczkowszczyzny kościoła, milą są oddalone równością ku nam.

3tio Miast znaczniejszych około kościoła poszemieńskiego nie masz.

4te Dróg znaczniejszych nie masz.

5to Jezioro Krotoniszczce^c okrągłe do 8 sznurów geometrycznych między północą i wschodem letnim leży względem kościoła poszemieńskiego 1 mila dobra.

Jezioro Pokretonie długości i szerokości 1 mila leży na północy od kościoła ¼ mili.

Jezioro Szwinta długości i szerokości na kilkadziesiąt sznurów, leży między zachodem letnim i zimowym^{ks} mili od kościoła [k.64] insze znajdują się jeziora, których i dla małości i dla zagęszczenia, a na ostatek dla niewiadomości nomenclatur^a wyrazić niezdolna, gdyż niektórzy tak jaśnie jak i wielmożni posesorowie nie w dawnym czasie objęli swoje dobra i nie wejrzawszy w swoje dokumenta czyli prawa nas uwiadomić i ułatwić nie mogli.

Bagien, błot i stawów znacznych nie masz.

6to Lasu jest więcej w parafii poszumieńskiej, niż otwartego pola, począwszy od Poszumienia między północą i wschodem jest las WJP Zdarkiewiczowej na milę

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark Wojtkiszki zapisany jest do Józefa Szyszły. Być może chodzi o Józefa Szyszkę, w 1793 r. sędziego ziemskiego lidzkiego *Spisy* t. I. W 1784-92 roku obożnym oszmiańskim był Antoni Szyszko (Szyszka). *Spisy* t. I, s. 250. W spisach urzędników woj. trockiego występuje Józef Szyszło (Szyszko)-stolnik inflancki (1781), sędzia ziemski upicki (1792-94), wojski upicki (1792-95). *Spisy* t. II.

^b Rulikowskich. Patrz przypis na str.212.

^c Jez. Kretonce [?].

wzdłuż, do budowli zdalny także WJP Dowgiałły^b na zachodzie letnim na ½ mili do budowli zdać się może jeszcze i WJP Polkowskiego^c na ½ mili na zachodzie zimowym drzewa do budowli znaleźć można więcej, zaś w tych wyrażonych lasach znajdują się jodły, brzozy, olchy, debiny niewiele. Chrosty zaś i zarośla długości i szerokości po wielu miejscach po kilka morgów nie trudno znaleźć.

7mo Młynów 3. Pierwszy WJP Dowgiałły na rzece Swintelce^d nazwanej, od parafialnego kościoła ½ mili; drugi WJP Polkowskiego na źródleku krynicznym Garmackie^e nazwany, 1 mila mała od kościoła. Trzeci WJP Grotuza starosty kretońskiego mila od kościoła wszystkie mała co miela.

[k.64v]

Innych machin wykomponowania [?] wodnych dotąd niebytych nikt zdawałoby się z parafian naszych wymyślić nie potrafi, owszem same puszcze ledwo tylko do opatrzenia budowli swoich mieć mogą przez wypały na Potażę w pierwszości przez handel zbyteczny zagraniczny bo ledwo co zdanej zostaje sosny u niektórych u drugich sama jodła w równości biały opałowy las i same z gruntu zapuszczonego same zarośliny.

8mo Trakt różnych dróg, gościńca i różnych dróg mniejszych.

1mo Z Braślawia przez same miasteczko mimo kościoła gościniec największy do Wilna, ciągnący się mil odległością wielkich 13, droga sucho piaszczysta mająca potoki, na których niezupełnie mosty opatrzone jadąc do Niemenczyna, skąd do Wilna mil letkich 3, a zaś począwszy od Poszumienia kościoła parafialnego prócz zbocznych o mile kościołów na trakcie 10 milowym mil wielkich, żaden nie znajduje się kościół ani kaplica skąd wiele podróżnych [...] na niewygodę.

[k.65]

2do Wyjechawszy z klasztoru w prawą rękę rzuciwszy gościniec braślawski na Daugieliszki starostwo w lewą rękę mimo samego dworu Poszemienie dokąd kroków kilkaset, w lewo koło dworu do Kołtynian, w prawo zaś rozłączająca się dróżka do folwarku WWJP Dziglewskich^f i do innych dalszych wsi i zakątków.

^a Nazw.

^b W *Wizytacji dekanatu braślawskiego 1782-1783* występuje Dowgiałło, „horodn. smoleń”. Najprawdopodobniej chodzi o Kazimierza Dowgiałłę, horodniczyca wilkomierskiego.

^c Michał Rulikowski, podczaszy bełzki.

^d Rz. Szwintelka.

^e Gromadzkie [?].

^f W *Wizytacji dekanatu braślawskiego 1782-1783* właścicielem folwarku Murmy w parafii poszymieńskiej jest pan Dziwlewski *a.n.*, rotmistrz oszmiański. Najprawdopodobniej chodzi o Dominika

3tio Wyjeżdżając z klasztoru kościół w lewą rękę zostaje. Gościńcem wileńskim przez most na Poszemieńce^a stojący w górę omal podjechawszy pod wzgórek w lewą rękę mimo okolicy Rudzinskih dróżka partykularna do miasteczka Święcian, miasteczka targowego do ciwuństwa wileńskiego do Łyngmian przynależnego.

Parafia poszumieńska w sobie żadnych województwach i powiatach innych nie ma granic jak tylko według wyższego dworów i wsi w samym powiecie oszmiańskim.

Takowego opisania parafii naszej podpisem ręki mej stwierdzam. Roku 1784 D. 12 Augusta. [12 VIII 1784]

x. Benign od św. Apollinarego
karmelita bosy kaznodzieja poszumieński^b

Dziwlewskiego, rotmistrza oszmiańskiego wymienianego w liście urzędników ziemskich i grodzkich oszmiańskich z 1786 r. przez Cz. Jankowskiego; *Powiat oszmiański*, t. II, s. 268.

^a Rz. Szamina.

^b W dokumentach źródłowych (*Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, *Rapport o dekanatach*) wymieniany jest ks. Walerian od Św. Józefa, wikary klasztoru poszumieńskiego.

21. Raczkowszczyzna

CAH Wilno, F. 694//1/3504, nr 568, k. 74-77v (oryginał).

[k.74]

Parafia Raczkowska

Nowa jeszcze nie zaaprobowana

^a [Dekanat] Zawilejski^a

1mo Kościół^b na górze przy dworze raczkowskim w roku 1772 przez WJmi Pana Czechowicza^c nowo wystawiony, a dla wygody dworów i wiosek na około tak swoich, jak sąsiedzkich znaczną odległością miejsca oddalonych, po uczynionym funduszu, od kościoła parafialnego święciańskiego, na udzielną parafię z woli Prześw[ietnego] Konsystorza Wileńskiego przez WJmi Xdza Dziekana odgraniczony - położony w powiecie oszmiańskim a dekanacie brasławskim. Wioski i miejsca od tej parafii należące są prawie wszystkie w powiecie oszmiańskim prócz małej części co do ludności za rzeką Żejmianą w województwie^d wileńskim znajdującej się, jak się niżej okaże porządkiem alfabetu.

Antesory, folwark WJmci Pana Czechowicza w powiecie oszmiańskim na samym południu letnim. Mila mała 1.

Burby, wioska do Ciuństwa wileńskiego należąca w powiecie oszmiańskim, na północ, ½ mili wielkiej.

Birżyninie^e, zaścianek WJmci Pana Czechowicza w powiecie oszmiańskim, na południu letnim, ⅛ mili.

Dworciszki, wioska WJmci Pani Hrebnickiej^f w powiecie oszmiańskim, między południem zimowym i letnim, ½ mili małej.

^a Dopisek sporządzony innym charakterem pisma. Zapewne po nowym podziale na dekanaty, który nastąpił w XIX w. W 1849 roku dawna parafia raczkowska znajdowała się na terenie dekanatu święciańskiego Por. *Kronika kościoła parafialnego w Hoduciszkach (...)* BUWil. F4 – A2614; *Kronika kościoła parafialnego w Łabonarach* BUWil. F4 – A2755.

^b Pw. Św. Krzyża.

^c Antoni Michał Czechowicz, pułkownik husarski, skarbnik oszmiański, podstoli oszmiański. CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 3505, k.233.

^d powinno być: powiecie.

^e Bierżynka. W *Wizytacji 1820* [BARIS] wieś Berżynki zapisana była w parafii Nowe Strunojcie.

^f Boniecki wymienia dwóch Hrebnickich: Michała i Mikołaja, strażników połockich. Chodzi najprawdopodobniej o Konstancję Hrebnicką.

Datyniany, wioska do wójtostwa sudackiego alias starostwa daugieliskiego JWJmci Pana Platera, w powiecie oszmiańskim, na północ, ½ mili miernej.

Druściany alias Antonów, wioska WJmci Pana Czechowicza, w powiecie oszmiańskim, pomiędzy północą i wschodem, mila wielka 1.

Grzyby, wioska JWJmci Pana Platera, w powiecie oszmiańskim, na zachodzie zimowym, ¼ mili małej.

[k. 74v]

Kirdejki, wioska do starostwa pokrońskiego należąca, WJmci Pana Grotuza, w powiecie oszmiańskim, na zachód letni, ½ mili małej.

Kirdejkiški, zaścianek J.O.Xcia Radziwiłła, w województwie^a wileńskim, między zachodem letnim i zimowym, ¾ mili miernej.

Krywołouże, zaścianek JW Xcia Radziwiłła, w województwie^b wileńskim, między południem i zachodem, 1 ½ mili miernej.

Lunina^c, 3 karczmy, dwie w powiecie oszmiańskim. Jedna Jmci Pana [Konstantego] Platera do województwa^d sudackiego należąca. Druga WJm Pana Pulikowskiego^e. Trzecia za rzeką Żejmianą w województwie^f wileńskim J.O.Xcia Radziwiłła, na zachód letni, ½ mili wielkiej^g.

Loużany^h, wioska WJmci Pani Hrebnickiej, w powiecie oszmiańskim, na południu letnim, ¼ mili miernej.

Loukieⁱ, wioska J.O.Xcia Radziwiłła w powiecie oszmiańskim, na wschód zimowy, ½ mili miernej.

Mieżany, dwór JWJmci Pana Platera, tamże gdzie Grzyby wioska.

Memeliszki^j, zaścianek JWJmci Pana Platera, w powiecie oszmiańskim, na zachód letni, ¼ mili miernej.

Mielegiany^k, wioska wójtostwa sudackiego JW Jmci Pana Platera, w powiecie oszmiańskim, między zachodem zimowym i letnim, ½ mili małej.

^a powiecie.

^b powiecie.

^c Pogulbino [?].

^d Wójtostwa.

^e Sulistrowskiego czy Polukowskiego, podczaszego bełzkiego.

^f powiecie.

^g Lulino [?]

^h Łowżany. Wieś zapisana także do parafii Strunojcie.

ⁱ Łowki. Wieś zapisana także do parafii Strunojcie.

^j Mieliszki.

^k Milegiany.

Mażalata^a, dwie karczmy na gościńcu z Wilna do Brasławia w województwie^b wileńskim. Jedna J.O.Xcia Radziwiłła. Druga WJmci Pana Soroki^c między południem i zachodem zimowym. Mili 2 ½ miernej.

Mazulata^d, zaścianek J.O.Xcia Radziwiłła, tamże.

Mieżany Wielkie^e, wieś Jmci Pani Hilzenowej w powiecie oszmiańskim, na wschód letni, ¼ mili wielkiej.

Mieżany Małe^f, wioska wojtostwa sudackiego JWJmci Pana Platera, na północ. Mila wielka 1.

Niemęczenięta^g, wioska WJmci Pana Czechowicza, tamże, gdzie folwark Antesory^h.

Niedosielce, trzy zaścianki WJmci Pani Hrebnickiej, między wschodem zimowym i południem, w powiecie oszmiańskim, ¼ mili wielkiej.

Perszusztaⁱ, karczma JWJmci Pani Hilzenowej, w powiecie oszmiańskim, na wschodzie zimowym. ½ mili małej.

Pietryszki^j, zaścianek WJmci Pana Czechowicza, w powiecie oszmiańskim, na wschodzie zimowym, ¼ mili miernej.

[k. 75]

Posorze, folwark Jmci Pana Glimowskiego, w powiecie oszmiańskim, na południu, mila mierna 1.

Popeliszki^k, zaścianek WJmci Pana Czechowicza, na południe, ¾ mili.

Pakarwinie^l, wioska WJmci Pani Hrebnickiej, w powiecie oszmiańskim, na zachodzie zimowym, ½ mili małej.

Popienigi, zaścianek wojtostwa sudackiego JW Platera, na północ, ¼ mili miernej.

^a Mażelata.

^b powiecie

^c W tym czasie na terenie powiatu oszmiańskiego występuje kilku przedstawicieli tej rodziny: Leon Soroka, pułkownik oszmiański *Spisy*, t. IV, s. 267; Ludwik Soroka, skarbnik oszmiański *Spisy* .t.I, s. 293; Józef z Kalnik Soroka, miecznik, pisarz grodzki smoleński, pisarz ziemski oszmiański).

^d Mażelata [?].

^e Mieżany.

^f Mieżanele.

^g Niemenczyniany.

^h Antesory.

ⁱ Na wschodzie letnim.

^j Pietruszki.

^k Popieliszki.

^l Pokarwienie. Wieś zapisana także do parafii Strunojcie.

Sudata, dwie karczmy na gościńcu z Wilna do Braśławia. Jedna wojtowstwa sudackiego. Druga WJmci Pani Hrebnickiej, między zachodem i północą, w powiecie oszmiańskim, ½ mili miernej.

Sudata, zaścianek WJmci Pani Hrebnickiej, tamże.

Sory, dwór WJmci Pani Hrebnickiej, w powiecie oszmiańskim, na wschód zimowy, ½ mili miernej.

Sory, wieś, tejże, tamże.

Sora^a, karczma, tamże.

Szworejszna^b, karczma WWJmci Pana Czechowicza, między wschodem zimowym i południem, 1 mila mierna.

Szwiliszki, zaścianek WJmci Pana Czechowicza, na południu, ¾ mili małej.

Szeskusзки, zaścianek J.O.Xcia Radziwiłła, w województwie^c wileńskim, między zachodem letnim i północą, mile 2 mierne.

Trabuciszki, zaścianek J.O.Xcia Radziwiłła, w województwie wileńskim, między zachodem i północą, 1 ½ mili wielkiej.

Wojskuny^d, wioska Xcia Biskupa Giedroycia^e, i dwie chaty WJmci Pana Czechowicza. Tamże gdzie folwark Posorze Jmci Pana Glimowskiego.

NB. Opuściło się. Raczkowszczyzna dwór WJP Czechowicza.

Rynkuny, wioska Jmci Pana Pulikowskiego w powiecie oszmiańskim na zachód letni^f ¾ mili małej.

Plauszki. Tegoż, niemal tamże.

2do Na około kościoła raczkowskiego, kościoły sąsiedzkie są następujące:

Łabonary, kościół parafialny w dobrach J.O.Xcia Pasterza w powiecie wiłkomirskim, dekanacie braśławskim, między zachodem letnim i północą, mile 4 [k.75v] wielkie.

Poszumień, kościół parafialny JXX karmelitów bosych, w dobrach Jmci Pana Dowgiałły^g, w powiecie oszmiańskim, dekanacie braśławskim, między północą i wschodem. Mile 2 mierne.

Powiewiórka, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim, dekanacie wileńskim w dobrach WJmci Pana Soroki, na południu letnim mile 3 mierne.

^a Sory.

^b Oszworojście [?]

^c powiecie.

^d Wojckuny.

^e Jan Stefan Giedroyć, biskup żmudzki.

^f Na wschód letni.

^g Kazimierz Dowgiałło, horodniczyc wiłkomierski.

Święciany, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim w dobrach Ciuństwa Wileńskiego między wschodem letnim i zimowym. Mile 2 mierne. NB. Miasteczko targowe.

Strunojcie, kościół niedawno na parafię fundowany, w dobrach WJmci Pani Hrebnickiej w powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim, między wschodem zimowym i południem. Mila wielka 1.

3tio Miast znaczniejszych w okolicy tego kościoła raczkowskiego nie ma, prócz znacznie odległych które się niżej wyrażają.

Brasła w, miasto sądowe, między wschodem letnim i zimowym. Mil 15 miernych.

Oszmiana, miasto sądowe między wschodem zimowym i południem. Mil 12 wielkich.

Wilno, miasto sądowe W. X. Lit., między południem i zachodem zimowym. Mil 10 wielkich.

Wiłkomierz, miasto sądowe, prawie na zachodzie. Mil 14 wielkich.

Postawy, miasto niedawno sądowe, na wschodzie podobno zimowym mil 8 miernych.

4to Droga z Raczkowczyzny do Brasławia nieco kręta, miejscami piaszczysta, czasem mokra, gór przy niej [?] nie ma. Mosty dobre 2. Oba na rzece Żejmianie. Jadąc jednak starym gościńcem na Poszemienie i Daugieliszki wiele jest drogi mokrej, na wiosnę dla brodów bez mostów do przejechania trudnej, miejscami piaszczystej.

Droga do Oszmiany miejscami górzysta, najwięcej kamienista, nierówna i kręta.

Droga do Postaw toż samo, przydawszy, że wielu miejscami mokra i niewygodna.

Droga do Wilna gościńcem ze Święcian, miejscami trochę piaszczysta, równa przecie i sucha, pod Bryżami gdzie [k.76] przewóz na Wilii góra jedna przykra. Dalej pod Wilnem dojeżdżając do karczmy Topiele na ½ mili droga niewygodna. Gościńcem zaś zwanym brasławskim jadąc na Lunin^a, Bojarele^b i Niemenczyn najwięcej piaszczysta miejscami, choć małymi niewygodna. Góra jedna antawilska przykra.

Droga do Wiłkomierza kręta, wąska, miejscami mokra. Na tych wszystkich wyrażonych miejscach, dobrymi końmi za tyleż godzin stanąć można wiele mil.

5to Jezioro Czarne na zachód zimowy, wzdłuż a staj 8, szerzyni do staj 6. Od Kościoła ½ mili. NB. W tymże miejscu znajdują się jeszcze 2 małe jeziora zwane Długie i Czarne.

^a Lulino.

^b Bojaryszki [?].

Jezioro Gulbinie J.O.Xcia Radziwiłła ku zachodowi letniemu długości staj 10, szerokości mało co mniej, od kościoła 1 mila.

Jezioro Sajłowicze [?] WJmci Pana Czechowicza na wschodzie zimowym na około staj 4. Od kościoła mila wielka.

Jezioro Sudata na północ. Od kościoła ½ mili.

Jezioro Sudatele^a tamże. WJmci Pana Grotuza.

Jezioro Sory WJmci Pana Czechowicza na wschodzie zimowym od kościoła ½ mili małej.

Jezioro Soraycie tamże.

Bagien znacznych nie ma, prócz miejscami rojstow drzewami zarosłych rozciągłych najwięcej do ⅛ mili albo trochę więcej.

Staw wielki i rozległy zwany Jezioryszcze^b przy karczmi Perszuzsza JWJmci Pani Hilzenowej. Do tego stawu wpada Perszuzsztelka, rzeczka mała i wąska poczynająca się w parafii święciańskiej pod wioską Bubelami na wschodzie zimowym. Ze stawu wychodzi i wpada do jeziora Soraycie i Sory. Z tych jezior wychodząc odmienia nazwisko i nazywa się Sora – idzie ku południu letniemu mimo dworu i wioski Sory do folwarku Jmci Pana Czechowicza zwanej Antesory, wprzód jednak jest na niej staw i młyn między wschodem zimowym i południem od kościoła ¾ mili.

Stawek WJmci Pana Czechowicza do dworu raczkowskiego na rzeczulce Mieża poczyna się na wschodzie letnim za wioską Mieżanami. Idzie przez jezioro Sudata i tamże wpada do Żejmiany.

Sadzawek naokoło dworu samego raczkowskiego cztery od 6 prętów.

Rzeczka z jeziora Gulbinie idzie za Luniną przez gościniec brasławski, niedaleko wpada do Żejmiany.

Pakarwinie, rzeczulka poczyna się na wschodzie zimowym - idzie [k.76v] w bok wioski Łowżany i Pakarwinie wpada do Sorki rzeki i z nią razem do Żejmiany.

Żejmiana, rzeka spławna i portowa poczyna się za Połuszem z jezior idzie przez Kołtyniany, Sudata, Lulino, Bojarele i za Bojarelami wpada do Wilii.

Łukaja, rzeka spławna poczyna się prawie między zachodem zimowym i letnim z jezior: Łukaje^c, Czarne idzie przez kilka jezior koło zaścianku Trabuciszki J.O.Xcia Radziwiłła wpada do Żejmiany.

^a Jez. Sudackie.

^b Jez. Perszuzsza [?].

^c Jez. Łokaja.

6to Lasu różnego nierównie więcej jest w okolicy tego kościoła aniżeli otwartego pola. W szczególności jednak idąc ku wschodowi zimowemu a mianowicie do Świącian wraz za polem dwornym raczkowskim poczyna się bór rozległy wzdłuż i wszerz na ½ mili, miejscami ma w sobie rojsty i niewielkie błota. Drzewa prawie wszystkie sosnowe zgodne do budowlu, niektóre towarne. Ku południu zaś północy i na zachód wraz za polem las ciemny, najwięcej osiny, brzozy, dębiny i jodły a rzadko sosny. ¼ mili, miejscami ½ mili. Dalej zaś w tychże stronach ku końcowi granicy częścią pola i częścią las borowy, częścią też choć małą widać lasu ciemnego. Od północy ku wschodowi na milę i więcej do granicy parafii, najwięcej pola, grunt piaszczysty, dyrwanami [?] zarosły i kamienisty, między polami przeplata się miejscami mała część boru, miejscami zaja[...]dai krzaki z drzewa olchowego, osiny i brzozy, długości i szerokości po morgów 2, 2 i więcej.

7mo Młyny dwa Jmci Pana Czechowicza na rzece Mieża pod dworem. JW Hilzenowej w Perszuskacie i młyn z waluszem na rzece Sora niedaleko folwarku Anteszory. Góra jedzia [?] [pierwsza] na której kościół raczkowski dość rozległa dla wjazdu stąd nie przykra, wyniosła jednak względem niższych miejsc do łokci 50 mniej lub więcej. Widać z niej o 1 milę i więcej kościół. Góra druga, kwadratowa, wysokości do łokci 20 do wejścia przykra i trudna, wzdłuż będzie na staja, wszerz do ½ staja na wierzchu wszystka równa. Słowem podobnie jakby umyślnie sypana. Wiele o niej bajek powiadają, na około lasem obrosła. Pozycja jej względem kościoła na północ jadąc do Sudaty po lewej stronie.

8mo Drogi partykularne i trakty publiczne podług miary mil tak się opisują.

1mo Droga do Łabonar począwszy od kościoła na północ polem dwornym, [k.77] przez las ciemny dalej, na boku widać zaścianek Papinigi^a, tu się zaczyna las borowy aż do pola sudackiego na boku. Znowu w tejże prawej stronie zaścianek i wraz karczem 2 na gościńcu brasławskim Sudata zwane. Stąd w lewo krętą gościńcem do Luniny^b. Tam przez most na Żejmianie przejechawszy, gościniec w lewo krętą zostaje się do wsi w prawa drogą borową ku zaściankowi Kirdejki^c i dalej wszystko borem (rozległym aż ku samym Bojarelom) do zaścianka Trabuciszki przed zaściankiem Łokaja rzeka, most na niej wąski, niebezpieczny i cale niewygodny. Dalej w bór aż do zaścianku Szeskuszek gdzie się kończy granica. Mile 2 od kościoła.

^a Popienigi.

^b Lulino [?].

^c Kirdejki.

Droga do Poszumienia równie jak do Łabonar na Sudatę karczmę, gościńcem w prawą na most. Borem do karczmy Kochanówki już za granicą. Od kościoła mili 1 ½.

Droga do Powiewiórki na południe polem dwornym koło zaścianku Birżyninie kręta w prawą przez las ciemny i drogę niewygodną, kamienistą i krzywą na pole łowzańskie. Sama wioska^a blisko drogi w prawie znowu dalej polem prostą w lewa i niewielki lasek do Dworciszek. Wioska blisko drogi w lewie. Stąd polem kręta w prawą – na lewie widać 3 zaścianki^b i jezioro, aż do lasu anteszorskiego na ¼ mili wzdłuż rozległego wszereż zaś do mili 1. Tu się zaczyna pole, na boku widać folwark Anteszory, w lewie wioska^c do której dojeżdżając most przez rzekę Sora, dalej przez wioskę – polem do boru, niewiele boru przejechawszy karczma Szworajscie. Od karczmy borem wszystko aż do rzeki Snery^a na niej most, za mostem karczma na górze. Już za granicą. Od kościoła mile 2 wielkie.

Droga do Świącian polem dwornym na wschód zimowy. Za polem przez bór na ½ mili do karczmy Perszucszt. I tu się kończy granica.

Droga do Strunojć także na Perszucsztę, gdzie się kończy granica.

Trakty większe 2 tylko. Brasławski, i ze Świącian do Wilna. Szczególnie nie opisują się, bo się dojsć położenie ich może z wyższego opisanie. To tylko nadmieniam się, gdzie się według tej parafii poczynają. Z Sudaty do Luniny. Z Luniny kręto w lewo koło Żejmiany wszystko borem do Mażalaty gdzie się rzeczka z jeziora Mażala mostem dobrym przejść [?] zda i znowu [k.77v] borem blisko Żejmiany w lewie aż do Bojarel etc. Ze Świącian do Wilna według tej parafii z Perszucszt koło dworu na prawie Sory i karczmy [?] borem do karczmy Szworajscie. Ze Szworajscia jak do Powiewiórki etc. etc.

9ro Powiat oszmiański koło Wili rzeki ciągnie się aż do Żejmiany rzeki gdzie jego granica, kończy się za Daugieliszkami.

Takowe opisanie parafii owej raczkowskiej jako będący przy tym kościele kapelan podpisem ręki własnej stwierdzam.

x. Franciszek Czaykowski

mps

^a Łowżany.

^b Popieliszki I, Popieliszki II, Obkorty [?].

^c Wojckuny [?].

22. Smołwy

CAH Wilno, F. SA 19.252, k.437-443 (kopia).

[k.437]

Parafia smołwieńska

1mo Kościół parafialny^b we wsi Smołwy, w powiecie i dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tej parafii należące, są w tymże powiecie i dekanacie według porządku alfabety ułożone.

Antoniszki, dwór JP Kwinty^c, między zachodem letnim i zimowym o ¼ mili.

Antopol, dwór JP Podbereskiego^d, na północ o 1 milę.

Aszkaragiszki^e, dwór JP Czarnockiego^f, na wschodzie letnim, o 1 ½ mili.

Awizyszki^g, JP Podbereskiego, między zachodem, zimowym i letnim, o ¼ mili.

Bortkiszki, folwark JP Tura^h, na północ 1 mila.

Bortkiszki, xx. Karmelitów, w tejże sytuacjiⁱ.

Bernatki^j JP Tura, na wschodzie letnim, ½ mili.

Bujwidziszki, tegoż, na północ, mila.

Budynie, Kantorij Wileńskiej, na wschodzie zimowym, 1 ½ mili.

^a Mieży [?].

^b Pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty. Kościół ufundowany w 1600 roku przez Jana Mikołajewicza Samsona Podbereskiego, ówczesnie pisarza ziemskiego brasławskiego. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 237.

^c Antoni Prewysz Kwinta, podczaszy brasławski.

^d W 1789 r. intratę z Antopola opłacał Jerzy Samson Podbereski, rotmistrz brasławski.

^e W efekcie podziału majątku rodzinnego pomiędzy braćmi: Jerzym, komornik[owiczem?] brasławskim, Józefem, regentem granicznym brasławskim, Tadeuszem i Ignacym folwark Aszkaragiszki wraz z poddanymi trafił do Jerzego Czarnockiego. W źródłach występuje druga nazwa folwarku – Rozalin wzięta od imienia Rozalii z Waldenów Czarnockiej, 2o v-to Kwintowej, rotmistrzowej brasławskiej. CAH Wilno F. S.A. 15416, k.329; 15418 k. 264.

^f Jerzy Czarnocki, komornik[owicz] brasławski.

^g Awizynka.

^h Michał Tur, budowniczy brasławski, szambelan królewski CAH Wilno F. S.A. 15413 k. 453.

ⁱ Folwarki Bortkiszki, Gutowcy i Podusiaty znalazły się w uposażeniu klasztoru karmelitów bosych w Antoleptach zapisane przez Michała i Józefa Strutyńskich 2 VIII 1740 r. IAM, s. 7.

^j Bernatyszki.

Basie, JP Kwinty, na zachodzie letnim, ½ mili^a.
 Bekielniszki, JP Kwinty, na wschodzie zimowym, 1 mila letka^b.
 Burnie, JP Giedrojcia^c, na wschodzie zimowym 1 ½ mili.
 [k.438]
 Bukiszki^d, JP Kwinty, na zachodzie zimowym, ¼ mili.
 Cecyliszki, JP Thomaszewicza^e, na północ, ½ mili.
 Czepukiszki, JPJP Tura i JP Podbereskiego, na północ, o ¾ mili.
 Czyżeliszki, JP Kwinty^f, na wschodzie letnim, ¾ mili^g.
 Dulkiszki, JP Roppa^h, na północ, o ¾ mili.
 Deguciszki, JP Podbereskiego, na północ, ¾ mili.
 Degiesiszki, okolica szlacheckaⁱ, na zachodzie letnim, ½ mili.
 Dworeliszki, JP Roppa, na północ, 1 ½ mili.
 Dzwoniszki, zaścianek biskupstwa wileńskiego, na zachodzie, ½ mili.
 Georgianow, dwór JP Podbereskiego^j, na zachodzie letnim, ½ mili^k.
 Grygańce, JP Tura, na północ, ½ mili.
 Giedziszki^l, JP Kwinty^a, na północ, mila.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Bazie należąca do Antoniego Kwinty, pisarza ziemskiego brasławskiego.

^b W 1783 r. należała do Karola Masłowskiego, skarbnika brasławskiego.

^c Benedykt Giedrojć, podstolic brasławski. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Burnie zapisana do pani Giedrojciowej *a.n.*[Rozalii z Kiełpszów], podstoliny brasławskiej, której mąż –Józef Giedrojć zmarł przed 1779 r. Mieli syna Benedykta, podstolica brasławskiego wymienianego w dokumentach sądowych z 1784 r.

^d W wizytacji klasztoru smołwieńskiego z 1822 r. widnieją jako zaścianek Biblioteka Czartoryskich, Dział Rękopisów (dalej: BCzart.), nr 1979, k. 255.

^e Bogusław Dunin Tomaszewicz, sędzia grodzki brasławski CAH Mińsk, F. 1747, op. 1, dz. 13, k. 85.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Wesołów należy do pani Kwintowej *a.n.*, miecznikowej brasławskiej żony Józefa Prewysza Kwinty, miecznika brasławskiego, zm. przed 9 III 1780 r.

^g Józef Kwinta. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do pani Kwintowej *a.n.*, miecznikowej brasławskiej.

^h Jan (de la) Ropp, chorąży królewski, *Hedemann*, CAH Wilno F. 15413, k.449.

ⁱ W 1789 r. intratę z majątku Degiesiszki opłacał Józef Wnorowski komornik brasławski, a z folwarku Degiesiszki Franciszka Wnorowska, *Summariusz 1789*.

^j W 1789 r. Georgianów należący do Jerzego Samsona Podbereskiego, rotmistrza brasławskiego był w zastawie Józefa Stawińskiego, rotm. upitskiego, który płacił z niego kwartę, *Summariusz 1789*.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje Jakub Podbereski, starosta hliński, Antoni Podbereski, starościć szwintyński, Antoni Podbereski, rotmistrz brasławski.

^l W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* taka miejscowość w ogóle nie występuje. Najprawdopodobniej chodzi o obręb Gudziszki występujący w dokumentach sądowych brasławskich z 1784 r. w akcie dzielczym pomiędzy braćmi Czarnockimi. Według zapisu obręb Gudziszki miał należeć do Tadeusza Czarnockiego, komornikowicza brasławskiego. CAH Wilno F. 15416, k. 329. Dwa lata później, tj. w 1786 r. to Józef Czarnocki, regent graniczny brasławski przeprowadzał odgraniczenie Gudziszek z folwarkiem Krasnopol oraz dobrami Bortkiszki, CAH Wilno F. S.A. 15418, k. 220-220v.

Iwanowszczyzna, zaścianek JP Tura, na wschodzie zimowym, ½ mili.
 Jodynie, JP Giedrojcia, na wschodzie zimowym, 1 ½ mili^b.
 Illiszki^c, zaścianek księcia Radziwiłła, na wschodzie zimowym, 1 ½ mili.
 Karolin^d, dwór JP Masłowskiego^e, na wschodzie letnim, 1 mila.
 [k.439]
 Kondraciszki, JP Kwinty^f, na wschodzie zimowym, 1 mila.
 Kompocie^g, JP Tura, na północ, 1 ½ mili.
 Karaczunka, karczma JP Podbereskiego, na południu, mila.
 Kaczaragiszki, karczma JP Tura, na północ, 1 mila.
 Kliszeniszki, dwór JP Kwinty^h, na wschód letni, 1 ½ mili.
 Kozaryszki, zaścianek JP Masłowskiegoⁱ, na wschodzie letnim, ¾ mili.
 Kimborciszki, dwór JP Krasnickiego^j, na północ, mile 2^k.
 Kimborciszki, dwór JP Kwinty^l, w tejże sytuacji.
 Komaryszki, xx. Karmelitów, na północ, mila.
 Karczma Jałówka, JP Minster^m, na północ, 1 mila.
 Laudany, księcia Radziwiłła, na wschodzie zimowym, 1 mila.
 Linkiale JP [Józefa] Kwinty, na zachód letni, ½ miliⁿ.
 Łupiance^a, karczma JP [Jerzego] Podbereskiego, na zachód letni, ½ mili.
 Ługiale, zaścianek JP Podbereskiego, także ½ mili.

^a Najprawdopodobniej chodzi o Józefa Prewysza Kwintę, rotmistrza brasławskiego, drugiego męża Rozalii z Waldenów Imo v-to Czarnockiej oraz ojczymem Tadeusza Czarnockiego (patrz przypis powyżej).

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana wieś dla pani Giedrojciowej *a.n.*, podstoliny brasławskiej.

^c Illiszki.

^d Karolinowo. W źródłach występuje nazwa Kondraciszki czyli Karolin. CAH Wilno F. 694 op. 1, syg. 43.

^e Karol Masłowski, skarbnik brasławski.

^f Najprawdopodobniej chodzi o Jana Prewysza Kwintę, miecznikowicza brasł. syna Józefa Prewysza Kwinty, rotmistrz brasł., miecznika brasławskiego zmarłego przed 1780 r. Jan Prewysz Kwinta opłacał z Kondraciszek intratę w 1789 r. *Summariusz 1789 r.*

^g W źródłach również: Kumpocie CAH Wilno F. S.A. 15413.

^h Antoni Prewysz Kwinta.

ⁱ Karol Masłowski, skarbnik brasławski, Antoni rotmistrz brasławski.

^j Najprawdopodobniej chodzi o Józefa Kraśnickiego, komornika powiatu grodzieńskiego. CAH Wilno F. S.A. 15413 k. 449.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Kimborciszki Kraśnickiego były zapisane jako wieś.

^l W *Wizytacji* wieś Kimborciszki zapisane do Kwinty *a.n.*, budowniczyca brasł. Najprawdopodobniej chodzi o Benedykta Prewysza Kwintę, syna Rafała Prewysza Kwinty, budowniczego brasławskiego. CAH Mińsk, F. 1747, op.1, dz.13, k.141. W 1789 r. intratę ze swojej części Kimborciszek opłacał Florian Prewysz Kwinta, budowniczy brasł. *Summariusz 1789.*

^m Jakub Münster, kapitan wojsk litew., komisarz królewski.

ⁿ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana wieś do pani Kwintowej *a.n.* miecznikowej brasławskiej.

Łapeliszki, JP Tura, na północ, ½ mili.
Mialninkiele, JP Tura, na wschód letni, ½ mili.
Mugliszki, tegoż, na północ, ½ mili.
Matkuny^b, tegoż, na północ, 1 mila.
Muraniszki, JP Masłowskiego, na wschód letni, 1 mila.
Najnie, JP Czarnockiego^c, na wschód letni, mila.
Nastaiszki, tamże, ⅛ mili, kościelne.
Pakalniszki^d, JP Podbereskiego, na zachód letni, ½ mili^e.

[k.440]

Podszwinta^f, JP Podbereskiego^g, na południe, ½ mili.
Paukciszki^h, tegoż, na wschód letni, ⅛ mili.
Podrukszaⁱ, JP Giedrojcia^j, na wschód letni, mile 2. Dwór.
Podilgie^k, JP Podbereskiego^l, na północ, ½ mili.
Ramianow^m dwór tegoż, na północ ½ mili.
Ragieliszkiⁿ JP Giedrojcia^o, na wschód letni mile 2.
Rustejkie^p biskupa wileńskiego na zachód letni ½ mili.
Smołwy, dwór JP Podbereskiego^q, na północ, ½ mili.
Smołwy, dwór JP Tura, na wschód letni, ½ mili.
Suntupie, JP Podbereskiego^r, na południe, ¼ mili.

^a Łupianka.

^b W źródłach również Matkuńce CAH Wilno F. 15413 k. 468

^c W efekcie podziału majątku rodzinnego pomiędzy braćmi: Jerzym, komornikiem brasławskim i Józefem, regentem granicznym brasławskim wieś Najnie wraz z poddanymi znalazł się w rękach Jerzego Czarnockiego CAH Wilno F. S.A. 15416, k.329; 15418 k. 264.

^d Pokalniszki. Należały do Jakuba Podbereskiego.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* widnieje zaścianek Kalniszki w odległości ¼ mili należący do Jakuba Samsona Podbereskiego starosty hlińskiego.

^f Podszwinty

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako właściciel wsi Paukciszki podany jest Antoni Samson Podbereski, rotmistrz brasławski.

^h Paukszteliszki [?]

ⁱ Podruksze

^j Benedykt Giedroyć, podstolic brasławski. W 1789 r. intratę z dworu Podruksza opłacała Rozalia z Kiełpszów Giedroyciowa, podstolina brasławska, matka Benedykta. *Lustracja 1789*.

^k Być może chodzi o Poilga nad jez. Ilga. Leży ona jednak znacznie dalej, niż to jest podane w *Opisach*.

^l Antoni Samson Podbereski, starościc szwintyński.

^m Raminowo

ⁿ Regieliszki

^o W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do pani Giedroyciowej *a.n.*, podstoliny brasławskiej.

^p Rustejki (Rustaikiai).

^q W 1789 r. intratę ze swojej dziedzicznej części Smołów płacił Jakub Samson Podbereski, od 1785 r. oboźny brasł. *Summariusz 1789*

^r Jakub Samson Podbereski, starosta hliński.

Szarkieliszki, xx. Karmelitów, na wschód letni, mila.
Sabiańce, JP Kwinty^a, na zachód letni, ½ mili.
Szukieliszki, JP Tura, na wschód zimowy, ¼ mili.
Staciuny, JP Kwinty^b, na wschód zimowy, ½ mili.
Szabłowszczyzna, folwark kościelny^c, na północ, ¼ mili.
Tylża, karczma JP Giedrojcia na wschód zimowy, mile 2^d.
Truszele, JP Kwinty^e, na wschód letni, 1 mila^f.
Turmont, dwór JP Tura, na północ, mile 2.
Wiszniowa^g, księcia Radziwiłła, na wschód zimowy, 1 ½ mili.
Wesołowo, dwór JP Kwinty^h, na wschód letni, 1 ½ mili.
Wejksze, JP Kwintyⁱ, na wschód zimowy, mila.
Witkuny, JP Podbereskiego^j, na południe, ⅛ mili.
Warniszki, dwór JP Minstera, na wschód letni, 1 mila.
Wuźwertynie^k, JP Tura, na wschód zimowy, ½ mili.

[k. 441]

Zauisizski^l, JP Tura, na wschód zimowy, 1 mila.
Żagiszki, okolica szlachecka^m, na północ, 1 mila.
Zingiszki JP Kwinty^a, na wschód letni, ½ mili.

2do Od kościoła parafialnego kościoły w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

Jeziorosy, kościoły kurlandzkie, o mile 2 na północ.

^a Antoni Prewysz Kwinta.

^b Kwinta *a.n.*, rotmistrz brasławski. Najprawdopodobniej chodzi o Józefa Prewysz Kwintę, brata Antoniego pisarza ziemskiego brasławskiego. *Kalendarz Wileński 1771*.

^c XX. kanoników regularnych od pokuty (BCzart., nr 1979, k. 250) „Zakon Kanoników Regularnych od Pokuty pod wezwaniem świętych Męczenników (Ordo Canonicorum Regularium Sanctae Marie de Metro De Urbe de Poenitentia Beatorum Martyrum). Atlas kościoła w Rzeczypospolitej”

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Tylża należąca do pani [Róży]Giedrojciowej, podstoliny brasławskiej, oddalona od kościoła parafialnego o ½ mili.

^e Józef Prewysz Kwinta.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do pani Kwintowej *a.n.*, miecznikowej brasławskiej, wdowie po Józefie Prewyszu Kwincie mieczniku brasławskim zmarłym przed 9 III 1780 r.

^g Wiszniewo.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany do pani Kwintowej *a.n.*, miecznikowej brasł. W Wesołowie znajdowała się cerkiew unicka pw. św. Michała fundowana przez Floryana Kwintę, budowniczyca brasławskiego, *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 18.

ⁱ Józef Kwinta, rotmistrz brasławski, miecznik brasławski, zm. przed 1780 r.

^j Jakub Samson Podbereski.

^k Uźwertynie. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana pod nazwą Aźwertynie.

^l Zawiesziszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane pod nazwą Zawiesziszki. W dokumentach sądowych brasławskich z 1786 r. występuje obręb Zawiesziszki alias Wojtkuszki. CAH Wilno F. S.A. 15418 k. 43.

^m W 1789 r. intratę z Żagiszek opłacał Stanisław Charzewski, *Summariusz 1789*.

Smielina, tamże, o milę.

Łaukiesa, na północ, mile 2.

Dryświaty, na wschód zimowy, mile 4.

Sołoki, między zachodem zimowym i letnim, mile 3. Kościoły te leżą w powiecie i dekanacie brasławskim.

3tio Miasta znaczniejsze około kościoła są te:

Wilno, miasto stołeczne litewskie, na południu, o mil 23.

Brasława, miasto sądowe nad jeziorem Drywiaty, na wschód zimowy, mil 6.

4to Droga do Wilna, miejscami piaszczysta i górzysta.

Droga do Brasławia górzysta i kamienista.

5to Jezioro większe Smołwy, $\frac{3}{4}$ mili długości, szerziny $\frac{1}{4}$ mili, między wschodem zimowym $\frac{1}{4}$ mili.

[k.442]

Jezioro Smołwiszcza^b, być może wielkości i szerokości $\frac{1}{4}$ mili na południe.

Jezioro Ilgie^c, wzdłuż $\frac{1}{4}$ mili w szerz sznurów kilka. Na północ o $\frac{1}{2}$ mili.

Jezioro Szwinta^d, długie i szerokie $\frac{1}{2}$ mili, na południu.

Jezioro Wejsinie, długie $\frac{1}{4}$ mili, szerokie kilka sznurów na zachodzie letnim.

Jezioro Ramie^e, długie $\frac{1}{4}$ mili, szerokie $\frac{1}{8}$, na północ o $\frac{1}{2}$ mili.

Jezioro Gyteziarys pod kościołem, długości i szerokości sznurów kilka, na wschód letni.

Jezioro Sołacie, długości $\frac{1}{4}$ mili, szerokości kilka sznurów, na północ o $\frac{3}{4}$ mili.

Jezioro Eldykie, długości $\frac{1}{8}$ mili, szerokości sznurów kilka na północ.

Jezioro Kompocie długości $\frac{1}{4}$ mili, szerokości sznurów kilka. Na północ o 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Jezioro Skirna^f długości $\frac{1}{8}$ mili, szerokości sznurów kilka, na wschodzie letnim 2 mile.

Innych jezior małych znajduje się na kilkadziesiąt bez nazwisk, po borach, lasach i bagnach

[k.443]

Błot ani stawów nie ma.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Żyngiszki zapisana do pani Kwintowej *a.n.*, miecznikowej brasławskiej.

^b Jez. Smołwickszta.

^c Jez. Ilga.

^d Jez. Święte (Sventis).

^e Jez. Raminowo.

^f Jez. Skirno.

6to Lasy borowe znajdują się około kościoła na mile.

7mo Młynów małych znajduje się 3, JP Podbereskiego, JP Kwinty^a i JP Tura.

8vo Drogi partykularne i trakty publiczniejsze podług miary mil tak się opisują:

1. Droga do Jezioros, trakt publiczny zimowy i letni ryski na północ od Zupiancow.
2. Droga do Braślawia, na wschód zimowy do Tylży.
3. Droga do Sołok, partykularna, na południe przez bór.
4. Droga do Widz, na południu, na Karaczuny borowe.
5. Droga do Dryświat, na wschód zimowy, lasem i polem partykularna.

Takowe więc opisanie parafii mojej, podpisem ręki własnej stwierdzam.

x. Piotr Żwagin

proboszcz smołwieński

^a Antoni Prewysz Kwinta.

23. Sołoki

CAH Wilno, F. SA 19252, 369 (kopia)

[k.369]

Parafia sołocka

1mo Kościół parafialny^a w miasteczku Sołoki, z kościołem o 1000 kroków JXX Augustianów^b, kanoników regularnych w powiecie i dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do tej parafii należące, są w tymże, według porządku alfabety ułożone:

Auksztakalnie^c, JP Strutyńskiej^d, między wschodem zimowym i południem, o 1 milę dużą.

Alejuny, księcia pasterza, między wschodem zimowym i południem, o 1 ½ mili.

Azukarklinie^e, JPani Rudominowej^f, między wschodem zimowym a południem, mile 2.

Ażany, księży Bazylianów folwark, za wsią także zwaną, między wschodem zimowym i południem, 1 ½ mili^a.

^a Pw. Św. Apostołów Piotra i Pawła.

^b Kościół pw. Św. Trójcy wraz z klasztorem należącym do xx. kanoników regularnych od pokuty. Kościół fundowany przez Pietkiewiczów w 1718 roku. Od 1741r. fundusz pieniężny Pietkiewiczów został zamieniony na folwark Narbuciszki przez rodzinę Strutyńskich. W 1783 r. dom zakonny zamieszkiwało 5 zakonników, którzy, jak skarżył się podproboszcz sołocki: „(...) kościołowi parafialnemu przez odciągania parafianów czynią corocznie przeszkodę”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 205. W inwentarzu klasztoru sołockiego z 1822 r. znajduje się wykaz dokumentów funduszowych: „1mo. Dokument autentyczny pod rokiem 1715 wydany przez JW Jana Strutyńskiego na cztery place JP. Puzyninie na zabudowanie klasztoru i kościoła sołockiego przyznany w Trybunale WXL. (...) 3tio. Dokument autentyczny uczynionej fundacji przez JW Puzyniną pod rokiem 1718 na kościół i klasztor sołocki, ze czterech placów ziemi i jedenaście tysięcy tyńfów na kupienie folwarku Narbuciszek, przyznany w Trybunale pod tym rokiem. (...) 5o. Pod rokiem 1720 dokument na oddanie folwarku klasztorowi sołockiemu Narbuciszek, przez panią Pietkiewiczową primi voti”. BCzart., nr 1979, k.242. W 1784 roku proboszczem kościoła należącego do xx. kanoników regularnych od pokuty, był ks. Teofil Narkiewicz. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 344. Występował jako komisarz generalny kanoników regularnych podczas wizytacji w parafii Kurkle w dekanacie wilkomierskim 14 września 1782 r. *Ukmergės dekanato vizitacija 1784 m. [Wizytacja dekanatu wilkomierskiego 1784 r.]*, Vilnius 2009, s. 65.

^c Auksztokalnie.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* pani Strutyńska a.n., chorążowa brasławska. Najprawdopodobniej chodzi o Teresę Felicjanę z Karpiów Strutyńską CAH Mińsk, F. 1747, op.1, dz. 13, k. 349.

^e Azukarklino.

^f Rozalia z Platerów Rudominowa, marszałkowa brasławska. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Zakarklinie należy do Teresy (sic!) Rudominowej, marszałkowej brasławskiej.

Ażele, księży kanoników regularnych de penitentia^b, na południu, 1 mila^c.
 Assiukta, zaścianek JP Masłowskiego^d, między południem i wschodem zimowym, o 1 milę^e.
 Atkaczyszki, JP Kiełpsza^f, na południe, 1 mila.
 Akremy^g, JP Bielikowicza^h, między południem i zachodem [k.370] zimowym, 2 ½ mili.
 Apkartyⁱ, zaścianek JP Tyszkiewiczowej, ciwuństwa wileńskiego, między południem i zachodem zimowym, 2 mile.
 Berżeniki^j, dwór JP Szmigielskiego^k, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.
 Berżeniki, wieś tegoż, tamże, tyleż.
 Bikiiany, wieś księcia Radziwiłła, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.
 Bojary, JP Bielikowicza, między południem i zachodem zimowym, 2 ½ mili.
 Birżuniszk^l, JP Burego^m, na południu, 1 ½ mili.
 Błogosławiszki, zaścianek JPani Strutyńskiej, na południu, ¾ mili.
 Błusiszki, JP Masłowskiego, między południem i zachodem zimowym, 1 mila.
 Bojarele, wieś plebanii sołockiej, między południem i zachodem zimowym, mila.
 Bikiialiszki zaścianek księcia pasterza, na zachodzie letnim, 3 mile.
 Bajbieⁿ, wieś tegoż, między zachodem letnim i północą, 2 mile.
 Blakie, tegoż, pod zachodem letnim, 1 ½ mili^a.
 Bikiiany, tegoż, na północy, 1 mila.
 Borżuny, folwark tegoż ze wsią Borzianami^b, na północy, 1 mila.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś i folwark zapisane do księży bazylianów helianowskich.

^b Błogosławionych Męczenników od Pokuty.

^c W *Wizytacji 1783* wieś zapisana do kanoników regularnych sołockich.

^d Antoni Masłowski, rotmistrz brasławski.

^e Wg *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należą do Tadeusza Mieńskiego, skarbnika wilkomierskiego, który nie figuruje w spisach urzędników powiatu wilkomirskiego *Spisy* t. I. W tej parafii z rodziny Masłowskich majątek posiadał tylko Antoni, rotmistrz brasławski.

^f W *Wizytacji 1783* wieś zapisana do Jana Kiełpsza, regenta grodzkiego brasławskiego.

^g Achramiańce *Mapy Wileńszczyzny*. W źródłach z 1780 r. Ahremie.

^h Leonard Bielikowicz, pisarz grodzki brasławski.

ⁱ Obcharty (Abkarty).

^j Berżeniszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór należał do Szmigielskiego *a.n.*, skarbnika brasławskiego. Według *Spisu*, t. I żaden Śmigielski nie pełnił tej funkcji. Chodzi tutaj o Tadeusza Śmigielskiego, od 1785 strażnika brasławskiego *Spisy*, t. I; CAH Wilno F. S.A. 15418, k. 442.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany do Szmigielskiego *a.n.*, skarbnika brasławskiego. Żychliński podaje, że Tadeusz Szmigielski, skarbnik i strażnik brasławski, brat rodzony Kajetana posiadał folwark i wieś Berżeniki, oraz wieś Wiederyńce. *Złota księga*, R. 6, s. 60.

^l Birżuny. W 1783 r. folwark był w posiadaniu pana Rusieckiego *a.n.*, podczaszego połockiego.

^m Józef Bury, dworzaniek JKM. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

ⁿ Bejby (Baibiai).

[k.371]

Bujatyszki^c, zaścianek tegoż, pod zachodem letnim, 1 mila.

Barkszteliszki zaścianek JP Masłowskiego, pod zachodem zimowym, mila.

Bołdery, JP Bielikowicza^d, między południem i zachodem zimowym, 2 ½ mili.

Błusiszki, księcia pasterza, zaścianek na zachodzie zimowym, o 3 mile, który oraz jest granicą parafii sołockiej od tauropilskiej.

Czepieje^e, wieś JP Burego, między południem i zachodem zimowym, o 1 ¼.

Czynczuliszki, zaścianek księcia pasterza, na którym osiedli Moskale Szysze^f, na zachodzie letnim, 2 mile.

Cyganiszki, zaścianek plebanii sołockiej, na północy, ½ mili

Drabiszki, plebani sołockiej, na wschodzie letnim, o milę.

Dukszty, dwór JP Rudominy^g, gdzie jest kościół filialny sołocki, na wschodzie zimowym, 2 mile^h.

Didziusaleⁱ wieś tegoż, na wschodzie zimowym, 1 ½ mili.

Dryszkuny, wieś księcia Radziwiłła, do klucza należąca dryświackiego, na wschodzie zimowym, 2 mile.

Degutele^j, wieś księcia pasterza, między wschodem zimowym [k.371] i południem, 2 mile.

Dworzyszczce, JPani Rudominowej^k zaścianek, na wschodzie zimowym, 2 mile.

Danejkie^l, wieś księcia pasterza, na zachodzie letnim, 2 mile.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Blakiszki.

^b Birżuny.

^c Bojatyszki.

^d Leonard Bielikowicz, pisarz grodzki brasławski.

^e Czepiej. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Czepcie.

^f Szysze, szyszowie - awanturnicy wojskowi, S. Linde, *Słownik języka polskiego*, t. 3, Warszawa 1812, s. 587.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór jest zapisany do Teresy Rudominowej, marszałkowej brasławskiej. W literaturze znajdujemy informację, że Mikołaj Rudomina Dusiaci, marszałek brasławski był żonaty z Rozalią z Platerów, która w latach 1775-1788 dzierżawiła Dukszty. *Hedemann*. W 1789 r. intratę z tego majątku płacił jej syn Józef Rudomina Dusiaci, starosta bernatowski. CAH Wilno 694 op. 1, syg. 43.

^h W Duksztach znajdowała się misja jezuicka ufundowana przez jezuitę Józefa Rudominę, rektora kolegium jezuickiego z Mińska. M. Baliński, T. Lipiński, *Starożytna Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym*, t. IV, s. 236. Kurczewski, *Biskupstwo wileńskie*, s. 474. Parafia Dukszty w 1784 r. znajdowała się w granicach dekanatu wileńskiego. Por. J. Maroszek, *Przyszłość kultury Polaków na Kresach*, t. 2, *Kraj rodzinny matki mej*, Białystok-Drohiczyn 2000, s. 19.

ⁱ Wielkie Sioło (Didzia Selis). W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Teresy Rudominowej, marszałkowej brasławskiej.

^j Dugetele.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany do Teresy Rudominowej, marszałkowej brasławskiej.

^l Donejki.

Degucie, wieś tegoż, na północy, 2 mile^a.

Eminieniszki, zaścianek JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, o 1 ½ mili wielkiej.

Gierkany, dwór JP Rehbindera^b dissidenta^c, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili, tamże i wieś Gierkiany^d tegoż.

Ginejszki, zaścianek JPani Rudominowej, na wschodzie zimowy, 2 mile i ¼.

Grykopele wieś JP Burego^e, na południu, 1 ½ mili.

Gudziszki, dwór JP Bielikowicza^f, na południu, 2 mile.

Gudziszki Małe^g, folwark tegoż, tamże, o 2 mile i ¼.

Gujby^h, wieś księcia Radziwiłła, do Dryświat, na południe, 1 ½ mili.

Galminie, księcia pasterza wieś, nad zachodem letnim, 2 mili.

Gitaniszkiⁱ, folwark plebanii sołockiej, między północą i wschodem letnim, o ½ mili.

Gierweliszki, zaścianek tejże plebanii, na północ, ½ mili.

[k.372]

Grzybiszki, zaścianek tejże plebanii, na wschodzie letnim, mila.

Grzybiszki, zaścianek, 3 chaty, księcia pasterza, między północą i wschodem letnim, 1 mila wielka.

Hubiszki^j, dwór JP Burego, na południu, o 1 ½ mili.

^a W literaturze możemy natknąć się na informacje o istnieniu (od 1756 lub 1758 r.) w Deguciach domu modlitwy staroobrzędowców. Potaśenko G. *Staroobrzędowcy*, [w:] *Kultura Wielkiego Księstwa Litwskiego*, Kraków 2006, s. 681

^b Rehbind (de Rehbind) Jan–, „Gubernator Namiestnictwa Połockiego, Orderu Św. Anny kawaler, wojsk rossyjskich generał porucznik” CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 533.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* w opisie parafii sołockiej widnieje zapis: „Dyssydentów, to jest lutrów i kalwinów w tej parafii znajduje się osób męskich 4, białogłowskich osób 3”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 211. Najprawdopodobniej wspomnianymi przedstawicielami wyznania ewangelickiego na terenie parafii była rodzina Rehbindarów i Pałaszewskich wymienianych poniżej w opisach parafii.

^d Gierkany. W dokumentach źródłowych występują również jako Irkanie. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś i folwark zapisane do pana Ratomskiego *a.n.*, skarbnika brasławskiego. Według spisów urzędników żaden Ratomski nie pełnił funkcji skarbnika brasławskiego. W dokumentach sądowych grodzkich brasławskich znajduje się dowód zastawu Gierkan przez Jana Rehbindera Ratomskiemu. CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 533. W *Taryfie 1775 r.* hybernę z Gierkan opłacał Romuald Ratomski, chorąży husarski i rotmistrz orszański. CAH Wilno F. 11, op.1, nr 646, k. 6.

^e Józef Bury, sędzia grodzki brasławski, dworzanin JKMc.

^f Franciszek Bielikowicz, cześnik powiatu brasławskiego. Majątek Gudziszki był dziedzicznym dobrem Bielikowiczów, który w efekcie podziału pomiędzy braćmi: Stefanem, Leonardem, Adamem oraz Franciszkiem Bielikowiczami, dokonanego w 1759 r. znalazł się w rękach na Franciszka Bielikowicza. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 229-236.

^g Gudziszeczki [?].

^h Gejby.

ⁱ Gitaniszki.

^j Gubowo.

Iwaszkiańce^a, folwark JP Szmigielskiego^b, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.

Jakiszki, wieś JPani Strutyńskiej^c, między wschodem zimowym i południem, ½ mili.

Jachimiszki, zaścianek tejże, na południu, ¾ mili.

Jaksztyszki^d, JP Burego, wieś, na południu, 1 mila i ¼.

Juraszale^e, zaścianek, na południe, 1 ½ mili.

Jankowszczyzna, zaścianek, tegoż, tamże, tyleż.

Jakiany, wieś JP Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, o 1 ½ mili.

Jurgiance^f, wieś JP Bielikowicza^g, między południem i zachodem zimowym, 2 ½ mili.

Jezora, zaścianek księcia pasterza, 2 chaty, na północy 2 ½ mili, który oraz jest granicą parafii sołockiej z jezioroską.

Kajryszki, zaścianek księcia pasterza, na wschodzie zimowym, w którym chat 4, każda od siebie odległa na [k.373] 1000 kroków, o 2 mile lekkie.

Krawczonków, zaścianek JPani Rudominowej^h, między wschodem zimowym a południem, 2 mile wielkie.

Kiejżyⁱ, wieś JP Szmigielskiego^j, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.

Kuźmieżyszki, zaścianek JP Rebintera dissidenta, na wschód zimowy, 2 ½ mili^k.

Kalwiszki, wieś JPani Pałaszewskiej^l dissidentki, na wschodzie zimowym, 3 mile.

Kaniuki^m, wieś księcia Radziwiłła, na wschodzie zimowym, 3 mile.

Kuźmiszki, folwark JP Zabłockiego^a, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.

^a Waszkiańce

^b W 1789 r. intratę z folwarku Waszkiańce opłacał Jerzy Śmigielski, rotmistrz brasławski. *Summariusz intraty (...)* Złota księga, R. 6, s. 60

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do WJP Strutyńskiej, chorążowej brasławskiej. Prawdopodobnie chodzi o Felicjanę Teresę Strutyńską z Karpiów, żonę Romualda Strutyńskiego, starosty szakinowskiego, chorążego brasławskiego, zabitego przez Rosjan w 1777 roku. *Spisy*, t. I.

^d Jaktaliszki

^e Juraszele

^f Jurgańce

^g Leonard Bielikowicz, pisarz grodzki brasławski.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany jako własność Teresy Rudominowej, marszałkowej brasławskiej.

ⁱ Kiejże

^j Jerzy Szmigielski, rotmistrz brasławski.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje folwark Kuźmieszki należący do pana Ratomskiego *a.n.*, skarbnika brasławskiego.

^l Najprawdopodobniej chodzi o Małgorzatę z Matusiewiczów Pałaszewską, wdowę po Janie Pałaszewskim chorążym JKMc. CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 141.

^m W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Koniuchy należąca do ks. Radziwiłła, leżąca w tej samej odległości. Na *Mapach Wileńszczyzny* widnieje folwark Koniuchy.

Kołodyniszki, zaścianek JP Strutyńskiej, na południu, $\frac{3}{4}$ mili.
Kałwiszki, zaścianek JP Burego, na południu, 1 $\frac{1}{2}$ mili.
Kurany^b, zaścianek, tegoż, na południu, 1 $\frac{1}{2}$ mili.
Kozaczyzna, dwór JP Bielikowicza^c, między południem i zachodem zimowym, 3 mile.
Komisaryszki, zaścianek, tegoż, między południem i zachodem zimowym, 2 $\frac{1}{2}$ mili.
Kozaczyzna wieś, czyli Bołdery, kościół i klasztor księży bazylianów, nazwany Helianów^d, który jest filią sołocką między południem i zachodem zimowym, 2 $\frac{1}{2}$ [k.375] mili.
Kiemiiany, wieś księcia pasterza, na zachodzie letnim, 1 mila.
Kiepoliszki, zaścianek, 2 chaty i młyn księcia pasterza, na zachodzie letnim, mila.
Kołodyniszki^e, zaścianek tegoż, między zachodem letnim i północą, 2 mile wielkie, który oraz jest granicą parafii sołockiej i dusiackiej.
Kławiszki^f, wieś tegoż, pod zachodem letnim, 2 mile i $\frac{1}{4}$.
Katyniszki^g, zaścianek JPani Tyszkiewiczowej, między południem i północą, o 1 $\frac{1}{2}$ mili.
Kiszkiele, wieś plebanii sołockiej, na północy, mila jedna.
Liguny, dwór JP Burego^h, między wschodem letnim i południem, 1 mila.
Liguny, wieś, tegoż, tamże, tyleż.
Linkiszki, zaścianek J.O. księcia [biskupa] na zachodzie letnim, 1 mila.

^a Folwark Kuźmiszki należał majątku Gudziszki Bielikowiczów. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 229-236. W 1789 r. Jakub Zabłocki opłacał intratę z folwarku Kuźmiszki *Summariusz 1789*.

^b Kuraniszki [?].

^c Kozaczyzna była wcześniej własnością Jana Butlera, cześnika brasławskiego (zm. 1758). Przed śmiercią zapisał on Kozaczną żonie swojej w dożywocie a następnie drogą sukcesji przez Elżbietę z Butlerów Bielikowiczową, cześnikową brasławską trafiła do rodziny Bielikowiczów. W efekcie podziału pomiędzy braćmi: Stefanem, Leonardem, Adamem oraz Franciszkiem Bielikowiczami, siostrzeńcami J. Butlera dokonanej w 1759 r. znalazła się w rękach na Leonarda Bielikowicza. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 229-236.

^d Klasztor bazylikański w Helianowie był fundowany przez Jana Butlera i Helenę Aleksandrównę z Drozdowskich, cześników brasławskich w 1755 r. Później fundusz przeszedł na Leonarda Bielikowicza, który w 1782 r. zapisał 2000 bitych talarów na klasztor. IAM, s. 189. W 1783 r. klasztor zamieszkiwało 4 zakonników, którzy: „mają curam animarum dependenter od plebana sołockiego, a w poblizszej części parafii mają w nadgrode kolendę, akcydens od chrztu od pogrzebu i ofertę (...). Miewają kazania polskie i niekiedy nauki litewskie. Nabożeństwo swoim obrządkiem odprawują, którego parafianie nie rozumiejąc i zalecenia świąt i postów nie mając, często przeciw temu wykraczają”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 206.

^e Kotondyszki [?].

^f Kławiszki.

^g Kataniszki.

^h Michał Bury, stolnikowicz brasławski.

Łodzie, dwór JPani Strutyńskiej, na wschodzie letnim, zimą jeziorem $\frac{1}{8}$ mili, latem $\frac{1}{2}$ mili.

Łowczyniszki^a, zaścianek JPani Tyszkiewiczowej, chat 2, między południem i zachodem zimowym, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

[k.376]

Mogunki^b, dwór JPani Pałaszewskiej^c dissidentki, na wschodzie zimowym, 3 mile.

Megunele^d, wieś, tejże dissidentki, tamże, tyleż.

Mejłuny, wieś JP [Franciszka] Bielikowicza^e, na południu, 2 mile i $\frac{1}{4}$.

Murdiszki^f, zaścianek tegoż, na południu, 2 mile wielkie.

Mikiszki, zaścianek, księcia pasterza, na zachodzie zimowym, mila.

Murmuliszki^g, zaścianek księcia jegomości [biskupa], pod północ, 1 $\frac{1}{4}$ mili.

Narbuciszki, folwark księży kanoników regularnych de penitentia^h, między południem i zachodem zimowym, o $\frac{1}{4}$ mili.

Noubenyⁱ, wieś JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, 1 mila wielka.

Naruny, wieś Panów Masłowskich^j, między południem i zachodem zimowym, 1 mila mała.

Nowa Wieś, Moskalami Szyszami osadzona, JP Bielikowicza^k, na południu, 2 $\frac{1}{2}$ mili.

Natrynie, wieś tegoż Szyszami osadzona, na południu, 2 mile.

Nieciecki, wieś księcia pasterza, na północy, 1 mila.

Ożwinty^a, folwark JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, 2 mile latem, zimą 1 $\frac{1}{2}$ małej.

[k.377]

^a Lauczuniszki [?].

^b Magunki.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór zapisany jeszcze na pana Pałaszewskiego a.n.[Jana], chorążego JKM. W *Summariuszu 1789* zapisane na Jakuba Pałaszewskiego, regenta brasławskiego. CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 43, k. 5.

^d Magunelki.

^e Franciszek Bielikowicz.

^f Murliszki.

^g Mumeliszki.

^h Błogosławionych Męczenników od Pokuty.

ⁱ Noubiany.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do pana Antoniego Masłowskiego, rotmistrza brasławskiego. Być może właścicielem był Bonifacy Masłowski, strażnik (1764-65) i sędzia grodzki (1771-77) brasławski, którego prapradziadek „Stanisław w 1612 roku kupił majątek Klimontypki [Klimontyszki] i Narany [Naruny] od Piątkiewiczów [Pietkiewiczów?]”. *Uruski*.

^k Franciszek Bielikowicz.

Płoweje^b, wieś JPani Strutyńskiej, na wschodzie zimowym, $\frac{3}{4}$ mili.

Połodzie, tejże, na wschodzie zimowym, 1 mila.

Pociszki^c, wieś księży kanoników regularnych, między południem i zachodem zimowym, $\frac{1}{2}$ mili.

Pumpcie, zaścianek tychże, między południem i zachodem zimowym, 1 mila.

Prutkuny, wieś JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, 1 mila wielka.

Pożemiszki, wieś JPani Rudominowej^d, na wschodzie zimowym, 2 mile.

Pożemiszki, zaścianek tejże, tamże, o $\frac{1}{8}$ mili wielkiej.

Pożemiszki, zaścianek JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, $\frac{3}{4}$ mili.

Paltyszki, zaścianek JPani Rudominowej, na wschodzie zimowym, 2 $\frac{1}{2}$ mili.

Pluszyszki, zaścianek księcia Radziwiłła, na wschodzie zimowym, 2 $\frac{1}{2}$ mili, jest granicą parafii sołockiej z daugieliską.

Podudzie, wieś JP Bielikowicza^e, na południu, o 2 $\frac{1}{2}$ mili, jest granicą parafii sołockiej z daugieliską.

Požerynis^f, zaścianek tegoż, tamże, tyleż.

Puśle, wieś plebanii sołockiej, na zachodzie zimowym, 2 mile.

[k.378]

Paborzie^g, wieś księcia pasterza, na zachodzie zimowym, 2 $\frac{1}{2}$ mili.

Pikciuny, wieś tegoż, na zachodzie zimowym, 3 mile.

Pakieryniszki, zaścianek tegoż, chat 3, na zachodzie letnim, 1 mila.

Rudańce, wieś JP Rebindera dissidenta, na wschodzie zimowym, o 2 $\frac{1}{2}$ mili^h.

Rejnie, wieś JP Burego, na południu, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Rypińskie, wieś JP Bielikowiczaⁱ, na południu, 2 $\frac{1}{2}$ mili.

Romaniszki, folwark JP Masłowskiego^a, między południem i zachodem zimowym, 1 mila.

^a Ożwinta.

^b Płowieje.

^c Pumpuciszki.

^d W *Wizytacji* zapisane do Teresy Rudominowej, chorążowej brasławskiej.

^e Franciszek Bielikowicz.

^f Pożarynie [?].

^g Poberże.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do Ratomskiego *a.n.*, skarbnika brasławskiego. Najprawdopodobniej chodzi o Romualda Ratomskiego, chorążego petyhorskiego i sędziego grodzkiego brasławskiego, który nie pełnił funkcji skarbnika brasławskiego.

ⁱ Franciszek Bielikowicz.

Rakiany, wieś JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, $\frac{3}{4}$ mili.

Rukiszki, zaścianek tejże, na południu, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Reminiszki, zaścianek plebanii sołockiej, na zachodzie zimowym, mila.

Rudakiszki, zaścianek tejże plebanii, na zachodzie letnim, $\frac{1}{4}$ mili.

Rojstyniszki^b, wieś księcia [biskupa], moskiewskimi Szyszami osadzona, na północy samej, 2 $\frac{1}{2}$ mili.

Staszuny^c, wieś JPani Pałaszewskiej dissidentki na wschodzie zimowym, 3 mile.

[k.379]

Sadziuny, wieś JPani Strutyńskiej, między wschodem zimowym i południem, mila.

Szakiszki^d, zaścianek JPani Rudominowej, między wschodem zimowym i południem, 2 mile i $\frac{1}{4}$.

Szymoniszki^e, folwark księcia pasterza, między wschodem zimowym i południem, 1 mila i $\frac{3}{4}$.

Sabałunki^f, wieś księży kanoników regularnych, na południu $\frac{1}{8}$ mili.

Sakiszki, wieś JPani Rudominowej, między wschodem zimowym i południem, 1 mila i $\frac{3}{4}$.

Serafiniszki, wieś JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Stetymontyszki, folwark JP Masłowskiego, na zachodzie zimowym, mila.

Soboliszki, wieś JP Bielikowicza^a, między południem i zachodem zimowym, 2 $\frac{1}{2}$ mili.

Sagardy^b, folwark JP Łabucia^c, współ ze wsią także zwaną, między południem i zachodem zimowym, 1 mila i $\frac{3}{4}$.

^a Wg *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark Romaniszki należał do Antoniego Masłowskiego, rotmistrza brasławskiego. W 1789 r. intratę z Romaniszek opłacał Mikołaj Masłowski, rotmistrz brasł. *Summariusz 1789*.

^b Rejstaniszki.

^c Zapewne chodzi o wieś Staszańce wymienianą w pozwie sądowym z 1786 r. o zniszczenie granic między wsią Staszańce należącej do Jakuba Pałaszewskiego, regenta grodzkiego brasławskiego a wsią Wiederynie należąca do Tadeusza Śmigielskiego, strażnika brasławskiego CAH Wilno F. S.A. 15418, k. 442-443.

^d Szarkiszki. Zaścianek o tej nazwie wymieniany jest w inwentarzu klucza sołockiego z 1766 r. CAH Wilno F. S.A. 13926, k. 121v.

^e Symoniszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark zapisany do pani Nowohońskiej a. n., rotmistrzowej brasławskiej. W 1789 r.: "folwark Symoniszki od dobór stołowych biskupich w dożywotniej posesyi JP Antoniego Nowohońskiego, małoletniego". *Summariusz 1789*, k. 6. W 1775 r. hybernę z folwarku dożywotniego Symoniszek opłacał Nowohojski (Nowohoński?) a.n., skarbnik brzeski. *Taryfa 1775*, k.4v.

^f Sabałunki.

Sawejcie, wieś plebanii sołockiej, na zachodzie zimowym, 2 mile.

[k.380]

Szylinis^d, zaścianek tejże plebanii, na zachodzie zimowym, mila wielka.

Szażynie^e, wieś księcia pasterza, między zachodem zimowym i letnim, 3 mile.

Szlepecie^f, wieś tegoż, na zachodzie letnim 2 ½ mili.

Salinis, zaścianek tegoż, na zachodzie letnim, 1 mila wielka.

Sołok Stary, wieś tegoż Szyszami moskiewskimi osadzona, na zachodzie letnim, 1 mila.

Skiędzy^g, wieś tegoż, między zachodem letnim i północą, 1 ½ mili.

Szuszkie^h, wieś tegoż, na północy, 1 ½ mili.

Szejkiszki, zaścianek tegoż, na północy, 1 mila wielka.

Subotyszkiⁱ, zaścianek, tegoż na północy 2 mile spore.

Sołok, dwór nowy księcia pasterza, na północy 1 mila.

Teterwinie, wieś JPani Strutyńskiej, między wschodem zimowym i południem, 1 mila.

Tarasiszki, folwark JP Szmigielskiego^j, między wschodem zimowym i południem, 2 ½ mili^k.

Taskuny, zaścianek księcia Radziwiłła, między wschodem [k. 381] zimowym i południem, 2 mile wielkie.

Trejgie, wieś księży kanoników regularnych, na południu, 1 mila.

Trejgiele, zaścianek, tychże, tamże o 2000 kroków od wsi Trejgie.

Tarłakiszki^l, wieś JP Bielikowicza^m, na południu, 2 mile wielkie.

Tartak^a, wieś JP Bielikowicza, moskiewskimi Szyszami osadzona, na południu, 2 mile i ¼.

^a Leonard Bielikowicz.

^b Sungardy. W 1783 r. zapisane jako własność Franciszka Bielikowicza, cześnika brasławskiego.

^c Teodor Łabudź, rotmistrz brasławski opłacał intratę z dzierżawionego folwarku Sungardy należącego dziedzicznie do Franciszka Bielikowicza, starosty mikszańskiego CAH Wilno *Summariusz 1789*, k. 6. *Spisy*, t. I wymieniają Teodora Łabudzia, skarbnika wilkomirskiego pełniącego swą funkcję po 1796 roku.

^d Szylejki [?]

^e Sażenie

^f Szlepiecie

^g Skiędzy

^h Szuszyty

ⁱ Subaciszki

^j Jerzy

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany jako wieś.

^l Tarłokiszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana jako Tartakiszki

^m Franciszek Bielikowicz.

Tyluniszki, zaścianek księży kanoników regularnych, między południem i zachodem zimowym, ¼ mili.

Talimiany, wieś JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, mila i ¼.

Trynkuszki, wieś księcia pasterza, na zachodzie zimowym, 1 ½ mili.

Taluniszki, zaścianek tegoż, na północy, 1 mila.

Untałksnie, wieś księcia pasterza, na zachodzie zimowym, 2 mile.

Użoniszki^b, wieś tegoż, na zachodzie zimowym, 1 ½ mili.

Unguryszki, zaścianek plebanii sołockiej, między północą i wschodem letnim, 1 mila mała.

Warny, wieś JP Zabłockiego, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.

[k.382]

Wiaderynce^c, wieś JP Szmigielskiego^d, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.

Wardziakieme^e, wieś JP Burego, na południu, 1 ½ mili.

Wiżele, wieś JPani Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, 1 ½ mili.

Wieżańce, wieś JP Bielikowicza^f, między południem i zachodem zimowym, 1 ½ mili.

Wiewersiszki, zaścianek tegoż^g, tamże, tyleż.

Walkiszki^h, folwark JP Kiełpszaⁱ, na południu, mila.

Widzianiszki, wieś tegoż, tamże, mila i ¼.

Wikszminia, karczma J.O. księcia, na zachodzie zimowym, 2 mile małe.

Wojaszyszki, folwark tegoż, na zachodzie tymże, 2 mile^j.

Zabłociszki, wieś księcia pasterza, na zachodzie zimowym, 2 mile.

Zubiszki, zaścianek JP Tyszkiewiczowej, między południem i zachodem zimowym, 2 mile.

^a Tartaki

^b Użaniszki

^c Wiederańce

^d Tadeusz Śmigielski, strażnik brasławski.

^e Wardzikiemie

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do Bielikowicza [Leonarda], pisarza grodzkiego brasławskiego.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do Bielikowicza [Franciszka], cześnika brasławskiego.

^h W dokumentach również Wilkiszki alias Janpol CAH Wilno F. 694, o. 1, syg. 43.

ⁱ Jan Kiełpsz, regent grodzki brasławski.

^j W 1783 r. folwark należał do pana Jana Dawidsona, rotmistrza brasławskiego, ekonomy taurogińskiego.

Zaprudzie, folwark JP Bielikowicza^a, między południem i zachodem, 2 mile i ¼.

Żusinie^b, wieś księcia Radziwiłła, na wschodzie zimowym, 2 ½ mili.

Żegarynie^c, wieś JPani Strutyńskiej, na wschodzie [k.383] zimowym, mila wielka 1.

2do Od kościoła parafialnego, kościoły w okolicy sąsiedzkie są następujące:

Jeziorosy, kościół parafialny w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach stołowych księcia pasterza, między północą i wschodem letnim, 3 ½ mili.

Smołwy, kościół parafialny xx. kanoników regularnych de panitentia, w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach Panów Podbereskich, między wschodem letnim i zimowym o 3 mile.

Rymszany, kościół filialny daugieliski w dobrach starosty daugieliskiego JP Platera, w powiecie i dekanacie brasławskim, na wschodzie zimowym, o 3 mile.

Kozaczyzna, czyli Boldery, kościół księży Bazylianów filialny sołocki w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach JP Bielikowicza, na południe, o 2 ½ mili odległy od sołockiego.

Tauroginy, kościół filialny tauropilski w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach stołowych księcia pasterza, na zachodzie zimowym o 5 mil^d.

Daugiele, kościół parafialny dusiacki, w powiecie wilkomirskim, dekanacie kupiskim, w dobrach księcia Macieja Radziwiłła na zachodzie letnim o 3 ½ mili.

[k.384]

Antolepty, kościół xx. Karmelitów Bosych filialny dusiacki, w powiecie wilkomirskim, dekanacie kupiskim, między zachodem letnim i północą o 4 mile.

Dusiaty, kościół parafialny w powiecie wilkomirskim, dekanacie kupiskim, w dobrach JP Platera^e, między zachodem, bliżej północy, o 4 mile spore.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła są:

Brasła w miasto sądowe na wschodzie zimowym, o mil wielkich 10.

Wilno stołeczne litewskie, na zachodzie zimowym, o mil dobrych 20.

4to Droga z Sołoka do Brasławia, bardzo jest górzysta, kamienista, kręta i błotnista, miejscami mosty i groble nader niewygodne.

^a Franciszek Bielikowicz.

^b Żusiny.

^c Żegarynie.

^d W tym okresie Tauropile (Tauropol) były filią parafii w Tauroginiach.

^e Kazimierz Konstanty Plater, starosta daugieliski.

Droga do Wilna z Sołoka, acz jest po części górzysta i kamienista, jednak piaszczysta, po części sucha, mosty i groble są wygodne, przepraw (prócz rzeki Wilii pod Niemenczynem) nie ma.

Z Sołoka do Brasławia jazdy latem dnia 1 ½, zimą 1.

Do Wilna latem 2 dni, spieszo jadąc, zimą tylko 1 ½.

[k.385]

5to Jezioro Łodzie JPani Strutyńskiej, milę wielką szerokie, długie 1 ½ względem kościoła na wschodzie zimowym, o kroków 3000.

Jezioro Dukszty szerokie i długie 1 milę, na wschodzie zimowym o milę i ¼, graniczy parafię sołocka ze smołwieńską.

Jezioro Łodykszcze^a, xx. kanoników regularnych de panitentia, długie i szerokie blisko ¼ mili, na wschodzie zimowym o 1 ½ mili, przez które rzeka Święta biorąca swój początek z błot bliskich jeziora Dukszty płynie oraz jest granicą parafii sołockiej ze smołwieńską.

Jezioro Gierkiany, JP Rebintera dissidenta, długie i szerokie na kroków 3000 na wschodzie zimowym o 2 ½ mili.

Jezioro Darakania JP Szmigielskiego^b długie ¼ mili, szerokie 1/8 mili, na wschodzie zimowym, ¾ mili.

Jezioro Samanie, JPani Rudominowej, długie i szerokie kroków 2000, na wschodzie zimowym, ¾ mili.

Jezioro Perswiaty^c, tejże, długie i szerokie ma letką 1/8 mili, na wschodzie zimowym, o 2 mile.

[k.386]

Jezioro Pożerynie, tejże, długie i szerokie na 1/8 mili, tamże, tyleż.

Jezioro Perświatejcie, tejże, tamże, tyleż.

Jezioro Pożerynie tejże, tamże, długie i szerokie 1/8 mili.

Jezioro Berżony^d, tejże, długie ¼, szerokie 1/8 mili, między wschodem zimowym i południem, 2 mile.

Jezioro Plusze księcia pasterza, długie i szerokie kroków 2000 między wschodem zimowym i południem, 2 mile wielkie.

^a Jez. Łodykszy.

^b Kajetan Śmigielski.

^c Jez. Pereświata.

^d Jez. Berżonia.

Jeziro Bimbera, tegoż księcia, długie i szerokie kroków 1000, między wschodem zimowym i południem, 2 mile.

Jeziro Nutrynie, JP Bielikowicza^a, długie i szerokie na $\frac{1}{8}$ mili, na południu, o 2 mile wielkie.

Jeziro Bełekra JP Bielikowicza^b, długie i szerokie kroków 600, na południu o $2\frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Zaprudzie, tegoż, długie i szerokie $\frac{1}{8}$ mili, między południem i zachodem zimowym, o 2 mile wielkie.

Jeziro Ożwinty^c plebanii niemenczyńskiej, długie milę, szerokie $1\frac{1}{2}$ ćwierci, między południem i zachodem zimowym, o $1\frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Krokow^d JP Masłowskiego, długie i szerokie $\frac{1}{8}$ mili, na zachodzie zimowym, 1 mile wielka.

[k.387]

Jeziro Awinosta, księcia pasterza, długie i szerokie kroków 300, na zachodzie zimowym, o 2 mile.

Jeziro Ałkinas^e, długie $\frac{1}{8}$ mili, szerokie $1\frac{1}{2}$ ćwierci mili, na zachodzie zimowym, o 2 mile wielkie, jest oraz granicą parafii sołockiej z taurogińską.

Jeziro Ałksnelys^f, tegoż, długie i szerokie kroków 500, na zachodzie zimowym, o 2 mile wielkie.

Jeziro Pełenas, plebanii tauopilskiej, długie i szerokie $\frac{1}{4}$ mili, między zachodem zimowym i letnim, o 3 mile wielkie, jest granicą powiatu brasławskiego z wilkomirskim i parafii sołockiej z dusiacką.

Jeziro Ligaje^g J.O. księcia, długie milę, szerokie 3000 kroków, między zachodem zimowym i letnim o 1 milę.

Jeziro Ligajkisztys, tegoż, długie i szerokie kroków 2000, o 1 milę^h.

Jeziro Kawinis, tegoż, tamże, długie i szerokie kroków 500, o 1 milę.

Jeziro Ujołynis, tegoż, między zachodem zimowym i letnim, długie i szerokie kilkaset kroków, o $2\frac{1}{2}$ mili.

^a Franciszek Bielikowicz [?].

^b Franciszek Bielikowicz [?].

^c Jez. Ożwinta

^d Jez. Krakowe

^e Najprawdopodobniej chodzi o jezioro Alkenis *Mapy Wileńszczyzny*.

^f Najprawdopodobniej chodzi o bezimienne jezioro obok jez. Alkenis. *Mapy Wileńszczyzny*.

^g Jez. Ligaj

^h Najprawdopodobniej może chodzić o drugą część jezioro Ligaj wysuniętą bardziej na północ.

Jeziro Penejkiszki tegoż, na zachodzie letnim, długie $\frac{1}{4}$, szerokie $\frac{1}{8}$ mili, o 2 mile spore.

[k.388]

Jeziro Miniuniszki^a, tegoż, tamże, tyleż, szerokie i długie kroków 200.

Jeziro Ponejksztajtis tegoż, tamże, długie i szerokie kroków 150, o 2 mile wielkie.

Jeziro Sołok^b, tegoż, na zachodzie letnim długie $\frac{1}{2}$ mili, szerokie kroków 3000, o milę.

Jeziro Unglinie plebanii sołockiej, na zachodzie letnim, długie $\frac{1}{4}$ mili, szerokie kroków 500, o kroków 3000.

Jeziro Sałakiksztis, księcia pasterza, na zachodzie letnim, długie i szerokie $\frac{1}{4}$ mili, o 1 $\frac{1}{4}$ mili.

Jeziro Żegis^c, tegoż, na zachodzie letnim długie $\frac{1}{4}$, szerokie $\frac{1}{8}$ mili, o milę wielką.

Jeziro Grabis, tegoż, na zachodzie letnim, długie i szerokie $\frac{1}{4}$ mili, o 2 mile wielkie.

Jeziro Ołis^d, tegoż, na zachodzie letnim, długie i szerokie $\frac{1}{8}$ mili, o 2 mile i $\frac{1}{4}$.

Jeziro Żezubr^e tegoż, na zachodzie letnim, długie i szerokie $\frac{1}{4}$ mili, o 2 mile wielkie.

Jeziro Dusiaty, przez które całe ciągnie się rzeka Święta, od początku której, 3 mile wielkie na zachodzie letnim długie mila, szerokie $\frac{1}{2}$, o milę.

Jeziro Liminas, tegoż, o kroków 4000, na zachodzie letnim, długie i szerokie $\frac{1}{4}$ mili, o 1 milę i $\frac{1}{4}$.

[k.389]

Jeziro Abisowo^f, tegoż, na zachodzie letnim, długie $\frac{1}{4}$ mili, szerokie 3000 kroków, o 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Dubużyszki, tegoż, na zachodzie letnim, długie 1 $\frac{1}{2}$, szerokie $\frac{1}{8}$ mili, o 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Ejkutas^g, tegoż, między zachodem letnim i północą, przez które ciągnie się rzeka Święta, długie na $\frac{1}{4}$ mili, szerokie 2000 kroków jest granicą powiatu oszmiańskiego z wilkomirskim i parafii sołockiej z dusiacką, o 2 mile wielkie.

Jeziro Eszerynis, tegoż, między zachodem letnim i północą, długie $\frac{1}{4}$ mili, szerokie $\frac{1}{8}$, o 2 mile wielkie.

^a Być może chodzi o bezimienne jeziorko obok miejscowości Szlininka *Mapy Wileńszczyzny*.

^b Jez. Sołoki.

^c Jez. Żega.

^d Jez. Ole.

^e Jez. Zarzubże.

^f Jez. Obisów.

^g Jeziorko bez określonej nazwy leżące obok wsi Ejkuciszki [?].

Jezióra Akmenis, Demenis, tegoż, tamże, bardzo szczupłe, długie i szerokie po kilkadziesiąt kroków, o 2 mile spore.

Jezióro Samanis, tegoż, na północy, długie i szerokie $\frac{1}{8}$ mili, o 2 mile wielkie.

Jezióro Pranelgis, tegoż, na północy, długie i szerokie $\frac{1}{8}$ mili, o 2 mile wielkie, leży tak, że graniczy parafię sołocką od dusiackiej.

Jezióro Pastawelis, tegoż na północy, długie i szerokie 4000 kroków, o 2 mile wielkie.

Jezióro Pażejmi^a, tegoż na północy, długie i szerokie $\frac{1}{4}$ mili, o 2 mile i $\frac{1}{4}$, jest granicą powiatu brasławskiego od wilkomirskiego oraz parafii sołockiej od dusiackiej.

[k.390]

Jezióro Pażemelis, tegoż, tamże, długie i szerokie $\frac{1}{6}$ mili, o 2 mile.

Jezióro Kiaute, tegoż, na północy, długie i szerokie na 400 kroków, jest granicą parafii sołockiej z jezioroską, o 2 mile i $\frac{1}{4}$.

Jezióro Ustas, księcia pasterza, między zachodem letnim i północą, szerokie kilkadziesiąt kroków, długie na $\frac{1}{4}$ mili, o $\frac{1}{4}$ mili.

Jezióro Berżuny, tegoż, na północy, długie i szerokie na 5000 kroków, o milę małą.

Jezióro Teterwinie plebanii sołockiej, na północy, długie i szerokie na kroków 1500, o $\frac{1}{4}$ mili.

Jezióro Teterwinelis, tejże plebanii, na północy, długie i szerokie 210 [?] kroków, na mchach o $\frac{1}{4}$ mili.

Jezióro Ganawasta, tejże plebanii, między północą i wschodem letnim, długie $\frac{1}{8}$ mili, szerokie kroków 1000, o $\frac{1}{2}$ mili małej.

Jezióro Uperst^b J.O. księcia, na północy, długie $\frac{1}{2}$ mili, szerokie kroków 2000, przez które ciągnie się rzeka Święta, zaczynająca się o 1 $\frac{1}{2}$ mili, leży o milę.

Jezióro Asawy, starosty daugieliskiego, JP Platera, na wschodzie letnim, długie i szerokie $\frac{1}{4}$ mili sporej, przez które ciągnie się rzeka Święta, poczynająca się z błot o milę wielką, te jezióro leży o 1 mile w odległości.

Bagien, stawów ani znacznych błot żadnych ta parafia [k.391] nie ma, prócz maleńkich błotek, ruczajów, rowków polnych, które za spadkiem wód wiosennych prędko wysychają i nazwisk nie mają.

óto Lasu jest więcej w parafii sołockiej aniżeli otwartego pola, zwłaszcza począwszy od karczmy księcia pasterza Grażula zwanej, leżącej między północą i wschodem letnim,

^a Jez. Żejmy.

^b Jez. Uspiernie.

od której poczyna się parafia sołocka, ciągną się bory księcia pasterza, ku zachodowi letniemu i zimowemu, wzdłuż na 4 mile wielkie, w poprzek na 2 mile wielkie, w którym borze znajdują się drzewa towarne i do budowli sposobne, atoli już są rzadkawe. Bór drabiski plebanii sołockiej, między borem księcia pasterza, z prawej i z lewej między borem JPani Strutyńskiej, zegaryńskim, od rzeki Świętej początek biorący, od granicy parafii smołwieńskiej idący, począwszy od wschodu letniego, ciągnie się na zachód zimowy, wzdłuż 4 mile, do granicy parafii tauropińskiej, pod granicę gruntów wsi zwanej Gatele, J.O. księcia, takowy bór zawiera wszerek miejscami ½ mili, miejscami ¼ mili dobrej. Od wschodu zimowego to jest od Rymszan, filii daugieliskiej, od której poczyna się parafia sołocka, i od południa [k.392] to jest od jeziora Dzisna zwanego, poczyna się także drobny las jak na opał, który częścią między otwartym polem mieszając się, ciągnie się mile 2 do Sołoka. Od mostku JP Bielikowicza^a, leżącego na rzece Szwagina zwanej, która jest granicą powiatu oszmiańskiego z brasławskim, oraz parafii sołockiej z daugieliską, ciągną się bory wszerek ½ mili, wzdłuż na milę ku puszczy JP Tyszkiewiczowej, która także blisko 2 mile wszerek ciągnie się na zachód zimowy, razem z rzeczką Niemenczyna zwaną, do błot wsi Gatele zwanej i razem ona prowadzi granicę parafii jakoż wzdłuż od granicy do granicy wynoszą takowe bory mil 4. Od Pozejmia JP Maciejewskiego, które leży na północy, gdzie oraz jest granica powiatu wilkomirskiego z brasławskim i granica parafii sołockiej z dusiacką, ciągną bory księcia pasterza ku południowi, aż do samego Sołoka wszerek zabierające 1 milę wzdłuż na 2 mile wielkie.

7mo Młynek mały JPani Tyszkiewiczowej, w Ozwintach, na rzece Ozwinta zwanej, między południem i zachodem zimowym, o 2 mile.

[k.393]

Młyn JP Bielikowicza, na południu samym, na rzece Szwagina w Podudziu, o 2 ½ mili.

Młyn księcia pasterza, na rzece Awinestka, z jeziora Awinosta płynącej, na zachodzie letnim, o 1 milę.

Młyn tegoż z tartakiem, na rzece Świętej na północy, o 1 milę.

8vo Drogi partykularne i trakty publiczniejsze podług miary mil tak się opisują:

1. Droga do Smołów, gdzie jest kościół parafialny graniczący, na wschód letni, polem otwartym plebanii sołockiej, o kilkaset kroków od plebanii, po tym borem 1 milę

^a Franciszek Bielikowicz [?].

całą, górzysta i piaszczysta, przez Świętą rzekę brodami idzie takż borami, mimo jeziora Szwinta^a, które jest granicą parafii sołockiej ze smołwieńską.

2. Droga do Rymyszan, oraz trakt brasławski, gdzie jest kościół filialny daugieliski, graniczący, leży na wschodzie zimowym, o kilkaset kroków od kościoła sołockiego, idzie polem otwartym, górzystym, z prawej strony widać wioskę Sabałunki zwaną xx. kanoników regularnych, dalej o ¼ mili z lewej widać dwór JPani Strutyńskiej Łodzie zwany, dalej górzysta [k.394] do mostu na jeziorze Łodzie zwanym leżącego, z którego widać wioskę ⅛ mili Auksztakalnie zwaną, po prawej zaraz mimo karczmy płowejskiej, polem otwartym, trochę na wieś Płowieje^b tejże, z której ½ mili polem otwartym, na wieś Didziasule^c, JP Rudominowej, z której polem otwartym i lasem, z lewej ½ mili na Dukszty, gdzie jest kościół filialny sołocki, i dwór JP Rudominowej polem otwartym na mostek na rowie kopanym leżący, po tym przez lasek drobny i pole otwarte widać o 100 kroków, folwark Iwaszkiańce^d zwany JP Szmigielskiego^e, w prawej dalej polem otwartym ½ mili, z lewej widać dwór Berżeniki nad jeziorem JP Szmigielskiego, o kilkaset kroków, około którego kręto w górę polem otwartym, na wioskę Wiaderyńce^f zwaną za której polem otwartym, a graniczącym z polem rymszańskim, parafii sołockiej ciągnie się granica, i zaczyna się daugieliska.

3. Droga do Bołdery czyli Kozaczyzny, gdzie jest kościół księży bazylianów i kościół Helianów^g zwany, filialny sołocki, na południe idzie z Sołoka przez ruczaik plebański, o 100 kroków w lewą [k.395] przez juryzdykę JP Strutyńskiej, po tym polem otwartym, na wioskę księży kanoników regularnych de penitentia, błotnista, górzysta, w las biały 1 milą całą wybojami przykrymi mimo folwarku Wilkiszki^h zwanego JP Kiełpszaⁱ, polem otwartym, na ½ mili, na wieś JP Burego^j i folwark Wilkiszki Małe zwany, dalej kopana pod linię polami dwornemi, na wieś JP Burego Jaksztyszki^k

^a Jez. Święte

^b Płowieje

^c Wielkie Siolo (Didzie Selis).

^d Waszkańce.

^e Kajetan Śmigielski.

^f Wedreańce.

^g Najprawdopodobniej pomyłka kopisty. W Kozaczyźnie (Helianowie) nie było innego kościoła poza bazylikańskim. „Pomienieni zakonnicy mają curam animarum dependenter od plebana sołockiego, a w poblizszej części parafii mają w nadgrode kolendę, akcydens od chrzty, od pogrzebu i ofertę” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 206.

^h Walkiszki.

ⁱ Franciszek Kiełpsz.

^j Jan Bury.

^k Jaktaliszki.

zwaną, znowu polem otwartym za ½ mili, z prawej widać dwór Hubiszki^a JP Burego o kilkaset kroków, w lewej na całą milę w polu otwartym, różne wioski i zaścianki, za ¼ mili na wieś JP Burego Rejnie zwaną, z której o ¼ mili widać folwark JP Bielikowicza^b, nad jeziorem Nutryniszki^c zwany z lewej, a z prawej lasy ciemne, przez mostek zepsuty, na wieś Tartaki zwaną JP Bielikowicza, dalej polem otwartym na ½ mili w prawo widać wioskę Żejmy tegoż Jmci, o kilkaset kroków folwark Judziszki Małe^d tegoż, w lewo o ⅛ mili małej, dalej polem otwartym [k.396] i częścią borem rzadkim, na milę na Bóldery, skąd w prawo widać dwór Kozaczyzna zwany JP Bielikowicza, o 200 kroków, z lewej bory w powiecie oszmiańskim, przez JP Bielikowicza wioskę Bojary^e zwaną, mało polem otwartym, o ¼ mili w borze na most bardzo przykry, i niebezpieczny na rzece Szwagina zwanej leżący, która jest powiatów oszmiańskiego z brasławskim, granicą, tudzież parafii sołockiej z daugieliską.

4. Droga do Łyngmian, gdzie jest kościół parafialny graniczący, między południem i zachodem zimowym, idzie z Sołoka polem otwartym na ¼ mili, po tym borami o ¼ mili, w prawo zostaje trakt wileński, na wieś Naruny JP Masłowskiego, z której o ¼ mili polem otwartym, częścią lasem rzadkim, mimo Romaniszek folwarku JP Masłowskiego, w prawo o 100 kroków zostawionego, i za nim dalsze ciemne bory, w lewej wioskę widać o kilkaset kroków Bojarele plebanii sołockiej, częścią polem małym otwartym, częścią lasem białym, z obojej strony, na wieś Talimony^f [k.397] JPani Tyszkiewiczowej, z której w prawej widać wioskę Jakiany, teź o 150 kroków, w lewej pola bliskie, dalej lasy skąd trochę polem otwartym, mimo jeziora Ożwinty zwanego, na folwark Ożwinty JPani Tyszkiewiczowej, gdzie polem otwartym, przez mostek na rzece Ożwinta zwanej zbudowany, tam koniec parafii sołockiej, a początek łyngmiańskiej.

5. Droga do Taurogin, razem i trakt wileński, gdzie jest kościół parafialny tauropilski graniczący, na zachodzie zimowym, idzie z Sołoka nieco polem otwartym w borze zostawiając w lewie drogę łyngmiańską całą milą, do mostu na rzece Awinostka zwanej, skąd widać wioskę z prawej Rominiszki^a zwaną plebanii sołockiej, jezioro Ligaje i wieś nad nim Trynkuszki księcia jegomości o ⅛ mili, po tym prosto polem

^a Gubowo.

^b Natrynie.

^c Na *Mapach Wileńszczyzny* zaznaczone jest bezimienne jeziorko leżące pomiędzy folwarkiem Natrynie a wsią Rejnie.

^d Folwark Gudziszki.

^e Bojary Kozaczyźniane.

^f Talimiany (Tolimenai).

trochę otwartym z prawej. Bory ciemne z lewej zostają się, borami rzadkimi blisko mili, na karcznię Wikszminia^b od której zostaje mostek na rzece Ligajta do jeziora wpływający, przez drogę do Daugiel, dalej polem otwartym, skąd podjechawszy widać w prawej [k.398] jezioro i wioska Untalksnie, o kroków 300 w lewej zostaje o kroków 200 wieś Sawejcie i Pusle, wieś druga za nią przez lekkie pola plebanii sołockiej, od których wsi częścią polem otwartym, częścią lasem borowym, ciągnie ku granicom, o ½ mili wsi Gatele zwanej gruntów, gdzie kończy się granica parafii sołockiej a poczyna się tauropilska.

6. Droga do Daugiel i trakt do Wiłkomierza, i do miast pruskich znaczniejszych, gdzie jest kościół filialny dusiacki graniczący, leżący na zachodzie letnim, idzie z Sołoka jako sub N° 5to., na karcznię Wikszminia zwaną, od której wraz na mostek leżący na rzece Ligajte, widać w prawo wioskę Trynkuszki księżęcia o 3000 kroków od mostku, kręto w lewo polem górzystym, wąwozami, częścią drobnym lasem ½ mili do wsi Zabłociszki, tegoż księcia, od której w lewo za polem górzystym o ½ mili zostaje folwark Wejaszyszki księcia jegomości, dalej ½ mili na wioskę Szlepecie^c zwaną, tegoż, za którą w lewej mchy niewielkie około jeziora Użolinis^d zwanego, z prawej [k.399] o ¼ mili za polem otwartym widać wioskę Kłowiszki księcia jegomości, dalej wprost polem otwartym i górzystym ½ mili na zaścianek od imienia gospodarza przezwany – Czynczulis, z którego polem kończącym się, kończy się parafia sołocka, zaczyna się dusiacka.

7. Droga do Antolept, między wszystkimi najgorsza, gdzie jest kościół xx. karmelitów bosych, idg [?] kościół filialny dusiacki graniczący, leżący na zachodzie letnim, idzie z Sołoka od kościoła o 200 kroków, w prawo przez juryzdykę księcia pasterza, w pole otwarte, gdzie zaraz od traktu dusiackiego i ryskiego, w lewo borami całą milą na młyn i zaścianek Kiepoliszki księcia Jmci, który leży na rzece Awinestka zwanej, Ligajem jeziorem płynącej, a początek swój w jeziorze Awinosta o 1 milę mające, kręto w lewą stronę, w prawej za lasami górzystymi zostaje o ½ mili wioska Kiemiany, tuż za jeziorem Sołok Stary^e, gdzie teraz Wieś Nowa^a jest Moskalami osadzona, księcia jegomości, w górę dalej polem otwartym, górzystym, kręty w lewej zostawiając wioski Trynkuszki o ½ mili [k.400] Draby o ¼ mili, ¾ mili polem

^a Reminiszki.

^b W tym położeniu na *Mapach Wileńszczyzny* zaznaczona jest miejscowość Użaniszki.

^c Szlepecie.

^d Na *Mapach Wileńszczyzny* bezimienne jezioro obok miejscowości Czepieliszki.

^e Jez. Sołoki.

otwartym na wioskę Danejkie^b J.O. księcia, z której w prawo krzyż i drogę do wsi Kłowiszki zostawiwszy, w lewo kręto około jeziora zwanego Olis^c, i drugiego Żezubr^d, w 1/8 mili zostawionego, polem trochę otwartym równym [?] dalej drobnego lasu 1/4 mili do granicy powiatu wilkomirskiego i pola zaczynającego się wioski Zachary, JP [Michała] Tura, gdzie jak kończy się granica powiatowa, tak i parafia sołocka, a zaczyna się dusiacka.

8. Droga do Dusiat i trakt ryski, gdzie jest kościół parafialny graniczący, leży między zachodem letnim i północą, idzie z Sołoka, jako wyżej *sub* N° 7mo. od krzyża polnego, w prawo na górę polem otwartym niewielkim, z pola zaraz borami 1/4 mili na karczmę plebańską zwaną Rudakiszka^e, nad samym polem zaścianku Rudakiszki zwanego, gdzie widać chatę i jezioro Ustas^f zwane J.O. księcia o 300 kroków, dalej w górę wyniosłą, borem 1/4 mili wynoszącym, na wieś Nieciecki, z której widać w prawą wioski [k.401] Berżuny^g z folwarkiem JP Pawlikowskiego, nad jeziorem leżącego o 2000 kroków, także dwór Nowy Sołok J.O. księcia pasterza, przy którym młyn z tartakiem na Świętej rzece tegoż księcia, z lewej lasy drobne zostawiwszy o 1/2 mili na wioskę Bikiany, tegoż księcia, dalej górą krętą polem otwartym, w lewej o 60 kroków zostawiwszy cegielnię księcia na most nowy 1/8 mili stojący na Świętej rzece, która wraz po lewej wpada do jeziora Dusiaty zwanego, po tym w górę dalej trochę polem niewielkim, równym, z którego w prawej za górą zostają 2 zaścianki, Zarkiszki, za jeziorem małym, równie zowiącym się, Szejkiszki o 1/8 mili, dalej borami, piaszczystymi, górami całą milę na karczmę degucką księżęcia od której w prawo widać wioskę Degucie o 1000 kroków, w lewej toż jezioro Samanis, od której karczmy częścią polistą, częścią borową na 3/4 mili, na granicy pole JPana Maciejewskiego powiat brasławski z wilkomierskim i parafia sołocka z dusiacką granicę z dawną mającą, oznaczają osobliwie jezioro, znak takowej granicy nazwane [k.402] Pozejmie^h i przed nim i za nim zaścianki dwa bez nazwiska, od imienia jednak gospodarzy Iszora i Lengie, od Iszora zaczyna się parafia dusiacka, za Lengie o 1/2 mili małej w borze zaczyna się parafia jezioroska.

^a Nowa Wieś

^b Donejki.

^c Jez. Ole.

^d Jez. Zażubrze.

^e Rudakiszki.

^f Jez. Uście.

^g Birżuny.

^h Pozejmy.

Drogi inne boczne partykularne, tak letni jako też zimowe, od wsi dowski, od zaścianków do zaścianków, zwłaszcza że się zmiany pól, co rok w zasiewach odmieniają za drogi pewne, i stałe jak trudno opisać tak one niepodobne nawet znieść pamięcią, ponieważ wiadomo jest, że chłop każdy do sąsiedzkiej wioski, lub zaścianku po[...] nie nawet najpodlejszą i najmniejszą ścieżką dojść i dojechać, zwykł potrafić. Takowe więc opisanie parafii sołockiej podpisem ręki mojej własnej stwierdzam :

x. Szymon Dewoyna
Proth[onotarittus]. Ap[osto]lski^a
i pleban sołocki^b

^a Prothonotarittus Apostolicci – protonotariusz apostolski (infułat). Mianowany przez papieża na prośbę biskupa.

^b Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* ks. Szymon Dewoyna był podproboszczem sołockim. Proboszczem parafii sołockiej w tym okresie był ks. Piotr Samson Toczyłowski, biskup belinneński, sufragan, kantor, prałat i oficjał wileński. Piotr Samson Toczyłowski był sekretarzem i skarbnikiem biskupa Massalskiego. (Kurczewski, *Biskupstwo wileńskie*, s. 82). W księgach grodzkich

24. Strunojcie

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 563, k.60-61 (oryginał).

[k.60]

Parafia Strunojska

1mo Kościół parafialny^a o kilkaset kroków od dworu odległy w powiecie oszmiańskim a w dekanacie brasławskim położony wioski i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie według porządku alfabety ułożone, jak tu po sobie idą.

Andrejki^b, JP Piwcewiczowej^c pod wschodem zimowym, ¼ mili od kościoła strunojskiego.

Antesory, folwark JP Czechowicza pod samym południem, 1 ½ mili miernej.

Bryndziszki^d, dwór JP Piwcewiczowej, między zachodem i południem zimowym, 1 mila mierna.

Byłdy^e, JP Hilzenowej, na wschód zimowy, ½ mili małej.

Borowa, wioska JP Hrebnickiej^f, między południem i zachodem [...] ^g

brasławskich pod datą 31 VIII 1784 r. jako proboszcz klasztoru sołockiego wymieniany jest ks. Teofil Narkiewicz kanonik regularny. CAH Wilno, F. S.A. 15416, k. 344.

^a „Kościół strunojski fundowany od Anny i Konstancji z Zabiełłów Białozorówien, starościanek nowomłyńskich, jest drewniany, nowy (...)” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 229. Wg *Wizytacji 1820 r. kościół został ufundowany w 1781 r.* http://www.kf.vu.lt/baris/is/Strunaitis/Vizitacija_1820, dostęp 31.03.2010 [dalej *Wizytacja 1820*]. Ks. Kurczewski podaje, że kościół pw. Piotra i Pawła w Strunojciach został założony przez Jana i Konstancję Hrebnickich w 1781 r. *Biskupstwo wileńskie*, s. 204.

^b Wymieniane w *Wizytacji 1820 r.* jako wieś.

^c Być może chodzi o Rozalię Choroszewską, żonę Antoniego Piwcewicza, skarbnika brasławskiego. (1758) *Spisy* t. I. W spisach urzędników smoleńskich występuje Michał Piwcewicz, skarbnik smoleński, zm.przed 20 XI 1777, *Spisy* t. IV, s. 181.

^d Majątek Bryndziszki występował także pod drugą nazwą Szwinciany. IAM, s. 46.

^e Bıldı. W *Synodzie 1744 Bıldı*. W *Wizytacji 1820 Bıldı* wymieniane jako wieś.

^f Konstancja Hrebnicka, żona Jana Hrebnickiego, gen. wojsk litew. *Uruski* Konstancja z Białozorów Hrebnicka żona Jana Nepomucena Hrebnickiego [Wizytacja 1820, BARIS, bez sygnatury] *Złota księga*, r. 5, s. 13.

^g Nieczytelne. Z *Map Wileńszczyzny* wynika, że wieś była położona ok. 1 mili wielkiej w podanym kierunku.

Dejarewie, domy JP Hrebnickiej, na południe, 1 mila mierna.
Dźwiłany, wioska JP Hilzenowej, na wschód zimowy, ½ mili.
Dowmyły^a, JP Hrebnickiej, na południe, mila wielka 1.
Dowjaciszki, JP Hrebnickiej, pod samym południem, 1 mila mierna.
Gajgy, wioska JP Hilzenowej, pod samym wschodem zimowym, ½ mili.
Gideliczki, JP Hrebnickiej, pod samym południem, 1 mila mierna.
Grzyby, JP Hrebnickiej, na same południe, 1 ½ mili miernej.
Iwrzyski^b, dwór JP Hilzenowej, między południem i zachodem zimowym, ¼ mili.
Jermaliszki, JP Hrebnickiej, pod samym południem, 1 mila mała.
Kowalczuki, P Piwcewiczowej, pod samym wschodem zimowym, ¼ mili miernej.
Kasulince, JP Hilzenowej, na wschód zimowy, ½ mili miernej.
Kuszliszki^c, wioska JP Hilzenowej, na same południe, ¼ mili małej.
Kosciuki^d JP Hilzenowej na same południe ¼ mili miernej.
Kiewejki, JP Platera, między południem i zachodem zimowym, 1 ½ mili miernej.
Lowkie^e, wioska JWX Radziwiłła, na same południe, 1 mila dobra.
Ławżany, JP Hrebnickiej, na sam zachód letni, 1 mila mierna.
Mielniki, wioska JW Piwcewiczowej, na północ, ¼ mili.
Mielczany, JP Platera, pod samym wschodem zimowym, 1 ½ mili małej.
Ochowiaryszki^f, wioska JP Hilzenowej, na wschód zimowy, ½ mili małej.
Pokarwinie^g, JP Hrebnickiej, na południe, 1 ½ mili małej.
Rapiszki^h, JP Hilzenowej, między południem i zachodem zimowym, ½ mili małej.
Raczkowczyzna, JP Czechowicza, między południem i zachodem zimowym, mila wielka.ⁱ
Skretuciszki, folwark JP Hilzenowej, na wschód zimowy, ½ mili małej.
Struna, dwór JP Hilzenowej, pod samym południem, ½ mili miernej.

^a Dowmyły. W *Synodzie 1744* Doymyły.

^b Nazwa słabo czytelna. Najprawdopodobniej Jezioryszki. Na *Mapach Wileńszczyzny* w tym położeniu znajduje się folwark o tej nazwie.

^c Kuśliszki.

^d Kościuki, położone są na zachód od Strunójc w tejże odległości. W *Wizytacji 1820* zapisane jako wieś.

^e Lowki, na zachód od Strunójc. Miejscowość wpisana również w parafii Raczkowszczyzna.

^f Ofiaryszki. W *Wizytacji 1820* Ochwiaryszki.

^g Pokarwienie położone są na zachód. Miejscowość wpisana również w parafii Raczkowszczyzna. W *Wizytacji 1820* parafii Nowe Strunojcie zapisane jako wieś.

^h Repiszki położne są między południem a wschodem. W 1820 r. liczyły 6 dymów i 38 mieszkańców. W 1937 r. liczyły 20 domów

ⁱ Raczkowszczyzna położona jest na zachód i figuruje w *Opisach* jako siedziba parafii.

Symoniszki, folwark kapitulny, między południem i zachodem zimowym, ½ mili małej.

Sykrzniszki^a, JP Hilzenowej, pod wschodem zimowym, ½ mili miernej.

Switajliszki, JP Hilzenowej, na południe, ½ mili miernej.

Symoniszki wioska kapitulna, między południem i zachodem zimowym, ½ mili.

[k.60v]

Szyłyńce, JP Hilzenowej, między południem i zachodem, ½ mili.

Strunojcie, wioska JP Hrebnickiej, na wschód zimowy, ¼ mili małej.

Szuty, JP Hrebnickiej, pod samym południem, 1 mila mierna.

Sory, dwór JP Hrebnickiej, między południem i zachodem zimowym, mila wielka.

Sory, wioska JP Hrebnickiej, na północ, 1 mila wielka.

Widułynie, JP Hilzenowej, między południem i zachodem, ½ mili miernej.

Wojduny^b, JP Giedrojcia^c, pod samym południem, 1 ½ mili małej.

Zybieliszki^d, JP Hilzenowej, między południem i zachodem, ½ mili miernej.

2do Od tego parafialnego kościoła, kościoły w okolicy sąsiedzkie są następujące.

Święciany, kościół parafialny w tymże powiecie i dekanacie, w dobrach królewskich, między południem i zachodem zimowym, 1 mila wielka.^e

Łyntupy, kościół parafialny w tymże powiecie i dekanacie, w dobrach JP Hilzenowej, na północ, 1 ½ mili wielkiej^f.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła strunojskiego są:

Oszmiana, miasto sądowe, między południem i zachodem mil 12 wielkich.

Wiłkomierz, na samo południe, miasto sądowe, mil 15 miernych.^g

4to Droga ze Strunójc do Oszmiany nieco kręta, piaszczysta i miejscami błotnista.

Droga do Wiłkomierza bagnista, górzysta jednak miejscami dość marna.

Ze Strunójc do Oszmiany letnią drogą godzin 15 jazdy, zimową godzin 12.

Ze Strunójc do Wiłkomierza letnią drogą dla złej drogi najmniej godzin 18, zimową zaś za godzin 15 stanąć można.

^a W *Wizytacji 1820* występuje wieś Szysniski. Na *Mapach Wileńszczyzny* w tej odległości znajduje się wieś Szyszniszki.

^b Chodzi o wieś Wojckuny. W opisie parafii Raczkowszczyzna wpisana jest ta sama miejscowość pod nazwą Wojskuny należąca do biskupa żmudzkiego Jana Stefana Giedrojcia.

^c Bp Jan Stefan Giedrojć, sufragan żmudzki.

^d Zybaliszki.

^e Na północ.

^f Na wschód.

^g Na zachód.

5to. Jezioro większe na 300 kroków szerokie, $\frac{1}{4}$ mili względem kościoła parafialnego strunojskiego leży między południem i zachodem JP Hrebnickiej.

Dzwiłany^a podobnej być może wielkości, względem kościoła leży na wschód zimowy i należy do JP Hrebnickiej.

Bagno znaczniejsze Letowol $\frac{1}{2}$ mili długie, szerokości zaś nie wszędzie równe.

Błot znaczniejszych nie ma. Staw JP Hrebnickiej przy dworze strunojskim z rzeki Strunica^b zwanej formujący się na 300 kroków długi i niemal tak szeroki. Przez który jest most wygodny, względem kościoła strunojskiego między południem i zachodem o kilkadziesiąt kroków odległy.

Staw Marajcie^c teź JP Hrebnickiej ciągnie się do kilkuset kroków. Względem kościoła leży na zachód.

Staw Mielniki zwany JP Piwcewiczowej z rzeki Kremej^d zwanej formujący się jest szczupły i mały. Leży względem kościoła na wschód $\frac{1}{4}$ mili.

[k.61]

6to Las strunojski JP Hrebnickiej począwszy od dworu strunojskiego na wschód zimowy, wszerz i wzdłuż do 3 mil ciągnie się. Drzewa do budowania zdatnego prócz jodły i nieco dębu nie ma. Najwięcej zaś znajduje się brzozy, osiny, olchy i dębiny małej po wielu zaś miejscach są chrosty i zarośle długości i szerokości po $\frac{1}{4}$ miejscami teź i na $\frac{1}{2}$ mili rozciągają się, które że nie mają własnego nazwiska tu się nie wymieniają.

7mo Z młynów znaczniejszych są 4. Młyn strunojski JP Hrebnickiej kilkaset kroków od kościoła parafialnego na wschód zimowy leżący. Młyn antesorski JP [Antoniego] Czechowicza na wyżej pomienionej rzece. Młyn sorski JP Hrebnickiej. Innych machin jako wietrznych, jako wodnych ani miejsc starożytność oznaczających ani teź co by się ściagała do historii naturalnej nie masz.

8mo Drogi partykularne w tej parafii i trakty publiczne podług miary mil tak się opisują.

1mo Droga do Świącian począwszy od kościoła strunojskiego chrostami i polem otwartym idzie, i po większej części jest równa i sucha.

^a Jez. Skierdzies.

^b Rz. Struna [?].

^c Najprawdopodobniej chodzi o bezimienne jezioro położone na zachód od Starych Strunojc do którego wpływała rzeczka Mera a z którego wypływała rzeczka Kuna (*Mapy Wileńszczyzny*).

^d Rz. Kuna.

2do Droga do Łyntup gdzie jest kościół parafialny graniczący na wschód zimowy przez staw strunojcki od dworu strunojckiego idzie polem otwartym lecz po większej części lasem.

3tio Droga do Oszmiany począwszy od karczmy strunojckiej idzie po większej części polem otwartym, piaszczystym i kamienistym gdzieniegdzie zaś lasami i bagnami.

4to Droga do Wiłkomierza począwszy od kościoła strunojckiego na wschód zimowy idzie po większej części lasami i bagnami. Droga ta nieco przykra dla błot i gór, które często znajdują się.

9no Parafia strunojska nie ma w sobie żadnych granic wojewódzkich i powiatowych ale cała ze wszystkimi wioskami i miejscami jest położona w powiecie oszmiańskim.

Takowe opisanie parafii strunojckiej podpisem ręki własnej stwierdzam.

x. Andr[eas] De Gallenbach AALLAP(...)

P.S.P.W. Pleban Nom. Strunojcki^a

^a W *Wizytacji* z 1783 roku znajduje się zapis: „[Pleban] JX Chockiewicz, rok pierwszy tę plebanię od Trzech Królów, w roku terażniejszym 1783. Tenże JX. Chockiewicz jest profesorem Akademii Wileńskiej. Wikaryusza utrzymuje jks. Cypriana a Sanctissima Maria karmelitę bosego, który prócz opłacenia do klasztoru poszemieńskiego 200 zł ma postąpione dla siebie wszystkie akcydensa kościelne.

25. Suwieki (filia jezioroska)

CAH Wilno, F. S.A. 19.252, k.89-117 (kopia).

[k. 411]

Filia suwiecka^a

kościół jezioroski leży względem Jezioros, między letnim i zimowym zachodem o 2 mile wielkie w powiecie wilkomierskim, dekanacie brasławskim, wioski i miejsca do niej należące są podług alfabetu następujące. Twarzą na zachód obróciwszy się opisuję: Ażuszele, JP Zaranki^b, na zachód letni, 2 mile wielkie.

Ajacie, JP Zyberka^c, od południa bliżej zachodu zimowego, 1 mila mała.

Alksninia, zaścianek JP Morykoniego^d, od południa bliżej zachodu zimowego 1 mila wielka.

Azupiszki^e, JP Zaranki, tam i młyn, na wschód letni, ¼ mili małej.

Biekuny^f, tam i karczma, i dwa zaścianki tak nazywające się JP Platera, między letnim i zimowym wschodem, ½ mili małej.

Bagdziuniszki, zaścianek, od południa bliżej zimowego wschodu, ½ mili małej.

Bałeziuniszki, zaścianek JP Zaranki, na południe, ½ mili małej.

Długa Wieś^g, JP Zaranki, od zachodu zimowego [k. 412] blisko samego południa, ½ mili wielkiej.

Plebani nie ma, ale ksiądz wikary we dworze mieszka". *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 345

^a Pw. św. Anny. Kaplica została ufundowana przez rodzinę Zaranków. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 232.

^b Kazimierz Zaranek, miecznik wilkomierski, czy Józef Zaranek miecznikowicz wilkomierski *Spisy*, t. I.

^c Być może chodzi o Jana Zyberga, starostę bolnickiego występującego w opisach parafii kukuciskiej.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* w opisie filii suwieckiej nie ma wyszczególnionej własności ziemskiej.

^e Być może kopista niewłaściwie odczytał nazwę miejscowości. Na mapie sztabowej WIG z 1936 r. znajduje się miejscowość Anupriškis leżąca na północ od Suwieka nieopodal rzeki wypływającej z jez. Suwiek. Jednak dalsza część opisu tej parafii przemawia za tym, że była to miejscowość Upiškiai (Upiszki), położona na wschód od Suwieka nad jeziorem Czyczyry przy rzeczce łączącej to jezioro z jeziorem Suwiek. Por. www.mapywig.org, arkusz „Ilukste (Iłuksza)” [dalej: *Mapy WIG, Iłuksza*].

^f Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Bikūnai, *Mapy WIG, Iłuksza*.

^g Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Duogij Didieji, *Mapy WIG, Iłuksza*.

Czyczyry^a, folwark i wieś JP Platera, między letnim i zimowym wschodem, 1 ½ mili małej.

Gudy, zaścianek JP Zaranki, między zachodem letnim i północą, 1 mila wielka.

Garbanaliszki^b zaścianek tegoż na południe 1 ½ mili małej.

Giegużyszki zaścianek JP Morykoniego na zachód zimowy 1 mila wielka.

Gryciuny^c JP Zaranki od południa bliżej wschodu zimowego 1 mila mała.

Janiszki JP Zyberka [i] Rozkoły od zachodu zimowego bliżej południa 1 mila mała.

Jaciszki^d zaścianek JP Miłaszewicza^e od wschodu zimowego bliżej południa 1 mila mała.

Jodańce, JP Zaranki, od zachodu zimowego bliżej letniego, 1 mila wielka.

Jednosielcy, JP Zyberka, od południa bliżej zachodu zimowego, 1 mila mała.

Komaryszki^f, folwark JP Zaranki, na zachód letni, 1 ½ mili.

Konyrol, folwark JP Zyberka, między południem i zachodem zimowym, 1 mila mała.

[k.413]

Krewniany^g, JP Morykoniego, na zachód zimowy mile, 2 małe.

Knipiszki^h, JP Zaranki, na wschodzie letnim, ¼ mili małej.

Kitkuszki, tegoż, tamże.

Każemiaczyszki, JP Rozkoły, od południa bliżej zachodu zimowego, 1 mila mała.

Krowynieⁱ, JP Zaranki, między południem i zachodem zimowym, 1 mila wielka.

Kleweniszki^j, tegoż, na południe, ¼ mili.

Ługarejstis^k, zaścianek JP Zaranki, między letnim wschodem i północą, mile 2 wielkie.

Mejryszki^l, JP Platera^m, między wschodem zimowym i południem, ½ mili wielkiej.

^a Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Čičiriai, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^b Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Garbunališkis położone na północ od Suwieka, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^c Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Gryciūnai, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^d Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Jaciškis, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^e W spisach urzędników smoleńskich znajdują się: Tadeusz Miłaszewicz, podczaszy smoleński (1771) oraz Miłaszewicz Krasny Dawid, podczaszy smoleński (1784-86?). Por. *Spisy*, t. IV, województwo smoleńskie i ziemia smoleńska, s. 137-139.

^f Na mapie z 1936 r. na północ od Suwieka znajduje się dwór Kamariškis a na wschód folwark Kamariškis, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^g Krewniańce.

^h Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Knipiškiai, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

ⁱ Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Kroviniai, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^j Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Cibulyne (Klevėniškiai), *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^k Na mapie z 1936 r. na północ od Suwieka zaznaczony jest folwark Lugariškis, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^l Mejryszki. Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Mejriškiaj, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^m Poniżej ta wieś zapisana jako należąca do JP Zaranki.

Makowszczyzna, folwark JP Makowskiego^a, między wschodem zimowym i południem, 1 mila mała.

Manuliszki, JP Zyberka, od zachodu zimowego bliżej południa 1 mila mała.

Milgiedzie, JP Zaranki na zachód letni, 1 mila wielka.

Mazuryszki tegoż, od południa, bliżej wschodu zimowego 1 mila mała.

Midołki^b, zaścianek JP Platera, od zachodu zimowego bliżej południa, 1 mila mała.

[k.414]

Ostrowszczyzna^c, folwark JP Zaranki, na południe, ½ mili małej.

Piałucie, JP Morykoniego, na zachód zimowy, 1 ½ mili.

Pietkuszki^d, JP Zaranki [i] Rozkoły, tam i karczma Przemysłna zwąca się, na północ, ½ mili małej.

Rejstynie, JP Morykoniego, między letnim i zimowym zachodem, 1 ½ mili średniej.

Suwiany^e, JP Zyberka [i] Rozkoły, od zachodu zimowego bliżej południa ½ mili średniej.

Sadujkiszki, JP Zaranki, od południa bliżej zachodu zimowego, 1 mila mała.

Samanie^f, tegoż, między zachodem letnim i zimowym, 1 ½ mili.

Szylinie^g, JP Morykoniego, od zimowego blisko letniego zachodu, mil 2 wielkich.

Tumiszki, JP Zaranki, od północy blisko zachodu letniego, 1 mila wielka.

Suwiek^h dwór JP Zaranki, o 300 kroków od kościoła ku wschodowi, trochę w dole położony.

Opisanie jezior.

Jezioro Czyczyry poczyna się od wschodu letniego [k.415] kończy się na połudzień, względem kościoła filialnego, miejscami ¼ mili małej wielkie, a najdalej 1 ½ ćwierci

^a W 1788 r. dobra Makowszczyzna znajdowały się na terenie parafii Dusiaty i należały do Jakuba Makowskiego. *SGKP*, t. 15, s.293. Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Makaużiczna, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^b Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Midolkai, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^c Na mapie z 1936 r. zaznaczony jest dwór Astraużiczna położony na ostrowiu na przeciwnym brzegu jeziora Czyczyry (Čičiris), *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^d Na mapie z 1936 r. (*Mapy WIG, Iłkuksza*) zaznaczony jest folwark Piatkuszki położony dalej jak ½ mili. Bliżej Suwieka, nad rzeką Zielonka zaznaczona są dwie miejscowości Piatkuszki, a obok niej Pietkuškis. Pierwsza z wymienionych – Piatkuszki – zlokalizowana była obok przejazdu przez rzekę, co mogłoby uprawdopodobniać istnienie wcześniej karczmy w tym miejscu.

^e Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Samania położona na północ od Suwieka, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^f Samańce. Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Samaniai, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^g Na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Saliniai, *Mapy WIG, Iłkuksza*.

^h Suwieki (Suwiekas).

mili ku południowi, szerokie najwięcej kroków 500, na tym jeziorze jest wyspa naokoło woda oblana na której jest wioska JP Zaranki nazywająca się Mejryszki^a.

Jezioro K o m p e l^b, między południem i zachodem zimowym ze dworem kompolskim^c, w dole na kroków 200 od dworu, długie ¼ mili wielkiej, szerokie 400 i mniej kroków.

Jezioro S u w i e k^d, względem kościoła od północy blisko wschodu letniego, odległe na kroków 600, długości i szerokości na kroków 400.

Bagien i błot znacznych, żadnych nie ma krom mszarzyni przy zaścianku Ługarejstis po prawej stronie, na której tylko sosenki małe gęste są i rosną długości ¼ mili małej, szerokości ⅛ mili.

Stawów żadnych nie ma, krom wody podniesionej na jeziorze Czyczyrach, tam jest i młyn przy zaścianku Azupiszki nazwanym, na letni wschód ¼ mili małej.

[k.416]

Lasów wielkich nie ma krom gdzieniegdzie widać po kilka morgów już to krzewiny małej, już to drzewa zdatnego na opał jednak znajduje się las poczynający się od folwarku komoryskiego^a, a kończy się pod wsią Ażuszele, w nim znajdują się brzozy, olchy, osiny a gdzieniegdzie jodły bardzo wyniosłe, długości ½ mili, szerokości ¼ mili, a miejscami i mniej.

Opisanie dróg.

Droga do Abel polem otwartym, 1 milę wielką jadąc, a po lewej i prawej stronie gdzieniegdzie po kilka morgów, już to krzewiny, już to lasu zdatnego na opał, wieś Jodańce, przejechawszy tę wieś i polem otwartym na ½ mili małej przejeżdżając, a po obu stronach, gdzieniegdzie krzewiny małej i lasu na opał zdatnego, folwark nazywający się Komoryszki, od tego folwarku lasu (który się wyżej opisał) ½ mili przejechawszy, wieś Ażuszele, za tą wsią krętą w lewo do Abel i tu się kończy parafia filii jezioroskiej, a poczyna się abelska.

Droga do Dusiat, polem otwartym podjechawszy [k.417] ¼ mili małej ⅛ mili lasu na opał zdatnego, po obu stronach przejechawszy, most długi na 200 kroków przez jezioro Czyczyry od tego mostku polem otwartym ⅛ mili podjechawszy, folwark po lewej stronie od drogi na 200 kroków nazywający się Ostrowszczyzna, a za tym

^a Według cytowanej mapy WIG z 1936 r. można zauważyć, że jezioro Czyczyry miało kształt litery „V” a wspomniana w opisie wieś była położona w środku.

^b Kumpol.

^c Autor opisu najprawdopodobniej pomylił kierunki – według mapy z 1936 r. [Mapy WIG, *Illuksza*] jezioro Kumpol oraz dwór Kumpol (Kumpuoliai) położone były na zachód letni (płn. zach.) od Suwieka. W niewielkiej odległości od jeziora położone były miejscowości: Kumpole i Kumpolski (zaścianek?).

^d Jez. Suwieki.

folwarkiem kręto w lewo do Dusiat, i tu się kończy parafia filii jezioroskiej a zaczyna się dusiacka.

Opisanie granicy powiatowej.

Granica poczyna się od krynicy nazywającej się Szałtopis, względem kościoła na zachód letni o 1000 kroków której początek od drogi na kilka kroków, ta bystro z pagórka wpada do jeziora nazywającego się Jeziorosy^b będącego od gościńca na kroków 80, leci prosto przez jezioro Jeziorosy i spotyka się rzekę nazywającą się Nikaia, wpadającą do jeziora Jeziorosy, płynie ona mimo Ditkuny wstępując w tą wieś po prawej stronie, od siebie odległą na kroków 300, na której są młyny JP Mohla i Thomaszewicza, obydwie po prawej stronie płynie mimo Komanicow^c, po prawej stronie tą wieś zostawiając [k.418] odległą od siebie na kroków 200 dalej płynie błotem mimo Girsów tę wieś zostawuje się po prawej stronie odległą od siebie na kroków 100 dalej płynie błotem i lasem mimo zaścianku nazywającego się Ausła, po lewej stronie blisko siebie zostawuje, i od tego zaścianku na kroków 300 swój początek bierze z jeziora Ausła.

Opisanie granicy między Litewskim i Kurlandzkim Księstwami.

Od zachodu zimowego mimo Aukszakalnie na $\frac{1}{8}$ mili lasem dębowym idzie granica kurlandzka odległa od tej wsi na kroków 500, od tej wsi mimo zaścianku Kiwiszki, lasem dębowym, od tego zaścianku, także mimo zaścianku Galiniszek lasem dębowym, od tego zaścianku kilka morgów polem mimo zaścianku Pogrescie na kroków 100, dalej polem otwartym kilkadziesiąt kroków i przez dębniak, kilkadziesiąt kroków od tego dębniaku przez jezioro nazywające się Gresła, po tym mimo zaścianku także Pogrescie na kroków 200 dalej trochę borem mimo samego zaścianku Mergaberze, o kilkadziesiąt kroków od tego zaścianku, lasem $\frac{1}{4}$ mili wielkiej mimo wioskę Ażumiedynie^d o kroków 200 [k.419] mimo wioskę Jałówkę^e na kroków 400, lasem dalej $\frac{1}{2}$ mili wielkiej mimo zaścianku Truskowszczyzna, o kilkaset kroków od tego zaścianku polem otwartym mimo folwarku Rudańce, od tego folwarku mimo Ażupiszki, na kroków 600, dalej lasem mimo zaścianku Gudy na kroków 600 od tegoż zaścianku lasem przez msarzynie

^a Komoryszki.

^b Jez. Ossa.

^c Romańców.

^d Ażumiedynie.

^e W podobnym położeniu na mapie z 1936 r. znajduje się miejscowość Jeluszki, *Mapy WIG, Ilukszta*.

mimo zaścianku Ługarejstis^a o kroków 800 od tego zaścianku mimo Ażuszele o kroków 1000.

Miasto w Kurlandii najbliższe Ilukszta o 4 mile wielkie na północ. A na zachód letni o ½ mili małej Smolin, gdzie jest kościół parafialny.

Takowe więc opisanie filii suwieckiej podpisem ręki mojej stwierdzam.

[-]

26. Święciany

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 561, k.50-52 (oryginał).

[k.50]

Parafia Święciańska

1mo Kościół parafialny^b z boku miasteczka północnego święciańskiego położony w powiecie oszmiańskim w dekanacie brasławskim. Wioski, dwory ettc. i miejsca do tej parafii należące w tymże powiecie niżej są wyrażone.

Adami szki, JP Grotuza, na wschód letni, odległe od kościoła 1 ½ mili.

Ajduki^c, JP Szymkowicza^a, na północ, mila 1 wielka.

^a Ługaryszki (Lugareistis).

^b Pw. Wszystkich Świętych, fundowany przez księcia Aleksandra Witolda.

^c Hajduki.

Bubele, JWJP Hylzenowej, pod zachodem zimowym, ½ mili miernej.

Bołdaniszki, szlacheckie, między południem i zachodem zimowym, mila 1 mierna^b.

Busiły, JWJP Tyszkiewiczowej, na północ, mile 2 wielkie.

Bojary, JP Szymkowicza, na północ, mila 1 wielka.

Bobele, JWJXia Zienkowicza^c, Sufragana Wileńskiego między południem i wschodem zimowym, mila 1 wielka^d.

Boczkiniki^e, JOXcia Jmci Radziwiłła, między wschodem i południem, mile 2 wielkie.

Blakisзки, JMP Żebrowskiego^f i Rawy^g, na wschód zimowy, ½ mili.

Blakisзки, zaścianek należący do kościoła święciańskiego, ¼ mili.

Czynczyki, JWJP Platera, na północ, mila 1 mierna.

Czyżyszki, folwark JP Czyża^h, na północ, mile 2 wielkieⁱ.

Cyrkliszki^j, JWJP Hylzenowej, na zachodzie zimowym, ¼ mili.

Czułany, JP Szymkowicza, między północą i wschodem letnim, mila 1 wielka.

Cylukiszki, JWXdza Zienkowicza, na południu, ½ mili wielkiej.

Daukszyszki, JP Bortkiewicza^k, moskał mieszka, na wschód letni, mile 2 wielkie.

NB. W tejże włości JP Bortkiewicza na nowych siedliskach chat 12. Moskałów, że niedawno osiedli, przeto nie mają pewnych nazwisk.

Dauksze, JP Czechowicza^l, na zachód letni, mila 1 mierna.

Dziaukszty, tego JP Czechowicza, pod zachodem zimowym, mila 1 wielka^a.

Grażule, JP Szymkowicza^b, na wschód letni, mila 1 wielka.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś zapisana do Aleksandra Szymkowicza, łowczyca latyczewskiego. W spisach urzędników podolskich takie nazwisko nie występuje. Cz. Jankowski przytacza nazwiska szlachty oszmiańskiej z 1783 r. wśród których występuje Jan Szymkowicz-Szczepanowicz. Por. Cz. Jankowski, *Powiat oszmiański*, cz. II, s. 267

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* okolica Bołdaniszki zapisana do Błazewiczów.

^c Tomasz Zienkowicz biskup, sufragan białoruski i wileński.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany do Kapituły Wileńskiej.

^e Boczkeniki.

^f Antoni Żebrowski, rotmistrz inflancki.

^g Jan Wincenty Rawa, woźny sądu brasławskiego CAH Mińsk, F. 1747, op. 1, dz. 13, k.322.

^h Czyż *a.n.*, rotmistrz brasławski. Może chodzi o Stanisława Czyżę, rotmistrza oszmiańskiego? Por. Cz. Jankowski, *Powiat oszmiański*, Petersburg 1867, cz. II, s. 267.

ⁱ Według *Map Wileńszczyzny* folwark Czyżyszki usytuowany był na północny-wschód od Święcian. Zaścianek Czyżyszki należący do Czyża *a.n.*, rotmistrza brasławskiego jest wymieniany w opisie parafii Daugieliszki.

^j Cerkliszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje folwark Czyrkliszki należący do biskupa Massalskiego.

^k Jankowski przytaczając laudum szlachty oszmiańskiej z 6 II 1783 r. wymienia m.in. Jana Bortkiewicza *Powiat oszmiański*, cz. II, s.267.

^l Filip Ignacy Czechowicz Lachowicki, starosta niegrodowy rosseliski.

Girdziuliszki^c, folwark JP Kamienieckiego^d, pod samym południem, mila 1 mierna.
Gornie, JWJP Platera, na północ, mile 2 wielkie.
Gasparyszki^e, dwór JP Bukowskiego^f, między północą i wschodem letnim, mile 2.
Grygaluny, JP Czechowicza, na zachód letni, ½ mili wielkiej.
Jonańce^g, JP Bortkiewicza, na wschód letni, mile 2 wielkie^h.
Jukiszki, JP Chaleckiegoⁱ, pod wschodem letnim, 1 ½ mili wielkiej.
Jacuny, JWXCia Zienkowicza Sufragana Wileńskiego, na wschód zimowy, ½ mili wielkiej^j.
Jodeliszki, zaścianek tamże i karczma JWJP Tyszkiewiczowej, pod wschodem zimowym, mila 1 wielka.
[k.50v]
Jukiszki, JmP Manczycow, na wschód letni, mile 2 mierne^k.
Janczuny, JWXCia Zienkowicza, na wschód zimowy, ½ mili wielkiej^l.
Jasiuny, JP Chaleckiego, na wschód letni, mila 1 wielka.
Jurszany, JWJP Platera, na północ, mile 2 wielkie.
Kunigiszki^m, wieś plebanii święciańskiej, pod zachodem zimowym, mila 1 mierna.
Klukiszki, JWJXCia Zienkowicza, na samo południe, o kilkaset krokówⁿ.
Kochanówka, folwark do kościoła święciańskiego należący, na wschód letni, ½ mili.
Konciarzyn^a, do plebanii święciańskiej należący, na wschód letni, mile 2 wielkie.
Konciarzyn, także JWJP Tyszkiewiczowej, tamże.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Dziawkszty zapisana do benedyktynek wileńskich.

^b Aleksander Szymkowicz, łowczyc latyczewski.

^c Girdziuliszki, położone są na wschód od Święcian.

^d Maciej Kamieniecki, *Uruski* t, VI s. 167. Powiat starodubowski od 1686 r. przeszedł o Rosji a szlachta polska otrzymała dobra w woj. trockim za utracone ziemie. Może w tym przypadku chodzi o Józefa Antoniego Kamienieckiego Małyszewicza, starostę żyrwińskiego, który pełnił funkcję łowczego upickiego (1762-73). *Spisy*, t. II, s. 474. W *Kalendarzu Wileńskim* za 1771, 1780 i 1784 jako strażnik starodubowski widnieje Antoni Sawicki.

^e Gasparyszki

^f Nikt o tym nazwisku nie pełnił funkcji stolnika parnawskiego. Żaden z Bukowskich nie występuje w spisach urzędników inflanckich.

^g Janiańce [?].

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana do Wawrzeckiego *a.n.* wojskiego brasławskiego.

ⁱ Stanisław Chalecki, sędzia grodzki wileński (1771-75/78). W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* nazwą Jukiszki określano również dwór Stanisławów.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* przypisane do Kapituły Wileńskiej.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* przypisane dla Chaleckiego *a.n.* sędziego grodzkiego wileńskiego.

^l W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś należy do Kapituły Wileńskiej.

^m Nazwa wsi pochodzi najprawdopodobniej od litewskiego wyrazu *kunigas* (ksiądz).

ⁿ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* przypisane do Kapituły Wileńskiej.

Kaptaruny, JWXcia Zienkowicza, na wschodzie zimowym, mila 1 wielka^b.

Kozły, JP Kamienieckiego, na samo południe, mila 1 mierna.

Krawczuny, JP Chaleckiego pod wschodem letnim, 1 ½ mili wielkiej.

Kaczaniszki, do Altaryi święciańskiej należąca, na północ, mile 2 wielkie.

Kraszonka^c, wieś, tamże i karczma JP Grochowskiego, na wschód letni, mila 1 mierna.

Kraszona, dwór JP Grochowskiego, na wschód letni, mila 1 wielka^d.

Kulniszki, należące do Altaryi święciańskiej, między północą i wschodem letnim, ½ mili wielkiej.

Komorow, dwór JP Bortkiewicza, pod wschodem letnim, mile 2 wielkie.

Kirkucie, JP Bortkiewicza, na wschód letni, mile 2 mierne^e.

Kucie, zaścianek Altaryi święciańskiej, między zachodem i północą, mila 1 mierna.

Lubciszki, JP Błażejewicza^f, na północ, mile 2 wielkie.

Łabince, wioska i o kroków 100 tamże folwark JP Plinkowskiego^g, między południem i wschodem zimowym, mila 1 mierna.

Łosie, JWXcia Zienkowicza, na południe, mila 1 wielka.

Munczele^h, JP Bukowskiego, między północą i wschodem letnim, mile 2 wielkie.

Mierkwianyⁱ, JPP Jesmonta^j i Rawy^k, na północ, mile 2 wielkie.

Misiuny, JP Szymkowicza^a, na północ, mila 1.

^a Konciarzyno.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* do Kapituły Wileńskiej.

^c Kraszona.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór i wieś Kraszona zapisane dla Czechowicza [Ignacego], skarbnika oszmiańskiego.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należy do Wawrzeckiego *a.n.*, wojskiego brasławskiego.

^f W tym okresie żyli trzej bracia Błażejewiczowie: Tomasz, Krzysztof, Ignacy:- wnukowie Macieja:, dziedzica Lubciszek w 1697 r. *Boniecki*.

^g Być chodzi o Ignacego Płaskowskiego (Plonskowskiego), strukczaszego kowieńskiego, rzekomego podczaszego kowieńskiego i rzekomego stolnika kowieńskiego. *Spisy* t. II.

^h Monczele.

ⁱ W spisie parafian par. święciańskiej z 1841 r. występuje folwark Mirkmiany.

^j Eysmonta [?]. W spisie parafian z 1841 r. [BARIS] występuje Tadeusz Eysmont lat 71 zamieszkujący folwark Mierkmiany. W 1784 r. w powiecie grodzieńskim żyli następujący przedstawiciele rodziny Eysmontów h. Korab: Andrzej Eysmont, stolnikowicz (?) grodzieński, Krzysztof Eysmont, komornik grodzieński. W spisach urzędników (*Spisy*, t. II) możemy znaleźć przedstawicieli innych odnóg rodziny Eysmontów: Aleksandra Michała Eysymonta, sędziego ziemskiego i stolnika grodzieńskiego, Andrzeja Stanisława Eysymonta, skarbnika i horodniczego grodzieńskiego, Franciszka Eysymonta, strażnika grodzieńskiego, Krzysztofa Eysymonta, mostowniczego grodzieńskiego, Macieja Tadeusza Eysymonta, strukczaszego grodzieńskiego.

A może chodziło o Jesmana [?]. Jan Jeśman był miecznikiem brasławskim w 1765 r. *Spisy*, t. I. W 1765 r. żył Maciej Jeśman, podczaszy upicki a w 1789 r. Maciej Jeśman, podczaszy upicki, *Spisy*, t. II, s. 465. Józef Jeśman był wojskim parnawskim (1766-89), *Urzednicy inflancy*.

^k W spisie parafian z 1841 r. [BARIS] występuje Konstancy Rawa lat 20 oraz jego matka Anastazja lat 56.

Mile, dwór JWXCia Zienkowicza Sufragana Wileńskiego, na południe, ½ mili miernej.

Masliszki, JPP Błażejewiczów, na północ, mila 1 mierna.

Misiuwiany, JWXCia Zienkowicza, między południem i wschodem zimowym, mili 1 ½.

Munkuszki, JP Czechowicza^b, na zachodzie letnim, mila 1 wielka.

Madziuny, wioska tamże i karczma JP Zabłockiego^c, na zachód zimowy, ½ mili wielkiej.

Mielniki, JP Piotrowicza^d, na północ, mile 2 wielkie.

Matuki, JP Szymkowicza, między północą i wschodem letnim, mila 1 mierna.

Maciuny, JP Bortkiewicza, na wschód letni, mile 2 wielkie^e.

Meszty,^f JP Śmigielskiego, między północą i wschodem letnim, mile 2 wielkie.

Majszymar Górny i Dolny, JWJP Tyszkiewiczowej, na wschód letni, mile 2 wielkie.

Nowosiel^g, do Altaryi święciańskiej należący na wschód letni, ½ mili wielkiej.

Naliwajki, do Altaryi święciańskiej należące, na północ, mile 2 mierne.

Niewierście, JP Bortkiewicza, na wschód letni, 1 ½ mili wielkiej^h.

Owczyny, karczma i wioska JP Szymkowicza, na północ, mila 1 wielka.

Paszpany, JP Czechowicza, na zachód letni, mila 1 wielkaⁱ.

Papiszki^j, Altaryi święciańskiej, na północ, mili 1 ½ wielkiej.

[k.51]

Purwiany^k, należące do plebanii niemenczynskiej^l, na wschód letni, mile 2 wielkie.

Pogirejki, JWXCia Zienkowicza, na południe, 1 ½ mili wielkiej.

^a W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Szymkowicza *a.n.* łowczyca latyczowskiego.

^b Filip Ignacy Lachowicki Czechowicz, starosta niegrodowy russelski.

^c Starostwo niegrodowe madziuńskie w 1766 r. należało do Michała Massalskiego i było w dzierżawie Kazimierza Zabłockiego. *SGKP* t.5, s.892.

^d Jan Piotrowicz, skarbnik smoleński. *Uruski*, t. XIV, s. 28 W spisach urzędników smoleńskich podany jako skarbnik (?) smoleński *Spisy*, t. IV, s. 182.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Maciuki należąca do Wawrzeckiego *a.n.* wojskiego brasławskiego.

^f Maszle. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Meszle.

^g Nowosiele. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje Wieś Nowa.

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należy do Wawrzeckiego *a.n.*, wojskiego brasławskiego.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś należy do benedyktynek wileńskich.

^j Papiszki.

^k W spisie parafian parafii święciańskiej z 1841 r. [BARIS] zapisane jako wieś.

^l Parafia Niemenczyn wchodziła w skład dekanatu wileńskiego.

Ruszeliszki^a, JP Czechowicza, między zachodem letnim i północą, 1 ½ mili wielkiej.

Rynkiany^b, JWXCia Zienkowicza, między południem i wschodem zimowym, mile 2.

Rogowszczyzna, JP Czechowicza, pod zachodem zimowym, ½ mili^c.

Rawiszki^d, JWJP Tyszkiewiczowej, pod zachodem zimowym, mila 1 mała.

Raksztele, JP Piotrowicza, na północ, mili 1 ½.

Szutany, dwór i wioska o kroków 100 JP Szymkowicza^e, między wschodem i północą, mila 1 wielka.

Szeraki^f, JP Piotrowicza, na północ, mile 2 wielkie.

Staniuny JP Bukowskiego między północą i wschodem letnim mile 2 wielkie.

Staszki, JP Bortkiewicza, na wschód zimowy, mile 2 mierne^g.

Szczepukiany^h, JWXCia Zienkowicza, między południem i wschodem zimowym, 1 ½ mili.

Szwinta, dwór JP Szymkowiczaⁱ, na północ, mila 1 wielka.

Święcianka, dwór JP Czechowicza, na zachód zimowy, mila 1 mała^j.

Stanisławów^k, dwór JP Chaleckiego, pod samym wschodem, mila 1 wielka.

Swinciany^l, miasteczko Żydami osadzone JWJP Tyszkiewiczowej razem i dwór ciwuństwa wileńskiego; oraz Juryzdyka Pleban[ska]. i Altaryjka pod kościołem.

Szyłejkiszki, folwark JWJP Platera, na północ, mile 2 wielkie.

Szylince^m, JP Chaleckiego, na wschód letni, mila 1.

Stugle, JP Grochowskiego, między wschodem a północą, mila 1ⁿ.

^a Rusaliszki, położone są na północ od Święcian. Należały do Filipa Ignacego Czechowicza, starosty russelskiego, właściciela dworu Świncianki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako Russaliszki.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Rymkiany.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należy do benedyktynek wileńskich.

^d W spisie parafian parafii święciańskiej z 1841 r. [BARIS] zapisane jako zaścianek.

^e Szymkowicz *a.n.*, chorąży petyhorski.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*: Szyraki.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należą do Wawrzeckiego *a.n.*, wojskiego brasławskiego.

^h Czepukiany.

ⁱ Kurczewski podaje, że właścicielem Szwinty był Wincenty Szymkowicz, „łowcz. latyczewski”. *Biskupstwo wileńskie*, s. 491.

^j Na zachód letni. Na *Mapach Wileńszczyzny* w pobliżu dworu usytuowane są osady Antonopol i Czechowszczyzna.

^k Stanisławowo. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje pod nazwą Stanisławów v. Jukiszki. Nazwa pochodzi od imienia właściciela – Stanisława Chaleckiego.

^l Święciany.

^m Szyliny.

ⁿ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś należy do pana [Ignacego] Czechowicza *a.n.*, skarbnika oszmiańskiego.

Sakaliszki^a, JP Bortkiewicza, na wschód letni, mile 2 wielkie^b.
Samoduryszki, JP Kamienieckiego, między wschodem zimowym a południem, 1 mila wielka.
Sałały^c, JP Bukowskiego, między północą a wschodem letnim, mile 2 wielkie^d.
Szukiańce, JP Bortkiewicza, pod samym wschodem letnim, 1 ½ mili.
Szwalkuniszki^e, J.O.Xcia Radziwiła, pod wschodem letnim, mila 1.
Secik, zaścianek należący do kościoła święciańskiego, pod wschodem letnim, ½ mili.
Trabucie^f, JP Grotuza na północ, ½ mili miernej.
Traczuny^g, J.O.Xcia Radziwiła między południem i wschodem zimowym, 1 mila wielka.
Teberyszki^h, JP Chaleckiego, pod samym wschodem letnim, 1 ½ mili wielkiej.
Udryszyki, JWJXcia Zienkowicza, na południe, ¼ mili.
Wojszkuny, JWJP Tyszkiewiczowej, na zachodzie zimowym, ½ mili.
Wielka Wieś, JP Piotrowicza, na północ, mile 2 wielkie.
Wieliczki, należące do Altaryi święciańskiej, na wschód letni mila 1 mierna.
Wejkucie, JP Szymkowiczaⁱ, między północą i wschodem letnim, mila 1 wielka.
Werekale, JP Grotuza, pod zachodem letnim, mila 1 mała.
Wincele, folwark JP Szymkowicza, na północ, mili 1 ½.
Zabłociszki, dwór JP Piotrowicza, na północ, mile 2 wielkie.
Zadworniki, JWJP Tyszkiewiczowej, pod północ, ¼ mili.
Żusiny, JWJXcia Zienkowicza, na południe, mila 1 wielka.^j
Zaścianek Nowa Osada^a do kościoła święciańskiego należący na wschód letni, ½ mili.
Zaścianek Bohdziuniszki WWPP Benedyktynek wileńskich między północą i wschodem ½ mili.
Zaścianek Czerwone Pole, JP Szymkowicza, na północ, mila 1.

^a Sokoliszki.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek Sakaliszki należy do Wawrzeckiego *a.n.*, wojskiego brasławskiego.

^c Salełka [?].

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* do Bukowskiego *a.n.* należy wieś Satele.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Szwalkuniszki należący do [Karola] Radziwiła.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Drabucie należąca do [Ignacego] Grotuza.

^g Traczuny położone są na zachód letni.

^h Faberyszki [?].

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Szymkowicza *a.n.*, łowczyca łatyczewskiego.

^j na wschód.

Zaścianek Dworzyszczce, do kościoła święciańskiego należący, na wschód letni, ½ mili^b.

Zaścianek Miksztow, JP Piotrowicza na północ, mili 1 ½.

Zaścianek Trepiki i karczemka JWJP Platera, na północ, 1 ½ mili.

Żałoby, JWJP Platera, między zachodem a północą, ½ mili miernej.

[51v]

2do Od kościoła tego parafialnego, kościoły sąsiedzkie są następujące.

1mo Poszumień, kościół teraz parafialny Ich. xx. Karmelitów bosych, w tymże powiecie^c i dekanacie, w dobrach JP Dowgiałły, na zachód letni, mile 2 małe.

2do Daugieliszki, kościół parafialny w tymże powiecie^d i dekanacie brasławskim, w dobrach JWJP Platera na północ odległości 4 mile wielkie.

3tio Melegiany, kościół parafialny w dekanacie i powiecie brasławskim^e, w dobrach JP Kublickiego, pod wschodem letnim, odległości od kościoła święciańskiego mile 3 wielkie.

4to Hoduciszki, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim i dekanacie brasławskim w dobrach Illustrissimi Capituli Vilmensis^f, na wschód zimowy, odległe mil 5 miernych.

Łyntupy, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim^g, w dobrach JWJP Hylzenowej na wschód zimowy mile 2 [?].

5to Strunojcie, kościół parafialny w tymże powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim w dobrach JP Hrebnickiej na zachód zimowy, mila 1 mierna.^h

6to Raczkowszczyzna, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim, w dekanacie brasławskim, w dobrach JP Czechowicza na zachód zimowy, mile 2 mierne.

3tio Miasta sądowe znaczniejsze i przyległe kościołowi święciańskiemu:

Postawy, na wschód, mil 7 wielkich.

Wilno, miasto stołeczne między południem i zachodem zimowym, mil 12 wielkich.

4to Ze Święcian do Postaw, kamienista, błotnista a najbardziej korzenista droga. Do Wilna zaś górzysta, korzenista a najbardziej piaszczysta.

^a Nówka [?].

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Stary Folwark w tej odległości.

^c Parafia Poszumień położona była na terenie powiatu oszmiańskiego.

^d Parafia Daugieliszki położona była na terenie powiatu oszmiańskiego.

^e Parafia Melegiany położona była na terenie powiatu oszmiańskiego.

^f Prześwietnej Kapituły Wileńskiej.

^g Parafia Łyntupy należała do dekanatu świrskiego.

^h Na południe.

5to Jezioro Białojcis długości około 36 sznurów geometrycznych, szerokości około 300 kroków na wschód zimowy, ½ mili miernej.

Jezioro Belis^a długości około kroków 300, szerokości na kroków 200, na wschód zimowy.

Jezioro Secik szerokie na kroków 100, długi na kroków 200, na wschód zimowy odległe mili ½.^b

Jezioro Purwiany sznurów geometrycznych najmniej 90 szerokości, długości 80, na wschód letni odległe mile 2 wielkie.

Jezioro Mierkmiany^c szerokie na kroków 200, długie na kroków 300, na wschód letni odległe mile 2 wielkie.

Jezioro Beżuwis^d długie na kroków 100, szerokie na kroków 80, na północ, ½ mili wielkiej.

Jezioro Mergazerys^e długie na kroków 100, szerokie na kroków 80, na północ mile 2 wielkie.

Jezioro Pomerajcis całe małe, na zachód zimowy, o kilkaset kroków.

Jezioro Samanis^f szerokie na kroków 200, długie na kroków 300, na północ mile 2 wielkie.

Jeziora Delinis, Mierkmiarwycie, Berżynis, szczupłe są wszystkie, na północ mile 2 wielkie.

Jezioro Ciejkinie szerokie na sznurów geometrycznych 15, długie sznurów 18, na północ mile 2.

Jezioro Hajduki^g szerokie na sznurów geometrycznych 20, długie sznurów 30, na północ 1 ½ mili.

Jezioro Jodzini^h szerokie na sznurów 15, długie 20, na północ, mile 2 wielkie.

Jezioro Rakszteleⁱ szerokie sznurów, około 12, długie około 18. Na północ mile 2 mierne.

Jezioro Miszkinie^a szerokie sznurów około 20, długie około 25. Na północ mile 2 mierne.

^a Jez. Bele położone jest na wschód letni.

^b Wschód letni.

^c Jez. Merkmiany.

^d Jez. Brzozówka [?]

^e Jez. Mergazerys.

^f Jez. Szaminie.

^g Jez. Ilgis.

^h Jez. Jodzino.

ⁱ Jez. Szwinta (Raksztele).

Jezioro Mażujtis długie na kroków 200, szerokie na kroków 190. Na południe mila 1 wielka.

Jezioro Musztys długie na kroków 300, szerokie na kroków 200. Na południe mila 1 i $\frac{1}{4}$.

Jezioro Mila długie na kroków 400, szerokie na kroków 200. Na południe mila mała 1.

Jezioro Ubla długie na kroków 200, szerokie na kroków 150. Na południe mili 1 $\frac{1}{2}$ wielkiej.

Jezioro Hubla długie na kroków 100, szerokie ma kroków 80. Na południe odległe mila 1 i $\frac{1}{4}$.

[k.52]

Młyn JWJP Hylzenowej na rzece Perszuskzta, wynikający z krynicy, między zachodem zimowym i południem, mila 1 wielka.

Młyn JP Piotrowicza na rzece wypływającej z jezior, na północ mile 2 wielkie.

Błot znacznych nie ma w parafii święciańskiej.

6to Lasu jest z każdej strony w parafii, zdanego do budowli, między którym już grunta wyrobione, prócz na wschód letni, las ciemny, dęby, jodła, osina, i nieco brzozy.

7mi Staw przy młynie Perszuskzta i przy młynie wyżej wyrażonego JP Piotrowicza oraz przy młynie staw znaczny Kirkucie zwanym JP Bortkiewicza, o mile 2 odległy.

8vo Drogi partykularne w tej parafii i trakty publiczne, podług miary mil następnie opisują się.

1mo Droga do Perszuskzty oraz i trakt wileński publiczny, począwszy od kościoła parafialnego między południem i zachodem zimowym, polem otwartym, gdzie po lewej stronie wioska Bubele i folwark Cyrkliszki^b JWJP Hylzenowej, dalej polem pojechawszy wioska Madziuny po prawej stronie jadąc do Bołduniszek stamtąd do karczmy Perszuskzty i tu się kończy parafia święciańska.

2do Droga oraz i trakt publiczny ryski na zachód letni polem i las miejscami pomniejszy, gdzie pojechawszy o $\frac{1}{2}$ mili po prawej stronie widać dwór JP Czechowicza^c, a na samym gościńcu tamże karczma Hożyna^d, stąd pojechawszy przez las pomierny a polem i płaszczyną aż do karczmy w prawą stronę wieś mijając Jodziszlańce zwanej, i tu się kończy parafia święciańska.

^a Jez. Miszkiniś

^b Cerkliszki.

^c Grygałuny.

^d Ożynie.

3to Droga partykularna na północ do Daugieliszek, mało co lasu jest, piaszczysta, kamienista, górzysta, ze Świącian samych wyjechawszy dwór święciański zostaje się po prawej stronie prosto przez Zadworniki wioskę, stąd ½ mili wielkiej Czerwone Pole zaścianek po lewej stronie pominąwszy o ½ mili wioskę Bojary także po lewej stronie zostawić aż do Popiszek o kilkaset kroków, gdzie znowu po lewej stronie niedaleko widać folwark Wincele, stąd z góry zjechawszy o ¼ mili po lewej stronie widać wieś nazwaną Wielka, i przez pole przejechawszy dwór Zabłociszki, i tu się kończy parafia święciańska.

4to Droga ze Świącian do Mielegian na wschód letni przez pole o kilkaset kroków karczma Ligumy, pojechawszy stąd przez las, Antokel, gdzie blisko folwark Kochanówka po prawej stronie, dalej o ¼ mili wielkiej po lewej stronie zostawiając Nowosiel, aż do Kraszony karczmy, dalej ujechawszy po lewej stronie dwór Kraszona oraz w tejże stronie i drugi dwór Stanisławow^a, i na tymże polu karczma Girłukle, tę pominąwszy o ¼ mili ujechawszy widać wioska Staniuny po lewej stronie aż do Konciarzyna, gdzie droga górzysta, kamienista, błotnista i w Konciarzynie kończy się parafia święciańska.

5to Droga partykularna do Łyntup między wschodem zimowym i południem lasem, pobocznie są i grunta wyrobione, pojechawszy 1 milę wielką idzie droga krzyżowa przechodząca od północy na południe, droga piaszczysta, najwięcej korzenista i tam się kończy parafia święciańska.

Parafia święciańska nie ma przyległych granic żadnego ani powiatu, ani województwa, ale całe w powiecie oszmiańskim jest położona.

Takowe opisanie parafii święciańskiej własną ręką stwierdzam.

x. Antoni Górski

p[roboszcz] altaryi święciańskiej

^a Stanisławowo.

27. Tauroginie

CAH Wilno, F. S.A., 19.252, k.445-464 (kopia).
[k.445]

Parafia taurogińska

1mo. Kościół parafialny^a w miasteczku Tauroginiach, w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach biskupstwa wileńskiego. Wioski i miejsca do tej parafii należące, są w tymże powiecie i dekanacie, prócz kilku w powiecie wiłomierskim, według porządku alfabety ułożone:

Antylgie^b, wieś księcia pasterza, do klucza taurogińskiego, między północą i letnim wschodem, o mile 2 małe.

Antebałty^c, tegoż klucza, tamże, mile 2 małe odległości.

Auksztakapie, zaścianek tegoż klucza, na zachodzie letnim, ½ mili miernej.

Ażuejksztabalis, zaścianek tegoż klucza, między północą a wschodem letnim, 1 ½ mili.

Awiżeniszki, zaścianek tegoż klucza, na zachodzie zimowym, ¼ mili.

Akmeniszki, zaścianek tegoż klucza, między letnim [k.446] i zimowym zachodem, ¼ mili.

Akmieniszki, zaścianek drugi folwarku Kiemiesza księdza kustosa wileńskiego^d, na wschodzie zimowym 1 mila, w powiecie wiłkomierskim.

Bolcie, folwark i wieś tegoż imienia, w tymże kluczu, w dożywotniej posesyi JP Dydyńskiego^e, między północą i wschodem letnim, 1 ½ mili.

Brynkliszki^f, folwark i wieś tegoż imienia, w tymże kluczu, w dożywotniej posesyi Panów Jankowiczów^g, między północą i wschodem letnim, mil 2 miernych.

Bernatyszki, zaścianek tegoż klucza, przed południem, 1 mila.

^a Kościół pw. św. Jerzego Męczennika, zbudowany w 1738 r.

^b Untylga (Untilga).

^c Antabałta.

^d Józef Kossakowski ks., biskup inflancki, kustosz Kapituły Wileńskiej).

^e Być może chodzi o Dydyńskiego *a.n.*, stolnika mściławskiego w którego dobrach Poszyrwinty (pow. trocki) istniała kaplica postawiona w 1782 r. (zob. J. Kurczewski, *Biskupstwo wileńskie* s. 476). Kalendarz Wileński za 1780 r. wymienia Józefa Dydyńskiego, stolnika mściławskiego.

^f Brenkliszki. W *Summariuszu 1789* pod nazwą Binkliszki. Z nich intratę opłacał Jan Jakimowicz, cześnik podlaski. CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 43, k.11. W spisach urzędników podlaskich nie ma żadnego przedstawiciela rodziny Jakimowiczów wśród cześników podlaskich.

^g W *Taryfie dymów 1775* podymne z Brynkliszek opłacał Benedykt Jakimowicz. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* jako właściciele folwarku i wsi Brynkliszki wymienieni są bracia: Benedykt i Jan Jakimowiczowie.

Downary^a, wieś tegoż klucza, na wschodzie letnim, 1 ½ mili.
Drabiszki, zaścianek tegoż klucza, między wschodem letnim i zimowym, ½ mili.^b
Dyrniszki, zaścianek Custodii Vilnensis^c, na południu, 1 ½ mili.
Dobuła^d, zaścianek folwarku Bolcie JP Dydyńskiego, między północą i wschodem letnim, 1 mila wielka.
Gajdzie^e, wieś klucza taurogińskiego, między północą a wschodem [k.447] letnim, 1 ½ mili wielkiej.
Gutele^f, wieś tegoż klucza, między północą i wschodem letnim, mile 2 wielkie.
Galiniszki, zaścianek tegoż klucza, między północą a wschodem letnim, mile 2.
Gajdele, wioska w tenucie dożywotnim JP Ulińskiego, przed południem, ¾ mili.
Giegużyszki, zaścianek tegoż, tamże, w tejże odległości.
Gajwienie^g, wieś Kustodii Wileńskiej w powiecie wilkomierskim na wschodzie zimowym, 1 mila wielka.
Grasze^h, wioska plebanii taurogińskiej przed południem, ½ mili.
Juchniany, wieś klucza taurogińskiego między północą a wschodem letnim, mile 2 wielkie.
Jawniszki, wieś tegoż klucza, na zachodzie zimowym, ½ mili miernej.
Jewajszyszkiⁱ, zaścianek klucza taurogińskiego, między północą a wschodem letnim, 1 ½ mili.
Inkarty, zaścianek folwarku Policiszek, klucza taurogińskiego w dzierżawie JP Oganowskiego^j na zachodzie letnim, ½ mili.

^a Dawnara.

^b Drabiszki położone są ok. 1 ½ mili na południe.

^c Kustodii [Kapituły] Wileńskiej.

^d Dabule.

^e Gajdze (Gajdzie).

^f Gatele (Gateliai).

^g Gajweny (Gajwienie).

^h W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Grasze alias Kliszce.

ⁱ Być może chodzi o miejscowość Niewajkiszki, położoną w podobnej odległości na północny-wschód od Taurogiń.

^j Najprawdopodobniej Oganowski *a.n.*, syn Benedykta Oganowskiego (Ogonowskiego) koniuszego wileńskiego w l. 1774-1781. *Uruski*. Po 1782 r. Benedykt Oganowski został duchownym. Burzliwą charakterystykę B. Oganowskiego przed wstąpieniem do stanu duchownego opisują współcześni: ks. Bagiński wspominał, że Benedykt Oganowski, wyrokiem sądu za wybryki złodziejskie został skazany na dożywocie w klasztorze xx. Kartuzów. *Rękopism x. Bagińskiego Dominikana Prowincji Litewskiej (1747-1784)*, Wilno 1854, s. 111. Nieco szerzej przedstawia jego historię ks. Franciszek Karpiński w swoich pamiętnikach: „[książe Czartoryski, wojewódzic ruski] wślwił się więciem areoszt księdza złozyńcę Ogonowskiego. Był ten zbrodniarz urzędnikiem województwa wileńskiego, koniuszym, miał żonę i dzieci, po której śmierci, bardziej się jeszcze wylał na kryminały, kradł, rozbijał, oszukiwał, aż wreszcie do sądów szlacheckich pozwany, na śmierć przez kata osądzonym został. – Uciekł z więzienia kilką dniami przed exekucją, za biskupa wileńskiego wdaniem się przez biskupa żmudzkiego na księdza w

Indubakie^a, wieś Kustodii Wileńskiej, w powiecie wiłkomirskim, przed południem, o 1 milę wielką.

[k.448]

Kalwie, wieś klucza taurogińskiego, na północ, mila.

Kubile, wieś klucza taurogińskiego, z północy na wschód, mile 2.

Klikie^b, wieś folwarku Policiszek, w dzierżawie JP Ogonowskiego, na zachodzie letnim, $\frac{3}{4}$ mili.

Kabaryszki, zaścianek klucza taurogińskiego, między wschodem letnim i zimowym, $\frac{3}{4}$ mili.

Koteliszki, zaścianek w tenucie JP Pruszaka^c, na północ, $\frac{1}{2}$ mili.

Kabaryszki, zaścianek drugi folwarku Bolciów w tenucie dożywotniej JP Dydyńskiego, między północą a wschodem letnim, $\frac{3}{4}$ mili.

Kiemiesz, folwark Kustodii Wileńskiej w powiecie wiłkomirskim, przed południem, 1 mila wielka.

Kozakiszkki, zaścianek w tenucie JP Ulińskiego, na południe, mila wielka.

Katyniszki^d, zaścianek Kustodii Wileńskiej w powiecie wiłkomirskim, przed południem, $\frac{1}{2}$ mili.

Kapustynie^e, zaścianek plebański, przed wschodem zimowym, $\frac{1}{2}$ mili.

Linki, wieś folwarku Worli, w tenucie dożywotniej JP Kononowicza^f, na zachodzie zimowym $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Lisowszczyzna, wieś tegoż folwarku i pana, między [k.449] południem a zachodem zimowym, $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

kilku dniach poświęconym został, bez żadnych poprzedzonych zwyczajnych do stanu tego przygotowań. Zdało się Ogonowskiemu, że jako kapłan, wolnym już będzie od miecza katowskiego, na który był dekretowanym, ale książe na kadencji wileńskiej złoczyńcę łapać kazał, i dowiedziawszy się, że w Wilnie na Antokolu u Trynitarzów skrycie siedzi, klasztor kilkuset żołnierzom opasać kazał, nikogo nie wypuszczając, że wreszcie Ogonowski tamże dostany, pod areszt do pałacu księcia sprowadzony był (...)", *Pamiętniki Franciszka Karpińskiego z rękopismu wydał J. Moraczewski*, Poznań 1844, s. 97-99.

^a Indubaki.

^b Kliki.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek przypisany dla Karola Pruszaka. Pruszek podpisał się pod „kredensem” dla Ignacego Burzyńskiego. W wydarzeniach z okresu powstania kościuszkowskiego jest wymieniany Hipolit Pruszek, *Hedemann*.

^d Kateniszki położone są ok. 1 mili wielkiej na południe.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Berżatyltis vel Kapustynie. Na *Mapach Wileńszczyzny* w podanej odległości znajduje się miejscowość Bierżatylce.

^f W 1765 r. biskup Ignacy Massalski wydał przywilej na folwark Worle alias Worliszki na Bogusława i Agatę Kononowiczów. IAM, s. 172. W 1775 r. podymne z Worliszek opłacał Konstanty Kononowicz, skarbnik czernichowski, *Taryfa 1775*. W 1784 r. żył Samuel Teodor Siemionowicz Kononowicz, skarbnik brasławski, wymieniany przez Bonieckiego i występujący w spisach urzędników. Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark Worliszki i wieś Linki znajdowały się w dożywociu pani Sawickiej *a.n.*, małżonki komornika wileńskiego.

Łukaszuny, wieś folwarku Bolciów, w dożywociu JP Dydyńskiego, między północą a wschodem letnim, 1 ½ mili.

Lumpiszki^a, zaścianek klucza taurogińskiego na wschodzie letnim, 1 ½ mili.

Mustejkie^b, wieś tegoż klucza, na północ, ½ mili.

Mińcza, gdzie tartak taurogiński i młyn, na wschodzie letnim, mile 2.

Minczakumpis,^c zaścianek klucza taurogińskiego, między północą i wschodem letnim, mile 2 wielkie.

Miszkiniszki, zaścianek tegoż klucza, między północą i wschodem letnim, ¾ mili.^d

Morgowanie, zaścianek tegoż klucza, na południe, ½ mili małej.

Małduciszki, folwark w tenucie dożywotniej JP Ulińskiego^e, przed południem 1 mila.

Małduciszki, zaścianek tegoż, w tymże położeniu, 1 mila wielka.

Nieczany, wieś klucza taurogińskiego, między północą i wschodem letnim, mile 2 wielkie.

Narutyszki, zaścianek klucza taurogińskiego, między północą a wschodem letnim, mile 2.

[k.450]

Nieczaniszki, zaścianek tegoż klucza, na zachodzie letnim, ½ mili.

Nieczaniszki, zaścianek drugi, niedaleko pierwszego.

Pilkiany^f, wieś tegoż klucza, między północą a wschodem letnim, ½ mili.

Pomińcze^g, zaścianek tegoż klucza, tamże, o mil 2.

Pożeżulnis, zaścianek tegoż klucza, na wschód letni, 1 ½ mili.

Pietkuniszki^h, zaścianek tegoż klucza, na wschód zimowy, 1 ½ mili.

Policiszki, folwark do Taurogin należący, w dzierżawie JP Oganowskiegoⁱ, na zachodzie letnim, ½ mili małej.

Pupaliszki, zaścianek tegoż folwarku, między zachodem letni i zimowym, ½ mili.

^a Na *Mapach Wileńszczyzny* w podanej odległości zaznaczone są dwie miejscowości: Luniszki i Liminiszki.

^b Mustejki.

^c Minczekuszpy.

^d Zaścianek Miszkiniszki jest położony za osadą Mińcza, ok. 2 mile od miasteczka Tauroginie.

^e Józef Uliński, cześnik Księstwa Żmudzkiego, *Wizytacja dekanatu brastawskiego 1782-1783*.

^f Pilkałnie (Pilkiany).

^g Pomińcza.

^h Petkuniszki.

ⁱ Najprawdopodobniej chodzi o Oganowskiego *a.n.*, syna Benedykta Oganowskiego, koniuszego wileńskiego.

Pejkiszki, folwark i wieś tamże tegoż imienia, w tymże kluczu w tenucie dożywotniej JP Giecewicza^a, między północą i wschodem letnim, 1 mila.

Papircie, wieś w tenucie JP Kononowicza, na południe, $\frac{3}{4}$ mili^b.

Podworyszki, wioska plebańska, między wschodem letnim i zimowym, $\frac{1}{2}$ mili.

Rukszany^c, wieś klucza taurogińskiego, na północ, 1 mila wielka.

[k.451]

Rajstynie, wioska tegoż klucza, na zachodzie zimowym, $\frac{1}{2}$ mili.

Rukszeliszki^d, zaścianek tegoż klucza, między północą a wschodem letnim, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Rauksztkiszkki, tegoż klucza zaścianek, między północą i wschodem letnim, mila mała.

Ruzgiszki, folwarku Policiszek wioska, na północ, 1 mila wielka.

Ryliszki, wioska w tenucie dożywotniej JP Kononowicza, między południem i zachodem zimowym, $\frac{1}{2}$ mili wielkiej.

Syrwidzie^e, wieś klucza taurogińskiego, między północą a wschodem letnim, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

Stapszany, wieś tegoż klucza, na wschód letni, 1 mila.

Szejmoty, wieś tegoż klucza, tamże, mila 1.

Stugle, wieś tegoż klucza, między północą i wschodem letnim, 1 mila mała.

Stucie, wieś tegoż klucza, na wschód letni, $\frac{1}{2}$ mili.

Strypejkie^f, wieś kukuciska księcia pasterza, na wschód zimowy, 1 $\frac{1}{2}$ mili.

[k.452]

Strakinie^g, wieś kukuciska tegoż księcia, w tymże położeniu i odległości.

Sały, wieś klucza taurogińskiego, między wschodem letnim i zimowym, 1 mila.

Szymkuny, wieś tegoż klucza, niżej wschodu letniego, $\frac{1}{2}$ mili.

Szarejkiszki, zaścianek tegoż klucza, między północą a wschodem letnim, mile 2 wielkie.

^a Najprawdopodobniej chodzi o Antoniego Giecewicza, rotmistrza województwa wileńskiego, miecznika wileńskiego.

^b Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś znajdowała się w tenucie pani Sawickiej *a.n.*, komornikowej województwa wileńskiego.

^c W *Wizytacji* także Rukszany. Może chodzi o miejscowość Urksany zaznaczoną na *Mapach Wileńszczyzny* w podobnej odległości?

^d Ruksztaliszki.

^e Serwidzie (Sirwydziai).

^f Strypejki.

^g Strakiny (Strakinie).

Skejstute, zaścianek tegoż klucza, na południe, ½ mili.

Szadujkie, wieś folwarku taurogińskiego Policiszek, w dzierżawie JP Oganowskiego, między zachodem letnim i zimowym, mila mierna.

Swiliszki, zaścianek folwarku Bolciow JP Dydyńskiego, między północą i wschodem, letnim mila 1.

Szarkie^a, wieś folwarku Kiemesz Kustodyi Wileńskiej^b, przed południem, 1 ½ mili.

Tauroginy^c, miasteczko w którym kościół parafialny jest punktem opisaną całej parafii, miasteczko należy do klucza taurogińskiego.

Tauroginy, dwór księcia pasterza, na wyniosłej za jeziorem górze przed południem, przez groblę sypaną krętą od kościoła kroków 430 [?] odległy.

[k.453]

Tauropile^d, folwark plebański z kościołem, gdzie przedtem był parafialny kościół królewskiej fundacji^e, niżej wschodu letniego, o ½ mili.

Wiże, wieś klucza taurogińskiego, pod wschodem letnim, mile 2 wielkie.

Warpiszki, zaścianek klucza taurogińskiego, pod wschodem letnim, mila wielka.

Warniszki, zaścianek tegoż klucza, niżej wschodu, 1 ½ mili.

Wilkiszki, zaścianek tegoż klucza, między północą a wschodem letnim, mila.

Widziuny, wieś policiskiego folwarku, na północ, 1 mila wielka.

Wilkobładziszki^f, folwark i wieś tegoż imienia, w tencucie dożywotniej JP Prusaka, między północą a zachodem letnim, ¾ mili.

Worle^g, folwark w tencucie dożywotniej JP Kononowicza na zachodzie zimowym, ½ mili.

Żiezdrie^h wieś plebańska, pod wschodem zimowym, ½ mili.

2o Od kościoła parafialnego kościoły w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

^a Szarki.

^b Kapituły Wileńskiej.

^c Tauroginie.

^d Tauropol. Na *Mapach Wileńszczyzny* występuje jako Tauropol-Szymkuny.

^e Początkowo parafia miała swoją siedzibę we wsi Tauropol, z której w 1585 r. została przeniesiona do Taurogin, a na miejscu kościoła zbudowano kaplicę, *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 185.

^f Wilkobładziszki.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje folwark Worliszki w dożywociu pani Sawickiej *a.n.* komornikowej wileńskiej. Z Worliszek w 1789 r. intratę opłacał dożywotnik Franciszek Sawicki *Summariusz 1789*.

^h Żezdry.

Łyngmiany, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim [k.454] dekanacie brasławskim, w dobrach ciwuństwa wileńskiego, na wschodzie zimowym, mile 3 mierne.

Łabonary, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim dekanacie brasławskim, w dobrach księcia pasterza wileńskiego na południu, mile 3.

Kukuciszki, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim dekanacie brasławskim, w dobrach tegoż, między południem a wschodem zimowym, 1 ½ mili.

Uciana, kościół parafialny w powiecie wiłkomierskim dekanacie kupiskim, w dobrach JP Strutyńskiego, pod zachodem letnim, mile 2 wielkie.

Daugiele kościół, filia dusiackiego, w powiecie wiłkomierskim, dekanacie kupiskim, w dobrach księcia Radziwiłła z północy ku wschodowi, mile 3 wielkie.

Sołoki, kościół parafialny w powiecie i dekanacie brasławskim, w dobrach księcia pasterza, z północy ku wschodowi letniemu, mile 4 wielkie.

3to Miasta znaczniejsze około tego kościoła są te:

Brasła w miasto sądowe, na wschód letni, przy jeziorze wielkim, o mil 14.

Wilno miasto stołeczne litewskie na południu mil 15.

Wiłkomierz miasto sądowe przy rzece Świętej na zachód mil 10 [?].

[k.455]

4to Droga z Taurogin do Brasławia kamienista, górzysta, twarda miejscami, błotnista i kręta.

Droga z Taurogin do Wilna, kamienista, górzysta, miejscami błotnista, piaszczysta i kręta.

Droga z Taurogin do Wiłkomierza, błotnista, kamienista, górzysta, kręta a blisko miasta piaszczysta.

Z Taurogin do Brasławia letnią drogą godzin 20 jazdy, zimową zaś 14.

Z Taurogin do Wilna letnią porą jazdy z popasem godzin 24, zimową 16.

Z Taurogin do Wiłkomierza letnią porą jazdy godzin z 15, zimową zaś 11 z popasem.

5to Jeziora, błota, stawy i ruczaje.

Jezioro Taurogin^a, niedawno dla ufundowania młyna, groblą sypaną rozdzielone, między dworem i miasteczkiem, długie milę wielką, szerokie z początku na sznurów 4, 3 i 2 niż na sznurów geometrycznych, dla nierówności 5, 7 i 10, początek onego na

^a Jez. Tauroginie.

zachodzie jesiennym, koniec pod tymże wschodem. Młyn osuszony pustkami stoi przy grobli.

[k.456]

Jeziro Łabelis, na początku jeziora Taurogin, małe, długie i szerokie na sznurów 2, na zachodzie jesiennym $\frac{1}{8}$ mili.

Jeziorko Kumsza, Kustodii Wileńskiej długie na sznurów 10, szerokie 4, przed południem 1 mila wielka.

Jeziorka dwa między błotem 1sze Giełejnis, długie i szerokie na stai 3, 2gie Łaukinis, długie na 2 stai, szerokie na $1 \frac{1}{2}$ sznura, oba JP Ulińskiego, przed południem, mila.

Jeziorko małe przy wsi Jawniszkach, do folwarku Worli JP Kononowicza, na zachód zimowy, $\frac{1}{2}$ mili miernej.

Jeziorko Akmona, długie na kroków 600, szerokie na 60 i mniej, na zachód zimowy, o $\frac{1}{4}$ mili wielkiej.

Jeziorko Szadujkis przy wsi Szadujkach, długie kroków 500, szerokie na sznurów 2 i mniej między zachodem letnim i zimowym, mila mierna.

Jeziorka dwa blisko, ruczajem korespondujące, nazwane Polickie i Inkarty, długie na $\frac{1}{4}$ mili wielkiej, szerokie na sznurów 2 i więcej, na zachodzie letnim $\frac{1}{2}$ mili.

[k.457]

Jeziro Wojkies plebańskie, długie sznurów 30, szerokie blisko 20, na północy, o $1 \frac{1}{2}$ mili. Drugie tamże, niedaleko jeziorko plebańskie Pawilekis, małe, bezrybne, żadnego profitu nie czyniące, długie i szerokie na sznurów 3, na północ o $1 \frac{1}{2}$ mili.

Jeziro Sylis^a, trójgraniaste, długie i szerokie na sznurów 3, między północą i wschodem letnim mili $1 \frac{1}{2}$.

Jeziro Ilgis, długie $\frac{1}{4}$ mili, szerokie sznurów 3, a miejscami mniej, między północą i wschodem letnim, mile 2 mierne.

Jeziro Ałksnas^b, długie na stai 4, szerokie na $1 \frac{1}{2}$ sznura, drugie jeziorko Ałksnelis tamże między błotem, długie sznurów 3, szerokie 2 i mniej, między północą i wschodem letnim, mile 2 wielkie.

Jeziorko w borze Aserynis, długie sznurów 5, szerokie 2, między północą a wschodem letnim o 2 mile wielkie.

^a Jez. Silis.

^b Najprawdopodobniej chodzi o jezioro Alkienis i drugie bezimienne, położone na północny wschód od Taurogin, *Mapy Wileńszczyzny*. Oba jeziora już na terenie parafii Dusiaty w dekanacie kupiskim.

Jezioro Baltis^a folwarku Bolciów JP Dydyńskiego, długie sznurów 8, szerokie 3 i więcej, o 1 ½ mili, między północą i wschodem letnim.

Jezioro Utenas^b JP Strutyńskiego długie ¼ mili, szerokie sznurów 8, na wschód letni, o mile 2 wielkie, tamże niedaleko jezioro tegoż Jmci Uteniksztys^c długie sznurów 10, szerokie 3, w tymże położeniu i odległości.

Jezioro Pożeżulnis^d, tegoż, długie sznurów 6, szerokie 1 ½ na [k.458] wschód letni, mila wielka.

Jezioro Paplauszys do Taurogin należące, małe, długie sznurów 2, szerokie 1 ½ niżej wschodu, 1 ½ mili.

Błota od jezior Giełejnia i Łaukinia JP Ulińskiego, nieużytecznego, bagnistego i mszarnikow, wzdłuż i w poprzek na ¼ mili miernej przed południem.

Bagno w borze do wsi Gutelów^e nieużyteczne, odłogiem leżące, wzdłuż i w poprzek sznurów 5, między północą i wschodem letnim o mile 2 wielkie.

Błoto nazywające się Mińcza, w trzęsawiskach i krynicach, na wschodzie letnim, długie i szerokie sznurów kilka, z których krynic ma swój początek Żejmiana rzeka, i niedaleko na tej rzece postawiony tartak i młyn^f księcia Jmci pasterza do Taurogin należące.^g Stawów, sadzawek, kanałów, mostów, przepraw, tam, rzek splawnych nie ma.

Ruczaj Paplauszynis^h, od jeziora tegoż imienia idzie rejzlemⁱ wielkim miejscami użytecznym, więcej nieużytecznym, do jeziora łyngmiańskiego, ciwuństwa wileńskiego Ałniej^j zwanego, i dalej innymi jeziorami parafii łyngmiańskiej.

[k.459]

Ruczaj Żezulis^k pochodzący z jeziora Żezulnia^l JP Strutyńskiego, idzie gruntami taurogińskimi i wpada do jeziora Utena^m tegoż Jmci, dalej innymi jeziorami. Łączy się z rzeki Żejmiany początkiem, z błota wyżej wyrażonego pochodzącej, ruczaj

^a Jez. Bolcie.

^b Jez. Uciana.

^c Jez. Ucianiksztys.

^d Jez. Pożeżulnie.

^e Gatele (Gateliai).

^f Mińcza.

^g Przez młyn i tartak Mincza płynie rzeka Mińcza a nie Żejmiana.

^h Płowska.

ⁱ Rojstem.

^j Jez. Almas [?].

^k Ruczaj Pożeżulnis.

^l Jez. Pożeżulnia.

^m Jez. Uciana.

Giełajnie, od jeziora Gielejnia, wpada do jeziora Łaukinia JP Ulińskiego, dalej błotami i sianożęciami wpływa w grunta parafii kukuciskiej.

6to Pola otwartego jest więcej w parafii taurogińskiej, aniżeli lasu, borowego jednak do budowli zdanego, począwszy od wsi Gotel^a w dobrach księcia pasterza wzdłuż na 1 ½, wszerz na ¾ mili rozciągającego się do wsi Dawnary i Wiże zwanych, znajduje się w tymże borze koło błota Mincza zwanego, są brzozy, olchy, osiny i inne drzewa.

7mo Młyn i tartak jeden tylko księcia pasterza, na ruczaju z błota Mincza wychodzącym, wyżej N° 5o wyrażonego, innych machin tak wodnych jako i wietrznych, tudzież miejsc starożytność oznaczających nie ma.

[k.460]

8vo Drogi partykularne i trakty publiczniejsze podług miary mil tak się opisują:

1. Droga do miasteczka Uciany targowego, na zachód letni wyjechawszy z Taurogin, kręto w prawo polem otwartym, górzystym, zostaje o ½ mili folwark Policiszki do Taurogin należący, w tenucie JP Oganowskiego, w lewej stronie, dalej rzucając, w prawo, prosto do Wiłkoblądziszek, folwarku JP Pruszaka, w lewo kręto polem otwartym po tym niewiele lasem małym, do wsi Klików, na której kończy się granica powiatu brasławskiego i parafii taurogińskiej a za nią zaczyna się parafia uciańska i powiat wiłkomirski.

2. Droga do Daugiel, na północ, gdzie jest kościół filialny dusiacki, otwartym polem, kamienistym, krętym i miejscami górzystym, mimo wieś Pilkiany^b, w prawej ręce zostająca, także polem otwartym, kamienistym, górzystym i krętym do wsi Stugłów, która w poprzek przejechawszy, niedaleko wsi droga w prawo kręto idzie do Sołoka, a prosto do Daugiel, na folwark i wieś Pejkiżki^c, w tenucie dożywotniej JP Giecewicza, stamtąd także otwartym polem kamienistym, górzystym i krętym do wsi Syrwidzie [k.461] którą w poprzek przejechawszy, otwartym także polem, górzystym, kamienistym i krętym w lewej stronie rzucając drogą do wsi Kubil, w prawo idzie droga do wsi Gajdziów, a od niej polem otwartym i górzystym do wsi Juchnian, odgraniczająca parafię taurogińską od dusiackiej i sołockiej a stamtąd do Daugiel.

3. Droga z Taurogin do Sołoka z północy ku wschodowi letniemu z początku też sama która idzie do Daugiel i odłącza się od wsi Stugłów wzięwszy kręto w prawo

^a Gatele (Gateliai) [?].

^b Pilkałnie (Pilkiany).

^c Wieś i folwark Pejkiżki w dożywociu Giecewicza wymieniane są w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* oraz inwentarzu klucza taurogińskiego z 1792 r., kiedy należały nadal do Giecewicza, *Akty*

polem górzystym, miejscami otwartym i krętym minawszy po lewej ręce wieś Łukaszuny, w prawo kręto końcem jeziora Ilgis, mimo folwarku Brynkłiszki^a w tenucie dożywotniej PP Jakimowiczów, prosto traktem znacznym, polem otwartym, mimo zaściankowego mieszkańca^b w prawej stronie zostawiwszy, niewiele borowym lasem podjechawszy polem otwartym do wsi Getele^c zwanej, rozgraniczającej parafię taurogińską od sołockiej.

4. Droga do Brasławia z Taurogin na wschodzie letnim, w prawo z rynku do karczmy miasteczkowej, z początku drogą równą, dalej górzystą i krętą koło jeziora Tauroginie polem [k.462] otwartym do wsi Stuciów. Dalej i onej polem także otwartym, górzystym, krętym miejscami kamienistym, do wsi Downary^d, która odgranicza parafię taurogińską od sołockiej. Dalej droga za granicą parafii taurogińskiej do Brasławia borami do karczmy Wojsznaryszki zwanej ciwuństwa wileńskiego z onej także do wsi łyngmiańskiej nazwiska niewiadomej^e, aż do Kozaczyzny JP Bielikowicza, gdzie tegoż karczma, z kilku domami i kościół bazyliński.

5. Droga do wsi Szarkiów przed południem leżącej a parafię taurogińską od łabonarskiej odgraniczającej, o 1 ½ mili jechawszy z grobli taurogińskiej prosto mimo dwór stary polem otwartym, korzenistym, kamienistym, miejscami błotnistym kręto w lewo rzucając w prawo do Małduciszek folwarku JP Ulińskiego, przez wieś Grasze plebańską, stamtąd mimo wioskę Gajdele w prawej stronie zostając kręto w lewo polem otwartym mimo folwark Kiemesz Kustodii Wileńskiej, po tym kręto w prawo po zajezierzu, górami do wsi Szarkiów [?].

6. Droga do łyngmian, z Taurogin na wschód zimowy, zjechawszy z grobli na jeziorze Tauroginie [k.463] sypanej, prosto i dwór stary mijając w lewo kręto koło tegoż dworu i jeziora, pierwszą drogą wraz przy krzyżu w prawo porzuciwszy prostym traktem w lewo dróżką do folwarku Tauropila^a, znacznym traktem w prawo mimo wioskę Szymkunę zwaną w lewej stronie zostając otwartym polem, kamienistym, nie bardzo górzystym do wsi Sały zwanej, pół tej wsi wrota z ulicą na pole kręto w prawo i dalej tym polem otwartym i miejscami lasem małym do wsi Strakiniów, która na rozgranicza parafię taurogińską od łyngmiańskiej.

izdavaemye Vilenskoû Kommissieû dlâ razbora drevnih aktov, T. 38, Vilna 1914, s. 131. Na *Mapach Wileńszczyzny* w podanej lokalizacji znajduje się miejscowość Bojary.

^a Brenkliszki.

^b Chodzi o zaścianek Narutyszki.

^c Gatele.

^d Dawnara.

^e Najprawdopodobniej chodzi o wieś Lauksztenie.

7. Droga do Łabonar razem trakt publiczny wileński na południe z miasteczka na groble zajeżdżając, z onej w prawo kręto koło jeziora na górę dalej równiną rzucając w prawo do Kukuciszek, w lewo idzie kręto polem otwartym, potem lasem małym, przez wieś Papircie mimo zaścianku Kozakiszki, gdzie dwóch gospodarzy mieszka i tam granica parafii taurogińskiej od kukuciskiej.

8. Droga do Kukuciszek z południa na wschód zimowy, razem trakt do Wiłkomierza z grobli kręto w prawo, koło jeziora na górę dalej [k.464] równiną od krzyża rzucając droga do Łabonar i do Wilna, w lewo kręto, a w prawo wzięwszy polem otwartym równym, niewiele górzystym i krętym, do folwarku Werla^b zwanego, w tenucie dożywotniej JP Kononowicza, który w lewej stronie blisko pominąwszy niedaleko w tymże polu zjeżdżając z góry w dół latem wysychający, który jest granicą parafii taurogińskiej z kukuciską i powiatu brasławskiego z wiłkomirskim.

Parafia taurogińska cała położona w powiecie brasławskim, oprócz kilku miejsc wyżej wyrażonych, w powiecie wiłkomirskim, granica parafii taurogińskiej od kukuciskiej jest razem granicą powiatu brasławskiego od wiłkomirskiego.

Takowe więc opisanie parafii taurogińskiej podpisem ręki mojej stwierdzam.

x. Andrzej Lenartowicz

dziekan brasławski

pleban taurogiński i tauropilski

^a Tauropol.

^b Worle.

28. Twerecz

CAH Wilno, F. 694/1/3504, nr 560, k.46-49v (oryginał).

[k.46]

Parafia twerecka

1mo Kościół parafialny^a przy miasteczku twereckim położony w powiecie oszmiańskim w dekanacie brasławskim. Wioski i miejsca do tej parafii należące w tymże powiecie według porządku alfabety ułożone jak tu po sobie idą.

Ażubale, WWpanien Benedyktynek wileńskich zaścianek, między wschodem zimowym [i] południem względem kościoła twereckiego, 1 ½ mili miernej.

Ażubale, tychże, tamże, mila 1 mierna.

Babiany, tychże WWPP, na zachód zimowy, ½ mili wielkiej.^b

Bukliszki, tychże PP, na zachód letni, ¼ mili.

Borowa^c, tychże PP, między wschodem letnim na północ, mile 2 wielkie. Ritus graeci^d do Cerkwi Koziańskiej względem parafii należy.

Czepeliszki^e, tychże panien zaścianek, między zachodem zimowym a południem, ¼ mili.

Chudobowszczyzna^f, tychże PP, na sam wschód zimowy, mila 1.

Dziszna, dwór tychże PP, między północą a wschodem letnim, mili 1 ½ małej.^g

Doktory^h, tychże, pod sam zachód letni, kroków kilkaset.

Dzieszkowszczyzna^a, dwór tychże PP, między zachodem letnim a południem, mila mierna 1.

^a Kościół pw. Wniebowzięcia Panny Marii, ufundowany przez Feliksa Paca, podkomorzego WKL w 1622 r. W wizytacji parafii twereckiej z 1851 r. wspomniane jest „kościół parafialny twerecki jodłowego (...) drzewa w roku 1501 dnia 2 julii przez Jerzego Woyżgałowicza fundowany a w roku 1622 nakładem Paców na nowo wystawiony, w roku zaś 1675 Augusta 29 dnia przez JW Xięcia Mikołaja Słupskiego Biskupa Gracyopolitanskiego Sufragana Białoruskiego Archidiacona Wileńskiego pod tytułem Świętej Trójcy konsekrowany”, http://www.kf.vu.lt/baris/is/Svencionys/Tvereciaus_vizitacija_1851 [dostęp 31.03.2010].

^b Na wschód zimowy.

^c Borowe.

^d Prawidłowo *ritus graius* - obrządek grecki.

^e Czepieliszki.

^f Chudobiszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Hadobiszki.

^g Ok. 2 mil miernych.

^h Dakтары.

Dzieszkowszczyzna^b, tychże, równej odległości i położenia.
Dworyszczce^c, tychże, między zachodem letnim a południem, 1 mila mierna.
Gontowniki^d, do starostwa dowgialiskiego, między wschodem letnim na połudzien, mila wielka 1.
Grygielewszczyzna, WWPanien Benedyktynek wileńskich, między wschodem letnim a północą, mile 2 obrządek ruski do Cerkwi Koziańskiej^e.
Gudapie^f, tychże PP zaścianek, na zachód zimowy, mili 1 ½ wielkiej.
[k.46v]
Jakszty, tychże WWPP także, między wschodem na północ, mile 2 do Cerkwi Kozieńskiej ritus graeci^g.
Koziany miasteczko, gdzie cerkiew unicka od wschodu letniego pod północ, mili 1 ½ wielkiej^h.
Koziany, sióło wielkie ruskie, tamże, [w] równej odległości.
Kawkiszkiⁱ zaścianek tychże WWPP, pod sam wschód letni, mili 1 ½ wielkiej.
Kuksy^j, pod sam wschód letni, mila 1 wielka.
Karolica, tychże PP, między wschodem letnim ku północy, mili 1 ½ wielkiej.
Kukucie^k, tychże PP, od północy przy wschodzie letnim, mila wielka 1.
Koncypole, tychże, między wschodem a północą, mila wielka 1.
Kaczanowszczyzna^l, między wschodem zimowym a południem, 1 mila mierna.
Kurciszki^m, pod samym wschodem zimowym, mila mierna 1.
Kiakszty, tamże, ¾ mili małej.
Klukiⁿ, pod samym południem, kilkaset prętów^a.

^a Działkowszczyzna. Wieś i dwór należały do PP. Benedyktynek.

^b W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Dzierkowszczyzna w podobnym położeniu.

^c Dworyszcze.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Gołowniki.

^e Na wschód zimowy. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek zapisany do Kapituły Wileńskiej.

^f Gudopiewo.

^g Ritus graius.

^h Koziany należały do Strutyńskich, z których Joanna zostając benedyktynką w Wilnie, wniosła je jako wiano klasztorowi, z warunkiem, że gdyby zgromadzenie klasztorne było zniesione, Koziany powinny wrócić do Strutyńskich *SGKP*, t. 15, cz. II, s. 146. Cerkiew parafialna unicka pw. Zesłania Ducha Św. do której należała kaplica w końcu miasteczka pw. Przemienienia Pańskiego *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 32.

ⁱ Kukiszki [?].

^j wieś PP. Benedyktynek.

^k Na *Mapach Wileńszczyzny* Kukucie Wielkie.

^l Na *Mapach Wileńszczyzny* Kaczanowszczyzna Stara.

^m wieś PP. Benedyktynek.

ⁿ Na *Mapach Wileńszczyzny* Kluki Wielkie.

Kiełpucie^b, tychże panien, między południem a zachodem zimowym, ½ mili wielkiej.

Klukiale^c, tychże, tamże, mila mierna 1.

Kałweliszki, tychże, między zachodem zimowym i południem, 1 mila wielka.

Krawczyszki, xx. do klasztoru twereckiego zaścianek, na sam zachód letni, ½ mili wielkiej.

Kukucie, do tegoż klasztoru, między południem a zachodem letnim, mila 1.

Lachowszczyzna, WWPP Benedyktynok wileńskich, między wschodem letnim a północą, mili 1 ½ wielkiej.^d

Ławmaki^e, zaścianek WWPP, pod zachodem letnim, 1 mila mała.

Łozynki^f, tychże, tamże, mili 1 ½ wielkiej.

Ładzowszczyzna^g, zaścianek do Prześwietnej Kapituły Wileńskiej, między wschodem letnim na północ, mile 2 wielkie^h.

[k.47]

Maciukowszczyzna, WWPP, między wschodem letnim a północą, mile 2 wielkieⁱ.

Wedle obrządku ruskiego do Cerkwi Koziańskiej.

Nowiki, tychże PP, między wschodem [letnim] a północą, 1 mila wielka.

Ostrowiec^j, dwór tychże PP, na samą północ, ¼ mili.

Ostrowiszki, tychże, na sam zachód letnim, mila wielka 1.

Orżweta^k, tychże, na samo południe, 1 mila mierna.

Ozierawa^l, tychże, na samą północ, 2 ½ mili wielkiej.

Orżwenta, folwark do klasztoru twereckiego, pod sam zachód zimowy, ½ mili małej.

Podzisnie^m, karczma WWPP, na samą północ, ¼ mili małej.ⁿ

Peczurki^o, tychże, pod sam zachód zimowy, ¼ mili miernej.

^a W 1783 r. należały do PP. Benedyktynok wileńskich.

^b Na *Mapach Wileńszczyzny* Kiełpucie Stare.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Klukieta należąca do PP. Benedyktynok wileńskich.

^d Na wschód letni bliżej zimowego.

^e Łowmaki.

^f W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Łażynki.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Lizdowszczyzna.

^h Wątpliwa odległość – według opisów obszar parafii Twerecz nie sięgał aż tak daleko na północ.

ⁱ jw.

^j Popówka (Ostrowiec). *SGKP* podaje, że był zamieszkały przez staroobrzędowców.

^k Orżweta. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Orżwata.

^l Ozierawo; na wschód letni.

^m Podzisna.

ⁿ Na wschód letni.

^o Peczurki; na wschód zimowy.

Paswile^a, tychże, tamże, ¼ mili małej.
 Petrażuny^b, tychże, między wschodem zimowym a południem, ½ mili małej.
 Paszuny, tychże, między południem i zachodem zimowym, 1 mila mała.
 Piwowary^c, na sam wschód letni, 1 mila wielka.
 Pojedubia^d, na samą północ, mile 2 wielkie.
 Parszeliszki^e, JX. Plebana święciańskiego na samo południe, mila wielka.
 Pastuchy^f, WWPP Benedyktynk wileńskich, między wschodem letnim a północą, mili 1 ½ wielkiej.
 Pakalniszki^g, JJP Kimbarów, pod sam zachód zimowy, ½ mili wielkiej.
 Rymandziaczki^h, do Prześwietnej Kapituły Wileńskiej, na samą północ, mile 2 wielkie.
 Raściunyⁱ, WWPP Piotrowskich^j, na same południe, mili 1 ½ wielkiej.
 [k.47v]
 Raściuny, karczma tychże Jmci, tamże, tejże odległości.
 Ryżyszki, do klasztoru twereckiego, między południem a zachodem letnim, 1 mila mała.
 Radziszki, WWPP zaścianek, pod sam wschód letni, mili 1 ½ małej.
 Szakieliszki^k, pod sam zachód letni, ¼ mili małej.
 Szulgie^l, tychże, pod sam zachód, także 1 mila wielka.
 Saple, na sam wschód letni, 1 mila mierna.
 Świrki, na sam wschód zimowy, 1 mila mała.

^a Poświle.

^b Pietraszuny.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Piwary należąca do PP. Benedyktynk wileńskich.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Paiedubia.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Parszek.

^f Pastuszki.

^g Pokalniszki. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* do Kimbarów, rotmistrzów brasławskich zapisany był folwark i wieś o tej samej nazwie. W *Kalendarzach Wileńskich* za l. 1771, 1780 i 1784 wśród rotmistrzów brasławskich nie występuje ani jeden przedstawiciel tej rodziny.

^h Być może chodzi o Rymaldziszki [?] położone na wschód letni bliżej zimowego. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* widnieje wieś Rymandziszki zapisana do Kapituły Wileńskiej.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* do rodziny Piotrowskich jest zapisana wieś Zaściuny.

^j W dokumentach sądowych brasławskich z 1784 r. występują: ks. Michał Józef Korwin Piotrowski „S. Teologii doktor, szkół podwydziałowych akademickich wileńskich prorektor”. Franciszek Korwin Piotrowski pisarzewicz smoleński oraz Dominik Piotrowski strażnik smoleński CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 286; CAH Wilno F. S.A 15413, k. 984. W spisach urzędników smoleńskich wymieniony jest Karol Korwin Piotrowski, horodniczy smoleński, w l. 1763-1765 pisarz ziemski smoleński (zm. przed 28 II 1765). *Spisy*, t. IV, s. 122.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Szukaliszki.

^l Szulgi.

Smilgienieszki^a, na sam wschód letni, 1 mila wielka.

Siekany, tychże PP, pod wschodem letnim, 1 mila wielka.

Spijaciszki, do Kapituły Wileńskiej, na samą północ, mile 2 wielkie^b.

Słyczki, JPP Piotrowskich, pod samym południem, mili 1 ½ wielkiej.

Twerecz, miasteczko przy którym kościół parafialny jest punktem względem którego czyni się opisanie całe. Miasteczko należy do WWPP Benedyktynek wileńskich.

Tryłuście, JPP Piotrowskich, na samo południe, mili 1 ½ małej.

Witany^c, WWPP Benedyktynek, pod sam zachód zimowy, ½ mili małej.

Wejksze, tychże, pod same południe, mili 1 ½ wielkiej.

Wilaki, tychże PP, na sam zachód zimowy, 1 mila mała.^d

Wowki^e, tychże, na samą północ, mili 2 ½ do Cerkwi Koziańskiej.

Wielka Wieś, Litewska, między północą a wschodem letnim, ¼ mili wielkiej.

Wojwodziszki, JPP Piotrowskich, na samo południe, mili 1 ½ wielkiej.

Wasiewicz, tychże PP Benedyktynek, między wschodem letnim a północą, mili 1 ½ wielkiej.

Żwiry, do klasztoru twereckiego zaścianek, na sam zachód letni, ½ mili wielkiej.

2do Od tego parafialnego kościoła kościoły w okolicy sąsiedzkie są następujące.

1. Dawgieliszki^f, kościół daugieliski parafialny w tymże powiecie oszmiańskim i w dekanacie brasławskim, w dobrach [k. 48] starostwa daugieliskiego, na sam zachód zimowy, mile 3 małe względem kościoła parafialnego twereckiego.
2. Hoduciszki, kościół parafialny w tymże powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim w dobrach Prześwietnej Kapituły Wileńskiej, na same południe, mile 3 mierne.
3. Mielegiany kościół parafialny w tymże powiecie oszmiańskim i dekanacie brasławskim w dobrach WJPPa. Kublickich na wschód letni mili 1 ½ małej.

[4.] Koziany cerkiew parafialna w powiecie brasławskim w dekanacie miadziołskim^g mili 1 ½.

^a Smilginiszki.

^b Podobnie jak w przypadku Rymaldziszek nastąpiło pomylenie kierunków geograficznych. Spijaciszki można ulokować na wschód letni bliżej zimowego względem kościoła twereckiego.

^c Witany.

^d Na wschód zimowy.

^e Wołki [?]; na wschód letni.

^f Daugieliszki.

^g Autor opisu w tym miejscu na pewno się pomylił. Obszar administracyjny dekanatu brasławskiego unickiego w drugiej połowie XVIII w. w przybliżeniu pokrywał się z obszarem dekanatu rzymskokatolickiego. Cerkiew w Kozianach należała do dekanatu unickiego brasławskiego. *Wizytacja dekanatu brasławskiego unickiego 1789*, k. 32.

[5.] Widze kościół parafialny w powiecie i dekanacie brasławskim w dobrach J.O.Xcia pasterza na samą północ mila 1.

3tio Miasta znaczniejsze około kościoła twereckiego są:

Postawy, sądowe na północ mil 5 wielkich.

Brasław, sądowe miasto między wschodem a północą mil 8 małych.

4to Droga z Twieczą do Postaw błotnista i kręta, miejscami groble i mosty niewygodne.

Z Twieczą do Postaw letnią drogą jazdy godzin 6, zimową godzin 4.

Droga z Twieczą do Brasławia błotnista, groble niewygodne, przykre, kręta, górzysta z popasem, letnią drogą za godzin 9. Zimową za godzin 7 można stanąć.

5to Jezioro Orzweta^a ½ mili miernej długie, szerokie prętów kilkadziesiąt względem kościoła twereckiego parafialnego leży na samym zachodzie letnim ½ mili małej.

Jezioro zwane Świrki^b długie ⅛ mili miernej szerokie na prętów kilkanaście, leży pod wschodem zimowym, 1 mila mierna.

Jezioro Twiecz zwane pod samym klasztorem okrągłe wielkości sznurów geometrycznych kilkadziesiąt.

Jezioro zwane Dumbli^c mniejsze leży między wschodem letnim a północą ¼ mili.

Jezioro podle tegoż okrągłe na kroków 150.

[k.48v]

Jezioro Dzieszkowszczyzna^d szerokie na kroków 200, długie na kroków 500, leży między zachodem i północą 1 mila mała.

Błot znacznych nie ma. Stawek przy folwarku JPP Kimbarów nad ruczajem szczupłym i małym z błot na wiosnę podaje się miernie wody, między północą a zachodem zimowym względem kościoła parafialnego twereckiego pod sam zachód zimowy, o ½ mili miernej.

Stawek Łowmaki WWPanien Benedyktynki wileńskich nad którym młynek mały dla szczupłości wody na wiosnę z różnych błot zbierających się i wpadający wąż cieczer^a Łowmaka zwanym wpadającym do rzeki Dzisny graniczącej powiat oszmiański z brasławskim leży tam stawek na samym zachodzie zimowym 1 mila wielka względem kościoła parafialnego twereckiego.

^a Jez. Orszweta.

^b Jez. Świrskie.

^c Najprawdopodobniej chodzi i bezimienne jezioro koło miejscowości Marjampol k. Twieczą *Mapy Wileńszczyzny*.

^d Jez. Działkowszczyzna.

6to Lasu w tej twereckiej parafii więcej niż szczernego pola i chociaż gęste zdają się być osady ludzi, gruntów jednak szczupłość wyrabiają dla nieużytości iż płaszczyna najwięcej ma w sobie wilgoci, stąd pożytek widząc mały puszczają w odłogę. Drzewa do budowlu bardzo mało i nie ma prócz jodły, osiny, brzozy, dostatkim olcha po niektórych miejscach najbardziej miejsca zajmują zarośle po mszarnikach nieużytych drzewa różnego i na opał niezdatnego.

7mo Młyny 3 w dobrach WWPanien Benedyktynek wileńskich.

1wszy na rzece Orzwecie^b, drugi przy jeziorze Swirki^c zwanym 3ci nad stawkiem do którego woda z różnych błot w powodzi na wiosnę zbiera się i ruczaj Ławmaką zwaną ciągnie latem niemal wysycha.

8vo Drogi partykularne tylko w tej parafii znajdują się. Traktu publicznego nie ma prócz do publicznych kościołów.

Droga do Postaw na północ od kościoła parafialnego twereckiego najprzód polem otwartym do wiosek Wielkiej Wsi i Koncypola oraz Pastuchy zwane such [?] równa po prawej ręce [k.49] ręce widać wioski Piwowary, Kukcie, Kawiki^d, Saple, Siekany, Kuksy, po lewicy dwór Dzisna nad Dzisną rzeką dalej droga kręta, błotnista, groble niewygodne i most nad rzeką Birwetą^e do Rymandziszek i tu się kończy parafia twerecka granicząca z Cerkwią Koziańską.

2do Droga do Brasławia począwszy od Twerecza ¼ mili tylko do mostu nad rzeką Dzisną ku Widzom granicząca powiat i parafią z Widzami równa prosta i dobra.

3tio Droga do Mielegian kościoła parafialnego prosta począwszy od kościoła parafialnego twereckiego po prawej ręce o kilkaset kroków wioska Doktary^f, dalej po tejże dwór Antodal^g i wioska widać za rzeką Dzisną granicząca powiat i parafię Bukliszki zwaną podjechawszy po prawej w górze zaścianek^h, a po lewej ręce przy drodze nad jeziorem Orzwetą folwarkⁱ, dalej przez wioskę Kukucie z których podjechawszy po lewej ręce Ryzyszki widać około tego folwarku do kościoła twereckiego należące.

^a Wodnym ciekim [?].

^b Rz. Birwita (Orszweta).

^c Jez. Świrskim.

^d Nowiki [?].

^e Birwitą.

^f Daktary.

^g Antodal.

^h Orzweta należący do xx. Augustianów, BCzart. nr 1979, k. 272.

ⁱ Orzweta należący do xx. Augustianów, *ibidem*.

4to Droga tymże traktem poczyna się do Daugieliszek po za Dziśniu rzece aż do karczmy zwanej Smelinka^a JPP Kimbarów, których po prawej folwark i wioska^b pozostaje zaraz po tejże stronie dwór Dzieszkowski^c WWPP Benedyktynek wileńskich nad rzeką Dzisną, za którą widać zaścianek parafii widzkiej^d, dalej przez wioskę Dzieszkowszczyznę, Ławmaki^e, zaścianek po prawej stronie widać wioski Dworzyszcz^a i Ostrowiszki droga górzysta, krzywa, nierówna, kręta i tu się kończy parafia twerecka.

5to Droga do Hoduciszek kościoła przez most niewygodny na rzece Orzwiecie o kilkaset kroków od Twerecza, po prawej ręce wioska zwana Kluki, dalej przez las grobla kiedyś, wyboje teraz tylko, przejechawszy po lewej stronie widać wioski Babiany, Petraszuny, Kaczanowszczyzna WWPanien Benedyktynek wileńskich przez wioski Parszeliszki Jxdza plebana święciańskiego nad rzeczką Świłą na której most stary niebezpieczny, przejechawszy [k.49v] zaraz przez wioskę Gontowniki do starostwa daugieliskiego należącą otwartym polem do Raściun wioski JPPW Piotrowskich po prawej stronie widać dwór tychże JPPW. I tak się skończyła twerecka ku Hoduciszkom.

Takowe parafii opisanie wiernie poddawszy ręką własną stwierdzam Datt 1784 Augusta dnia 9 [9 VIII 1784] w Twereczu.

X. Klem[ens] Śliwiński

Kanonik regularny, proboszcz twerecki

^a Śmielinka.

^b Pokalniszki.

^c Działkowszczyzna.

^d Przewoźniki.

^e Łowmaki.

29. Widze

CAH Wilno, F. S.A. 19.252, k.477-500 (kopia).

[k.477]

Parafia widzka

1mo Kościół parafialny^b w mieście Widzach, w powiecie i dekanacie brasławskim, stoi na gościńcu wileńskim, postawskim i brasławskim, na wschód zimowy, z jurydyk różnych panów w sobie zawierającej, na ¼ mili długiej; wioski i miejsca do tej parafii należące są w tymże powiecie i dekanacie, według porządku alfabety ułożone.

Antodele^c, folwark, wioska i karczma JP Ratomskiego^d, w tenucie^e JP Krupskiego^f, o mili 1 ½ na południu letnim, nad rzeką Dzisną graniczącą z parafią twerecką.

Antoprucie, wieś JP Mohla, o 1 ½ mili, na północ zimową.

Androlany, wieś JP Wawrzeckiego^g, o 1 ½ mili, pod zimowym zachodem.

Ażubale^h, zaścianek JP Biegańskiegoⁱ, o 1 ½ mili, graniczy z parafią dryświacką.

Andrulancy, zaścianek JP Wawrzeckiego^j, o 1 milę, na północ zimową.

Błazyszki, zaścianek xx. kanoników regularnych latera[ńskich]^k, [k.478] o ½ mili, w pół południa zimowego.

^a Dworyszcze.

^b Pw. Zwiastowania Najświętszej Marii Panny.

^c Antodal.

^d Romuald Ratomski h. Kościeszka, chorąży petyhorski, sędzia grodzki brasławski.

^e Tenuta- dzierżawa dóbr.

^f Boniecki wymienia Krupskiego Jana cześnika oszmiańskiego w 1674 r. Według spisów urzędników Jan Krupski był cześnikiem oszmiańskim w 1763 r. W opracowaniu tym występuje również Jakub Krupski (cześnik lub cześnikowicz oszmiański). Cz. Jankowski wymienia Krupskich jako jedną z rodzin tatarskich.

^g W 1783 r. wieś Andrulany zapisana była do [Dominika] Alexandrowicza, koniuszego W.K.L. W tekście *Opisów parafii* mowa jest o Aleksandrze Tadeuszu Wawrzeckim, wojskim brasławskim właścicielu dóbr Meykszt (Mejszt) w parafii widzkiej. W księgach sądowych brasławskich z 1787 r. znajduje się inwentarz podawczy dotyczący odkupienia przez Dominika Alexandrowicza części dóbr Meykszt należących do Aleksandra Tadeusza Wawrzeckiego, wojskiego brasławskiego z informacją, że majątek ten był w dzierżawie Alexandrowicza już w 1781 r. CAH Wilno F. S.A. 15419, k. 541-552.

^h Ażubele; na wschód zimowy, ok. 1 mili wielkiej.

ⁱ W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* właścicielem zaścianku Ażubale, był Biegański *a.n.* podstolic brasławski. Prawdopodobnie chodzi o Jana Biegańskiego, syna Józefa, podstolego brasławskiego. Jednak Jan Biegański, od 1774 r. sam pełnił funkcję podstolego brasławskiego.

^j Aleksander Wawrzecki, wojski brasławski.

^k Najprawdopodobniej proboszcz się pomylił—na terenie dekanatu brasławskiego funkcjonowali tylko kanonicy regularni od pokuty *Ordo Canoniorum Regularium Beatorum Martyrum de Poenitentia*

Brażyszki, zaścianek tychże, tamże, o 1 ½ mili.

Buczany, wieś księcia biskupa wileńskiego, o mile 2, graniczy ku Kozianom i rzeką Dryświatczycą^a, na wschodzie zimowym.

Bogdziuny^b, wieś i karczma JP Żynki, o 1 milę granicząca z parafią pelikańską, nad rzeką Dryświatczycą, niedaleko od gościńca brasławskiego, na wschód letni.

Bałundzie^c, zaścianek xx. kanoników latera[ńskich] o ¼ mili, na południu zimowym.

Bejkie^d, zaścianek Komisji Edukacyjnej^e, o mile 2 na północ zimową.

Bubie wieś księcia biskupa, nad rzeką Podrukszą, o milę granicząca z parafią pelikańską na północ.^f

Budowie^g, zaścianek JP Jarockiego^h, w tenucie Panów Larsonówⁱ, o ½ mili, na wschód^j.

Burneliszki, księcia biskupa, o 1 ½ mili, na północ letnią.

Błociszki, zaścianek kanoników laterańskich, między wschodem i południem zimowym, o 1 milę.

Brachiszki^k, wieś księcia biskupa, o milę, na letni wschód.

[k.479]

Bohuszyszki folwark JP Wawrzeckiego^l, na zachodzie zimowym o mile 2, i karczma razem^m.

Białowojcze,^a zaścianek, między południem i zachodem letnim, 1 ½ mili.

(markowie). Zob. *Atlas Kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII w.*, Lublin 2006, s. 413.

^a Rz. Dryświata (Dryświacica).

^b Bagdziuny.

^c Bołundziszki (Bałundziszki).

^d Bejkiele; na zachód.

^e Komisji Edukacji Narodowej. W dokumentach sądowych brasławskich z 1784 r. jest mowa o tym, że Antoni Tadeusz Wawrzecki, podstarości brasławski (ojciec Aleksandra Wawrzeckiego, wojskiego brasławskiego) zapisał fundusz na szkołę i misję jezuicką w Widzach. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 350.

^f Wieś Bubie położona jest nad rzeką Dryświatą (Dryświacica).

^g Budowieja.

^h Antoni Nikodem Jarocki, krajczy, cześnik i regent ziemski brasławski.

ⁱ W księgach sądowych grodzkich brasławskich z 26 VIII 1784 r. zapisany jest akt trzyletniej dzierżawy przez Franciszka i Katarzynę z Mazalskich Larsonów, folwarku Budowie odłączonego od majątku Chorążyszki należącego do Jana i Bogumiły Biegańskich podstolich brasławskich, CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 333.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek należy do Wincentego Biegańskiego, podstolego brasławskiego.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje wieś Bradziszki.

^l Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski, *Taryfa 1775*.

^m W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* folwark i zaścianek należały do [Franciszka] Okminkiego, który dzierżawił je od [Aleksandra] Tadeusza Wawrzeckiego, wojskiego brasławskiego CAH Wilno F. 694/1/43. W źródłach późniejszych, księgach sądowych ziemskich brasławskich z 1795 r., folwark występował również pod nazwą Bohuszewszczyzna alias Walkowszczyzna. CAH Wilno F. S.A. 15425, k. 25.

Berzynski^b, zaścianek księcia biskupa, na północ, mila.

Balunce, zaścianek xx. kanoników lateran[enskich], o ¼ mili, na południe.

Biciuny, wieś i karczma, na północ, o 1 milę, księcia biskupa.

Bikiszki, zaścianek plebański, między południem i zachodem zimowym, 1 mila.

Bieleniszki, zaścianek księcia, na północ, 1 mila.

Bieniaszy^c, wieś Komisji Edukacyjnej, na zachodzie letnim, mili 1 ½.

Buciszki^d, zaścianek księcia biskupa, na zimowym wschodzie, o mile 2 dobre.

Bugiele, wieś Komisji Edukacyjnej, na zachód zimowy, o 1 milę.

Błażuny, wieś plebańska, na północ zimową, mila letka.

Czarna Ziemia^e, księcia biskupa, na północ, 1 ½ mili.

Chodarowszczyzna, wieś księcia biskupa, a karczma JP Jarockiej^f, na wschód, mila.

Cieszelańce^g, wioska JP Salmonowicza^h, na zachód, mile 2.

Czyszowszczyznaⁱ, zaścianek JP Zahorskiego^j, na północ, 1 mila.

[k.480]

Ciłowszczyzna, JP Zahorskiego, na północ, 1 mila.

Chorażyszki, dwór JP Biegańskiego^k, między północą i wschodem letnim, 1 mila letka.

Cieszukowszczyzna, folwark JP Jarockiej, na letni wschód, ½ mili.

Czarnopol^l, zaścianek xx. kanoników latera[ńskich]^a, na zimowym wschodzie, ¼ mili.

Deguciszki, zaścianek księcia biskupa, na wschodzie, 1 mila letka.^b

^a Białowojsza. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisana jest do Komisji Edukacji Narodowej.

^b Berzeniszki [?].

^c Bieniasze.

^d Buczany [?].

^e Czarnoziemie

^f Teresa z Żynków Jarocka, cześnikowa brasławska.

^g Czeszulańce.

^h Salmonowicz Jan, *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*. W spisach urzędników smoleńskich występuje Jan Salmonowicz, (Salomonowicz, Salamanowicz), szambelan JKMci, łowczy starodubowski (1776-1790) i komisarz cywilno-wojskowy pow. brasławskim *Spisy* t. IV, s. 256.

ⁱ Czyżowszczyzna.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje Zahorski *a.n.*, łowczy brasławski. Prawdopodobnie chodzi o Antoniego Chost Zahorskiego, mostowniczego i sędziego ziemskiego brasławskiego. W 1789 r. był wymieniany jako strukczaszy brasławski CAH Wilno F. 3354, k.1, *Spisy* t. I.

^k W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór zapisany do Biegańskiego *a.n.*, podstolego brasł. W *Summariuszu intraty 1789 r.* zapisany do Jana Biegańskiego podstolego brasławskiego CAH Wilno F. 694. op. 1 s. 59.

^l Na *Mapach Wileńszczyzny* widnieje zaścianek Czarny położony ok. 1 mili na południowy zachód od Widz.

Deksznie^c, zaścianek JP Wawrzeckiego^d, na zachodzie, 1 mila letka.

Dąbrowskie, wieś plebańska, o 1 ½ mili, ku południu.

Dworzyszcze, wieś JP Salmanowicza^e, ku zachodowi zimowemu, mile 2.^f

Dzikiszki, zaścianek JP Wawrzeckiego^g, na północ, ½ mili.^h

Daciszki, zaścianek tegoż, tamże, tyleż.ⁱ

Dewidzinie,^j wieś tegoż, tamże, 1 mila.

Ejcminy^k, wioska księcia biskupa, na północ, ½ mili.

Felianopol, dwór JP Wawrzeckiego^l, na południu, ¼ mili.

Gruszteliszki^m, zaścianek księcia, na wschód, mila 1.

Gałaławkiⁿ, tegoż, zaścianek stołowe, na północ, 1 mila wielka.

[k.481]

Gurebiszki, zaścianek JP Biegańskiego^o, na północ, mile 2.

Góry, folwark JP Wawrzeckiego^p, na południe, w tenucie Komisji Edukacyjnej^q, o 1 milę dobrą.

Gakiany^r, wieś tegoż, na północ, mila 1.

Grzyzyszki^s, wieś księcia biskupa, na północ, 1 mila letka.

Ginewajniszki^a, okolica JPP Swirskich^b, na północ, ½ mili.

^a kanoników regularnych od pokuty.

^b Na północ

^c Deksnia

^d Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski.

^e Jan Salmonowicz, łowczy starodubowski (w źródłach z 1789 r. szambelan JKMci). W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* wieś Dworzyszcze zapisana do pana Kiborta *a. n.*, strażnikowicza wilkomierskiego. Najprawdopodobniej chodzi o Franciszka Kiborta (patrz przypis do dworu Podzisa poniżej).

^f Miejscowość w tym położeniu znajduje się już w parafii twereckiej; Dworzyszcze-na wschód letni 1 mila wielka.

^g Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski.

^h Zaścianek Dzikiszki na *Mapach Wileńszczyzny* położony był na zachód letni w odległości ok. 2 mil miernych od Widz.

ⁱ Na zachód letni.

^j Dawiedziny; na zachód.

^k Ejcmiany.

^l W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje dwór Felianopol należący do Stanisława Wawrzeckiego, sędziego ziemskiego brasławskiego. Na *Mapach Wileńszczyzny* w podanym położeniu widnieje folwark Widze Albertowskie.

^m Grusztaliszki; na północ.

ⁿ Gołaławka.

^o Prawdopodobnie Wincentego Biegańskiego, podstolica brasławskiego. Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należały do niego wsie i zaścianki w zbliżonej odległości jak Gurebiszki.

^p Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski. Figuruje on w *Lustracji z 1775 roku* jako właściciel Gór i Mejkszt.

^q Komisji Edukacji Narodowej. W dzierzawie znajdował się już w 1783 roku *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*.

^r Gakjany. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Dominika Alexandrowicza.

^s Gryzyszki.

Gudańce, wieś JP Wawrzeckiego^c, na zachód, mile 2.
Giriaciszki, zaścianek księcia biskupa, na południe, 1 mila.
Hryczkowszczyzna^d, dwór JP Biegańskiego^e, na północ, mile 2.
Hermanowszczyzna, wioska i zaścianek księcia biskupa wileńskiego, na południu letnim, 1 mila dobra.
Jurszy^f, wieś tegoż, na wschód, mila.
Jarkańce, wieś tegoż, na północ, ½ mili.
Jodziki^g, folwark JP Stankiewicza^h, na północ, mile 2.
Janowⁱ, dwór i karczma bliskie, na zachód zimowy, mile 2.
Jakuciszki, zaścianek JP Wawrzeckiego^j, na zachód, ½ mili.
Janowiki, zaścianek JP Wawrzeckiego^k, na zachód, mile 2.
Jany, zaścianek tegoż, tamże, tyleż.
Karczmiszki, zaścianek JP Zacherskiego^l, na północ, 1 mila letka^m.
Krumple, wieś księcia biskupa, na północ, 1 mila.
[k.482]
Karpniszkiⁿ, księcia biskupa zaścianek, na północ zimową, 1 mila letka.
Kiakszty, wieś tegoż, na północ, mili 1 ½.
Kozarezy, tegoż, tamże, tyleż.

^a Giwieniszki.

^b W 1789 r. intratę ze swoich części folwarku Giwejnisek opłacali Antoni i Stefan Świrski. W tym samym roku z folwarku Niewierańce intratę opłacali Adam i Dominik Świrscy. CAH Wilno, F. 694 op. 1, nr 43, k.4.

^c W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisane do Wawrzeckiego *a.n.*, wojskowicza brasławskiego. Najprawdopodobniej chodzi o Michała Wawrzeckiego, wojskowicza brasławskiego *Hedemann*.

^d Gryszkowszczyzna.

^e Najprawdopodobniej chodzi o Wincentego Biegańskiego, podstolica brasławskiego. Był on synem Jana Biegańskiego, podstolego brasławskiego. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Hryczkowszczyzna zapisana do Biegańskiego *a.n.*, podstolica brasławskiego. W 1789 r. Wincenty Biegański opłacał intratę z Hryczkowszczyzny. CAH Wilno F. 694, op. 1, nr 43, k.3.

^f Jursze.

^g Jodziszki [?].

^h Maciej Stankiewicz wraz z żoną Barbarą z Jarockich zostali właścicielami folwarku Jodziszki wraz z zaściankami Iwaniszki i Kryceliszki zakupionego w 1784 r. od Teresy z Żynków Jarockiej, cześnikowej brasławskiej. CAH Wilno F.S.A. 15418 k. 448. Oba zaścianki nie występują w *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* i opisach parafii.

ⁱ Janowo. Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór i karczma Janów należały do Michała Wawrzeckiego, wojskowicza brasławskiego.

^j Jan Wawrzecki, podstarości brasławski.

^k Michał Wawrzecki, wojskowicz brasławski.

^l W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* w parafii widzkiej występuje Zahorski *a. n.*, łowczy brasławski. Żaden z Zahorskich nie pełnił tej funkcji.

^m Na wschód letni. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek należy do kanoników regularnych.

ⁿ Karpiszki.

Kiaciszki^a, zaścianek tegoż, tamże, 1 mila dobra.
 Kordeliszki^b, JP Mohla, tamże, mile 2.
 Krugieliszki, zaścianek, tamże, tyleż.
 Kajały, wieś księcia biskupa, tamże, tyleż.^c
 Kusznierzyski^d, zaścianek JP Jarockiej, na północ, 1 mila.
 Klipy, zaścianek i karczma JP Biegańskiego^e, na wschód, 1 mila letka.^f
 Kirmieliszki, zaścianek JP Wawrzeckiego^g, na północ, ½ mili.^h
 Kondraciszki, zaścianek plebański, na południu, 1 mila.ⁱ
 Kowszeniki, wieś kanoników lateran[skich]^j, między wschodem i południem, mile 2.
 Konowały, wieś tychże, na południu, ½ mili.
 Leoniszki, wieś księcia biskupa, na północ, mila.
 Larwiniszki^k, zaścianek JP, Mohla, na północ, mili 1 ½.
 Leonpol, dwór JP Wawrzeckiego^l, na południu, 1 mila.
 Ligumie, karczma kanoników latera[ńskich]^m, między wschodem zimowym i południem, ¼ mili.
 Łukianyⁿ, wieś księcia biskupa, na wschodzie, 1 ½ mili.
 Łatoniszki^o, zaścianek JP Zahorskiego^p, na wschód, mila.
 [k.483]
 Łaukiszki^q, JXX lateran[skich]^r zaścianek, między wschodem i południem, 1 mila.
 Łaukieniszki, zaścianek księcia biskupa, na wschodzie, 1 mila.

^a Kieciszki; ok. 2 mil wielkich.

^b Kardeliszki.

^c Kajały, na zachód letni ok. 1 ½ mili wielkiej.

^d Kusznierzyski. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Kucznierzyski zapisane do Zahorskiego *a.n.*, łowczego brasławskiego.

^e Jan Biegański, podstoli brasławski.

^f Na północ.

^g Tadeusz Wawrzecki, rotmistrz brasławski.

^h Na zachód letni.

ⁱ Wschód letni, ok. 1 mila mała.

^j Kanoników regularnych od pokuty.

^k W 1783 r. pan Mohl posiadał zaścianek Larsoniszki. Być może nazwa pochodzi od rodziny Larsonów mieszkającej w okolicach Widz.

^l Ignacy Wawrzecki, podwojewodzi smoleński.

^m Kanoników regularnych od pokuty.

ⁿ Łakjuni, na północ.

^o Łataniszki.

^p W 1789 r. intratę ze swoich części Łatoniszek płacili Jan oraz Ignacy Zahorscy, CAH Wilno F. 694 op. 1, syg. 43.

^q Łowkiszki [?], na wschód letni ¼ mili.

^r xx. kanoników regularnych

Łatwiszki, zaścianek xx. lateran. między wschodem i południem, ½ mili.
Łajbuny, wieś tychże, na wschodzie, ½ mili.
Łatyszewszczyzna^a, tychże, między wschodem i południem, mile 2.
Munciuny, księcia biskupa, na północ, o 1 milę.
Mejkszty, dwór JP Wawrzeckiego, na zachód letni, 1 ½ mili^b.
Medejkiszki, zaścianek JP Salmonowicza na zachód zimowy, mili 1 ½.
Metejkiszki^c, wieś JP Cichana, na zachód, 1 mila wielka^d.
Myszowszczyzna, wieś biskupa, na północ, 1 mila.
Maniuki, wieś tegoż, na północ, 1 mila i coś.
Mikeny, wieś tegoż, tamże, mila.
Merkieliszki, JPP Wawrzeckich, na zachód, mile 2.
Mielniszki^e, zaścianek Komisji Edukacyjnej^f, JP Wawrzeckiego, na zachód, 1 mila.
Meszkiele, wieś księcia biskupa, na północ, mila.
Mejksztele, zaścianek JP Wawrzeckiego^g, na zachód, ½ mili^h.
[k.484]
Milaniszki, zaścianek plebański, na południu, 1 mila dobra.
Mieleszki, wieś Komisji Edukacyjnejⁱ, na zachód, 1 mila.
Miluńce^j, księcia biskupa, na północ, 1 mila.
Mieczkiszki, zaścianek kanoników later[zańskich], między wschodem i południem, 1 mila letka.
Mielniki, JXX kanoników latt[eranskich] wieś, na południu, ½ mili.
Merniszki, zaścianek JP Zahorskiego, między południem i zachodem, 1 ½ mili.
Nestaryszki^k księcia biskupa, na północ, 1 ½ mili.
Nowy Dwór, JP Mohla, na północ, o mile 2.
Niewierańce, wieś JP Salmonowicza, na zachód, 1 ½ mili.
Nowy Świat, karczma JP Wawrzeckiego, na południe, ⅛ mili.

^a Łotyszki [?].

^b Według *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór Mejkszty i zaścianek Mejsztele w 1783 r. należały do pana Dominika Alexandrowicza, koniuszego W. K. L..

^c Matejkiszki.

^d W 1783 r. należała do ks. Jana Kruszewskiego, plebana widzkiego.

^e Mieleniszki.

^f Komisji Edukacji Narodowej.

^g Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski.

^h W 1783 r. należał do Dominika Alexandrowicza.

ⁱ Komisji Edukacji Narodowej.

^j Miluny [?], na północ 1 mila mała.

^k Nestoryszki.

Nowikiele^a, wieś JP Wawrzeckiego^b, na zachód, mile 2.

Nowa Wieś plebańska, na zachód, o kroków 1000.

Oszkaragi^c wieś xx. lateran[skich]^d, na wschód, ½ mili.

Ostrokoł, dwór JP Wawrzeckiego, na południu, 1 mila.

Podruksze, dwór, wieś i karczma, na północ mila, JP Żynki.

Podprucie, JP Mohla, na północ, 1 ½ mili.

[k.485]

Pakulnie, wieś księcia biskupa, na północ, mila.

Pupinie, wieś JP Wawrzeckiego^e, na zachód, mile 2.

Podzisna, dwór JP Salmonowicza, na południe, mile 2^f.

Podzisna, dwór JP Kimborta^g, tamże, tyleż.

Pobalcie, zaścianek JP Wawrzeckiego^h, na południu, ½ mili.

Paciuny, wieś JXcia biskupa, na zachód, 1 mila.

Puszki, wieś tegoż, na północ, 1 mila.

Pruto, wieś JP Biegańskiegoⁱ, na zachód, 1 ½.

Palesiszki^j, folwark JP Łowejki^k, na północ, 1 mila.

Postawniki, zaścianek księcia biskupa, na zachód, tyleż.

Przewoźniki, wieś plebańska, na południu, 1 ½ mili.

Podbrodzie^l, zaścianek JP Wawrzeckiego^m, na południu, ½ mili.

Podzisna karczma księcia biskupa, między wschodem i południem, 1 mila dobra^a.

Rasiniale^b zaścianek biskupi, na zachód, ½ mili.

^a Nowiki [?].

^b Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski. W 1783 r. zaścianek należał do Komisji Edukacji Narodowej.

^c Aszkargi.

^d xx. kanoników regularnych

^e Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski.

^f Na zachód zimowy.

^g W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* dwór należy do pana Kiborta *a.n.*, strażnikowicza wilkomierskiego. Franciszek Kibort występuje w dokumentach sądowych brasławskich z 1784 r. jako „strażn. wilkom.” (strażnik/strażnikowicz wilkomirski?), CAH Wilno, F. S.A. 15416, k. 434-435. Według dostępnych spisów urzędników nikt z tej rodziny nie pełnił funkcji strażnika wilkomierskiego w XVIII w. W 1789 r. dwór Podzisna zapisany do Franciszka Kiborta, strażnika zatorskiego [?], *Summariusz 1789*.

^h Jan Wawrzecki, podstarości brasławski.

ⁱ Wincenty Biegański, podstolic brasławski.

^j Polesieniszki.

^k W 1789 r. intratę z tego folwarku opłacał Stanisław Łowejko, *Summariusz 1789*. W tym okresie żyło dwóch Stanisławów Łowejko. Jeden z nich był synem Stanisława, a drugi Kazimierza Łowejki. *Materiały genealogiczne*, k. 36.

^l Podbrodzie, na zachód letni, ok. 2 mile wielkie.

^m Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski.

Rawiszki, wieś tegoż, na południu, mile 2.^c
 Romejki, wieś Komisji Edukacyjnej^d, między południem i zachodem, 1 mila letka.
 Rapiszki, zaścianek, na zachód zimowy, ½ mili.
 Radno, folwark kanoników regularnych lateran[skich], między wschodem i południem, 1 mila dobra.
 Sekła^e, zaścianek biskupi, na wschód, ¼ mili.
 [k.486]
 Siauruki^f, zaścianek plebański, na północ, ½ mili.
 Skurki, wieś księcia biskupa, na północ, 1 mila dobra.
 Skudryszki, zaścianek, na północ zimową, 1 mila letka.
 Smelinka, zaścianek JP Mohla, między zachodem i północą, 1 mila dobra.
 Simoniszki, na północ, JP Biegańskiego^g, zaścianek, mili 1 ½.
 Szułany, wieś tegoż, tamże, mile 2.
 Siałapis, zaścianek JP Wawrzeckiego^h, na zachód zimowy, 1 mila.
 Strylungieⁱ, wieś tegoż, na tenże zachód, tamże.
 Smilgniszki, zaścianek tegoż^j, tamże, ½ mili.
 Szarkiszki, zaścianek księcia biskupa, na wschodzie, 1 mila.^k
 Sawejki, wieś tegoż, na zachód, ½ mili.^l
 Skrebenie, wieś JP Wawrzeckiego^m, na południu zimowym, ½ mili.
 Straciszki, zaścianek biskupi, na północ, 1 mila.
 Smeleⁿ, wieś JP Ratomskiego^o, na południu, mile 2.
 Słodziszki, zaścianek Komisji Edukacyjnej^p, na południe, 1 mila.
 Smele^a, zaścianek JP Wawrzeckiego^b, na zachód zimowy 1 mila letka.

^a W opisie parafii twereckiej, miejscowość znajdująca się w tym położeniu, wymieniana jest jako karczma biskupia.

^b Rosinele, zachód letni bliżej północy.

^c Na zachód zimowy.

^d Komisji Edukacji Narodowej.

^e Sekły.

^f Siewruki.

^g Wincenty Biegański, podstolic brasławski.

^h Jan Wawrzecki, podstarości brasławski.

ⁱ Strylungi.

^j Według *Summariusza intraty 1789* folwark Smilginiszki dziedzicznie należał do Aleksandra Tadeusza Wawrzeckiego, wojskiego brasławskiego.

^k Szarkiszki znajdują się na zachód w odległości ok. 1 mili dalej.

^l Zachód letni bliżej północy.

^m Stanisław Wawrzecki, sędzia ziemski brasławski.

ⁿ Śmiele.

^o Romuald Ratomski, sędzia grodzki brasławski.

^p Komisji Edukacji Narodowej.

Simonaliszki, zaścianek JP Mohla, na północ mili 1 ½.

Soliszki, zaścianek kanoników lateran[skich], na zimowym południu, 1 mila letka.

[k.487]

Śniegiszki, zaścianek kanoników lateran[skich], na południu zimowym, o ½ mili.

Snatszczyzna, karczma tychże, tamże o ¼ mili.

Stary Dwór, plebański, na wschód letni, ½ mili.

Talaburniszki, zaścianek księcia biskupa, na północ, 1 ½ mili.^c

Twerjańce, wieś księcia biskupa, na wschód letni, 1 mila letka.

Trejpszuny^d, wieś JP Biegańskiego^e, na zachód letni ½ mili.

Trukany, wieś JP Wawrzeckiego, na południu, mila wielka^f.

Tryklaciszki^g, wieś tegoż, na południe zimowe, tyleż.

Trapszyszki^h, zaścianek tegoż, na południe tyleżⁱ.

Talaniszki^j, zaścianek PP Biesiekierskich^k, na północ zimową ½ mili.

Trejpszy^l, wieś kanoników lateran[skich], na wschód letni mile 2 wielkie.

Undryszki, zaścianek JP Wawrzeckiego^m, na południe 1 mila wielka.ⁿ

Uźdegiele^a, wieś kanoników lateran[skich], na wschodzie zimowym mila.

Widze, miasto targowe, na drodze wileńskiej do Braśławia jadąc, na wschodzie letnim, do JPP Juryzdyki mających należące.

[k.488]

Wojniuny, wieś kanoników lateran[skich], na wschodzie letnim ½ mili.

^a Szymele.

^b Michał Wawrzecki, wojskowiec brasławski.

^c Na wschód letni 1 mila wielka.

^d Trejbszuny

^e Jan Biegański, podstoli brasławski.

^f Na zachód letni ok. 1 ½ mili wielkiej. Zapisane do Aleksandra Tadeusza Wawrzeckiego, wojskiego brasławskiego. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* Trukiany zapisane do Dominika Alexandrowicza.

^g Tryklaciszki

^h Trabszyszki, na zachód letni. W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występują dwa zaścianki Trabszyszki, jeden należący do Jana Wawrzeckiego, podstolego brasławskiego a drugi do Dominika Alexandrowicza, koniuszego W.K.L. W 1789 r. Jan Trapsz (Trabsz) posesor opłacał intratę z tego zaścianku należącego do Benedykta Wawrzeckiego. CAH Wilno F. 694, op. 1, syg. 43.

ⁱ W 1783 r. należał do Dominika Alexandrowicza.

^j Taleniszki. W źródłach również Taluniszki.

^k Hedemann wymienia Jana Biesiekierskiego, uczestnika konfederacji barskiej *Historia powiatu* s. 430. W 1784 r. Jan Biesiekierski wymieniany jest jako ekonom dóbr Stary Dwór w Widzach Łowczyńskich. CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 133. W 1789 r. intratę ze swoich części na dobrach Taluniszki płacili Andrzej i Tadeusz Biesiekierscy być może bracia lub synowie Jana Biesiekierskiego. CAH Wilno F. 694, op. 1, syg. 43, k. 3.

^l Trejbsze

^m Aleksander Tadeusz Wawrzecki, wojski brasławski.

ⁿ Na zachód letni, ok. 1 ½ mili wielkiej. w 1783 r. należał do Dominika Alexandrowicza.

Wygodka, karczma plebańska, na północ przy gościńcu brasławskim, ¼ mili letkiej.
Widze^b, dwór biskupi na północy, przy gościńcu rymszańskim, ¼ mili letkiej.
Witowszczyzna, wieś tegoż, na wschodzie letnim 1 mila.
Wojnikiszki, wieś biskupa, na zachodzie letnim 1 mila wielka.^c
Wygodka^d, karczma JP Salmonowicza, przy gościńcu wileńskim, na zachodzie zimowym mile 2 wielkie.
Widze Albrechtowskie, kanoników lateran[skich], na południu zimowym, ½ mili od dworu.
Widze Łowczyńskie, z karczmą tak się zowiącą na zachodzie zimowym, o ¼ mili od dworu^e.
Wojciszki, zaścianek biskupi, na północy letniej, mila mierna.
Widzkiszki, zaścianek JP Wawrzeckiego^f, na południu letnim, o ½ mili.
Wobale^g, wieś biskupia, na południu letnim, ½ mili letkiej.
Warniszki, zaścianek JP Wawrzeckiego^h, na zachód zimowy ½ mili.ⁱ
Załaniszki, zaścianek JP Zahorskiego^j, na północy letniej, 1 mila wielka.

[k.489]

Zygucie, wieś biskupia z karczmą na gościńcu ryskim, do Dryświat idącym, na północy letniej, 1 mila wielka.

Żwirbliszki, zaścianek plebański, ku zachodowi letniemu, 1 ½ mili wielkiej.

Żołubiszki^k, zaścianek kanoników lateran[skich], na południu zimowym.

2do Od kościoła parafialnego, kościoły w okolicy sąsiedzkiej są następujące:

Daugieliszki, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim, z dwoma kościółkami filialnymi Kaczergiszki^l i Sieniszki^m zwanymi, za rzeką

^a Żdegiele.

^b Widzki Dwór.

^c Na północy, ok. 1 ½ mili wielkiej.

^d W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje zaścianek Wygotka.

^e W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* należą do Jana Wawrzeckiego, podstarościego brasławskiego. W *Summariuszu intraty z 1789* zapisane do Benedykta Wawrzeckiego gen. adiutanta. Według zapisów z ksiąg sądowych Widze Łowczyńskie zostały darowane przez Jana Wawrzeckiego, Benedyktowi Wawrzeckiemu „swojemu synowcowi” w 1780 r. CAH Wilno F. S.A. 15413, k. 945-956.

^f Stanisław Wawrzecki, sędzia ziemski brasławski.

^g Obale [?], ok. 1 mili wielkiej w tym kierunku.

^h Tadeusz Wawrzecki, rotmistrz brasławski.

ⁱ Ok. 1 ½ mili wielkiej.

^j W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* zaścianek przypisany Zahorskiemu *a.n.*, łowczemu brasławskiemu.

^k Żelabiszki, ok. 1 ½ mili wielkiej w tym kierunku.

^l Koczergiszki.

^m Seniszki I.

Podziśnie^a, w dobrach królewskich, JW Platera starosty daugieliskiego ku zachodowi zimowemu, mil 3 wielkich, przy gościńcu wileńskim.

Dryświaty, kościół parafialny w tymże powiecie, tymże dekanacie, J.O. wojewody wileńskiego Radziwiłła, na północ zimową, mil 3 wielkich, na gościńcu letnim i zimowym ryskim.

Opsa, kościół parafii brasławskiej^b filialny, w tymże powiecie i dekanacie, o mil 3 wielkich, na wschodzie letnim, przy gościńcu do Brasławia idącym w starostwie opeskim w dzierzawie JP Manuczego Grafa^c.

[k.490]

Pelikany, kościół parafialny w tymże powiecie i dekanacie, na północ letnią o ½ mili, od gościńca brasławskiego, po lewej stronie, o mile 3 wielkie.

Rymszany, kościół filialny do Daugieliszek w tymże powiecie i dekanacie na zachodzie letnim przy gościńcu wileńskim, o tyleż.

Twerecz, kościół parafialny w powiecie oszmiańskim, dekanacie brasławskim na południu letnim, za rzeką Podziśnią^d, przy gościńcu w prawie, do Postaw idącym x. kan. De Paniten[tia], o mili 1 ½.

3tio Miasta znaczniejsze około tego kościoła są te:

Brasław, miasto sądowe, za Brasławiem Druja niesądowe nad rzeką Dźwiną, te oboje na wschodzie letnim, Brasław o mil 6 wielkich, Druja o 12 takichże.

Postawy, miasto sądowe w powiecie oszmiańskim Re Partycjalne, na południu zimowym, o mil 6 wielkich.

4to Droga z Widz do Wilna, ciągnąca się mil 20 częścią mokra i błotnista, miejscami górzysta, kamienista, piaszczysta, korzenista chociaż szeroka.

Droga z Widz do Brasławia, w dobrach księcia biskupa, pod Kektylinią [?], równa i szeroka, więcej pręta, oba pół rowami okopana, bliżej [k.491] ominąwszy, którą innych possesorów krzywa błotnista, korzenista, górzysta i piaszczysta.

Droga z Widz do Postaw, krzywa, błotnista, gleista, korzenista miejscami górzysta i mostów dobrych nie mająca.

Droga z Widz w wilkomierskie jadąc do Rymszan kościoła, wyżej wspomnianego, górzysta wyboista, kamienista, błotnista i wąska.

^a Rz. Dżisna (Dżisienka).

^b powinno być dryświadzkiej.

^c Mikołaj Manuzzi, starosta opeski.

^d Rz. Dżisna (Dżisienka).

Droga z Widz do Uciany z gościńca wileńskiego o $\frac{1}{4}$ mili w prawą stronę, ku zachodowi, kamienista, górzysta, korzenista, błotnista, mosty za to i [?] wąskie mająca.

5to Jeziora, błota, stawy i sadzawki.

Jezioro Maruga, na morgów 8 z górą pod samym miastem, na zachodzie letnim, mające w sobie rzeczkę i kanał kopany płynącą przez koniec miasta widzkiego, wpadająca w staw kanoników lateran. o kroków 2000.

Jezioro Widze, 4 razy większe i dłuższe, na północ letnią o $\frac{1}{4}$ mili od Widz.

Jezioro Sekła^a, przy tymże jeziorze, kilkoma odłączone wyspami, długie na morgów 8, szerokie na 2, końcem przy gościńcu brasławskim, na zimową północ.

Jezioro Lipałata^b, okrągłe na morgów 2, z drugiego boku Widz, o tyleż na południu wkoło niego [k.492] bagno łożą zarosłe ciągnie się na $\frac{1}{8}$ mili.

Jezioro Pruto^c, o 1 milę od Widz blisko mili dłużyni, na $\frac{1}{4}$ mili szczyzynie, na północ letnią.

Jezioro Wojniukiszki^d, okrągłe morgów 8, wkoło błotem sianozętnym, na północ zimową 1 mila wielka.

Jezioro Giłuta, długie sznurów 300, szerokie 80, na południu letnim, o $\frac{1}{4}$ mili.

Jezioro Sinerdekła, okrągłe na sznurów 20, na południu $\frac{1}{4}$ mili.

Jezioro Czarne, za tymże o kroków kilkadziesiąt, dłużyni 20 z górą, szerzyni 10 tamże, tyleż.^e

Jezioro Białe, wzdłuż na sznurów 100, wszerz na 50, pod zachód letni o milę.^f

Jezioro Bludekis, okrągłe, na 15 sznurów wkoło błotem opasane, na zachód zimowy $\frac{1}{2}$ mili letkiej.

Jezioro Raukieta^g długie na sznurów 100, szerokie 50, na północ zimową o mile wielką, z którego rzeczka Raukieta płynie ku południowi.

Jezioro Gulbinia, o 1 milę na zachód, okrągłe, na sznurów 500.

Jezioro Prudynelis^a, długie na $\frac{1}{4}$ mili, szerokie na 12 sznurów, na północ, 1 mila wielka.

Jeziorko Oczko, okrągłe na sznurów 20, na północ mile 2.

Jezioro Hgaje^b, długie blisko $\frac{1}{4}$ mili, szerokie na sznurów 20, na północ, mile 2.

^a Jez. Sekły.

^b Jez. Lipołaty.

^c Jez. Pruta.

^d Jez. Wojnikiszki.

^e Jezioro bezimienne położone w pobliżu zaścianka Czarny.

^f Jezioro bezimienne położone w pobliżu zaścianka Biały.

^g Jez. Rawkieta.

Jezioro Opiwerda^c, długie na 1 milę, szerokie na ½, na północ, mile 2.

[k.493]

Jeziorka 3 jedne przy drugim Sawle^d zwane, po sznurów 5, każde na wschodzie letnim o ½ mili.

Jezioro Rebenie^e, okrągłe na sznurów 100, lasem zarosłe około, pod zachód zimowy mile 2.

Jezioro Muna, na sznurów 100 długie, a szerokie 60, na południu zimowym mile 2.

Błoto bagniste znaczne, na mile 2 rozciągające się pod rzekę Dryświatyczę, od jeziora Sekła wyżej wspomnianego, dawniej nieużyteczne, dopiero przez sprowadzenie środkiem kanału błota niemal prę[.]owego i ściągnięcie rowkami wód poprzecznymi zalewające błoto, może się stać użyteczną łąką. To błoto należy do J.O. księcia biskupa, dóbr stołowych i przez część do plebanii, leży na północ.

Błoto od Marugi jeziora ciągnące się i kanałem dwomilnym, nuw [?] osuszone i rowami, rowkami do nowego teraz w widzkich stawach sporządzone, gdzie się i młyn zakłada, dłużyni na sznurów 400, lub więcej i szerzyni tyleż, na zachód letni, o kroków 100.

Błoto pod Antodolem i Śmielami wioską ciągnie się na sznurów 500 wzdłuż, na 60 wszerz, częścią użyteczne, częścią łożowem i olchowemi krzakami zarosłe, na południu letnim mile 2.

Błoto Kryniczne przy rzece Dziśnie, do wsi Dąbrowskiej [k.494] należące na sznurów 30 wzdłuż, w poprzek na 20, częścią użyteczne, na południu letnim o mil 2.

Błoto pod Ligumie, mchem zarosłe i łożą, o ¼ mili nieużyteczne na południu.

Błoto za Krzywą karczmą Jeżenyszczę przez część bywa zwane, ale większa nieużyteczna na ½ mili na północ.

Błoto pod Widzami, nieużyteczne, ¼ mili ciągnie się o kroków 1000, na południe.

Staw kanoników lateran[skich]. o ¼ mili zajmujący się morgów kilkanaście, wkoło błoto częścią użyteczne, na letni połudzień.

Staw Janowski, bezprofitny, na prętów 10, na zachód zimowy o mile 2.

Stawiszczko próżne, na sznurów 2 w okrąg, o ¼ mili letkiej na południu letnim.

Sadzawki trzy w dobrach Łowczyńskich, o ¼ mili zarosłe, ku południowi letniemu.

^a Jez. Prudunele.

^b Jez. Hgajtja.

^c Jez. Opiwarda.

^d Trzy jeziora położone w pobliżu miejscowości Sawleżory.

^e Jez. Reibenie.

Sadzawki dwie nowo wykopane, o $\frac{1}{4}$ mili na południu.

Sadzawka maleńka, o milę ku południowi letniemu.

Sadzawka Komisji Edukacyjnej^a ze stawiszczem, zarosłe, o $1\frac{1}{2}$ mili ku zachodowi zimowemu do gór.

Sadzawek 2, większa i mniejsza, na Podziśniu JP Salmanowicza, na południe o mile 2.

Sadzawka Wielka JP Kimborta^b, o mile 2 na południu zimowym.

Sadzawki 2 małe, JP Ratomskiego, w Antodołce^c, o $1\frac{1}{2}$ mili na południu letnim.

[k.495]

Sadzawka w Widzach Albrychtowskich xx. kanoników lateran[skich] $\frac{6}{8}$ mili, na wschodzie zimowym.

6to Lasu około Widz i po całej parafii sosnowego i dębowego bardzo mało, prócz jodły, olchy, brzozy, osiny, leszczyny i krzaków łożowych. Lasu jodłowego w końcu] na wschodzie letnim może się pociągnąć na mili $1\frac{1}{2}$ wzdłuż, a wszcz więcej $\frac{1}{2}$ mili, i to jodły do zabudowania domów brusowych [?], mało co są zdatne, dla cienkości, między ta jodłą mieszają się sosny bardzo rzadkie, olchy zaś i osiny z brzozą. Krzaków brzozowych, łożowych, olchowych, leszczynowych po rzadkich miejscach ledwo na opał i ogrodzenie dostać można.

7mo Młynów wodnych w całej parafii 4. Jeden za miastem, o sznurów kilkadziesiąt xx. kanoników lateran., na wiosnę i w jesień tylko mielący, latem zaś i zimą nie miele, na południu zimowym.

Młyn drugi w lewie przy gościńcu wileńskim, do Felianpola należący, z jeziora Giłuty^a kanałem kopanym, wodę mający więcej zimą i latem, nie miele jesienią i wiosną, ledwo po miesiącu jednym albo po dwa. Na południu letnim, JP Wawrzeckiego, sędziego brasławskiego.

[k.496]

Młyn Lisiszki na gościńcu uciańskim, mały ruczaj mający z jeziora Muna i ten więcej nie miele jak tylko wiosną i jesienią, o milę wielką ku południowi.

Młyn Janowski o mile 2 nie mający żadnej rzeczki, na błotach tylko wykopany i tak dla niedostatku wód próżnuje, ku zachodowi, PP Wawrzeckich.

Młyny wietrzne 3. Jeden za Widzami, o sznurów kilkadziesiąt na północ, księcia biskupa. Drugi w Hryszkowszczyźnie JP Biegańskiego, także na północ mile 2. Trzeci

^a Komisji Edukacji Narodowej.

^b Kimbara.

^c Antodalu.

JP Salmanowicza, o mile 2 na zachodzie zimowym, przy gościńcu wileńskim. Wszystkie wietrzne młyny nie na wyniosłych górach, ale na pagórkach średnich stoją.

8vo Drogi partykularne i trakty publiczniejsze podług miary mil tak się opisują.

1. Droga do Dryświat i razem trakt do Rygi letni i zimowy, począwszy od Widz, na północ zimową polem otwartym idąc i zaroślami łożowemi, olchowemi i innemi, aż do karczmy Gierejszy JP Hryniewiczów pod którą kończy się granica parafii widzkiej, ciągnąca się, mil 2 wielkich, bez przejazdu przez wioski.

2. Droga do Opsy i razem trakt do Brasławia publiczny do Drui, i za Kordon Moskiewski, graniczy [k.497] rzeką Dryświatczycą^b o milę dobrą od Widz otwartym polem przez wieś Jarkańce, drogą równiuteńką i obapół rowami opatrzoną na $\frac{3}{4}$ mili dobrej, w dobrach stołowych księcia biskupa o $\frac{1}{4}$ mili lasem i polem droga korzenista, błotnista, wyboista i nierówna aż do karczmy Podruksze w posesji JP Żynki ku wschodowi letniemu, za którą o 50 kroków rzeka Dryświatczyca, i tu się kończy parafia widzka.

3. Droga do Postaw i trakt do Głębokiego, od kościoła parafialnego ku południowi letniemu, częścią polem otwartym, częścią lasem jodłowym i olchowym niewielkim, aż do karczmy Podziśnie zwanej do dóbr stołowych księcia biskupa należącej, za którą kroków kilkadziesiąt rzeka Podziśnie^c, z mostem niezłym i tam się kończy granica parafii widzkiej.

4. Droga do Daugieliszek alias gościniec wileński, począwszy od Widz idzie między południem letnim i zachodem zimowym, w początku jest równy i suchy, do karczem 2ch Raukieta^d zwanych, nad rzeczką takież Raukieta, na której most niebezpieczny i do tego mostu jadąc oba $\frac{1}{2}$ gościńca w mili dłużyni liczy się karczem 5 i dwa dwory^e o kilkadziesiąt sznurów oba od gościńca, należące z karczmami do JPP Wawrzeckich. Przejechawszy $\frac{1}{2}$ mili za mostem wyżej wymienionym, lasem różnym niewielkim, droga błotnista, krzywa, [k.498] kamienista, bez mostów, aż do karczmy Gurele zwanej, niedaleko której dwór Góry zwany teraz do Komisji Edukacyjnej należący, po prawej ręce gościńca, o kilkanaście sznurów. Karczma zaś przy samym gościńcu po prawej ręce. Od tej karczmy $\frac{1}{2}$ mili jadąc przez część polem otwartym, przez część laskiem zarosłym różnego drzewa, droga takież błotnista i korzenista aż do

^a Jez. Giłuta.

^b Dryświata.

^c Rz. Dżisna (Dżisienka).

^d Raukieta.

^e Widze Łowczyńskie i Podżisna [?].

karczmy Wygudki, do JP Salmanowicza należącej, po lewej stronie, za którą o 100 sznurów lub więcej dwór Podziśnie^a, po prawej ręce od gościńca o sznurów 6 tegoż, za Podziśnią dworem sznurów kilkadziesiąt karczma Malina, także do Podziśnia, po prawej ręce gościńca, za którą rzeka Podziśnie mająca most porządny i tu granica parafii widzkiej, za rzeką zaś poczyna się daugieliska, wszystko to między południem letnim a zachodem zimowym. Od tegoż mostu zwracając się nazad idzie w prawą rękę dróżka partykularna, koło rzeki wspomnianej, ½ mili wielkiej do wsi Przewoźniki, w której karczma niewielka, i przewóz z balek jodłowych, na linie także na południu leżąca, za którą rzeką poczyna się parafia twerecka i powiat oszmiański.

5. Droga do Uciany i Wiłkomierza w prawie od gościńca wileńskiego o ¼ mili od Widz, otwartym polem idzie [k.499] błotnista, krzywa, kamienista i wąska, aż do karczmy za wsią Strylungie^b zwaną do JP Wawrzeckiego należąca, od której ½ mili całe jadąc, także sama droga i wzgórki gliniaste mająca, do Lisiszek karczmy z młynem, wyżej wspomnianym po lewej ręce przy gościńcu stojącej, od której wielkie ½ mili jadąc polem i lasem, droga krzywa, błotnista i kamienista aż do karczmy Kajaty zwanej, do dóbr stołowych biskupich należącej, po lewej ręce za wsią od tej karczmy znowu ½ mili jadąc, polem i zaroślami karczma Bohuszyszki, do JP Wawrzeckiego, za którą o kroków kilkadziesiąt most nowy, dobry i obszerny, na ruczaju Muna zwanym, przy którym koniec parafii widzkiej, a za mostem zaczyna się daugieliska, cała ta droga na północy zimowej.

6. Droga z Widz do Rymszan, Sołoka i Wiłkomierza, w dobrach stołowych biskupich, po części naprawiona jednak górzysta i kamienista oraz błotnista, dalej innych posesorów; z Widz wyjechawszy, o sznurów 30 dom przy wietrznym młynie, od którego w prawo poszedł gościniec brasławski a w lewo gościniec do Rymszan, o ¼ mili równą drogą jadąc, dwór Stare Widze zwany, do dóbr stołowych biskupich, w tenucie JP Burego, po [k.500] prawej stronie gościńca o kroków 100, za którym po prawej ręce przy gościńcu tymże nazwiskiem karczma, w końcu onej kanał wyżej wspomniany z mostem porządnym, od mostu kilkadziesiąt sznurów polem wyjechawszy, karczma Krzywa zowiąca się do JP Biegańskiego, wraz za karczmą ruczaj grząski, z błot płynący do jeziora Widzkiego, bez mostu za którym wielkie ½ mili polem jednym jadąc, aż do karczmy Biciuny zwanej, do dóbr stołowych biskupich przynależnej, nad jeziorem Prutem stojącej. Od karczmy biciuńskiej, koło jeziora Pruto

^a Podzisna.

^b Strylungi. Należała do Jana Wawrzeckiego, podstarościego brasławskiego.

½ mili wielkiej jadąc do wsi Prutem^a zwanej, przez którą idzie gościniec do JP Biegańskiego należący, w końcu której o sznurów kilkadziesiąt karczma Prutelka, nad jeziorem Prutem nazywającym się po prawej ręce tegoż, za którą o kroków kilkadziesiąt w dole na błocie i ruczaju Reża^b zwanym, most wąski i niebezpieczny i tu koniec parafii widzkiej, a za mostem filia kościoła rymszańskiego. Z Widz do granicy mile 2 wielkie, cała droga na północy letniej.

Parafia widzka graniczy z powiatem oszmiańskim rzeką Podziśniem^c, na letnim wschodzie, na południu zimowym i na zachodzie zimowym. Cała ze wszystkim leży w powiecie brasławskim. Takowe więc opisanie parafii widzkiej podpisem ręki mojej stwierdzam.

x. Jan Józef Wierwieński
podproboszcz widzkiej parafii

^a Prucie.

^b Róża [?].

^c Rz. Dzisna.

Indeks nazw geograficznych ^a

[Zastosowane skróty]^b

- Abasalis**
błoto, 75
- Abele**
miasteczko, 117, 120, 121, 283
parafia rzym.-kat., 117
- Abisowo**
jezioro, *Patrz* Obisów
- Abkarty, *Patrz* Obcharty**
- Abokrytele**
jezioro, 188
- Abramowszczyzna**
zaścianek, 87
- Abskrytelis, *Patrz* Abokrytele**
- Abskrytis**
jezioro, 147
- Abszuty, *Patrz* Apszuty**
- Achramiańce**
wieś, 254
- Achramowszczyzna**
okolica szlachecka, 87
- Achremiańce, *Patrz* Achremowce**
- Achremowce**
gościniec z Głębokiego do Rygi, 41
wieś, 41
- Achremowce (Achremiańce)**
karczma, 32
wieś, 32
- Adamienki**
zaścianek, 57
- Adamiki, *Patrz* Adamienki**
- Adamiszki**
wieś, 285
zaścianek, 190
- Adamklar, *Patrz* Nawłoka**
- Agony, *Patrz* Ogonie**
- Ahremie, *Patrz* Achramiańce**
- Ajacie**
miejscowość, 280
- Ajduki, *Patrz* Hajduki**
- Akmenis**
jezioro biskupie, 268
- Akmeniszki**
zaścianek, 296
- Akmieniszki**
wieś Kapituły Wileńskiej, 79
- Akmona**
jezioro, 303
- Akremy, *Patrz* Achramiańce**
- Aksiutowo**
wieś, 179
- Alaxiej**
zaścianek, 184
- Albinowszczyzna**
dwór, 86
wieś, 86
- Alchimowce (Alchimowszczyzna)**
zaścianek, 87
- Alchimowszczyzna, *Patrz* Alchimowce**
- Alejuny**
wieś biskupia, 253
- Aleksandrowo**
miejscowość, 171
- Aleksiszki**
zaścianek stowa świderskiego, 87
- Alenki**
wieś, 87
- Alkenis**
jezioro, 266
- Alkienas**
jezioro, 159
- Alkienis**
jezioro, 303
- Alksniadwaris**
miejscowość, 110
- Alksnie, *Patrz* Alkienas**
- Alksninia**
zaścianek, 280
- Alksniniszki**
wieś, 184
- Almas**
jezioro, 304
- Alochny**

^a Hasła zamieszczone w *Indeksie nazw geograficznych* i *Indeksie osobowym* uwzględniają miejscowości i nazwiska występujące w tekście głównym oraz w przypisach.

^b miejsc. – miejscowość o nie ustalonej kategorii (zaścianek, wieś, miasteczko); stowa – starostwa;

wieś, 190, 196

Aloxiszki, Patrz Aleksiszki

Alsodelis
jeziro, 136

Alwinowszczyzna, Patrz Albinowszczyzna

Alksnas, Patrz Alkienis
jeziro, 136

Alksnelis
jeziro, 266, 303

Alsodis
jeziro plebanii łabonarskiej rzym.-kat., 146

Ambrosionki
wieś, 87, 104

Anastazowo
folwark, 226

Andrejki
wieś, 275

Andrejkańce
wieś biskupia, 132, 139

Andrejuny
wieś biskupia, 109

Androlany
wieś, 316

Andrulancy
zaścianek, 316

Angliniszki
zaścianek sttwa daugieliskiego, 44

Anisimowicze
posada ziemiańska, 67

Anoszy
miejscowość, 109

Antalba
wieś, 296

Antalgi
wieś sttwa daugieliskiego, 44

Antekiowna, Patrz Pokiewna

Antesory
folwark, 238, 240, 243, 244, 245, 275
młyn, 278

Antestyrnie
wieś, 152

Antkaciszki
wieś, 254

Antodal
dwór, 314
folwark, 316
karczma, 316
wieś, 316, 329, 330

Antogowo
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 226, 232

Antokel
las, 295

Antoledzie
wieś, 126

Antolepty
filia parafii dusiackiej rzym.-kat., 264
kościół xx. karmelitów bosych, 264
miasto, 272

Antolksna
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 154

Antolokaja
wieś biskupia, 140, 149

Antolomieście
wieś biskupia, 140

Antoniszki
dwór, 246

Antonowce
wieś, 35

Antonowicze, Patrz Antonowce

Antonów, Patrz Druściany

Antony
wieś Kapituły Wileńskiej, 79

Antopol
dwór, 246

Antoprucie (Antoprudzie)
wieś, 154, 316

Antoprudzie, Patrz Antoprucie

Antosicia, Patrz Antosito

Antosito
posada ziemiańska, 67

Antylgie, Patrz Untylga

Anupriszki (Anupriškis)
miejscowość, 280

Apanasiszki
zaścianek, 190

Apidem, Patrz Apidemiszki

Apidemis
zaścianek plebanii kukuciskiej rzym.-kat.,
132

Apidemiszki
jeziro, 118, 123
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
110

Apkarty (par. jezioroska)
zaścianek biskupi, 114, 122

Apkarty (par. sołocka), Patrz Obcharty

Apodym, Patrz Apidemiszki

Apszuty
wieś, 165, 170

Arcimowicze
okolica szlachecka, 179

Arszkietynie
zaścianek, 140

Asak
zaścianek plebanii łyngmiańskiej rzym.-kat.,
154

Asakas
jeziro, 159

Asalna
jeziro, 159

Asawy
jeziro sttwa daugieliskiego, 268

Aserynis
jeziro, 303

Asiociszki
zaścianek, 190

Asiukle
zaścianek, 254

Assiukta, Patrz Asiukle

Aszaliszki, Patrz Ażaliszki

Aszerynielis
jeziro, 145

Aszerynis
jeziro, 136, 145

Aszkaragi
wieś xx. kanoników regularnych, 323

Aszkaragiszki
dwór, 246

Aszkińce
wieś, 131

Aszrynis
jeziro, 159

Asztyszki
zaścianek, 110

Atkaczyszki, Patrz Antkaciszki

Aukslinis
jeziro xx. Franciszkanów, 129

Aukszakalnie
granica z Kurlandią, 284
wieś, 284

Auksztagiera
zaścianek, 67

Auksztaie
zaścianek, 165

Auksztakalnis, Patrz Auksztokalnia

Auksztakapie
zaścianek, 296

Auksztokalnia
zaścianek, 44

Auksztokalnie
wieś, 253, 270

Auksztoliszki
zaścianek, 190

Auksztowercie
wieś, 235

Auksztuma
zaścianek, 44

Ausiuciewiczze, Patrz Aksiutowo

Ausła
jeziro, 284
zaścianek biskupi, 109, 284

Austini
zaścianek, 44

Ausztokalnie
wieś, 109

Awiniszki
zaścianek, 132, 138

Awinosta
jeziro, 269, 272
jeziro biskupie, 266

Awinostka
rzeka, 269, 271

Awizeniszki
zaścianek, 296

Awizynka
miejsowość, 246

Awizynka (Awizyszki)
zaścianek, 116

Awizyszki, Patrz Awizynka

Awłasy
karczma, 108, 217
wieś, 108, 200, 212, 217

Awsiuki
folwark, 61
zaścianek, 61

Aziarkinie
błota, 32

Azupiszki, Patrz Upiszki

Azustrupis
zaścianek, 132, 138

Azuwiżyntis
zaścianek, 138

Ażaliszki
miejsowość, 35

Ażany
folwark xx. Bazylianów, 253
wieś xx. Bazylianów, 253

Ażele
wieś xx. kanoników regularnych, 254

Ażelizzki
wieś, 43

Ażubale
wieś PP. Benedyktyniek wileńskich, 308
zaścianek PP. Benedyktyniek wileńskich, 308

Ażubalis
wieś biskupia, 140, 152

Ażubele
zaścianek, 316

Ażuejksztabalis
zaścianek, 296

Ażukarklino
wieś, 253

Ażumedyne
granica z Kurlandią, 284
wieś, 109, 284

Ażup i e
zaścianek plebanii łabonarskiej rzym.-kat.,
140

Ażupiszki
miejsowość, 284

Ażurance
miejsowość, 116

Ażuszele, 285
wieś, 280, 283

Ażuwiżyntis
zaścianek, 132

Ażys
jeziro, 147

Babaryckie, Patrz Łabejko

Babaryki
wieś, 57, 64

Babi Bór
zaścianek, 171

Babiany
wieś PP. Benedyktyniek wileńskich, 308, 315

Babiniszki
bagny, 75

Babiszki
wieś, 198

Babowszczyzna

- miejscowość, 219
miejscowość prezbitera pohoskiego
unickiego, 200
- Babyszki**
zaścianek, 57, 65, 198
- Bachmaty**
wieś plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 110
- Badlelis**
jeziro plebanii łabonarskiej rzym.-kat., 146
- Bagdzieniszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 45
- Bagdziuniszki**
zaścianek, 280
- Bagdziuny**
karczma, 317
wieś, 317
wieś Kapituły Wileńskiej, 79
- Bakielniszki**
wieś, 247
- Balnowo**
dwór, 222
- Balsiszki**
zaścianek, 67
- Baltis, Patrz Bolcie**
- Balunce**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 318
- Balusalis, Patrz Bolusele**
- Balaweckie**
wieś, 45
- Baldakas**
jeziro, 147
- Baleziuniszki**
zaścianek, 280
- Balosz**
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 154
- Balozyksztys**
jeziro, 159
- Balta**
jeziro, 118, 123
- Baltas**
jeziro, *Patrz Biale*
jeziro biskupie, 145
- Baltis**
jeziro, 159
jeziro xx. Franciszkanów, 129
- Baltis II**
jeziro, 159
- Bałtromieje**
miejscowość, 223
- Balundzie, Patrz Bolundziszki**
- Balundziszki**
wieś, 179
- Bałżajtis**
jeziro xx. Franciszkanów, 129
- Bankuczyszna**
folwark, 179
- Barankiszki**
wieś, 123
wieś plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 110
zaścianek, 123
- Baranowo**
trakt do Święcian [?], 148, 149
wieś, 140, 150
- Baranowszczyzna**
wieś sttwa brasławskiego, 88
- Barauka**
karczma, 116, 120
- Barawek**
zaścianek sttwa brasławskiego, 200
- Barawikiszki**
zaścianek, 190
- Barawy**
zaścianek, 88
- Barciuniszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 45
- Barkowszczyzna**
wieś, 67
- Barkszteliszki**
zaścianek, 255
- Bartkuniszki**
zaścianek, 179
- Bartnik**
zaścianek, 88
- Bartosze, Patrz Bertowszczyzna, Patrz Bertowszczyzna**
- Bartoszyski**
miejscowość, 110
- Basie**
wieś, 247
- Basiniej**
miejscowość, 35
- Baszty**
zaścianek, 58
- Bebrynole**
zaścianek biskupi, 110
- Beciszki, Patrz Beczyszki**
- Beczyszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 45
- Bejby**
wieś biskupia, 254
- Bejkie, Patrz Bejkiele**
- Bejkiele**
zaścianek Komisji Edukacji Narodowej, 317
- Bejnarowszczyzna**
zaścianek, 36, 41
- Bejnarów (Bejnary)**
posada ziemiańska, 67
- Bejnary, Patrz Bejnarów**
- Bele**
jeziro, 293
- Belmont**
filia parafii brasławskiej rzym.-kat., 32, 40
kaplica, 40
pałac, 32, 41, 106
- Belekra**
jeziro, 266
- Berce**
jeziro, 196
rzeka, 196
zaścianek, 190

- Berczuny**
wieś biskupia, 110
- Bereźwica**
rzeka, 223
- Bereża**
jeziro, 211, 213
rzeka, 212, 213, 215
- Bernatki, Patrz Bernatyszki**
- Bernatki (Biernatki)**
folwark, 110, 123
zaścianek, 123
- Bernatowce, Patrz Bernaty**
- Bernatowszczyzna, Patrz Czarnowszczyzna**
- Bernaty**
wieś, 88
- Bernatyszki**
miejscowość, 246
miejscowość plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
110
zaścianek, 296
- Berniuny**
miejscowość, 126
- Berowy, Patrz Borowe**
- Berówka**
karczma, 87
- Bertowszczyzna**
droga z Pohostu do Drui, 218
miejscowość, 218
- Bertowszczyzna (Bartosze)**
miejscowość, 200, 211
- Berzeniszki**
zaścianek biskupi, 318
- Berżeniki, Patrz Berzeniszki**
folwark, 254
jeziro, 270
- Berżeniszki (Berżeniki)**
dwór, 254, 270
wieś, 254
zaścianek plebanii dryświadzkiej rzym.-kat.,
68
- Berżonia**
jeziro, 265
- Berżuny**
jeziro biskupie, 268
- Berżynis**
jeziro, 293
- Besiekierszczyzna**
zaścianek, 68
- Besiemicze, Patrz Bosienice**
- Bezdenne**
jeziro, 74, 197
- Bezzubiszki**
miejscowość, 35
- Beżuwis, Patrz Brzozówka**
- Biała**
karczma, 184, 189
rzeka, 104
trakt z Opsy do Wilna, 189
- Biale**
jeziro, 196, 197, 198, 211, 221, 328
- Biale (Baltas)**
jeziro, 35, 41
jeziro sttwa brasławskiego, 42
- Biale Łokaje**
jeziro, 149
- Białkowszczyzna**
zaścianek, 110
- Białoboki (Bieloboki)**
wieś, 88, 108
- Białobrodzie**
zaścianek, 88, 104
- Białobrudz, Patrz Białobrodzie**
- Białojcis**
jeziro, 293
- Białowojsza**
zaścianek, 317
- Białusiszki**
zaścianek, 68
- Biały Dwór**
dwór, 200, 211, 213, 214, 215
młyn wołowy, 213
- Biciuny**
karczma biskupia, 318, 332
wieś biskupia, 318
- Bieciuniki**
zaścianek, 226
- Bieciuny**
dwór, 232
folwark, 226
kaplica rzym.-kat., 232
karczma, 232
wieś, 226, 232
- Biedeźnia**
zaścianek, 45
- Biednie**
karczma, 88
- Biedrynis**
jeziro, 159
- Biejki, Patrz Bijejki**
- Biekuny**
karczma, 280
zaścianek, 280
- Bielanie**
komora celna, *Patrz* Plauszkiety
wieś, 35, 41
- Bielaniszki**
folwark, 233
- Bielany, Patrz Bielanie**
- Bieleniszki**
zaścianek biskupi, 318
- Bielewce, Patrz Bielowce**
- Bielewicze**
wieś, 179
- Bielowce (Bielewce)**
wieś, 200, 213
- Bielowo**
zaścianek, 57
- Bielowo II**
zaścianek, 57
- Bieluniszki**

zaścianek, 68
Bieloboki, Patrz Białoboki
Bieniasze
 wieś Komisji Edukacji Narodowej, 318
Bieniuny
 zaścianek, 45
Biereże
 jezioro sttwa brasławskiego, 42
Biernatki, Patrz Bernatki
Biernaty
 wieś, 165
Bierniuny
 wieś plebanii dryświadzkiej rzym.-kat., 68
Bierunkiszki, Patrz Barankiszki
Bieryszys
 jezioro, 119
Bierzatyłce
 zaścianek plebanii taurogińskiej rzym.-kat.,
 298
Bierżońskie
 jezioro, 33
Bierżyja
 zaścianek, 126
Bierżynka
 zaścianek, 238
Biesieczyzna
 wieś, 171
Bijejki (Biejki)
 zaścianek, 88
Bikiany
 wieś biskupia, 254, 273
Bikiany (Radziwiłła)
 wieś, 254
Bikiszki
 zaścianek plebanii widzkiej rzym.-kat., 318
Bilakiamie
 wieś, 132, 138
Bilakiemie
 wieś, 138
Bildziuchy, Patrz Bildziugi
Bildziugi (Bildziuchy)
 miejscowość, 200, 217
Bildy
 zaścianek, 275
Bimbera
 jezioro biskupie, 266
Bimberys
 jezioro, 119
Bindaryszki
 zaścianek sttwa daugieliskiego, 45
Bindryna
 zaścianek, 98
Birniszki
 zaścianek, 110
Birucie
 zaścianek, 179
Biruki
 dwór, 200, 220
 młyn, 213
 staw, 212
 wieś, 200, 212, 220
Birwita (Orszweta)
 rzeka, 314, 315
Birżąka
 jezioro, *Patrz* Bierżońskie
Birżuniszki, Patrz Birżuny
Birżuny
 folwark biskupi, 254
 wieś biskupia, 254
Birżuny (Burego)
 folwark, 254
Birżuny (Pawlikowskiego)
 folwark, 273
 wieś, 273
Birżyninie, Patrz Bierżynka
 zaścianek, 245
Bistrumowszczyzna, Patrz Bystromowce
Blakie
 wieś biskupia, 254
Blakiszki, Patrz Blakie
 wieś, 255
 zaścianek plebanii święciańskiej rzym.-kat.,
 286
Blakiszki (Żebrowskiego)
 zaścianek, 286
Blinowszczyzna
 wieś, 104
 zaścianek, 88
Bludekis
 jezioro, 328
Bludzino
 zaścianek, 190
Bluwakle (Skryłwy)
 jezioro, 74
Błażki
 wieś, 171
Błażuny
 wieś plebanii widzkiej rzym.-kat., 318
Błażyszki
 zaścianek xx. kanoników regularnych, 316
Błociszki
 zaścianek xx. kanoników regularnych, 317
Błogusławiszki
 zaścianek, 254
Blusiszki
 zaścianek biskupi, 255
Blusiszki (Masłowskiego)
 miejscowość, 254
Bobele
 zaścianek biskupi, 286
Bobrusze
 miejscowość, 67
Bobruszki, Patrz Bobrusze
Bobryszki
 zaścianek biskupi, 110
Bobyle
 wieś, 33
Bobylewszczyzna, Patrz Bubolowszczyzna
Bochomiszczyzna
 zaścianek, 57

- Boczkeniki**
wieś, 286
- Bohdiuniszki**
zaścianek PP. Benedyktynów wileńskich, 291
- Bohdiuny, Patrz Bagdziuny**
- Bohuszewszczyzna, Patrz Bohuszyski**
- Bohuszyski**
folwark, 317
karczma, 317, 332
- Bohy**
wieś, 200, 213, 224
- Bojanszczyzna**
zaścianek, 58
- Bojarele**
wieś plebanii kołtyniańskiej rzym.-kat., 243
wieś plebanii sołockiej rzym.-kat., 254, 271
zaścianek, 244
- Bojareniszki**
zaścianek, 165
- Bojarszczyzna**
miejscowość, 223, 224
- Bojary**
wieś, 45, 200, 222, 233, 254, 286, 295
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 155
- Bojary Kozaczyńiane**
wieś, 271
- Bojaryszki**
gościniec z Wilna do Brasławia, 242
miejscowość, 242, 245
- Bojatyski**
zaścianek biskupi, 255
- Bolcie**
folwark, 296, 298, 299, 301, 304
jezioro, 304
wieś, 296
- Bolusele**
zaścianek biskupi, 110
- Boldaniszki**
okolica, 294
okolica szlachecka, 286
- Boldery, Patrz Kozaczyzna**
wieś, 255
- Bolojco**
jezioro, 37, 42
- Bolosze**
jezioro, 159
- Bolotecie, Patrz Bolta**
- Bolotniki**
zaścianek, 58
- Bolta**
jezioro sttwa opeskiego, 42
- Boltuniszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 79
- Bolundzie**
wieś, 179
- Bolundziszki (Balundziszki)**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 317
- Bondarowszczyzna**
zaścianek, 87
- Bondaryszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 79
- Borć Stara (Daleka Borć)**
zaścianek, 201, 215
- Bordzieńce**
wieś, 200
- Borejsze**
wieś, 132, 138
- Borkowo**
miejscowość, 171
- Borkowszczyzna**
starostwo (niegrodowe), 88
zaścianek sttwa borkowskiego (niegrodowego), 88
- Borkowszczyzna (Radziwilla)**
wieś, 77
- Borodzienicze, Patrz Bordzieńce**
wieś, 88
- Borodzieńce**
wieś, 212
- Borowa**
wieś, 275
- Borowe**
miejscowość PP. Benedyktynów wileńskich, 308
zaścianek, 87, 88, 218
- Borowiki**
gościniec z Wilna do Drui, 40
karczma, 40, 43, 179, 183
wieś, 179
zaścianek, 36
- Borsukowo**
zaścianek, 58
- Bortkiszi**
folwark xx. karmelitów bosych (antolepskich), 246
majątek, 247
- Bortkiszi (Tura)**
folwark, 246
- Boruny**
wieś, 190
- Bosienice**
miejscowość, 42
- Bouszyski**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 45
- Bożarek**
zaścianek, Patrz Trzaskowszczyzna
- Brachiszki**
wieś biskupia, 317
- Bradzkiszki, Patrz Brachiszki**
- Brasław**
cerkiew prawosławna św. Barbary, 36
cerkiew unicka św. Mikołaja, 36
dekanat rzym.-kat., 35, 44, 57, 67, 73, 79, 83, 86, 101, 109, 117, 125, 128, 132, 135, 138, 140, 144, 154, 158, 165, 168, 171, 179, 184, 187, 209, 217, 226, 233, 235, 238, 242, 246, 251, 253, 264, 275, 277, 280, 285, 292, 296, 302, 308, 312, 316, 326
gościniec z Głębokiego do Rygi (stary), 41

- gościniec z Kołtynian, 130
 gościniec z Wilna do Drui, 40
 klasztor xx. Bazylianów, 35, 36, 40
 miasto, 34, 35, 40, 54, 64, 65, 73, 77, 101, 106, 108, 117, 123, 138, 158, 159, 182, 187, 217, 222, 229, 242, 251, 252, 264, 302, 306, 313, 325, 327, 331
 opactwo xx. Bazylianów, 36
 parafia rzym.-kat., 34, 73, 77, 101, 106, 107, 157, 182, 198, 208
 powiat, 35, 55, 57, 67, 73, 78, 86, 109, 117, 135, 144, 153, 155, 156, 161, 163, 164, 179, 182, 184, 187, 209, 216, 221, 223, 224, 246, 251, 253, 264, 266, 268, 269, 271, 273, 277, 296, 305, 307, 313, 316, 333
 starostwo grodowe, 34, 41, 89, 90, 93, 95, 96, 97, 99, 102, 105, 201, 208
 trakt z Głębokiego do Rygi, 32
 trakt z Wilna, 35
- Brażyski**
 zaścianek xx. kanoników regularnych, 317
- Brenkliszki**
 folwark, 296, 306
 wieś, 296
- Broel Plater z Platerów Rozalia, starościna subocka, 89**
- Brudne**
 wieś, 224
- Brusy**
 rzeka, 163
- Bryczalowszczyzna, Patrz Brylewszczyzna**
- Brylewszczyzna**
 zaścianek sttwa brasławskiego, 88
- Brylowszczyzna**
 wieś, 67, 78
- Bryndziszki**
 dwór, 275
- Brynkliszki, Patrz Brenkliszki**
- Bryże**
 miejscowość, 242
- Brześć Litewski**
 klasztor xx. Augustianów, 22, 168
- Brzeziszki**
 folwark, 126
 karczma, 130
- Brzozowszczyzna**
 zaścianek xx. Franciszkanów, 126
- Brzozówka**
 jezioro, 293
- Bubele**
 wieś, 243, 286, 294
- Bubie**
 wieś biskupia, 317
- Bubołowszczyzna (Bobilewszczyzna)**
 zaścianek, 58
- Buciowce**
 wieś, 87, 106
- Buciszki, Patrz Buczany**
- Buczany**
 wieś biskupia, 317
 zaścianek biskupi, 318
- Bucele**
 wieś Kapituły Wileńskiej, 79
- Buczeliszki**
 zaścianek Kapituły Wileńskiej, 79
- Bućkuny**
 wieś, 165
- Buda**
 zaścianek, 88, 200, 216
- Budowie, Patrz Budowieja**
- Budowieja**
 zaścianek, 317
- Budry**
 miejscowość, 149
 wieś, 140, 226
- Budryszki**
 folwark, 140
- Budy**
 wieś, 221
- Budynie**
 wieś Kantorii Wileńskiej, 246
- Budzily**
 wieś, 196
- Budziszcze**
 zaścianek, 190
- Budziszki, Patrz Budziszcze**
- Budzyszki**
 trakt z Uciiany do Wilna, 152
- Bugiele**
 wieś Komisji Edukacji Narodowej, 318
- Bujewszczyzna**
 wieś, 88, 104
 wieś sttwa gabryjałowskiego, 87
- Bujki**
 zaścianek, 58
- Bujowszczyzna**
 wieś, 87
- Bujtuny**
 wieś, 132, 138, 139
- Bujwidy**
 dom szlachecki, 126, 130
- Bujwidziszki (Podskirna)**
 wieś, 246
- Bujwiliszki**
 wieś, 45
- Bukiszki**
 zaścianek, 247
- Bukliszki**
 wieś, 314
 wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 308
- Bukowo**
 zaścianek, 57
- Bułowiszki**
 wieś, 190, 196
- Bundynia**
 bagno, 148
- Burby**
 wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 238
- Burdeniszki**

zaścianek, 179

Burkały
wieś, 45

Burneliszki
wieś biskupia, 317

Burnie
wieś, 247

Busiły
wieś, 286

Butrojewicze, Patrz Bałtromieje

Butromowszczyzna, Patrz Bystromowce

Buziany, Patrz Bużany

Buża
jezioro, 35, 36, 37, 38, 41, 42, 43

Bużany
wieś, 35

Bużyca
rzeka, 41, 43

Bużynka
rzeka, 40

Bychówka (Słobódka)
miasteczko, 87, 103, 106

Bykowskie
wieś, 36

Bykowszczyzna, Patrz Bykowskie

Bystromowce
wieś, 190, 197

Cecyliszki
zaścianek, 247

Cejkinie
dwór sttwa daugieliskiego, 45
filia parafii daugieliskiej rzym.-kat., 46
gościniec z Wilna do Braśławia, 232
karczma, 232
karczma sttwa daugieliskiego, 226

Cejkinie (Ciejkinie, Kiejzy)
dwór, 46

Cekalowszczyzna, Patrz Czekalowszczyzna
zaścianek, *Patrz Czekalowszczyzna*

Cekin
dwór, *Patrz Cejkinie*

Cerkliszki
folwark, 286, 294

Chmielewszczyzna
zaścianek, 45

Chmielnica
zaścianek, 179

Chodarowszczyzna
wieś biskupia, 318

Chodarowszczyzna (Jarockiej)
karczma, 318

Chomoniszki, Patrz Chomontowo

Chomontowo
zaścianek, 45

Chorążyszki
dwór, 318

Chorobrowka
dzierżawa, 176

Chrolowszczyzna, Patrz Frołowszczyzna

Chroły
folwark, 88, 103
wieś, 88

Chudobiszki
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 308

Chudobowszczyzna, Patrz Chudobiszki

Chwastowo
folwark, 207, 223

Chwiederyszki, Patrz Fiedoryszki

Ciecierki
wieś, 89

Ciecinówka
młyn, 65

Cieciorka
jezioro, 177

Cieciorki, Patrz Ciecierki

Ciejkinie, Patrz Cejkinie
jezioro, 293

Ciejkiszki (Czyża)
zaścianek, 46

Ciejkiszki (Tyszkiewiczza)
miejscowość, 46

Ciekin (Eysmonta)
zaścianek, 46

Ciekin (Eysmonta)
dwór, 46

Cielewce
wieś plebanii ikaźnieńskiej rzym.-kat., 89

Cielewszczyzna
wieś, 58

Ciereszki
miejscowość, 201, 222

Cieszelańce, Patrz Czeszulańce

Cieszykowszczyzna
folwark, 318

Cijany
wieś plebanii łyngmiańskiej rzym.-kat., 155

Ciłowce
karczma, 172, 219
wieś, 219, 220
zaścianek, 172

Ciłowszczyzna
miejscowość, 318

Ciżuniszki
zaścianek, 190

Cno
jezioro, 38, 39, 41, 42

Curakowszczyzna
zaścianek, 190

Cyceniszki
wieś, 45

Cyganiszki
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 255

Cylukiszki
miejscowość biskupia, 286

Czajdiszki
miejscowość, 140

Czarna Ziemia, Patrz Czarnoziemie

Czarne
jezioro, 196, 221, 242, 243, 328

Czarniuszka

- rzeka, 75
- Czarnomordy**
zaścianek, 191
- Czarnomorki, Patrz Czarnomordy**
- Czarnopol**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 318
- Czarnowszczyzna (Bernatowszczyzna)**
starostwo niegrodowe, 90, 95
zaścianek, 89
- Czaroziemie**
wieś biskupia, 318
- Czarnuszka**
rzeka, 76, 77
- Czarny**
ruczaj, 85
zaścianek, 318
- Czarny Ruczaj**
rzeka, 34, 218
- Czarny Ruczaj (Klottów)**
zaścianek, 89
- Czarny Ruczaj (Łopacińskich)**
zaścianek, 89
- Czarny Ruczaj Klotta**
karczma, 218
młyn, 218
- Czeberaki**
wieś, 68
- Czebotarce**
wieś, 45
- Czechowczyzna**
miejscowość, 201
- Czczyry**
folwark, 124
jezioro, 124
wieś, 124
- Czekalowszczyzna**
zaścianek plebanii brasławskiej rzym.kat., 36
- Czemery, Patrz Czemiery**
- Czemiery (Czemery)**
wieś, 58
- Czepaliszki**
zaścianek, 110
- Czepaniszki**
zaścianek, 111
- Czepcie, Patrz Czepiej**
- Czepcik**
miejscowość, 201
- Czepiej**
wieś, 255
- Czepieliszki**
miejscowość, 272
zaścianek PP. Benedyktynów wileńskich, 308
- Czepukany**
wieś, 68, 77
- Czepuki**
wieś, 201
- Czepuki Pańskie**
miejscowość, 218
- Czepukiany**
wieś, 290
- Czepukiszki**
wieś, 247
- Czepuliszki**
wieś, 110, 124
- Czeress**
dwór, 172, 218
miasteczko, 172
parafia unicka filia ikaźnieńskiej, 172
puszcza, 65
- Czeress (Treckie)**
jezioro, 177
- Czerezski, Patrz Ciereszki**
- Czerniawszczyzna**
dwór, 107
- Czernikiszki**
zaścianek, 132
- Czerniowo**
wieś, 103
wieś sttwa brasławskiego, 89
- Czerniszki**
wieś, 179, 183
- Czerwone Pole**
zaścianek, 291, 295
- Czeszulańce**
wieś, 318
- Czobotarze, Patrz Czebotarce**
- Czuliszki**
miejscowość biskupia, 140
- Czułany**
wieś, 286
- Czuryłowice (Lilki), Patrz Czuryłowo**
- Czuryłowicze, Patrz Czuryłowo**
- Czuryłowo**
jezioro, 64, 178
wieś, 58, 172
- Czyczyry**
folwark, 281
jezioro, 280, 282, 283
wieś, 281
- Czynczulis**
zaścianek, 272
- Czynczuliszki**
zaścianek biskupi, 255
- Czynczyki**
wieś, 286
- Czyścik, Patrz Zaczyściki**
- Czywile**
starostwo, 134
starostwo niegrodowe, 133
- Czyżeliszki**
wieś, 247
- Czyżowszczyzna**
zaścianek, 318
- Czyżuny**
wieś sttwa daugieliskiego, 46
- Czyżyszki (Czajkowskiego)**
zaścianek, 46
- Czyżyszki (Czyża)**
folwark, 286
zaścianek, 46

Dabule
zaścianek, 297

Dacenie, Patrz Datenie

Daciszki
zaścianek, 319

Daktary
wieś, 314
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 308

Daleka Borć, Patrz Borć Stara

Dalekie
wieś, 180

Dalgiedy, Patrz Dolgiady

Dandyszki
miejsowość, 140

Daniuny
wieś, 47

Darakania
jezioro, 265

Darży
zaścianek, 111

Datenie (Dacenie)
wieś, 132

Datyniany
wieś, 239

Dauble
folwark, 179
jezioro, 182
młyn, 183

Dauborowicze, Patrz Daubory

Daubory
folwark, 179
okolica szlachecka, 179

Dauboryszki, Patrz Dowboryszki

Daugiele
filia parafii dusiackiej rzym.-kat., 302, 305
miasteczko, 272
parafia rzym.-kat., 264
wieś, 305

Daugieliszki
gościniec z Drui do Wilna, 56, 331
gościniec z Wilna do Drui, 46, 56
jezioro, 55
miasteczko, 55, 170
parafia rzym.-kat., 54, 77, 164, 168, 170,
229, 260, 269, 271, 292, 312, 326
starostwo, 228
starostwo (niegrodowe), 44
starostwo grodwe, 168
starostwo niegrodowe, 64, 187, 229, 232,
236, 312
wieś, 44, 168, 231, 242, 245, 295, 315, 331

Daugieliszki (Nowe)
dwór, 46
wieś, 46

Daugieliszki (Stare)
dwór, 46
wieś, 46, 56

Dauksza
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 79

Dauksze
miejsowość, 233
wieś, 286

Daukszyszki
miejsowość, 286
zaścianek, 85

Dawiedziny
wieś, 319

Dawnara
wieś, 297, 305, 306

Dąbrowskie
wieś plebanii widzkiej rzym.-kat., 319, 329

Degiesiszki
okolica szlachecka, 247

Degucie
wieś, 256

Degucie (Deguciai)
karczma, 273
wieś, 273

Deguciszki
miejsowość, 247
wieś sttwa daugieliskiego, 47
zaścianek biskupi, 318
zaścianek plebanii daugieliskiej rzym.-kat.,
47

Deguciszki (Rudzińskiego)
wieś, 47
zaścianek, 47

Degutynie
zaścianek, 184

Degutyszki, Patrz Deguciszki

Deilna
jezioro, *Patrz* Dubro

Dejarewie
miejsowość, 276

Deksnia
zaścianek, 319

Dela
jezioro, 84

Delindis
jezioro, 136

Delinis
jezioro, 136, 293

Delinis (II)
jezioro, 136

Demenis
jezioro biskupie, 268

Denisy, Patrz Dzienisy

Deruki, Patrz Dzieruki

Derwaniszki
zaścianek, 46

Dębówka
karczma, 58, 108
zaścianek, 108, 218
zaścianek sttwa janiskiego, 201

Dębówka (Dubówka)
karczma, 214, 217
wieś, 217

Didziusale, Patrz Wielkie Siolo

Długa Wieś
wieś, 280

- Długie**
jezioro, 74, 188, 210, 242
- Długopole, Patrz Dolhopole**
- Dmitrowszczyzna**
wieś, 108, 209
- Dobuła, Patrz Dabule**
- Dojnie**
wieś, 46
- Doktory, Patrz Dakтары**
- Dolgiady**
zaścianek, 46
- Dolaniszki**
miejscowość, 180
- Dolbieniszki**
jezioro, 103
- Dolhawica**
rzeka, 216
- Dolhinowo, Patrz Dolhinów**
- Dolhinów (Dolhinowo)**
wieś, 172
- Dolhopole (Długopole)**
zaścianek, 172
- Domasze**
folwark, 179
wieś, 180, 183
- Domaszewicze, Patrz Domasze**
- Doble**
bagno, 75
- Donejki**
wieś, 273
wieś biskupia, 255
- Douchie, Patrz Długie**
- Dowbaryszki (Dauboryszki)**
wieś sttwa daugieliskiego, 47
- Dowejsie**
wieś Kapituły Wileńskiej, 79
- Dowiaty**
dwór, 32
- Dowjaciszki**
miejscowość, 276
- Dowmiły**
miejscowość, 276
- Downary, Patrz Dawnara**
- Drabiszki**
bór plebanii sołockiej rzym.-kat., 269
folwark, 141
zaścianek, 297
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 255
- Drabowszczyzna**
zaścianek, 58
- Draby (Drobei)**
wieś, 272
- Drejiszki**
miejscowość, 111
- Druja**
cerkiew pw. Zwiastowania NMP
(Dobrowieszczńska) prawosławna, 64
cerkiew św. Piotra i Pawła filia św. Ducha
unicka, 64
cerkiew unicka św. Ducha, 64
dwór, 200
gościniec do Głębokiego, 64
gościniec do Połocka, 64
gościniec do Warszawy, 64
gościniec do Wilna, 64
gościniec z Głębokiego, 32
gościniec z Wilna, 40
klasztor prawosławny, 64
kościół, 198
kościół filialny św. Jerzego unicki, 64
kościół xx. Bernardynów, 64
miasto, 32, 40, 42, 57, 65, 73, 77, 101, 104,
107, 108, 178, 209, 210, 217, 219, 327,
331
parafia rzym.-kat., 40, 57, 101
parafia unicka św. Spasa, 64
trakt do Rygi, 65
- Drujka**
rzeka, 32, 36, 40, 41, 42, 65, 103, 105, 106,
197
- Drujka (Rudominy)**
dwór, 58, 103, 107
folwark, 89
- Drujka (Żaby)**
dwór, 89, 103
- Drujsk**
dwór, 103
dwór sttwa brasławskiego, 89, 93
- Drujski [?]**
zaścianek sttwa brasławskiego, 201
- Drusiewicze**
wieś, 180
- Druściany (Antonów)**
wieś, 239
- Drutuny**
miejscowość xx. Franciszkanów, 126
- Druźnianka**
rzeka, 34
- Druźnianki**
błota, 34
- Družno**
jezioro, 34
- Drycza, Patrz Ryczanka**
- Dryngis**
jezioro, 163
jezioro Ciwuństwa Wileńskiego, 230
- Dryssa**
rzeka, 61
- Dryszkuny**
wieś, 255
- Dryświacica, Patrz Dryświata**
- Dryświata (Dryświacica)**
rzeka, 74, 77, 188, 317, 329, 331
- Dryświaty**
jezioro, 68, 73, 74, 76
klucz, 255
miasteczko, 40, 67, 68, 73, 77, 78, 187, 189,
252, 331
parafia rzym.-kat., 40, 77, 185, 187, 251, 327
trakt do Rygi, 77

- trakt z Głębokiego do Rygi, 76
- Drywiaty**
jeziro, 32, 36, 37, 40, 41, 42, 43, 251
jeziro stwa brasławskiego, 41
- Dryże**
wieś plebanii kukuciskiej, 132
- Dubin, Patrz Dubinowo**
- Dubinki**
miejscowość, 150
zaścianek, 47
- Dubinowo**
dwór, 191
starostwo niegodowe, 147, 191, 198
wieś, 191
- Dubkowszczyzna**
zaścianek, 58
- Dubniki**
wieś, 191
zaścianek, 104
- Dubniki (Łopacińskich)**
zaścianek, 89
- Dubniki (Salmonowicza)**
zaścianek, 89
- Dubowka, Patrz Dębówka, Patrz Dębówka**
- Dubro**
jeziro, 197
- Dubużyszki**
jeziro biskupie, 267
- Dudele**
miejscowość, 191
- Dudeniszki**
zaścianek, 46
- Dudy (Zadeksznie)**
dwór, 47
- Dugetele**
wieś, 255
- Dukiele**
wieś, 36
zaścianek, 36, 180
- Dukiszki**
zaścianek biskupi, 111
- Dukszty**
dwór, 255, 270
filia parafii sołockiej rzym.-kat., 255, 270
jeziro, 265
- Dulkiszki**
miejscowość, 247
- Dumaryszki**
zaścianek, 191
- Dumbla**
rzeka, 142, 149
- Dumblia**
jeziro, 313
- Dumblis**
jeziro, 136, 147
- Dumblis (II)**
jeziro, 136
- Dumbla**
rzeka, 149
- Dunakla**
jeziro, 197
- Dundery**
folwark, 197
- Dunilowice**
miasto, 209
parafia rzym.-kat., 209, 217, 224
- Dusiaty**
miasteczko, 117, 121, 273, 283
parafia rzym.-kat., 117, 121, 258, 264, 266,
267, 268, 269, 273, 303, 305
trakt z Sołoka do Rygi, 273
- Dusiaty (Duseto)**
jeziro, 267, 273
- Dworaliszki**
miejscowość, 247
- Dworcianie, Patrz Dworczyzna**
- Dworciszki**
wieś, 238, 245
- Dworczyzna**
wieś, 58
- Dworna Wieś, Patrz Dworne Siolo**
- Dworne Siolo**
wieś, 172, 219
- Dworyszcze**
wieś, 315
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 309
- Dworszyszczce**
wieś, 68, 78, 184, 319
zaścianek, 46, 172, 201, 255
zaścianek plebanii święciańskiej rzym.-kat.,
292
- Dworszyszczce (Jakubielewczyszczce)**
dwór, 216
trakt z Głębokiego do Rygi (trakt
szarkowski), 216
- Dymbele**
wieś, 165
- Dyndy (Mielusze)**
zaścianek ciwuństwa wileńskiego, 227
- Dyneburg**
miasto, 66
- Dyrnyszki**
zaścianek Kustodii Wileńskiej, 297
- Dytkuny**
karczma, 111, 120
wieś, 120, 284
- Dziadkowce**
wieś stwa brasławskiego, 89
- Dziargowo**
folwark, 197
- Dziatkowce**
zaścianek, 87
- Dziatkowszczyzna**
dwór PP. Benedyktynów wileńskich, 308, 315
jeziro, 313
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 309, 315
- Dziaukszty**
wieś, 286
- Dziawguny**
wieś Kapituły Wileńskiej, 79, 84

- Dzidziabala**
błota, 148
- Dziechciary**
zaścianek, 34, 218
zaścianek sttwa brasławskiego, 89, 201
- Dzieduszyszki**
zaścianek, 87
- Dziedzinka**
dwór, 58
jezioro, *Patrz Nobisto*
kościół filialny drujski rzym.-kat. pw. św. Rocha, 64
wieś, 58
- Dziedzinka II**
wieś, 89, 102
- Dziedziszki**
wieś, 47
- Dziegieliszki**
zaścianek plebanii hoduciskiej rzym.-kat., 79
- Dziemianowszczyzna**
zaścianek, 89
- Dzienisowo Miorskie**
miejsowość, 172
- Dzienisy**
zaścianek plebanii pohoskiej rzym.-kat., 201
- Dzienisy (Denisy)**
zaścianek, 220
- Dzierba, Patrz Jelno**
- Dzieruki (Deruki)**
miejsowość, 198
wieś, 191
- Dzierypaty, Patrz Miory**
- Dzieszkowszczyzna, Patrz Działkowszczyzna**
- Dziewierki**
wieś, 201
- Dziewieryj, Patrz Dziewierki**
- Dzikiewo**
karczma, 215
młyn, 213
tama, 219
trakt z Głębokiego do Drui (letni), 219
wieś, 212, 215, 219
- Dzikiszki**
zaścianek, 319
- Dzilkowce, Patrz Dziadkowce**
- Dziwnicze**
wieś, 89, 220
- Dzisienka**
rzeka, *Patrz Dżisna*
- Dżisna**
dwór, 314
dwór PP. Benedyktynek wileńskich, 308
gościniec z Drui do Połocka, 64
jezioro, 55, 269
miasto, 64, 209, 210, 211, 222
parafia rzym.-kat., 209, 221
rzeka, 55, 74
starostwo, 209
- Dżisna (Dżisienka)**
rzeka, 213, 216, 217, 221, 222, 224, 313, 314, 316, 327, 329, 331, 333
- Dzwilany, Patrz Skierdzies**
- Dzwoniszki**
zaścianek biskupi, 247
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 116
- Dźwilany**
wieś, 276
- Dźwina**
rzeka, 42, 57, 61, 62, 64, 65, 73, 101, 104, 107, 198, 209, 221
- Eglinis**
jezioro, 74
- Ejbutiszki**
bagny, 147
- Ejcmiany**
wieś biskupia, 319
- Ejdymiany**
wieś, 180
- Ejkutas**
jezioro biskupie, 267
- Ejsiata**
karczma, 150
rzeka, 148, 150, 163
- Ejsiaty**
jezioro biskupie, 145, 148, 150
- Ejwidowicze**
wieś, 180
- Eldykie**
jezioro, 251
- Elnie**
jezioro, 148
- Elnis, Patrz Elnie**
jezioro, 146
- Elniejtis**
jezioro, 146
- Elnielka**
rzeka, 148, 151
- Eminieniszki**
zaścianek, 256
- Erkelseles**
błoto, 137
- Eszerynis**
jezioro biskupie, 267
- Eyryta**
jezioro, 118
- Faberyszki**
wieś, 291
- Felianpol**
dwór, 319
miejsowość, 330
- Fiedoryszki**
miejsowość, 233
- Filipiszki, Patrz Jankowszczyzna**
- Filipowszczyzna**
zaścianek, 89
- Frolowczyzna**
miejsowość, 218, 220
zaścianek, 201

Gabrjeliszki
zaścianek, 68

Gabrusiszki
zaścianek, 191

Gabryjałowczyzna, Patrz Hawrylowo

Gabryjelowszczyzna, Patrz Gabrjeliszki

Gajda
karczma, 48

Gajdele
wieś, 90, 297, 306

Gajdy
folwark plebanii dryświadzkiej rzym.-kat., 69
jeziro, 74

Gajdzie, Patrz Gajdze

Gajdze
wieś, 297, 305

Gajgaliszki
zaścianek, 111

Gajgaleta
jeziro, 149
rzeka, 149, 151

Gajgy
wieś, 276

Gajlesze
gościniec z Brasławia do Widz, 33
wieś, 33

Gajlewszczyzna
zaścianek, 68

Gajlusze
wieś Kapituły Wileńskiej, 80

Gajweny
wieś Kustodii Wileńskiej, 297

Gajwienie, Patrz Gajweny

Gakjany
wieś, 319

Galejowszczyzna
wieś stwa suturowickiego, 90

Galewszczyzna, Patrz Hulewszczyzna

Galiniszki, Patrz Golaniszki
granica z Kurlandią, 284
miejscowość, 132
zaścianek, 297
zaścianek biskupi, 111, 284

Galminie
wieś biskupia, 256

Galuniszki, Patrz Galiniszki

Galalawki, Patrz Gołalawka

Galcewiaki
wieś Kapituły Wileńskiej, 80

Galonej
jeziro, 136, 137

Galwelis
jeziro, 146

Galwis
jeziro, 145

Ganawasta
jeziro plebanii sołockiej rzym.-kat., 268

Gancarzyski, Patrz Ganczaryszki

Ganczaryszki
zaścianek, 68

Ganusowo (Hanusowo)
zaścianek, 59

Ganzyski
zaścianek, 36

Garbaczenki, Patrz Horbaczonki

Garbanaliszki
zaścianek, 281

Garbuny
miejscowość, 202
wieś ciwuństwa wileńskiego, 227

Garmackie
źródło, 236

Garszwinka
karczma stwa daugieliskiego, 47

Gasiuliszki
zaścianek, 191

Gasparyski
dwór, 287

Gatakiemie, Patrz Gatokiemia

Gatele
wieś, 269, 297

Gatele (Gateliai)
wieś, 272, 304, 305, 306

Gatokiemia (Gatakiemie)
wieś biskupia, 141

Gawejki
wieś, 90, 103

Gawejkiany
wieś, 227

Gawejkiszki
zaścianek stwa daugieliskiego, 47

Gawis
jeziro, 230, 231

Gawrany
wieś, 184

Gawrele
wieś ciwuństwa wileńskiego, 227

Gejby
wieś klucza dryświadzkiego, 256

Gele
grobla, 77

Georgianow
dwór, 247

Giackowszczyzna, Patrz Jackowszczyzna

Gideliczki
miejscowość, 276

Giedrelis
jeziro plebanii łabonarskiej rzym.-kat., 146

Giedrojcie
parafia, 144

Giedzizski, Patrz Gudziszki

Giedziuny
karczma stwa daugieliskiego, 47
młyn stwa daugieliskiego, 47
wałuch (folusz) sukienny stwa daugieliskiego, 47
wieś stwa daugieliskiego, 47

Giegużyski
zaścianek, 281, 297

Gieźnapis
bagnó, 147

Giejsténie
wieś, 47

Gielajnie
ruczaj, 305

Gielejnia, Patrz Gielejnis

Gielejnis (Gielejnia)
jezióro, 303, 304, 305

Gienaliszki
miejscowość, 141

Gieniakalnis
zaścianek biskupi, 141

Gientowo
miejscowość, 172

Gierczany
wieś, 68, 77

Gierdziuliszki
folwark, 287

Gierejsze
dwór, 184
karczma, 331
trakt z Głębokiego do Rygi, 331
wieś, 184

Gierkany
dwór, 256
jezióro, 265
wieś, 256

Gieruciszki
jezióro, 146

Gierwadziszki, Patrz Girwidziszki

Gierweliszki
gościniec z Wilna do Drui, 47
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 256
zaścianek sttwa daugieliskiego, 47

Gierwiały
wieś, 48

Giesie, Patrz Girsy

Gilewczynna
zaścianek sttwa brasławskiego, 202

Gilina
gościniec z Wilna do Drui, 47
karczma, 47, 227
zaścianek, 227

Gilis
jezióro, 136

Gilowsia
błoto, 75

Gilba
ruczaj, 137, 138

Giluta
jezióro, 328, 330

Gilutis
jezióro, 129

Giluty
wieś, 165, 170

Giluzis
jezióro, 136, 137

Gimzy
posada ziemiańska, 68

Gimżyszki
wieś, 132, 139

Ginejszki
zaścianek, 256

Ginewajniszki, Patrz Giwieniszki

Ginkowszczyzna
wieś xx. Bazylianów, 36

Gintowszczyzna, Patrz Gientowo

Ginutany
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 155

Girdanie (Girdany)
wieś Kapituły Wileńskiej, 80

Girdany, Patrz Girdanie

Giriaciszki
zaścianek biskupi, 320

Girjaty
wieś, 172

Girlukle
karczma, 295

Girminie
wieś ciwuństwa wileńskiego, 227

Girnowo
jezióro, 197

Girnucie, Patrz Girnuty

Girnuty
zaścianek sttwa janiskiego, 202

Girsie
wieś biskupia, 284

Girsy
wieś biskupia, 111

Girsy (Burzyńskiego)
miejscowość, 202

Girwidziszki
zaścianek, 111, 124

Gitaniszki
folwark plebanii sołockiej rzym.-kat., 256

Giwejniszki, Patrz Giwieniszki

Giwieniszki
okolica, 319

Glinówka
karczma, 58, 212, 213, 224
młyn, 224
trakt z Głębokiego do Rygi, 58
zaścianek, 191

Głębokie
gościniec do Rygi, 41
jezióro, 74, 177
miasto, 41, 209, 219, 331

Głębowszczyzna
jezióro, 102
zaścianek, 102
zaścianek sttwa bernatowskiego, 90

Gluksna
jezióro, 55

Gobej, Patrz Sieliszki

Gobryniszki
zaścianek biskupi, 111

Golaniszki
miejscowość plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
111

- Golaławka**
zaścianek biskupi, 319
- Gole**
bagno, 75
- Golotyłce (Poddębce)**
wieś Kapituły Wileńskiej, 80
- Gontowniki**
wieś sttwa daugieliskiego, 309, 315
- Gornie**
wieś, 287
- Gotówki, Patrz Hatowki**
- Górka**
jezioro, 33
- Góry**
dwór, 331
folwark, 319
zaścianek, 59
- Grabis**
jezioro biskupie, 267
- Gramackie, Patrz Gromadzkie**
- Gramontyszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 48
- Grasze**
wieś plebanii taurogińskiej rzym.-kat., 297,
306
- Grauzyszki**
zaścianek, 180
- Grażucie**
karczma, 111
zaścianek biskupi, 111, 123
- Grażula**
karczma biskupia, 268
- Grażule (Radziwiłła)**
wieś, 80
- Grażule (Szymkowicza)**
wieś, 286
- Grażutiszki, Patrz Grażucie**
- Grażutyszki, Patrz Grażucie**
- Greckie**
wieś, 172
- Grejcie**
wieś Kapituły Wileńskiej, 79
- Grejzuszki**
jezioro, 159
- Gresła**
jezioro, 284
- Grodniszki**
zaścianek, 141
- Grodno**
klasztor xx. Augustianów, 22, 168
- Grodzie**
wieś plebanii hoduckiskiej rzym.-kat., 80
- Gromadzkie**
wieś, 233
- Grubiszki**
zaścianek, 68
- Grucie**
wieś, 132
- Grudzinowo**
wieś, 59
- Grudzinowo (Stare)**
zaścianek, 59
- Grumbiny**
wieś, 111, 124
- Grunie**
wieś, 138, 139
- Grusztaliszki**
zaścianek biskupi, 319
- Gruszy**
zaścianek plebani jezioroskiej rzym.-kat.,
121
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
111
- Grybeliszki**
wieś, 68, 78
- Gryciuny**
miejscowość, 281
- Grygaliszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 80
- Grygaluny**
wieś, 287
- Grygańce**
wieś, 247
- Grygielewszczyzna**
zaścianek PP. Benedyktynek wileńskich, 309
- Grykianiszki**
zaścianek, 68
- Grykiszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 47
- Grykopele**
wieś plebanii łyngmiańskiej rzym.-kat., 155
- Grykople**
wieś, 256
- Gryszkiany**
wieś, 36
- Gryszkowszczyzna (Hryczkowszczyzna)**
dwór, 320
młyn, 330
- Grytuny**
karczma, 77
wieś, 68, 77
- Gryżyszki**
wieś biskupia, 319
- Grzybiany**
wieś sttwa daugieliskiego, 47
- Grzybiszki**
zaścianek biskupi, 256
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 256
- Grzybowczyszki**
miejscowość, 132
- Grzybowczyzna, Patrz Hrybowszczyzna**
- Grzybowo, Patrz Grzybowszczyzna**
- Grzybowszczyzna**
zaścianek, 172
- Grzyby**
miejscowość, 276
wieś, 239
- Grzyzyszki, Patrz Gryżyszki**
- Guberańce**
okolica szlachecka, 111

Gubowo
dwór, 256, 271

Gudańce
wieś, 320

Gudapie, Patrz Gudopiewo

Gudejkiszki
zaścianek biskupi, 111

Gudele
wieś, 132, 138
wieś Kapituły Wileńskiej, 80

Gudoniszki
jezioro, 147

Gudopiewo
zaścianek PP. Benedyktynów wileńskich, 309

Gudy
granica z Kurlandią, 284
zaścianek, 281, 284

Gudziszeczki
folwark, 256

Gudziszki
dwór, 256
folwark, 271
obrań, 247

Gudziszki Małe, Patrz Gudziszeczki

Gulbina
jezioro, 243

Gulbinie
jezioro, 118, 122, 328
zaścianek biskupi, 111, 122

Gurebiszki
zaścianek, 319

Gurele
gościniec z Drui do Wilna, 331
karczma, 331

Gutowcy
folwark, 246

Gyteziarys
jezioro, 251

Hajduki
jezioro, *Patrz* Ilgis
wieś, 285

Halinowo (Helenowo)
folwark, 202, 214, 216
trakt z Głębokiego do Rygi (trakt szarkowski), 216

Haława, Patrz Hołowo

Hałowo
wieś, 224

Hanżowo, Patrz Ganusowo

Hanżyszki, Patrz Ganżyszki

Harawka, Patrz Horawki

Hatówki (Gotówki)
wieś Kapituły Wileńskiej, 80

Hatówki
wieś, 180

Hawryłowce
wieś, 90

Hawryłowo
starostwo niegrodowe, 87, 92, 94

Hejbowicze
wieś Kapituły Wileńskiej, 80

Helenowo, Patrz Halinowo
wieś, 203

Helianów
parafia unicka, 254

Hermanowicze
miasteczko, 204, 212, 214, 215, 218, 219, 221, 222, 224
młyn, 213
parafia unicka, 206, 215
staw, 212
trakt z Głębokiego do Drui (letni), 219

Hermanowszczyzna
wieś biskupia, 320
zaścianek biskupi, 320

Hliniszcze
zaścianek, 180

Hlistenki, Patrz Hliścionki

Hliścionki
wieś, 90

Hliścionki (Hlistenki)
wieś, 104

Hlyboczna, Patrz Głębowszczyzna, Patrz Głęboszczyzna

Hoduciszki
dwór Kapituły Wileńskiej, 80, 85
miasteczko, 79, 83, 168, 169, 315
parafia rzym.-kat., 79, 84, 168, 169, 292, 312, 315
trakt do Oszmiany, 84

Hołomyśl
dwór, 221

Hołowo
wieś, 202

Holubiszki
zaścianek, 111

Holubowszczyzna
zaścianek, 90

Horanie (Goranie)
dwór, 172

Horawki
zaścianek, 90

Horbaczonki (Garbaczenki)
miejscowość, 217
wieś, 202

Horbuny (Garbuny)
wieś, 224

Horeckie
jezioro, 64

Horodniki
wieś Kapituły Wileńskiej, 80, 85

Horodyszcze
miejscowość, 225

Horodyszczce
zaścianek, 180

Horowye
zaścianek, 59

Horuszka
wieś sttwa brasławskiego, 90

Howce

- jeziro, 177
wieś, 173, 214
- Howce Małe, *Patrz Gientowo***
- Hożyna, *Patrz Ożynie***
- Hreckie, *Patrz Greckie***
- Hrudzinowo, *Patrz Grudzinowo***
- Hrybowszczyzna**
zaścianek sttwa janiskiego, 202
- Hrybowszczyzna (Grzybowszczyzna)**
miejscoowość biskupia, 141, 152
zaścianek, 220
- Hryczkowszczyzna, *Patrz Gryszkowszczyzna***
- Hubiszki, *Patrz Gubowo***
- Hubla**
jeziro, 294
- Hulewszczyzna**
zaścianek, 59
- Hury, *Patrz Góry***
- Husta, *Patrz Hustaty***
- Hustacica**
rzeka, *Patrz Hustatka*
- Hustata**
jeziro, 103, 104
- Hustatka**
rzeka, 104, 106
- Hustaty**
folwark sttwa brasławskiego, 90, 97, 100
jeziro, 94
puszcza, 105
wieś sttwa brasławskiego, 90
- Ichnaciki, *Patrz Ignaciki***
- Idolta**
dwór, 59
jeziro, 64
- Ignaciki**
zaścianek, 173
- Ignaciszki**
zaścianek, 185
- Ignatycze**
folwark, 90
- Ignatyszki**
zaścianek, 133
- Ihumenowo**
dobra, 206
dwór, 223
miasteczko, 207
parafia unicka, 223
- Ihwiatycze, *Patrz Ignatycze***
- Ikażń**
dwór, 41, 90, 104, 106
folwark, 106
jeziro, 101, 104, 107
karczma, 106
miasteczko, 32, 40, 41, 64, 65, 86, 90, 101,
106, 217, 220
młyn, 104, 105
parafia rzym.-kat., 32, 33, 40, 42, 86, 107,
197, 198, 209, 217, 218, 220, 225
parafia unicka, 108
- Ikażń (Księżopol)**
- folwark plebanii ikażnieńskiej rzym.-kat., 99
- Iga**
jeziro, 251
- Ilgie (Truskowszczyzna)**
folwark, 112
granica z Kurlandią, 284
zaścianek, 112, 124, 284
- Ilgis**
jeziro, 293, 303, 306
jeziro biskupie, 145
- Iliszki**
zaścianek, 248
- Iłmionek**
jeziro, 103
- Iłza**
jeziro, 196
- Iłze**
zaścianek, 191, 196
- Iłaly, 198**
wieś, 191
- Iłany**
zaścianek, 36
- Iłgabalīs**
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
112
- Iłgajcie**
wieś, 69, 78
- Iłgaje, *Patrz Iłgajtja***
jeziro, 188
- Iłgajtīs, *Patrz Iłgaje***
- Iłgajtja**
jeziro, 328
- Iłgajtys**
jeziro, 159
- Iłgie**
jeziro, 118
- Iłgis (Iłgie)**
jeziro, 55, 231
- Iłłukszta**
miasto, 285
miasto, 66
- Iłbrody**
folwark, 112, 121
jeziro, 118, 120
karczma, 112, 121
wieś, 112, 120
- Iłmulis**
jeziro Ciwuństwa Wileńskiego, 147
- Iłndrja**
jeziro biskupie, 145
- Iłndryna, *Patrz Mındryna***
- Iłndubaki**
wieś Kustodii Wileńskiej, 298
- Iłnkarty**
jeziro, 303
zaścianek, 297
- Iłnowo**
jeziro, 102, 105
wieś, 91
- Iłnowo (Kassianowicza)**

zaścianek, 91
Inowo (Kielpsza)
 folwark, 91
Inowo (Marcinkowskiego)
 zaścianek, 91
Inturki
 miasteczko, 144
 parafia rzym.-kat., 144
 starostwo, 144, 152
Irkanie, Patrz Gierkany
Isaczki
 zaścianek, 59
Isakowce
 wieś, 98, 103, 104, 108
Iszora
 zaścianek, 273
Itkaczany
 zaścianek xx. Franciszkanów, 128
Iwaniańce
 wieś sttwa daugieliskiego, 48
Iwaniszki
 zaścianek, 320
Iwanowszczyzna
 zaścianek, 248
Iwaszkiańce, Patrz Waszkiańce
Izabelino
 dwór sttwa daugieliskiego, 48
 folwark sttwa daugieliskiego, 48
Jachimiszki
 zaścianek, 257
Jaciszki
 zaścianek, 281
Jackowczyzna
 wieś, 220, 221
Jackowszczyzna
 miejscowość, 202
 zaścianek sttwa brasławskiego, 90
Jacuny
 wieś biskupia, 287
Jaje
 zaścianek, 59
Jajsy
 zaścianek, 32
Jakiany
 wieś, 257
Jakiany (Jakenai)
 wieś, 271
Jakiele
 wieś Kapituły Wileńskiej, 81, 85
Jakiszki
 wieś, 257
Jakowicze
 wieś, 180
Jakóbowszczyzna
 miejscowość, 173
Jakszty
 miejscowość PP. Benedyktynów wileńskich,
 309
Jaksztyszki, Patrz Jaktaliszki
Jaktaliszki
 wieś, 257, 270
Jakubiańce
 wieś, 191, 196
Jakubielewczynna, Patrz Dworzyszczce
 dwór, 202
Jakuciszki
 zaścianek, 320
Jakuwle
 wieś plebanii brasławskiej rzym.-kat., 90
Jalówka
 granica z Kurlandią, 284
 karczma, 248
 wieś, 112, 284
Jalwica
 wieś, 104
Janczuny
 wieś biskupia, 287
Janczyszki
 zaścianek, 180
Janiańce
 wieś, 48, 287
Janieliszki
 wieś, 166
Janiszki
 dwór, 212
 dwór sttwa janiskiego, 202
 folwark, 119, 120
 miasteczko, 144, 149
 miejscowość, 281
 parafia rzym.-kat., 144
 starostwo (niegrodowe), 201, 202, 206
Janiszki (Tomaszewicza)
 folwark, 111
Janka
 rzeka, 104, 106, 212, 213, 214, 224
Jankiszki
 folwark, 234
 folwark plebanii hoduciskiej rzym.-kat., 80,
 84
Jankowicze
 wieś Kapituły Wileńskiej, 80
Jankowszczyzna
 wieś sttwa brasławskiego, 90
 zaścianek, 90, 257
Jankowszczyzna (Filipiszki)
 wieś, 234
Jankuły
 zaścianek, 180
Jankuszki
 jezioro, 129
Janowiki
 zaścianek, 320
Janowo
 dwór, 320
 karczma, 320
 młyn, 330
 staw, 329
Januciszki
 zaścianek, 37
Januliszki

zaścianek, 69
Januszewszczyzna
 wieś sttwa daugieliskiego, 48
Januszyski, Patrz Pogirejki
Janutowszczyzna
 zaścianek sttwa brasławskiego, 90
Jany
 zaścianek, 320
Jarkańce
 wieś, 331
 wieś biskupia, 320
Jarowszczyzna
 zaścianek sttwa brasławskiego, 91
Jasieniszki
 wieś, 184
Jasiewszczyzna
 wieś, 59
Jasiuny
 wieś, 287
Jaskuciebatys
 jezioro, 159
Jaurecy
 wieś, 124
Jauryski (Jawryszki)
 miejscowość, 69
Jawcieryski
 wieś sttwa brasławskiego, 91
Jawnejki
 wieś, 112, 120
Jawniszki
 wieś, 297, 303
 zaścianek, 141
Jaworowszczyzna
 zaścianek Ciuwuństwa Wileńskiego, 155
Jawryszki, Patrz Jauryski
Jazowka
 zaścianek, 191
Jedelawki
 zaścianek biskupi, 112
Jednosielcy
 miejscowość, 281
Jejscy, Patrz Jajsy
Jeleś
 jezioro, 126, 129
Jelnia Mniejsze
 jezioro, 197, 210
Jelnia Większe
 jezioro, 197, 210, 221
Jelno
 jezioro xx. Bazylianów, 40, 42
Jenelancy
 wieś, 48
Jermaliszki
 miejscowość, 276
Jermołowo
 wieś, 59
 zaścianek, 59
Jewajszyski, Patrz Niewajkiszki
Jeziorosy, Patrz Ossa
 miasteczko, 109, 117, 252
 parafia rzym.-kat., 109, 250, 257, 264, 268,
 273, 280
Jeziory
 wieś, 203, 221, 222
Jezioryszki
 dwór, 276
Jezora
 zaścianek biskupi, 257
Jeżenyszcze
 błoto, 329
Jęczmieniszki
 wieś, 191, 198
Jodalanki
 wieś sttwa daugieliskiego, 48
Jodańce
 wieś, 166, 283
Jodańce (Zaranki)
 wieś, 281
Jodapurwis
 ruczaj, 149
Jodegale
 młyn, 170
 wieś, 69, 78, 166, 170
Jodeliszki
 zaścianek, 287
Jodelawkis, Patrz Jedelawki
Jodepurnis
 miejscowość, 185
Jodinas
 jezioro, 230
Jodki
 zaścianek, 91
Jodkowszczyzna
 zaścianek, 59
Jodłowicze
 wieś, 37
Jodupia
 zaścianek, 48
Jodupis
 zaścianek, 48
Jody
 dwór, 91
 miasteczko, 33, 91, 104, 220, 221, 225
 puszcza, 104, 105, 213
Jodynie
 wieś, 248
Jodyszki
 zaścianek biskupi, 112
Jodyszki (Tomaszewicza)
 miejscowość, 111
Jodzieniszki
 miejscowość, 141
Jodziki, Patrz Jodziszki
Jodzino
 jezioro, 293
Jodziszki
 dwór, 233
 folwark, 320
 zaścianek, 185
Jodziszlańce

wieś, 234, 294

Jozefow, Patrz Józefowo

Józefowo
folwark, 202, 213, 224

Juchniany
wieś, 297

Juchniany (Juknenai)
wieś, 305

Juchniewicze
zaścianek, 36, 41

Juchniszki
miejscowość plebanii dryświadzkiej rzym.-kat., 69

Juciszki
wieś, 185

Judycyn
folwark, 91, 104, 225
młyn, 106

Judziszki
bagnó, 75
ruczaj, 77

Judziszki Male, Patrz Gudziszki

Jukiszki (Chaleckiego)
wieś, 287

Jukiszki (Mańczyców)
wieś, 287

Jundziłowskie
jezioro, 210

Juragiszki
zaścianek plebanii daugieliskiej rzym.-kat., 48

Jurany
wieś, 191

Juraszele
zaścianek, 257

Juraty
zaścianek, 37

Jurewicze
wieś, 180, 183

Jurgańce
wieś, 257

Jurgiabiała
błoto, 148, 150

Jurgieliszki
zaścianek, 48

Jurszany
wieś, 287

Jursze
wieś biskupia, 320

Jusie
miejscowość, 126

Juszańce
wieś, 165, 169

Jutyszki
zaścianek, 37

Kabaryszki
zaścianek, 298

Kabaryszki (Dydyńskiego)
zaścianek, 298

Kabosze
zaścianek, 191

Kacilowo
dwór, 173
jezioro, 177

Kackanie
wieś Kapituły Wileńskiej, 80, 85

Kackany, Patrz Kackanie

Kaczaniszki
wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 288

Kaczanowszczyzna
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 315

Kaczanowszczyzna Stara
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 309

Kaczaragiszki
karczma, 248

Kaczergi (Kaczerhy)
zaścianek, 59

Kaczerhy, Patrz Kaczergi

Kaczuny
wieś, 133, 138

Kadarzyszki, Patrz Kadryszki

Kadryszki
zaścianek, 203

Kajaty
karczma biskupia, 332
wieś biskupia, 321, 332

Kajryszyki
miejscowość, 192
zaścianek biskupi, 257

Kality
posada ziemiańska, 69

Kalnie, Patrz Kalniuńce

Kalniszki, Patrz Pokalniszki
miejscowość, 69

Kalniuńce
wieś, 166, 170

Kalwie
wieś, 298

Kalwiszki
wieś, 257
zaścianek, 48, 258
zaścianek sttwa daugieliskiego, 227

Kalaniszki
zaścianek, 69

Kalweliszki
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 310

Kamenka
jezioro, 195

Kamieryszki
zaścianek, 180

Kamionka, Patrz Kamenka
jezioro, 196, 197, 198
wieś, 191
zaścianek, 173, 191

Kamionka Nowa
potasznia, 60

Kamionka Nowa (Potasznia)
zaścianek, 60

Kampacu
jezioro, 251

Kandzierowszczyzna, Patrz
Kędzierowszczyzna

Kanis
bagno, 147
jeziro, 147

Kaniuki, Patrz Koniuchy

Kaptaruny
wieś biskupia, 288

Kapustania, Patrz Kapuścino

Kapustynie, Patrz Bierżatylce

Kapuścino
karczma biskupia, 112

Karaczunka
karczma, 248

Karaczuny
zaścianek, 252

Karasino
jeziro, 74

Karasino (Niurniańce)
wieś, 69

Karczmiszki
zaścianek, 320

Kardeliszki
zaścianek, 321

Karkliniszki
zaścianek, 185

Karkliszki
zaścianek, 123

Karkliszki (Kurkliszki)
zaścianek, 113

Karly (Maciuki)
wieś plebanii dryświadzkiej rzym.-kat., 69

Karolica
wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 309

Karolin, Patrz Karolinowo

Karolina
wieś, 38

Karolino
wieś, 42
zaścianek plebanii brasławskiej rzym.-kat.,
37

Karolinowo
dwór, 248

Karpaczowo
zaścianek, 173

Karpiszki
zaścianek biskupi, 320

Karszneiszki
miejsowość, 180

Karszuny, Patrz Korszunki

Karwiliszki
miejsowość, 133

Kasnerowszczyzna
zaścianek, 60

Kasnerzowszczyzna
zaścianek, 60

Kasulince
miejsowość, 276

Kaszelekiszki, Patrz Kaszeliszki

Kaszelizski
zaścianek, 80

Kataniszki
zaścianek, 258

Kateniszki
zaścianek Kustodii Wileńskiej, 298

Katkowszczyzna
miejsowość, 219
miejsowość prezbitera pohoskiego
(ruskiego), 203

Kaukiszki
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 155

Kauszeliszki (Skireliszki)
zaścianek, 166

Kawinis
jeziro, 266

Kawkiszki, Patrz Kukiszki

Kazimierzowo
dwór stwa daugieliskiego, 49
folwark stwa daugieliskiego, 49

Każemiaczyszki
miejsowość, 281

Kemiany (Kamioniai)
wieś, 272

Kędzierowszczyzna
zaścianek, 60

Kiakszty
wieś (par. Twerecz), 309
wieś biskupia (par. Widze), 320

Kiapśnie
karczma, 107
wieś, 91, 102, 107

Kiaute
jeziro biskupie, 268

Kiautupis
karczma, 139

Kieciszki
zaścianek biskupi, 321

Kiejsze, Patrz Kiejże

Kiejzy, Patrz Cejkinie

Kiejże (Kiejsze)
wieś, 257

Kielpucie Stare
wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 310

Kiemerezy
wieś, 69

Kiemesz
folwark Kustodii Wileńskiej, 296, 301, 306

Kiemiany
wieś biskupia, 258

Kiemiańce
wieś, 180

Kiemiesz
folwark Kustodii Wileńskiej, 298

Kienis
jeziro, 129

Kienlanowszczyzna
zaścianek, 91

Kiepoliszki
młyn biskupi, 258, 272
zaścianek biskupi, 258, 272

- Kiereplas**
jeziro, 136
- Kiernagaś, *Patrz* Kurnagiszki**
- Kierocis**
jeziro, 147
- Kieryszka**
jeziro, 168
- Kieryszki**
wieś, 166
- Kieszys**
zaścianek, 133
- Kiewejki**
miejscowość, 276
- Kiewenis, *Patrz* Kiewna**
- Kiewesz**
zaścianek, 92
- Kiewna**
rzeka, 127, 130, 141, 148, 150, 151, 163
- Kiewna (Kiewenis)**
jeziro, 148, 159, 163
- Kiewnoliszki**
miejscowość biskupia, 141
- Kieziki**
wieś, 37, 192, 196
- Kieziukowszczyzna**
miejscowość xx. Bazylianów, 37
- Kikiszki**
zaścianek biskupi, 112
- Kimbaryszki**
zaścianek, 227
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 155
- Kimborciszki (Krasnickiego)**
dwór, 248
- Kimborciszki (Kwinty)**
dwór, 248
- Kindury**
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 155
- Kiniuny**
zaścianek, 170
zaścianek sttwa daugieliskiego, 48
- Kipamawejki**
miejscowość, 149
- Kircharyszki**
miejscowość, 112
- Kirdejki**
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 155, 163
wieś sttwa pokrotońskiego (niegrodowego),
239
zaścianek, 244
- Kirdejkiuszki**
zaścianek, 239
- Kireliszki**
zaścianek, 49
- Kirkole**
zaścianek, 192, 195, 197, 198
- Kirkucie**
młyn, 294
staw, 294
wieś, 288
- Kirmiieszki**
zaścianek, 321
- Kisleń**
zaścianek, 59
- Kisłowszczyzna**
wieś, 92
- Kiszki**
zaścianek, 48
zaścianek plebanii l yngmiańskiej rzym.-kat.,
155
- Kiszkiele**
wieś plebanii sołockiej rzym.-kat., 258
- Kiszkieliszki**
zaścianek, 37, 69
- Kitkuszki**
miejscowość, 281
wieś, 124
- Kiwniki**
zaścianek, 91
- Kiwiszki**
granica z Kurlandią, 284
zaścianek, 112, 284
- Klausy**
wieś, 91
- Klewniszki**
miejscowość, 281
- Klikalnica**
wieś, 69
- Kliki**
wieś, 298, 305
- Klimiszki**
folwark, 227
zaścianek, 227
- Klimpowszczyzna**
zaścianek, 92
- Klinabata**
błota, 148
- Klipy**
karczma, 321
zaścianek, 321
- Kliszeniszki**
dwór, 248
- Kluki Wielkie**
wieś xx. kanoników regularnych, 309, 315
- Klukiale**
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 310
- Klukiszki**
wieś biskupia, 287
- Klowiszki**
wieś, 272, 273
wieś biskupia, 258
- Klukietta, *Patrz* Klukiale**
- Kniażyna**
miejscowość xx. Bazylianów, 37
- Knibiszki, *Patrz* Knipiszki**
- Knipiszki (Knibiszki)**
wieś, 124, 281
- Kobyła**
gościniec z Braślawa do Krasławia, 198
karczma, 198
- Kochaniszki**

- zaścianek, 37
- Kochanówka**
folwark plebanii święciańskiej rzym.-kat., 287, 295
karczma, 245
- Kocielczyk**
jezioro, 103
- Kocilów, Patrz Kacilowo**
- Koczergiszki**
filia parafii daugieliskiej rzym.-kat., 326
gościniec z Drui do Wilna, 326
gościniec z Wilna do Drui, 48
karczma, 48
zaścianek, 48
- Kodziszki**
miejsowość, 234
- Koinis**
jezioro, 273
- Kojryszki**
wieś, 49
- Kokaniszki, Patrz Kochaniszki**
- Kokowszczyzna**
zaścianek, 92
- Koleniszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 48
- Koleśniki**
droga z Pohostu do Drui, 217
wieś, 91, 101, 105
zaścianek, 211, 217, 218, 220
zaścianek sttwa janiskiego, 203
- Kolodnica, Patrz Kolanica**
- Kolanica**
wieś, 203
- Kolanica (Kolonica)**
karczma, 218
trakt z Pohostu do Stefanowa, 218
wieś, 218
- Kolodyniszki, Patrz Kotondyszki**
zaścianek, 258
- Kołojnia, Patrz Koloniszki**
- Koloniszki**
gościniec z Głębokiego do Rygi (stary), 41
miejsowość, 37
wieś, 41, 43
zaścianek, 192
- Koptyniany**
dwór, 127
gościniec do Brasławia, 130
gościniec z Drui do Wilna, 163
miasteczko, 125, 129, 130, 144, 151, 158, 162, 163, 243
parafia rzym.-kat., 125, 129, 144, 158, 161, 162, 163, 229, 231, 235
trakt do Rygi, 130
- Komaje**
miasteczko, 82, 84
parafia rzym.-kat., 82
- Komajka**
rzeka, 84
- Komarowczyzna**
zaścianek, 216
- Komarowszczyzna**
trakt z Głębokiego do Rygi (trakt szarkowski), 216
wieś, 185
zaścianek, 203
- Komaryszki**
folwark, 281, 283
miejsowość xx. karmelitów bosych, 248
- Komisaryszki**
zaścianek, 258
- Komorow**
dwór, 288
- Kompocie, Patrz Kampacu**
zaścianek, 248
- Komsza**
bagnó, 130
- Konarzewszczyzna, Patrz Korzeniewszczyzna**
- Konciarzyna**
rzeka, 169
- Konciarzyno**
miejsowość, 295
wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 287
- Konciarzyno (Tyszkiewiczowej)**
wieś, 287
- Koncynowo**
zaścianek sttwa hawryłowskiego, 92
- Koncypole**
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 309, 314
- Koncznowo, Patrz Koncynowo**
- Kondraciszki, Patrz Karolinowo**
miejsowość, 248
zaścianek plebanii widzkiej rzym.-kat., 321
- Konejsze**
wieś, 49
- Koniuchy**
wieś, 257
- Konowałowszczyzna**
wieś sttwa brasławskiego, 92
- Konowały**
wieś xx. kanoników regularnych, 321
- Konstancjanowo**
jezioro, 64
- Konyrol**
folwark, 281
- Kończynowo**
zaścianek, 87
- Kopczelow, Patrz Kupczelewo**
- Koralewo**
miejsowość, 224
- Kordele, Patrz Kordeliszki**
- Kordelszki (Kordele)**
wieś, 192, 198
- Koreniki**
wieś, 192
- Kornica**
rzeka, Patrz Korynka
wieś, 92, 104
- Kornie**
jezioro, 103, 104

Korszunki
wieś, 92

Korynka
rzeka, 104

Korzeniewszczyzna
wieś biskupia, 185

Korzeniki
wieś, 91

Korzeniszki, Patrz Koreniki

Koszejki
wieś, 133

Koszelina
karczma, 153

Kościuki
wieś, 92, 104, 276

Kotejnie, Patrz Koloniszki

Koteliszki
zaścianek, 298

Koteniszki
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 155

Kotlarowszczyzna
zaścianek sttwa brasławskiego, 92

Kotondyszki
zaścianek biskupi, 258

Kotty, Patrz Koty

Koty (Kotty)
wieś, 203, 214

Kotyszki, Patrz Koteniszki

Kowalczuki
miejscowość, 276

Kowale, Patrz Żurnie
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 155

Kowalewo
zaścianek, 185

Kowalewszczyzna, Patrz Kowalewo
miejscowość, 203, 218
trakt z Pohostu do Stefanowa, 218

Kowaliszki
gościniec z Brasławia do Krasławia, 198
karczma, 107
wieś, 69, 120, 192
zaścianek, 112, 119, 198

Kowszeniki
wieś xx. kanoników regularnych, 321

Kozaczek
zaścianek, 192

Kozaczki, Patrz Kozaki

Kozaczyzna
dwór, 258, 271

Kozaczyzna (Boldery)
wieś, 258, 270, 271, 306

Kozaczyzna (Helianów)
filia sołocka (unicka), 264
klasztor xx. Bazylianów, 258
kościół xx. Bazylianów, 258, 270, 306

Kozaki (Kozaczki)
wieś, 216

Kozakiszki
zaścianek, 298, 307

Kozakowo, Patrz Kozaków
filia par. drujskiej św. Ducha unickiej, 64

Kozaków
dwór, 59
wieś, 59
zaścianek, 191, 195, 197

Kozaliszki
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 80

Kozarezy
wieś biskupia, 320

Kozaryszki
zaścianek, 248

Koziany
cerkiew unicka, 312
miasteczko, 309, 317
parafia unicka, 309, 312
wieś, 309

Koziczyn
folwark, 227

Kozłowy Ostrów
miejscowość, 205

Kozły
wieś, 288

Krakowe
jezioro, 266

Kramy
wieś, 191, 198

Krasław
miasto, 101, 106, 108, 198

Krasna Wieś, Patrz Krasnosielce

Krasne (Burzyńskiego)
dwór, 212, 213, 216, 224
karczma, 219
trakt z Głębokiego do Drui (letni), 219
wieś, 203, 210, 215, 219

Krasne (Wolosowskich)
zaścianek, 203

Krasne II Wolosowskich
wieś, 217

Krasno, Patrz Krasnosielce
zaścianek, 191

Krasnogórka
wieś, 191, 196

Krasnopol
folwark, 247

Krasnosielce
gościniec Głębokiego do Rygi, 41
gościniec z Wilna do Drui, 40
karczma, 41
wieś, 37, 40, 41

Krasnowskie
jezioro, 210, 215

Krasny, Patrz Szarkowszczyzna

Krasowszczyzna
karczma, 215, 219
trakt z Głębokiego do Drui (letni), 219
wieś, 219
zaścianek, 211, 215, 219

Kraszona
dwór, 288, 295
karczma, 288, 295

- wieś, 288
- Krawczonków**
zaścianek, 257
- Krawczuki**
zaścianek, 166
- Krawczuny**
wieś, 288
- Krawczyszki**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 310
- Krema, Patrz Kuna**
- Krezonas**
ruczaj, 138
- Kretona**
rzeka, 130
starostwo, 239
- Kretonce**
jezioro, 235
- Kretony**
dwór, 234
jezioro, 235
wieś, 234
- Krewniańce**
miejscowość, 281
- Krokow**
jezioro, *Patrz* Krakowe
- Kromy**
wieś, 196
- Kropiszki**
zaścianek sttwa brasławskiego, 91
- Kropiwniki**
miejscowość, 204, 213
- Krotoniszczce, Patrz Kretonce**
- Krowelszczyzna**
zaścianek, 92
- Krowynie**
miejscowość, 281
- Kruchliszki, Patrz Krugliszki**
- Krugieliszki**
zaścianek, 321
- Krugliszki**
zaścianek, 192
- Kruki**
wieś, 37
- Kruki Stare (Radziwiłłówka)**
gościniec z Drui do Połocka, 64
miejscowość, 64, 173
- Krukowczyzna**
błota, 33
- Krukowszczyzna**
zaścianek, 204, 220
- Krukówka**
zaścianek, 173
- Krumple**
wieś biskupia, 320
- Kryceliszki**
zaścianek, 320
- Krycewicze**
dwór, 59
wieś, 59
- Kryczeliszki**
zaścianek, 227
- Krykianki**
folwark, 166
- Krykiany**
dwór, 166
wieś, 166, 170
- Kryszcule**
wieś, 173
- Krywaniszki**
zaścianek, 185
- Krywasele, Patrz Krzywosiele**
- Krywasiolo, Patrz Krzywosiele**
- Krywolouże**
zaścianek, 239
- Krzybiszki**
zaścianek, 133
- Krzywa**
karczma, 329, 332
- Krzywieć**
jezioro, 196
- Krzywosielce**
wieś, 192, 196
zaścianek, 192
- Krzywosiele**
posada ziemiańska, 69
wieś, 155
- Krzywoźelce, Patrz Krzywosielce**
- Krzyżowka**
karczma, 124
- Księżopol, Patrz Ikaźń**
- Ksna, Patrz Skno**
- Kubile**
wieś, 298
- Kubile (Kubiliai)**
wieś, 305
- Kubliszczyzna (Kulelowszczyzna)**
trakt z Pohostu do Drui, 218
wieś, 203, 218
- Kucharyszki**
wieś, 121
- Kuchtyński**
mech, 212, 217, 220
- Kucie**
zaścianek plebanii święciańskiej rzym.-kat.,
288
- Kuciszki**
zaścianek, 180
- Kukawczy**
zaścianek, 69
- Kukisze**
wieś, 59
- Kukiszki**
zaścianek PP. Benedyktynek wileńskich, 309
- Kukle (Francuzewicza)**
karczma, 112
wieś, 112, 121
- Kukle (Ruszcycowej)**
wieś, 127, 163
- Kuksy**
wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 309, 314

- Kukucie Małe**
 wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 314
 wieś xx. kanoników regularnych, 310
- Kukucie Wielkie**
 wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 309
- Kukuciszki**
 dwór, 133
 klucz, 132, 133, 134, 138, 139, 140
 parafia rzym.-kat., 132, 137, 138, 144, 158, 163, 302, 307
 wieś, 132, 133, 135, 158, 162, 307
- Kukusztele, *Patrz* Kuształe**
- Kukutany**
 wieś plebanii dryświadzkiej rzym.-kat., 69
- Kulełowszczyzna, *Patrz* Kubliszczyzna**
- Kulesiszki**
 zaścianek, 33
- Kulniowce**
 wieś plebanii pohoskiej rzym.-kat., 216
 zaścianek plebanii pohoskiej rzym.-kat., 203
- Kulniszki**
 wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 288
- Kulaki**
 wieś, 103
- Kumpecis**
 jezioro, 129
- Kumpinie**
 młyn, 183
 wieś, 180
- Kumpol**
 dwór, 283
 jezioro, 283
- Kumpy**
 zaścianek plebanii łabonarskiej rzym.-kat., 141
- Kumsza**
 jezioro Kustodii Wileńskiej, 303
 zaścianek, 92
- Kuna**
 rzeka, 278
- Kunigiszki**
 wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 287
- Kupczele**
 wieś, 180
- Kupczelewo**
 folwark, 203, 213, 214, 218
 młyn, 213
 staw, 212
 trakt z Pohostu do Stefanowa (zimowy do Dzisny), 218
- Kupiszki**
 dekanat rzym.-kat., 117, 135, 264, 302
- Kuprynis**
 jezioro, 147
- Kuraniszki**
 zaścianek, 258
- Kurany, *Patrz* Kuraniszki**
- Kurciszki**
 wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 309
- Kurkliszki, *Patrz* Karkliszki**
- Kurlandia**
 granica z W.K.L., 195, 197, 198
 granica z WKL, 35, 41, 65, 76
 księstwo, 42, 56, 64, 65, 76, 78, 196, 198, 284
- Kurmiszki**
 okolica, 48
- Kurnagiszki**
 zaścianek Kapituły Wileńskiej, 81
- Kurnie**
 folwark, 126
- Kurniszki**
 jezioro, 55
- Kuryłowicze**
 miejscowość, 204, 225
- Kurynie**
 zaścianek, 151
 zaścianek biskupi, 127
- Kusnierzyszki**
 zaścianek, 321
- Kustoszyszki, *Patrz* Kurnie**
- Kusztale**
 wieś, 92, 104
- Kuśliszki**
 wieś, 276
- Kuśnie**
 wieś, 92, 104, 224
- Kuwinis**
 jezioro, 119
- Kuźmiciszki**
 folwark, 257
- Kuźmieżyszki**
 zaścianek, 257
- Kuźmiszki**
 folwark, 257
- Kuźmowszczyzna**
 zaścianek sttwa brasławskiego, 92
- Kuźnia**
 miejscowość, 204
- Kwidziszki**
 zaścianek, 185
- Kwiniszki**
 folwark, 112
- Lachowicze**
 wieś Kapituły Wileńskiej, 81
- Lachowszczyzna**
 wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 310
- Ladniki**
 miejscowość, 224
- Lapatnica, *Patrz* Łabotnica**
- Lapieny, *Patrz* Łapiny**
- Larsoniszki**
 zaścianek, 321
- Lasun**
 zaścianek, 166
- Lauczuniszki**
 zaścianek, 259
- Laudany**
 wieś, 248
- Laukisnis**

ruczaj, 137
Laukszenie
 wieś, 306
 wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 156
Lawoszki, Patrz Leoszki
Lebiedziewo
 wieś, 60
Ledajcis
 jezioro, 129
Ledis
 jezioro, 129
Ledokinia
 zaścianek, 155, 162
Lejbowszczyzna
 zaścianek, 93
Leki
 zaścianek, 113
Lekkie
 wieś plebanii daugieliskiej rzym.-kat., 49
Lenczyczyna
 zaścianek, 60
Lengie
 zaścianek, 273
Leoniszki
 wieś biskupia, 321
Leonkowicze
 folwark, 93, 104
 młyn, 106
Leopol
 dwór, 60, 321
 folwark, 65
 młyn, 65
 parafia unicka pw. Świętej Trójcy, 64
 wieś, 60
Leoszki
 miejscowość, 192
Lepalaukis, Patrz Lepoławki
Lepiniszki
 zaścianek, 133
Lepoławki
 zaścianek biskupi, 113
Lesne, Patrz Leśno
Lesun, Patrz Leśno
Leszniszki
 zaścianek sttwa daugieliskiego, 49
Leśnikowo
 zaścianek, 60
Leśno
 droga z Pohostu do Drui, 218
 dwór, 92, 220
 miejscowość, 218
 miejscowość sttwa brasławskiego, 204
Letowol
 bagno, 278
Lewantowo
 zaścianek, 173
Lidekis
 jezioro, 136
 jezioro biskupie, 146
Lidiakinie, Patrz Ledokinia

Lidiakinis
 jezioro, 160
Liebiedzine
 jezioro, 211
Ligaj
 jezioro, 266, 271
Ligajksztys
 jezioro, 266
Ligajta
 rzeka, 272
Ligatowkis
 zaścianek, 133
Liguma
 ruczaj, 84
Ligumie
 karczma xx. kanoników regularnych, 321,
 329
Ligumy
 karczma, 295
Liguny
 dwór, 258
 wieś, 258
Likucie
 zaścianek, 37
Lilejki
 zaścianek, 227
Limina
 jezioro, 136
Liminek
 zaścianek, 155
Liminis
 jezioro, 118, 267
 zaścianek biskupi, 113
Liminiszki, Patrz Liminek
Liniszki, Patrz Liminis
Linki
 wieś, 298
Linkiale
 wieś, 248
Linkiszki
 miejscowość, 127
 zaścianek biskupi, 258
Linkowszczyzna
 zaścianek sttwa brasławskiego, 93, 108
Linniki
 miejscowość, 173
Linniki (II)
 miejscowość, 173
Lipolaty
 jezioro, 328
Lisizski
 gościniec z Głębokiego do Uciany, 330
 karczma, 332
 młyn, 330, 332
Lisowszczyzna
 wieś, 298
Litewszczyzna
 wieś xx. Bazylianów, 37
Litowszczyzna
 zaścianek, 93

Litwa, Patrz Wielkie Księstwo Litewskie
Lizowszczyzna
miejscoowość sttwa brasławskiego, 204
Lizykowczyzna, Patrz Lizowszczyzna
Logiena
ruczaj, 85
Lopianiški
wieś, *Patrz* Łapienie
Loukie, Patrz Łowki
Lubciszki
folwark, 288
Lubinowo
dwór, 173, 207
Lubiszki
zaścianek, 49
Lubochowo (Lubychowszczyzna)
folwark, 234
Lubychowszczyzna, Patrz Lubochowo
Lukno
jezioro biskupie, 146
Lulino
gościniec z Wilna do Brasławia, 242
karczma, 239, 242, 243
miejscoowość, 244
Luminek
jezioro, 159
Lumpiszki
zaścianek, 299
Lunin, Patrz Lulino
Lunina, Patrz Pogulbino
Łabakarszys
jezioro, 160
Łabejko
jezioro, 64
Łabelis
jezioro, 303
Łabińce
folwark, 288
wieś, 60, 288
zaścianek, 180
Łabonara
rzeka, 149
Łabonary
droga do Wilna, 149
droga z Malat, 148
jezioro biskupie, 145
miasteczko, 128, 130, 135, 138, 140, 141,
144, 145, 150, 158, 163, 231, 244, 245,
307
parafia rzym.-kat., 128, 130, 135, 136, 139,
141, 144, 146, 149, 151, 158, 163, 241,
302, 306
trakt z Uciany do Wilna, 138, 149, 150
Łabotnica
zaścianek, 192
Łabuciwce
wieś, 93, 103
Łabuciwsczyzna, Patrz Łabuciwce
Łabuciszki
zaścianek, 69
Łabuńce
wieś, 49
Łahuny
wieś, 204, 222
Łajbuny
wieś xx. kanoników regularnych, 322
Łakie, Patrz Lekki
Łakinowce
zaścianek, 93
Łakiny
wieś, 192
Łakiony, Patrz Łakiny
Łakiszki
zaścianek biskupi, 113
Łakonowszczyzna
wieś xx. Bazylianów, 37
Łakszy, Patrz Łuksze
Łamesta, Patrz Łowmieście, Patrz
Łowmieście
Łapeliszki
wieś, 249
Łapiany
wieś, 93
zaścianek, 106
Łapiekalnia
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 156
Łapienie (Lopjaniški)
gościniec z Głębokiego do Rygi, 41
wieś, 41
Łapiny
gościniec z Brasławia do Krasławia, 198
wieś, 192, 198
Łapiszki
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
113
Łapki
wieś, 37
Łataniszki
zaścianek, 321
Łatoniszki, Patrz Łataniszki
Łatwiszki
zaścianek xx. kanoników regularnych, 321
Łatyszewsczyzna, Patrz Łotyszki
Łatyszonki
zaścianek, 174
Łaukieniszki
zaścianek biskupi, 321
Łaukiesa
parafia rzym.-kat., 251
Łaukinie, Patrz Łaukinis
Łaukinis (Łaukinie)
jezioro, 303, 304, 305
Łaukiszki, Patrz Łowkiszki
Łauxtemie, Patrz Laukszenie
Ławejkowszczyzna
wieś, 173
zaścianek, 93
Ławki
zaścianek, 173
Ławniki

- wieś, 192
- Łazdowszczyzna**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 310
- Łazowiki**
zaścianek, 93
- Łazuka**
zaścianek, 93
- Łaźniszcze**
zaścianek, 174
- Łąsk, Patrz Łońsk**
- Łodykszcze, Patrz Łodykszy**
- Łodykszy**
jezioro xx. kanoników regularnych, 265
- Łodzie**
dwór, 259, 270
jezioro, 265, 270
- Łodzinka**
jezioro, 120
- Łokaja**
jezioro, 243, *Patrz* Biała Łokaje
rzeka, 141, 148, 149, 243, 244
- Łomiasto**
jezioro, 151
- Łońsk**
folwark, 204, 214, 224
młyn wietrzny, 214
- Łońskie**
wieś, 93, 104
- Łopianiszki**
zaścianek, 37
- Łopiat**
błoto, 75
- Łosie**
miejsowość biskupia, 288
wieś Kapituły Wileńskiej, 81
- Łosiszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 81
- Łotoczki**
wieś biskupia, 185
- Łotowszczyzna**
zaścianek, 173
- Łotysze**
wieś, 60
- Łotyszki**
zaścianek, 174
zaścianek xx. kanoników regularnych, 322
- Łotyszki (Wierdeliszki, Plantopol)**
wieś xx. Dominikanów, 93
- Łotyszkowo**
zaścianek, 173
- Łowczyniszki, Patrz Lauczuniszki**
- Łowki**
wieś, 239, 276
- Łowkiszki**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 321
- Łowmaki**
młyn PP. Benedyktynek wileńskich, 313
ruczaj, 314
staw PP. Benedyktynek wileńskich, 313
zaścianek PP. Benedyktynek wileńskich,
310, 315
- Łowmieście**
folwark, 141, 151
wieś, 141, 151
- Łowżany**
wieś, 239, 243, 245, 276
- Łozowik, Patrz Łazowiki**
- Łozówka**
karczma, 60
wieś, 60
- Łozówka (Wolosowskich)**
karczma, 217
- Łozynki**
wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 310
- Łoździeje (Łoździnie)**
jezioro, 83
wieś Kapituły Wileńskiej, 81
- Łoździnele**
wieś Kapituły Wileńskiej, 81
- Łoździnie, Patrz Łoździeje**
- Łuch**
zaścianek, 175
- Ługarejstis**
zaścianek, 281, 283
- Ługaryszki**
zaścianek, 285
- Ługi**
wieś sttwa brasławskiego, 93
- Ługiale**
zaścianek, 248
- Łuhowy**
zaścianek, 192
- Łuhy, Patrz Ługi**
- Łukanowszczyzna, Patrz Łakonowszczyzna**
- Łukaszuny**
wieś, 299, 306
- Łukjany**
wieś biskupia, 321
- Łuksze**
wieś, 192, 196
- Łukszeniszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 49
- Łukszyszmie**
jezioro, 160
- Łunie, 198**
gościniec z Brasławia do Krasławia, 198
młyn, 105
wieś, 103, 106
- Łupianka**
karczma, 248
- Łupienicze**
wieś, 33
- Łusza**
jezioro Ciwuństwa Wileńskiego, 129, 130,
160, 163, 226, 230, 231
- Łuszniew, Patrz Łuszniewo**
- Łuszniewo**
dwór, 69, 77
karczma, 77

Łużki
miasteczko, 209, 210

Łyngmianiszki
zaścianek biskupi, 113

Łyngmiany
dwór Ciwuństwa Wileńskiego, 156, 160
jezioro, 160
miasteczko, 128, 130, 144, 150, 154, 156,
159, 162, 231, 237, 271, 306
parafia rzym.-kat., 128, 144, 154, 156, 161,
162, 164, 229, 271, 302, 304, 306
trakt z Wilna do Rygi, 130

Łyntupy
miasteczko, 82, 84, 279, 295
parafia rzym.-kat., 82, 84, 277, 292
trakt wileński (zimowy), 84

Łysa
góra, 65

Łysa Górka
zaścianek, 60

Macelany
posada ziemiańska, 70

Maceliszki
wieś, 185

Macica
rzeka, 223

Macieiszki
zaścianek, 166

Maciejuny
wieś xx. Franciszkanów, 231
zaścianek, 227
zaścianek xx. Franciszkanów, 127

Macieszce
jezioro, 182
wieś, 181
wieś sttwa brasławskiego, 94

Maciszki
wieś Kapituły Wileńskiej, 81

Maciuciszki
folwark xx. Franciszkanów, 127

Maciuki, Patrz Karły
jezioro, 177
zaścianek, 174

Maciukowszczyzna
miejsowość PP.Benedyktynów wileńskich,
310

Maciuliszki
zaścianek, 193, 195

Maciuny
wieś, 289

Macjaniszki, Patrz Matyjowszczyzna

Mackiańce
wieś, 133

Mackieliszki
wieś, 38

Mackiewiczce
zaścianek xx. Bazylianów, 38

Maczany
wieś, 70

Maczki
wieś, 94, 104

Madejkiszki
zaścianek, 113

Madziuny
karczma, 289
wieś, 289, 294

Magnuszew, Patrz Ostrowszczyzna

Magunelki
wieś, 259

Magunki
dwór, 259

Maguny
wieś, 70

Majorowce
zaścianek, 94

Majorowszczyzna, Patrz Majorowce
zaścianek, 204

Majszyomar Dolny
miejsowość, 289

Majszyomar Górny
miejsowość, 289

Majzuliszki
miejsowość, 37

Makowszczyzna
folwark, 282

Maksiuny
wieś, 156

Maksymańce
wieś, 56
wieś sttwa daugieliskiego, 49

Malaty
droga do Łabonar, 148
miasteczko, 135, 138, 144, 152
parafia rzym.-kat., 135, 138, 144, 152

Malawki
wieś sttwa brasławskiego, 94

Maliki
wieś, 167

Malina
karczma, 332

Malkniłowska, Patrz Michalówka

Malkowszczyzna
dwór, 60
folwark, 166

Malduciszki
folwark, 299, 306
zaścianek, 299

Malejsze
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 156

Malejszyszki, Patrz Malejsze

Małoduciszki
folwark, 113

Małżelata
zaścianek, 240

Mamiany
wieś, 70

Mamienicze, Patrz Mamiany

Maniuki
wieś biskupia, 322

Manuliszki

miejscowość, 282
 zaścianek biskupi, 113
Marajcie
 staw, 278
Marankiszki
 zaścianek, 192
Marcinkowicze, Patrz Marcinkowicze
Marcinkiszki, Patrz Marankiszki
Marcinkowicze (Marcinkowicze)
 posada ziemiańska, 69
Marcinowce
 wieś, 94
 zaścianek, 174
Margasala
 błoto, 75
Marjampol
 miejscowość, 313
Markieniszki
 zaścianek sttwa daugieliskiego, 49
Markowszczyzna
 zaścianek xx. Bazylianów, 38
Marsuniszki
 wieś, 114, 120
Marteniszki
 zaścianek sttwa daugieliskiego, 50
Martowiszki
 wieś sttwa daugieliskiego, 49
Maruga
 jezioro, 328, 329
 rzeka, 328
Marynki
 dwór, 61
 folwark, 61
 zaścianek, 60
Masiowce
 wieś, 174
Masiulewszczyzna
 zaścianek, 93
Masliszki
 okolica, 289
Masowszczyzna
 zaścianek, 94
Maszle
 wieś, 289
Masztalerzyszki
 zaścianek sttwa daugieliskiego, 49
Matejkiany
 okolica, 185
Matejkiszki
 wieś, 322
Matkiewiczyszki
 miejscowość sttwa daugieliskiego, 49
Matkuny
 wieś, 249
Matkuńce, Patrz Matkuny
Matuki
 wieś, 289
Matukie, Patrz Mieluki
Matulańce
 wieś, 133
Matyjaszyszki, Patrz Matyjowszczyzna
Matyjowszczyzna
 miejscowość, 38
Mazalowszczyzna
 miejscowość, 174
Mazulany
 wieś sttwa daugieliskiego, 49
Mazurowszczyzna
 zaścianek sttwa brasławskiego, 94
Mazuryszki
 miejscowość, 282
 zaścianek, 70, 141
 zaścianek plebanii łyngmiańskiej rzym.-kat.,
 156
Mażany
 wieś sttwa daugieliskiego, 49
Mażelata
 karczma, 245
Mażelata (Radziwiłła)
 karczma, 240
Mażelata (Soroki)
 karczma, 240
Mażujtis
 jezioro, 294
Mażutiszki
 zaścianek, 70
Mażwiliszki
 zaścianek plebanii daugieliskiej rzym.-kat.,
 50
Medejkiszki
 zaścianek, 322
Medejsze
 wieś, 50
Medynad
 jezioro, 136
Medynie
 zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 156
Medynie (Mirskiego)
 zaścianek, 50
Megunele, Patrz Magunelki
Mejksztele
 zaścianek, 322
Mejkszty, Patrz Mejszty
Mejluny
 wieś, 259
Mejrany
 wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 227
Mejrany łyngmiańskie, Patrz Mejrany
Mejrzyszki
 wieś, 281, 283
Mejswie
 wieś, 163
Mejszagola
 parafia rzym.-kat., 133, 157, 162
Mejszty (Mejkszty)
 dwór, 322
Mejszule
 wieś, 181
Melegiany, Patrz Mielegiany
 folwark, 166

Melegiańskie
jeziro, 168

Meletyce
zaścianek plebanii daugieliskiej rzym.-kat.,
50

Melejkiszki
zaścianek, 133

Mergaberże
granica z Kurlandią, 284
zaścianek biskupi, 113, 284

Mergażerys
jeziro, 293

Merkieliszki
miejscowość, 322

Merkmiany
jeziro, 293

Merniszki
zaścianek, 322

Mesojedy, Patrz Miasojedy

Meszkiele
wieś biskupia, 322

Meszty, Patrz Maszle

Miadziol
miasteczko, 312

Miadziolka
rzeka, 83

Miadziuny
wieś Kapituły Wileńskiej, 81

Miagucie
wieś plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 114,
123

Miaguciszki
folwark, 124

Mialninkiele
miejscowość, 249

Miałka
karczma, 76
trakt do Rygi, 76

Miałka (Miałki)
wieś, 70, 76

Miałki, Patrz Miałka, Patrz Miałka

Miasojedy
wieś, 185

Micele
zaścianek, 98

Michaliszcze
jeziro, 103, 104

Michaliszki
gościniec z Głębokiego do Rygi, 41
wieś, 38, 41
zaścianek, 70

Michalowszczyzna
zaścianek, 94

Michalowo
folwark sttwa daugieliskiego, 49

Michalówka
zaścianek sttwa daugieliskiego, 49

Miciele
miejscowość, 220

Mickowszczyzna
las, 105
mchy, 104

Midalki
jeziro, 118

Midolki
jeziro, 121
zaścianek, 282

Mieciany
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 167, 169

Mieczkiszki
zaścianek xx. kanoników regularnych, 322

Miedziuki
wieś, 180, 183

Miegutyszki
folwark altarii jezioroskiej rzym.-kat., 120
folwark plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 113
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
113

Miekiany
wieś, 41, 43

Miekiany (Sawonara)
wieś, 38

Miekszynis
jeziro biskupie, 146

Mielczany
miejscowość, 276

Mielegiany
folwark, 170
miasteczko, 83, 85, 165, 166, 169, 295, 314
parafia rzym.-kat., 55, 83, 165, 168, 169,
292, 312, 314

Mieleniszki
zaścianek Komisji Edukacji Narodowej, 322

Mieleszki
wieś Komisji Edukacji Narodowej, 322

Mielniki
staw, 278
wieś, 276, 289
wieś xx. kanoników regularnych, 322

Mielowce
dwór, 87, 106
dwór sttwa hawryłowskiego, 94
wieś, 87
wieś sttwa hawryłowskiego, 94

Mieluny (Francuzewicza)
wieś, 113

Mieluny (Mohla)
wieś, 113

Mielusze, Patrz Dyndy

Mieluki
zaścianek sttwa daugieliskiego, 49

Mierkmiany
folwark, 46

Mierkmiarwycie
jeziro, 293

Mierkwiany
folwark, 288

Mieryca
rzeczka, 65

Mieszance

- wieś, 166
- Mieża**
rzeka, 243, 244
- Mieżanele**
wieś, 240
- Mieżany**
dwór, 239
wieś, 243
- Mieżany (Hylzenowej)**
wieś, 240
- Mieżany (Radziwilla)**
wieś, 70
- Mieżany Małe, Patrz Mieżanele**
- Mieżany Wielkie, Patrz Mieżany (Hilzenowej)**
- Mikeny**
wieś biskupia, 322
- Mikicienki**
miejscowość, 205, 222
- Mikiszki**
zaścianek biskupi, 259
- Mikołajewszczyzna**
zaścianek, 60
- Mikołajuńce**
posada ziemiańska, 70
- Miksztow**
zaścianek, 292
- Mikulszczyzna**
zaścianek, 174
- Mikuluny, Patrz Otradne**
- Mikutyszki**
zaścianek, 50
- Mila**
jezioro, 294
- Milance, Patrz Misiańce**
- Milaniszki**
zaścianek plebanii widzkiej rzym.-kat., 322
- Mile**
dwór biskupi, 289
wieś, 141
- Milegiany**
wieś, 239
- Milejki**
zaścianek, 204, 220
- Milgiedzie**
miejscowość, 282
- Milki**
dwór, 93, 221
- Milkuny**
wieś, 81
- Milkuszki**
wieś Kapituły Wileńskiej, 81
- Milunce**
wieś, 70
- Miluny, Patrz Milunce**
wieś plebanii ikaźnieńskiej rzym.-kat., 93
zaścianek biskupi, 322
- Miluńce, Patrz Pelikany:parafia**
- Miluńce, Patrz Miluny**
- Miluńce (Pelikany)**
parafia rzym.-kat., 73, 77, 182, 317, 327
- wieś, 182, 184, 185, 187
- Milasze**
dwór, 33
las, 33
wieś, 33
- Milaszowo (Miloszewo)**
wieś, 60
- Milaszyszki**
zaścianek, 166
- Miloszajcie**
jezioro, 168
- Milosze**
jezioro, 168
- Miloszewo, Patrz Milaszowo**
- Mimeliszki**
zaścianek, 239
- Minajkiszki**
zaścianek biskupi, 113
- Minczakumpis, Patrz Minczekuszpy**
- Minczekuszpy**
zaścianek, 299
- Mindryna**
miejscowość, 202
- Minejszany**
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 156
- Minejty**
wieś, 60
- Miniuniszki**
jezioro, 267
- Minkiewiczce, Patrz Minkowicze**
- Minkowicze**
posada ziemiańska, 70
- Mintowtyszki**
wieś, 133
- Mińcza**
błota, 304, 305
młyn, 299, 304
osada, 299
tartak, 299, 304
- Miorskie**
jezioro, 177
- Miory**
konwent xx. kanoników regularnych, 83
miasteczko, 65, 101, 108, 171, 175
parafia rzym.-kat., 65, 171, 175, 209, 218, 219, 221
- Miory (Biellikowiczowej)**
dwór, 174
- Miory (Dzierypaty)**
folwark, 174
- Miory (Klotta)**
dwór, 174
- Miory (Mirskich)**
miejscowość, 174
- Miory (Ryłowszczyzna)**
miejscowość, 174
- Miory Howieckie, Patrz Gientowo**
- Mirkliszki**
folwark Kapituły Wileńskiej, 81
- Misiańce**

- miejsowość, 186
- Misiuny**
wieś, 288
- Misiuńce**
posada ziemiańska, 69
- Misiuwiany**
wieś, 289
- Miszkinis**
jezioro, 293
- Miszkiniszki, *Patrz Szukiszki***
zaścianek, 113, 120, 299
- Misztowce**
posada ziemiańska, 69
wieś, 76
- Mitwia, *Patrz Nikaja***
- Mizeryszki**
gościniec z Wilna do Drui, 40
wieś, 37, 40
- Mizwowszczyzna**
miejsowość xx. Bazylianów, 38
- Mociewki**
miejsowość, 205
- Mojowie, *Patrz Mociewki***
- Moldziewicze**
wieś, 85
- Moldyniany**
wieś, 167
- Monastyrz**
folwark xx. Bazylianów, 36
karczma xx. Bazylianów, 36
- Monczele**
wieś, 288
- Morgi**
zaścianek, 93
- Morgowanie**
zaścianek, 299
- Morozowczyzna**
błota, 33
- Moskale, *Patrz Moskalówka***
wieś, 224
- Moskaliszki**
okolica, 50
okolica szlachecka, 50
- Moskalonki**
wieś, 104
- Moskalówka**
zaścianek, 205
- Moskaluki**
zaścianek, 223
- Moskiewszczyzna**
miejsowość, 186
- Moskwa**
miasto, 66, 214
- Moszkiany**
wieś, 228
- Mościszczce**
miejsowość, 218
trakt z Pohostu do Drui, 218
zaścianek, 60, 94, 192
- Motyca, *Patrz Macica***
- Mozolewszczyzna**
zaścianek, 174
- Mrozewczyzna**
jezioro, 33
- Mugliszki**
miejsowość, 249
- Muja**
jezioro, 74
- Mulwiszki**
miejsowość, 133
- Mumeliszki**
zaścianek biskupi, 259
- Muna**
jezioro, 329, 330
rzeka, 332
- Munciuny**
wieś biskupia, 322
- Munduny**
wieś, 141
wieś plebanii pobojskiej, 152
- Muniszki**
jezioro, 55
- Munkuszki**
wieś, 289
- Muraniszki**
zaścianek, 249
- Muraszki**
wieś sttwa brasławskiego, 94
- Muraż**
folwark plebanii brasławskiej rzym.-kat., 38
- Murliszki**
zaścianek, 259
- Murmiszki**
wieś, 186
- Murmy**
folwark, 236
- Murza**
karczma, 50
- Mustejki**
wieś, 299
- Musztys**
jezioro, 294
- Muszykle**
wieś, 186
- Myszowszczyzna**
wieś biskupia, 322
- Naduny**
wieś biskupia, 114
- Najdowo**
miejsowość, 175
- Najnie**
wieś, 249
- Naliwajki**
wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 289
- Narbatowszczyzna**
zaścianek sttwa bernatowskiego, 95
- Narbuciszki**
folwark, 253
folwark xx. kanoników regularnych, 259
- Narkuny**

- zaścianek, 228
- Narsuciszki**
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 228
- Narsuciszki Świąciańskie, Patrz Narsuciszki**
- Narsuniszki**
zaścianek biskupi, 114
- Narucie**
wieś, 181
- Naruny**
trakt z Sołoka do Wilna, 271
wieś, 259, 271
- Narusze**
miejscowość xx. Franciszkanów, 127
- Naruszyszki**
zaścianek, 70
- Narutyszki**
zaścianek, 299, 306
- Nastaiszki**
miejscowość, 249
- Natrinis**
zaścianek, 133
- Natrynie**
folwark, 271
jezioro, 266
wieś, 259
- Nawlóka**
dwór, 86, 107
miasteczko, 94
- Nepruny**
wieś plebanii mejszagolskiej rzym.-kat., 133
- Nestoryszki**
wieś biskupia, 322
- Nidolki**
folwark, 114, 121
- Nieciecki**
wieś biskupia, 259, 273
- Nieczaniszki**
zaścianek, 299
- Nieczany**
wieś, 299
- Niedosielce**
zaścianek, 240
- Niedrowo**
jezioro, 42
- Niedzwiadek**
jezioro, 177
- Niekrasze**
posada ziemiańska, 70
wieś, 78
- Nieloty**
miejscowość, 114
- Niemenczyn**
gościniec z Brasławia do Wilna, 236
gościniec z Wilna do Brasławia, 242
miasteczko, 144, 236, 242, 265
parafia rzym.-kat., 157, 266, 289
- Niemenczyna**
rzeka, 269
- Niemenczyniany**
wieś, 240
- Niemęczenięta, Patrz Niemenczyniany**
- Niepir**
jezioro, 129
- Niepreniki (Nieprenniki, Nieprzeniki)**
wieś, 205, 216, 224
- Nieprenniki, Patrz Niepreniki**
- Nieprzeniki, Patrz Niepreniki**
- Nieśpisz**
jezioro, 35, 37, 38, 39, 40, 42
- Niewajkiszki**
zaścianek, 297
- Niewiaryszki**
zaścianek, 193
- Niewierańce**
folwark, 320
wieś, 322
- Niewierście**
zaścianek, 289
- Niewieszielis**
jezioro, 136
- Niewojszany**
wieś, 50
- Nikaja**
rzeka, 119, 120, 121, 284
- Niszczce**
dwór, 33
gościniec z Drui do Wilna, 33
jezioro, 33
- Niukiszki**
zaścianek, 50
- Niurniańce, Patrz Karasino**
- Niurwiańce (Nurwiańce)**
posada ziemiańska, 70
wieś, 76
- Niwniki (Petkuny)**
wieś sttwa brasławskiego, 94
- Nobisto (Dziedzinka)**
jezioro, 102
- Noubiany**
wieś, 259
- Nowa Wieś**
wieś, 183
wieś plebanii widzkiej rzym.-kat., 323
- Nowa Wieś (Bielikowicza)**
wieś, 259, 272
- Nowa Wieś (Burzyńskiego)**
wieś, 95
- Nowa Wieś (Ogińskiego)**
wieś, 38
- Nowa Wieś (Sapiehy)**
wieś, 61
- Nowaryszki**
karczma, 114
- Nowe Siolo**
miejscowość, 193
- Nowiata**
jezioro, 36, 41
- Nowiki**
wieś, 322
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 310, 314

Nowiki (Mirskiego)
 wieś, 50
Nowiki (Rudominowej)
 wieś, 50
Nowiki I (Nowinki)
 wieś, 114
Nowiki II (Nowinki)
 wieś, 114
Nowikiele, Patrz Nowiki
Nowinki, Patrz Nowiki
Nowogorody (Nowohorody)
 wieś, 205, 218, 219
Nowohorody, Patrz Nowogorody
Nowosiele
 wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 289,
 295
Nowosiolki, Patrz Siolki
Nowosiółki
 zaścianek plebanii święciańskiej rzym.-kat.,
 291
Nowy Dwór
 dwór, 322
 folwark, 114, 120
Nowy Solok
 dwór, 273
 młyn, 273
 tartak, 273
Nowy Świat
 karczma, 322
Nurwiany
 wieś, 70, 77
Nurwiańce, Patrz Niurwiańce
Nutryniszki
 jezioro, 271
Obabie
 dwór, 193, 197
 jezioro, 197
 wieś, 197
Obabie Wielkie
 wieś, 193
Obale
 wieś biskupia, 326
Obcharty (Abkarty)
 zaścianek Ciuwuństwa Wileńskiego, 254
Obisów
 jezioro biskupie, 267
Obkarty, Patrz Apkarty
Oblatowo
 zaścianek, 61
Oblonie
 folwark, 61
Oblonie I
 zaścianek, 61
Oblonie II
 zaścianek, 61
Obolany
 folwark, 70
 wieś, 70, 186, 189
Obole, Patrz Obolany
 jezioro, 70, 78, 188, 189
 wieś, 78
Obolikszy
 wieś, 186
Obolonie
 karczma, 107
 młyn, 107
Obolonie (Rudominy)
 młyn, 65
Obolonie (Szaumana)
 młyn, 65
Obsterno
 jezioro, 102
Obugaliszki
 zaścianek, 133
Ochowiaryszki, Patrz Ofiaryszki
Oczko
 jezioro, 328
Ofiaryszki
 wieś, 276
Ogonie
 zaścianek, 98
 zaścianek plebanii brasławskiej rzym.-kat.,
 95
 zaścianek xx. Bazylianów, 35
Ogrodniki
 zaścianek, 181
Okmianica
 młyn, 41, 193, 197
 rzeka, 197, 198
 zaścianek, 193
Okmienica
 rzeka, 42
Okolica Rudawa
 okolica szlachecka, 34
Okolsk, Patrz Ukolsk
Okun
 jezioro, 196
Ola
 bagno, 84
Ole
 jezioro biskupie, 267, 273
Olejniki
 zaścianek sttwa brasławskiego, 95
Olejta, Patrz Osliszki
 jezioro, 118
Olenki
 wieś, 103
Olochny
 wieś, 181, 183
Olszanka
 jezioro, 197
 młyn, 193
 rzeka, 197
 zaścianek, 193
Olszany
 młyn, 193
 zaścianek, 193
Olszyna, Patrz Olszany
 jezioro, Patrz Olszanka
Olmaj

- jeziro, 160
- Opidwerze**
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 156
- Opiwarda**
jeziro, 74, 329
rzeczka, 74
- Opleso I**
wieś, 102
wieś sttwa bernatowskiego, 95
- Opleso II**
wieś, 102
wieś sttwa brasławskiego, 95
- Opsa**
dwór, 181
filia parafii dryświadzkiej rzym.-kat., 32, 40, 73, 78, 179, 187, 327
gościniec z Drui do Wilna, 327
gościniec z Wilna do Drui, 40
jeziro, 182
miasteczko, 40, 73, 78, 179, 182, 187, 188, 331
starostwo grodowe, 41, 187, 327
trakt z Brasławia do Wilna, 188
- Orce**
wieś, 175
- Orce (Oreckie)**
jeziro, 178
- Oriechowka, Patrz Orzechówka**
- Orono**
jeziro, 177
- Orszweta**
folwark xx. kanoników regularnych, 310
jeziro, 169, 313, 314
rzeka, *Patrz Birwita*
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 310
- Orzechowo**
jeziro, 42
- Orzechówka (Oriechowka)**
zaścianek, 175
- Orżwenta, Patrz Orszweta**
- Orżweta**
folwark xx. kanoników regularnych, 314
zaścianek xx. kanoników regularnych, 314
- Osejda**
jeziro, 118, 120, 122, 123
- Oseniszki**
dwór, 186
- Osidzie, Patrz Osejda**
- Osinówka**
jeziro, 177
zaścianek, 175
- Osipiszki**
zaścianek, 228
- Osliszki**
zaścianek, 122
- Osmaly, Patrz Osmoly**
- Osmoly (Osmaly)**
wieś, 133, 138
- Osoly**
jeziro, 230
- Ossa**
jeziro, 117, 120, 284
- Ostaniewicze, Patrz Ostaniowce**
- Ostaniowce**
okolica szlachecka, 33
- Ostrokoł**
dwór, 323
- Ostrow, Patrz Kozłowy Ostrów**
- Ostrowiec**
dwór PP. Benedyktynów wileńskich, *Patrz Popówka*
- Ostrowiszki**
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 310, 315
- Ostrowity**
jeziro, 196
wieś, 193, 196
- Ostrowszczyzna (Magnuszew)**
folwark, 282, 283
- Ostrów**
wieś, 50
zaścianek, 95
zaścianek biskupi, 114
- Ostrów Duży**
wyspa, *Patrz Zamek*
- Oszkaragi, Patrz Aszkaragi**
- Oszkińce**
miejscowość, 127
- Oszmiana**
miasto, 83, 158, 159, 229, 242, 277, 279
powiat, 44, 55, 79, 82, 85, 125, 127, 128, 130, 144, 148, 153, 158, 164, 165, 168, 209, 217, 221, 223, 226, 233, 235, 237, 238, 239, 241, 245, 267, 269, 271, 275, 285, 292, 308, 312, 313, 326, 327, 332, 333
starostwo grodowe, 223
- Oszmianka**
rzeka, 83
- Oszworójście**
karczma, 241, 245
- Otradne**
wieś, 94
- Owanta**
droga, 148
miasteczko, 151
- Owce**
cerkiew unicka (?), 218
karczma, 218
- Owczyny**
karczma, 289
wieś, 289
- Owile**
jeziro, 118
- Owile (Francuzewicza)**
folwark, 114, 121
- Owile (Konstantynowicza)**
folwark, 114
zaścianek, 114
- Owile (Truskowskich)**
zaścianek, 114

Owsianka
zaścianek, 95

Owsurki, *Patrz* Awiuki

Ozierawo
miejscowość PP. Benedyktynów wileńskich, 310

Ożwinta
jezioro plebanii niemenczyńskiej rzym.-kat., 266

Ożany
wieś stwa daugieliskiego, 50

Ożugiery, *Patrz* Żugierowszczyzna

Ożwagina, *Patrz* Szwagina

Ożwinta
dwór Ciuwństwa Wileńskiego, 156, 161, 163
folwark, 259, 271
jezioro, 271
młyn, 269
rzeka, 269, 271

Ożynie
karczma, 294

Paberże
karczma, 115

Paciejenki
zaścianek, 175

Paciuny
wieś biskupia, 323

Pacowo
wieś, 175

Pagilbis
zaścianek, 134

Pakalkiszki
zaścianek stwa daugieliskiego, 51

Pakapis
zaścianek, 134

Pakarwinie
rzeka, 243
wieś, 243

Pakieryniszki, *Patrz* Pokierniszki

Pakinie
miejscowość biskupia, 142

Pakulnie
wieś biskupia, 323

Palesiszki, *Patrz* Polesieniszki

Palszenis
jezioro, 119

Paltyszki
zaścianek, 260

Pałakicie
zaścianek, 181

Paławkie, *Patrz* Polowkaje

Pancielejki
wieś, 38

Panedejki, *Patrz* Pancielejki

Paparciszki
zaścianek, 186

Papilekolnie, *Patrz* Popilekalnis

Papircie
wieś, 300, 307

Paplauszynis, *Patrz* Płowsza

Paplauszys
jezioro, 304

Paprowały
zaścianek, 228

Parszele, *Patrz* Parszelewo
zaścianek, 175

Parszelewo
zaścianek, 61

Parszeliszki
wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 311, 315

Parynga, *Patrz* Porynga

Paryż
miasto, 214

Pasałaniszki
zaścianek, 186

Pasolis
zaścianek, 134

Pastawelis
jezioro biskupie, 268

Pastuchy, *Patrz* Pastuszki

Pastuszki
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311, 314

Pasudziszki
zaścianek biskupi, 115

Paswile, *Patrz* Poświle

Paszarkiszki
zaścianek biskupi, 115

Pasze
miejscowość, 220, 221
zaścianek, 205

Paszewicze
posada ziemiańska, 70

Paszkania
wieś, 289

Paszki
zaścianek, 223

Paszkiewicze, *Patrz* Paszewicze

Paszuny
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311

Paukszteliszki
wieś, 249

Paukszty
wieś stwa daugieliskiego, 50

Pauzole
wieś, 142

Pawadokarys
zaścianek, 134

Pawersmie
wieś stwa daugieliskiego, 50

Pawiersnis, *Patrz* Pawersmie

Pawiliszki
zaścianek, 228

Pawilekis
jezioro, 303

Pawiżyntis
zaścianek, 134

Pawłowszczyzna
wieś, 193

Pażejmie

- jezioro, *Patrz* Żejmy
- Pażemelis**
jezioro biskupie, 268
- Pażemis**
jezioro biskupie, 146
- Peczurki, *Patrz* Pieczurki**
- Pejkiszki**
folwark, 53, 300, 305
wieś, 300, 305
- Pelegrynda**
karczma, 156, 162
zaścianek, 156, 162
- Pelikany**
dwór, 186, 189
jezioro, 188
młyn, 188
parafia rzym.-kat., 184
wieś, 78, *Patrz* Miluńce
- Pelekis**
jezioro, 137
- Pelenas**
jezioro plebanii tauropilskiej filii par.
taurogińskiej rzym.-kat., 266
- Pelenie**
wieś, 133, 138
- Penejkiszki**
jezioro, 267
- Pereświata**
jezioro, 265
- Perszokszna**
rzeka, 148
- Perszoksznia**
jezioro biskupie, 145, 149
rzeka, 149
- Perszukszta**
jezioro, 243
karczma, 240, 243, 245, 294
młyn, 244, 294
rzeka, 294
staw, 294
trakt ze Święcian do Wilna, 294
- Perszuskztielka**
rzeka, 243
- Perświatejcie**
jezioro, 265
- Perwenszki (Perwieniszki)**
dwór, 127
- Perwenszki (Pierwenszki)**
dwór, 231
- Perwieniszki, *Patrz* Perwenszki**
- Peszyszki**
wieś, 50
- Petkuniszki**
zaścianek, 299
- Petkuny, *Patrz* Niwniki**
- Petrażuny, *Patrz* Pietraszuny**
- Pewiszki**
zaścianek, 119
- Pialiki**
miejsowość, 206, 224
- Pialucie**
miejsowość, 282
- Piastuny (Piestuny)**
miejsowość, 217, 220
zaścianek, 205
- Pieciule**
wieś, 51
- Pieczonki**
wieś, 175
- Pieczurki (Peczurki)**
wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 310
- Pielegrynda**
karczma, 231
- Piestuny, *Patrz* Piastuny**
miejsowość, 221
- Pietkuniszki**
wieś, 193, 196
zaścianek, 181, 195
- Pietkuny, *Patrz* Dziadkowce**
wieś, 181
- Pietkuny Leonkowickie**
wieś, 95
- Pietkuszeki**
miejsowość, 282
- Pietraszuny**
wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 311, 315
- Pietruniszki**
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
114
- Pietruszki**
zaścianek, 240
- Pietrysze, *Patrz* Pietruniszki**
- Pietuchy**
wieś, 51
- Piewce**
wieś, 34
- Pieweczno, *Patrz* Piewce**
- Piewiszki**
karczma plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 115
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat.,
115, 123
- Pikciuny**
wieś biskupia, 260
- Pilasznoszczuzna**
wieś, 95
- Pilkalnie (Pilkiany)**
wieś, 299, 305
- Pilkiany, *Patrz* Pilkalnie**
- Pilniewo**
miejsowość, 205, 219
- Pilaty**
wieś plebanii pohoskiej rzym.-kat., 205
zaścianek plebanii pohoskiej rzym.-kat., 212,
216
- Piotrokiszki, *Patrz* Piotrowszczuzna**
- Piotrowicze**
miejsowość, 206
wieś Kapituły Wileńskiej, 81
- Piotrowo**
wieś, 228

Piotrowszczyzna
zaścianek, 71

Pipeniszki
zaścianek sttwa daugieliskiego, 50

Pipieniszki
zaścianek plebanii daugieliskiej rzym.-kat.,
51

Pirszteliszki, Patrz Pirszteliszki

Pirszteliszki
wieś Kapituły Wileńskiej, 81

Pirtanie
zaścianek, 193

Piwowary
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311, 314

Piwowaryszki
zaścianek, 51

Plantopol, Patrz Łotyszki

Plauszki
miejscowość, 241
wieś, 234

Plauszkieta
gościniec z Głębokiego do Rygi (stary), 41
komora celna, 41

Plauszkiety
gościniec z Głębokiego do Rygi, 41
komora celna, 41
wieś, 38, 41

Plebańce
wieś, 38
wieś plebanii brasławskiej rzym.-kat., 38

Plejki
zaścianek, 175

Plekiszki, Patrz Plikiszki

Pleniszki
zaścianek plebanii daugieliskiej rzym.-kat.,
51

Pleskiszki
zaścianek, 134

Plikiszki (Plekiszki)
zaścianek, 181

Plinkowski, Patrz Płaskowski

Plitnica
wieś, 181

Plitniki
zaścianek, 193, 197

Plusy
filia parafii brasławskiej rzym.-kat., 40, 42
jezioro, 196, 198
miasteczko, 41

Plusze
jezioro biskupie, 265

Pluszyszki
zaścianek, 260

Plyckie
miejscowość, 175

Płaskie
jezioro, 221

Płatuny
miejscowość, 127

Plauciszki
wieś biskupia, 142

Pławciszki
wieś, 151

Płocinie
zaścianek, 193

Płowieje
karczma, 270
wieś, 260, 270

Płowsza
jezioro, 304
ruczaj, 304

Poalsoldzie
zaścianek, 142

Pobalcie
zaścianek, 323

Poberże
wieś biskupia, 260

Pobojsk
dekanat rzym.-kat., 135

Pobolozze
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 157

Pociszki
wieś Kapituły Wileńskiej, 81, 85
wieś xx kanoników regularnych, 260
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 81

Poczlodis
zaścianek, 150

Podbiereszczyn
zaścianek, 193

Podbrodź
zaścianek, 323

Podcejkinie
dwór, 51
wieś, 51

Poddębce, Patrz Gołotyłce

Podhajce
wieś, 175
wieś sttwa brasławskiego, 96

Podilgie
miejscowość, 249

Podjelce
wieś, 175

Podlipki
miejscowość, 175

Podoby
młyn, 106
wieś, 96, 104

Podolszczyzna
dwór, 205
zaścianek, 205, 213

Podprucie, Patrz Prucie

Podruksza
rzeka, 317

Podruksze
dwór, 249, 323
karczma, 323, 331
wieś, 186, 323

Podskirna, Patrz Bujwidziszki

Podszwinty
miejscowość, 249

- Podubie, Patrz Podoby**
- Podubskie**
miejscość, 175
- Podudzie**
wieś, 260, 269
- Podusiaty**
folwark, 246
- Podwornie**
wieś, 142
- Podworyszki**
wieś plebanii taurogińskiej rzym.-kat., 300
- Podziawy**
folwark xx. Dominikanów, 95, 102
jezioro, 102
wieś xx. Dominikanów, 95
- Podzisna**
karczma biskupia, 323, 331
karczma PP. Benedyktynk wileńskich, 310
trakt z Głębokiego do Uciany, 331
- Podzisna (Kiborta)**
dwór, 323
- Podzisna (Mirskiego)**
dwór, 51
- Podzisna (Salmonowicza)**
dwór, 323, 332
- Podziszki**
wieś plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 115, 123
zaścianek, 71, 181
- Poejsiacie**
zaścianek biskupi, 142
- Pogawie**
wieś, 228, 232
- Pogirejki (Januszyszki)**
wieś biskupia, 289
- Pograuże, Patrz Pograużys**
- Pograużys**
zaścianek biskupi, 114
- Pogrescie**
granica z Kurlandią, 284
zaścianek plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 115, 284
- Pogudaniszki**
miejscość, 142
- Pogulbino**
karczma, 239, 245
- Pogurbie**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 50
- Pohost**
droga z Głębokiego do Drui, 217
gościniec z Drui do Głębokiego, 64
jezioro, *Patrz Jundziłowskie*
miasteczko, 64, 101, 108, 200, 210, 213
młyn, 213
parafia rzym.-kat., 101, 108, 200, 201, 203, 209, 216, 217, 220, 222
staw, 212
trakt do Stefanowa (zimowy do Dzisny), 218
trakt z Głębokiego do Drui, 214
trakt z Głębokiego do Rygi, 214
trakt z Głębokiego do Rygi (droga wisiacka), 217
trakt z Głębokiego do Rygi (trakt szarkowski), 216
- Pohost Stary**
karczma, 215
wieś, 205, 215, 219
- Pohoszcze**
dwór, 38
jezioro, 38, 42
- Poiaure**
zaścianek biskupi, 115
- Pojańcze**
folwark, 96, 104
młyn, 106
- Pojedupie**
wieś PP Benedyktynk wileńskich, 311
- Pojurgiszki**
wieś sttwa daugieliskiego, 50
- Pokalniszki**
zaścianek, 249
zaścianek biskupi, 113
- Pokalniszki (Polanciszki)**
miejscość biskupia, 142
- Pokalajtys**
jezioro, 160
- Pokalas**
jezioro, 160
- Pokalniszki**
folwark, 311, 315
wieś, 311, 315
- Pokapinie**
karczma, 120, 124
- Pokapinie (Mohla)**
zaścianek, 114
- Pokapinie (Tomaszewicza)**
karczma, 114
- Pokarwienie**
wieś, 240, 276
- Pokierniszki**
zaścianek biskupi, 260
- Pokiewenis, Patrz Pokiewna**
- Pokiewna**
zaścianek biskupi, 127
- Pokiewna (Kirbotta)**
zaścianek, 127
- Pokiewna (Rewkowskiego)**
zaścianek, 142, 154
- Poklewinis**
bagnó, 147
- Pokosas**
jezioro, 160
- Pokretonie, Patrz Kretony**
- Pokrzyżyszki, Patrz Zakarczewszczyzna**
- Polanciszki, Patrz Pokalniszki**
- Polepiszki**
zaścianek, 193
- Polepszyszki**
zaścianek, 115
- Polesie (Poleś)**

dwór, 167, 169

Polesieniszki
folwark, 323

Poleś, *Patrz* Polesie

Policiszki
folwark, 297, 299, 300, 301, 305

Polickie
jezioro, 303

Polidakie
zaścianek biskupi, 142

Polilejki
miejsowość, 224

Połock
dekanat rzym.-kat., 209
województwo, 66, 209, 216, 221, 222, 223

Połodzie
wieś, 260

Połokaje
miejsowość, 142

Połowie
puszcza, 225

Połowkaja
jezioro, 230

Połowkaje
zaścianek, 228

Połowo
miejsowość, 225

Połozdyń, *Patrz* Łodzinka
folwark, 114
jezioro, 117

Połusze
gościniec z Kołtynian do Brasławia, 130
miasteczko, 128, 130, 158, 163, 230, 243
parafia rzym.-kat., 54, 56, 128, 158, 160,
161, 163, 164, 231, 232

Pomalakalnis
zaścianek, 228

Pomerajcis
jezioro, 293

Pomińcza
zaścianek, 299

Ponczany
dwór, 61

Pondowo
zaścianek, 61

Ponejkisztajtis
jezioro, 267

Poniewież
folwark, 134, 138

Poniżniki
zaścianek, 61

Poniżyszki
wieś sttwa daugieliskiego, 228, 232

Popelekis
zaścianek, 134

Poperszoksznis
zaścianek biskupi, 142

Popiel
zaścianek xx. Bazylianów, 38

Popieliszki
zaścianek, 193, 240, 245

Popienigi
zaścianek, 240, 244

Popilekalnis
zaścianek Ciuwuństwa Wileńskiego, 156

Popiszki
wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 289,
295

Popki
wieś, 175
zaścianek, 206, 223

Popkowy-Łuh
miejsowość, 175

Popowszczyzna
miejsowość, 219
zaścianek plebanii dryświadzkiej rzym.-kat.,
71

Popowszczyzna (Spokojność)
miejsowość plebanii hermanowickiej
unickiej, 206

Popówka (Ostrowiec)
dwór PP. Benedyktynów wileńskich, 310

Porosze
zaścianek, 142

Porynga (Parynga)
folwark, 51
karczma, 51

Poryngie, *Patrz* Porynga

Posamonie
błoto, 75
jezioro, 74
zaścianek plebanii dryświadzkiej rzym.-kat.,
71

Posierwy (Posiewry)
zaścianek, 141

Posiewry, *Patrz* Posierwy

Posnudzie
folwark, 193, 196

Posorze
folwark, 240, 241

Postawniki
zaścianek biskupi, 323

Postawy
miasteczko, 55, 83, 85, 158, 159, 168, 229,
242, 292, 313, 314, 327, 331

Poszakarwa
folwark, 228
karczma xx. Franciszkanów, 127, 131

Poszcze, *Patrz* Pohoszcze

Poszekscie
wieś, 133

Poszeksztis
zaścianek plebanii łabonarskiej rzym.-kat.,
142

Poszemienie, *Patrz* Poszumień

Poszesz[.]kinis
bagny, 147

Poszumień
dwór, 234, 236
gościniec z Drui do Wilna, 236

- miasteczko, 128, 130, 233, 234, 242, 245
parafia rzym.-kat., 128, 130, 233, 234, 235,
241, 292
wieś, 234
- Poświle**
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311
- Potasznia**
zaścianek, *Patrz* Kamionka Nowa
- Potasznia I**
zaścianek, 61
- Potasznia II**
zaścianek, 61
- Poukaje, *Patrz* Witkowszczyzna**
- Poużole**
wieś, 134
- Powejsinie**
zaścianek biskupi, 116
- Powiacie**
filia par. drujskiej św. Ducha unickiej, 64
wieś, 61
- Powiażyncie**
miejsowość biskupia, 142
- Poweliszki**
zaścianek, 38
- Powiewiórka**
miasteczko, 245
parafia rzym.-kat., 241
- Powojnie**
miejsowość biskupia, 142
- Pozwojewszczyzna**
folwark, 95
zaścianek, 95
- Pożarynie**
zaścianek, 260
- Pożejmiana**
zaścianek, 228
- Pożejmy (Pażemis)**
zaścianek, 269, 273
- Pożemiszki (Rudominowej)**
wieś, 260
zaścianek, 260
- Pożemiszki (Tyszkiewiczowej)**
zaścianek, 260
- Pożerynie**
jezioro, 265
- Pożeżulnia, *Patrz* Pożeżulnis**
- Pożeżulnie**
jezioro, 304
- Pożeżulnis**
ruczaj, 304
- Pożeżulnis (Pożeżulnia)**
zaścianek, 299
- Praciuny**
wieś plebanii daugieliskiej rzym.-kat., 51
- Pranelgis**
jezioro biskupie, 268
- Pratkuny**
wieś, 260
- Preświata**
jezioro, 196, 198
- Preświaty**
jezioro, 195
- Prochorowo, *Patrz* Prochorówka**
- Prochorówka**
zaścianek, 193
- Prorwy, *Patrz* Przerwy**
- Proszki**
wieś, 206, 224
- Protupiany**
wieś, 167
- Prucie**
miejsowość, 323
wieś, 333
- Prudas**
jezioro, 160
- Prudniki**
zaścianek, 61, 64
- Prudunele**
jezioro, 328
- Prudziarek, *Patrz* Prudzinka**
- Prudzinka**
karczma, 32
zaścianek, 32
- Prudziszki**
zaścianek, 142
- Pruginki**
zaścianek, 62
- Pruta**
jezioro, 328, 332
- Prutelka**
karczma, 333
- Pruto**
wieś, 323
- Prysiagin, *Patrz* Przysiężne**
- Przebrodzie (Przebrodź, Słobódka)**
miasteczko, 102
miasteczko stwa brasławskiego, 95
- Przebrodź, *Patrz* Przebrodzie**
- Przebrodź (Przebrodzie, Słobódka)**
miasteczko, 107
- Przemierce**
wieś, 33
zaścianek, 34
- Przemira, *Patrz* Przemierce**
- Przemirca, *Patrz* Górka**
- Przemysłna**
karczma, 282
- Przerwy**
zaścianek, 61
- Przewłoka, *Patrz* Zabrzezie**
zaścianek, *Patrz* Zabrzezie
- Przewoźniki**
karczma, 332
wieś plebanii widzkiej rzym.-kat., 323, 332
zaścianek plebanii widzkiej rzym.-kat., 315
- Przysiężne**
wieś, 51
- Pucinowo**
wieś, 61
- Puckinie, *Patrz* Puczkianiszki**

- Puczkaryszki**
folwark plebanii kukuciskiej rzym.-kat., 134, 137
- Puczianiszki**
wieś, 43
zaścianek, 38
- Pukazinies**
błoto, 137
- Pukźlinis**
jezioro, 146
- Pumpcie, Patrz Pumpuciszki**
- Pumpuciszki**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 260
- Puncewicze**
zaścianek, 61
- Pupaliszki**
zaścianek, 299
- Pupieliszki**
zaścianek, 193
- Pupinie**
wieś, 323
- Pupinowo**
zaścianek, 61
- Pupiny**
zaścianek plebanii zamoskiej unickiej, 95
- Pupiszki**
wieś, 156
- Purwieniszki**
wieś, 32
zaścianek, 32
- Purwiany**
jezioro, 293
wieś plebanii niemeczyńskiej rzym.-kat., 289
- Purwiniszki**
zaścianek, 181
- Pustolewszczyzna**
zaścianek, 98
- Pustosęka, Patrz Pustoszka**
- Pustoszka**
wieś sttwa brasławskiego, 96
zaścianek, 115
- Puszelaty**
miejscowość, 205
- Puszkaryszki**
zaścianek, 38
- Puszki**
wieś biskupia, 323
- Puszkiele**
zaścianek, 61
- Puszyny**
wieś, 142, 149, 152
- Puśle**
wieś plebanii sołockiej rzym.-kat., 260, 272
- Putrysie**
jezioro, 123
- Putrysze**
zaścianek plebani jezioroskiej rzym.-kat., 123
- Puzewicze**
wieś, 181, 183
- Puzyry**
gościniec z Wilna do Drui, 40
wieś, 40
- Pużany**
wieś, 205, 223, 224
- Raciny**
miejscowość, 181
- Raciuny**
gościniec z Wilna do Drui, 40
wieś, 40, 42
zaścianek plebanii brasławskiej rzym.-kat., 38
- Racki Most**
gościniec z Wilna do Drui, 40
most, 40, 182, 183
- Rackowszczyzna**
dwór, 241, 243, 276
gościniec z Wilna do Brasławia, 245
gościniec ze Święcian do Wilna, 245
parafia rzym.-kat., 235, 238, 292
- Racniowo**
zaścianek, 62
- Raczuny**
wieś, 38
- Raczuński**
zaścianek, *Patrz* Raciuny
- Rački**
wieś, 223
- Radjonowszczyzna**
wieś, 206, 218, 220
- Radjonowszczyzna (Radziwonowczyzna)**
wieś, 211
- Radkucie, Patrz Ratkuny**
- Radkuny**
wieś, 96
- Radno**
folwark xx. kanoników regularnych, 324
- Radwańszczyzna**
dwór, 51
- Radziszki**
zaścianek PP. Benedyktynek wileńskich, 311
- Radziuki**
miejscowość, 206
- Radziwillówka, Patrz Kruki Stare**
- Radziwonowczyzna, Patrz Radjonowszczyzna**
- Radziwonowszczyzna, Patrz Radjonowszczyzna**
- Rafałowo, Patrz Rafałów**
- Rafałów**
folwark, 96
- Ragliszki**
zaścianek, 193
- Rajstynie**
wieś, 300
- Raka**
jezioro, 40, 42, 43
- Rakiany**
wieś, 261
- Rakiecie**

- dwór, 167
- Rakowce**
miejsowość, 206
- Raksztele**
. wieś, 290
jeziro, *Patrz Szwinta*
- Ralicki**
zaścianek, 39
- Ramianow, *Patrz Raminowo***
- Ramie, *Patrz Raminowo***
- Raminowo**
dwór, 249
jeziro, 251
- Rapiszki**
zaścianek, 324
- Rapiszki II**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 51
- Rasiniale, *Patrz Rosinele***
- Raściuny**
dwór, 311, 315
karczma, 311
wieś, 311, 315
- Ratkuny**
gościniec litawski, 41
wieś, 41, 181
- Raugiszki**
wieś, 194, 195, 198
- Rauksztkiszki**
zaścianek, 300
- Raunonupis**
zaścianek, 134
- Rawiszki**
wieś biskupia, 324
zaścianek, 290
- Rawkieta**
gościniec z Drui do Wilna, 331
jeziro, 328
karczma, 331
rzeka, 328, 331
- Redziki, *Patrz Redźki***
- Redźki**
wieś, 96, 104
- Regieliszki**
wieś, 249
- Reibienie**
jeziro, 329
- Rejkowszczyzna**
wieś, 96
- Rejnie**
wieś, 260, 271
- Rejstaniszki**
wieś biskupia, 261
- Rejstynie**
miejsowość, 282
- Rekucie**
miejsowość, 128
- Reminiszki**
wieś plebanii sołockiej rzym.-kat., 271
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 261
- Repiszcze, *Patrz Rzepiszcze***
- Repiszki, *Patrz Rzepiszki***
wieś, 276
- Repowszczyzna, *Patrz Rzepowszczyzna***
- Reszkutany**
miejsowość, 128
- Reuty**
karczma, 107
wieś plebanii ikaźnieńskiej rzym.-kat., 97, 107
- Robowo**
zaścianek, 176
- Rodziewszczyzna**
wieś, 102
wieś sttwa brasławskiego, 96
zaścianek, 176
- Rogalewo**
zaścianek, 62
- Rogalewszczyzna**
zaścianek, 62
- Rogowszczyzna**
wieś, 290
- Rohaczewo**
błota, 34
- Rohalowo, *Patrz Rogalewo***
- Rojstyniszki, *Patrz Rejstaniszki***
- Rokić**
zaścianek, 39
- Rokiszki**
wieś sttwa daugieliskiego, 51
- Romanieny, *Patrz Romaniuny***
- Romaniszki**
folwark, 260, 271
- Romaniuny**
wieś Kapituły Wileńskiej, 81
- Romańce**
karczma, 115
wieś, 115, 121, 284
- Romejki**
wieś Komisji Edukacji Narodowej, 324
- Rosinele**
zaścianek biskupi, 323
- Rostanki**
karczma, 217
karczma plebanii brasławskiej rzym.-kat., 96
- Rosza**
jeziro, 145, 149
- Roszelka**
rzeka, 148
- Rouby**
zaścianek, 62
- Rozalin, *Patrz Aszkaragiszki***
- Rozalinow**
wieś, 52
- Rozumowszczyzna**
zaścianek, 176
- Roża**
jeziro, 55
- Roźki**
wieś, 193, 198
- Róża**

- ruczaj, 333
- Różowo**
wieś, 181
- Rubelniki**
wieś sttwa daugieliskiego, 167
- Rubelniki (Bielikowiczów)**
wieś, 167
- Rubież**
rzeka, 65, 66
zaścianek plebanii brasławskiej rzym.-kat., 38
- Rubieża**
zaścianek, *Patrz* Rubież
- Rudaki**
jeziro, 183
zaścianek, 62
- Rudakiszki**
karczma plebanii sołockiej rzym.-kat., 273
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 261, 273
- Rudańce**
folwark, 115, 124, 284
granica z Kurlandią, 284
wieś, 260
- Rudawa, *Patrz* Okolica Rudawa**
wieś sttwa brasławskiego, 96
- Rudawka, *Patrz* Rudawa**
- Rudeliszki**
miejscowość, 181
- Rudobiście**
wieś, 96
- Rudowiscie, *Patrz* Rudobiście**
- Rudupis**
miejscowość biskupia, 143
- Rudynie**
zaścianek, 134
- Rudziany**
okolica, 234
- Rudzie**
wieś, 186
zaścianek, 51
- Rukiszki**
zaścianek, 261
zaścianek plebanii łyngmiańskiej rzym.-kat., 157
- Rukszany, *Patrz* Urksany**
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 156, 162
- Ruksze**
wieś sttwa brasławskiego, 96
- Ruksztaliszki**
zaścianek, 300
- Rukszyszki**
zaścianek ciwuństwa wileńskiego, 228
- Rumini**
bagny, 75
- Rupiny**
wieś, 260
- Rusaczki**
zaścianek, 176
- Rusakowszczyzna**
zaścianek, 96, 107
- Rusaliszki**
folwark, 290
miejscowość, 234
- Ruska Wieś**
wieś, 176
- Rustejki**
wieś biskupia, 249
- Ruściahy, *Patrz* Ruściągi**
- Ruściągi**
wieś, 39
- Rutuliszki**
zaścianek, 115
- Rutyszki**
zaścianek, 194
- Ruzgiszki**
wieś, 300
zaścianek, 134
- Rycza**
jeziro, 74
- Ryczanka (Drycza)**
rzeczka, 74
- Ryczany**
wieś, 71
- Ryga**
miasto, 65, 187, 209, 217, 331
trakt z Głębokiego, 32, 41, 331
- Ryliszki**
wieś, 300
zaścianek plebanii kukuciskiej rzym.-kat., 134
- Rylowszczyzna, *Patrz* Miory**
- Rymaldziszki**
miejscowość Kapituły Wileńskiej, 314
wieś Kapituły Wileńskiej, 311
- Rymandziaczki, *Patrz* Rymaldziszki**
- Rymarowszczyzna**
zaścianek sttwa janiskiego, 206
- Rymasze (Manuzziego)**
wieś, 181
- Rymasze (Śmigielskiego)**
wieś, 228
- Rymki**
cerkiew unicka, 225
miejscowość, 225
- Rymoszany**
wieś, 186
- Rymszany**
filia parafii daugieliskiej rzym.-kat., 73, 77, 187, 264, 269, 270, 327
miasteczko, 73, 77, 187, 327, 332
- Rymszańce**
wieś, 52
- Rymszyszki, *Patrz* Rymszańce**
- Rymucie**
wieś, 39
- Ryngieliszki**
zaścianek sttwa brasławskiego, 96
- Rynkiany**
wieś biskupia, 290

Rynkiszeki, *Patrz* Ryngieliszki
Rynkuny
 wieś, 235, 241
Rynwanszczyzna, *Patrz* Radwańszczyzna
Rypajcie
 wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 156
Rypińskie, *Patrz* Rupiny
Rysiewiczze
 wieś, 94, 96
Ryzguny
 wieś stłwa daugieliskiego, 51
Ryże
 wieś, 175
Ryżewszczyzna
 zaścianek, 176
Ryżyszki
 folwark xx. kanoników regularnych, 311,
 314
Rzepiszczce
 wieś, 97
Rzepiszki (Repiszki)
 zaścianek, 51
Rzepowszczyzna
 zaścianek, 96
Rzeszutka
 zaścianek plebanii brasławskiej rzym.-kat.,
 38
Sabałunki
 wieś xx. kanoników regularnych, 261, 270
Sabiańce
 wieś, 250
Sabityszki
 zaścianek, 71
Sadujkiszki
 miejscowość, 282
Sadziuny
 wieś, 261
Sajłowicze
 jezioro, 243
Sakaliszki, *Patrz* Sokoliszki
Sakiszki
 wieś, 261
Sakłucisz
 jezioro, 129
Sakon
 zaścianek, 167
Saksaniszki
 zaścianek, 115
Sakuny
 wieś plebanii hoduciskiej rzym.-kat., 82, 84
Salełka
 wieś, 291
Salinis
 zaścianek biskupi, 262
Saliszki
 zaścianek plebanii mejszagolskiej rzym.-kat.,
 162
Salacie
 jezioro, 251
Salakiksztis
 jezioro biskupie, 267
Salalis
 jezioro biskupie, 145
Salteny, *Patrz* Szaltenie
Saly
 wieś, 300, 306
Samanie
 jezioro, 265
Samanis, *Patrz* Szaminie
 jezioro biskupie, 268, 273
Samańce
 miejscowość, 282
Samawa
 jezioro, 118
Samawy
 wieś biskupia, 115
Samoduryszki
 zaścianek, 291
Samojły, *Patrz* Samujły
Samonar
 jezioro, 42
Samowolce
 wieś, 32
Samujły (Samojły)
 wieś, 97, 107
Sapieżyn, *Patrz* Druja
Saple
 wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311, 314
Sardyki
 zaścianek, 62
Sarya
 miasteczko, 60
Sasoniszki, *Patrz* Saksaniszki
Saule
 wieś, 52
Sauliszki
 zaścianek, 71
Sawejcie
 wieś plebanii sołockiej rzym.-kat., 262, 272
Sawejki
 wieś biskupia, 324
Sawleżory
 jezioro, 329
Sawłaniszki
 wieś Kapituły Wileńskiej, 82
Sawonara, *Patrz* Miekiany
Sażenie
 wieś biskupia, 262
Sażony, *Patrz* Zażony
Secik
 jezioro, 293
 zaścianek plebanii święciańskiej rzym.-kat.,
 291
Seidziąka, *Patrz* Drużnianka
Seiepuliszki
 wieś, 194
Sekły
 jezioro, 328, 329
 zaścianek biskupi, 324
Seniszki I

filia parafii daugieliskiej rzym.-kat., 326
 folwark sttwa daugieliskiego, 52
 gościniec z Drui do Wilna, 326

Seniszki II
 folwark plebanii daugieliskiej rzym.-kat., 52

Serafiniszki
 wieś, 261

Sergielis
 jezioro, 129

Serwidzie
 wieś, 300

Serwidzie (Sirwydziai)
 wieś, 305

Sialapis
 zaścianek, 324

Siauruki, Patrz Siewruki

Sidoryszki
 dwór, 157, 162

Siekany
 wieś PP. Benedyktynek wileńskich, 312, 314

Sieliszcze
 dwór, 176, 219

Sieliszki (Gobej)
 zaścianek plebanii mejszagolskiej rzym.-kat., 157

Sieniszki
 folwark plebanii daugieliskiej, 50
 folwark plebanii daugieliskiej rzym.-kat., 50

Sierzbiczka (Moskal)
 zaścianek, 98

Siesikas
 jezioro, 137

Siewruki
 zaścianek plebanii widzkiej rzym.-kat., 324

Siewry
 jezioro, 147

Silis
 jezioro, 303

Sila
 jezioro, 74

Simonaliszki
 zaścianek, 324

Simoniszki
 zaścianek, 324

Sinerdekła
 jezioro, 328

Sinice
 wieś, 207, 222

Siolki
 wieś, 70, 77

Siostrzeńce
 wieś biskupia, 186

Sito
 jezioro, 74

Siury
 zaścianek, 229

Siwce
 wieś Kapituły Wileńskiej, 82, 85

Siwcy, Patrz Siwce

Skakuny
 zaścianek, 62

Skarbaty (Skorobohate)
 posada ziemiańska, 71

Skejstute
 zaścianek, 301

Skieldy
 wieś biskupia, 262

Skierdzies
 jezioro, 278

Skireliszki, Patrz Kauszeliszki

Skirno
 folwark, 71, 76, 77
 jezioro, 251
 karczma, 76, 78
 komora celna, 76
 wieś, 76

Skno
 jezioro, 211, 221

Skrebenie
 wieś, 324

Skretuciszki
 folwark, 276

Skryłwy
 jezioro, *Patrz Bluwakle*

Skrzypki
 wieś plebanii dryświadzkiej rzym.-kat., 72

Skudryszki
 zaścianek, 324

Skurki
 wieś biskupia, 324

Skutaliszki
 zaścianek, 71

Skutulikszi
 zaścianek biskupi, 115

Slosarzyski, Patrz Ślusaryszki

Słabodka
 miejscowość, 115

Słoboda
 wieś, 207, 223, 224

Słobodka, Patrz Plusy
 dwór, 190
 miasteczko sttwa brasławskiego, 95

Słobodziszki
 folwark, 234

Słobódka, Patrz Przebrodzie, Patrz Bychówka
 gościniec z Wilna do Drui, 40
 wieś, 40, 62, 103

Słodziszki
 zaścianek Komisji Edukacji Narodowej, 324

Słoniszki
 zaścianek, 194

Słyczki
 zaścianek, 312

Smele, Patrz Szmele

Smelinka
 zaścianek, 324

Smielina
 parafia rzym.-kat., 251

Smilginie
 wieś Kapituły Wileńskiej, 82, 84

- Smilginiszki**
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 312
- Smilgniszki**
gościniec z Drui do Wilna, 331
zaścianek, 324
- Smolewce (Smolowce)**
karczma, 220
wieś, 206, 220
- Smolin**
parafia, 285
- Smolowce, Patrz Smolewce**
- Smolwicksza**
jezioro, 251
- Smolwiscza, Patrz Smolwicksza**
- Smolwy**
jezioro, 251
parafia rzym.-kat., 73, 77, 117, 246, 264,
265, 269
rezydencja xx. kanoników regularnych, 83
wieś, 73, 77, 117, 123, 246
- Smolwy (Podbereskiego)**
dwór, 249
- Smolwy (Tura)**
dwór, 249
- Smouż**
jezioro, 211
- Smulki**
zaścianek, 97, 107
- Snatszczyzna**
karczma xx. kanoników regularnych, 325
- Snica, Patrz Sinice**
jezioro, 211, 221
rzeka, 221
- Snica Holomyska**
wieś, 222
- Snilewszczyzna**
folwark, 207
- Snudy**
jezioro, 37, 195, 196, 197, 198
- Snycerze**
zaścianek, 167
- Soboliszki**
wieś, 229, 261
- Sokoliszki**
zaścianek, 291
- Sokolowszczyzna**
wieś, 39, 42
- Soliszki**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 325
- Sołok**
dwór biskupi, 262
- Sołoki**
jezioro, 267, 272
klasztór xx. kanoników regularnych, 253
konwent xx. kanoników regularnych, 83
miasteczko, 55, 117, 122, 158, 163, 252, 253,
264, 302, 305, 332
parafia rzym.-kat., 55, 117, 123, 158, 161,
163, 164, 251, 253, 255, 257, 258, 260,
265, 266, 267, 268, 269, 271, 272, 273,
302, 305
- Sołoki Stare**
wieś biskupia, 262
- Sołokowszczyzna**
zaścianek, 98
- Solonaje**
parafia unicka, 198
- Solonaje (Salonaja)**
miasteczko, 198
- Solopinki**
zaścianek, 62
- Sorajcie**
jezioro, 243
- Sorbaiszki**
zaścianek, 71
- Sorka**
rzeka, 243, 244
- Sory**
dwór, 241, 245, 277
jezioro, 243
karczma, 241, 245
młyn, 278
wieś, 241, 243, 277
- Sowily**
zaścianek biskupi, 115
- Spijaciszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 312
- Spokojność, Patrz Popowszczyzna**
- Sporuny**
wieś, 97
- Sraminajtys**
jezioro, 160, 162
- S r z e d n i k, Patrz Średnie**
- Staciuny**
wieś, 250
- Stajki**
zaścianek, 98
- Stajki (Stójki)**
dwór, 62
- Stakuciszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 82
- Stanadworcy, Patrz Synodworce**
- Staniańce**
wieś, 71
- Stanilowo**
wieś, 176
- Stanisławowo**
dwór, 290, 295
- Stanisławów**
dwór, 287
- Staniuny**
wieś, 290, 295
- Stankiewiczze, Patrz Stankowicze**
- Stankowicze**
posada ziemiańska, 71
- Stankuszki (Ubogówka)**
zaścianek, 52
- Stapszany**
wieś, 300

Starczyny
wieś Kapituły Wileńskiej, 82

Stare Dworzyszczce
folwark, 69

Stare Dworzyszczce (Justyanów)
folwark, 72

Stare Dworzyszczce (Wojtkuszki)
zaścianek, 71

Staros
jezioro sttwa opeskiego, 42

Stary Dwór
folwark plebanii widzkiej rzym.-kat., 325

Staszańce
wieś, 261

Staszki
wieś, 290

Staszkiuski
zaścianek biskupi, 143, 152

Staszule
zaścianek, 62

Staszuny, Patrz Staszańce

Statkowszczyzna
zaścianek, 97

Stawarele
wieś, 186

Stefanowo
cerkiew filialna parafii pohoskiej (unicka),
218
dwór, 207, 211, 213, 218, 219
karczma, 218

Stetymontyski
folwark, 261

Stogulany
dwór, 157
wieś, 130

Stojaciszki
folwark Kapituły Wileńskiej, 81
wieś Kapituły Wileńskiej, 81

Stolpowszczyzna, Patrz Stolpowszczyzna

Stolpowszczyzna
dwór, 186

Stójki, Patrz Stajki

Straciszki
zaścianek biskupi, 324

Strakielewszczyzna
zaścianek xx. Dominikanów, 97

Strakinie, Patrz Strakiny

Strakiny
wieś biskupia, 300

Strakiny (Strakinie)
wieś biskupia, 306

Strakszyski
zaścianek sttwa daugieliskiego, 52

Strakszyszy, Patrz Strakszyski

Stretowo
miejsowość, 176

Struczki, Patrz Strugi

Strugi
zaścianek, 62

Struna
dwór, 276
rzeka, 278

Strunica, Patrz Struna

Struniewszczyzna
wieś, 97

Strunojcie
dwór, 275, 278
młyn, 278
parafia rzym.-kat., 242, 275, 292
wieś, 245, 277

Strupis
jezioro, 137

Struska
rzeka, 43

Strusto
gościniec z Głębokiego do Rygi (stary), 41
jezioro, 38
jezioro sttwa brasławskiego, 39, 41, 42, 195,
196, 197
karczma, 41
wieś, 41, 198
zaścianek, 41

Struścianka
zaścianek, 39

Struściany, Patrz Struścianka

Struścianańskie, Patrz Strusto

Strygajliszki
karczma, 231
wieś, 229, 231
zaścianek, 52

Strygieliszki, Patrz Strygajliszki

Strykabała
błota, 148

Strylungi
karczma, 332
trakt z Głębokiego do Uciany, 332
wieś, 324, 332

Strypejki
wieś biskupia, 300

Stryszki, Patrz Stryżki

Stryżki
wieś, 108
zaścianek, 97

Stryżowszczyzna
zaścianek, 143

Strzelica
miejsowość, 207

Stucie
wieś, 300, 306

Stugle
wieś, 290, 300, 305

Stuki
wieś Kapituły Wileńskiej, 81

Stuniewszczyzna
wieś, 103

Stunżany
wieś, 116, 124

Sturalis
jezioro, 137

Styrnie

- filia parafii łabonarskiej rzym.-kat., 152
 jezioro, 145, 148
 kaplica, 152
 karczma, 152
 miasteczko, 152
- Styrnie (Hornowskiego)**
 dwór, 143
- Styrnie (Żarnowskiego)**
 dwór, 143
- Styrnielka**
 rzeka, 148, 152
- Subaciszki**
 zaścianek biskupi, 262
- Subociszki**
 wieś Kapituły Wileńskiej, 82
 zaścianek, 71
- Subotyszki, Patrz Subaciszki**
- Subtryszki**
 zaścianek, 234
- Suče**
 jezioro, 210
- Sudackie**
 jezioro, 243
- Sudata**
 gościniec z Druż do Wilna, 244
 gościniec z Wilna do Brasławia, 241
 jezioro, 243
 zaścianek, 241, 244
- Sudata (Hrebnickiej)**
 karczma, 241, 244
- Sudata (sttwa daugieliskiego)**
 karczma, 241, 245
- Sudatele, Patrz Sudackie**
- Sudaty**
 wójtowstwo, 239, 240
- Sudzilowczyzna, Patrz Szudzielewszczyzna**
- Sugarda, Patrz Sungardy**
- Sungardy**
 folwark, 261
 jezioro, 161
 wieś, 261
 zaścianek plebanii niemeczyńskiej rzym.-kat., 157
- Suntupie**
 wieś, 249
- Surmaczowo**
 zaścianek, 62
- Suromszczyzna**
 wieś, 62
- Surowce**
 miejscowość, 176, 207, 219
- Sutki**
 zaścianek, 98, 104
- Sutorowice, Patrz Sutorowszczyzna**
- Sutorowszczyzna**
 dwór sttwa suturowickiego, 98, 107
 starostwo (niegrodowe), 90, 98, 105
- Sutryszki**
 zaścianek, 234
- Suwiany**
 miejscowość, 282
- Suwiek**
 jezioro, 280
- Suwieki**
 jezioro, 283
- Suwieki (Suwiekas)**
 dwór, 282
 filia parafii jezioroskiej rzym.-kat., 124, 280
 wieś, 124
- Suzonowicze, Patrz Zażony**
- Swawina**
 rzeka, 162
- Swebedyszki, Patrz Szwedy**
 folwark, 194
 wieś, 194
- Swilewszczyzna**
 folwark, 223, 224
- Swiliszki**
 zaścianek, 301
- Swilkowo**
 zaścianek, 62
- Swiły**
 wieś, 97
- Swingowszczyzna**
 dwór, 52
- Swirki**
 zaścianek, 97
- Sydabrymis**
 zaścianek, 134
- Sydabryszki**
 zaścianek biskupi, 115, 122
- Syderyszki**
 zaścianek, 115
- Sylgudyszki**
 zaścianek, 143
- Symoniszki**
 folwark biskupi, 261
 folwark Kapituły Wileńskiej, 277
 wieś Kapituły Wileńskiej, 277
- Synduszki**
 zaścianek biskupi, 143, 150
- Synodworce**
 karczma, 216
 trakt z Głębokiego do Rygi (trakt szarkowski), 216
 zaścianek, 206, 216
- Szablowszczyzna**
 folwark xx. kanoników regularnych, 250
- Szacinowo, Patrz Szalciny**
- Szadujki**
 wieś, 301, 303
- Szadujkis**
 jezioro, 303
- Szafranowo**
 folwark plebanii drujskiej Spasa (unickiej), 63
 wieś plebanii drujskiej Spasa (unickiej), 63
- Szakaliszki**
 miejscowość, 128
- Szakarwa**

jezioro, 129, 131
 jezioro Ciwuństwa Wileńskiego, 129, 163,
 230, 231
 rzeka, 231

Szaki
 wieś, 134

Szakiele Borowe
 zaścianek, 194, 195

Szakieliszki, Patrz Szakiele Borowe
 wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311

Szakielowo
 zaścianek, 194

Szakiszki, Patrz Szarkiszki

Szakury
 karczma, 32
 most, 41
 wieś, 32

Szalciny
 wieś, 62

Szalakundzie
 miejscowość, 186

Szaltenie
 wieś, 39, 43

Szalteny
 folwark, 39

Szałtopis
 krynica, 284

Szamina
 rzeka, 237

Szaminie
 jezioro, 293

Szaminko
 jezioro, *Patrz* Podziawy

Szarejkiszki
 zaścianek, 300

Szarki
 wieś, 301, 306

Szarkiejowszczyzna
 zaścianek, 194

Szarkiele
 zaścianek, 62

Szarkieliszki
 miejscowość xx. karmelitów bosych, 250

Szarkiszki
 zaścianek, 181, 261
 zaścianek biskupi, 324

Szarkowska
 puszcza, 212

Szarkowszczyzna
 miasteczko, 207
 parafia unicka, 207
 puszcza, 213

Szarkowszczyzna Nowa
 miasteczko, 104, 216, 224, 225
 parafia unicka, 217

Szarkowszczyzna Stara
 miasteczko, 224

Szarowarowszczyzna
 zaścianek, 176

Szaszki
 wieś, 71

Szaszkieliszki, Patrz Szaszkieliszki

Szaszkiszki
 wieś, 194

Szauksztele
 wieś plebanii dryświadzkiej rzym.-kat., 72

Szauliszki, Patrz Sauliszki

Szaury
 gościniec z Wilna do Drui, 40
 wieś xx. Bazylianów, 39, 40

Szawdzenie
 wieś, 52

Szawlany
 wieś, 97

Szawle
 wieś biskupia, 115

Szawłowszczyzna
 wieś, 186

Szażynie, Patrz Sażenie

Szczepukiany, Patrz Czepukiany

Szczolno
 dwór, 64, 65, 176
 gościniec z Drui do Głębokiego, 64
 jezioro, 65, 178

Szczytniki
 zaścianek, 71

Szejki, Patrz Szejkiszkiszki

Szejkiszkiszki
 wieś, 143
 zaścianek biskupi, 262, 273

Szejlantowo
 zaścianek, 176

Szejmoty
 wieś, 300

Szeksztis
 jezioro parafii łabonarskiej rzym.-kat., 149
 jezioro plebanii łabonarskiej rzym.-kat., 146

Szemele
 wieś, 194

Szemele Dworne, Patrz Szemielki

Szemele Zapłuskie
 wieś, *Patrz Zapłuszczyzna*

Szemele Zapłuskie (Zapłuszczyzna)
 wieś, 194

Szemiele
 gościniec z Braśławia do Krasławia, 198
 karczma, 107
 wieś, 107, 198

Szemielki
 wieś, 194, 196

Szeraki
 wieś, 290

Szermaszowo, Patrz Surmaczowo

Szeszkuszki
 zaścianek, 241, 244

Szeulany, Patrz Szawlany

Szeweliszki
 zaścianek, 71

Szewieliszki
 zaścianek, 39

Szewszyszki
karczma, 143, 152

Szkiele
wieś, 207, 223

Szlepocie
wieś, 272
wieś biskupia, 262

Szliminia, Patrz Sztadwile
karczma, 115

Szlinina
zaścianek, 186

Szlininka
miejsowość, 267

Szłapak
zaścianek, 39

Szłapie
zaścianek, 134

Szmele
zaścianek, 324

Sznaryszki
folwark, 143, 151

Szocznowo
miejsowość, 176

Szolkowszczyzna, Patrz Moskaliszki

Szpinkowszczyzna
dwór, 52

Szrubiszki
zaścianek, 71

Szruby
wieś, 167

Sztadwile
karczma, 120

Szubiszki
zaścianek, 157

Szudzielewszczyzna
dwór, 218, 219
folwark, 207, 212, 218, 219

Szukańce
zaścianek, 291

Szukieliszki
wieś, 52, 250

Szukiszki
zaścianek biskupi, 115

Szukiszki II
zaścianek, 121

Szukiszki III
wieś, 121

Szuskztany, Patrz Dojnie

Szulgi
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311

Szulany
wieś, 324
wieś sttwa daugieliskiego, 52

Szumina
jezioro, 55

Szurpaki
wieś, 98

Szurpiszki
miejsowość, 143

Szuszki
wieś biskupia, 262

Szutany
dwór, 290
wieś, 290

Szuty
wieś, 277

Szwagina (Oźwagina)
jezioro, 164
rzeka, 163, 269, 271

Szwalkuniszki
wieś Kapituły Wileńskiej, 81
zaścianek, 291

Szwedy
wieś, 197

Szwiliszki
zaścianek, 241

Szwinciany, Patrz Bryndziszki

Szwinta, Patrz Żezdris
dwór, 290
jezioro, 235, *Patrz Święte, Patrz Żezdris*

Szwinta (Raksztele)
jezioro, 293

Szwintelka
rzeka, 236
wieś, 234

Szworejszna, Patrz Oszworójście

Szworojszcie, Patrz Oszworójście

Szwyntela, Patrz Szwintelka

Szyce
wieś, 97

Szylejki
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 262

Szylejkiszki
zaścianek biskupi, 115

Szylinie
miejsowość, 282

Szylinis, Patrz Szylejki

Szyliniszki
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 157

Szyliny
wieś, 290

Szylince
wieś, 229

Szyliszki
zaścianek, 148

Szylejkiszki
folwark, 290

Szylki
wieś, 207, 223, 224

Szylowo
jezioro, 102

Szylince
miejsowość, 277

Szymkuny
wieś, 300, 306

Szynduki
zaścianek, 176

Szypkowszczyzna
miejsowość, 39

Szyszki

- wieś, 207, 223, 224
- Szyszkiny**
wieś Ciuwństwa Wileńskiego, 157
- Szyszkonawłok, *Patrz Szysz-Nawłoka***
- Szysz-Nawłoka**
zaścianek, 97
- Szyszniszki**
wieś, 277
- Ścierwnica**
rzeka, 43
- Ślusaryszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 52
- Śmiele**
wieś, 324, 329
- Śmielinka**
karczma, 315
- Śmietanowszczyzna**
zaścianek, 97
- Śmilginiszki**
wieś sttwa daugieliskiego, 52
- Śniegi (Kopcia)**
zaścianek, 181
- Śniegi (Łopacińskiej)**
wieś, 98
- Śniegi (Orzeszkowskich)**
dwór, 97
wieś, 97, 104
- Śniegiszki**
zaścianek, 39
zaścianek xx. kanoników regularnych, 325
- Średnie**
jezioro, 102, 177
- Świata**
rzeczka, 65
- Światco**
jezioro plebanii brasławskiej rzym.-kat., 42
- Świderszczyzna**
dwór sttwa świderskiego, 97
starostwo niegrodowe, 97
zaścianek, 97
- Świerdły**
miejsowość, 176
- Święcianka**
dwór, 290
- Święciany**
dwór, 290
miasteczko, 83, 85, 128, 168, 170, 237, 245, 278, 285, 290
parafia rzym.-kat., 54, 83, 85, 128, 168, 169, 170, 235, 242, 243, 277, 285, 294
- Święta**
rzeka, 144
- Święta (Sventoji)**
rzeka, 117, 135, 265, 267, 268, 269, 273, 302
- Święte**
jezioro, 270
- Święte (Sventis)**
jezioro, 251
- Świkszczany**
wieś, 71, 77
- Świlany**
wieś Kapituły Wileńskiej, 82, 85
- Świlemieście**
wieś, 194, 198
- Świluki**
gościniec z Głębokiego do Rygi (stary), 41
wieś, 39, 41, 43
- Świła**
dwór, 167, 170
- Świlka**
rzeka, 84, 85, 169, 170, 315
wieś, 167
- Świły**
wieś, 104
- Świr**
dekanat rzym.-kat., 82
- Świrki, *Patrz Świrskie***
folwark, 82, 85
wieś, 85
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 311
- Świrskie**
jezioro, 313, 314
- Świtajliszki**
miejsowość, 277
- Taborki**
jezioro, 177
- Taleniszki**
zaścianek, 325
- Talimiany (Tolimenai)**
wieś, 263, 271
- Taluniszki**
zaścianek biskupi, 263
- Tanssylvania, *Patrz Barauka***
- Tarajle (Terejle)**
wieś, 134, 138
- Tarandy**
zaścianek, 63
- Tarasiszki**
folwark, 262
- Tarkowska**
wieś, 84
- Tarlokiszki**
wieś, 262
- Tartaki**
wieś, 262, 271
- Taskuny**
zaścianek, 262
- Tatary**
wieś, 177
- Taujuny, *Patrz Tawiuny***
- Tauroginie**
dwór biskupi, 301
jezioro, 302, 303, 306
klucz, 296, 297, 299, 300
miasteczko, 135, 138, 158, 163, 271, 296, 301
parafia rzym.-kat., 135, 137, 139, 144, 158, 264, 266, 296, 305, 306
- Tauopile, *Patrz Tauopol***
- Tauopol**

- filia parafii taurogińskiej rzym.-kat., 255,
264, 266, 269, 272, 301
folwark plebanii taurogińskiej rzym.-kat.,
301, 306
- Tawiuny**
filia parafii daugieliskiej rzym.-kat., 53
wieś plebanii daugieliskiej rzym.-kat., 53
- Teberszki, Patrz Faberyszki**
- Teleburniszki**
zaścianek biskupi, 325
- Telukiszki**
wieś sttwa daugieliskiego, 53
- Terejle, Patrz Tarajle**
- Teterwinelis**
jezioro plebanii sołockiej rzym.-kat., 268
- Teterwinie**
jezioro plebanii jezioroskiej rzym.-kat., 118
jezioro plebanii sołockiej rzym.-kat., 268
wieś, 262
- Tiatiarwinas, Patrz Teterwinie**
- Tobołki**
jezioro, 210
- Tołokowszczyzna**
zaścianek, 72
- Tonkuny, Patrz Wilkocie**
- Topiele**
karczma, 242
- Trabowszczyzna**
zaścianek, 98
- Trabsze**
wieś, 186
- Trabszyszki**
zaścianek, 325
- Trabucie**
wieś, 291
- Trabuciszki**
zaścianek, 241, 243, 244
- Traczuny**
wieś, 291
- Tragiele**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 262
- Trakiele**
wieś, 194, 197
- Tramis**
jezioro biskupie, 147, 148
- Trapikiszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 52
- Trapiszki, Patrz Trapikiszki**
- Treckie**
jezioro, *Patrz Czeress*
- Trejbsze**
wieś xx. kanoników regularnych, 325
- Trejbszuny**
wieś, 325
- Trejgie**
wieś xx. kanoników regularnych, 262
- Trejgiele, Patrz Tragiele**
- Trepiki**
karczma, 292
zaścianek, 292
- Trinkuny**
wieś, 135, 138
- Trokiele**
wieś Kapituły Wileńskiej, 82
- Trubutyszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 52
- Trukany**
wieś, 325
- Truskowszczyzna, Patrz Ilgie**
zaścianek, 116
- Truskowszczyzna**
miejscowość, 116
- Truszele**
wieś, 250
- Trybuchowczyzna**
karczma, 220
wieś, 206, 220
- Trybuchy**
wieś, 63
- Trybuciszki**
zaścianek, 116
- Tryburce**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 52
- Tryklaciszki**
wieś, 325
- Tryłuście**
zaścianek, 312
- Trynkuszki (Trinkuskiai)**
wieś biskupia, 263, 271, 272
- Trypucki**
wieś sttwa daugieliskiego, 53
- Trzaskowszczyzna (Bożarek)**
zaścianek, 39
- Trzeciaki**
trakt z Pohostu do Stefanowa, 218
zaścianek, 206, 214, 218
- Tumelańce**
wieś, 167, 169
- Tumieniszki**
zaścianek plebanii lynchmiańskiej rzym.-kat.,
157
- Tumiłowo**
miejscowość, 177
- Tumiszki**
miejscowość, 282
zaścianek biskupi, 116
- Tumuliszki**
zaścianek, 116
- Turczyłowo**
wieś, 98
- Turejkiszki**
zaścianek, 116
- Turmont**
dwór, 250
- Twerecz**
jezioro, 313
konwent xx. kanoników regularnych, 83
miasteczko, 83, 85, 168, 169, 308, 312
parafia rzym.-kat., 54, 83, 84, 85, 168, 169,
308, 314, 327, 332

- trakt do Rygi, 85
- Twerjańce**
wieś biskupia, 325
- Tyczki**
zaścianek, 63
- Tyliniszki**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 263
- Tylża**
karczma, 77, 250, 252
- Tyryle**
wieś, 116, 121
- Tyszki**
miejsowość, 223
- Ubla**
jeziro, 294
- Ubogówka, *Patrz* Stankuszki**
- Uciana**
jeziro, 304
miasteczko, 135, 138, 305, 328, 332
parafia rzym.-kat., 135, 138, 302, 305
trakt do Wilna, 138
- Ucianikszty**
jeziro, 304
- Udryszyki**
wieś biskupia, 291
- Uhor**
miasteczko, 182
parafia unicka, 33, 182
- Ujolyńis**
jeziro, 266
- Ukla**
cerkiew unicka filia ikażnieńskiej, 108
jeziro, 90, 102
- Ukla (Kassianowicza)**
dwór, 98, 108
- Ukla (Klotta)**
dwór, 98
- Ukla (Klottów)**
wieś, 98
- Ukla (Rodziewiczza)**
dwór, 98
- Ukla (Rudziemicza)**
dwór, 108
- Ukojas**
jeziro, 161
- Ukolsk**
wieś, 106
wieś sttwa brasławskiego, 95
- Undryszyki**
zaścianek, 325
- Unglinie**
jeziro, 267
- Unguryszyki**
zaścianek plebanii sołockiej rzym.-kat., 263
- Uniszki**
zaścianek, 143
- Untalksnie**
jeziro, 272
wieś biskupia, 263, 272
- Untylga**
wieś biskupia, 296
- Uperst**
jeziro, *Patrz* Uspiernie
- Upies**
zaścianek, 116
- Upiszki**
młyn, 280, 283
zaścianek, 283
- Upiszki (Upiškiai)**
zaścianek, 280
- Urbanowo**
wieś, 63
- Urbany**
gościniec z Głębokiego do Rygi, 41
wieś, 41
- Urbany (Hylzena)**
wieś, 39
- Urbany (Radziwilla)**
wieś, 39
- Urksany**
wieś, 300
- Usa**
jeziro, 160
- Usacz**
jeziro, 196
- Usiany**
gościniec litewski, 41
wieś, 39, 41
- Uslaniszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 53
- Usowce**
trakt z Głębokiego do Drui (letni), 219
wieś, 208, 219
- Uspiernie**
jeziro, 268
- Ussa**
jeziro, 162
- Ustas, *Patrz* Uście**
jeziro biskupie, 268
- Uszaniszki**
zaścianek, 72
- Uszpaliszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 53
- Uście**
jeziro, 273
- Uświca**
most, 106
rzeka, 32, 104, 106
- Utenas, *Patrz* Uciana**
- Utenikszty, *Patrz* Ucianikszty**
- Uzdanapiszki, *Patrz* Uzdenówka**
- Uzdenówka**
rzeka, 122
zaścianek biskupi, 116, 122
- Uźmiony (Uźmiony)**
dwór, 63, 65
- Użaniszki**
karczma, 272
miejsowość, 272
wieś biskupia, 263

Uźdegiele, Patrz Żdegiele
Uźmiony, Patrz Uźmiony
Uźolinis
 jezioro, 119, 272
Użurojście, Patrz Azurance
Uźwertynie
 wieś, 250
Wadegiany, Patrz Wojdziegieniszki
Wadzbuny, Patrz Wejsbuny
Wajkucie
 wieś, 122
Wajonis
 jezioro biskupie, 145, 150
Wajsnis
 jezioro, 129, 131
Wajtuszką
 zaścianek, 53
Walcinowo, Patrz Walcinowszczyzna
Walcinowszczyzna
 zaścianek, 63
Walentarowowszczyzna
 zaścianek sttwa brasławskiego, 208
Walenterowo, Patrz Walentarowszczyzna
Walkiszki
 folwark, 263, 270
Walkowszczyzna, Patrz Bohuszyszki
Walejniszki
 zaścianek, 72
Wanagiele
 zaścianek, 229
Wanejkiškis
 jezioro Ciwuństwa Wileńskiego, 147
Warciszki (Wartyszki)
 zaścianek Kapituły Wileńskiej, 82
Wardzikemie
 wieś, 263
Warnalizdis
 zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 229
Warnele
 wieś, 39
Warnionki, Patrz Worońki
Warniszki
 dwór, 250
 zaścianek, 39, 301, 326
 zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 157
Warny
 wieś, 263
Warpiszki
 zaścianek, 301
Wartyszki, Patrz Warciszki
Warwoliszki
 folwark, 143, 151
Warzeniszki
 zaścianek, 72
Wasiewiczze
 wieś PP. Benedyktyniek wileńskich, 312
Wasiliszki
 zaścianek, 72
Wasilkiszki
 wieś, 194
Wasiuki
 miejscowość, 224
Wasiule
 wieś sttwa daugieliskiego, 53
Wasiuny
 wieś Kapituły Wileńskiej, 82, 85
Wastakiszki
 wieś sttwa daugieliskiego, 53
Waszkiańce
 folwark, 257, 270
Waszkielewszczyzna
 zaścianek, 98
Waszkiszki
 zaścianek, 116
Wazgiele
 wieś, 187
Waża
 jezioro, 102
Ważynie
 jezioro, 119
Wcieliszki
 zaścianek, 181
Wederańce
 wieś, 270
Wejksze
 wieś, 250
 wieś PP. Benedyktyniek wileńskich, 312
Wejkucie (Wejkuty)
 wieś, 291
Wejkuny
 wieś, 234
Wejkuty, Patrz Wejkucie
Wejna
 zaścianek, 234
Wejsbuny
 dwór, 186
Wejsenis
 jezioro, 251
Wejsynis, Patrz Powejsinie
Welnoki, Patrz Wilnoki
Weluny
 wieś sttwa daugieliskiego, 54
Werdy
 wieś, 99, 107
Wecieje
 wieś, 208
Werekale
 wieś, 291
Werteniszki
 zaścianek, 116
Wesołowo
 dwór, 250
Weykszniany Święciańskie, Patrz Wojszniuny
Wiaderynce, Patrz Wiederańce
Wiana
 rzeka, 65
Wianuża
 dobra, 221
Wiata
 wieś, 63

Wiazowszczyzna
wieś, 99

Wiazy, Patrz Wiaże

Wiaże
wieś, 72

Widajcie
folwark, 99

Widejszany
folwark, 167
starostwo (niegrodowe), 167

Widugiry
zaścianek biskupi, 143, 152

Widulynie
miejscowość, 277

Widze
gościniec do Postaw, 331
gościniec z Braśławia do Wilna, 33
gościniec z Wilna do Drui, 40
miasto, 40, 55, 73, 77, 163, 182, 187, 189,
209, 210, 252, 314, 316, 325, 327, 330
parafia rzym.-kat., 54, 73, 77, 182, 185, 187,
313, 315, 316, 331
trakt do Drui, 331
trakt z Braśławia do Wilna, 32, 325, 331
trakt z Głębokiego do Rygi, 331
trakt z Głębokiego do Uciany, 331

Widze Albertowskie
folwark, 319
folwark xx. kanoników regularnych, 326

Widze Albrychtowskie
miejscowość xx. kanoników regularnych,
330

Widze Łowczyńskie
karczma, 326
zaścianek, 326

Widzianiszki
wieś, 263

Widziany
zaścianek, 98

Widziszki
jezioro, 55
wieś biskupia, 143, 151

Widziszki (Rahozy)
dwór, 53, 56, 231

Widziuny
wieś, 135, 301

Widzki Dwór
dwór biskupi, 326, 332
karczma, 332

Widzkie
jezioro, 328, 332

Widzkiszki
zaścianek, 326

Wiecierzyszki
wieś, 53

Wiederańce
wieś, 263

Wiederyńce
wieś, 254

Wieleńce (Możejki)
folwark, 229
wieś, 232

Wieleńce (Skirmonta)
folwark, 229
wieś, 232
zaścianek, 229

Wieleńce (Śmigielskiego)
wieś, 229

Wieliczki
wieś plebanii święciańskiej rzym.-kat., 291

Wielikiany
wieś, 181

Wielka Wieś, Patrz Wielkie Siolo
wieś, 291, 295, 312, 314

Wielkie Księstwo Litewskie
państwo, 144, 209, 284

Wielkie Siolo
wieś, 208, 223, 224

Wielkie Siolo (Didzia Selis)
wieś, 255, 270

Wielkieliszki
wieś plebanii brasławskiej rzym.-kat., 208

Wielejkiszki
jezioro, 137

Wienawelksnis
jezioro, 137

Wiera
jezioro, 103

Wierdeliszki, Patrz Łotyszki

Wierebjewo, Patrz Worobiewo

Wierecieje
miejscowość, 220, 221

Wierki
wieś, 181

Wierkowszczyzna
zaścianek, 99

Wieszis
jezioro, 137

Wiewersiszki
zaścianek, 263

Wieżgiela
karczma, 139

Wieżańce
wieś, 263

Wieżyszki
zaścianek biskupi, 143

Wigilańce
wieś, 167, 169

Wigutany
wieś stwa daugieliskiego, 53

Wikiańce
wieś, 135, 138

Wikszminia, Patrz Użaniszki
karczma, 263, 272

Wiktoryno
folwark stwa daugieliskiego, 53

Wilaki
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 312

Wilcza Jama, Patrz Wolkowszczyzna

Wilczki, Patrz Wolczki

- Wilejty**
wieś Kapituły Wileńskiej, 82
- Wilia**
rzeka, 144, 164, 242, 245, 265
- Wilkieliszki**
zaścianek, 98
zaścianek plebanii pohoskiej rzym.-kat., 217
- Wilkiszki**
zaścianek, 301
- Wilkiszki Małe**
folwark, 270
wieś, 270
- Wilkowszczyzna, Patrz Wolkowszczyzna**
- Wilno**
ciwuństwo, 144, 147, 154, 155, 161, 162, 163, 227, 229, 232, 238, 242, 254, 302, 304, 306
dekanat rzym.-kat., 241
gościniec do Drui, 40, 47
gościniec z Brasławia, 33
miasto, 54, 117, 122, 129, 135, 144, 149, 152, 158, 163, 187, 229, 242, 251, 264, 292, 302, 307, 327
powiat, 239
województwo, 35, 144, 153, 164, 165, 168, 171, 241
- Wilowszczyzna**
miejsowość, 177
- Wilejkis**
jeziro, 137
- Wilkobładziszki**
folwark, 301, 305
wieś, 301
- Wilkobładziszki, Patrz Wilkobładziszki**
- Wilkocie**
wieś sttwa daugieliskiego, 53
- Wilkokalnie, Patrz Wilkokalnis**
- Wilkokalnis (Wilkokalnie)**
zaścianek biskupi, 143
- Wilkomierz**
dekanat rzym.-kat., 138
miasto, 117, 121, 129, 135, 139, 144, 158, 230, 231, 242, 272, 277, 279, 302, 307, 332
powiat, 117, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 135, 139, 140, 144, 148, 154, 158, 164, 226, 228, 264, 266, 267, 268, 269, 273, 280, 296, 297, 302, 305, 307
- Wilnoki**
okolica, 53
- Wincele**
folwark, 291, 295
wieś, 234
- Winciszki**
wieś, 53
- Wirstinis, Patrz Werteniszki**
jeziro, 118
- Wisaginia**
zaścianek, 72
- Wisiaty**
dwór plebanii brasławskiej rzym.-kat., 217
folwark plebanii brasławskiej rzym.-kat., 95, 98, 103, 108, 221
jeziro plebanii brasławskiej rzym.-kat., 103
karczma plebanii brasławskiej rzym.-kat., 108
puszcza, 105
wieś, 98
wieś plebanii brasławskiej rzym.-kat., 98
- Wiszenki**
zaścianek, 194, 197
- Wiszniewo**
wieś, 250
- Wiszniowa, Patrz Wiszniewo**
wieś sttwa daugieliskiego, 53
- Witany**
wieś PP. Benedyktynów wileńskich, 312
- Witkowszczyzna (Poukaje)**
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 157
- Witkuny**
wieś, 250
- Witowszczyzna**
wieś biskupia, 326
- Wiże**
wieś, 301, 305
- Wiżele (Vyżeliai)**
wieś, 263
- Wiżynta**
ruczaj, 138
rzeka, 150
- Wiżyntas**
jeziro, 137
ruczaj, 137
- Wiżyszki, Patrz Awiżynka**
- Władysławowo**
miejsowość, 78
- Wobale, Patrz Obale**
- Wojaszyszki (Vajesiskis)**
folwark, 263, 272
- Wojciszki**
zaścianek biskupi, 326
- Wojciukiszki**
folwark, 234
- Wojkieluny**
wieś biskupia, 187
- Wojkuny**
wieś, 277
wieś biskupia, 241
- Wojdka, Patrz Wojty**
- Wojdziegieniazki**
zaścianek, 194
- Wojele**
wieś plebanii kukuciskiej rzym.-kat., 135, 139
- Wojkies**
jeziro plebanii taurogińskiej rzym.-kat., 303
- Wojłocz**
jeziro, 197
- Wojnikiszki**
jeziro, 328

- wieś biskupia, 326
- Wojniuny**
wieś xx. kanoników regularnych, 325
- Wojniūnce**
wieś, 187, 189
- Wojśa**
wieś, 63
zaścianek, 63
- Wojstakiszi, Patrz Wastakiszi**
- Wojśze, Patrz Wojśa**
- Wojśzkuny**
wieś, 291
- Wojśznaryszki**
karczma, 306
karczma Ciuwuństwa Wileńskiego, 157
- Wojśzniuny**
wieś ciuwuństwa wileńskiego, 229
- Wojtkuszki, Patrz Zawiesiszki, Patrz Stare Dworzyszczce**
folwark, 69
- Wojtkuszki (Chrzczonowicza)**
folwark, 72
- Wojtkuszki (Ciemnoločski)**
zaścianek, 72
- Wojtkuszki (Tynhauza)**
folwark, 72
- Wojty**
jezioro, 197
- Wojukiszki, Patrz Wojciukiszki**
- Wojwodziszki**
miejscowość, 312
wieś, 143
- Wolczki**
wieś, 98
- Wolczki (Wilczki)**
wieś plebanii brasławskiej rzym.-kat., 108, 208, 217
- Wolka**
rzeczka, 65
- Wolki**
miejscowość PP. Benedyktynek wileńskich, 312
- Wolkowszczyzna (Wilkowszczyzna, Wilcza Jama)**
wieś, 208, 218, 220
- Woloso**
jezioro, 195, 197
- Worańce**
karczma sttwa czywilskiego, 135, 138
wieś sttwa czywilskiego, 135, 138
- Worle**
folwark, 298, 301, 303, 307
- Worobiewo**
wieś, 98
- Woroniszki**
zaścianek, 72
- Woronowicze**
miejscowość, 66
- Worońki**
wieś, 177
- Woropańszczyzna**
karczma, 108
wieś, 99
- Wory**
wieś, 108
zaścianek, 99
- W o w k i, Patrz Wolki**
- Woytuszi, Patrz Wajtkuszka**
- Wozła**
jezioro, 122
- Wozniszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 82
- Wozowniki**
karczma, 219
trakt z Głębokiego do Drui (letni), 219
trakt z Pohostu do Stefanowa, 218
wieś, 218, 219
- Wuźwertynie, Patrz Uźwertynie**
- Wygudka**
karczma plebanii widzkiej rzym.-kat., 325
- Wygudka (Salmonowicza)**
gościniec z Drui do Wilna, 332
karczma, 326, 332
trakt z Brasławia do Wilna, 326
- Wymśk**
zaścianek, 99
- Wyndryszki**
zaścianek, 194, 195
- Wyrbiliszki**
zaścianek, 194
- Wyrginiszki**
miejscowość, 194
- Wysoginia**
bagno, 75, 76
- Wysogino, Patrz Wisaginia**
- Wysokie**
zaścianek, 53
- Xięzopol, Patrz Ikaźń**
- Zababie**
jezioro, *Patrz* Zaborne
- Zaberje, Patrz Zaborze**
- Zabłocie**
dwór, 99
- Zabłociszki**
dwór, 291, 295
wieś biskupia, 263, 272
- Zabłocie**
zaścianek, 194
- Zabłosza, Patrz Pobłosze**
- Zaborce (Zaborcie)**
wieś, 54
- Zaborcie, Patrz Zaborce**
- Zaborne**
jezioro, 197
- Zaborniki**
zaścianek, 182
- Zabory**
zaścianek, 54
- Zaborze**
wieś, 100

wieś sttwa brasławskiego, 208
 zaścianek, 194, 197
Zabrzeście (Przewłoka)
 zaścianek, 195
Zachary
 wieś, 273
Zaczerewie (Zaczerwie)
 wieś, 100, 107
Zaczerwie, Patrz Zaczerewie
Zaczyściki
 wieś, 223
Zadarzyniec
 zaścianek, 194
Zadeksznie
 dwór, *Patrz Dudy*
Zadoroże
 miasteczko, 209
 parafia rzym.-kat., 209, 216, 222
Zadworne
 zaścianek, 33
Zadworniki
 wieś, 291, 295
Zadziewie
 miasteczko, 83, 85
 parafia rzym.-kat., 83, 84
Zagnojek
 jezioro, 38, 41
Zagorszczyzna
 okolica szlachecka, 54
Zagórze
 dwór, 99
Zahorze
 folwark, 177
 jezioro, 178
 młyn, 178
 wieś, 177
Zajeleńce
 gościniec z Głębokiego do Rygi (stary), 41
 karczma, 41
 miejscowość, 195, 197
 wieś, 40
Zajezierce, Patrz Dubkowszczyzna
Zajnowo
 dwór, 92, 100
Zakamionka
 jezioro, 196
Zakamionka (Palaszewskiego)
 wieś, 54
Zakamionka (Rudominowej)
 wieś, 54
Zakarklinie, Patrz Ażukarklino
Zakarzewszczyzna (Pokrzyżyski)
 wieś sttwa daugieliskiego, 54
Zakorjany
 wieś, 100, 103
Zakorje
 miejscowość, 100
Zakorzany, Patrz Zakorjany
Zalankowszczyzna
 wieś, 100

Zalercie
 rzeczka, 65
Zalesie
 wieś, 39, 63
 zaścianek, 39
Zalesie (Zaleś)
 wieś, 100, 104
Zaleskie
 jezioro, *Patrz Konstancjanowo*
Zaleś, Patrz Zalesie
Zalaniszki
 zaścianek, 326
Zamek
 wyspa, 76
Zamek (Zamczysko)
 góra, 35
Zamitryszki
 zaścianek, 116
Zamosze
 miasteczko, 34, 100, 102, 182
 parafia unicka, 32, 34, 182
 puszcza, 105
 zaścianek, 63
Zapłuszczyzna, Patrz Szemele Zapłuskie
Zapole
 zaścianek, 99
Zapolewszczyzna
 zaścianek, 99, 108
Zapolocie, 63
Zaprudzie
 folwark, 264
 jezioro, 266
 wieś, 99
 zaścianek, 100, 106
Zaracze
 gościniec litewski, 41
 młyn, 43
 wieś, 40, 41
Zarkiszki
 zaścianek, 273
Zarosze
 zaścianek, 143
Zarzeczany
 zaścianek, 100
Zarzecze, Patrz Zarzeczany
 wieś, 40
 zaścianek, 98
Zasnudzie
 folwark, 195, 196
Zastarzyńce
 miejscowość, 177
Zaściuny, Patrz Raściuny
Zawadzkowszczyzna
 zaścianek, 99
Zawierskie
 jezioro, *Patrz Ilmionek, Patrz Wiera*
Zawierz
 dwór, 99, 105, 106
 młyn, 106
Zawieszki

- wieś, 250
- Zażony**
gościniec z Głębokiego do Rygi, 41
wieś, 39, 41
- Zażubrze**
jezioro biskupie, 267, 273
- Zełpieniszki**
zaścianek, 72
- Zezdris**
jezioro, 162
- Ziabliny**
wieś, 100
- Ziabliny (Ziemblińce)**
wieś, 104
- Zielenka, Patrz Zajeleńce**
- Zielonka**
rzeka, 282
- Zielonowszczyzna**
zaścianek, 99
- Ziemblińce, Patrz Ziabliny**
- Zingiszki, Patrz Żangiszki**
- Zmindy**
zaścianek, 100
- Zmitraki**
wieś plebanii pohoskiej rzym.-kat., 209, 217
- Zmitrowszczyzna, Patrz Dmitrowszczyzna**
- Zmitry, Patrz Dmitrowszczyzna**
- Znorki**
wieś, 104
zaścianek, 100
- Zolwa**
błota, 34
zaścianek, 100
- Zolwica**
rzeka, 34
- Zubiszki**
miejsowość plebanii giedrojckiej rzym.-kat.,
144
zaścianek, 263
- Zubki**
wieś, 208, 222
- Zubrowo**
wieś, 63
zaścianek, 177
- Zubrowszczyzna (Sapiehy)**
zaścianek, 63
- Zubrowszczyzna (Szaumana)**
zaścianek, 63
- Zucina**
jezioro, 210
- Zujki**
wieś, 229
- Zusiele**
wieś, 39
- Zuszałiszki**
miejsowość, 72
- Zuwintas**
jezioro, 137
- Zwierupia**
karczma Ciwuństwa Wileńskiego, 229
- Zwierzyniec**
wieś, 54
- Zwirbliszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 54
- Zwolniaje**
zaścianek Ciwuństwa Wileńskiego, 157
- Zwoniszki, Patrz Dzwoniszki**
- Zybaki**
wieś sttwa daugieliskiego, 54
- Zybaliszki**
wieś, 277
- Zybki**
zaścianek, 40
- Zygucie**
gościniec z Dryświat do Rygi, 326
karczma biskupia, 326
wieś biskupia, 326
- Żerebce**
wieś, 220
- Żerebcy**
miejsowość, 221
- Żabina**
folwark, 195, *Patrz Dziargowo*
- Żagary**
miejsowość, 144
- Żagary (Żagarynie)**
zaścianek, 117
- Żagarynie, Patrz Żagary**
- Żaloby**
wieś, 292
- Żangiszki**
wieś, 250
- Żardeliszki**
zaścianek, 167
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 82
- Żarktis**
jezioro, 137
- Żarnaleszki, Patrz Janka; jezioro**
- Żarnoscik**
zaścianek, 63
- Żdany**
wieś, 208, 224
- Żdegiele**
wieś xx. kanoników regularnych, 325
- Żega**
jezioro biskupie, 267
- Żegarynie**
bór, 269
wieś, 264
- Żegis, Patrz Żega**
- Żegzdrze**
jezioro, 161, 162
- Żegzdrzelis**
jezioro, 161
- Żejmiana**
jezioro, 129, 161, 164
rzeka, 126, 127, 130, 131, 146, 148, 163,
235, 239, 242, 243, 244, 245, 304
- Żejmiany**
wieś, 99

- Żejmy**
jeziro biskupie, 268
wieś, 271
- Żejzdrelka**
ruczaj, 151
- Żelabiszki**
zaścianek xx. kanoników regularnych, 326
- Żerdaliszki**
zaścianek biskupi, 117
- Żerebce**
wieś, 209, 212
- Żermanista**
zaścianek, 187
- Żerscianka**
miejsowość, 63
- Żezdrelka**
miejsowość biskupia, 144
- Żezdris**
jeziro, 151, 160
jeziro plebanii łyngmiańskiej rzym.-kat.,
162
- Żezdry**
wieś plebanii taurogińskiej rzym.-kat., 301
- Żezuknielis**
jeziro, 146
- Żezulinis**
jeziro, 146
- Żezulis, Patrz Pożezulnis**
jeziro, 161
- Żiezdrie, Patrz Żezdry**
- Żlukszylszki**
zaścianek, 195
- Żmindy**
zaścianek, 108
- Żubraniec**
bagn, 75
- Żuczki**
wieś, 144
- Żugierowszczyzna**
zaścianek, 175
- Żuki**
wieś, 177
- Żuki Dolne**
dwór, 223
- Żukiszki**
zaścianek Kapituły Wileńskiej, 82
- Żukowszczyzna**
zaścianek, 72, 143
- Żuperki**
zaścianek, 100
- Żuramiszki**
miejsowość, 135
- Żurnie (Kowale)**
wieś, 100
- Żusiny**
wieś, 264
wieś biskupia, 291
- Żwirble**
wieś, 72
zaścianek, 40
- Żwirble (Sawicze)**
wieś, 34
- Żwirbliszki**
miejsowość, 128
zaścianek, 40, 54
zaścianek plebanii widzkiej rzym.-kat., 326
- Żwiry**
zaścianek, 187
zaścianek xx. kanoników regularnych, 312
- Żwiryna**
zaścianek, 100
- Żwirynie (Kublickich)**
zaścianek, 167
- Żwirynie (Manuzziego)**
wieś, 40, 182
- Żwirynie (Radziwiłła)**
wieś, 72
- Żwirynie (Ulińskiego)**
zaścianek, 117
- Żwnigis**
jeziro, 137
- Żydele**
wieś Ciwuństwa Wileńskiego, 229
- Żydele Święciańskie, Patrz Żydele**
- Żygiszki**
okolica szlachecka, 250
- Żyleniszki**
zaścianek sttwa daugieliskiego, 54

Indeks nazw osobowych

- Adamowicz Tadeusz ks., proboszcz parafii**
św. Barbary, 36
- Aftanazy Roman, 92, 135, 221**
- Aleksander Witold, książę litewski, 285**
- Alexandrowicz Dominik, koniuszy W.K.L.,**
316, 322, 325
- Bagiński a.n. ks., 297**
- Balewicz Szymon, komornik brasławski, 222**
- Baranowski Józef ks., komendarz filii**
belmonckiej, 34
- Batory Stefan, król polski, 180**
- Bazylewski Józef ks., proboszcz połuski, 226**
- Benign od św. Apollinarego ks., karmelita**
bosy, kaznodzieja poszumieński, 237
- Besiekierski Andrzej, 325**
- Besiekierski Jan, ekonom widzki, 325**

Besiekierski Tadeusz, 325
 Białozorówna Anna, starościanka
 nowomłyńska, 275
 Białozorówna z Zabiellów Konstancja,
 starościanka nowomłyńska, 275
 Biegańska z Bereśniewiczów Bogumiła,
 podstolina brasławska, 317
 Biegański Jan, podstoli brasławski, 316, 318,
 320, 321, 325, 330
 Biegański Józef, podstoli brasławski, 316
 Biegański Wincenty, podstolic brasławski,
 317, 319, 320, 323, 324, 332
 Bielikowicz Adam, strażnik brasławski, 165,
 166
 Bielikowicz Andrzej, strażnikowicz
 brasławski, 165, 166
 Bielikowicz Franciszek, cześnik brasławski,
 256, 259, 260, 262, 264
 Bielikowicz Józef, strażnikowicz brasławski,
 165, 166
 Bielikowicz Karol, strażnikowicz brasławski,
 165, 166
 Bielikowicz Kazimierz, strażnikowicz
 brasławski, 165, 166
 Bielikowicz Leonard, pisarz grodzki
 brasławski, 254, 255, 257, 258, 263
 Bielikowicz Michał, strażnikowicz
 brasławski, 165, 166
 Bielikowicz Stefan Jozafat, podkomorzy
 brasławski, 174, 207
 Bielikowicz Wincenty, sędzia grodzki
 brasławski, 264, 266, 269, 271, 306
 Bielikowicze (Biellikowicze), strażnikowicze
 brasławscy, 165, 166
 Bielikowiczowa Franciszka, podkomorzyna
 brasławska, 174, 176, 201, 205, 207
 Biesiekierscy, rodzina, 325
 Bładucha Teodor ks., paroch unicki par.
 Szarkowszczyzna Nowa, 208
 Błażejowicz Ignacy, 288
 Błażejowicz Krzysztof, 288
 Błażejowicz Maciej, 288
 Błażejowicz Onufry, 288
 Błażejowicz Tomasz, 288
 Błażejowiczowie, rodzina, 289
Boniecki Adam, 82, 86, 87, 88, 227, 228, 238,
 288, 298, 316
 Borch Jan Jędrzej, podkanclerzy W.K.L.,
 starosta daugieliski, 45
 Borowski Leon (Leopold), oboźny upicki, 89
 Borowski Stefan ks., kapelan miorski, 174
 Bortkiewicz *a.n.*, 286, 288, 289, 291, 294
 Bortkiewicz Antoni, rotmistrz brasławski,
 227
 Bortkiewicz Jan, 286
 Bortkiewicz Józef, miecznik upicki, 227
 Bortkiewicz Marcin, 227
 Bortkiewicz Mateusz, rotmistrz brasławski,
 227, 228, 229
 Bortkiewiczowa z Klottów Teresa,
 rotmistrzowa brasławska, 227
 Broel Plater Daniel Gotard, pisarz ziemski
 inflancki, 92
 Broel Plater Wilhelm Jan, sędzia ziemski
 inflancki, 92
 Broel Platerowa z Nagórskich Petronela,
 sędzina ziemska inflancka, 92
 Broel Platerowa z Platerów Rozalia, 92
 Broel Platerowa z Wollowiczów Ludwika,
 pisarzowa ziemska inflancka, 92
 Broel-Plater Jan Ludwik, 89
 Brzostowska z Platerów Anna,
 szambelanowa JKMcI, 223
 Brzostowski Konstantyn Kazimierz ks.,
 biskup wileński, 132
 Brzostowski Robert, szambelan JKMcI,
 płk.wojsk litew., 207, 223
 Bukowska *a.n.*, 140, 152
 Bukowski *a.n.*, stolnik parnawski, 287, 288,
 290, 291
 Bury Jan, sędzia brasławski, 270, 332
 Bury Józef, sędzia grodzki brasławski,
 dworzanin JKMcI, 254, 256, 260, 263
 Bury Michał, stolnikowicz brasławski, 258
 Burzyński Ignacy, wojewodzie miński,
 starosta krasnosielski, zachalski, 34, 40,
 41, 87, 88, 89, 90, 91, 93, 95, 96, 97, 98, 99,
 100, 101, 105, 108, 182, 200, 202, 203, 204,
 206, 208, 209, 212, 213, 214, 215, 217, 220
 Burzyński Stanisław, kasztelan smoleński,
 jezuita, 34, 200
 Butler Jan, cześnik brasławski, 258
 Butlerowa z Drozdowskich Helena,
 cześnikowa brasławska, 258
 Chalecki Stanisław, sędzia grodzki wileński,
 287, 288, 290, 291
 Charzewski Stanisław, 250
 Chmielewska *a. n.*, mostowniczyzna
 oszmiańska, 185
 Chmielewska *a.n.*, mostowniczyzna
 brasławska, 187
 Chmielewska Anna, stanowniczyzna wileńska,
 185
 Chmielewski Józef, starosta gorzdowski,
 mostowniczy oszmiański, 185
 Chockiewicz *a.n.*, pleban strunojski, 279
 Chodkiewicz Karol, starosta daugieliski, 45
 Chrzczonowicz Franciszek, klucznik woj.
 wileńskiego, 69, 70, 72
 Chrzczonowicz Justyn, chorąży JKMcI, 72
 Chrzczonowicz Michał, chorąży JKMcI, 69,
 72
 Cichan *a.n.*, 322
 Ciechanowiecka ze Strutyńskich Jadwiga,
 starościana opeska, 179
 Ciemnołaski Stanisław, *Patrz* Ciemnołaski
 Stanisław
 Ciemnołaska z Sadluckich Bogumiła,
 regentowa ziemska grodzieńska, 72

- Ciemnołoński Stanisław, regent ziemski grodzieński, 71, 72, 76
- Cyprian a Sanctissima Maria ks., karmelita bosi, wikariusz strunojski, 279
- Czarnocka z Waldenów Rozalia, *Patrz* Kwintowa z Waldenów Rozalia, rotmistrzowa brasławska
- Czarnocki Ignacy, komornikowicz brasławski, 246
- Czarnocki Jerzy, komornik brasławski, 246
- Czarnocki Józef, regent graniczny brasławski, 249
- Czarnocki Tadeusz, komornikowicz brasławski, 246
- Czaykowski Franciszek ks., kapelan raczkowski, 245
- Czaykowski Leon, 46, 52
- Czechowicz Antoni Michał, pułkownik husarski, 54, 235, 238, 239, 240, 241, 243, 244, 275, 276, 278, 292, 294
- Czechowicz Lachowicki Filip Ignacy, starosta rosseliski, 233, 234, 286, 289
- Czechowicz Lachowicki Ignacy, skarbnik oszmiański, 288, 290
- Czyż Stanisław, rotmistrz oszmiański, 46, 286
- Dalecki Michał, regent graniczny brasławski, 87, 95
- Dąbrowa Adam, miecznikowicz brasławski, 33
- Dąbrowa Mateusz, miecznikowicz brasławski, 34
- Dąbrowa Stefan, miecznikowicz brasławski, 33
- Dąbrowa z Cieszeków Franciszka, miecznikowiczowa brasławska, 34
- Dąbrowa, rodzina, 105
- Dembski Dominik ks., komendant filii pluskiej, 199
- Dewojna Szymon ks., pleban sołocki, 274
- Dmochowska ze Świętochowskich Róża, regentowa podkomorska brasławska, 98
- Dmochowski Alojzy, regent podkomorski brasławski, 98, 99
- Dowgiałło Kazimierz, horodniczy wilkomierski, 128, 129, 234, 236, 241, 292
- Dydyński Józef, stolnik mścislawski, 296, 297, 298, 299, 301, 304
- Dziwlewscy, rodzina, 236
- Dziwlewski Dominik, rotmistrz oszmiański, 236
- Eysmont *a.n.*, 46
- Eysmont Krzysztof, komornik grodzieński, 288
- Eysmont Stefan o., dominikanin, proboszcz parafii drujskiej, 66
- Eysmont Tadeusz, 288
- Eysmont Andrzej Stanisław, skarbnik grodzieński, 288
- Felkierzamb Antoni, chorążyc inflancki, 201
- Francuzewicz Michał, regent trocki, sędzia grodzki wilkomierski, 110, 112, 113, 114, 115
- Gallenbach De Andr. ks., pleban strunojski, 279
- Gasztold Marcinowicz Olbracht, wojewoda wileński, 46
- Gasztold Stanisław, wojewoda nowogródzki, 44
- Gasztoldowa z Radziwiłłów Barbara, wojewodzina nowogródzka, 44, 54
- Gasztoldowie ród litewski, 54
- Giecewicz Antoni, rotmistrz województwa wileńskiego, miecznik wileński, 300, 305
- Giedroyciowa z Kiełpszów Rozalia, podstolina brasławska, 70, 247, 249
- Giedroyć Benedykt, podstolic brasławski, 247, 248
- Giedroyć Jan Stefan ks., biskup żmudzki, 241, 277
- Giedroyć Józef, podstoli brasławski, 70, 247, 249, 250
- Giedroyć Kazimierz, starosta dubinowski, 190, 191, 194, 195, 249
- Giedroyć Romuald, wicekomendant brygady husarskiej, 70
- Glimowski *a.n.*, 240
- Górski Antoni ks., pleban święciański, 233, 295, 311
- Grochowski *a.n.*, 288, 290
- Grothus Ignacy, starosta pokretoński, 234, 236, 239, 243, 285, 291
- Hedemann Otton*, 54, 86, 88, 98, 126, 226, 247, 298, 320
- Helena, wielka księżna litewska, 36
- Hornowski Kazimierz, skarbnik orszański, 132, 133, 134, 143
- Houwalt Ignacy ks., proboszcz daugieliski, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56
- Howski *a.n.*, chorąży husarski, 228, 234
- Hrebnicka Konstancja, 238, 239, 241, 242, 275, 277, 278, 292
- Hrebnicki Jan Nepomucen, gen. wojsk litew., 275
- Hrebnicki Michał, strażnik połocki, 238
- Hrebnicki Mikołaj, strażnik połocki, 238
- Hrynecwicz Antoni, rotmistrz brasławski, 72
- Hrynecwiczowa Barbara z Bielikowiczów, starościna upecka, 184, 185, 186
- Hrynecwiczowie, rodzina, 331
- Hylzen Józef Jerzy, wojewoda mścislawski, starosta brasławski, 32, 35, 36, 37, 39, 73, 106, 190, 191, 192, 193, 194
- Hylzenowa Teresa z Potockich, 82, 240, 243, 244, 276, 286, 292, 294
- Jagiellończyk Aleksander, król polski, 36
- Jagiellończyk Aleksander, król polski, 35
- Jakimowicz Benedykt, 296, 306
- Jakimowicz Jan, 306

Jakimowicz Jan, cześnik podlaski, 296
 Jankowicz, *Patrz* Jakimowicz
 Jankowski Czesław, 46, 82, 142, 237, 286, 316
 Janowicz Marcjjan, podstoli wilkomirski, 132
 Januszewscy, rodzina, 50
 Jarocka z Żyńków Teresa, cześnikowa
 brasławska, 185, 186, 318, 320, 321
 Jarocki Antoni, cześnik brasławski, 186, 317
 Jelski Antoni Józef, komornik grodzieński,
 113
 Jelski Franciszek, komornik grodzieński, 113
 Jelski Jerzy, cześnik grodzieński, 113
 Jelski Jerzy, krajczy grodzieński, 113
 Jelski Józef, rzekomy podczaszy grodzieński,
 113
 Jelski Michał, komornik grodzieński, 113
 Jelski Mikołaj, komornik grodzieński, 111,
 113, 115
 Jelski Mikołaj, rotmistrz powiatu
 grodzieńskiego, 110
 Jelski Tomasz, skarbnik grodzieński, 113
 Jeśman Jan, miecznik brasławski, 288
 Jeśman Maciej, podczaszy upicki, 288
 Kamieniecki *a.n.*, strażnik starodubowski,
 287, 288, 291
 Kamiński *a.n.*, 45
 Kassianowicz Nikodem, rotmistrz
 brasławski, 88, 91, 92, 98, 100, 105, 106,
 108
 Kawecki Benedykt, rotmistrz brasławski,
 kapitan wojsk JKMcI, 85, 167, 168, 170
 Kazimierz Ostaniewicz, 185
 Kibort *a. n.*, strażnikowicz wilkomierski, 319
 Kibort Franciszek, strażnik zatorski, 323
 Kibort Franciszek, strażnikowicz
 wilkomierski (?), strażnik zatorski (?),
 127, 323
 Kielpsz Franciszek, oboźny brasławski, 91,
 270
 Kielpsz Jan, regent grodzki brasławski, 254,
 263
 Kimbar Jan, regent W. K. L., 32
 Kimbar Józef, starosta tarwidowski, sędzia
 grodzki, 330
 Kimbarowie *a.n.*, rotmistrzowie brasławscy,
 311, 313, 315
 Kiszka Stanisław ks., biskup żmudzki, 79
 Kleczkowski Stanisław, miecznik oszmiański,
 60
 Klott Adam, sędzia ziemski brasławski, 86,
 87, 94, 95, 107
 Klott Feliks, pułkownik brasławski, 88, 98
 Klott Jan Albrycht, stolnik brasławski, 94
 Klott Józef, oboźnic brasławski, 89, 93, 99,
 100, 218
 Klott Maksymilian, oboźnic brasławski, 89
 Klott Michał, oboźny smoleński, 88, 91, 92,
 174, 200, 208, 218, 220
 Klott Stanisław, oboźny brasławski, 89
 Klottowa Marcyanna, mieczna inflancka, 173
 Klottowa z Odyńców Franciszka, mieczna
 inflancka, 218
 Klottowa z Przeclawskich Klara, sędzina
 brasławska, 86, 107
 Klottowie, rodzina, 98, 105, 220
 Kononowicz Agata, 298
 Kononowicz Bogusław, 298
 Kononowicz Konstanty, skarbnik
 czernichowski, 298
 Kononowicz Siemionowicz Samuel Teodor,
 skarbnik brasławski, 298, 300, 301, 303,
 307
 Konoplański Franciszek, komornik
 brasławski, 202, 206, 216
 Konstantynowicz Piotr, strażnik brasławski,
 113, 114
 Kontowtt Józef ks., podproboszcz brasławski,
 44
 Kopeć Wincenty, chorążyc husarski W.K.L.,
 68, 69, 70, 71, 77, 180, 181
 Korwin Piotrowski Dominik, strażnik
 smoleński, 311
 Korwin Piotrowski Franciszek, pisarzewicz
 smoleński, 311
 Korwin Piotrowski Karol., horodniczy
 smoleński, 311
 Korwin Piotrowski Michał Józef ks., doktor
 teologii, 311
 Korzun Jan ks., paroch uhorski, 182
 Kossakowski Józef ks., kustosz Kapituły
 Wileńskiej, 296
 Kościalkowski *a.n.* ks., kanonik wileński, 81
 Kowzan Antoni, 228
 Kowzan Ignacy, 228
 Kowzan Michał Klemens, 228
 Kraśnicki Józef, komornik grodzieński, 248
 Kruhelski Franciszek ks., pleban
 mielegiański, 170
 Krupski *a.n.*, 316
 Kruszewski Jan ks, proboszcz widzki, 322
 Kublicka z Dąbrowskich Justyna , wojska
 inflancka, 83, 165, 166, 167, 169, 170, 312
 Kublicki Kazimierz Piotr, wojski inflancki,
 83, 165, 166, 167, 169, 170, 292, 312
 Kurczewski Jan ks., 22, 128, 143, 157, 168,
 192, 255, 274, 296
 Kurkliński Wincenty ks., proboszcz miorski,
 178
 Kwinta Prewysz Antoni, pisarz ziemski
 brasławski, 33, 73, 182, 184, 186, 188, 248,
 250, 252
 Kwinta Prewysz Antoni, podczaszy
 brasławski, 44, 51, 246
 Kwinta Prewysz Benedykt, budowniczy
 brasławski, 248
 Kwinta Prewysz Florian, budowniczy
 brasławski, 248, 250
 Kwinta Prewysz Jan, miecznikowicz
 brasławski, 248

Kwinta Prewysz Jozafat, podczaszy
 brasławski, starosta świderski, 97
 Kwinta Prewysz Józef, miecznik brasławski,
 rotmistrz brasławski, 247, 248, 250
 Kwinta Prewysz Józef, pisarz ziemski
 brasławski, 247
 Kwinta Prewysz Rafał, budowniczy
 brasławski, 248
 Kwinta Prewysz Stanisław, podczaszy
 brasławski, 44, 48, 51, 53
 Kwintowa *a.n.*, miecznikowa brasławska,
 247, 248, 251
 Kwintowa z Klottów Joanna, podczaszycowa
 brasławska, 86, 97
 Kwintowa z Waldenów Rozalia,
 rotmistrzowa brasławska, 246
 Larson Franciszek, 317
 Larson z Mazalskich Katarzyna, 317
 Larsonowie, rodzina, 321
 Lenartowicz Andrzej ks., dziekan brasławski,
 pleban taurogiński i tauropilski, 307
 Leśniowski *a.n.*, rotmistrz lidzki, 165, 166,
 167, 169, 170
 Leśniowski Ignacy, skarbnik lidzki, 165
 Leśniowski Józef, skarbnik lidzki, 165
Litak Stanisław, 83
 Łabudź Teodor, rotmistrz brasławski, 261
 Łappa Antoni, krajczy starodubowski,
 krajczy preński, sędzia ziemski preński, 53
 Łappa Józef, koniuszy smoleński, 53, 54
 Łastowski Zygmunt ks., proboszcz
 ikażnieński rzym.-kat., 87, 108, 109
 Ławrynowicz *a.n.*, bojar brasławski, 71
 Łepkowska z Buczyńskich Bogumiła,
 podstolina wiska, 92
 Łepkowska z Kimbarów Józefa,
 komornikowa wiska, 92
 Łopacińscy, rodzina, 65
 Łopacińska z Ogińskich Helena, starościna
 mścislawska, 202
 Łopacińska z Prozorów Judyta, pisarzowa
 skarbowa litewska, 87, 88, 89, 90, 91, 92,
 93, 94, 96, 97, 98, 100, 105, 106, 141
 Łopaciński Jan Nikodem, starosta
 mścislawski, łódziewski, 58, 59, 60, 61, 62,
 65, 200, 202, 203, 206, 208, 209, 214, 216,
 224
 Łowejko Kazimierz, 323
 Łowejko Stanisław, 323
 Maciejewski *a.n.*, 269, 273
 Makowscy, rodzina, 111
 Makowski *a.n.*, 114
 Makowski Jakub, 282
 Malukiewicz *a.n.* ks., prezbiter ikażnieński
 prawosławny, 99
 Manuzzi Mikołaj, starosta opeski, 36, 37, 39,
 40, 73, 179, 181, 183, 187, 327
 Mańczyowie, rodzina, 287
 Marcinowscy, rodzina, 87
 Marcinowski Franciszek, 91
 Markowski Franciszek, skarbnik oszmiański,
 228, 229
Maroszek Józef, 255
 Masłowski *a.n.*, 266
 Masłowski Antoni, rotmistrz brasławski, 248,
 254, 255, 259, 260, 271
 Masłowski Bonifacy, sędzia grodzki
 brasławski, 259
 Masłowski Karol, skarbnik brasławski, 247,
 248
 Masłowski Stanisław, 259
 Massalscy, rodzina, 57
 Massalski Ignacy Jakub ks., biskup wileński,
 79, 109, 110, 111, 112, 114, 115, 117, 127,
 128, 132, 135, 140, 141, 143, 144, 145, 148,
 150, 151, 152, 158, 182, 185, 187, 241, 253,
 254, 255, 257, 258, 259, 262, 263, 264, 265,
 267, 268, 273, 302, 304, 317, 318, 319, 321,
 325, 329, 330
 Massalski Ignacy ks., biskup wileński, 126
 Massalski Michał, 289
 Matulewicz Jan ks., proboszcz labonarski,
 153
 Matulewicz Józef Antoni ks., proboszcz
 kukuciski, 153
 Matusewicz Józef ks., wikariusz miorski, 178
 Michniewicz Kazimierz ks., proboszcz
 połuski, 128, 232
 Mieński Tadeusz, skarbnik wilkomirski, 254
 Mikuttowicz Jan Wincenty ks., komendant
 fili opeskiej, 183
 Miłaszewicz *a.n.*, 281
 Miniak Kazimierz, podproboszcz hoduciski,
 86
 Mohl Franciszek, komornik inflancki, 110,
 111, 112, 113, 114, 115, 116, 119, 121, 284,
 316, 321, 322, 323, 324
 Moniwid Wojciech, wojewoda wileński,
 starosta brasławski, 35
 Morykoni *a.n.*, 280, 282
 Morykoni Franciszek, chorąży wilkomierski,
 133, 143, 151
 Możejko Joachim, lowczy trocki, 227, 229,
 232
 Możejkwie, rodzina, 229
 Münster Jakub, kpt. wojsk litew., komisarz
 królewski, 248
 Münster Jakub, kpt. wojsk litewskich,
 komisarz królewski, 250
 Murawski Grzegorz ks., paroch parafii
 unickiej św. Ducha w Drui, 64
 Narbutowicz z Gasztoldów Barbara, 52
 Narbutt Jan, sędzia ziemski lidzki, 125
 Narbutt Stanisław, skarbnik oszmiański, 233
 Narkiewicz Teofil ks., kanonik regularny,
 proboszcz sołocki, 253, 275
 Naszczokin *a.n.*, pułkownik wojsk rosyjskich,
 57
 Nerezjusz Hieronim o., opat monasteru xx.
 Bazylianów w Brasławiu, 36, 37

Niesiecki Kasper, 69, 73, 248, 286
 Niewęglowska Franciszka, rotmistrzowa brasławska, 66, 173, 176
 Niewęglowski Michał, rotmistrz brasławski, 66
 Niewęglowski Michał, rotmistrz brasławski, 65
 Niewęglowski Tadeusz Onufry, chorąży husarski, 58, 59, 60, 62, 63, 176
 Nohiszko Jan, 94
 Nohiszko Michał, 94
 Nowohońska *a. n.*, rotmistrzowa brasławska, 261
 Nowohoński Antoni, 261
 Nowohoyki, skarbnik brzeski, 261
 Odoliński Wojciech ks., pleban mielegiński, 170
 Oganowski *a. n.*, koniuszyc województwa wileńskiego, 297, 299, 301, 305
 Ogińska z Rudominów Katarzyna, starościna uświatska, 82
 Ogiński Dymitr, 63
 Ogiński Michał ks., marszałek brasławski, 36, 38, 39
 Okmiński Franciszek, 317
 Okrajcie, rodzina, 126, 128
 Okrajc *a. n.*, 151
 Okrajc Anna, 126
 Okrajc Eustachy, 126, 148
 Orzeszkowska *a. n.*, 95
 Orzeszkowski Cyprian, rotmistrz woj. wileńskiego, 97
 Oskierka Marcin, marszałek oszmiański, 221
 Ossędowski Józef ks., proboszcz labonarski, 153
 Ostaniewiczze, rodzina, 33
 Pac Feliks, podkomorzy W. K. L., 308
 Pałaszewska z Matusewiczów Małgorzata, chorążowa JKMci, 257, 259, 261
 Pałaszewski Jakub, regent grodzki brasławski, 259, 261
 Pałaszewski Jakub, regent ziemski brasławski, 54, 141, 143, 151
 Pałaszewski Jan, chorąży JKM, 259
 Paszewicz Stanisław, bojar brasławski, 70
 Paszewicze, rodzina, 70
 Paszkiewicz Jan ks., proboszcz kołtyniański, 131
 Pawlikowski *a. n.*, 273
 Pieślak *a. n.* ks., proboszcz pohoski, 200
 Pietkiewicz Ignacy, podstarości sądowy wilkomirski, marszałkowiec wilkomirski, 117
 Pietkiewiczowie, rodzina, 253
 Piewcewicz Antoni, skarbnik brasławski, 275
 Piewcewicz Michał, skarbnik smoleński, 275
 Piewcewiczowa *a. n.*, 275, 276, 278
 Piewcewiczowa z Choroszewskich Rozalia, skarbnikowa brasławska, 275
 Piotrowicz Jan, skarbnik smoleński, 289, 290, 291, 292, 294
 Piotrowicz Mikołaj, rotmistrz brasławski, 203, 204, 220
 Piotrowscy *a. n.*, pisarzowie smoleńscy, 311, 315
 Piotrowski, *Patrz* Korwin Piotrowski
 Plater Kazimierz Konstanty, starosta daugieliski, 44, 45, 46, 50, 68, 73, 77, 114, 117, 141, 152, 234, 239, 264, 268, 276, 280, 281, 286, 287, 290, 292, 327
 Platerowa z Borchów Izabela, starościna daugieliska, 34
 Platerowie, rodzina, 89, 92, 97, 99, 100, 101, 108
 Plath *a. n.* ks., proboszcz wobolnicki, kanonik inflantski, 153
 Płaskowski Ignacy, strukczaszy kowieński, 288
 Pobiedziński Wawrzyniec ks., wikariusz brasławski, 44
 Pocij Ludwik Konstanty, kasztelan, hetman wielki litewski, wojewoda wileński, 67
 Podberescy, rodzina, 264
 Podbereski Samson Antoni, rotmistrz brasławski, 247, 249
 Podbereski Samson Antoni, starościc szwintyński, 247
 Podbereski Samson Jakub, starosta hliński, 247, 249, 250
 Podbereski Samson Jan Mikołajewicz, sędzia ziemski brasławski, 246
 Podbereski Samson Jerzy, rotmistrz brasławski, 73, 117, 246, 247, 248, 252
 Podolski Kazimierz, 51
 Polkowski, *Patrz* Rulikowski Michał
 Poniatowscy, rodzina, 48
 Poniatowski Stanisław August, król polski, 208
 Proński Aleksander, 82
 Prusewicz Szymon Jan ks., pleban łyngmiański, 164, 231
 Pruszek Hipolit, 298
 Pruszek Karol, 298, 301, 305
 Puzynina z Potockich Zofia, chorążowa nadworna litewska, 253
 Radowidzki Medard Felicjan, podczaszy smoleński, 226, 232
 Radziwiłł Hieronim, podkomorzy litewski, 67
 Radziwiłł Karol Stanisław, wojewoda wileński, 54, 89, 126, 127, 184, 185, 255
 Radziwiłł Karol Stanisław, wojewoda wileński, 35, 37, 39, 40, 42, 48, 50, 67, 69, 71, 72, 76, 77, 78, 80, 134, 140, 141, 142, 146, 147, 172, 173, 174, 176, 186, 239, 241, 243, 248, 250, 254, 260, 262, 264, 276, 286, 291, 302, 327
 Radziwiłł Maciej, podkomorzy litewski, kasztelan wileński, 219, 264
 Radziwiłł Mikołaj, gen. wojsk litewskich, 172

Rahoza Kazimierz Jan, horodniczy
brasławski, 45, 48, 52, 53, 54, 56, 227, 228,
229, 230, 231, 232

Ratomski *a.n.*, skarbnik brasławski, 256, 257

Ratomski Romuald, chorąży petyhorski,
sędzia grodzki brasławski, 316, 324, 330

Ratomski Romuald, sędzia grodzki
brasławski, 260

Rawa Jan Wincenty, woźny sądu
brasławskiego, 286, 288

Rehbinder Jan, porucznik wojsk ros., 257,
260, 265

Rehbinder Jan, porucznik wojsk rosyjskich,
256

Rewkowski *a.n.*, lowczy brasławski, 150

Rewkowski *a.n.*, strażnik wendeński, 154,
157, 162, 163

Rodziejewicz Gedeon, rotmistrz brasławski, 88,
98, 100, 105, 106

Ropp Jan, chorąży JKM, 247

Rozkoła *a.n.*, 281

Rudnicka z Dąbrowskich Ewa, starościna
sugijska, 98

Rudnicki Jan Gwalbert, starosta sugijski, 58,
59, 60, 62, 98

Rudomina Dusiacki Antoni Ludwik,
podkomorzy brasławski, 89

Rudomina Dusiacki Jan Mikołaj, marszałek
brasławski, 89

Rudomina Dusiacki Józef, jezuita, 255

Rudomina Dusiacki Józef, marszałkowiec
brasławski, starosta bernatowski, 45, 49,
58, 59, 61, 63, 65, 87, 89, 90, 91, 93, 96, 97,
99, 104, 107, 255

Rudomina Dusiacki Mikołaj, marszałek
brasławski, 255

Rudomina Tomasz, 82

Rudomina-Dusiacki Jan, wojski brasławski,
82

Rudominowa Rozalia z Platerów,
marszałkowa brasławska, 47, 49, 52, 54,
253, 260, 261, 265, 270

Rudominowa Teresa, *Patrz* Rudominowa z
Platerów Rozalia

Rudominowa Teresa, chorążowa brasławska,
260

Rudominowa z Platerów Rozalia,
marszałkowa brasławska, 255

Rudzińscy, rodzina, 237

Rudziński Bonifacy, skarbnik oszmiański, 47,
50, 52

Rulikowscy, rodzina, 235

Rulikowski Michał, podczaszy bełzki, 233,
234, 236, 239

Rusiecki *a.n.*, podczaszy połocki, 254

Ruszczyc Kazimierz, generał litewski, 157

Ruszczycowa Kunegunda, starościna
poroska, 126, 127, 128, 129, 154, 155, 157,
161, 163, 229, 231, 235

Rybinicze, bojarzy brasławscy, 180

Rybiński Piotr ks., podproboszcz brasławski,
43

Salmonowicz Jan, lowczy starodubowski,
318, 319, 322, 323, 326, 330, 331, 332

Salmonowicz Michał, starosta (niegrodowy)
pluski, 40, 190, 191, 192, 193, 194

Salmonowicz Tadeusz, rotmistrz brasławski,
89, 97, 99, 107

Sapieha Aleksander, kanclerz wielki W. K.
L., 40, 57, 58, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 96, 101,
171, 173, 175, 177

Sapieha Lew, kanclerz wielki W.K.L.,
wojewoda wileński, hetman wielki, 57, 86,
200

Satkiewicz *a.n.*, 126, 130

Sawicka *a.n.*, komornikowa wileńska, 298

Sawicka *a.n.*, komornikowa woj. wileńskiego,
300

Sawicki Antoni, strażnik starodubowski, 287

Sawicki Franciszek, 301

Sielicki Józef, regent kancel. W.K. L., 209

Siergiej, poddany jodzki, 220

Sipowicz *a.n.*, 227

Skirmont *a.n.*, chorąży JKM, 229, 232

Skirmont Krzysztof Józef, sędzia grodzki
oszmiański, 47

Skirmont Krzysztof, skarbnik oszmiański.,
47

Skirmutt Kazimierz ks., pleban hoduciski, 86

Słupski Mikołaj ks., biskup gracyopolitański,
sufagan białoruski, 308

Smogorzewski Junosza Jason ks., arcybiskup
połocki unicki, 107

Soroka Józef, pisarz ziemski oszmiański, 240

Soroka Leon, pułkownik oszmiański, 240,
241

Soroka Ludwik, skarbnik oszmiański, 240

Soroka z Kalnik Józef, pisarz ziemski
oszmiański, 240

Spodoba Wincenty o., 66

Spodoba Rajmund o., dominikanin, przeor
klasztora w Drui, 66

Stanisławowicz Henryk ks., komendantz
daugieliski, 56

Stankiewicz Maciej, 320

Stankiewicz z Jarockich Barbara, 320

Stauryla *a.n.*, cześnik, 140, 149

Stawiński Józef, rotmistrz upitski, 247

Strutyńscy, rodzina, 253

Strutyńska (Teresa) Felicjanna, chorążowa
brasławska, 253, 264, 265, 269

Strutyńska Joanna, benedyktyńska, 309

Strutyńska Teresa Felicjanna, chorążowa
brasławska, 254, 257, 258, 259, 260, 261,
262, 270

Strutyński Ildefons, gen.-major wojsk
koronnych, 135, 302, 304

Strutyński Jan, 253

Strutyński Jan Michał, 246

Strutyński Józef, 246

Strutyński Romuald, starosta szakinowski,
 chorąży brasławski, 257
 Sulistrowski Krzysztof, chorąży oszmiański,
 82
 Sulistrowski Tadeusz, szambelan JKMci, 82
 Surgowt Benedykt, 133, 134
 Swatkowski Harasim o., igumen monasteru
 drujskiego, 64
 Swirski *a.n.*, 60
 Swirzewski *a.n.*, 207
 Szauman Jerzy, sędzia grodzki brasławski,
 57, 60, 62, 63, 88, 107, 179, 181, 183
 Szmigielski Jerzy, rotmistrz brasławski, 257
 Szostakowska z Platów Dorota, podstolina
 inflancka, 227
 Szostakowski Benedykt, podstoli inflancki,
 227
 Suksza Adam ks., komendarz kukuciski,
 139
 Swirzewski, 216
 Szymkowicz *a.n.*, chorąży petyhorski, 289,
 290
 Szymkowicz Aleksander, lowczyc
 latyczewski, 233, 234, 285, 286, 288, 289,
 290, 291
 Szymkowicz Wincenty, lowczyc latyczewski,
 290
 Szymkowicz-Szczepanowicz Jan, 286
 Syryn Ignacy, sędzia grodzki brasławski,
 200, 203, 204, 205, 207, 208, 211, 213, 215,
 221
 Szyrynowie, rodzina, 214
 Szyszka Józef, sędzia ziemski lidzki, 235
 Szyszko (Szyszka) Antoni, oboźny
 oszmiański, 235
 Szyszło Józef, regent ziemski inflancki, 234
 Sliwiński Klemens kan. reg., proboszcz
 twerecki, 315
 Śmigielski *a.n.*, lowczy czernichowski, 228,
 229
 Śmigielski Antoni, podczaszy, 127
 Śmigielski Jerzy, rotmistrz brasławski, 257,
 262
 Śmigielski Kajetan, krajczy brasławski, 45,
 46, 47, 50, 51, 53, 126, 130, 226, 227, 228,
 231, 265, 270, 289
 Śmigielski Tadeusz, strażnik brasławski, 254,
 263
 Światopelk-Mirscy, rodzina, 101, 176, 177
 Światopelk-Mirska *a. n.*, koniuszyna
 brasławska, 172
 Światopelk-Mirska z Dąbrowów Antonina,
 mieczna brasławska, 172
 Światopelk-Mirska z Rudominów Antonina,
 rotmistrzowa brasławska, 172
 Światopelk-Mirska z Rymiszów Joanna,
 rotmistrzowa brasławska, 51
 Światopelk-Mirska z Rymiszów Joanna,
 rotmistrzowa brasławska, 44
 Światopelk-Mirski *a. n.*, strażnikowicz
 brasławski, 171
 Światopelk-Mirski Aleksander, rotmistrz
 brasławski, 58, 59, 62
 Światopelk-Mirski Antoni, lowczyc
 brasławski, 176, 177
 Światopelk-Mirski Bogusław, podkomorzy
 brasławski, 35, 37, 39, 40, 42, 190, 192,
 193, 194
 Światopelk-Mirski Bonifacy, porucznik
 wojsk litewskich, 171
 Światopelk-Mirski Hieronim, strażnik
 brasławski, 171
 Światopelk-Mirski Jakub, deputat
 brasławski, 171
 Światopelk-Mirski Jan Stanisław, rotmistrz
 brasławski, 44, 51
 Światopelk-Mirski Jan, sędzia grodzki
 brasławski, 172, 176, 177
 Światopelk-Mirski Leon, strażnik brasławski,
 171
 Światopelk-Mirski Ludwik ks., pleban
 miorski i leszczyłowski, 171, 178
 Światopelk-Mirski Paweł, cześnik brasławski,
 171, 172, 174
 Światopelk-Mirski Roman, podkomorzyc
 brasławski, 177
 Światopelk-Mirski Sebastian, sędzia ziemski
 brasławski, 171
 Światopelk-Mirski Stanisław Wojciech,
 pisarz W.K.L., szambelan JKMci, 87, 88,
 90, 91, 93, 95, 97, 99, 100, 103, 105, 171,
 172, 174, 175, 176, 177
 Światopelk-Mirski Tadeusz, miecznik
 brasławski, rotmistrz brasławski, starosta
 janicki, 44, 48, 50, 54, 172, 202, 203
 Światopelk-Mirski Tadeusz, strażnikowicz
 brasławski, 171
 Światopelk-Mirski Teodor, koniuszyc
 brasławski, 173, 220
 Światopelk-Mirski Tomasz, miecznikowicz
 brasławski, 92
 Święcicki *a.n.*, kanonik żmudzki, 96
 Świętorzecka Antonina, horodniczyna
 słonimska, 61
 Świrscy, rodzina, 65, 319
 Świrska z Gabryalowiczów Teresa, 179
 Świrska z Korsaków Maryanna,
 podczaszowa oszmiańska, 63
 Świrski *a.n.*, 63
 Świrski Adam, 320
 Świrski Antoni, 179, 320
 Świrski Antoni Paweł, horodniczy smoleński,
 61
 Świrski Dominik, 320
 Świrski Franciszek Piotr, podczaszy
 smoleński, 61
 Świrski Franciszek Tadeusz, podczaszy
 smoleński, 61
 Świrski Ignacy, horodniczy smoleński, 61

- Świrski Józef Kajetan, podczaszy smoleński, 61
- Świrski Onufry Wawrzyniec, krajczy smoleński, 61
- Świrski Paweł, podczaszy oszmiański, 63
- Świrski Stefan, 320
- Terlecki Parteni o., koadiutor klasztoru xx. Bazylianów w Brasławiu, 36
- Toczyłowski Samson Piotr ks., biskup belinneński, sufragan wileński, proboszcz brasławski i sołocki, 42, 57, 274
- Tomaszewicz Dunin Antoni, sędzia grodzki wilkomirski, 98
- Tomaszewicz Dunin Bogusław, sędzia grodzki brasławski, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 119, 121, 247, 284
- Tomaszewicz Kazimierz ks., pleban pelikański, 189
- Tomkowied Bazyli ks., paroch unicki par. Stara Szarkowszczyzna, 208
- Towiańska Aniela, starościna inturska, 132, 133, 142, 144
- Towiański Antoni, strażnik, horodniczy wileński, starosta inturski, 132
- Towiański Feliks, biskup karpazyński, 126
- Trabsz Jan, 325
- Truskowscy, rodzina, 110, 112, 114
- Truskowski (Truszkowski) Jan, skarbnik upicki, 110
- Trzeciak Józef ks., podproboszcz jezioroski, 125
- Tur Michał, budowniczy brasławski, szambelan JKMci, 246, 247, 250, 252, 273
- Tynhauz (Tynkhauz) Józef, stanowniczy brasławski, 68, 72
- Tynhauz (Tynkhauz) Mateusz Kajetan, 68
- Tyszkiewicz Skumin Józef, ciwun wileński, kasztelan mścislawski, wojewoda smoleński, 46
- Tyszkiewiczowa z Pocięjów Anna, wojewodzina smoleńska, 128, 144, 147, 168, 234, 254, 256, 257, 258, 259, 261, 263, 269, 271, 286, 287, 289, 290, 291
- Tyzenhauz Antoni, podskarbi nadworny litewski, 168, 201, 206, 207, 223, 225, 229
- Uliński Józef, cześnik Księstwa Żmudzkiego, 117, 297, 299, 303, 304, 306
- Uruski Seweryn, 65, 66, 110, 171, 172, 184, 248, 297
- Uth Grzegorz, 22, 168, 456
- Walerian od Św. Józefa ks., wikary poszemiński, 237
- Wasilewski *a.n.*, skarbnik orszański, 133, 135, 144, 152, 153
- Wasilewski Adam, miecznik orszański, 133
- Wasilewski Tadeusz, wojski orszański, 133
- Wawrzecy, rodzina, 330, 331
- Wawrzecki *a.n.*, wojski brasławski, 291
- Wawrzecki Aleksander Tadeusz, wojski brasławski, 80, 81, 85, 166, 167, 316, 317, 319, 322, 323
- Wawrzecki Benedykt, gen. adiutant, 325
- Wawrzecki Ignacy, podwojewodzi smoleński, 321
- Wawrzecki Jan, kanonik wileński, 86
- Wawrzecki Jan, wojszczyz, sędzia grodzki brasławski, podstarości brasławski, 320, 323, 324, 332
- Wawrzecki Michał, wojskowiec brasławski, 320, 324
- Wawrzecki Stanisław, sędzia ziemski brasławski, 319, 324, 326, 330
- Wawrzecki Tadeusz, rotmistrz brasławski, 321
- Wazgird Andrzej, marszałek dziśnieński, 221, 222
- Wierwieński Jan Józef ks., podproboszcz widzki, 333
- Witkowski *a.n.*, 66
- Witold, wielki książę litewski, 46
- Władysław IV, król polski, 71
- Wnorowska Franciszka, komornikowa brasławska, 247
- Wnorowski Józef, komornik brasławski, 247
- Wojna Abraham ks., biskup wileński, 125
- Wolweran Adam ks., proboszcz pobojski, 141, 143, 152
- Wolłowicz Władysław, wojewoda witebski, 92
- Wolosowscy, rodzina, 108, 200, 202, 204, 206, 212, 217
- Wolosowska z Kassianowiczów Joanna, rotmistrzowa inflancka, 201
- Wolosowski Konstanty, rotmistrz brasławski, 201
- Woyżałowicz Jerzy, 308
- Wróblewski *a.n.*, 52
- Wróblewski Jan, skarbnik smoleński, 54
- Wróblewski Michał, oboźny smoleński, 54
- Wyrwicz Jan, 185
- Wyrwicz Jerzy, 185
- Wyrwicz Józef, 185
- Wyrwicz Piotr, 185
- Wyrwicz Stanisław, wojski inflancki, 185, 186
- Wyrwicz Teofil ks., pleban dryświadzki, 68, 71, 72, 78, 185
- Wyrwicz Tomasz, 185
- Wyrwicze, rodzina, 185
- Zabłocki *a.n.*, 263
- Zabłocki Ignacy, rotmistrz brasławski, 52
- Zabłocki Jakub, 257, 258
- Zabłocki Kazimierz, starosta madziuński, 289
- Zabłocki Kazimierz, starosta miadziuński, 52, 289
- Zabłocki Sawicz Andrzej, podczaszy oszmiański, 110, 111, 113

Zaborowski Hipolit ks., proboszcz parafii
drujskiej Spasa (unickiej), 63
Zaborowski Jan ks., dziekan brasławski
unicki, 107
Zaborowski Jan ks., paroch czeresski,
dziekan brasławski (unicki), 63
Zaborowski Jerzy, 107
Zagórscy, rodzina, 54
Zahorsecy, rodzina, 53
Zahorska z Korsaków Róża, sędzina ziemską
brasławska, 34
Zahorska z Salmonowiczów Róża,
rotmistrzowa brasławska, 34
Zahorski Antoni, rotmistrz brasławski, 34
Zahorski Chost Antoni, sędzia ziemski
brasławski, 34, 201, 318, 320, 322, 326
Zahorski Ignacy, 321
Zahorski Jan, 321
Zarank Józef, miecznikowicz wilkomierski,
112, 280
Zarank Kazimierz, miecznik wilkomierski,
112, 116, 280, 281, 283
Zasztowt Franciszek, 179
Zasztowt Jan, 179
Zdarkiewiczowa *a.n.*, cześnikowa
brasławska, 234, 235
Zenowicz Jerzy, starosta brasławski, 35
Zienkowiec Tomasz biskup, sufragan
wileński, 286, 288, 290, 291

Zienkowiec Tomasz ks., biskup, sufragan
wileński, 286
Zyberg *a.n.*, 282
Zyberg Jan, starosta bolnicki, 132, 280
Zygmunt August, król polski, 45, 54
Zygmunt I, król polski, 67
Zygmunt III, król polski, 79
Żaba Antoni Józef, łowczy brasławski, 191,
193, 194, 195
Żaba Franciszek ks., pleban pohoski, 225
Żaba Józef, łowczy brasławski, 89, 90, 92, 93,
94, 95, 96, 97, 100
Żaba Tadeusz, kasztelan połocki, 209, 224
Żakiewicz *a.n.*, 143, 151
Żarnowscy, rodzina, 146
Żarnowski Jan, podstoli starodubowski, 140,
141, 143, 144, 145, 148, 152
Żebrowski Antoni, rotmistrz inflancki, 228,
286
Żwagin Piotr ks., proboszcz smołwieński, 252
Żychliński Teodor, 36, 44, 100, 254
Żynko Feliks, strażnik brasławski, 184, 186,
188, 317, 323, 331
Żynko Siemienowicz, 186

ANEKS

Wykaz miejscowości uwzględnionych w synodzie bp. Michała Zienkowicza^a, oraz miejscowości wymienionych w *Opisach parafii dekanatu brasławskiego 1784*.

Miejscowość wg synodu 1744 ^b	Miejscowość w Opisach parafii 1784
Parafia Brasław	
Asramowce	Achremowce (p. Belmont)
Arcimowicze	Arcimowicze okolica (f. Opsa)
Agonisz	Agony
Bielany	Bielany
Brasław	
Bosinicze	Basinieje ?
Bohiń	Bohy ? (p. Pohost)
Chosty	
Dziechciary	Dziechciary (f. Belmont)
Dowiała	Dowiaty ? (f. Belmont)
Daubory	

^a *Synod 1744*, s. 79-86

^b Na potrzeby niniejszego miejscowości podane w *Synodzie 1744* zostały ułożone w porządku alfabetycznym.

Dworzyszcze	
Giriatowszczyzna	Girjata ? (p. Miory)
Goylewicze	
Gaylesze	Gajlesze (f. Belmont)
Jeysy	Jejscy (f. Belmont)
Junkuny	Jankuły ? (f. Opsa)
Juciszki	Jutyszki
Kamionka	Kamionka ? (f. Plusy)
Kasperowszczyzna	
Kizykowszczyzna	Kieziukowszczyzna
Kniażyna	Kniażyna
Krasna	Krasnosielce
Kuksiszki	
Łapienicze	Lupienicze (f. Belmont)
Macieliszki	Mackieliszki (?)
Mielunce	Miluńce (p. Pelikany)
Miłasze	Miłasze (f. Belmont)
Mackiewiczze	Mackiewiczze
Muraza	Muraż
Miłasze	Miłasze (f. Belmont)
Mizerowszczyzna	Mizwowszczyzna
Murmiszki	Murmiszki (p. Pelikany)
Niszczce	Niszczce (f. Belmont)
Obabie	Obabie (f. Plusy)
Ostaniewiczze	Ostaniewiczze okolica (f. Belmont)
Oszaniszki	Osaniszki ? (f. Pelikany)
Obolikszy	Obolikszy (f. Pelikany)
Pancieleyki	Panedejki
Plebance	Plebańce
Purwiniszki	Purwiniszki zaśc (f. Opsa); Purwiniszki wieś/zaśc. (f. Belmont)
Podruksze	Podruksze (p. Pelikany)
Podruksze	
Puzyry	Puzyry
Plusa	Dwór Słobódka ? (f. Plusy)
Przemierce	Przemirce (f. Belmont)
Pelikany	Pelikany (f. Pelikany)
Racina	Raciuny (p. Braślaw); Racina (f. Opsa)
Rudawa	Rudawa okolica (f. Belmont)
Suzonowicze	Sażony (Sażenie) ?
Szakury	Szakury (f. Belmont)
Swiła	Świluki ?
Sokołowszczyzna	Sokołowszczyzna
Samowolce	Samowolce (f. Belmont)
Sipowicze	istniejąca, nie wymieniona
Staurowo	Stawarele ? (p. Pelikany)
Szawury	Szaury
Szarkiszki	Szarkiszki (f. Opsa)
Szałnokundzie	Szałakundzie (p. Pelikany)
Szauliszki	

Użarciszki	
Woyniuny	
Zaielenka	Zajeleńce
Zasnudzie	Posnudzie (f. Plusy)
Zarzecze	Zarzecze
Zwirble	Żwirble
Zybki	Zybki
Opsa filia Brasław	
Aywidowicze	Ewidowicze
Aydymany	Eydymiany
Ausiuciewiczze	Ausiuciewiczze
Bieluny	Bielewicze ?
Boładzie	Bałundziszki
Bohinia	
Borowiki	Borowiki
Buża	Bużany (p. Brasław)
Bortkuny	Bartkuniszki (?)
Chrusta	
Dalekie	Dalekie
Dubrowka	
Drusiewicze	Drusiewicze
Dukiele	Dukiele (p. Brasław/ f. Opsa)
Doble	Dauble folwark
Domasze	Domasze
Dundziowszczyzna	
Eysaie	
Iłany	Iłany (p. Brasław)
Jurewicze	Jurewicze
Jurginiszki	
Jakowicze	Jakowicze
Kumpinie	Kumpinie
Komorowszczyzna	Komorowszczyzna (p. Pelikany)
Kiemiany	Kiemiany
Kupczele	Kupczele
Kucelowszczyzna	Kuciszki ?
Kruki	Kruki (p. Brasław)
Łabince	Łabińce
Łukowszczyzna	
Łuka	
Masiule	Masiulewszczyzna ? (p. Ikaźń)
Mackiany	
Miekiany	Miekiany (p. Brasław)
Maciesze	Maciesze
Miedziuki	Miedziuki
Narucie	Narucie
Ołbieniow	
Opsa	Opsa
Olochny	Olechny
Ogrodniki	Ogrodniki

Puży	
Plikiszki	Plikiszki
Pużewicze	Puzewicze
Pietkunowszczyzna	Pietkuny/Pietkuniszki
Poszcze	Poszcze
Ratkuny	Ratkuny
Rymasze	Rymasze
Rozowo	Rożowo
Skuriaty	
Szołtenie	Szałteny folwark (p. Brasław)
Uhor	Uhor
Usiany	Usiany (p. Brasław)
Wielikiany	Wielikańce
Zaborniki	
Zwiryna	
Zwirble	Żwirble (p. Brasław)
Parafia Widze	
Buczany	Buczany
Hryszkowszczyzna	Hryczkowszczyzna (Gryszkowszczyzna)
Janow	Janów
Jursze	Jursze
Mekszty	Meykszty
Macelewicze	
Nowydwor	Nowydwór
Podruksze	Podruksze
Podzisna	Podzisna
Stołpowszczyzna	Stołpenszczyzna (p. Pelikany)
Widze	Widze
Parafia Hoduciszki	
Antoczyny	Antony ?
Bogdziuny	Bohodziuny
Buckany	
Buczele	Buczele
Dąbrowiszki	
Droztele	
Dowoysie	Dowejsie
Dziegieliszki	Dziegieliszki
Dziauguny	Dziauguny
Girdiany	Girdany
Gałaciszki	Gałcewiaki ?
Gudele	Gudele
Giluty	Giłuty (p. Mielegiany)
Grodzie	Grodzie
Greycie	Grejcie
Grodzie	
Grażule	Grażuli
Gayłusze	Gajluszy
Hatowki	Hatowki

Hoduciszki	Hoduciszki
Heybowicze	Hejbowicze
Jakiele	Jakiele
Kuklany	
Kiryszki	Kieryszki (p. Mielegiany)
Kochany	Kackany ?
Lechowicze	Lachowicze
Łuzdzinie	Łoździnie
Łosie	Łosie
Łozdzinie	Łoździnie
Malkowszczyzna	Malkowszczyzna (p. Mielegiany)
Mieszkinie	
Milkuszki	Milkuszki
Maciszki	Maciszki
Miedziny	Miadziuny
Milkuży	Milkuny ?
Minkliszki	Mirkliszki
Narele	
Pociszki	Pociszki
Piotrowicze	Piotrowicze
Romaniuny	Romanieny
Swiłany	Świlany
Swiła	Swiła (p. Mielegiany)
Siekieliszki	
Swirki	Świrki
Siwce	Siwcy
Siwickie	
Stuki	Stuki
Sakuny	Sakuny
Stoięciszki	Stojaciszki
Smilginie	Smilginie
Trokiele	Trokiele
Untany	Antony ?
Wasiuny	Wasiuny
Wiłeyki	Wileyty
Zaścianki	
Parafia Święciany	
Antesory	Antesory (p. Raczkowszczyzna)
Ausztowarniszki	
Abeliszki	
Andreyki	Andreyki (p. Strunojcie)
Bildy	Byłdy
Bilściuki	
Błaziszki	
Biworniszki	
Biwoyniszki	
Bohdaniszki	Bohdiuniszki ?
Bohdzienicze	

Białuny	
Bryndziszki	Bryndziszki (p. Strunojcie)
Błakiszki	Błakiszki
Boiary	Boiary
Burby	
Busiły	Busiły
Bojary	Bojary
Bubele	Bubele
Chwiedoryszki	Chwiederyszki (p. Poszumień)
Czułancy	Czułany
Cyrkliszki	Cyrkliszki
Czyrymiszki	
Czynożyki	Czynczyki ?
Czyżyszki	
Czyżyszki	
Czepuykany	Czepukiany
Datyniany	Datyniany (p. Raczkowszczyzna)
Daukszys	Daukszyszki ?
Doukszy	Dauksze
Doymiły	Dowmiły
Dworzyszcze	Dworzyszcze
Dworciszki	Dworciszki (p. Raczkowszczyzna)
Dzibaliszki	
Drustany	Druściany (p. Raczkowszczyzna?)
Dzioukszty	Dziaukszty
Grazule	Grażule
Girdziuliszki	Girdziuliszki
Girdziuliszki	Girdziuliszki
Gudeliszki	
Gryby	Grzyby (p. Raczkowszczyzna)
Gramackie	Gramackie (p. Poszumień)
Gineliszki	
Hayduki	Ajduki
Jaciuny	Jacuny
Jachimy	
Janczuny	Janczuny
Janiancy	Joniańce
Jasiuyny	Jasiuny ?
Jodeliszki	Jodeliszki
Jodziszkańce	Jodziszlańce (p. Poszumień)
Jodziszki	Jodziszki dwór (p. Poszumień)
Jukiszki	Jukiszki
Jurszany	Jurszany
Jurszany	
Jurgieliszki	Jurgieliszki (p. Daugieliszki)
Kaczaniszki	Kaczaniszki
Kirdeyki	Kirdejki (p. Raczkowszczyzna)
Kałweli	Kałweliszki (p. Daugieliszki)
Kaptaruny	Kaptaruny

Kaściuki	
Kluki	Klukiszki
Kobylniszki	
Kuśliszki	
Kikiszki	
Kraszona	Kraszona
Konciażyn	Konciarzyn
Kasperyszki	Gasperyszki
Kochanowka	Kochanowka
Komarow	Komorow
Kraszona	Kraszona
Kirkucie	Kirkucie
Kunigiszki	Kunigiszki
Kucie	Kucie
Kulniszki	Kulniszki
Lunina	Lulino
Łabince	Łabińce
Łauki	Loukie (p. Raczkowszczyzna) Lowkie (p. Strunojcie)
Łaużeniszki	Loużany (p. Raczkowszczyzna) Lawszany (p. Raczkowszczyzna)
Maciuny	Maciuny
Madziuny	Madziuny
Markuny	Markieniszki ? (p. Daugieliszki)
Maslikiszki	Masliszki
Misuyny	Misiuny ?
Mile	Mile
Miedziuszany	
Masliszki	Masliszki
Merkmiany	Mierkwiany
Milagiany	Mielegiany (p. Raczkowszczyzna)
Młynary	
Munczele	Munczele
Meszk	Meszty ?
Meszymas	Majszymar Górny i Dolny ?
Mamczyce	
Marciuszkany	
Meżany	Mieżany/Mieżany Małe (p. Raczkowszczyzna)
Milkuny	Milkuny (p. Hoduciszki)
Munkuszki	Munkuszki
Niemenczyniany	Niemęczenięta (p. Raczkowszczyzna)
Naliwayki	Naliwajki
Niewersis	Niewierście
Owczyna	Owczyny
Papinigi	Popienigi (p. Raczkowszczyzna)
Paszkany	Paszkany
Płouszkiszki	Płauszki (p. Raczkowszczyzna)
Pietruszki	Pietryszki (p. Raczkowszczyzna)

Pimpele	
Pleukszie	Plauszki (p. Poszumień)
Popiszki	Popiszki
Podgrzyby	
Podkasperyszki	
Pokarminie	Pakarwinie (p. Raczkowszczyzna i Strunojcie)
Pogireyki	Pogirejki
Poykszcie	
Purwiany	Purwiany
Rudziany	
Raczkowszczyzna	Raczkowszczyzna
Ruszeliszki	Ruszeliszki
Raksztele	Raksztele
Rawiszki	Rawiszki
Rymkiany	Rynkiany
Rymkuny	Rynkuny? (p. Raczkowszczyzna)
Rawiszki	Rawiszki
Sałęła	
Sałęły	Sałęły
Sory	Sory (p. Raczkowszczyzna i Strunojcie)
Słobodziszki	Słobodziszki (p. Poszumień)
Swincianki	Święcianka
Swinciany	Święciany
Swinta praedia & villas	
Strunoycie	Strunojcie (siedziba parafia)
Symoniszki	Symoniszki (p. Strunojcie)
Szutancy	Szukiańce ?
Stugle	
Szyłykowszczyzna	Szyłykiszki folwark
Szutany	Szutany dwór
Sawule	Saule (p. Daugieliszki)
Szyłykiszki	
Szlichta	
Staszki	Staszki
Szakiany	
Szyłynie	Szyłyńce
Szylinie	Szylinie
Szeteykowszczyzna	
Secile	Secik ?
Szuty	Szuty (p. Strunojcie)
Sory	Sory (p. Strunojcie i Raczkowszczyzna)
Skinderyszki	
Sudata	Sudata (p. Raczkowszczyzna)
Szyłynie	Szyłyńce (p. Strunojcie)
Szwintele	Szwyntela (p. Poszumień)
Stugle	Stugle
Szyrokie	Szeraki
Traczuny	Traszuny

Tebaryszki	Teberszki
Trabucie	Trabucie
Undryszki	Udryszki
Urbanas	
Warkale	Werekale
Wenaciszki	
Wiele	Wincele ?
Woyckuny	Wojszkuny ?
Widziankiszki	
Wielka wieś	Wielka Wieś
Wieliczki	Wieliczki
Weykucie	Wejkucie
Woyckuny	Wojskuny ? (p. Raczkowszczyzna)
Wojszkuny	Wojszkuny
Widziankiszki	
Zabłociszki	Zabłociszki
Zamadziuncy	
Zołoby	Żałoby
Zadworniki	Zadworniki
Zwirble	
Parafia Daugieliszki	
Biciuny	Bieciuny ? (p Połusze)
Bojary	Bojary
Czeykinie cum villis	Cekin
Czyżyszki	Czyżyszki
Daniuny	Daniuny
Daugieliszki	Daugieliszki
Dudy	Dudy (Zadeksznie)
Daylidzie	
Girniuny	
Giedziuny	Giedziuny
Grzybiany	Grzybiany
Garszwinie	Garszwinie karczma
Gilinie	Gilina karczma/ Gilinia (p. Połusze)
Gierwiały	Gierweliszki ? / Gierwiaty ?
Grymunty	Gramontyszki ?
Haducie	
Iwonance	Iwanance
Jonance	Janiance
Kalwesele	Kalwiszki ?
Kiniuny	Kiniuny
Kaczergiszki	Kaczergiszki
Kiniuny	Kiniuny
Kieysy	
Lekie	Lekie
Łaurynczuki	istniejące, nie wymienione
Łabunce	Łabuńce
Maximance	Maximance

Mazany	Mażany
Medeysze	Medejsze
Nowiki	Nowiki
Ostrow	Ostrów
Ozany	
Ożany	Ożany
Pachołki	
Panawy	
Piotrowo	Piotrowo (p. Połusze)
Podziśnie	Poddziśnie
Poryngie	Poryngie
Poryngie	Poryngie
Praciuny	Praciuny
Rudakie	
Praedia etiam Nobilium Poniatow. Klicner & Rymszany	Rymszany
Szaufy	Saule ?
Szułeny	Szułany
Towiany	Taujuny ?
Trybucie	Tryburcie
Unatkmienie	
Wełuny	Wełuny
Widziszki	Widziszki
Wigunty	Wigutany ?
Zuykie	Zujki (p. Połusze)
Parafia Łyngmiany	
Antagowie	Antogowie (p. Połusze)
Cyany	Cyjany
Garbszyszki	
Ginutany	Ginutany
Ginutany	
Kirdeykie	Kirdejki
Kimbaryszki	Kimbaryszki
Kowale	Kowale
Krywesiolo	Krywasiolo
Kindury	Kindury
Łowczyszki	
Łyngmiany	Łyngmiany
Meyrany seu Rypaycie	Mejrany (p. Połusze)
Mineyszany	Minejszany
Ołtuksznie	Antołksnie ?
Ozwinty cum villis propinquieribus	Ozwinty dwór
Pałusze	Połusze
Pełenie	Pełenie
Pobołosze	Zabołosza (Pobołosze)
Rukiszki	Rukiszki
Rypaycie	Rypajcie

Ryteliszki	
Smielczyliszki	
Syderszki	Sideryszki
Szyszkynie	Szyszkynie
Tykmiary seu Rukszany	
Untydryngie	
Wasiliszki	
Witkowiszki	Witkowszczyzna
Wojszniuny	Wejsniuny ? (p. Połusze)
Parafia Kołtyniany	
Atkaczuny item Macieiuny	Itkaczany
Berniuny	Bierniuny
Białoniszki	Białemiszki (p. Poszumień)
Boywidy	Bujwidy
Dorotuny	Drutuny ?
Garbuny	Garbuny (p. Połusze)
Jusie	Jusie
Kołtyniany	Kołtyniany
Kukle	Kukle
Kurynie	Kurynie
Leleyki	Leleyki (p. Połusze)
Lileyki górne y dolne	
Linkiszki	Linkiszki
Macuciszki	Maciuciszki
Macieiuny	Maciejuny
Maszkiany	Mieszkiany (p. Połusze)
Narusze	Narusze
Oszkince	Oszkince
Pagawiszki	
Poszumienie cum capella	Poszumienie
Pierwoniszki	Perweniszki
Rewkucie	Rekucie
Reszkuteny	Raszkulany
Szakalishki	Szakalishki
Swintela	Szwyntela (p. Poszumień)
Stagulany	Stegulany (p. Łyngmiany)
Strygielishki	Strygalishki (p. Połusze) /Strygajlishki (p. Daugielishki)
Szuszki	
Wanagele	Wanagele (p. Połusze)
Werszaki	
Wiekuny	Wejkuny (p. Poszumień)
Zydele	Zydele (p. Połusze)
Parafia Kukuciszki	
Azustrupis	Azustrupis
Andreykiany	Andrejkiańce

Antodole	Antodele dwór (p. Widze) ?
Boreysze	Borejsze
Buytuny	Bujtuny
Bielakiemie	Bilakiemie
Galinis	Galiniszki (p. Kukuciszki)
Grucie	Grucie
Koczuny	Koczuny
Kukuciszki	Kukuciszki
Mintowtyszki	Mintowtyszki
Mileykiszki	Melejkiszki
Osmoty	Osmoły
Papeleki	Popelekis
Pagilbas	Pagilbis
Pawżynrys	Pawżyntis
Podzie	
Szacie	Szaki
Widziuny	Widziuny
Łabonary filia Kukuciszki	
Antołomieście	Antołomieście (p. Łabonary)
Ażubale	Ażubale (p. Łabonary)
Downary	Downary (p. Tauroginie)
Drabiszki	Drabiszki (p. Tauroginie)
Gadakiemie	Gatakiemia (p. Łabonary)
Gimżyszki	Gimżyszki (p. Kukuciszki)
Janokalnie	
Kustosyszki	
Łabonary	Łabonary
Łamestgalis	Łamesta ?
Pietkuniszki	Pietkuniszki ? (p. Tauroginy)
Płauciszki	Płauciszki (p. Łabonary)
Poniewież	Poniewirz
Rubeykiszki	
Strakinie	Strakinie (p. Tauroginy)
Styrpeykie	Styrpejkie (p. Tauroginy)
Trynkuny	Trinkuny
Wiże	Wiże (p. Tauroginy)
Worniszki	Worańce ?
Parafia Tauroginie	
Alżutany	istniejące, nie wymienione
Antylgie	Antylgie
Antobolce	Antabałty ?
Dawnary	Downary
Gotele	Gutele
Juchniany	Juchniany
Juszka	
Kiemiesz	Kiemiesz
Klikie	Klikie
Kubile	Kubile
Nieczany	Nieczany

Papircie	Papircie
Pruszkiewiczze	Wiłkoblądziszki?
Rukszany	Rukszany
Ryliszki	Ryliszki
Strakinie	Strakinie
Strypeyki	Strypejki
Szaduykie	Szadujkie
Szeymoty	Szejmoty
Tauroginie	Tauroginy
Worle	Worle
Widziuny	Widziuny
Parafia Soloki	
Ausztokalnie	Auksztakalnie
Atkaczuny	Atkaczyszki
Akremie	Akremy
Baybie	Bajbie
Blakie	Blaki
Bikiany	Bikiany
Bikiany	Bikiany
Berzuny	Borzuny folwark
Bojary	Bojary
Berżeniki	Berżeniki
Czepeiuuny	Czepieje ?
Daneykie	Danejkie
Degucie	Degucie
Degutele	Degutele
Draby	
Dryszkuny	Dryszkuny
Dukszty	Dukszty
Galminie	Galminie
Gałe	
Gierkany	Gierkany
Gitenie	
Grykopele	Grykopele
Gudziszki	Gudziszki
Hubiszki	Hubiszki
Jakiszki	Jakiszki
Jurgiany	Jurgiance
Kaniuki	Kaniuki
Kiemiany	Kiemiany
Kieyzy	Kieyży
Kławiszki	Kłowiszki
Kozaczyzna	Kozaczyna
Kuzmiszki cum villa	Kuźmiszki
Liguny	Liguny
Łodzie	Lodzie
Magunki małe cum villa	Mogunki
Meyłuny	Meyłuny
Naruny	Naruny

Pikczuny	Pikciuny
Płoweie	Płoweie
Poberże	Paborzie
Podudzie	Podudzie
Połodzie	Połodzie
Pozemiszki	Požemiszki
Puśle	Puśle
Rakiecie	Rakiecie (p. Mielegiany)
Reynie	Rejnie
Rypinskie	Rypińskie
Sadziuny	Sadziuny
Sakiszki	Sakiszki
Sażynie	Sażynie
Skiędzy	Skiędzy
Sklimuntyszki	Stetymontyszki ?
Soboliszki	Soboliszki
Sołok	Sołok
Sugardy	Sagardy (Sungardy)
Symaniszki	Szymoniszki
Szlepzie	Szlepecie
Tarłakiszki	Tarłakiszki
Teterwinie	Teterwinie
Treygie	Trejgie
Trynkuszki	Trynkuszki
Uzukarklinie	Ażukarklino
Wardzikie	Wardziakiemie
Wederynie	Wiaderynce
Wezany	Wiezańce ?
Wielka wieś	
Wilkiszki	Walkiszki
Zabłociszki	Zabłociszki
Zeymy	
Parafia Jeziorosy	
Aiacie	Ajacie (f. Suwieki)
Borkiszki	Bortkiszki (p. Smołwy)
Budymie	Budynie (p. Smołwy)
Cizeliszki	Czyżeliszki (p. Smołwy)
Debeyki	
Dyrsie	Giesie ?
Goie	
Gudy	Gudy (f. Suwiek)
Hołubiszki	Hołubiszki
Ilgie	Ilgie folwark
Jakiszki	Jakiszki (p. Sołoki)
Jeziorosy	Jeziorosy
Jodagaluszki	Jodegajle (p. Dryświaty)
Kamaryszki	Komaryszki (f. Suwiek)
Karaczuny	
Kimborczyszki	Kimborciszki (p. Smołwy)

Klewaniszki	Kleweniszki (f. Suwiek)
Kompole	Kompocie ? (p. Smołwy)
Komoryszki	Komaryszki ? (p. Smołwy)
Krohrody	
Kumpole	
Kundraciszki	
Linkiany	Linkiale (p. Smołwy) Linkiszki (p. Sołoki)
Łauczuniszki	Łaukieniszki (p. Widze)
Milgiecie	Milgiedzie (f. Suwieki)
Nadunie	Naduny
Naynie	Najnie (p. Smołwy)
Ostrowszczyzna	Ostrowszczyzna (f. Suwieki)
Podruksze	Podruksza (p. Smołwy)
Połozdynie	Połozdyń
Rudańce	Rudańce
Rusteykie	Rustejkie (p. Smołwy)
Samawy	Samawy
Smołwy oppidum ubi ecclesia filialis eiusdem parochilae	Smołwy
Studziany	Stunżany ?
Subatenie	Subotyszki (p. Sołoki)
Suwiany	Suwiany (f. Suwieki)
Suwiek ubi publica capella	Suwiek
Szawle	Szaule ?
Uliczela	
Wielka wieś	Długa wieś
Parafia Dryświaty	
Anisimowicze	Anisimowicze
Antosicie item Wiazy	Antosicia / Wiazy
Czepukany	Czepukany
Dryświaty	Dryświaty
Gebuški	
Girczany	Gierczany
Hołowacze	
Iliszki	
Ilgajcie	Ilgajcie
Jenełańce	Jenelancy (p. Daugieliszki)
Kiemerezy	Kiemeraży
Krywasele	Krywasele
Kudzie n Dryświacią	
Laudzie	Laudany (p. Smołwy)
Maguny	Maguny
Mesoiedy	Mesojedy (p. Pelikany)
Miałka	Miałka
Mikołaiuncy	Mikołaiunce
Misiunce	Misiunce
Misztolcie	Misztowcie
Niekrasze	Niekraszy

Niezany	Mieżany ?
Paszewicze	Paszkievicze ?
Rymaszany	
Skirna	Skirno
Skorobohaci	Skorobohate
Staniance	Staniańce
Szaszki	Szaszki
Tołoczki	
Trabsze	Trapsze (p. Pelikany)
Tylża Karczma	Tylża (p. Smołwy)
Wiazy	Wiazy
Wiszniow	Wiszniowa (p. Smołwy)
Zwirynie	Żwirynie
Parafia Druja	
Alwinowszczyzna	Alwinowszczyzna (p. Ikaźń)
Anduniow	
Augule	istniejące, nie wymienione
Armia	
Barczanie	
Błaszki	
Bobaryki	Babaryki
Bredziowo	Bredziowo
Bubnielow	
Bukowce	Bukowo
Ciekowcy	Cielowce
Czerepowo	
Czapliszczyzna	
Cyrmanowo	
Czyryłowce	
Czemiery	Czemiery
Czuryłowo	Czuryłowo
Czuryłowicze	Czuryłowo ? (p. Miory)
Druja	Druja
Druyka	Drujka
Drysa	za kordonem
Dukieliszki	
Dzisna	Dzisna
Dziedzinko	Dziedzinka
Dzierki	Dzieruki ? (f. Plusy)
Filipowo	Filipowszczyzna ? (p. Ikaźń)
Germałowo	
Giłucie	
Girwiaty	
Harbaczow	
Hramyki	
Hrudzinowo	Hrudzinowo
Iłgie	Iłgie (p. Jeziorosy)

Jajo	Jaje
Kikiszki	
Kuźmiany	Kuźmowszczyzna ? (p. Ikaźń)
Kisielewce	
Krzywosielce	
Krupowszczyzna	
Kołpaciszki	
Krumany	
Kowrele	
Karcienki	
Kuchty	
Kałuzow	
Kałuty	
Koskowce	
Kryczewo	Krzyczewicze/Krycewicze
Lebiedziowo	Lebiedziowo
Lilki	
Lipowki	
Łaurynowo	
Łupandy	
Marcinowce	
Mineyty	Minejty
Newlany	
Nikszany	
Nowiki	
Nowosioło	
Obręb Łysogórski	Łysa Góra
Obręb Łotyszow	Łotysze ?
Orce	Orcy
Oświey	
Piotrowszczyzna	
Pieczonki	Pieczonki
Pielsze	
Polenowszczyzna	
Pustynia	
Prochownik	Prochorówka ? (f. Plusy)
Podlaszkow	
Pimpiszow	
Pizanow	
Prudniki	Prudniki
Pucinow	Pucinowo
Putry	
Radkuny	
Raxnie	Rakszniowo
Rosica	
Rymki	
Sapieżyn	Druja / Sapieżyn
Sarya	
Sawiłowszczyzna	

Skadzinow	
Skakuny	Skakuny
Skamorochy	
Socznowo	Socznowo ? (p. Miory)
Stara Litwa seu Trzeciaki	
Surmaczow	Szermaszowo
Sucharuki	
Strymki	
Stayki	
Szatrowo	
Szczołno	Szczołno (p. Miory)
Tołoiowce	
Uście	
Uściowkonczany	
Wiata	Wiata
Werdy	Werdy ? (p. Ikaźń)
Wołkowo	
Wołkowszczyzna	
Wurzele	
Zamosze	Zamosze
Zapołosie	Zapołosie
Zmiony	Uźmiony (Uźmiony)
Zuczki	Żuczki (p. Miory)
Zyzowszczyzna	
Parafia Ikaźń	
Baranowszczyzna	Baranowszczyzna
Buczewicze	Buciwce ?
Czerniowce	Czerniewo ?
Dziedzinko	Dziedzinka
Dziedzino	Dziedzina
Gaydziele	Gajdziele
Ikaźń	Ikaźń
Isakowce	
Jaucerowszczyzna	Jawcierowszczyzna
Jody	Jody
Kapśnie	Kiapśnie
Korzenniki	Korzenniki
Kowale	Żurnie (Kowale)
Lewankowicze	Leonkowicze
Łopiany	Łopiany
Maciesze	Maciesze
Mielowce	Mielowce
Niwniki	Niwniki (Petkuny)
Nowa wieś	Nowa Wieś
Niewierowce	Niewiarowo (<i>Mapy</i>)
Okolsk	Okolsk
Petkuny	Dziłkowce
Petkuny	Pietkuny Leonkowickie

Podhayce	Podhajce
Podziawy	Podziawy
Ratkuny	Radkuny
Rodziewszczyzna	Rudziewszczyzna (p. Ikaźń) Rodziewszczyzna (p. Miory)
Rudawy	Rudawka
Ruxie	Ruksza
Rysiewiczze	Rysiewiczze
Smułki	Smulki
Sudniki	
Swiderszczyzna	Świderszczyzna
Szewlany	Szeulany
Ukle	Ukle
Wisiaty	Wisiaty
Widziany	Widziany
Zaborze	Zaborze
Zaynowo	Zajnów
Zianowo	
Zatyszki	
Zawiersk	Zawierz ?
Zaprudzie	Zaprudzie
Pohost filia Ikaźń	
Czackowszczyzna	Czechowszczyzna ?
Dwór (?) Dzikieiewki	Dzikiewo ?
Dwór Kaczanowski	
Holeniszewo	
Katy	Kąty
Kupczelowo	Kopczelow
Pohost	Pohost
Surowce	Surowcy (p. Miory)
Szarkow	Szarkowszczyzna
Wuszowce	Usoyce
Parafia Twiecz	
Babiany	Babiany
Bernaty	Bernaty (p. Mielegiany)
Doktory	Doktory
Dzieczkowszczyzna	Dzieczkowszczyzna
Ginamaia	
Gieluty	Giłuty (p. Mielegiany)
Gontowniki	Gontowniki
Jodagale	Jodegale (p. Mielegiany)
Juszkancy	Juszkiańce (p. Mielegiany)
Kaczanowszczyzna	Kaczanowszczyzna
Kalminy	
Karaliczow	Karolica
Koncypole	Koncypole
Kurciszki	Kurciszki

Kukucie	Kukucie
Kiakszty	Kiakszty
Kluki	Kluki
Kiełpucie	Kiełpucie
Krekiany	Krykiany (p. Mielegiany)
Łazinki	Łozinki
Mieciany	Mieciany (p. Mielegiany)
Mielagiany	Mielegiany
Mieszncy	Mieszkańce (p. Mielegiany)
Orzwieta	Orzwenta
Ostrowiec	Ostrowiec (Popówka) dwór
Paszuny	Paszuny
Parszeliszki	Parszeliszki
Pietraszuny	Petrażuny
Paceliszki	
Polesia	Polesie dwór (p. Mielegiany)
Pieczurki	Pieczurki
Poświle	Paswile
Piwowary	Piwowary
Pastuchow	Pastuchy
Raściuny	Raściuny
Ryzyszki	Ryżyszki
Saple	Saple
Swirki	Świrki
Szakieliszki	Szakieliszki
Szulgi	Szulgie
Tumelancy	Tumelańce (p. Mielegiany)
Twerecz	Twerecz
Wasiewiczze	Wasiewiczze
Weyksze item Kukucie	Wejksze
Wiegielany	Wigilańce (p. Mielegiany)
Wieś wielka	Wielka Wieś
Wilaki	Wilaki
Parafia Miory	
Błaszki	Błaszki
Bukowce	Bukowo
Dziedzinek	Dziedzinka
Gierwiaty	Girjata
Krzyczewicze	Krzyczewicze (p. Druja)
Maciuki	Maciuki
Marcinowce	Marcinowce
Masiowce	Masiowce
Miory	Miory
Moskalanki	Ruska Wieś?
Osinowka	Osinówka
Perszele	Parszele
Pietraciki	
Pleyki	Plejki

Podhaycze	Podhajce
Podielce	Podjelcy
Popkow	Popkow Łuh ?
Psiczkowski	Pcickie
Roże	Ryży ? / Ryżewszczyzna ?
Rusaczki	Rusaczki
Sieliszcze	Sieliszcze
Szandukowo	Szynduki ?
Szczołno	Szczołno dwór
Zahore	Zahorze
Zubrowo	Zubrowo

NOTKI BIOGRAFICZNE

Alexandrowicz Wincenty, komornik województwa połockiego żonaty z Marianną z Walickich. CAH Wilno F. S.A. 15425, k. 143.

Alexandrowicz Dominik h. Aleksandrowicz, pisarz ziemski lidzki (1759), poseł (1764), koniuszy WXL (1771), w tym roku otrzymał Order Św. Stanisława. Żonaty z córką Gerwazego Ludwika Oskierko, cześnika w. lit. i referendarza w. lit. *Boniecki, Złota księga*.

Baranowski Józef ks., komendarz filii belmonckiej „Przy filii belmonckiej x. Józef Baranowski prowiz pierwszej kościoła kupiskiego, teraz w Belmoncie rok drugi mieszka. Edukował się in seminario diecesano, lat ma 30. Pensyi rocznej bierze zł poll 200, oraz ordynaryą tak ze zboża i legumin, jako i siana oraz ma stróża ustawicznego”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 7.

Benign od św. Apolliniego o., karmelita bosy, kaznodzieja poszumieński., „J.X. Waleryan od S^{go} Józefa, mieszka w tym klasztorze rok szósty. Pomieniony klasztor JJXX. karmelitów bosych jest fundowany od WJmc Pana Stanisława Narbuta sędzica i skarbnika powiatu oszmiańskiego w roku 1760 na xięży dwóch, teraz zaś mieszka kapłanów 6 i laik. Z tych księży 3 na kapellaniach a 3 w klasztorze zostają i pilną parafii posługą utrzymują. Z kwesty zaś nie żyją”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 102.

Biegański Józef h. Prawdzic. Syn Krzysztofa Biegańskiego, skarbnika połockiego i Maryanny z Wawrzeckich. W 1763 r. podczaszy, a w l. 1766-1774 podstoli brasławski. Według Uruskiego Józef Biegański z małżeństwa z Teresą z Czyżow miał dwóch synów: Jana oraz Wincentego „sędziego ziemskiego brasławskiego dziedzica dóbr Chorążyce, Gierkany, Hryszkowszczyzna i in.”. Według Bonieckiego Józef miał syna Jana, podczaszyca brasławskiego, żonatego z Justyną z Rudominów (błędnie!), których synem był Wincenty.

Biegański Jan h. Prawdzic, podstolic brasławski, od 1774 r. podstoli brasławski. Syn Józefa, podstolego brasławskiego i Teresy z Czyżów. Żonaty z Bogumiłą Bereśniewiczówną. *Spisy* t. I, CAH Wilno 15416 k. 333.

Biegański Wincenty h. Prawdzic, syn Jana Biegańskiego, podstolic brasławski W 1789 r. opłacał intratę z Hryszkowszczyzny. *Summariusz 1789*.

Bielikowicz h. własnego, Aleksander, koniuszy inflancki (1790-94);

Bielikowicz Adam, s. Michała Kazimierza, strażnik brasławski (1766). Miał syna Andrzeja żonatego z Józefą z Wyrwiczów, córką Stanisława, wojskiego inflanckiego (1792); Michała, Kazimierza Felicjana, strażnikowicza i rotmistrza; Józefa, Karola strażnikowicz CAH Wilno F.S.A. 15416, k. 229.

Bielikowicz Antoni, szambelan JKMc i poseł na sejm (1784) żonaty z Franciszką z Kublickich;

Bielikowicz Franciszek, syn Stefana i Franciszki z Chrapowickich, cześnik brasławski (1764) i starosta mikszański. *Uruski, Spisy*, t. I.

Bielikowicz z Chrapowickich Franciszka, żona Stefana Jozafata Bielikowicza

Bielikowicz Michał Kazimierz, cześnik brasławski. Z żony Elżbiety z Butlerów miał synów: Stefana, pisarza grodzkiego, Leonarda, koniuszego, Adama, skarbnika, Franciszka, cześnika. CAH Wilno 15416, k. 230.

Bielikowicz Stefan Jozafat, syn Michała Kazimierza, cześnik brasł. (1740-52), pisarz gr. brasł. (1747-65), podkomorzy brasł. (1765), zm. 17 III 1765. Żonaty z Franciszką z Chrapowickich z którą miał synów: Wincentego, starostę pyszackiego, podkomorzycy brasławskiego; Joachima, chorążego gwardii pieszej litewskiej, podkomorzycy brasławskiego.

Bielikowicz Leonard, s. Michała Kazimierza, koniuszy brasławski (1752-65), pisarz grodzki brasławski (1765-1786). Miał prawdopodobnie syna Wincentego, pisarzewicza grodzkiego, sędziego ziemskiego brasławskiego (1790-92) potem sędziego ziemiańskiego *Spisy*, t. I, s. 580.

Bielikowicz Wincenty, s. Adama strażnika brasł., sędzia grodzki (1788) i ziemski brasławski (1790); starosta pyzacki potem hibajłowski.

Błażejwicz h. Sas, Tomasz, Krzysztof, Ignacy - synowie Jana a wnukowie Macieja, dziedzica Lubciszek w 1697 roku. *Boniecki*.

Bortkiewicz h. Lubicz Mateusz, rotmistrz brasławski. Żonaty z Teresą z Klottów, córką Stanisława i Tekli z Mirskich. Dziedzic dóbr Komarowa i Polesia w powiecie zawilejskim a Usian w powiecie brasławskim. Z małżeństwa pozostawił trzy córki oraz czterech synów: Stanisława, Wincentego, Dominika oraz Tadeusza Mateusza. *Złota księga*.

Bortkiewicz Antoni, rotmistrz brasławski (1770), Józef, miecznik upicki (1783), Marcin (1785). *Boniecki, Spisy*, t. II.

Bortkiewicz Wincenty, rotmistrz oszmiański. Żonaty z Rozalią z Sulistrowskich, córką Tadeusza Sulistrowskiego (patrz niżej).

Brzostowski Robert h. Strzemię, ur. 7 VI 1748 w Michaliszkach (pow. wileński), s. Józefa, pisarza litew. i Ludwiki Sadowskiej. 8 XII 1766 został mianowany szambelanem a w kilka lat później potrzymał starostwo międzyrzeckie. We wczesnej młodości był pułkownikiem husarskim w wojsku litewskim. W 1773 roku poślubił w Krasławiu Annę Platerównę, kasztelanę trocką. W 1782 r. był posłem z pow. brasławskiego. W 1783 r. zabiegał o województwo trockie a potem o kasztelanie mińską. W 1787 r. po nieudanych staraniach o starostwo brasławskie został cześnikiem litewskim. 14 V 1790 mianowano go kasztelanem połockim po nieudanych staraniach o województwo smoleńskie i marszałkowstwo nadworne litewskie. W 1791 r. objął łaskę marszałkowską trybunału litewskiego. Kawaler Orderu Św. Stanisława (1782) i Orła Białego. Z małżeństwa pozostawił dwie córki: Kordulę i Marię oraz synów: Ludwika, Pawła, Augusta i Wincentego.

Helena Waniczkówna, *Brzostowski Robert*, PSB, t. 3, Kraków 1937, s. 56.

Bukowscy, rodzina kalwińska. W herbarzu Łodzi-Czarneckiego *Herbarz podług Niesieckiego* t. 1: Franciszek Bukowski podpisał elekcję Stanisława Augusta Poniatowskiego z powiatu kowieńskiego. W opracowaniach dotyczących Jednoty Litewskiej występuje kilku przedstawicieli tej rodziny: ks. Felicjan Bukowski, senior zawilejski (1751); Jan Bukowski, plenipotent Ks. Kurlandzkiego [Piotra Birona] (1774-75), subdelegat JKMcI (1785), subdelegat prowincji WKL (1786); Jakub Bukowski, plenipotent spraw communitatis (1778), rotmistrz woj. trockiego (1781, 1789), starosta miednicki (1793). W swojej pracy *Szlachta kalwińska w Polsce*, Sz. Konarski wymienia oprócz wyżej wspomnianych także Piotra, porucznika JKMcI, diakona i rektora szkoły birzańskiej.

Marcin Bukowski był cześnikiem oszmiańskim (co najmniej od 25 IX 1767 do 18 III 1781 r). Miał synów Michała i Jana, cześnikowiczów. Cześnikiem oszmiańskim był w 1791 r. Jakub Bukowski. *Spisy*, t. I, s. 222-223.

Bury (Jan) Józef, dworzanin JKMcI, sędzia grodzki brasławski (1788). *Spisy*, t. I, *Uruski, Boniecki*

Bury Michał, stolnikowicz brasławski. Być może również syn Burego N. stolnika brasławskiego z 1744 r., który miał syna Antoniego. *Spisy*, t. I.

Burzyński Ignacy, ur. 1765 r. h. Trzywdar, s. Tadeusza i Józefy z Platerów, wojewody mińskiego, starosta krasnosielski, zwiahelski, brasławski (od 1787 r.). Od 1758 r. dziedzic Ikaźni. Żonaty z Cecylią Żabianką, wojewodzianką połocką, 2v. Janowa (Żaba-) Marcinkiewiczowa. *SGKP, Spisy*, t. I.

Chalecki h. Chalecki v. Abdank Stanisław, chorąży petyhorski, sędzia grodzki wileński w l. 1771-75, po którym syn Piotr, w 1792 r. szambelan królewski. *Boniecki, Niesiecki, Uruski*

Chalecki Stanisław starosta proselski, żonaty z Teodorą z Zasów CAH Wilno F. S.A. 15418 k. 332.

Chrzczonowicz (Krzczonowicz) Franciszek, komornik wileń., klucznik wileń.(1775-92). Żonaty z Teresą Miedzichowską. *Spisy*, t. I.

Czarnocki Jerzy, viceregent ziemski brasławski, komornik brasławski. Z żony N.N. miał synów: Tadeusza i Ignacego. CAH Wilno F. S.A. 15413 k. 501; CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 329

Czarnocki Józef, regent podkomorski brasławski, żonaty z Marcyanną z Klottów CAH Wilno F. S.A. 15418. Poniżej w notce Michała Klotta, wymieniana jest Emeryanna Michałowa Czarnocka, córka M. Klotta.

W *Spisach*, t. I wymieniany jest Józef Czarnocki, (1791-1804) strażnik brasławski, żonaty z N. Kwincianką.

Czechowicz Lachowicki Antoni Michał, od 21 IV 1760 r. skarbnik oszmiański. 24 IV 1765 awansował na podostolego oszmiańskiego, z której to funkcji zrezygnował 5 X 1774 r. Pułkownik brygad husarskich gwardii narodowej. Zmarł przed 1784 r.

Czechowicz Lachowicki Tomasz Michał, skarbnik, rotmistrz, podstarości i poseł oszmiański. Żonaty z Barbarą z Sulistrowskich z którą miał trzech synów:

Czechowicz Lachowicki Filip Ignacy, starosta rosseliski (1775).

Czechowicz Lachowicki Wiktor, podstoli oszmiański (1768), sędzia ziemski oszmiański, zm. 1795. *Boniecki*

Czechowicz Lachowicki Ignacy, koniuszy oszmiański (1778-83), skarbnik oszmiański (po 5 XI 1783-94), sędzia grodzki (1788-94) oraz marszałek zawilejski (po 22 II 1794) Żonaty z Różą Despotówną Zenowiczówną (1796). *Spisy*, t. I.

Czyż Gaspar (Kacper) h. Godziemba z przydomkiem Mintowt, syn Kazimierza, w młodości kształcił się u jezuitów w Połocku. Służbę publiczną zaczął jako dworzanin skarbu W. Ks. Litew. Był także sędzią grodzkim wileńskim, deputatem na Główny Trybunał Litew., koniuszym, posłem woj. wileńskiego na sejm 1788. W 1791 roku został podwojewodzim wileńskim. W 1792 r. otrzymał Order Św. Stanisława. Od 1797 r. trzykrotnie wybierany marszałkiem szlachty pow. wileńskiego. W l. 1805-09 był marszałkiem szlach. gub. wileńskiej.

W 1782 r. razem z Orderem Św. Anny, otrzymał od cara Pawła I dobra Kuryłowicze w starostwie dziśnieńskim, które Aleksander I zamienił na dożywotnią pensję i tytuł radcy stanu. Żonaty z Karoliną Czyżówną, sędzianką wileńską. Pozostawił sześciu synów i cztery córki. Zmarł w Woronnej 18 I 1825 r.

H. Mościcki, *Czyż Gaspar (Kacper)*, PSB, t. 4, Kraków 1938, s. 379.

Czyż Józef, strażnik wileński *Kalendarz Wileński 1780*.

Dalecki Michał, regent graniczny brasławski, żonaty z Barbarą z Łopacińskich (z linii upitskiej *Złota księga* R. 4, s. 164), z którą miał syna Jana. Jan Dalecki udowodnił swoje pochodzenie szlacheckie w Królestwie w 1845 r. *Boniecki*

Żychliński podaje, że M. Dalecki miał z żony Barbary jeszcze syna Pawła.

Dąbrowa

Mateusz, miecznik powiatu brasławskiego, żonaty z Franciszką z Cieszeyków.

Adam Jan miecznikowicz brasławski, właściciel Niszczu, z Florentyny Maryanny Biegańskiej pozostawił dwóch synów: Daniela i Antoniego.

Daniel, miecznikowicz brasławski, z Maryanny Śmigielskiej miał dwóch synów: Stanisława i Jozafata i córkę Katarzynę, za Antonim Łukaszewiczem. Stanisław, właściciel Rudawy sprzedał w 1783 r. część swoją Niszczu Doregowskiemu. Ożeniony z Magdaleną Rudziejewską, pozostawił syna Mateusza, po którym zostali synowie: Antoni, Wincent i Kajetan. Jozafata syn Józef.

Antoni, syn Adama Jana, współdziedzic Niszczu. Z Maryanny Kruszynówny miał pięciu synów: Piotra, Ignacego, Adama i Franciszka, zmarłych bezpotomnie i Stefana. Ten ostatni sprzedał w 1785 r. część swoją Niszczu Doregowskiemu, a z Justyny Salmonowiczówny córki Dominika, miał córki: Antoninę za Tadeuszem Mirskim, Maryannę i syna Michała”. *Boniecki*

W księgach sądowych brasławskich zapisany jest testament po Adamie Dąbrowie miecznikowiczu brasł. przedstawiony przez jego brata Stefana Dąbrowę, miecznikowicza brasł. W testamencie występują również jego bracia: Franciszek, Ignacy (zmarły) i Piotr Dąbrowa oraz siostry: Joanna z Dąbrowów Bukowska, Helena z Dąbrowów Serbejowa i Ludwika Dąbrowianka NAHB F. 1747, op. 1, dz. 13, k.71, k.73 W księgach sądowych brasławskich z 1784 znajduje się dowód arędowny wystawiony przez Stanisława i Magdalenę z Rudziewskich (Rudziejewskich) Dąbrowów oraz ich syna Mateusza dla Józefa i Zofii z Tynkhauzów Chodykinów na połowę folwarku Niszczu. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 325-326.

Dembski (Dębski) Dominik, ks. komendarz pluski „Przy kościele filialnym w Plusach wikariusz x. Dominik Dębski prowiz kościoła brasławskiego. Edukował się in seminario diecesano, ma lat 35. Pensyi rocznej bierze zł 200. Stół i inną przyzwoitą wygodę od WJmc Pana Salmonowicza starosty pluskiego ma we dworze”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 7.

Dewoyna Szymon ks., pleban sołocki „Proboszcz JWJmc Xiądz Piotr Toczyłowski biskup bellineński, suffragan, kantor, prałat i official wileński. Podproboszcz x. Szymon Dewoyna z pttu wilkomierskiego, lat mający 42. Zostaje przy tym kościele od roku 1779. Wyświęcił się w roku 1769 na prowizyę JXdza Michała Rostockiego proboszcza witepskiego. Edukował się in Monte Salvatoris. Jest prowizem kościoła tego, innego żadnego beneficium nie ma. Jest przy tym in dignite Prothonotarittus Appostolici [protonotariuszem apostolskim]. Ma do pomocy wikaryusza z klasztoru sołockiego kan[oników] regul[arnych]. Przy filii zaś duksztańskiej jest xdz Łukasz Krzywobłocki franciszkanin. Pensyi rocznej ma tall. bitt 35”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 204-205.

Dmochowski Alojzy regent podkom. pttu brasławskiego. Żonaty z Różą ze Świętochowskich CAH Wilno S.A. 15413, k. 851

Dowgiallo Kazimierz, ur. 1740, syn Konstantego Marcina, horodniczy powiatu wilkomierskiego. Żonaty z Marią Hoppen, z którą miał dwóch synów: Apolinary i Dominik Wawrzyniec. Zmarł w 1800 roku *Aftanazy*,

Wymieniany w dokumentach jeszcze w 1806 r. *Spisy*, t. I, *Aftanazy*, *Niesiecki W Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783* zapisany jako „horod. smoleński”.

Francuzewicz Michał h. Leliwa, regent trocki (1775), sędzia grodzki wilkomierski (1780-83). *Uruski*

Giecewicz (Gieczewicz) Antoni, rotmistrz woj. wileńskiego, miecznik wileński (1765-1785). Żonaty z Bogumiłą Żarnowską. Zmarł przed 28 VIII 1785 r. *Spisy*, t. I.

Giecewicz h. Kościesz Jan, rotmistrz wileński, komisarz wyznaczony z sejmu do rozsądzenia Sulistrowskiego z Chomskim, *Niesiecki*. Miecznik wileński (1785-1792), *Spisy*, t. I.

„Nikodem z Gieczan Giecewicz h. Leliwa, sędzia grodzki brasławski pozostawił syna Jana, miecznika i sędziego grodzkiego wileńskiego, po którym dwaj synowie: Jan, kapitan b. wojska polskiego i Wincenty, krajczy, podkomorzy i marszałek wilejski a potem marszałek guberni wileńskiej” *Złota księga*, r. 4, s. 208-209.

Giedroyć Jan Stefan, biskup inflancki potem żmudzki, w 1762 roku wygłosił kazanie na konsekrację bpa Massalskiego. W 1764 mianowany biskupem inflanckim. W 1765 r. wszedł do Kapituły Wileńskiej. W tym roku był delegatem na synod unitów w Brześciu. Stronnik królewski podczas ruchów konfederackich (przygotowania powstańcze ziemian wileńskich podczas konfederacji barskiej, zadenuncjował dowództwu rosyjskiemu). W 1776 r. delegowany do komisji skarbowej litewskiej. W 1778 r. został mianowany biskupem żmudzkiem. Znany był z gromadzenia beneficjów i popieraniu swoich krewnych na stanowiska kościelne. Był dwukrotnie konsyliarzem Rady Nieustającej (1788, 1780). Przeciwnik Konstytucji Majowej. W 1801 r. doznał paraliżu i zdał swoje obowiązki na koadiutora Józefa Arnolfa G. Zm. w 1803 roku w swojej rezydencji w Olsiadach pod Telszami.

Tadeusz Turkowski, *Giedroyć Jan Stefan*, PSB, t. 7, s. 427-428.

Giedroyć Józef, starosta obolski, podstoli brasławski. Żonaty z: 1. Róża Kiełpszówna, 2. Krystyna Golejewska, 2v. Adamowa Tadeuszowa Radowicka, łowczyzna wołkowyska. Zmarł po 6 III 1766 (inna data po 3 X 1774). *Spisy*, t. I. Miał syna Benedykta. CAH Wilno 15416, k. 165.

Giedroyć Kazimierz, starosta dubinowski, żonaty z Zofią z Klottów, CAH Wilno F. S.A. 15418, k. 42-43.

Giedroyć Róża z Kiełpszów, podstolina brasławska posiadała w dożywociu dzierżawę Obole nadanej przywilejem Augusta III w 1752 r., CAH Wilno F. S.A. 3354.

Górski Antoni ks., pleban święciański „Jmc Xdz Antoni Gorski pleban i altarysta święciański z województwa wileńskiego lat ma 45. Possyduje tą plebanią od roku 1776. Wyświęcony w roku 1770 na prowizyą antecessora swego Jmc Xdza Konowicza plebana i altarysty święciańskiego. Edukował się in monte salvatoris. Prócz tych beneficium inszego nie ma. I w urzędzie innym nie zostaje. Prezentowany dwa razy, raz od Najjaśniejszego Króla Jmc na plebanią, drugi raz od WJmcp Pana Aleksandra Szymkowicza łowczego łatyczewskiego na altaryą. Prezenty takowe od nikogo nie były kwestionowane”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 80.

Grothus (Grothaus) Ignacy h. Grothus, syn Hieronima, pułkownika królewskiego, starosta pokretoński (1775). *Uruski*

Gwalbert–Rudnicki Jan Bonawentura, starosta sugiński, komisarz brasławskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej w 1790 r., *Hedemann*. Żonaty z Magdaleną Knabnofówną (1793). *Spisy*, t. I.

Hornowski Kazimierz h. Korczak, skarbnik orszański (1775) *Uruski*, komisarz graniczny dóbr biskupich, wieloletni zarządca dóbr rodowych i stołowych biskupa Massalskiego.

„Trzecim aktorem w życiu Massalskiego [obok ks. Kruszewskiego i ks. Bukatego – KJ] jest p. Kazimierz Hornowski, obywatel, obrotny i śmiały, który wyrobił sobie u księcia, że wszystkie dobra, tak swoje dziedziczne jak i stołowe biskupie, oddał mu w dzierżawę, z terminem na lat 20 po sobie idących, z opłatą roczną 120 000 zł. Nie wiadomo jak się sprawował na tym urzędzie p. Hornowski, i jak się opłacał księciu przez lata dzierżawy swojej; to wiemy tylko, że zajął pod swoją wiedzę dobra seminaryjskie, tak że klerycy rozejść się musieli; zajął także wieś Liczuny, do dominikanów w Werkach należącą, za co później wielki process księciu ciż dominikanie wydali. A jakby w nagrodę tych zasług, p. generalny kommisarz otrzymał, w darze od księcia, folwark Poniewież z zaściankiem Szłopie, do żywocia jemu i jego żonie nadany”. W. Przyagłowski, *Żywoty biskupów*, t. 3, s. 181-182.

Hrebnicka z Białozorów Konstancja. Kurczewski w wykazie kościołów skasowanych w 1866 r. wymienia Strunojcie: „5 kl. p.t. Piotra i Pawła ap., drewniany, założony 1781 r. przez Jana i Konstancję Hrebnickich. Wymurowany w 1848 r. przez Masłowskiego”. *Biskupstwo wileńskie*, s. 204

Białozor Józef Montwid, zm 20 XII 1765 r. skarbnik upitski, starosta nowomłyński. Żonaty z Katarzyną Zabięłówną h.Topór, c. pisarza ziemskiego kowieńskiego. Z tego małżeństwa dwóch synów: Józef i Michał. Córka Anna żyła w panieństwie a Konstancja wyszła za Jana Hrebnickiego. *Złota księga*, R. 5, s. 13-14

Hrebnicki Jan h. Nalewka, syn Antoniego-Urbana, starosty micuńskiego i Anny Korsakówny podstarościarki starodubowskiej, podpułkownik artylerii (1781), generał wojsk litewskich. Z żoną Konstancją mieli córki: Annę za Cypryanem Chaleckim, Teodorę za Wincentym Sołtanem. *Uruski*, t. V, s. 207

Jan Hrebnicki pisał się w r. 1781 podpułkownikiem w procesie o sukcesyą po Kierdejach, w r. 1798 już nie żył, w tym roku bowiem dnia 2 marca oddaje Konstancya z Białozorów Hrebnicka, córkom swoim wszystkie dobra swoje i po nieboszczyku mężu z wyjątkiem 15,000 rubli, które dla siebie pozostawia. W dokumencie tym są wymienione jako dobra jej dziedziczne: Strunojcie, Sory, Giejszyszki, Białozoryszki, kamienica w Wilnie Białozorowską zwana, pod bramą Rudnicką leżąca i za miastem ogród zowiący się Raj, po Jezuitach; do generała zaś należące: w guberni witebskiej Brzeczce, Mosarz, Podwiszeniewiczze, Zaborze, Kołosznia, Rypinszczyzna, Łupieniec, Zahrodzie i Kuhaczyn; prócz tego w Witebsku dworki i place. *Złota księga*, R. 5, s. 13-14.

Hryncewiczowa z Bielikowiczów Barbara, żona Stanisława, najmłodszego syna Franciszka, starosty łukszańskiego, chorążego wojsk litewskich (1782). *Hedemann*, *Uruski*.

„Franciszek nabył w 1744 r. za konsensem królewskim z tegoż roku, starostwo Upełę, czyli Łuksztę, od Zofii z Hryncewiczów Aleksandrowiczowej, a w 1754 roku wraz z

żoną Ludwiką z Kwintów, nabył Gierejsze w brasławskim, od Zahorskich za 13,000 florenów. Spisał testament 1762 r., którym cały majątek odziedziczony po ojcu Janie i po braciach, przekazał synom: Janowi, Antoniemu i Stanisławowi. Córki Franciszka: Anna, 1-o v. Kopciowa, 2-o v. Ratomska i Teresa, 1-o v. Kimbartowa, 2-o v. Świątecka. Synowie Franciszka dopełnili dzieła dóbr Iłgowa, Rukszan i Gierejsz 1781 r.

Hryncewicz Antoni, rotmistrz brasławski. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 343.

Hylzen (Hilzen, Hülzen) Józef Jerzy h. własnego, ur. 1736, starszy syn Jana Augusta H., starosta brasławski (1757-1786), kasztelan inflancki (14 XI 1760), wojewoda miński (14 II 1767), marszałek Trybunału Litewskiego (1768), wojewoda mściłowski (14 IV 1770). Żonaty z Teresą Potocką, rozwiódł się z nią w 1769 r. „*kwitował się z nią 1777 r. ze wszystkich pretensyi*”. Zmarł w Rzymie 31 VIII 1786 roku. Młodszy brat Justynian był gen.-majorem wojsk koronnych, starostą marienhauskim. Zmarł młodo w 1778 r. Emanuel Rostworowski, *Hylzen Józef Jerzy*, PSB, t. 10, Wrocław-Warszawa-Kraków 1962-64, s. 130-133.

Hylzenowa z Potockich Teresa, córka Michała Potockiego h. Pilawa, pisarza polnego koronnego, wojewody wołyńskiego i Maryanny Ogińskiej, wojewodzianki witebskiej. Była zamężna z Józefem Hylzenem do rozwodu w 1777 r. Wyszła po raz drugi za mąż za Szymona Kossakowskiego, hetmana w. litewskiego *Uruski*, t. XIV, s. 290. Ur. ok. 1740. Wyszła za mąż za J. Hylzena w 1761 r., rozwód w 1769 r. po którym wyszła za mąż za Szymona Marcina Korwina Kossakowskiego (ur. 1741, zm. 1794). *Spisy*, t. II.

Janowicz Marcjan (Marcin) h. Radwan, cześnik wiłkomierski (1769), podczaszy wiłkomierski (1780), podstoli wiłkomierski (1781) i stolnik wiłkomierski (1788). *Boniecki*

Jarocki Antoni Nikodem, h. Rawicz, krajczy (1764-65), cześnik (1765-81) i regent ziemski brasławski, uczestnik Konfederacji Barskiej. Według *Spisów*, t. I zmarł przed 20 II 1781. *Spisy*, t. I, *Hedemann*. W dokumentach sądowych brasławskich występuje Teresa z Żynków Jarocka, cześnikowa brasławska oraz jej synowie – Sebastian i Ignacy, cześnikowiczowie. CAH Wilno F. S.A. 15418 k. 448.

Kamieniecki Małyszewicz Józef Antoni, starosta żyrwiński, łowczy upicki (1762-73). Żonaty z Teresą Markowską. *Spisy*, t. II.

Kassianowicz (Kasjanowicz) Nikodem, rotmistrz brasławski (1775), regent grodzki brasławski (1787). *Boniecki*, *Hedemann*

Kibort Franciszek, strażnik wiłkomierski CAH Wilno F. S.A. 15418 k. 434v

Kielpsz Talat Franciszek, chorąży husarski, oboźny brasławski (1770), żonaty z Różą Wazgirdówną. Z nią miał córkę Julianę i syna Edwarda. Zmarł przed 17 II 1785 r. *Spisy*, t. I, *Boniecki* (w *Spisach* wymieniany jest bez przydomku, w księgach grodzkich z przydomkiem)

Kielsz Jan h. Prus, przydomek Talat, rotmistrz, regent grodzki brasławski (1776), komornik woj. wileńskiego, regent ziemski brasławski (1787). *Uruski*, CAH Wilno S.A. 15418 k. 330.

Kimbar Józef h. własnego v. Siekierz, starosta tarwidowski (1775), pisarz grodzki upicki (1776), podczaszy (1781), podstoli (1783) w końcu stolnik upicki (1787). *Boniecki*

Ur. 1750 r., rotmistrz upicki, starosta tarwidowski, żonaty z Anną Kościuszkówną, kapitanówną artylerii koronnej. Niedoszły miecznik upicki (1776), pisarz grodzki upicki (1776-87), rzekomy sędzia grodzki upicki (1776), podczaszy (1781-83), podstoli (1783-86), stolnik (1787-97). Zmarł po 1800 r. *Spisy*, t. II.

Według *Spisów*, t. I Józef Kimbar był miecznikiem brasławskim w 1764 r. Pozostali przedstawiciele tej rodziny wyszczególnieni w *Spisach* żyją znacznie wcześniej.

Klott (Kloth) z Heydenfelda Adam h. własnego, syn Jana Zygmunta i Marty Billewiczówny, strażnik brasławski (1759-90), sędzia grodzki (1764-1766) sędzia ziemski brasławski (1766-90), żonaty 1-o v. z Izabelą Broniszówną, 2-o v. Honoratą Koryzniąnką, 3-o v. Klarą Przeclawską. Miał syna Justyna, który zmarł bezdzietnie. *Spisy* t. I, *Boniecki*.

Klott (Kloth) Antoni h. Własnego, miecznik inflancki, syn Jana Zygmunta i Zofii Chrzastowskiej. Żonaty z Franciszką z Odyńców, z którą miał dwóch synów: Jana i Ignacego.

Klott (Kloth) Feliks h. własnego, pułkownik brasławski (1771), syn Jana Zygmunta i Marty z Billewiczów. Żonaty z 1-o v. Horodeńską, 2-o v. z Franciszką Witkowską. Z drugiej żony miał trzy córki i czterech synów. *Boniecki*, *Hedemann*. W *SGKP* występuje Felicjan Klott.

Klott (Kloth) Józef h. własnego, syn Stanisława, oboźnego brasławskiego i Tekli Mirskiej. Ożeniony 1-o v. z Marią Teresą Szyrynówną, koniuszanką brasławską z którą miał syna Ignacego, 2-o v. z Anną Niesięgłowską z którą miał syna Alberta.

Klott (Kloth) Michał h. własnego, syn Jana Zygmunta i Marty Billewiczówny, oboźny smoleński, z sejmu 1775 r. komisarz do rozszkolenia sprawy Tura z Kwintami; żonaty z Teresą Żabianką, łowczanką brasławską. Miał z niej trzech synów: Mikołaja w zakonie Bazylianów, Augustyna i Jana oraz córki: Annę 1-o v. za Michałem Kwintą, 2-o v. za Jozafatem Kwintą; N. 1-o v. Brodowską, 2-o v. Giedrojciową, Emercyannę Michałową Czarnocką, Teresę za Antonim Kwintą, Placydę Michałową Dąbrowską. *Boniecki*

Klott (Kloth) Stanisław h. własnego, syn Jana Zygmunta i Marty Billewiczówny, oboźny brasławski (1748), z Tekli Mirskiej miał córkę Teresę za mężną z Mateuszem Bortkiewiczem oraz dwóch synów: Józefa i Maksymiliana. *Boniecki*

Kononowicz - Siemionowicz Samuel Teodor h. Radwan, skarbnik brasławski. Dwaj synowie: Dominik i Jan byli właścicielami w 1788 r. dóbr Baranowo –Jakóbowskie. Zmarł po 1788 r. *Boniecki*

Konoplański Franciszek h. Nowina, komornik witebski 1764 r., komornik brasławski (1775), z sejmu wyznaczony komisarzem do rozszkolenia sprawy Rodziewiczów ze Steckiewiczami. *Boniecki*

Konstantynowicz Piotr, strażnik brasławski, żonaty z Wiktoria z Ryków *Spisy*, t. I

Kopec Józefat h. Kroje, syn Mikołaja, właściciela Łuszniewa, *Materiały genealogiczne*, chorąży petyhorski (1771). *Hedemann*

Kopec Wincenty h. Kroje, chorążyc husarski W. K. L. Syn Jozafata Sebastiana i Zuzanny Wawrzeckiej. Miał siostrę Małgorzatę. CAH Wilno F. 15416, k. 351

Kopciowie h. Kroje, Tadeusz, Andrzej, Jerzy i Karol w pow. wiłkomierskim (1764r.), Antoni na sejmiku brasławskim (1764). *Boniecki*

Kossakowski Józef ur. w 1738 r. w Szyłach na Żmudzi. Kształcił się u jezuitów. W 1761 r. wstąpił do seminarium. Po otrzymaniu święceń został w 1765 roku kanonikiem Kapituły Wileńskiej a następnie kustoszem. W 1775 roku objął sufraganię trocką a w 1781 r. otrzymał biskupstwo inflanckie. W 1782 musiał ustąpić z sufraganii trockiej. W 1792 r. uzyskał sufraganię wileńską *cum futura sucesione*. Oprócz pełnienia godności kościelnych zajmował się także literaturą. Pisał głównie komedie m.in. „Mądry Polak po szkodzie”, „Warszawianin w domu”. Został powieszony przez tłum podczas powstania 1794 w Warszawie. *Biskupstwo wileńskie*

Kowzan h. Trąby, Antoni, podpisał manifest szlachty litewskiej w 1763 r.; Ignacy, elektor Stanisława Augusta oraz Michał Klemens, instygator przy urzędzie marszałkowskim (1781). *Boniecki*

Kraśnicki Józef, komornik grodzieński CAH Wilno F. S.A. 15413 k. 918.

Kruszewski Antoni (ur. ~ 1738, zm. V 1820 *Kościół zamkowy* cz. 3, s. 440)

– proboszcz widzki

„Wielm[ozny] Jmc Xiądz Antoni Kruszewski kanonik kathedr[alny] wileń[ski], auditor Jaśnie Oświeconego Xiążęcia Jmci Biskupa Wileń[skiego] Sądów Zadwornych, utrzymuje na miejscu swoim w plebanii widzkiej przy kościele Jmc X^{dza} Jana Wiercieńskiego z powiatu wiłkomierskiego, z parafii troupieńskiej, który liczy sobie lat 45. Mieszka w Widzach rok trzeci, wyświęcony w roku 1764 w sobotę przed Świętą Trójcą. Świecił się na prowizyą WJmc Xdza Antoniego Bukatego Kanclerza Wileńskiego do Radoszkowicz. Edukował się w seminarium dawnym diecezjalnym wileńskim. Do mówienia kazań, nauk i całej posługi parafialnej dość jest zdatny. Bierze kapitulacyi zł 1000 i okcydensa kościelne jakie być mogą. Z tej kapitulacyi chowa do pomocy ustawicznego Xiędza komendarza karmelity bosego z Poszemienia, któremu od siebie płaci kapitulacyi rocznej do klasztoru zł 300 i za dwie msze obligacyjne co tydzień odprawowane osobno płaci (...) 100”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 44-45

W biografii biskupa Massalskiego wzmianka jest o tym, iż ks. Kruszewski był początkowo jezuitą a następnie się sekularyzował za namową biskupa. *Ignacy Massalski*, s. 376.

Kubliccy h. Ostoja,

Marcin, skarbnik inflancki (1765), sędzia ziemski inflancki (1767). Kawaler Orderu św. Stanisława (1789), dziedzic Drucczan, Laudra, Ekimań. Dwukrotnie żonaty: 1-o v. Marią Juniewiczówną (z niej córka Julianna), 2-o v. Ludwika Sokołowska (z niej córki: Franciszka, Anna i Katarzyna). Zmarł w 1806 roku.

Eljasz, łowczy połocki i poseł inflancki 1764 r., elektor S. Augusta, nominowany łowczym inflanckim w 1770 roku, choć już w 1766 r. z tym tytułem podpisywał uchwały sejmiku połockiego. Ożeniony z Augustą Sołtanówną, pozostawił córkę Elżbietę (1 v-o. Benedyktową Wawrzecką, 2 v-o. Kruetzową) i syna Józefa. *Boniecki, Spisy*. t. I

Kublicki h. Ostoja Kazimierz Piotr, rzekomy horodniczy inflancki (1730), cześnik inflancki (1743-46), podczaszy inflancki (1746-57), pisarz gr. inflancki (1748-56), rzekomy koniuszy inflancki (1756), sędzia gr. inflancki (1756-64), podstarosta inflancki (1765-66), sędzia ziem. inflancki (1766-67), surogator gr. inflancki (1766), wojski inflancki (1770-73). Zmarł przed 7 VI 1774 r. *Urzednicy inflancy XVI-XVIII w. Spisy* s. 122 nn.)

„Kościoła w miasteczku Melegiany zwanym od dawniejszych czasów nie było, od lat dopiero dwudziestu od WJmc Pana Graffa Szlachcica Kurlandskiego z drzewa zabudowany był kaplicą publiczną. W roku zaś 1779 [18 III] też kaplica za uczynieniem funduszu przez WJmc Panią Justynę z Dąbrowskich Kublicką wojską inflantską stała się kościołem parafialnym”. *Wizytacja 1783*, s. 357

Kwinta Antoni h. Drya z przydomkiem Prewysz, syn Jerzego i Teresy Giedroyciówny, strażnik brasł. (1731-1765) pisarz ziemski brasławski (1764 -1793), starosta niegrodowy miławski, wyznaczony z sejmów 1766, 1768 i 1775 do komisji mającej odgraniczyć Księstwo Żmudzkie; dziedzic Kliszeniszek, otrzymał z dóbr pojezuickich Pelikany (1774), miał syna Antoniego. *Boniecki Żonaty z Teresą z Szyszłów CAH Wilno F. S.A.* 3354, k. 14.

Kwinta Antoni h. Drya z przydomkiem Prewysz, podczaszy brasławski (1783-1794), syn Stanisława Prewysza Kwinty, skarbnika brasł. i podczaszego brasł. oraz Teresy Klottówny oboźnianki smoleńskiej *Spisy*, t. I. W biogramie Stanisława Kwinty poniżej wśród synów nie ma Antoniego.

Kwinta Jerzy h. Drya z przydomkiem Prewysz, syn Jerzego i Teresy z Giedroyciów, rotmistrz brasławski (1751), miecznik brasławski (1770). Bezpomny.

Wg *Spisów*, t. I miecznikami byli: Józef Prewysz Kwinta (1746), Jerzy Hieronim Prewysz Kwinta (~9 II 1750 – a. 10 XII 1766) oraz Józef Prewysz Kwinta, rotmistrz (1766- 1780).

Kwinta Józef h. Drya z przydomkiem Prewysz, rotmistrz brasławski (1751 *Uruski*), miecznik brasławski (1766 *Spisy*, t. I). Zmarł przed 9 III 1780. Był żonaty z Rozalią z Waldenów 1mo v-to Czarnocką, 2do v-to Kwintową rotmistrzową brasławską.

Kwinta Michał h. Drya z przydomkiem Prewysz, syn Jerzego i Teresy z Giedroyciów, starosta świderski (1751), podczaszy brasławski (1764), podstoli brasławski (1766 –

Uruski). Żonaty z Joanną z Klottów 2-o v. Jozafatową Kwintową. oboźnianką smoleńską, z którą miał pięciu synów. *Boniecki*

Kwinta Stanisław h. Drya z przydomkiem Prewysz, syn Jerzego i Teresy Giedroyciówny, skarbnik brasławski (1760), podczaszy brasławski (1770), dziedzic Podciekinia (1759), nabył Spinkowszczyznę w 1802 r. Żonaty z Teresą Klottówną oboźnianką smoleńską. Z niej pozostawił córkę Teresę i synów: Stanisława, Michała, Józefa, Jana, Jerzego i drugiego Józefa. *Boniecki*

Kwinta Teresa z Klottów, córka Michała Klotta oboźnego smoleńskiego i Teresy Żabianki, podczaszycowa brasławska, żona Stanisława Kwinty. *Boniecki*

Larson Franciszek, syn Andrzeja Larsona i Maryanny Szapakiewiczówny (Szajskiewiczówny?), właścicieli majątku w okolicy Chwosty. Z żony Katarzyny z Mazalskich (Massalskich?) miał dwóch synów – Franciszka, bezdzietnego i Jana. Jan był żonaty z Petronelą Cylewiczówną, z której miał dwóch synów – Ludwika i Wiktora. Franciszek Larson miał dwóch braci - Antoniego i Mikołaja. Jego dziad Antoni Larson był właścicielem majątku Chosty w pow. brasławskim, kupionego od Jana Chosta Zahorskiego. *Materiały genealogiczne*, k. 42

Lenartowicz Jan ks., proboszcz taurogiński, dziekan brasławski

„Xiądź Andrzej Jerzy Lenartowicz rodem z województwa trockiego lat mający 61. Possesyi rok 23. Wyświęcony roku 1775 na prowizyą JX^{dza} Kazimierza Łukaszewicza proboszcza wizuńskiego. Edukował się w Alumnacie. Inwestyowany od JWJmc Xdza Zieńkowicza Biskupa Wileń[skiego]. Kreowany na Dziekanię Brasławską od Jaśnie Oświeconego Xcia Jmci Pasterza Dobrodzieja w roku 1770 12 marca. Ma beneficium taupilskie za prezentą Najjaśniejszego Króla Jmci Stanisława Augusta datowaną roku 1779 Xmbra 1 [1 X 1779]. Jest inwestyowanym z dyspozycyi J.O.Xcia Jmci Pasterza Dobrodzieja i possyduje to beneficium taupilskie od roku 1782 Mca Maja 28 dnia. Utrzymuje wikaryuszów 2, jednemu rok 7, drugiemu 5. Obydwa są zdatni do usług kościelnych i parafialnych”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 176.

Łabudź Teodor

Boniecki i Uruski wymieniają kilku przedstawicieli rodziny Łabuć v. Łabudź h. Łabędź związanych z powiatem owruckim lub oszmiańskim. Hedemann (s. 145) wymienia rotmistrza brasławskiego Łabudzia uczestniczącego w potyczce z Rosjanami w 1794 koło Opsy.

Teodor Łabudź, rotmistrz brasławski, s. Józefa Bartłomiejewicza Łabudzia, miał braci: Stanisława, Tomasza, Szymona. Miał synów: Ignacego, Jerzego, Macieja, Stanisława i Arkadego z zakonu Bazylianów. *Materiały genealogiczne*

Spisy, t. I wymieniają Teodora Łabudzia, skarbnika wilkomirskiego pełniącego swą funkcję po 1796 roku.

Łastowski Zygmunt ks., pleban ikaźnieński „Jmc Xdz Zygmunt Łastowski z pttu oszmiańskiego lat ma 49. Possyduje tą plebanią rok szesnasty. Wyświęcił się w roku 1759 junii 24 na prowizyą Xdza Pruszanowskiego plebana solskiego. Edukował się w seminario diecesano. Beneficium drugiego nie ma i w urzędzie innym nie zostaje. Prezentowany od JWJmc Pana Burzyńskiego kasztelana smoleńskiego, i takowa prezenta nie była kwestionowana. Wikariusza utrzymuje karmelitę od Wszystkich

Świętych z Wilna, zdatnego do posług kościoła”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 286.

Łepkowska Bogumiła z Buczyńskich, wdowa po Władysławie Kimbarze, regencie Głównego Trybunału WKL, który 21 I 1762 r. zapisał jej dożywocie na połowie Dowiąt oraz Puciacin. (NAHB F. 1747, op.1, dz. 11, k.202). Z pierwszego małżeństwa miała syna Jana Kimbara, regentowicza oraz Józefę z Kimbarów za Pawłem Franciszkiem Łepkowskim komornikiem ziemi wiskiej. Z małżeństwa z Bernardem Łepkowskim sędzią ziemskim orszańskim miała małoletnie Kasydę Placydę i Teresę Łepkowskie podstolanki ziemi wiskiej NAHB F. 1747, op.1, dz. 13).

Łopacińska Judyta z Prozorów, córka Stanisława Prozora, wojskiego kowieńskiego i Róży z Syrkuciów; od 1752 r. żona Ignacego Błazeja Stanisława Łopacińskiego, pisarza skarbowego litewskiego. Zmarła w 1 I 1812 w Judycynie, została pochowana w Drui. *Boniecki* Z tego małżeństwa: Marcin Łopaciński, szambelan JKMc, Tadeusz Łopaciński, pisarzewicz skarbowy WKL, Józef Łopaciński rotmistrz kawalerii narodowej, Mikołaj Łopaciński, pisarzewicz skarbowy WKL, Katarzyna z Łopacińskich Korsakowa. CAH Wilno F. S.A. 15421, k. 426

Łopaciński Jan Nikodem h. Lubicz, ur. 15 IX 1747 r., syn Mikołaja Tadeusza i Barbary Kopciówny, wraz z ojcem podpisał elekcję S. Augusta, za cesją ojca starosta mścisławski (1767) i łódzieski (1773), starosta sądowy miński. Kawaler Orderu Św. Stanisława (1778) i Orderu Orła Białego (1792). W 1770 r. otrzymał od ojca Szarkowszczyznę. W tym roku poślubił 1-o v. Helenę Wiktoryę ks. Ogińską, starościankę dorsunicką. Po jej śmierci w 1788 r. poślubił Józefę ks. Ogińską, wojewodziankę brzeską. Umarł w 1810 r. *Boniecki, Aftanazy, Złota księga, PSB*, t. XVIII, s. 401.

Łowejko h. własnego. *Boniecki* wymienia Kazimierza Łowejkę występującego na sejmiku brasławskim w 1764 r. Jana Łowejkę, szambelana JKM, który w 1794 roku reprezentował Wyrwiczów. W *Spisach*, t. I występuje Józef Łowejko w 1794 roku derewniczy brasławski.

W *Materiałach genealogicznych* znajduje się wywód rodziny Łowejko sięgający do II połowy XVI w. i osoby Łukiana Mozyrskiego Łowejki. Na początku XIX w. dokumenty wywodowe złożyli: Tomasz, Antoni, Stanisław, Leon synowie Stanisława oraz Jan, Stanisław, Józef Teofil synowie Kazimierza. CAH Wilno, F. 391, op. 9, nr 2415.

Manuzzi Mikołaj h. Manuzzi, pochodził z włoskiej rodziny. Był posłem weneckim w Madrycie, po osiedleniu się w Polsce, zyskał względy Stanisława Augusta. W 1773 roku otrzymał indygenat. „Przy składaniu dowodów swego szlachectwa przedstawił zaświadczenia księcia Wenecji Aloizego Mocenico, że jest hrabią i pochodzi ze starożytnej i sławnej rodziny”. Przez małżeństwo z Jadwigą ze Strutyńskich 1-o v. Ciecchanowiecką w 1775 roku otrzymał prawem emfiteutycznym otrzymał starostwo opeskie. Zostawił syna Stanisława (1773-1823), posła na sejmy, marsz. szlachty pow. brasławskiego, targowiczana, który w literaturze był podawany jako naturalny syn Stanisława Augusta Poniatowskiego i Jadwigi Ciecchanowieckiej. Mikołaj Manuzzi zmarł w 1809 roku. *Uruski*

Massalski Ignacy Jakub h. Massalski, syn Michała, hetmana w. litewskiego, kanonik warszawski (1746), pisarz wielki litewski (1748), kanonik wileński, od 1754 r. referendarz wielki litewski, od 1762 r. biskup wileński.,
Kasabula Tadeusz, *Ignacy Massalski, biskup wileński*, Lublin 1998

Masłowski Antoni, rotmistrz brasławski(1778), komornik brasławski *Kalendarz Wileński*

Masłowski Karol h. Samson, skarbnik brasławski (1778), komisarz brasławskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej (1790); *Hedemann, Niesiecki*

Masłowski Bonifacy, sędzia grodzki brasławski (1779) CAH Wilno F. S.A. 15412 k. 1477

Matulewicz Jan, proboszcz łabonarski. Plebanem łabonarskim był od roku, gdyż w *Wizytacji 1783* jako pleban był wymieniany „Jmc Xiądz Józef Ossędowski w Inflantach urodzony, liczy sobie lat 54. Wyświęcony w roku 1755 na prowizyą w Bogu zeszłego Jmc X^{dza} Platha proboszcza wobolnickiego kanon[ik] inflantski”. W *Raportach o dekanatach* za 1784 r. wymieniony jest Joannes Matulewicz, wiek 44 lata, posesyja od 1 roku.

Matusewicz Józef o, dominikanin, wikariusz miorski „[w parafii miorskiej] Wikariusz jeden zakonu S^{go} Dominika zostaje od roku 1782, za którego do Konwentu Świętego Jerzego w Wilnie płaci się corocznie zł 200, i trzecia część dochodu kościelnego adjectori daje się”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 336.

Michniewicz Kazimierz ks., proboszcz połuski „Jmc Xiądz Kazimierz Michniewicz z pttu wilkom. mający lat 35 possyduje to beneficium od roku 1777. W tymże roku wyświęcony na prowizyę Jmc X. Józefa Bazylewskiego fundatora tego kościoła. Edukował się w seminarium dyecezjalnym. Oprócz tego beneficium, drugiego nie ma i w urzędzie żadnym inszym nie zostaje. Prezentowany od pomienionego fundatora. Wikaryusza żadnego nie utrzymuje”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 371

Mikuttowicz Jan Wincenty ks., komendarz kościoła filialnego w Opsie „Przy filii Opsie wikariusz x. Wincenty Mikutowicz aprowiz kościoła brasławskiego. Edukował się in seminario diecesano, lat ma 29. Pensyi rocznej bierze zł 300, siana wozów 20 i leguminy część pewną według konwencji z starostą opeskim od którego idzie i stróż dla posługi xdza od Sgo Michała do Sgo Jana.” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 7

Mohl Franciszek h. Trzy-Krety, komornik inflancki (1775), sędzia ziemski inflancki (1788). *Uruski*

Morykoni (Morykoni Pucini) h. Morykoni, Franciszek, surogator ziemski wilkom. (1752-65), sędzia grodzki (1765), wojski (1765-69), podstarosta (1768-69), pisarz ziemski (1769-81), chorąży (1781-88), podkomorzy (1788-91). Żonaty z Anną Pietkiewiczówną, marszałkówną wilkomierską, z którą miał synów: Józefa, Ignacego i Benedykta. *Spisy t. I, Złota księga, t. II*

Możejko Joachim Jan h. Łabędź, staroście nowosadzki, łowczy trocki (1777?-91), skarbnik trocki (1791). Zmarł w 1791 r. *Spisy*, t. II

Münster Jakub, kapitan wojsk litewskich (1775), komisarz królewski, szambelan Stanisława Augusta (1787). *Uruski*.

Niewęglowska Franciszka z Wawrzeckich, córka Felicjana Wawrzeckiego i żona Michała z którym miała syna Justyna. W księdze dekretowej sądu ziemskiego brasławskiego z 1790 r. (19 I) wymieniana jest jako „zeszła” CAH Mińsk F. 1747, op.1, dz. 11, k.325 Syn Justyn był żonaty z Franciszką Wołodźkową. *Uruski*

Niewęglowski Michał h. Jastrzębiec, starszy syn Franciszka Felicjana wojskiego brasławskiego i Anny Sołtanówny, rotmistrz brasławski, dziedzic dóbr Szczołno. Zaślubił 1-o v. [Franciszkę]. Wawrzecką, córkę Felicjana, z której urodził się syn Justyn; 2-o v. Aloizę Rohoziankę, i z niej synowie: Jan i Kazimierz. *Uruski*

Niewęglowski Tadeusz Onufry h. Jastrzębiec, młodszy syn Franciszka Felicjana, wojskiego brasławskiego i Anny Sołtanówny, chorąży husarski, deputat na Trybunał Litewski (1770), dziedzic dóbr Krycewicze. Żonaty z Bogumiłą z Szaumanów Szumską z której miał trzech synów: Jerzego, Jana i Ferdynanda żonatego z Anną z Lewandowskich, który odziedziczył dobra. *Uruski W Spisach*, t. I wspomniana jest córka Niewęglowskiego, zamężna z Janem Mikołajem Żabą.

Oganowski (Ogonowski) h. Ogończyk, Benedykt, oboźny wileński i poseł (1762), chorąży petyhorski, elektor Stanisława Augusta, koniuszy wileński (1774-81), „sługa i stronnik Radziwiłłów”. *Uruski* Po 4 I 1782 został duchownym *Spisy*, t. I.

Ogiński Michał z Kozielska, marszałek brasławski, dziedzic Poszcza i Narun. Żonaty z Marcybellą Poźniakówną z którą miał trzech synów: Józefa, Tadeusza, podstarościego brasławskiego i Konstantego oraz trzy córki: Wiktoryę, Augustę Annę i Wiktoryę (?). Miał braci: Alojzego, stolnika inflanckiego i Ignacego *Złota księga* R. 5, s. 179

Orzeszkowski Cyprian, rotmistrz woj. wileńskiego, plenipotent Stanisława Światopełka-Mirskiego CAH Wilno, F. S.A. 3354(4019). Syn Józefa, komornika brasławskiego, a wnuk Andrzeja Orzeszkowskiego CAH Mińsk F. 1747, op. 1, dz. 11, k.100v. W 1793 r. Robert Orzeszkowski był regentem podkomorskim pow. brasławskiego. CAH Wilno F. S.A. 15421 k. 144

Oskierka Marcin Teodor, kasztelan nowogrodzki, starosta miadziolski. Żonaty z Teresą Brzostowską, starościanką miadziolską. Marszałek oszmiański (30 III 1765-12 I 1793). Zmarł po 1796 r. *Spisy*

Ostaniewiczze, rodzina bojarska zamieszkująca powiat brasławski od początków XVI wieku. Według dokumentów wywodowych, protoplasta rodu – Hrehory Ostoja Ostaniewicz przybył z terenu województwa smoleńskiego. 18 IV 1524 roku otrzymał do króla Zygmunta I przywilej na Bujewszczyznę i Subołowszczyznę (Subotowszczyznę?) w pow. brasławskim. W 1537 r. otrzymał przywilej na Jakubowszczyznę i Gajlesze także w pow. brasławskim. Potomkowie Hrehorego w 7. i 8. pokoleniu na przełomie XVIII i XIX w. składali dokumenty wywodowe przed

Heroldią guberni wileńskiej. Wśród nich znajdowali się: Franciszek Ostaniewicz, syn Jana, generał-major b.wojsk polskich; Antoni Ostaniewicz, syn Kazimierza, major b. wojsk polskich; Wawrzyniec, Klemens, Karol, Stanisław i Piotr, synowie Ksawerego; Ignacy, Piotr, Franciszek, synowie Hieronima, kapitana b. wojsk polskich; Józef, syn Mikołaja; Franciszek i Mateusz, synowie Karola; Piotr i Felicjan synowie Piotra. CAH Wilno F. 391, op. 9, nr 2415, k. 6-7.

W 1775 r. podymne z okolicy Ostaniewiczze opłacali: Józef, Aleksander, Michał, Jan, Maciej, Antoni, Piotr, Hieronim Ostaniewiczze oraz Michałowa Ostaniewiczzowa *Taryfa 1775*, k. 11v

W 1789 r. intratę z Ostaniewicz opłacał Hieronim, kapitan JKMc i Piotr Ostaniewiczowie. *Summariusz 1789*, k.16.

Pałaszewski Jakub, regent ziemski i grodzki brasławski CAH Wilno F. S.A. 15418, k. 442

Pałaszewska Małgorzata z Matusiewiczów, chorążyna JKM. Wdowa po Janie Pałaszowskim, chorążym JKMc i zmarłym przed 24 III 1784 r. CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 141

Paszkiewicz Jan ks., proboszcz kołtyniański, franciszkanin

Pietkiewicz Ignacy, podstarości sądowy wilkomierski, syn Hieronima Pietkiewicza, sędziego i marszałka wilkomierskiego oraz Elżbiety Sabińskiej. *Spisy*, t. I

Piotrowicz Jan h. Leliwa odm., skarbnik smoleński. Syn Adama-Feliksa, starosty mławskiego (1758), sędziego sądu kapturowego pow. brasławskiego (1764). Miał braci: Franciszka i Mikołaja. *Uruski*, t. XIV, s. 29, CAH Wilno F. S.A. 15418 k. 161v

Piotrowicz Mikołaj, rotmistrz brasławski, żonaty z Petronellą z Żabów, córką Antoniego łowczego brasławskiego (1773). CAH Wilno F. S.A. 15425; F. S.A. 15413 k. 421; F. S.A. 15416 k.22.

Piotrowicz a.n. skarbnik oszmiański. Żonaty z Brygidą Chmielewską w 1776 r. wdową po nim. *Spisy*, t. I.

Platerowa Izabela z Borchów, córka Jana Jędrzeja Borchy, podkanclerzego, żona Kazimierz Konstantego Broel-Platera, starosty daugieliskiego.

Z. Zielińska, *Plater (Broel Plater) Kazimierz Konstanty*, Polski Słownik Biograficzny, t. 26, Wrocław 1981, s. 665-672

Plater (Broel-Plater) Kazimierz Konstanty h. własnego, ur. w 1749 r. syn Konstantego Ludwika i Augusty z Ogińskich. Starosta inflancki, kasztelan trocki, pisarz polityczny, targowiczanie, ostatni podkanclerzy litewski. 19 V 1770 został szambelanem a 25 V starostą inflanckim po cesji starszego brata Józefa Wincentego. Po utracie zasekwestrowanych na skarb rosyjski Bieszenkiewicz i Obola w woj. połockim, trzymany przez Platerów w zastawie od hetmana Michała Kazimierza Ogińskiego, pozbawiony starostwa inflanckiego, dla zachowania własności dóbr dziedzicznych, które znalazły się za kordonem zdecydował się złożyć przysięgę wierności Katarzynie II, w zamian za co, jako dowód łaski, caryca zezwoliła na dożywotnie trzymanie przezeń starostwa inflanckiego.

3 IV 1773 poślubił w Warszawie Izabelę, córkę podkanclerzego Jana Jędrzeja Borcha. W wyniku małżeństwa uzyskał niegrodowe starostwo daugieliskie w pow. oszmiańskim i brasławskim. W lutym 1774 brał udział w sejmiku deputackim brasławskim, na którym kandydował do Trybunału Litewskiego jego starszy brat. Za zezwoleniem sejmu 16 XII 1774 roku fundował na dobrach Kalwik komandorię maltańską pod patronatem swojego rodu. Dzięki temu został zaliczony w poczet kawalerów-fundatorów i fundatorów św. Jana. 15 II 1776 otrzymał od króla Order Św. Stanisława a w następnym roku zajął się działem rodzinnej schedy po ojcu Konstantym Ludwiku. Z powodu długów popadł w zatarg z Okęckimi zakończony procesem. W 1777 roku wykupili oni weksle a wiosną 1783, może nawet chwilowo, zajęli starostwo daugieliskie. 13 XI 1784 Plater został ponownie wybrany do Rady Nieustającej. W latach następnych uczestniczył w Warszawie w kombinacjach przy obsadzie dygnitarii litewskich. 13 I 1787 został mianowany oboźnym litewskim, które odstąpił po 24 godzinach Karolowi Prozorowi. Mimo starań nie uzyskał starostwa brasławskiego (zabiegał o nie dla siebie i swojego szwagra R. Brzostowskiego. W kolejnych latach przebywał w otoczeniu króla, starając się (za poparciem O. Stackelberga) o ministerium. Zmarł w 1807 roku.

Z. Zielińska, *Plater (Broel Plater) Kazimierz Konstanty*, Polski Słownik Biograficzny, t. 26, Wrocław 1981, s. 665-672

Z małżeństwa z Izabelą posiadał potomstwo: Ludwik August Broel-Plater (ur. 1775), Jan Broel-Plater, Michał Plater – Zyberk (od 1803), Konstanty Broel-Plater, Kazimierz Broel-Plater, Stanisław Kostka Broel-Plater, Henryk Broel-Plater. *Genealogia dynastyczna (www)*

Podbereski (Samson-Podbereski) Jerzy h. Gozdawa, rotmistrz brasławski (1778), komisarz brasławskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej (1790). Żonaty z Moniką z Pomarnackich. Właściciel części Smołów. CAH Wilno F. S.A. 15416, k. 306

Podbereski Jakub, oboźny brasławski, również komisarz tejże Komisji. *Hedemann, Niesiecki* Żonaty z Moniką z Pomarnackich CAH Wilno F. S.A. 15413 k. 301.

„W 1618 r. Jerzy Gruzewski poślubił Mariannę Samson-Podbereską, wchodząc w koligacje z najznamienitszymi rodzinami ewangelickimi na Litwie. Dziadek panny młodej, Melchior Zawisza (zm. 1592), kasztelan witebski, ufundował zbory w Szydłowie i Żejmach. Córkę Dorotę wydał za marszałka brasławskiego Jerzego Samsona-Podbereskiego (zm. 1630), który wzorem teścia utrzymywał zbory reformowane we wszystkich swoich posiadłościach: Kazanhrodku, Muśnikach, Upnikach i Dziewiałtowie. Zmarł bez męskiego potomstwa, a jego dobra odziedziczyli zięciowie ewangelicy: Władysław Montwid Dorohostajski, Samuel Szwykowski oraz Jerzy Gruzewski. Temu ostatniemu przypadł Dziewiałtów, gdzie zbór ufundowali w XVI w. książęta Wiśniowieccy. W 1638 r. spełnił życzenie teścia i wznosił tam murowany kościół. Pod patronatem Gruzewskich dziewiałtowska gmina reformowana przetrwała do XX w.”

Kazimierz Bem, *Kielmy na Żmudzi, dzieje zboru i pewnej rodziny w: Jednota – pismo religijno-społeczne*, nr 3-4/2001

Prusewicz Szymon Jan ks., pleban łyngmiański, kanonik liwoński „(...) Jmc Xiądz Szymon Jan Prusewicz, z powiatu kowieńskiego, lat ma 42. Possyduje to beneficium od roku 1771. Wyświęcony w roku 1762 na prowizyą JWJmcX Horaina sufragana

źmudzkiego Archidiakona Wileńskiego. Edukował się w seminarium diecezjalnym przez lat 4. Beneficium drugiego nie ma. Jest przy tym kanonikiem inflantskim. Prezentowany od Najjaśniejszego Króla Jegomości Stanisława Augusta, i takowa prezenta nie była kwestionowana”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 135.

Radziwiłł Karol Stanisław „Panie Kochanku” h. Trąby, ur. 27 II 1734 roku w Nieświeżu, syn Michała Kazimierza i Franciszki Urszuli z Wiśniowieckich, wojewoda wileński, marszałek generalny konfederacji radomskiej, ordynat nieświeski. Od wczesnej młodości obdarzany honorami: w 1742 r. otrzymał chorągiew petyhorską w 1748 roku był posłem na sejm z pow. oszmiańskiego. W wieku 16 lat otrzymał nominację na podczaszego litew. (7 VI 1752). W czasie sejmu uzyskał nominację na miecznika. Już w tym okresie rodzice próbowali ożenić go z przedstawicielką któregoś ze znaczniejszych rodów polskich i zagranicznych. 23 X 1753 zabiegi rodziców zostały uwieńczone sukcesem i Karol Stanisław poślubił Marię Lubomirską. Po trzech latach rozpoczął się jednak proces o unieważnienie małżeństwa, zakończonym w 1760 prymasowskim dekretem unieważniającym małżeństwo. Oddał się hulaszczemu trybowi życia a kolejne uzyskane godności zawdzięczał wyłącznie protekcji swego ojca Michała Kazimierza. Po śmierci ojca w 1762 stał się właścicielem kolosalnej fortuny. Jednocześnie starał się o kolejne dygnitarstwa (buławę polną litew., i województwo wileńskie). W staraniach uciekał się do poparcia rosyjskiego. Podczas sejmu 10 X 1762 otrzymał nominację na wojewodę wileńskiego (...). Zmarł w 1790 r.
J. Michalski, *Radziwiłł Karol Stanisław*, PSB, t 30, Wrocław 1981, s. 248-262

Radziwiłł Maciej h. Trąby, ur. w 1749 roku, podkomorzy lit., następnie kasztelan wileński, dramaturg, kompozytor. Syn Leona Michała i Anny Ludwiki z Mycielskich. Wczesne dzieciństwo spędził w Nieświeżu. W latach 1768-71 przebywał z rodzeństwem i matką w Dreźnie. W 1771 po śmierci matki dokonał działu dóbr z bratem Mikołajem. Przypadły na niego głównie dobra litewskie położone w pow. wiłkomierskim (dawne dobra Siesickich). Poseł na sejm z pow. brasławskiego w 1780 r. Zmarł w 1800 roku. Z. Anusik, A. Stroynowski, *Radziwiłł Maciej*, PSB, t. 30, s. 285-287.

Rahoza (Rohoza) Kazimierz Jan, h. Szreniawa z Krzyżem; rotmistrz, horodniczy brasławski (1766-69?). W 1790 roku był członkiem brasławskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej. Żonaty z Heleną Zarankówną Horbowską. *Hedemann, Spisy*, t. I

Ratomski Romuald h. Kościeszka v. Stolbok, chorąży husarski wojsk litewskich 1775, sędzia grodzki brasławski 1771-1778 r. *Uruski* W 1784 r. pełnił funkcję pisarza sądowego (?) CAH Wilno F. S.A. 15413 k. 168. Żonaty z Anną z Hryncewiczów CAH Wilno 15416 k. 418

Rehbinder (de Rehbinder) Jan, z pochodzenia Niemiec. Hedemann podaje, że przodek R. otrzymał godności od biskupa wileńskiego Józefa Macieja Ancuty (1722-23). Jan był w 1790 roku komisarzem brasławskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej. „porucznik Leyb Regimentu Najjaśniejszej Imperatorowej Jmci Rossyjskiej” CAH Wilno F. S.A 15421
„Gubernator Namiestnictwa Połockiego, Orderu Św. Anny kawaler, wojsk rossyjskich generał porucznik” CAH Wilno F. S.A. 15416 k. 533

Według Uruskiego Reh binder był szlachcicem inflanckim, który w 1775 roku otrzymał indygenat.

Rehbinder (de Reh binder) Otton Jan Waldemer „kornet Leyb Gwardii Imperatorowej Jmci“ CAH Wilno F. 15416, k.171

Rewkowski a.n., łowczy brasławski (po 1769 r. a przed 1773 r.). Żonaty z Kunegundą Franciszką Szymkowiczówną z której miał syna Rocha. Zmarł przed 1779 r. *Spisy*, t. I. W księgach sądowych brasławskich występuje Teresa Rewkowska, jako kredytor wobec ks. Michała Janusza Zenowicza, ex kanonika żmudzkiego CAH Mińsk F. 1747, op. 1, dz. 13.

W księgach sądowych brasławskich z 1786 r. występuje Franciszka ze Stomów Szymonowa Rewkowska, 2v-o Jakubowa Korwin Kossakowska, która owdowiała po Sz. Rewkowskim z trzema małoletnimi synami. CAH Wilno, F. S.A. 15418, k. 525

Rodziewicz Gedeon, rotmistrz brasławski wymieniany w taryfie hyberny 1775 r. *Taryfa 1775*, k. 18.

W dokumentach sądowych brasławskich z 1766 r. wymieniany jest Jan Rodziewicz, rotmistrz brasławski, który wraz ze swoją matką Ludwiką z Girulskich sprzedał swoją część majątku Ukle dla Ignacego Szyryna CAH Wilno, F. 15407, k. 147

W *Kalendarzu Wileńskim* za 1784 r. rotmistrzowie brasławscy: Tomasz i Tadeusz Rodziewiczowie.

W dokumentach z 1784 r. występuje Karol i Ludwika z Bielikowiczów Rodziewiczze CAH Wilno F. 15416, k. 231

Ropp (de la Ropp) Jan – chorąży JKMci CAH Wilno F. S.A. 15413k. 914.

Rudnicki Jan Gwalbert Bonawentura, (1753-1809), starosta sugijski, rotmistrz kawalerii narod. lit.

Dziedzic majątku Kompol w wilkomierskim, które w 1774 r. sprzedał Zybergom. W 1786 r. zakupił dobra Dziedzinka w dziśnieńskim. Był posesorem niegrodowego starostwa sugijskiego (Suginty z przyległościami).

Żonaty z Ewą z Dąmbrowskich z którą mieli syna Franciszka z Karoliną Aleksandrowiczówną oraz córkę Teresę, za Tomaszem Franciszkiem Łopacińskim *Złota księga szlachty* R. 4, s. 157

Z drugiego małżeństwa z Anielą z Pawłowiczów Łukiańską miał córkę za Mateuszem Boguckim oraz syna Aleksandra dziedzica Dziedzinki.

Z. Anusik, A. Stroynowski, *Rudnicki Jan Gwalbert Bonawentura*, PSB, t. 32, s. 623-624.

Rudomina Dusiacki Józef Kazimierz Maciej, ur. 5 III 1753 r., syn Mikołaja i Rozalii z Platerów, marszałkowicz brasławski, chorąży brasławski, starosta niegrodowy bernatowski. Od 3 II 1780 r. żonaty z Barbarą Petronelą Magdaleną Niemirowiczówną Szczyttówną (ur. 30 VI 1763) pisarzówną skarbową W.K.L. Od 1793 r. stolnik brasławski. Zmarł w 1813 r. *Spisy*, t. I.

Rudomina Dusiacki Mikołaj Andrzej, syn Antoniego podkomorzego brasławskiego [?]. Cześnik brasławski Marszałek brasławski, z żony Rozalii z Platerów miał syna Józefa. Zmarł ok. 1775 roku. *Hedemann*,

Rudominowa Rozalia z Platerów, żona Mikołaja Andrzeja Rudominy Dusiackiego, stolnika, podstarościego i marszałka brasławskiego; stolniczanka wiłkomirska. Córka Aleksandra Konstantego Platera, wojewodzica inflanckiego. W latach 1775-1788 dzierżawiła dobra Dukszty. Zmarła w 17 V 1788. *Spisy t. I, Hedemann*,
W *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje Teresa Rudomina, marszałkowa brasławska.

Rulikowski Michał, syn Józefa, podczaszego bełzkiego i wnuk Michała podczaszego bełzkiego. Podczaszcy bełzki, elektor Stanisława Augusta Poniatowskiego, poseł na sejm 1768 r. „na którym gorąco przemówił do króla za senatorami wywiezionymi na Sybir”. Żonaty z Teresą Witską, z którą miał córkę i syna Wincentego *Złota księga*, R. 1, s. 252.

Ruszczycowa z Matusewiczów Kunegunda w 1771 r. fundowała klasztor mariawitek w Mińsku (*Biskupstwo wileńskie* s. 471). Mąż – Mikołaj Ruszczyc, starosta porojski.

Ruszczyc Mikołaj, starosta tautuski i porojski, sekretarz JKM, wójt wileński (przysięgę składał 14 II 1745 r. jednak nie utrzymał się). *Spisy*, t. I, s. 208.

Salmonowicz Jan, łowczy starodubowski, szambelan JKMci *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*

Salmonowicz Michał, starosta pluski niegrodowy, żonaty z Antoniną z Żabów, zmarł przed 16 II 1789 roku. CAH Wilno F. S.A. 3354, k.10. Z tego małżeństwa urodził się Antoni Salmonowicz, późniejszy chorąży artylerii litewskiej. CAH Wilno F. S.A. 15425 k. 796

Salmonowicz Dominik, strukczaszy brasławski (1767-71) *Spisy*, t. I.

Salmonowicz Tadeusz, rotmistrz brasławski, żonaty z Eleonorą z Wroczyńskich NAHB, F. 1747, op.1, dz. 13, k.409

Sapieha Aleksander Michał h. Lis, ur. 12 IX 1730 roku, syn Kazimierza Leona, wojewoda połocki, hetman polny, kanclerz wielki lit., marszałek konfederacji targowickiej na Litwie. Po śmierci ojca, opiekę nad nim przejął stryj Józef Stanisław, który był niestrudzonym jego protektorem do urzędów i godności. W VI 1740 S. otrzymał starostwo puńskie, w 1746 był posłem na sejm z pow. wiłkomierskiego. 24 X 1747 był marszałkiem wileńskiego sejmiku elekcyjnego. W listopadzie 1748 otrzymał pułk regimentu pieszego. 30 XI 1750 otrzymał nominację na podskarbiego nadwornego litew., 16 VII 1754 na wojewodę połockiego. Jesienią 1761 roku otrzymał rosyjski Order Św. Andrzeja, był także kawalerem Orderu Św. Huberta. X 1762 nominacja na hetmana polnego litew., w 1765 został kawalerem Orderu Św. Stanisława.; 13 IX 1775 nominowany na kanclerza wielkiego, w 1787 marszałek Trybunału Litewskiego, w 1792 marszałek konfederacji litewskiej. Żonaty z Magdaleną Lubomirską. Zmarł 28 V 1793 w Warszawie.

Z. Zielińska, *Sapieha Aleksander Michał*, PSB t. 34, Wrocław 1992, s. 565-569.

Sawicki Franciszek, komornik województwa wileńskiego. *Wizytacja 1783*, s. 193

Sielicki Jerzy, regent kancl. W. Ks. Litew, mianowany klasztelanem połockim 11 XII 1784 po Tadeuszu Żabie, zmarł 12 IV 1791 w Czerniewiczach. *Wolff*
W 1771 r był wojskim połockim *Kalendarz Wileński 1771*

Soroka Leon, pułkownik oszmiański. Kurczewski podaje, że był właścicielem kaplicy w Sorokopolu, która indult otrzymała w 1782 r. *Biskupstwo*, s. 480
Soroka Leon (z Skalnika, Z Kalnika, Skalnik), płk oszmiański, żonaty z Joanną Kozieliwną Poklewską 1v. Dominikową Rodziewiczową starościna rudnicką. Od 13 III 1788 r. pisarz grodzki starodubowski, potem sędzia ziemski zawilejski. Zmarł ante 7 IV 1813 r. *Spisy*, t. IV, s. 267
W *Kalendarzu Wileńskim 1784* Ignacy Soroka, rotmistrz oszmiański.

Soroka z Kalnik Józef, miecznik, pisarz grodzki smoleński, od 1783 r. pisarz ziemski oszmiański, od 1792 r. sędzia ziemski zawilejski. *Spisy*, t. I, s. 256

Soroka Ludwik, występuje jako skarbnik oszmiański w 1783 r. *Spisy*. t. I, s. 293

Strutyńska (Teresa) Felicjana z Karpiów, córka Jakuba Ignacego, starosty płungiańskiego i Joanny Godebskiej. *Uruski*

Strutyński Romuald, chorąży brasławski, starosta szakinowski. Syn Józefa Antoniego Strutyńskiego ssty szakinowskiego i Rozalii z Platerów. 26 VII 1767 ożenił się z Felicjaną (Teresa) Karpiówną, starościna płungiańską, córką Jakuba Ignacego i Joanny Godebskiej. *Spisy*, t. I. *Uruski*
W księgach sądowych ziemskich brasławskich z 1783 r. „Rozalia z Platerów matka, Teresa córka Strutyńskie starościna i starościanka seyweyskie, Teresa z Karpiów Strutyńska chorążyna brasławska synowa” CAH Mińsk F. 1747, op.1, dz. 13, k.349
Według *SGKP* Róża z Platerów Strutyńska na mocy decyzji sejmku 1773-5 otrzymała w emfiteuzę starostwo wizajnskie oraz sejweyskie *SGKP*, t. XIII, s. 688.

Sulistrowski Tadeusz, szambelan JKMc. Syn Karola, wojskiego oszmiańskiego i pierwszej żony Teresy Zenowiczówny. Żonaty z Brygittą Joanną z Łopacińskich z której miał córki: Barbarę za Danielem Buszyńskim (Buczyńskim) cześnikowicza oszmiańskiego, Rozalię za Wincentym Bortkiewiczem, oraz syna Józefa. Dziedzic Komaj, Izy i Wiszniowa. Przyrodni brat Alojzego Sulistrowskiego. *Złota księga szlachty* R. 4, s. 155

Szauman Jerzy Wilhelm h. własnego, sędzia grodzki brasławski od 30 IX 1765 r. Żonaty z Franciszką Mirską, łowczanką brasławską. Zmarł 1794 r. *Spisy*, t. I. W dokumentach sądowych tytułowany starostą niegrodowym borkowskim.

Szyryn Ignacy, s. Jana Jerzego, koniuszy brasławski (1765-1796), sędzia grodzki br. (1775-1786), starosta niegrodowy gabryiałowski, komisarz Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej. Wywodził się z chorwackiego rodu magnackiego Zrinskih (Zrinich – *Złota księga*) osiadłego od XVI w. na Węgrzech. Jedna z gałęzi rodu osiadła w Inflantach, gdzie szybko się spolonizowała. Po ojcu odziedziczył zaledwie dwie wioski (Nejpery i Sarkuny w Inflantach), ale będąc zarządcą majątku Józefa Hylzena

szybko dorobił się majątku (w 1782 roku kupił miasteczko Hermanowicze z dobrami w skład których wchodziły: Podolszczyzna, Biały Dwór, Przemiana i Maryampol).

Żonaty od 1768 r. z Maryanną z Jakubowskich generałówną wojsk kor. (zm. 27 X 1800) z której pozostawił syna Justyna. Zmarł w 10 VIII 1796 roku. *Spisy*, t. I; *Hedemann; Złota księga* R. 4; CAH Wilno F. S.A. 3354 [bp]

Szukszta Adam ks., komendantz urzędowy plebanii kukuciskiej. W wizytacji parafii kukuciskiej: Jmc Xdz Józef Antoni Matulewicz z powiatu kowieńskiego mający lat 55 possyduje plebanią od lat 22. Wyświęcony w roku 1756 (...) 3 Augusti na prowizyą śp. JX^a Benedykta Chmielewskiego plebana jezioroskiego. Edukował się in Monte Salvatoris w Wilnie, innego prócz tego beneficium nie ma. Vice dziekanem brasławskim prowidowany od JW. śp. Zieńkowicza biskupa wileńskiego bez żadnej przeszkody. Wikarego ma jednego [ks. Adam Szukszta?], który od lat 12 na ten kościół prowidowany ma lat 42. Wyświęcił się w roku 1770 4 septembra, użyteczny i zdatny do wszelkich usług kościelnych, do kazań, katechizmów etc. Ma rocznej pensyi złotych 200 i niektóre akcidenta”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 149-150..

Śliwiński Klemens ks., kanonik regularny, proboszcz twerecki „ks. proboszcz tego klasztoru ad prasens od zwierzchności zakonnej wyznaczony Klemens Śliwiński z Zapuszczańskiego [powiatu?] lat mający 43, rok drugi na tym miejscu mieszka samo czwart, i utrzymuje pilnie przyzwoitą posługę parafialną”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 323.

Śmigielski Łodzia z Bnina Jerzy, rotmistrz brasł., poseł brasławski (1764) podpisał elekcję S.A. Poniatowskiego, strażnik brasławski (1791). Brat stryjeczny Kajetana i Tadeusza Śmigielskich. *Spisy*, t. I, *Summariusz 1789, Złota księga*

Śmigielski (Szmigielski, Szmygielski) Łodzia Kajetan z Bnina, krajczy brasławski (1760-92). Żonaty z Anastazją Zderkiewiczówną (z Darkiewiczów, z Derkiewiczów). Zmarł przed 5 III 1792. *Spisy*, t. I.

Śmigielski Łodzia Tadeusz z Bnina, skarbnik brasławski, strażnik brasławski. Brat rodzony Kajetana Śmigielskiego. *Złota księga*

Światopelk-Mirski Aleksander, rotmistrz brasławski *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*

Światopelk-Mirski Bogusław, wojski, sędzia sejmowy. Żonaty z Anną Mirską. Podkomorzy brasławski od 8 III 1777. Zmarł po 1800. *Spisy*, t. I. Syn Cypriana, wojskiego, miecznika, surogatora brasł. i Marii (Maryanny) Billewiczowej. Podkomorzy w l. 1782-84. Bracia: Tomasz, gen.-adiutant, marszałek brasł.; Józef, wojski brasł.; Kazimierz, Stanisław, pisarz W.K.L. *Uruski*. Bogusław ŚM miał syna Romana, który w 1789 r. opłacał intratę z majątności Zahorze *Summariusz 1789*

Światopelk-Mirski Jan, łowczy brasławski, rotmistrz brasławski. *SGKP*. Żonaty z Zofią z Szeszkiewiczów CAH Wilno F. S.A. 15417, k. 41.

Światopelk-Mirski Jan, skarbnik i łowczy brasławski, żonaty z Joanną z Rymszanką h. Gozdawa. Właściciel Zajnowa po ojcu, po dziadku Niewęglowskim Kozakowa a jako wiano małżeńskie wziął Podziśnie. Zmarł 16 V 1761 r. i został pochowany w cerkwi w

Kozakowie. Z tego małżeństwa pozostawił Franciszkę za Jerzym Szaumanem, i siedmiu synów: Konstantego, proboszcza kublickiego; Aleksandra Paulina, szambelana JKM i prezydenta dziśnieńskiego, dziedzica Zajnowa; Ferdynanda, rotmistrza i sędziego granicznego brasławskiego; Tadeusza, miecznika i podkomorzego brasławskiego, dziedzica Poddziśnia; Korneliusza, prowincjała karmelitów bosych; Kaspra Franciszka, rotmistrza brasławskiego; Ignacego, podkomorzycy brasławskiego. *Złota księga*, R. 4, s. 196-197.

Światopełk-Mirski Paweł, cześnik brasławski, syn Leona strażnika brasławskiego i Józefy. Brat Tadeusza (?).

Światopełk-Mirski Stanisław Wojciech, generał adiutant, szambelan królewski. M. Złomska, *Mirski (Światopełk-Mirski) Stanisław Wojciech*, t. 21, Wrocław 1976, s. 351

Światopełk-Mirski Tadeusz, syn Teodora Światopełk-Mirskiego, koniuszycy brasławskiego i Mirskiej *a.n.* Uruski podaje, że dziedzicem Horanie był Tadeusz Światopełk-Mirski, w 1757 r. rotmistrz brasławski, żonaty z Antoniną Rudominianką i Antoniną Dąbrówną, z których miał trzy córki i ośmiu synów. Od 9 III 1780 roku po śmierci Józefa Kwinty miecznik brasławski, jako miecznik wymieniany jeszcze w 1793 roku. W 1789 roku Tadeusz Światopełk-Mirski opłacał intratę z dóbr Horanie. *Summariusz 1789*

ŚwiatopełkMirski Tadeusz, syn Jana Stanisława skarbnika i łowczego brasławskiego oraz Joanny Rymyszanki; od 9 III 1780 r. miecznik brasławski. Dziedzic Poddziśnia. Żonaty z Anną Mirską z linii pisarskiej na Zawierzu, córką Cypriana i Marii z Billewiczów Mirskich. Pozostawił córkę Brygittę i synów: Józefa i Tomasza. *Złota księga*, R.IV, s. 197.

Światopełk-Mirski Teodor, koniuszyc brasławski, syn Władysława.

Tomaszewicz Dunin Antoni Kazimierz, strażnik wilkomirski (1753-64), rzekomy strażnik brasławski (1764), pisarz grodzki wilkomirski(1765-72), sędzia grodzki wilkomirski (1773-81).

Tomaszewicz Dunin Bogusław, starosta botocki skarbnik wilkomirski (1761-71), sędzia grodzki brasławski (1771-1787). W *Spisach* t. I jest wzmianka o pogrzebie w dn. 15 I 1789 r. u franciszkanów w Warszawie.

Tomaszewicz Kazimierz ks., pleban pelikański „urodzony w Powiecie Brasławskim, edukowany w Seminarium Diecezjalnym Wileńskim. Wyświęcony w roku 1774 na prowizyą Jmc Xdza Zygmunta Łastowskiego plebana ikaźnieńskiego. Liczy sobie lat 34. Posyduje to beneficjum pelikańskie od roku 1780”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 353.

Tomaszewicz Dunin Zygmunt, podstoli brasławski (1786-89)

Towiańska Aniela, starościna inturska, żona Antoniego, strażnika wileńskiego, horodniczego wileńskiego, starosty inturskiego. W 1766 roku płacił hybernę ze

starostwa a w 1778 był wymieniany w herbarzach. Zmarła przed 30 III 1797 r. *Niesiecki, SGKP, IAM, s. 310.*

W *Spisach*, t. I występuje Piotr Towiański, horodniczy wileński. W CAH Wilno F. S.A. 15413, k. 311 Piotr Gieralt Towiański horodniczy wileński (1780 r.) syn Antoniego starosty inturskiego.

Karol Towiański, starościc inturski występuje w księgach sądowych brasławskich CAH Mińsk F. 1747, op.1, dz. 13, k.321

W *Spisach*, t. I występuje Franciszek Leon Tyzenhauz, podkomorzyc wileński, starosta inturski. Ożeniony z Barbarą. Scedowali starostwo inturskie Towiańskim 15 maja 1757 r. IAM, s. 310.

Trzeciak Józef ks., podproboszcz jezioroski „WJmc Xiądz Antoni Kruszewski kanonik wileński auditor sądów zadwornych JO. Xiążęcia Jmc Biskupa posyduje tą plebanią od roku 1780. Komendarz Jmc X. Józef Trzeciak przy tym kościele rok pierwszy, prowizem onego nie jest. Rok mający 34. Edukował się w seminarium diecezjalnym, Wyświęcony w roku 1774. Do posług kościoła i obowiązków jego zdatny”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783, s. 222.*

Tur Michał budowniczy brasławski, szambelan JKMci, żonaty z Maryanną z Freytaków (Freytaków) CAH Wilno F. S.A. 15418, k. 42

Tyszkiewiczowa Anna z Pocijów, ur. 1720 r. wojewodzina smoleńska, córka Aleksandra Pocija, starosty trockiego. Zmarła w 1788 r. Z małżeństwa z Józefem Skuminem Tyszkiewiczem pozostawiła syna Ludwika *Wolff*

Tyszkiewicz Skumin Józef, ciwun wileński, 8 V 1761 został mianowany kasztelanem mścislawskim. 6 IX 1775 otrzymał nominację na wojewodę smoleńskiego.

Żonaty z NN. w 1736 oraz z Anną z Pocijów w 1748 r. Z drugiego małżeństwa zostawił troje dzieci: Aleksandra, Ludwika i Annę.

Zmarł 20 XII 1790 roku. *Wolff*

Tyzenhauz Antoni, ur. w 1735 roku, koniuszy litew., 15 VII 1765 mianowany podskarbin nadwornym, był przywódcą stronnictwa królewskiego na Litwie. Zmarł 31 III 1785. *Wolff*

Uliński Józef, cześnik księstwa żmudzkiego *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*

Wasilewski a.n., skarbnik orszański *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*. U Niesieckiego Tadeusz Wasilewski w 1778 wojski orszański; Franciszek, horodniczy orszański.

Wawrzecki Aleksander Tadeusz (Tadeusz Aleksander), s. Antoniego Tadeusza Wawrzeckiego podstarościego i stolnika brasławskiego. Stolnikowicz brasławski, starosta widejszański, żonaty z Barbarą Tyzenhauzówną starościanką szmeltyńską z którą miał syna Michała Od 1768 r. wojski brasławski, wzmiankowany jeszcze w 1792 r. *Spisy, t. I; NAHB F.1747, op. 1, dz. 11, k. 339v .*

Wawrzecki Benedykt gen. adiutant wojsk W.K.L. był synem Tadeusza Wawrzeckiego wojskiego brasławskiego właściciela Meykszt, marszałek brasławski (1794-1801). Żonaty z Elżbietą Kublicką, łowczanką inflancką. *Summariusz z 1789*

Wawrzecki Jan, podstarości brasławski (1771), uczestnik Konfederacji Barskiej. *Hedemann* wojszczyk brasławski, sędzia grodzki brasławski *Spisy*, t. I. Siostra Wiktoria Wawrzecka wojska brasł., matka Benedykta Wawrzeckiego gen. adiut.; Bogumiła Wawrzecka, wojska brasławska. *Spisy*, t. I

Wawrzecki Michał, wojskowicz brasławski s. Aleksandra (1771), uczestnik Konfederacji Barskiej. *Hedemann*

Wawrzecki Tadeusz Aleksander, rotmistrz brasławski (1771). *Hedemann*

Wazgird (Wizgird) Andrzej, marszałek dziśnieński, syn Michała Wazgirda i Franciszki z Józefowiczów. Żonaty z Bogumiłą z Jeleńskich, z której córka Franciszka wyszła za mąż za Ignacego Światopełk-Mirskiego, syna Aleksandra Paulina, prezydenta dzisieńskiego. *Złota księga*, R.4, s. 197.

Wierwieński Jan Józef ks., podproboszcz widzki „Wielmożny Jmc Xiądz Antoni Kruszewski kanonik katedralny wileński, auditor Jaśnie Oświeconego Xiążęcia Jmci Biskupa Wileńskiego Sądów Zadwornych, utrzymuje na miejscu swoim w plebanii widzkiej przy kościele Jmc X^{dza} Jana Wiercieńskiego z powiatu wilkomierskiego, z parafii troupieńskiej, który liczy sobie lat 45. Mieszka w Widzach rok trzeci, wyświęcony w roku 1764 w sobotę przed Świętą Trójcą. Świecił się na prowizyję WJmc Xdza Antoniego Bukatego Kanclerza Wileńskiego do Radoszkowicz. Edukował się w seminarium dawnym diecezjalnym wileńskim. Do mówienia kazań, nauk i całej posługi parafialnej dość jest zdatny. Bierze kapitulacyi zł 1000 i okcydensa kościelne jakie być mogą. Z tej kapitulacyi chowa do pomocy ustawicznego Xiędza komendarza karmelity bosego z Poszemienia, któremu od siebie płaci kapitulacji rocznej do klasztoru zł 300 i za dwie msze obligacyjne co tydzień odprawowane osobno płaci (...) 100”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 45.

Wołosowski Konstanty, rotmistrz brasławski (1764-1789), komisarz brasławskiej Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej w 1790 r. *Hedemann* Rotmistrzewicz Księstwa Inflantskiego, syn Joanny z Kassianowiczów i Józefa Wołosowskiego, rotmistrza inflanckiego (nie żył już w 1769 r.), starosta niegradowy krasnowski. *Lustracja 1789*, IAM, s. 372, CAH Mińsk F. 1747, op.1, dz.13, k.17

Wyrwicz Franciszek żonaty z Teresą z Zasztowtów (1742), mieli syna Stanisława wojskiego inflanckiego(1778)

Wyrwicz Karol ks., ur. w 1717 r. na Żmudzi, od 1734 r. jezuita. Nauczyciel w kolegiach jezuitkich. Wychowawca Józefa Hylzena z którym podróżował po Europie. Po kasacie jezuitów w 1773 r. został proboszczem par. św. Andrzeja w Warszawie. Od 1778 do 1780 był plebanem dryświadzkiem, a od 1780 r. opatem hebdowskim, zm. 1793. *Encyklopedia jezuitów*

Wyrwicz Wasilewicz Stanisław, wojski inflancki, właściciel dworu Wojsbuny

Wyrwicz Teofil ks., proboszcz dryświadzki, „ Jmc Xiądz Teofil Wyrwicz z pttu brasławskiego lat 29 mający. Possyduje tę plebanię od roku 1780. W tymże roku wyświęcony na prowizyą WJmcX Karola Wyrwicza opata hebdownskiego. Edukował się w Seminarium Warszawskim u Sgo Krzyża. Prócz tego, beneficium żadnego innego nie ma, i w urzędzie inszym nie zostaje. Prezentowany na tę plebanię od Najjaśniejszego Króla Jmc i takowa prezenta nie była kwestyonowana. Wikaryusza utrzymuje jednego rocznie zakonu Sgo Dominika, który ma ustąpione sobie akcydensa minoris stola, oprócz tego płaci zł 200 do Konwentu Druyskiego”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 253.

Wyrwicz Tomasz, s. Jerzego wraz z braćmi opłacał intratę z dóbr Kwidziszek *Lustracja 1789*, k.17

Zabłocki Sawicz Andrzej, rotmistrz pow. oszmiańskiego. 1765-67 sędzia gr. oszm. 1768-92 pisarz sąd. 1780-90 podczaszy oszmiański. Żonaty z Marią Angelą Okuszkówną (zm. 1744/45). 4 IX 1780 r. mianowany podczaszym oszmiańskim. (*Spisy*) W 1789 r. został wybrany do komisji na pow. oszmiański dla zbierania ofiar dobrowolnych w Koronie i WKL (Jankowski, cz. II, s. 227) W *Wizytacji dekanatu brasławskiego 1782-1783* występuje jako starosta (niegrodowy) miadziński.

Zabłocki Stanisław, rzekomy strukczaszy oszmiański. Żonaty z Konstancją. IAM, s. 21.

Zaborowski Hipolit ks., proboszcz unickiej par. Spassa w Drui. Jego zięciami byli: ks. Jan Adamowicz oraz ks. Grzegorz Murawski. CAH Wilno F. S.A. 15413, k. 1009-1020.

Zahorski (Zachorski) Chost Antoni h. Lubicz, mostowniczy brasławski (1746-65), sędzia ziemski brasławski (1765-85). Według autorów *Spisów* w 1793 roku ożenił się z Różą Salmonowiczówną. Jest to najprawdopodobniej omyłka, gdyż A.Z. sędzia ziemski brasławski był żonaty z Różą z Korsaków. Przymuszczałnie było to drugie małżeństwo A. Zahorskiego (może rozwód?). W wizytacji parafii kowieńskiej z 1782 r. wzmiankowana jest Bogumiła Zahorska, mostowniczyzna brasławska, która w 1780 r. uczyniła fundusz na jeden z ołtarzy w kościele parafialnym w Kownie. Fundusz był lokowany na dobrach Sworzany w pow. wilkomirskim należących do jej syna Ludwika Zahorskiego, oraz na kamiennicy w Wilnie. *Wizytacja dekanatu kowieńskiego 1782 r.*, s. 8

W zestawieniach urzędników występuje również Antoni Zahorski rotmistrz, strukczaszy brasławski. Występuje tu nieścisłość, gdyż w 1787 roku strukczaszowie brasławscy Antoni i Róża z Salmonowiczów Zahorscy sprzedają majątek Rudawa i Piewce Mateuszowi i Franciszce Dąbrowom CAH Wilno F. S.A. 15419, k.487.

W dokumentach sądowych brasławskich z 1785 roku znajduje się dowód intromisji od Antoniego i Róży z Korsaków Zahorskich ex-sędziów brasławskich na majątność Rudawa i Piewce na osobę Antoniego Zahorskiego, rotmistrza brasławskiego. CAH Wilno F. S.A. 15417, k. 184.

Zahorski Tadeusz, rotmistrz brasławski, żonaty z Konstancją z Dawidsonów. CAH Wilno F. S.A. 15425 k.25

Zieńkowicz Tomasz h. Siostrzeniec, prałat Kapituły Wileńskiej, wszedł do Kapituły w 1741 roku jako kanonik, następnie był kustoszem i dziekanem. W 1755 nominowany

sufraganem białoruskim. W 1763 został mianowany sufraganem wileńskim którym był nim do 1782 roku. Był bliskim krewnym biskupa wileńskiego Michała Zieńkowicza (1730-1762). Umarł w 1790 roku w wieku 80 lat. *Biskupstwo wileńskie*

Żaba Kościeszka Antoni, ur. 1710. Żonaty z Joanną Mirską, łowczanką brasławską. Od 1752 r. łowczy brasławski, z którego zrezygnował na rzecz syna Józefa w 1777 r. W 1775 r. dzierżawił Drujkę i Obabie. Zmarł 24 X 1792 r. Miał synów: Mikołaja, (od 1788 r. pisarza grodz. brasł.), Józefa, łowczego brasł., Felicjana łowczego woj. smoleń., Piotra. *Spisy*, t. I, *Hedemann, Złota księga*

Żaba Kościeszka Franciszek, pleban pohoski od 1784 r. W roku 1783 wizytator dekanatu brasławskiego pisał: „Plebana aktualnego po zejści Śp. X. Pieślaka przy tym kościele nie ma. Xdz Kontowtt podproboszcz brasławski ab officio do czasu teraz officiosam commendam utrzymuje, póki Xdz. Eberlin nominowany pleban nie przybędzie”. *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 308. W *Raportach o dekanatach* zaznaczone jest, że parafię posyduje od jednego roku. CAH Wilno, F. S.A. 694, op. 1, nr 59, k.19.

Żaba Kościeszka Józef, ur. 1751. Syn Antoniego, łowczego brasławskiego i Joanny Mirskiej, łowczanki brasławskiej. Od 20 IX 1773 r. łowczy brasławski. Zmarł po 1809 roku jako podkomorzy brasławski *Spisy*, t. I. CAH Wilno F. S.A. 15413, k. 1016. *Niesiecki*

Żaba Kościeszka Tadeusz, podkomorzy wileński, 23 XI 1776 mianowany kasztelanem połockim a 11 XII 1784 został mianowany wojewodą połockim. *Niesiecki* Żonaty z Ludwiką Kiełpsz, córką Jerzego, podczaszego wilkomirskiego i Zofii Zenowiczówny. *Uruski*

Żwagin Piotr ks. kanonik regularny od pokuty, proboszcz smołwieński „z kapituły zakonnej naznaczony z Xięstwa Żmudzkiego, ma przy sobie do pomocy drugiego xiędza, zdatnego do pełnienia prac i obowiązków parafialnych, od zwierzchności wyznaczonego” *Wizytacja dekanatu brasławskiego 1782-1783*, s. 241 W *Raportach o dekanatach* występuje pod nazwiskiem ks. Piotr Wangin, lat 60, posesja parafii od lat 19. CAH Wilno, F. S.A. 694, op. 1, nr 59, k.19.

Żynko (Zenka) Feliks, strażnik brasławski od 30 III 1772 r. Żonaty z Julianną Zabłocką zm. przed 5 VII 1785 r. *Niesiecki, Spisy*

Bibliografia:

1. Źródła rękopiśmienne:

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie (AGAD w Warszawie)

Archiwum Radziwiłłowskie (AR)

Dz. II: Dokumenty historyczne

Sygn. 698, 6911, 6913,

VIII: Akta dotyczące duchowieństwa

Sygn. 32, 75, 455,

XXV: Inwentarze dóbr radziwiłłowskich

Sygn. M 11731, M 11732, M 11733, M 11734, M11735, M11736,

M 12325, M 12326, M 12327, M12328

Sumariusz Metryki Litewskiej t. IV, V, VII,

Polonica, Metryka Litewska:

F. 389: nr 111, 113, 114, 122, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 584,

Archiwum Państwowe w Lublinie

Zespół: Chełmski Grekokatolicki Konstystorz

Wizytacja diecezji Polsko-Połockiej, nr 143

Centralne Archiwum Historyczne w Mińsku (CAH w Mińsku)

Trybunał Skarbowy Litewski

F. 1703 op. 1, nr 1; nr 2; nr 3; nr 4; nr 5; nr 6;

Sąd ziemski brasławski

F. 1747 op. 1, nr 1; nr 2; nr 3; nr 4; nr 6; nr 7; nr 8; nr 11; nr 13; nr 36; nr 37;

Podkomorski brasławski sąd

F. 1836 op. 1, nr 1; nr 2; nr 3; nr 4

Biblioteka Akademii Nauk w Wilnie (BAN w Wilnie)

Kapituła Wileńska

F43-471, 475, 476, 498, 506, 509, 511

Biblioteka Uniwersytetu Wileńskiego w Wilnie (BUW w Wilnie)

F 4 – A1789; A2567; A2648; A2649; A2699; A2759; A2772; A2835; A2888;

A2827; A2904

F. 57 – B53/44

Litewskie Państwowe Archiwum Historyczne w Wilnie (LPAH w Wilnie)

Główny Trybunał Litewski

F. 8, op. 4, dz. 181
Komisja Skarbowa Wielkiego Księstwa Litewskiego
F. 11 op. 1, nr 646, nr 627, nr 1587;
F. 11 op. 2, nr 11
Kapituła Wileńska
F.694, op. 1 nr 43, nr 59, nr 3379
Sąd ziemski brasławski
S.A. 13926, 15405, 15407, 15412, 15413, 15416, 15417, 15418, 15419,
15421, 15425, 15427, 15428, 15431,
Materiały genealogiczne
F. 391, op. 9, nr 2415

Źródła drukowane:

Akty izdavajemyje Vilenskoju Archeografičeskoju Komissieju dla rozboru drewnych aktow, t, 33, Wilno 1908
Akty izdavajemyje Vilenskoju Archeografičeskoju Komissieju dla rozboru drewnych aktow, t, 35, Wilno 1910
Akty izdavajemyje Vilenskoju Archeografičeskoju Komissieju dla rozboru drewnych aktow, t, 38, Wilno 1914
Breslaujos dekanato vizitacija 1782-1783 m., Vilnius 2008
Kalendarz Wileński 1770, 1780, 1784
Kaunos dekanato vizitacija 1782 m., Vilnius 2001
Kodeks Dyplomatyczny Katedry Wileńskiej, Kraków 1932-1948, t. I
Kościół Katolicki na Podlasiu, t. 2, *Boćki. Zbiór dokumentów erekcyjnych i funduszowych*, oprac. Józef Maroszek, Białystok 1999
Lietuvos Metrika, Knyga nr 51 (1566-1570), Vilnius 2000
Opisy parafii dekanatu knyszyńskiego z roku 1784, opr. W.Wernerowa, w: *Studia Podlaskie*, t.1, Białystok 1990
Pabaisko dekanato vizitacija 1782-1784 m., Vilnius 2010
Przyszłość kultury Polaków na Kresach, t. 2, *Kraj rodzinny matki mej*, pod red. Józefa Maroszka, Białystok-Drohiczyn 2000
Ukmerges dekanato vizitacija 1784 m., Vilnius 2009

Inwentarze:

Indeks alfabetyczny miejscowości Dawnego Wielkiego Księstwa Litewskiego, cz. I A-K (Abakanowicze-Kujany), Wilno 1929
Opisanie Rukopisnogo Otdielenia Vilenskoj Publicznoj Biblioteki, t. III, Vilno 1898,
Opisanie dokumentov Archiva Zapadnorusskich Uniatskich Mitropolitov 1701-1839, t. II, Sankt Petersburg 1907

Herbarze i spisy urzędników:

Boniecki Adam, *Herbarz Polski*, Warszawa 1899-1913, t. I-XVI
Niesiecki Kasper, *Herbarz Polski*, Lipsk 1839- 1846, t. I-X
Uruski Seweryn, *Rodzina. Herbarz szlachty polskiej*, Warszawa 1904-1931, t. I-XV
Urzednicy inflancy XVI-XVIII wiek. Spisy, oprac. K. Mikulski, A. Rachuba, Kórnik 1994

Urzednicy Wielkiego Ksiestwa Litewskiego. Spisy.

- T. I: *Wojewodztwo wileńskie XIV-XVIII wiek*, oprac.H. Lulewicz, A. Rachuba i in. Warszawa 2004
T. II: *Wojewodztwo trockie XIV-XVIII wiek*, oprac.H. Lulewicz, A. Rachuba i in., Warszawa 2006
T. IV: *Ziemia smoleńska i wojewodztwo smoleńskie, XIV-XVIII wiek*, oprac.H. Lulewicz, A. Rachuba i in., Warszawa 2003

Wolff Józef, *Senatorowie i dygnitarze Wielkiego Ksiestwa Litewskiego 1386-1795*, Kraków 1885

Żychliński Teodor, *Złota księga szlachty polskiej*, R. 1-7, Warszawa 1879-1885

Opracowania:

- Aftanazy Roman, *Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej*, cz. I, *Wielkie Ksiestwo Litewskie*, t.4 *Wojewodztwo Wileńskie*, Wrocław 1993
Anusik Zbigniew, Stroynowski Andrzej, *Radziwiłł Maciej*, PSB, t. 30, s. 285-287.
Anusik Zbigniew, Stroynowski Andrzej, *Rudnicki Jan Gwalbert Bonawentura*, PSB, t. 32, s. 623-624.
Baliński M., Lipiński T., *Starożytna Polska pod względem historycznym, jeograficznym i statystycznym*, t. IV *Wielkie Ksiestwo Litewskie*, Warszawa 1886
Bińczykowski Leonard, *Organizacja kościoła wschodniego w Rzeczypospolitej*, Kościół w Polsce, t.2, s. 858.
Błaszczyk Grzegorz, *Regesty dokumentów diecezji wileńskiej z lat 1507-1522 Jana Fijałka i Władysława Semkowicza*, „Lituanos-Slavica Posnaniensia”, t. 9 2003
Encyklopedia wiedzy o jezuitach na ziemiach Polski i Litwy 1564-1995, oprac. Ludwik Grzebień SJ, Kraków 2004
Hedemann Otton, *Historia powiatu brasławskiego*, Wilno 1930
Kasabuła Tadeusz, *Ignacy Massalski biskup wileński*, Lublin 1998
Klasztory bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych, pod redakcją ks. Hieronima Wyczawskiego OFM, Kalwaria Zebrzydowska 1985
Krahel Tadeusz, *Dokumenty Lwa Sapiehy dla kościołów w Ikaźni i Pohoście*, w: *Studia Teologiczne*, Białystok-Łomża-Drohiczyn 11 (1993)
Krupska Anna, *Moniwił Wojciech*, PSB, t. 21, Wrocław 1976, s. 658-670.
Kurczewski Jan, *Biskupstwo Wileńskie od jego początków aż do czasów współczesnych*, Wilno 1912
Litak Stanisław, *Atlas kościoła łacińskiego w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVIII w.*, Lublin 2006
Maroszek Józef, *Dziedzictwo unii kościelnej w krajobrazie kulturowym Podlasia 1596-1996*, w: *Czterechsetlecie zawarcia unii brzeskiej 1596-1996: materiały sesji naukowej zorganizowanej w Toruniu w dniach 28-29 listopada 1996 r.*, pod red. Stanisława Alexandrowicza i Tomasza Kempy, Toruń 1998
Michalewiczowa Maria, *Sapieha Iwan*, PSB, t. 34, Wrocław 1992, s. 613-618.
Michalski Jerzy, *Radziwiłł Karol Stanisław*, PSB, t 30, Wrocław 1981, s. 248-262.
Mościcki Henryk, *Czyż Gaspar (Kacper)*, PSB, t. 4, Kraków 1938, s. 379.
Müller Wiesław, *Diecezje w okresie potrydenckim*, w: *Kościół w Polsce*, t.2, Kraków 1969
Olczak Stanisław, *Rozwój sieci parafialnej w diecezji wileńskiej do II poł. XVIII*, w: *Studia Teologiczne*, t. 5-6, Białystok 1986-87

Olczak Zbigniew, *Starowiercy Brasławszczyzny i ich księgi, Studia Angerburgica*, t. 4, Węgorzewo 1999, s. 124-125.

Paruch Józef, *Słownik skrótów*, Warszawa 1992

Rabowicz Edward, *Łopaciński Ignacy Błażej*, PSB, t. 28, Wrocław 1973, s. 396-397.

Rostworowski Emanuel, *Hylzen Józef Jerzy*, PSB, t. 10, Wrocław 1962-64, s. 130-133.

Szczygielski Waldemar, *Łopaciński Mikołaj Tadeusz*, PSB, t.28, Wrocław 1984-85

Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, pod red. F. Sulimierskiego, B. Chlebowskiego, W. Walewskiego, t. I-XV, Warszawa 1880-1902

Słownik Wyrazów Obcych PWN, Warszawa 1980

Sygowski Paweł, *Brasławski dekanat unickiej dyecezyi polskopoloockiej (cerkwie i ich wyposażenie) w świetle wizytacji z roku 1789*, w: *Studia nad sztuką renesansu*, t. V, pod red. J. Lileyko, I. Rolskiej-Boruch, Lublin 2004

Turkowski Tadeusz, *Giedroyć Jan Stefan*, PSB, t. 7, Wrocław 1948-1958, s. 427-428.

Uth Grzegorz, *Szkic historyczno-biograficzny zakonu augustiańskiego w Polsce*, Kraków 1930

Waniczkówna Helena, *Brzostowski Robert*, PSB, t. 3, Kraków 1937, s. 56.

Wiadomości o dominikanach prowincji litewskiej, cz. I, Kraków 1917

Wojtkowiak Zbysław, *Litwa Zawilejska w XV i pierwszej połowie XVI wieku*, Poznań 1980

Zielińska Zofia, *Plater (Broel Plater) Kazimierz Konstanty*, PSB, t. 26, Wrocław 1981, s. 665-672.

Zielińska Zofia, *Sapieha Aleksander Michał*, PSB t. 34, Wrocław 1992, s. 565-569.

Zielińska Zofia, *Sapieha Aleksander Michał*, PSB t. 34, Wrocław 1992, s. 565-569.

Złomska Małgorzata, *Mirski (Światopelk-Mirski) Stanisław Wojciech*, t. 21, Wrocław 1976, s. 351.

Z przeszłości karmelitów na Litwie i Rusi, cz. I, Kraków 1918

Recenzje:

Hedemann Otton, *Historia powiatu brasławskiego*, Wilno 1930, rec. R. Mienicki, , „Kwartalnik Historyczny”, 1931, t.1, s. 371-377.

Hedemann Otton, *Historia powiatu brasławskiego*, Wilno 1930, rec. E. Łopaciński, *Historia powiatu brasławskiego*, „Ateneum Wileńskie”, R.8, 1931-1932, s. 377-381.

Wydawnictwa kartograficzne:

cz. I powiat oszmiański i święciański (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk 2001

cz. II powiat postawski i wilejski (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk 2002

cz. III powiat brasławski i dziśnieński (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk 2002

cz. IV powiat postawski i wilejski (rok 1937), Wyd. Marpress, Gdańsk

cz. V powiaty pozawileńskie oraz indeks nazw geograficznych, Wyd. Marpress, Gdańsk 2003